

یادداشت ماه

منتقدان و علاقه‌مندان به بررسی آثار می‌پردازند و با تمرین تحمل عقاید مخالف، از نظرات یکدیگر بهره می‌برند.

هر چند که فعالیت‌های فرهنگی در طولانی مدت آثار مشخص خود را ظاهر می‌کند، اما در همین چند ماه حضور چشمگیر منتقدان و متفکران شناخته شده در این جلسات، باعث شده است که برخی از محافل هنری و ادبی سراسر کشور تأسف خود را از عدم توانایی حضور فعال‌شان ابراز دارند و خواهان چاپ مشروح این جلسات شوند. به همین دلیل کتاب ماه ادبیات و فلسفه تصمیم گرفت مشروح این جلسات را در نشریه به چاپ برساند و اولین جلسه آن را هم در شماره ۴۴ به چاپ رساند.

دست‌اندرکاران کتاب ماه امیدوارند با تلاش بی‌دریغ خود پاسخگوی ابراز لطف‌های همه دوستان باشند و این روند را کماکان ادامه دهند تا شاید نقد اصولی و زیربنایی به کمک شناخت میانی نظری آن از طریق همایش بررسی وضعیت نقد ادبی در ایران و همچنین نقد زنده و حضوری آثار به کمک جلسات نقد و بررسی کتاب، در جامعه ادبی ما جای پایسته خود را بیابد. امید است که ماحصل این بحث‌ها به نقد کارگاهی و عملی دقیق داستان در بخش داستان ماه بینجامد.

داستان‌نویسان عزیز می‌خواهند که تمامی داستان‌ها با دقت مطالعه می‌شوند و اگر هم برای چاپ مناسب تشخیص داده نشوند، دوستان می‌توانند با مراجعه به دفتر ماه‌نامه و صحبت با مسئولان، از دلایل عدم چاپ داستان‌هایشان مطلع شوند. بدیهی است داستان‌های برگزیده در نوبت چاپ قرار می‌گیرند و مدتی طول می‌کشد تا در فرصت مناسب به چاپ برسند، لذا عزیزان از تماس مکرر در این مورد خودداری ورزند.

حال یک بار دیگر به اطلاع ادب دوستان گرامی می‌رسانیم که ماه‌نامه ادبیات و فلسفه برای هر چه عمیق‌تر کردن مقوله نقد ادبی و گسترش همه‌جانبه آن علاوه بر بازگشایی بخش داستان ماه، چندین هفته است که به برگزاری همایش بررسی وضعیت نقد ادبی و جلسات نقد و بررسی کتاب همت ورزیده است. در این جلسات که اساتید فن و منتقدان و متفکران حضوری فعال دارند، برای اولین بار در ایران، طی جلسات متعدد و پیوسته، مباحث مختلف نقد ادبی و بنیان‌های نظری آن مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفته و می‌گیرد. محور این بحث‌ها و جمع‌کننده آنها وضعیت نقد ادبی در ایران است که نشست‌ها با این بحث شروع شدند و در انتها نیز به آن باز می‌گردند.

در کنار این همایش، جلسات نقد و بررسی کتابهای مختلف در حوزه ادبیات و فلسفه، چه از نویسندگان ایرانی و چه از نویسندگان خارجی برگزار شده و می‌شود که در آنها نویسندگان و یا مترجمان آثار، در کنار

در این چند سال اخیر اینجا و آنجا شاهد بودم که دست‌اندرکاران برخی هفته‌نامه‌ها، ماه‌نامه‌ها و بعضاً فصل‌نامه‌های ادبی - فرهنگی سخن از چاپ همزمان داستان و نقد داستان به میان می‌آوردند و بر جای خالی این مقوله در فضای ادبی ما تأکید می‌کردند، اما این سخن همواره در حد همان سخن باقی ماند تا عاقبت به همت کتاب ماه ادبیات و فلسفه این مهم انجام پذیرفت. بسیار باعث خوشحالی است که در همین مدت کوتاه (چاپ یک شماره) برخی از داستان‌نویسان و منتقدان ادبیات داستانی با تماس خود رضایت‌شان را از بازگشایی این فصل ابراز کردند و در ضمن بر اهمیت چاپ نقدهایی دقیق و عمیق تأکید کردند و تبریک گفتند.

استقبال بی‌سابقه داستان‌نویسان از بازگشایی این فصل و ارسال داستان‌های متعدد همراه با تماس‌های تلفنی مکرر، عزم گرداندگان ماه‌نامه را بر پی‌گیری هر چه بیشتر و دقیق‌تر این بخش راسخ کرد. اما این یاران معتقدند که بی‌حضور فعالانه منتقدان گرامی با نگرش‌های نقدی متفاوت، تلاش آنها لطف چندانی ندارد، لذا علاوه بر این که از ارسال داستان‌های داستان‌نویسان گرامی در هر سن و سطحی استقبال می‌کنند، از اعلام همکاری منتقدانی که این بخش ماه‌نامه را از آن خود می‌دانند و آن را تلاشی تازه در جهت گسترش و تعمیق داستان‌نویسی و نقد کارگاهی به شمار می‌آورند، خوشحال می‌شوند.

در همین جا لازم است یک بار دیگر به

ژیلبر لازار از ایرانشناسان برجسته فرانسوی است که پژوهش‌های او دربارهٔ دستور زبان فارسی، شکل‌گیری زبان فارسی و کهن‌ترین آثار برجسته نثر فارسی برای محققان و استادان زبان فارسی آشناست.

فرصت کوتاهی در سفر پروفیسور لازار به ایران برای کتاب ماه ادبیات و فلسفه فراهم شد تا با حضور دکتر هرمز میلانیان، دکتر هوشنگ رهنما، دکتر مهستی بحرینی و لطف‌الله ساغروانی گفتگویی دربارهٔ زندگی و آثار لازار انجام شود. از دکتر میلانیان بخاطر تنظیم، آماده‌سازی و ویرایش این نشست ساده و صمیمی سپاسگزاریم.

□ محمدخانی: جناب آقای لازار! خیلی تشکر میکنم از جنابعالی و همچنین از دوستان محترم، ابتدا، اگر موافق باشید، دربارهٔ خودتان و آثارتان بحث را شروع کنیم.

■ لازار: دربارهٔ خودم چه بگویم؟ چه میتوانم عرض کنم؟

□ محمدخانی: اینکه چطور به زبان فارسی و ایرانشناسی علاقه‌مند شدید و چه کارهایی در این زمینه داشته‌اید.

□ میلانیان: ... و نیز به زبانشناسی عمومی.

■ لازار: چطور شد که من ایرانشناس شدم؟ خُب،

عرض کنم که تحصیلات دانشگاهی من در رشتهٔ زبانهای کلاسیک اروپا یعنی فرانسه، لاتین و یونانی قدیم بود. بعد از اتمام تحصیلاتم در این رشته، میخواستیم زمینهٔ دیگری را غیراز زبانهای کلاسیک اروپایی انتخاب کنم و چون بطور کلی به زبانشناسی علاقه داشتیم، به بررسی و ارزیابی زبانهای مختلف پرداختیم و رفتم پیش چندین استاد در «مدرسهٔ زبانهای شرقی» و مدتی کوتاه به کلاسهای آنها سرزدم و کمی با زبانهای مختلفی که در آنجا تدریس میشد آشنا شدم مثلاً زبان تایلندی، زبانها و لهجه‌های بربر (در شمال افریقا)؛ و زبان عربی. دوسه ماه نیز در کلاس خانمی که استاد زبانهای افریقایی بود حاضر شدم. ولی هیچیک از این زبانها چندان باب طبعم نیافتادند تا اینکه بالاخره رفتم سر کلاس هانری ماسه که استاد فارسی در این مدرسه بود. از فارسی و آهنگ آن خوشم آمد. پس اینطور بود که فارسی را انتخاب کردم.

□ محمدخانی: چه مدت پیش هانری ماسه بودید؟
■ لازار: دورهٔ تدریس فارسی رسماً سه سال بود ولی من در آن موقع بیش از دو سال کلاسهای ماسه را تعقیب نکردم چون هنگام جنگ جهانی دوم و اشغال فرانسه بود و در آن سال یعنی ۱۹۴۳ قرار بود من به «نهضت مقاومت فرانسه» بپیوندم. به همین جهت استاد ماسه موافقت کرد که پیش از موعد یعنی قبل از تعطیلات تابستان از من امتحان بعمل آورد. ولی بعد از پایان جنگ، دوباره به تحصیل در رشتهٔ زبان فارسی ادامه دادم.

□ محمدخانی: غیراز هانری ماسه با چه استادان دیگری تماس داشتید؟

■ لازار: بخصوص با امیل بنونیست زبانشناس و ایرانشناس بزرگ فرانسه. البته او فارسی تدریس نمیکرد بلکه متخصص زبانشناسی ایرانی در حوزهٔ زبانهای باستانی ایران بود، بعنوان شاخه‌ای از خانوادهٔ زبانهای هندواروپایی [بنونیست در بازسازی زبان هندواروپایی مادر نیز آثار مهمی برجای گذاشته است] و من بخصوص در سخنرانیهای او در «کلژ دو فرانس» شرکت میکردم.

□ میلانیان: باید یادآور شویم که بنونیست یکی از صاحب‌نظران برجستهٔ زبانشناسی عمومی نیز بشمار میرود. آقای لازار، بعداً شما به ایران آمدید و مدت دو سال و نیم در ایران بودید، اینطور نیست؟

■ لازار: بله، در اواخر سال ۱۹۴۸. من اول بعنوان دانشجوی خارجی در باشگاه دانشگاه تهران اقامت داشتم و سر کلاس استادان دانشکدهٔ ادبیات دانشگاه تهران حاضر میشدم یعنی استادانی چون فروزانفر، عباس اقبال، جلال همایی، دکتر ذبیح‌الله صفا، مجتبی مینوی، دکتر معین و دکتر خانلری (که با او آشنایی نزدیکتری هم داشتم).

□ میلانیان: یعنی بزرگان ادب فارسی آنروز.

■ لازار: بله، استادان بزرگ ادب فارسی.

□ محمدخانی: ملک الشعرای بهار چطور؟

■ لازار: او را یکبار دیدم ولی او در آن موقع تدریس نمیکرد. دوسه بار هم رفتم خدمت استاد محمد

گفت و گو با پروفیسور ژیلبر لازار

اگر آن ترک شیرازی...

قزوینی اما او کمی بعد فوت کرد.

□ میلانیان: شما در همین دوره بود که با صادق هدایت هم آشنا شدید.

■ لازار: بله، کمی. او را دوسه بار دیدم ولی وی بزودی به فرانسه رفت و هنگامی که در ۱۹۵۱ در پاریس خودکشی کرد، من هنوز در تهران بودم.

□ محمدخانی: جناب لازار، از میان استادان ایرانی از کدامشان بیشتر خاطره دارید یا بیشتر بهره بردید؟

■ لازار: جواب به این سوال کمی مشکل است. بعنوان خاطره باید بگویم که من مدتی کوتاه با دهخدا همکاری کردم و خاطره خوبی از او دارم. دهخدا خیلی آدم خوبی بود. یادم هست که در آن زمان مرکز «لغتنامه» در منزل خود دهخدا بود و من هم به آنجا میرفتم. اطاقی بود متوسط با صندلی راحتی ولی دهخدا روی قالی مینشست و فیشهای بسیاری دور و برش پراکنده بود.

□ میلانیان: اتفاقاً عکسی هم از این وضعیت چاپ شده.

□ محمدخانی: حالا لطفاً درباره آثارتان هم توضیح دهید.

□ میلانیان: اگر اشتباه نکنم در همان دوره بود که نوشتن دستور زبان فارسی معاصر به فکرتان رسید.

■ لازار: بله در همان سالهای پنجاه میلادی هم مشغول نوشتن این کتاب بودم و هم تمام کردن رساله دکتری خودم که باید در پاریس از آن دفاع میکردم.

□ میلانیان: موضوع رساله شما زبان کهنترین آثار برجسته تر فارسی نبود که در اوائل سالهای شصت

میلادی منتشر شد و جایزه «آکادمی فرانسه» را نیز در رشته خود بدست آورد؟

■ لازار: بله همین کتاب بود.

□ میلانیان: ... که امیدواریم به فارسی ترجمه شود چون اثر بسیار با ارزشی است و ما ۳۵ سال پیش، قبل از آنکه وارد دانشگاه تهران بشوم، در بخش «تاریخ زبان فارسی» بنیاد فرهنگ ایران از آن بسیار استفاده کردیم.

اجازه میدهید که من درباره کتاب دستور زبان فارسی معاصر نظر خودم را بگویم. این اثر که در سال ۱۹۵۷ میلادی یعنی ۴۳ سال پیش بچاپ رسیده، اولین دستوریست که زبان زنده گفتاری و نوشتاری فارسی معاصر را مطرح کرده است و هنوز هم از این نظر اعتبارش باقیست و ما در آن نکاتی می یابیم که نمودار توجه به دقایق و ظرایفی از کاربرد و کاربرد زبان فارسی است که کمتر کسی بدان اشاره کرده است. به هر حال دستوری است بینظیر و بسیار مفید برای کسی که فارسی را بعنوان زبان بیگانه می آموزد و همچنین برای فارسی زبانانی که مشتاق شناخت عمیقتر ساختار زبان مادری خود هستند که درست به این دلیل که فارسی زبان مادریشان است به بعضی از نکات دستوری بسیار مهم آن که برایشان عادی و بدیهی مینماید، توجه نکرده اند. البته چندین سال پیش ترجمه انگلیسی این اثر نیز در آمریکا منتشر شد که پیش از چاپ، استاد لازار تغییراتی در آن بویژه در فصل مربوط به آواشناسی فارسی و نیز شیوه آوانویسی مثالها (چون

تمام شواهد به خط فارسی همراه با آوانویسی آنها ارائه شده اند) و همچنین در بعضی از جزئیات فصلهای دیگر دادند و از من هم (که در آن موقع در پاریس بودم) خواستند که مشترکاً این ترجمه را بازنگری کنیم که نتیجه آن در درجه اول روان کردن برگردان انگلیسی بود (که خیلی تحت اللفظی ترجمه شده بود) و سپس تغییراتی که به آن اشاره شد. خانم دکتر مهستی بحرینی که در اینجا حضور دارند، مشغول ترجمه این کتاب (از روی متن فرانسه و با توجه به ترجمه انگلیسی آن) هستند که انتشارات «هرمس» آنرا منتشر خواهد کرد. خانم دکتر بحرینی و آقای مهندس ساغروانی، مدیر محترم انتشارات «هرمس»، از من خواستند که ترجمه فارسی را بازنگری کنم و من نیز با کمال میل این پیشنهاد را پذیرفتم. استاد لازار هم به من اجازه دادند که در بعضی موارد، در صورت لزوم (البته با ذکر اسم خودم) پانویسهایی به برگردان فارسی اضافه کنم. ظاهراً بزودی ویراست دوم این کتاب در فرانسه هم منتشر خواهد شد.

■ لازار: بنظر می رسد که نظیر چنین دستوری برای فارسی لااقل در زبانهای غربی وجود نداشته باشد.

□ میلانیان: البته دستورهای متعددی به زبانهای انگلیسی، روسی، آلمانی، ایتالیایی ... در توصیف فارسی منتشر شده ولی همانطور که گفتم کیفیت کتاب دستور استاد لازار در ارائه جزئیات ساختار زبان فارسی معاصر چیز دیگریست که حتی در دستورهای فارسی ایران نیز کمتر بچشم میخورد.

□ محمدخانی: حالا ممکنست درمورد ساختار خود کتاب و فصلهای آن هم بحثی بکنید.

□ میلانیان: ساختار این کتاب، اگر بشود گفت، کاملاً ساختاریست «کلاسیک»: اول آواشناسی، بعد صرف و بعد نحو و سرانجام روندهای واژه‌سازی. درست می‌گوییم؟

■ لاژار: همینطورست که می‌گوئید.

□ میلانیان: نحوه ارائه جزئیات، شواهد و مثالهای زنده از نویسندگان، مجلات و روزنامه‌ها، البته تا سال ۱۹۵۷، در این دستور بسیار چشمگیرست.

■ لاژار: بخصوص از نوشته‌های صادق هدایت خیلی استفاده شده.

□ میلانیان: ... و مثالهای بسیاری مستقیماً از زبان گفتاری روزمره. البته در ترجمه فارسی این کتاب به مواردی که در این چند دهه دچار تحولی شده‌اند، در پانویسها اشاره شده‌است.

■ لاژار: بله. البته در این ۵۰ سال تغییراتی بخصوص در زمینه لغات رخ داده‌است.

□ میلانیان: ... و در بعضی نکات دستوری، اشتباهات چاپی‌ای هم که در متن فرانسه ۱۹۵۷ و در ترجمه انگلیسی بنظر ما رسیده، تصحیح شده‌اند. ضمناً مثل اینکه شما موافقت کرده‌اید مقدمه‌ای هم برای برگردان فارسی این دستور بنویسید.

■ لاژار: خانم دکتر بحرینی از من خواستند و من نمیتوانم به ایشان جواب رد بدهم.

□ محمدخانی: حال اگر شما توضیحات دیگری درباره این کتاب دارید، ما به گوشیم.

■ لاژار: خُب بله. چنین اتفاق افتاد که دوهفته پیش، وقتی که هنوز در پاریس بودم، آقای یان ریشار که بجای آقای فوشه کور، پس از بازنشستگی ایشان، حالا مسئول بخش فارسی دانشگاه سربین جدید (پاریس ۳) هستند، به من تلفن کردند با این پیشنهاد که «دستور زبان فارسی معاصر» من با تجدید نظر منتشر شود. من به ایشان گفتم که دوسه نفر دیگر هم باید همکاری کنند تا تجدید نظر کاملی در این کتاب انجام شود چون مدتهاست که چاپ پیشین فرانسه آن تمام شده و در دسترس نیست. البته همانطور که اشاره شد، ترجمه انگلیسی آن با تغییراتی در دسترس هست و ترجمه فارسی آن هم، همانطور که گفتند، بزودی بچاپ خواهد رسید که ویراست دوم این کتاب به فرانسه می‌تواند از این هردو ترجمه بهره برد.

□ میلانیان: اجازه بدهید بار دیگر بازگردیم به زبان کهنترین آثار برجسته نثر فارسی که در ۱۹۶۳ بچاپ رسید. در این کتاب تمامی داده‌های معتبر از نثر قدیم فارسی جمع‌آوری شده و تجزیه و تحلیل آواشناختی و دستوری و احیاناً واژگانی این داده‌ها یعنی شواهد و مثالهای هفتاد اثر کهن نثر فارسی در آن آمده. این کتاب هم، همانطور که گفتم، بسیار ارزشمند است و باید ترجمه شود. البته در سه چهار دهه گذشته داده‌های

جدیدی براساس اطلاعات تازه بدست آمده که میتوان آنها را در پانویسهای چنین ترجمه‌ای اضافه کرد و مثلاً کسی مانند دکتر رواقی میتواند از عهده این کار برآید. ولی ساختار کلی این اثر، بخصوص از نظر زیانشناسی تاریخی فارسی، اعتبار خود را حفظ کرده‌است.

□ محمدخانی: به چه نتایجی در این کتاب رسیده‌اید؟

■ لاژار: به نتیجه نرسیده‌ایم. توصیف کرده‌ایم.

□ میلانیان: با توجه به اینکه در این کتاب نثر فارسی در سه قرن اول پیدایش آن بررسی شده، پایه و بنیاد است برای مقایسه با ساختار این زبان در دوره‌های بعد تحولش و سرانجام با فارسی کنونی، طوری که بتوان تحول تاریخی و در زمانی آن را ترسیم کرد.

■ لاژار: بایستی کسان دیگری همین کار را برای دوره‌های دیگر انجام بدهند. لودویش بال که در دانشگاه گوتینگن است، چنین قصدی داشت.

□ محمدخانی: شما تا چه قرنی نثر کهن فارسی را بررسی کرده‌اید؟ اولین اثری که بررسی شده چه کتابیست؟ آخرین متن کدامست؟

■ لاژار: تقریباً تا آخر قرن پنجم هجری. اولین کتاب مقدمه شاهنامه ابومنصوری است ولی آخرین متن را الان یادم نیست. به هر حال، همانطور که گفتند، بررسی دستوری، زیانشناختی و ساختاری کلی فارسی این متون مورد مطالعه قرار گرفته. مثلاً یک فصل به کاربرد را و یا یک فصل دیگر به استعمال حروف اضافه اختصاص یافته. این کتاب دستور سیستماتیک فارسی آن دوره نیست بلکه مجموعه‌ایست از شواهد بسیاری درباره نکته‌های ویژه دستوری و ساختمان زبان نثر کهن فارسی.

□ میلانیان: همانطور که پیشتر گفتم، من در ۳۵ سال پیش (۱۳۴۴) که دکترای خودم را در رشته زیانشناسی عمومی از دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه پاریس (سربین) گرفتم و به تهران برگشتم، پیش از آنکه وارد دانشگاه تهران بشوم، شادروان دکتر خانلری از من خواست که در «بنیاد فرهنگ ایران» مسئول بخش «تاریخ زبان فارسی» بشوم. بعد دوستان دیگری که همگی اکنون استادان برجسته زبان و ادبیات فارسی هستند، و از آن میان آقای دکتر هوشنگ رهنما که در این جلسه حضور دارند، به من پیوستند و ما مدت یکسال و نیم روی ساختار فعل در متون کهن فارسی کار کردیم.

■ لاژار: بله این، زمینه مهمی از تحقیق تاریخی است چون ساختار و کاربرد فعل در آندوره مانند امروز نبوده و مثلاً صورتی چون می‌برود یا می‌نرود یا همی‌برود و مانند آن کاربرد داشته.

□ میلانیان: چون دوستانی که در «بنیاد فرهنگ» با من همکاری داشتند با زبان فرانسه آشنا نبودند، من بخش «فعل» کتاب شما را، با حذف شواهد، ترجمه

کردم و آقای دکتر رهنما با خط زیبای خود آنرا پا کنویس کردند و همه دوستان خواندند و پس از آن بود که ما ساختار فعل را در متون مختلف کهن بررسی کردیم و نتایج بدست آمده را در جدولها و نمودارهایی ارائه دادیم. به هر حال نکاتی که در فصل مربوط به فعل کتاب زبان کهنترین آثار برجسته نثر فارسی مطرح کرده بودید، برای پژوهش ما بسیار مفید بود. در اینجا باید یادآور شوم که خانم دکتر بحرینی کتاب دیگر شما یعنی شکل‌گیری زبان فارسی را که مجموعه مقاله‌ها تان در این زمینه است، ترجمه کرده‌اند که انتشارات «هرمس» آنرا بزودی منتشر خواهد کرد.

□ محمدخانی: کتاب دیگر تان درمورد قدیمترین اشعار زبان فارسی است؟

■ لاژار: بله. مجموعه اشعار است از آغاز شعر فارسی تا تقریباً رودکی چون اشعار رودکی را سعید نفیسی جمع‌آوری کرده‌است. عنوان اصلی آن اشعار پراکنده نخستین شاعران فارسی زبان است.

□ محمدخانی: آقای لاژار، شما هم روی کهنترین آثار نثر فارسی کار کرده‌اید و هم روی کهنترین اشعار فارسی. چه مقایسه‌ای میشود میان این دوزینه ادب فارسی کرد؟

■ لاژار: نه، کار من در این دوزینه خیلی با هم فرق دارد چون در کتاب دوم مربوط به شعر، تحقیقی در میان نبود. فقط ابیات پراکنده‌ای جمع‌آوری شده‌اند. در حالیکه زبان کهنترین آثار برجسته نثر فارسی کتابیست که نوشتش مستلزم کار و پژوهش زیادی بوده‌است و همانطور که گفته شد، امر توصیف و تجزیه و تحلیل داده‌ها براساس شواهد و مثالهای متون کهن هدف اصلی آن است. در آن زمان کسی که میخواست مانند من در فرانسه دکترای دولتی بگیرد، باید دو رساله مینوشت: یکی تری اصلی و اولی و درکنار آن رساله دومی بعنوان تری فرعی که اشعار پراکنده نخستین شاعران فارسی زبان در حقیقت رساله فرعی دکترای من محسوب میشود. البته حالا شرایط اخذ درجه دکترای در فرانسه تغییر کرده‌است.

□ رهنما: اگر درست خاطرم باشد، مطالبی که در این کتاب کوچک مربوط به شعر، آقای لاژار مطرح کرده‌اند، در باب منابع این آثارست و مخصوصاً بخشی که در تاریخ ایران کمبریج آمده، مشبعترین بخش این کتابیست که در آنجا خلاصه شده و در آن، کهنترین اشعار فارسی ارائه شده‌اند ولی از نظر دستوری و زیانشناختی به تحلیل این اشعار نپرداخته‌اند.

■ لاژار: همانطور که گفتم در این کتاب کهنترین اشعار فارسی فقط جمع‌آوری شده‌اند.

□ میلانیان: ضمناً یک تفاوت دیگر در اینست که کتاب مربوط به شعر کهن، شعری را مطرح میکند که کمتر شناخته شده‌اند.

■ لاژار: بله. مثلاً شاعرانی که فقط دو بیت از آنها بجا مانده.

□ **میلانیان:** یعنی این کتاب از نظر تاریخی اهمیت دارد ولی شامل شاعرانی میشود که بیشترشان از نظر ادبی چندان اهمیتی نداشته‌اند ولی در کتاب مربوط به نثر، آثار بسیار مهم و کلاسیک نثر فارسی ارائه و تجزیه و تحلیل شده‌اند.

□ **رهنما:** این نظر شما پیشنهادی است، برای آنکه ارزش یک اثر را مربوط به کوتاهی یا بلندی آن نکنید. □ **میلانیان:** من از «ارزش» این اشعار حرفی نزد. مقصودم این بود که بسیاری از این اشعار پراکنده «ناشناس» مانده‌اند. ممکنست شما شعری دوبیتی را شاهکاری جهانی بدانید ولی اگر هیچکس این اشعار را نشناسد، ارزش آنها نادیده مانده‌است. اما مهمتر آنکه نمیتوانیم به هیچوجه دربارهٔ شاعری که بیش از دو بیت از او در دست نیست، داوری بکنیم، نه پیشنهادی و نه، اگر بشود گفت، پسداوری.

□ **رهنما:** چرا، میشود. مثلاً آن دو بیت... □ **میلانیان:** ولی همانطور که گفتم، لااقل بنظر من، دو بیت معیار نمیشود چون ممکنست منم دو بیت بگویم و شاهکاری جهانی محسوب بشود ولی من با این دو بیت شاعر نشده‌ام.

□ **ساغروانی:** یعنی شاهکاری جهانی است اما به اندازهٔ دو بیت.

□ **رهنما:** به هر حال دو بیت مورد نظرم این بود: امروز اگر مراد تو برناید، فردا رسی به دولت آبا بر. صد ها هزار امید بنی آدم طوقی شده به گردن فردا بر. □ **لازار:** مال کیست این دو بیت؟ □ **میلانیان:** شعرش را بلدیم ولی شاعرش را نمیشناسیم.

□ **بحرینی:** مال طوقی کشتی ایلاغی است. □ **محمدخانی:** خُب اگر دربارهٔ این دو کتاب دیگر

سوالی مطرح نیست، لطفاً بپردازیم به آثار دیگر ایشان. □ **میلانیان:** ... که عبارتند از ترجمهٔ آثاری از ادبیات فارسی معاصر و بویژه صادق هدایت.

□ **لازار:** در برگردان فرانسهٔ سه قطره خون ده داستان از صادق هدایت آمده. حاجی آقای هدایت هم که سالها پیش ترجمه کرده بودم، اخیراً منتشر شده‌است. البته قبل از اینها، هنگامیکه در دانشگاه تدریس میکردم، چندین داستان کوتاه ادبیات معاصر ایران را در کلاس مطرح و ترجمه میکردیم که بعداً با عنوان داستانهای کوتاه فارسی بچاپ رسید که در آن پنج شش داستان از هدایت آمده مثل «زنی که مردش را گم کرد» و دو داستان از آل احمد، یکی از دولت آبادی و همینطور از گوهر مراد و دوسه نویسندهٔ دیگر. این کتاب ۱۵ سال پیش منتشر شده.

□ **محمدخانی:** آثار دیگر تان چیست؟ □ **لازار:** در زمینهٔ ترجمه، صد و یک رباعی خیام است که چندین سال پیش در فرانسه بصورت دوزبانه بچاپ رسید و انتشارات «هرمس» مجدداً آنرا بصورت نفیسی در ایران منتشر کرده و مقدمهٔ مرا هم آقای میلانیان ترجمه کرده‌اند. کار دیگرم انتشار فرهنگ فارسی - فرانسه است.

□ **محمدخانی:** اگر ممکنست اول دربارهٔ این فرهنگ توضیحات بیشتری بدهید و بعد بپردازیم به صد و یک رباعی خیام؟

□ **لازار:** باید بگویم که قسمت بزرگی از این فرهنگ سهم مرحوم مهدی قوام‌نژاد بود که چند سال پیش در پاریس درگذشت و ما سالها با هم در آماده کردن این فرهنگ همکاری میکردیم. مرد بسیار خوبی بود. شما هم، آقای میلانیان، او را خوب میشناختید.

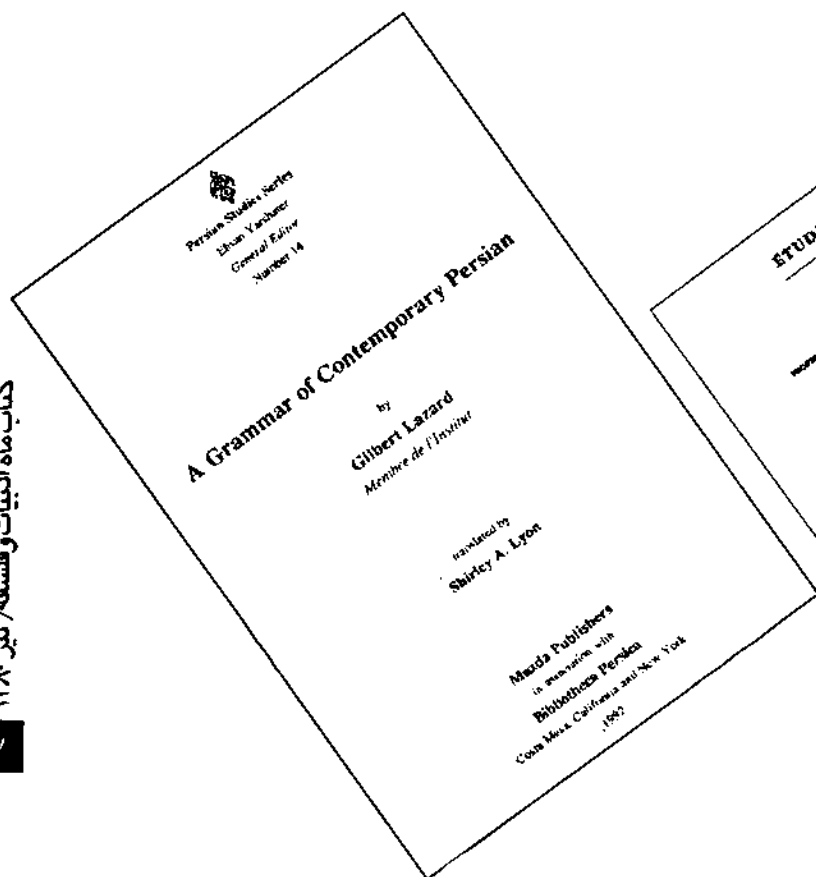
□ **میلانیان:** بله، از نزدیک. قوام‌نژاد در پاریس مترجم رسمی هم بود.

□ **لازار:** او با استفاده از فرهنگهای موجود فیشهای لازم را تهیه میکرد و بعد ما با هم بازنگری میکردیم و من همهٔ فیشها را بدقت میدیدم و مدخلهای مشکلتر را خودم مینوشتم. همکاری ما سالها بطول انجامید.

□ **میلانیان:** منم وقتی که این فرهنگ تمام شده بود، در پاریس بودم و استاد لازار لطف کردند و از من خواستند که این فرهنگ را بازنگری کنم. این فرهنگ، بنظر من بسیار مفید و قابل استفاده است و نسبت به حجم خود، اصطلاحات فارسی بسیاری را زیر هر مدخل با معادلهای فرانسهٔ آنها - و نه ترجمهٔ تحت‌اللفظی - ارائه میدهد و از این نظر، کسانی که از فارسی به فرانسه یا از فرانسه به فارسی ترجمه میکنند، میتوانند از آن بهره‌ها ببرند.

□ **لازار:** معمولاً فرهنگنویسان کوشش میکنند که هرچه بیشتر کلمه جمع‌آوری کنند. من این کار را نکرده‌ام فقط سعی کرده‌ام کلماتی که واقعاً امروز استعمال میشوند، در این فرهنگ بیایند. برای مثال، فرهنگ فارسی - فرانسهٔ معلم، فرهنگ دوجلدی ضخیمی است که مفید است ولی نظم و ترتیب چندانی ندارد. مالی ما یعنی فرهنگ مهدی قوام‌نژاد و من، خیلی مرتب است و ما آگاهانه مدخلهایی را که کاربرد واقعی دارند، انتخاب کرده‌ایم. البته هیچ فرهنگی کامل نیست ولی به هر حال فرهنگ ما حدود ۲۵ تا ۳۰ هزار کلمه را دربردارد یعنی تقریباً یک فرهنگ متوسط است از لحاظ شمار مدخلها.

□ **میلانیان:** ولی، همانطور که گفتم، ویژگی اصلی این فرهنگ آنست که زیر هر مدخل اصطلاحات رایجی را که ثقت مدخل در آنها بکار رفته همراه با معادل‌های پذیرفتنی آن در فرانسه بدست میدهد چون معادل‌یابی کار دشوار و بسیار مهمیست. با اینهمه، همان موقعی که این فرهنگ را بازنگری میکردم، به آقای لازار گفتم که اگرچه این فرهنگ برای فرانسویانی

که فارسی یاد میگیرند بسیار قابل استفاده است، برعکس برای ایرانیانی که به آن رجوع میکنند، استفاده از آن خالی از اشکال نیست چون گویانکه تمام مدخلها به خط فارسی است، ولی تمام مثالها و اصطلاحات زیر هر مدخل به خط لاتین آوانویسی شده‌اند و در نتیجه برای بسیاری از کسانی که بخوانند در ایران از این فرهنگ استفاده کنند، خواندن مثالهای زیر هر مدخل دشوارست چون اکثریت آنان با شیوه آوانویسی فارسی به لاتین، که زبانشناسان بکار میبرند، آشنا نیستند. به همین جهت، انتشارات «فرهنگ معاصر»، از طریق من، به استاد لازار پیشنهاد کرد چاپ جدیدی - بدون آنکه در متن فرهنگ دست برده شود - از طرف «فرهنگ معاصر» منتشر شود با این تفاوت که بجای آوانویسی هر مدخل که تلفظ رایج آن را ضبط کرده، تمام مثالها و اصطلاحات زیر هر مدخل بجای آوانویسی به خط فارسی ارائه شوند. استاد لازار گفتند که از نظر ایشان ایرادی ندارد فقط باید رضایت ناشر هلندی این فرهنگ جلب شود که «فرهنگ معاصر» نیز، به پیروی از این نظر، با آنها در این مورد نامه‌نگاری کرده و احتمالاً بزودی این پیشنهاد عملی خواهد شد. چون واقعاً مثالها و اصطلاحات فارسی این فرهنگ رویهمرفته بسیار درست و بجا انتخاب شده‌اند.

■ لازار: بله. چندین نفر تابحال به من گفته‌اند که این فرهنگ بسیار در کارشان مفید بوده و از آن خیلی استفاده کرده‌اند و من از این نظر خیلی خوشحالم.

□ میلانیان: استاد لازار، یادتان هست که وقتی فرهنگ شما کاملاً تمام شده بود و من هم نگاه می‌کردم، در جلسه‌ای که با هم بودیم و مرحوم قوام‌نژاد هم حضور داشت، گفتم بیایید یک تستی، یک آزمایشی بکنیم. از متنهای گذشته، مثلاً شعر حافظ شروع کنیم به خواندن، تا نوشته‌ها، داستانها، اشعار و مقاله‌های امروز، یادتان هست؟ گفتم من خودم را بجای خواننده‌ای میگذارم که دارد فرهنگ شما را بکار میبرد، تا ببینیم میتوانیم لغاتی را که در این متنها می‌یابیم، در فرهنگ شما نیز پیدا کنیم؟

■ لازار: مثلاً کلمات حافظ را؟

□ میلانیان: بله. یک غزل حافظ را خواندیم و تمام واژه‌های آن را در فرهنگ شما پیدا کردیم.

■ لازار: البته کلمات تاریخ و صاف را پیدا نکردیم. مگر نه؟

□ میلانیان: قربان، ما سراغ تاریخ و صاف نرفتیم یا درّه نادری و مانند آنها، که بنظر من واقعاً به زبان فارسی نوشته نشده‌اند. درباره متون امروز هم همین آزمون را بکار بردیم. البته اگر مثلاً مقاله یک روزنامه مطرح بود، وقستی واژه‌های آن را تک تک بررسی میکردیم و آقای قوام‌نژاد میگفتند که در فرهنگ

آمده، ما به حرف ایشان بحق اعتماد میکردیم.

■ لازار: البته باید چاپ مجدد این فرهنگ در ایران هرچه کوتاهتر از آب درآید طوری که ضخیم نباشد.

□ میلانیان: این البته به ناشر ایرانی آن یعنی «فرهنگ معاصر» مربوط است که چه قلمهایی را بکار برد با چه صفحه‌آرایی‌ای. ولی فکر میکنم انتشارات «فرهنگ معاصر» قطع و حجب متوسلی را در چاپ مجدد فرهنگ فارسی - فرانسه شما به بازار عرضه کند. در اینجا باید اضافه کنم تمام کتابهایی که استاد لازار در رابطه با زبان فارسی منتشر کرده‌اند، فقط جنبه نظری و تئوریک نداشته‌اند که تنها برای متخصصان قابل خواندن باشند بلکه واقعاً از لحاظ عملی نیز بسیار مفید بوده‌اند.

■ لازار: درباره آنچه که شما در مورد چاپ مجدد این فرهنگ با مثالها و اصطلاحات آن به خط فارسی فرمودید، باید بگویم که در مذاکراتی که چند روز پیش با استادان دانشگاه مشهد داشتم، آنها هم به همین عقیده و اندیشه برای چاپ مجدد این فرهنگ افتاده‌اند ولی من گفتم که باید با آقای دکتر میلانیان برای هماهنگی تماس بگیرید.

□ میلانیان: من حرفی ندارم ولی باید بگویم چون انتشارات «فرهنگ معاصر» قبلاً از طریق من از شما اجازه گرفته و بعداً با ناشر هلندی آن نامه‌نگاری کرده، حق تقدم دارد. بعلاوه چون «فرهنگ معاصر» کارش انتشار فرهنگهای دوزبانه است و تجربه زیادی در این زمینه بدست آورده، مطمئن هستم که فرهنگ شما را بسیار خوب، زیبا و خوانا چاپ خواهد کرد.

□ بحرینی: به هر حال این فرهنگ دیگر در ایران پیدا نمیشود و باید مجدداً چاپ شود.

□ محمدخانی: حالا اگر اجازه بدهید، به «خیام» بپردازیم که شما این بار برای شرکت در کنگره مربوط به او به ایران آمده‌اید. از تاریخچه آشنایی فرانسویان با خیام شروع کنیم.

■ لازار: از خیام ترجمه‌های متعددی به فرانسه در دست است. اولین ترجمه مال نیکولا است که قبل از انتشار آن کنسول فرانسه در تهران بود. وی در ۱۸۶۷ اصل رباعیات خیام و ترجمه فرانسه آنها را چاپ کرد ولی از یک نسخه خطی شامل ۴۰۵ رباعی استفاده کرده بود. بعضی از این رباعیات، «خیامی» اصیل بودند و بعضی دیگر «صوفی مآبانه» یعنی خیلی مخلوط. بعداً ترجمه‌های مختلف دیگری به چاپ رسیدند که من نمیتوانم در اینجا از آنها نام ببرم. شاید بهترینشان ترجمه میرزا محمد و کلود آنه باشد که البته میرزا محمد بعداً بنام محمد قزوینی مشهور تر شد. این ترجمه در ۱۹۲۵ بچاپ رسیده.

□ میلانیان: محمد قزوینی فرانسه بلد بود؟ یعنی

خوب بلد بود؟

■ لازار: بله، فرانسه حرف میزد چون مدتی در فرانسه زندگی کرده بود ولی به هر حال با کلود آنه در مورد این ترجمه همکاری کرده بود و کلود آنه نویسنده خوبی بود.

□ محمدخانی: این ترجمه چطور بود؟

■ لازار: متن فرانسه این ترجمه خوب است. همانطور که گفتم آنه نویسنده خوبی بود و گویا کتابی هم در مورد مسافرت به ایران دارد.

□ ساغروانی: نامه‌های ایرانی، که فکر میکنم آقای پروشانی آنرا به فارسی ترجمه کرده.

■ لازار: اتفاقاً در ۱۹۵۵ یک ناشر فرانسوی تصمیم گرفته بود که این ترجمه را مجدداً چاپ کند و از من خواست که در آن تجدید نظری بکنم. من هم این کار را کردم و چند رباعی هم اضافه کردم. درست یاد من نیست چند تا. شاید حدود بیست رباعی که آنها را خودم ترجمه کردم. میخواهم بگویم که علاقه‌ام به خیام به بیش از چهل سال قبل بر میگردد. بعد هم یکی دوبار با ناشرین دیگری در مورد خیام سروکار پیدا کردم تا اینکه بالاخره به این فکر افتادم که سعی کنم رباعیات خیام را به شعر فرانسه برگردانم. در همین زمینه بود که یک مقاله نوشتم برای یادنامه الساندرو باوزانی، خاورشناس ایتالیایی که متخصص ادبیات فارسی و هندی و ادبیات چند زبان دیگر بود. باوزانی دانشمند خیلی خوبی بود.

□ محمدخانی: کتاب تاریخ ادبیات ایران او هم بسیار جالبست.

■ لازار: باوزانی تقریباً ده سال پیش فوت کرده. به هر حال مقاله من در یادنامه او در این باره بود که رباعی را چطور باید ترجمه کرد. به همین منظور یک رباعی انتخاب کردم و ترجمه‌های مختلف آن را به فرانسه، چه به نظم و چه به نثر، با هم مقایسه کردم. رباعی انتخابی من از خیام در این مقاله، این بود:

هر سبزه که برکنار جویی رُسته‌ست

گویی ز لب فرشته‌خویی رُسته‌ست

پا بر سر سبزه تا به خواری نتهی

کان سبزه ز خاک لاله‌رویی رُسته‌ست

من در حدود دوازده ترجمه از این رباعی را با هم مقایسه کردم و بعد ترجمه جدیدی از خودم را اضافه کردم تقریباً به شعر. و این در حقیقت اولین قدم من بود برای ترجمه رباعیات خیام به شعر. در سالهای بعد بتدریج رباعیات دیگری را به فرانسه ترجمه کردم، البته در کنار کارهای دیگر چون ترجمه این رباعیات مهمترین کار من نبود و در حقیقت نوعی تفنن بود. کاری

بود که از آن خوشم میامد و گاهی که وقت داشتم یا مثلاً اگر شبی خوابم نمی‌آمد، به کار ترجمه یک رباعی خیام میپرداختم تا اینکه سرانجام کتاب صدویک رباعی خیام درآمد.

■ **میلانیان:** به هرحال استاد لازار در مقدمه همین کتاب که «هرمس» در ایران تجدید چاپ کرده یعنی صدویک رباعی خیام، سبک و روش کارشان را در ترجمه رباعیات خیام به فرانسه دقیقاً توضیح داده‌اند.

■ **محمدخانی:** حالا شما اصولاً فکر میکنید که شعر ترجمه پذیرست؟

■ **لازار:** به هرحال در مورد این رباعیات من به شیوه‌ای برای ترجمه آنها به شعر فرانسه رسیده‌ام. البته، همانطور که گفتیم، ترجمه‌های دیگری به شعر فرانسه هست ولی معمولاً مترجمان وزن «الکساندرن» یعنی وزن دوازده‌هجایی را در فرانسه انتخاب کرده‌اند که بنظر من بهترین قالب برای ترجمه رباعیات به فرانسه نیست و سبکیست سنگین برای رباعیات خیام.

■ **محمدخانی:** در کنگره خیام در نیشابور شما چه مسئله‌ای را مطرح کردید؟

■ **لازار:** این مسئله را که آیا رباعیات خیام مال خیام ریاضی‌دان هست یا نه.

■ **محمدخانی:** مگر شما اعتقاد دارید که دو خیام وجود داشته؟

■ **لازار:** درست نمیدانیم، یقین نداریم. به هرحال در این شک نیست که رباعیات بسیاری مال او نیست بلکه منسوب به اوست.

■ **وهمنا:** به هرحال پیش از خیام هم مضامینی «خیامی» به ابن سینا نسبت داده شده.

■ **میلانیان:** اصولاً خود استاد لازار در مقدمه

صدویک رباعی خیام نوشته‌اند که رباعی قالبی است آسان که بسیاری از روی تفنن خیلی راحت به آن شعر میگفته‌اند. تقریباً مثل دوبیتهای فارسی.

■ **وهمنا:** عبارت دیگر، رباعی در دسترس‌ترین وزن و ساخت شعری در فارسی است.

■ **لازار:** به هرحال آنهایی که متخصص تاریخ علوم هستند، مایل نیستند بپذیرند که خیام شاعر هم بوده و اینطور استدلال میکنند که اندیشه‌های خیام شاعر را نمیتوان در آثار دیگر او پیدا کرد. پس شکی در این مورد وجود دارد که خیام ریاضی‌دان و عالم، شاعر هم بوده یا نه.

■ **محمدخانی:** بعضیها اظهار نظر میکنند که خیام نظراتش اثباتی نیست بلکه سوالی است.

■ **وهمنا:** سوالی دارم از استاد لازار درباره وضعیت و شرایط کنونی مطالعات دستوری و زیانشناختی فارسی چه در فرانسه و چه در ایران از نظر ایشان.

■ **لازار:** بنظرم در آنچه که به دستور زبان فارسی و زیانشناسی فارسی مربوط میشود در فرانسه غیر از من کسی نیست.

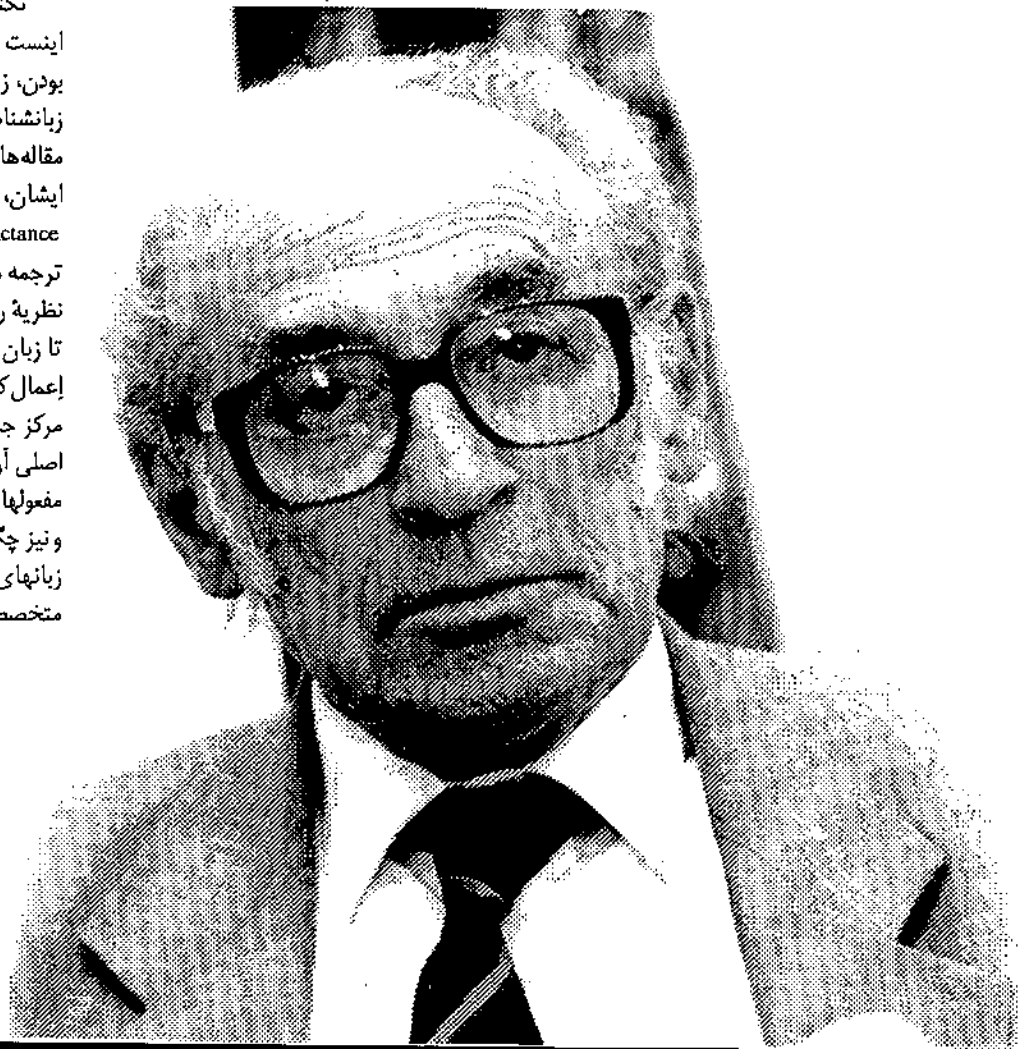
■ **محمدخانی:** استادی مانند آقای فوشه کور چطور؟

■ **لازار:** ایشان زیانشناس نیستند بلکه متخصص ادبیاتند. ولی بتازگی با خانم جوانی که ارمنی ایرانی است در فرانسه آشنا شده‌ام که البته هنوز در ایران معروفیتی نیافته ولی متخصص زیانشناسی فرانسه شده و در یکی از دانشگاه‌های فرانسه تدریس میکند [در دانشگاه تولوز] و دانشیار زیانشناسی فرانسه است. این خانم که زیانشناس بسیار خوبیست، اکنون مایلیست که در زمینه زیانشناسی فارسی کار بکند و من او را تشویق کرده‌ام. باید اضافه کنم که این خانم که قبلاً

پیرو چومسکی بوده، اینک پشیمان شده‌است.
■ **میلانیان:** در جواب آقای رهنما باید یادآور شوم که بجز آقای فوشه کور، ایرانشناسان برجسته‌ای مانند یان ریشار، کریستوف بالایی، فیلیپ ژینیو و فرانسویس ریشار، برنار اورکاد، ژان پیر دیگر در فرانسه تدریس و تحقیق میکنند. ولی یان ریشار متخصص تاریخ معاصر ایرانست و بالایی متخصص ادبیات معاصر ایران و فیلیپ ژینیو، متخصص زبان پهلوی و فرانسویس ریشار کارشناس نسخه‌های کهن فارسی در کتابخانه ملی فرانسه، برنار اورکاد متخصص جغرافیای ایران و دیگران، اگر اشتباه نکنم، متخصص جامعه‌شناسی ایران، استادان دیگری هم در فرانسه هستند که به زبانهای دیگر ایرانی مانند پشتو و کردی پرداخته‌اند. به اینها باید ایرانیانی مانند حسین اسماعیلی و حمیده سیار را نیز افزود که به تدریس فارسی در فرانسه اشتغال دارند. از این نظرست که استاد لازار گفتند تا آنجا که به دستور و بررسی زیانشناختی فارسی مربوط میشود، غیر از ایشان عجبائاً کسی در فرانسه نیست.

اجازه بدهید در پایان این جلسه به سابقه تدریس و تحقیق استاد لازار نیز اشاره کنم: ایشان، که بسال ۱۹۲۰ در پاریس متولد شده‌اند، کار دانشگاهی خود را نخست با پژوهش در «مرکز ملی پژوهشهای علمی» آغاز کردند و سپس بعنوان استاد زبان فارسی در «مدرسه زبانهای شرقی» به تدریس پرداختند و سرانجام کرسی استادی زبانها و تمدن ایرانی را در سربین (و پس از تقسیم دانشگاه پاریس به ۱۲ دانشگاه، در سربین جدید) و نیز رهبری پژوهش در زیانشناسی و فقه‌اللغة ایرانی را در «مدرسه مطالعات عالی» (مستقر در سربین) در اختیار گرفتند.

نکته مهم دیگری که در اینجا باید به آن اشاره کنم اینست که استاد لازار بجز ایرانشناس و فارسی‌شناس بودن، زیانشناس برجسته و صاحب‌نظری نیز، در زمینه زیانشناسی عمومی، هستند و در سالهای اخیر بیشتر مقاله‌های ایشان در این زمینه بوده و نظریه‌ای که ایشان، بویژه در مورد «رده‌شناسی» زبانها، ارائه داده‌اند، Actance نام دارد که من به «گنشمندی» ترجمه میکنم و ایشان در مقاله‌های اخیر خود، این نظریه را بر زبانهای گوناگون و متفاوتی، از فارسی گرفته تا زبان تاهیتی و نیز زبانهای اروپایی، با شواهد بسیار، اعمال کرده‌اند. نظریه «گنشمندی» ایشان به رابطه مرکز جمله، یعنی در بیشتر موارد فعل، با متمم‌های اصلی آن یعنی فاعل، مفعول بیواسطه و احیاناً بعضی از مفعولهای باواسطه، یعنی رابطه نحوی بنیادین جمله، و نیز چگونگی رابطه افعال لازم و متعدی و تظاهر آن در زبانهای گوناگون میپردازد. در این زمینه عده‌ای از متخصصان جوان زبانهای ایرانی در فرانسه نیز از این

نظریه پیروی میکنند.

عنوان مقاله دیگری از ایشان که اخیراً به فرانسه و در ۴۰ صفحه چاپ شده، «آیا زبانشناسی علم است؟» میباشد که باز به زبانشناسی عمومی مربوط میشود. با اجازه شما، آقای لازار، من این حاشیه را باز کردم چون ممکن بود خودتان به آن اشاره‌ای نکنید.

همچنین باید یادآور شوم که ارزش علمی استاد لازار در فرانسه کاملاً شناخته شده و به همین جهت نیز ایشان در ۱۹۸۰ به عضویت «فرهنگستان آثار منقوش و مفاخر ادبی» فرانسه برگزیده شدند.

□ محمدخانی: استاد لازار، بعنوان حسن ختام لطفاً یکی از ۱۲ غزل حافظ را که به فرانسه ترجمه کرده‌اید و اخیراً در مجله «لقمان» بچاپ رسیده، برای ما بخوانید. ■ لازار: خجالت میکشم در برابر ایرانیان از ترجمه فرانسه این غزلها صحبت کنم ولی چون نمیتوانم درخواست شما را رد کنم، اجازه بدهید ترجمه غزل «اگر آن ترک شیرازی بدست آرد دل ما را» را بخوانم که سعی کرده‌ام وزنی تقریباً مانند وزن اصلی غزل حافظ به آن بدهم و در پایان هر بیت نیز قافیه‌ای بیاورم. (ژیلبر لازار نخست ترجمه این غزل را به فرانسه میخواند و سپس هرمز میلانیان اصل آن را به فارسی)

کتابشناسی آثار ژیلبر لازار (Gilbert LAZARD)

۱- ایرانشناسی و زبان و ادبیات فارسی:

الف) گزیده‌ای از کتابها:

— دستور زبان فارسی معاصر، با مشخصات زیر:
Grammaire du persan contemporain, Paris, Klincksieck, 1957, X + 300 p.

و ترجمه اثر بالا به انگلیسی، با مشخصات زیر:
A Grammar of Contemporary Persian, translated by S. A. LYON. Cesta Mesa, California / New York, Mazda Publishers, 1992, 301 p.

— زبان کهنترین آثار برجسته نثر فارسی، با مشخصات زیر:

La langue des plus anciens monuments de la prose persane, Paris, Klincksieck, 1963, 536 p.

[Thèse principale].

— اشعار پراکنده نخستین شاعران فارسی‌زبان، با مشخصات زیر:

Les premiers poètes persans. Fragments rassemblés, édités et traduits, Paris, A. Maisonneuve / Téhéran, Département d'iranologie de l'Institut franco-iranien, 1964.

— فرهنگ فارسی - فرانسه (با همکاری مهدی قوام‌نژاد)، با مشخصات زیر:

Dictionnaire persan-français, Leiden, Brill, 1990, XVII + 482 p.

— ریشه‌های فارسی ادبی، با مشخصات زیر:

The Origins of Literary Persian, Washington, The Foundation for Iranian Studies, 1993, 42 p.

— شکل‌گیری زبان فارسی (مجموعه مقالات)، با مشخصات زیر:

La formation de la langue persane, [Paris / Louvain], Diffusion Peeters, 1995 (Travaux et mémoires de l'Institut d'études iraniennes, 1) [Recueil d'articles].

ب) گزیده‌ای از ترجمه‌ها:

— داستانهای کوتاه ادبیات فارسی: ایران امروز به روایت نویسندگان، با مشخصات زیر:

Nouvelles persanes: l'Iran d'aujourd'hui évoqué par ses écrivains, choix de textes, traduction et présentation par G. Lazard, Phébus, 1980, 270 p.

— صادق هدایت، سه قطره خون (مجموعه داستان)، با مشخصات زیر:

Sadeq HEDAYAT, *Trois gouttes de sang*, traduit du persan par G. Lazard, Paris, Phébus, 1988, 190 p. [Recueil de nouvelles].

— صادق هدایت، حاجی آقا، با مشخصات زیر:

S. HEDAYAT, *Hadjî Aghâ*, traduit du persan par G. Lazard, Paris, Phébus, 1996, 190 p.

— عمر خیام، صد و یک رباعی (متن دوزبانه)، با مشخصات زیر:

OMAR KHAYYAM, *Cent un quatrains*. Choix, traduction du persan et présentation, Paris, La Différence, 1997, 128 p. (Collection "Orphée").

و چاپ مجدد همین کتاب در ایران، با مشخصات زیر:

صد و یک رباعی خیام (متن دوزبانه)، گزینش اشعار و برگردان فرانسه از: ژیلبر لازار. انتشارات هرمس، تهران ۱۳۷۸.

— صادق هدایت، مردی که نفسش را کشت (مجموعه داستان)، با مشخصات زیر:

S. HEDAYAT, *L'homme qui tua son désir*, récits traduits du persan par C. Balay, G. Lazard et D. Orpillard, Paris, Phébus, 250 p.

ج) گزیده‌ای از مقاله‌ها:

— فصلهای مربوط به «ادبیات کهن زبانهای ایرانی» و «ادبیات فارسی» در

— «تعریف کنشمندها در هجده زبان»، با مشخصات زیر:

"La définition des actants dans dix-huit langues", *Actances* 5, 1991, p. 103-143.

— «رده‌شناسی برپایه نظریه کنشمندی»، با مشخصات زیر:

"La typologie actancielle", in *Studi italiani di linguistica teorica e applicata*, 26/2 (1997), p. 205-226.

— «تعریف کنشمندها در زبانهای اروپایی»، با مشخصات زیر:

"Définition des actants dans les langues européennes", in J. Feuillet, éd., *Actance et valence dans les langues de l'Europe* (Berlin/New York, Mouton de Gruyter, 20-2, 1998), p. 11-146.

— «آیا زبان‌شناسی علم است؟»، با مشخصات زیر:

"La linguistique est-elle une science?", *Bulletin de la Société de linguistique de Paris* 94 (1999), p. 67-112.

پانویس:

- ۱ — «فرهنگستان آثار منقوش و مفاخر ادبی» یکی از پنج فرهنگستان «بنیاد فرانسه» (Institut de France) بشمار میرود که «آکادمی فرانسه» نیز یکی از آنهاست. سه فرهنگستان دیگر عبارتند از: «فرهنگستان علوم»، «فرهنگستان هنرهای زیبا» و «فرهنگستان علوم اخلاقی و سیاسی».

- ۲ — یادآور می‌شویم که بخاطر محدودیت صفحات این ماهنامه، در اینجا تنها گزیده‌ای از میان آثار پرشمار ژیلبر لازار، چه در زمینه ایران‌شناسی و زبان و ادبیات فارسی و چه در زمینه زبان‌شناسی عمومی، ارائه شده‌است.

- ۳ — برگردان فارسی این اثر از خانم دکتر مهستی بحرینی، بزودی از سوی «انتشارات هرمس» منتشر خواهد شد.

- ۴ — برگردان فارسی این اثر از خانم دکتر مهستی بحرینی، بزودی از سوی «انتشارات هرمس» منتشر خواهد شد.

مشخصات زیر:

"L'aspect dans les langues irano-aryennes", *Cahiers Ferdinand de Saussure* 41, 1987 (Cahier dédié à G. Rodard), p. 109-116.

— «پازند، پهلوی و فارسی نوین»، با مشخصات زیر:

"Pazand, Pahlavi and New Persian", *K. R. Kama Oriental Institute International Congress Proceedings (5th to 8th January 1989)*, Bombay, 1991, p. 247-253.

۲ — زبان‌شناسی عمومی:

الف) گزیده‌ای از کتابها:

— کنشمندی، با مشخصات زیر:
L'actance, Paris, PUF, 1994, 288 p. (Collection "Linguistique nouvelle").

— ترجمه انگلیسی همین کتاب، با مشخصات زیر:
Actancy, Berlin/New York, Mouton de Gruyter, 1998.

— مسائل زبان‌شناسی عمومی: رده‌شناسی دستوری (مجموعه مقالات، زیر چاپ)، با مشخصات زیر:

Questions de linguistique générale: typologie grammaticale, Société de linguistique de Paris, s.p. [Recueil d'articles].

ب) گزیده‌ای از مقاله‌ها:

— «جستجوی جهانی‌های معنایی در زبان‌شناسی»، با مشخصات زیر:

"La quête des universaux sémantiques en linguistique", *Actes sémiotiques, Bulletin* 4, fasc. 19, 1981, p. 26-37.

— «ساختار کنشمندی در زبانهای ایرانی - آریایی»، با مشخصات زیر:

"Structures d'actance dans les langues irano-aryennes", *Actes de la session linguistique d'Aussois (septembre 1978)*, 1981.

— «تمایز میان اسم و فعل در صرف و در نحو»، با مشخصات زیر:

"La distinction entre nom et verbe en morphologie et en syntaxe", *Modèles linguistiques*

تاریخچه ادبیات در جهان، دانشنامه پلید، با مشخصات زیر:

Chapitres "Littératures iraniennes anciennes" et "Littérature persane", dans *Histoire des littératures* (Encyclopédie de la Pléiade), Paris, Gallimard, 1956. P. 621-630 et 891-914.

— «واژه‌بست اسمی - ای -i- در فارسی: یک تکواژ یا دو تکواژ؟»، با مشخصات زیر:

"L'enclitique nominal -i en persan: un ou deux morphèmes?", *Bulletin de la Société de linguistique* 61/1, 1966, p. 249-264.

— «پژوهشی کتی در تحول یک تکواژ: حرف اضافه موخر را در فارسی»، با مشخصات زیر:

"Etude quantitative de l'évolution d'un morphème: la postposition *ra* en persan", *Mélanges Marcel Cohen*, La Haye/Paris, Mouton, 1969, p. 181-188.

— «ریشه‌های شعر فارسی»، با مشخصات زیر:

"Les origines de la poésie persane", *Cahiers de civilisation médiévale* 14, 1971, p. 305-317.

— «روند اعتلای زبان فارسی نوین»، با مشخصات زیر:

"The Rise of the New Persian Language", *Cambridge History of Iran*, t. IV, Cambridge, Cambridge University Press, 1975, p. 595-632 et 692-696.

— «نکاتی چند درباره سبک ترجمه‌های قدیمی قرآن و کتاب مقدس به فارسی»، با مشخصات زیر:

"Remarques sur le style des anciennes traductions persanes du Coran et de la Bible", *Bulletin d'études orientales* (Damas) 30, 1978 (= *Mélanges H. Laoust*), p. 45-49.

— «ساختار اشعار فروغ فرخزاد»، با مشخصات زیر:

"La versification de Foruq Farrozzad", *Studia iranica* 12, 1983, p. 223-229 [= *EVLIA* 3].

— «مقولات تکواژهای قاموسی در زبان فارسی»، با مشخصات زیر:

"Les classes de lexèmes en persan", *Modèles linguistiques* VIII/1 (= fasc. 15), 1986, p. 85-93.

— «جنبه فعل در زبانهای ایرانی - آریایی»، با

■ **فتوحی:** دومین همایش بررسی وضعیت نقد ادبی در ایران را با سخنرانی آقای حسن میرعابدینی درباره‌ی طرحی از تاریخ نقد ادبی در ایران آغاز می‌کنیم. پیش از سخنان آقای میرعابدینی، اجازه می‌خواهم توضیحاتی درباره‌ی جلسه اول و جلسات آتی خدمت دوستان عرض بکنم. پس از اتمام اولین نشست، رای و نظرهای متعدد و متفاوتی به دفتر مجله می‌رسید که حاکی از توجه خوب اهل قلم و اهل تحقیق و علم و پژوهش بود. برای ما هم خیلی ارزنده و ذی‌قیمت بود که چنین حرکتی با استقبال مواجه شد، گرچه رای و نظرهای بسیار متفاوت بود و سلیقه‌های گوناگونی را نشان می‌داد. قطعاً این گام اول و تجربه نخست است و ممکن است که در خود کاستی‌های فراوانی داشته باشد و گام دوم محکم‌تر از گام اول خواهد بود.

حرکت ما حرکتی است که برای اولین بار با این شیوه آغاز می‌شود، طبعاً در خود نقص‌ها و کاستی‌های فراوان خواهد داشت، از طرفی انتظارات عدیده و متفاوتی که در جامعه وجود دارد، قطعاً با این حرکت برآورده نخواهد شد. ما با برگزاری این جلسات، توانمندی خودمان را در عرصه نقد ادبی به نمایش می‌گذاریم. آنچه که در جلسه اول به ما منعکس شد، حاکی از انتظارات بسیار بالایی در زمینه نقد ادبی در ایران بود. اما واقعیت قضیه این است که آنچه به عنوان نقد و فعالیت‌های نقد ادبی در ایران هست خیلی کم‌تر است از آنچه که انتظار می‌رود. آشنایی با نظریه‌های غربی، سیل ترجمه‌هایی که در بازار هست و مجاری

مختلفی که آراء و دیدگاه‌های جدید نقد را وارد فرهنگ ما می‌کند، کمابیش مجموعه اهل کتاب ما را با نظریه‌های جدیدی آشنا می‌کند، اما عرضه کردن اندیشه جدید در این میان کار ساده‌ای نیست و خود حاکی از ضعف جریان نقد ادبی در کشور ما است. نمی‌دانم چرا کلمه بحران را برای نقد ادبی به کار می‌بریم. آیا تا به حال چیزی به عنوان نقد ادبی داشته‌ایم که با بحران مواجه شده، یا اینکه در قیاس با جریان‌هایی که در کشورهای دیگر و در جهان هست، خودمان را با بحران مواجه می‌بینیم. کلمه بحران عمدتاً برای مواقعی است که وضعیت تعادل یا وضعیت خوب و مطلوبی دچار وضعیت نامطلوب شده، یا یک وضعیت با بحران مواجه شده است. ما وضعیت مطلوبی را تجربه نکرده‌ایم که بخواهیم بگوییم الان آن وضعیت مطلوب با بحران مواجه شده است، ما در حال حرکتیم و هر روز بر تجربه‌هایمان افزوده می‌شود. بنابراین در برنامه‌ای که پیش‌بینی کرده‌ایم گرچه سعی ما بر این است که بر مدار جریان‌های نقد ادبی در ایران بچرخد، ولی ناگزیریم از اینکه به مسائل نظریه ادبی و روش‌شناسی در نقد ادبی و مسائل متعددی که درباره نقد و نظریه است توجه کنیم و از آرای اهل فضل استفاده نمائیم. به هر حال انتقادات و آراء و نظریاتی که از گوشه و کنار عرضه می‌شود برای ما بسیار ارزشمند است و ما با جان و دل به آنها توجه می‌کنیم، انشاءالله که بتوانیم از همه این نظرها در بهبود هر چه بیشتر این نشست‌ها استفاده کنیم.

برای ارزیابی موقعیت کنونی نقد ادبی در ایران، ناگزیرم گزارش کوتاهی از سیر حرکت آن بدهم. زیرا نقد ادبی ایران از مشروطیت تا امروز مراحل مختلفی را پیموده و در هر مرحله، متأثر از تلقی روشنفکران از «وظیفه ادبیات»، دیدگاه اجتماعی - ادبی خاصی بر آن مسلط بوده است.

طبیعتاً در فرصت اندکی که داریم نمی‌توانیم به همه جوانب و شاخه‌های نقد ادبی معاصر بپردازیم. سرفصل‌ها را خواهیم گفت و بر شخصیت‌های تاثیرگذار تأکید خواهیم کرد.

نکته دیگر این که نقد ادبی ما شاخه‌های متعدد داشته، مثلاً نقد دانشگاهی، مقوله‌ای گسترده و نیازمند بررسی جداگانه‌ای است. نقد شعر به همین ترتیب و نقد داستان. من ضمن توجه به فرازهای عمده نقد ادبی، بیشتر بر نقد ادبیات داستانی تأکید می‌کنم، زیرا در آن زمینه مشق بیشتری کرده‌ام و اطلاعات کامل‌تری دارم. در یک تقسیم‌بندی کلی، می‌توان سه مرحله و سه نسل را در تاریخ نقد ادبی ایران مشخص کرد: پیشگامان، نسل میانه و نوخیزان (به معنایی که مورد نظر نیماست). البته می‌دانید که مثل هر طبقه‌بندی دیگری در ادبیات و علوم انسانی، دسته‌بندی ما هم نسبی است و اصولاً برای ساده‌تر شدن بررسی انجام می‌گیرد، زیرا در تاریخ ادبیات، تقطیع‌های زمانی خیلی دقیق نیست و دوره‌های گوناگون غالباً پیوسته و تنیده شده در هم پیش می‌آیند.

پیشگامان نقد ادبی جدید ایران، متفکران عهد مشروطیت هستند. در این دوره همزمان با تحولات تاریخی - اجتماعی، ادبیات نوینی شکل می‌گیرد که مهم‌ترین ویژگی آن انتقاد از تمامی مظاهر عقب‌ماندگی سیاسی و اجتماعی است. برخورد مظاهر تجدد غرب با جامعه سنتی ما، موجد بحرانی می‌شود که صعود بورژوازی و شکل‌گیری روشنفکرانی را در پی دارد که اندیشه‌های اصلاح‌طلبانه و ملی‌گرایانه دارند. درون این تحولات فرهنگی است که شکل‌های جدید ادبی، مثل رمان و نمایشنامه و نقد ادبی، رشد می‌کند.

ادبیاتی که در دوره مشروطیت شکل می‌گیرد ادبیاتی است انتقادی و وابستگی بسیار به مسائل سیاسی - اجتماعی دارد. و روشنفکرانی هم که به مسائل ادبی می‌پردازند، بیش از آن که ادیب به معنای متداول کلمه باشند، اهل سیاست و مسائل اجتماعی هستند. اینان با دیدگاهی تعقلی به جامعه‌ای سنتی می‌نگرند و جلوه‌های گوناگون حیات اجتماعی و فرهنگی این جامعه را مورد پرسش قرار می‌دهند. ایجاد پرسش، شاید مهم‌ترین دستاورد این گروه از نویسندگان باشد که عمده‌ترین آنها آخوندزاده، طالبوف، میرزا آقاخان کرمانی و میرزا ملکم خان هستند. اینان، متأثر از ادبیات عصر روشنگری اروپا دو وظیفه را همزمان پیش می‌بردند:

الف) نقد و بازنگری ادبیات کلاسیک ایران

ب) طرح اصولی برای ایجاد آثار تازه

برخورد با ادبیات گذشته ایران، جزئی از برخورد اینان با جنبه‌های فرهنگی سیاسی جامعه ایرانی است؛ و نتیجه آشنایی آنها با اندیشه‌ها و تفکراتی است که از غرب می‌آمد. این اندیشه‌ها چنان جاذبه‌ای داشت که

گاه موجد نوعی ساده‌اندیشی و برخورد غیراصولی با میراث ادبی کلاسیک ایران می‌شد.

این برخورد دو وجه داشت، وجه مضمونی و وجه زیبایی شناختی. آنان با نوعی خوش‌خیالی، که غالباً در دوران‌های اعتلای انقلابی گریبانگیر روشنفکران می‌شود، گمان می‌کردند که اگر ادبیات ایران به جای پرداختن به مضامین عاشقانه و غنائی، به مسائل میهنی بپردازد، می‌تواند موجد تحولی کیفی در جامعه ایرانی گردد. و از این دید، حملات سختی به ادبیات کلاسیک ایران، به عنوان عامل ایجاد رکود اجتماعی و خمودگی روحی ایرانیان، می‌کنند. مثلاً میرزا آقاخان، و بعدها به تبع او احمد کسروی، شعر ایران را مایه تباهی اخلاق مردم می‌دانند.

این برخوردها با ادبیات کلاسیک ایرانی تا حدود زیادی یک جانبه و تجریدی بود. به واقع برخورد اینان تند و طنزآمیز است. نقدی اقتاعی نیست، نقدی ویرانگر است که رویکردی عمدتاً سیاسی و کمتر ادبی دارد.

اما از نظر بعد زیبایی شناختی، نقد آنان از ادبیات کلاسیک در حد طرح مشکلات نثر و زبان است. آنان مروج ادبیاتی بودند که به کار بیداری مردم و ایجاد تغییرات اجتماعی بیاید؛ از این رو ساده‌نویسی را تشویق می‌کردند تا عامه مردم بتوانند آثار را بخوانند و درک کنند.

نقد ادبی در این دوره هنوز در حالت جنینی است و هنوز فضاهای خود را پیدا نکرده است. مسائل مربوط به نقد ادبی ضمن رسائل سیاسی یا سفرنامه‌های تخیلی نویسندگان آورده می‌شود. به جز رساله کریستکای آخوندزاده و رساله فرقه کج‌بینان یا سیاحی گوید از میرزا ملکم خان، رساله مشخصی راجع به نقد ادبی

تصنیف نمی‌شود.

جنبه مثبت و تازه نقد دوره مشروطه، نگرش تعقلی آن به جامعه است که ایجاد پرسش می‌کند. جنبه منفی آن نیز به کارگیری غیرانتقادی و گاه از سر شیفتگی تفکرات تازه‌ای که از غرب می‌آید، در برخورد با ادبیات کلاسیک ایران است.

منتقدان عصر مشروطه بخش اول پروژه نقد خود را که بازنگری در ادبیات کهن ایرانی است، کمابیش به انجام می‌رسانند. اما در بخش دوم کار، که مطرح کردن شکل‌های نو و ایجاد نمونه‌هایی از آنها باشد، جدیتی نمی‌ورزند. شاید هنوز ضرورت به کارگیری شکل نو برای جامعه ایرانی پیش نیامده، یا درک نشده و طرح آن بیشتر از سر آشنایی با اندیشه‌هایی است که از خارج می‌آید و هنوز جای رشد خود را در جامعه این جا پیدا نکرده است. مثلاً میرزا آقاخان که تندترین حملات را به ادبیات کلاسیک ایران می‌کند کتاب رضوان را به سبک و سیاق گلستان سعدی می‌نویسد و نامه باستان را به روال شاهنامه فردوسی می‌سراید، و به اصطلاح فکر نو را در شکلی تکراری مطرح می‌کند. در حالی که صرف دگرگونی مضمون به معنای دگرگونی ادبیات نیست. تنها آخوندزاده است که ضمن این که روی آوردن به انواع تازه ادبی را ضرورت زمانه می‌داند، در راه ایجاد نمونه‌هایی از آنها نیز می‌کوشد.

همه متفکران عصر مشروطه، با نگرشی عقلانی، کار خود را خدمت به نشر علوم و معارف برای روشنگری می‌دانند، پس افتتاح باب سوالات هدف آنهاست. اما هر یک به شکل خاص خود، طرح موضوع می‌کنند. طالبوف برای ایجاد چون و چرا، فرمی مکالمه‌ای به نوشته‌هایش می‌دهد، زیرا معتقد است: «نخستین سبب ترقی معارف و حکمیات، آزادی افکار و افتتاح باب

حسن میرعابدینی

در ایران

نقد ادبی

سوالات است.» ملکم فضایی نمایشی می‌سازد و از طریق مناظره‌ای که بین شخصیت‌های مختلف العقیده پیش می‌آورد، ابعاد گوناگون موضوع مورد نظر را پیش روی خواننده می‌نهد. البته ریشه این فرم در مکاتبات کمال‌الدوله آخوندزاده است، اما ملکم به آن وضوح بیشتری می‌بخشد.

✽

دورانی می‌گذرد. فضای پرتیش انقلابی عصر مشروطه جای به سکون می‌دهد و ما با فضا و نسل تازه‌ای مواجه می‌شویم. از آن رو می‌گوییم «نسل تازه» که چهره‌هایی که در این دوره بر صحنه ادبیات انتقادی ایران ظاهر می‌شوند و بر آن تاثیر می‌نهند، نگاهی متفاوت به مسائل هستی دارند و باورهای پیشینیان را نمی‌پذیرند و زیر سؤال می‌برند. در این سال‌ها، برخی زمینه‌ها برای رشد نقد ادبی نیز آماده شده است. مثلاً مجلات ادبی به شیوه اروپایی در ایران، و یا توسط ایرانیان مقیم فرنگستان، منتشر می‌شود: بهار، دانشکده، آزادستان، کاوه، ایرانشهر، فرنگستان. این امر نشانگر تشکل گروه‌های روشنفکری حول انجمن‌ها و مجلاتی است که خود نشان از نوعی تحرک در وضعیت روشنفکری و ادبی دارند. شاید به خاطر تغییر اوضاع و احوال سیاسی، عمده نیروهای فکری جامعه که در عصر مشروطه متمایل به سیاست بودند، سمت و سویی ادبی می‌یابند. طرز تلقی نسل تازه از ادبیات هم گرچه جوهره‌ای اعتراضی - انتقادی دارد، اما عمدتاً روی مفاهیم ادبی متمرکز شده است.

پس نقد ادبی پایگاه‌های خاص خود را پیدا کرده است. اتفاقاً زنده‌ترین جریان ادبی دوره هم از دل یک بحث مطبوعاتی بیرون می‌آید: بحثی که بین اصحاب مجله دانشکده ملک الشعرای بهار در تهران با تقی رفعت از روزنامه تجدد در تبریز شکل می‌گیرد.

رفعت چهره‌ای است که به همت یحیی آرین‌پور شناسانده شده است. او مثل نیما در شعر، و هدایت در داستان از نسل مضطرب و اندیشناکی است که دوران تحول فکری خود را در دوران مشروطه طی می‌کند و در آستانه ۱۳۰۰ ه.ش به کار ادبی روی می‌آورد. نسلی که در پشت سر، انقلاب شکست خورده مشروطیت را دارد و پیش رو برآمدن شبج دیکتاتوری رضاخان از ویرانه‌های این انقلاب را. او مثل نیما و هدایت، علیه کارکرد تقلیل‌گرایانه ادبیات موضع دارد.

اصحاب مجله دانشکده می‌خواستند تجدیدنظر در طرز و رویه ادبیات ایران را با حفظ احترام به اساتید متقدم انجام دهند. خود را محتاط و میانه‌رو و معتقد به نوآوری گام به گام و آهسته می‌دانستند و می‌گفتند ما نمی‌توانیم از حد تکاملی که جامعه پیش پیمان می‌نهد فراتر نهیم. بنابراین باید به دو نکته توجه کنیم: امکان و احتیاج. می‌گفتند محیط باید احتیاج به ادبیات نو را احساس کند و امکان پیدایش آن را فراهم آورد.

آنان می‌گفتند که ما هر چه بخواهیم در آثار سعدی و حافظ هست، بنابراین باید عمارتی را که آنان ساخته‌اند تعمیر و ترمیم کنیم. در مقابل اصحاب دانشکده که به تحول آرام در حد مقدمات تاریخی می‌اندیشند، رفعت به فکر انقلاب ادبی است. او خواهان گسست از گذشته برای پیشروی و تکمیل انقلاب سیاسی - اجتماعی مشروطه با یک انقلاب ادبی است. در جواب رفعت، تندروی‌هایی که خاصه جوانی و روح انقلابی اوست، مشاهده می‌شود. اما این جواب واجد نکته‌های مهمی برای نقد ادبی ما است. او می‌خواهد به جای ترمیم عمارت کهنه، عمارت نویی را بنا نهد. البته او به فکر ویرانگری ادبیات کلاسیک ایران به شیوه متفکران عصر مشروطه نیست، بلکه به نقد و طرد طرز تلقی کهنه از این ادبیات می‌اندیشد. مثلاً می‌گوید

اگر سعدی را با دید نو بخوانیم و تحلیل کنیم، این امر به نفع سعدی خواهد بود. چرا که نسل ما و زمانه ما به مسائل و مفاهیمی احتیاج دارند که نوشته‌های ادیبانی چون سعدی قادر به جوابگویی نیستند، مگر این که با دیدی نو به آنها بنگریم.

رفعت، برخلاف اصحاب دانشکده، نقش تخیل هنرمند را نیز در تغییر وضع مهم می‌داند و می‌گوید ما نمی‌توانیم در حدی که تکامل محیط پیش رویمان می‌نهد حرکت کنیم. شاعر و ادیب نباید پیرو ذوق توده باشد، او باید پیشوای ذوق توده باشد و آن را تعالی بخشد.

نکته قابل توجه در دیدگاه رفعت این است که او با وجود درگیری در امر سیاست و انقلاب، وقتی از ادبیات صحبت می‌کند، ارزش خاص و مستقلاً برای آن قایل است. او به تجدد ادبی به عنوان بخشی از تحول اجتماعی می‌نگرد و نوآوری در ادبیات را همبسته با نوآوری در زمینه اجتماعی می‌داند؛ اما از توجه به نقش تخیلی هنرمند در طرح افکندن اسلوب، شکل و زبان ادبی غافل نمی‌شود.

یکی از مهم‌ترین خرده‌هایی که نویسندگان مجله دانشکده بر تقی رفعت می‌گرفتند این بود که حرف زیاد می‌شود زد ولی ملاک ما عمل است. آیا شما می‌توانید نمونه‌ای از ادبیات جدید ارائه دهید که همسنگ ادبیات قدیم ما باشد؟

رفعت نه در پاسخ آنان، بلکه در بحثی که برای طرفداران تجدد مطرح می‌کند، می‌گوید تجدد یک شبه انجام نمی‌شود، کاری است مداوم و طولانی و اصطلاحی که به کار می‌برد، این است که نمی‌شود مانند قطره چکان تجدد را در چشم خلاق چکاند، باید زمان بگذرد و کار بشود تا تجدد ادبی به مرور جا بیفتد. این تداوم را منتقدان بعدی، کسانی مثل نیما در شعر و

جمالزاده و هدایت در داستان، انجام می‌دهند، یعنی فردیتی را که رفعت حرفش را می‌زد، در آثارشان متبلور می‌سازند؛ فردیتی که اساس ادبیات جدید است و نیما از آن به عنوان خلوت‌گزینی شاعر یاد می‌کند.

جمالزاده که نخستین نمونه‌های داستان کوتاه را پدید می‌آورد، در پیشگفتار یکی بود یکی نبود مسائلی را مطرح می‌کند که هر چند برخی از این مسائل را پیش از این هم مطرح کرده بودند، اما جمالزاده این مسائل را دسته‌بندی می‌کند و نظم می‌بخشد. او می‌گوید ادبیات ما عقب مانده است و همان جوهره استبدادی که در سیاست ما دیده می‌شود در ادبیات ما هم عیان است. نویسنده وقتی قلم به دست می‌گیرد تا بنویسد، فضلا و نخبگان را در نظر دارد و برای عامه مردم نمی‌نویسد، در حالی که باید پی دموکراسی ادبی گشت. در فرنگستان نویسندگان سعی می‌کنند مسائل و مفاهیم مورد نظر خود را به ساده‌ترین زبان و در شکل‌های تازه ادبی مطرح کنند. بعد می‌گوید، رمان این شکل تازه ادبی است که ادبیات فرنگستان الآن بر حول محور آن حرکت می‌کند. بگذریم از اینکه آیا تلقی جمالزاده از رمان دقیق بود یا نه؟ چون آنچه که می‌نویسد رمان نیست و به واقع حکایات و داستان‌های کوتاه است، اما به شکلی ناخودآگاه می‌کوشد به آنچه که ادیبان دانشکده از نویسندگان تجدد و تقی رفعت می‌خواستند، جامعه عمل بپوشاند.

از این دوره تا سال‌های ۳۰-۱۳۲۰ سه متفکر طراز اول در زمینه نقد ادبی داریم: نیما، هدایت و فاطمه سیاح. پیشاپیش بگویم که هیچ کدام از نویسندگان ما تئوریسین ادبی نبودند و نکته تازه‌ای نیاوردند، اینان اغلب مطالب و مفاهیم را از جوامع غربی می‌گرفتند، چه متفکران عصر مشروطه که آبشخور فکری‌شان حوزه ادبی روس بود و چه هدایت و نیما که از حوزه ادبیات

فرانسه و یا تقی رفعت به واسطه عثمانی از ادبیات فرانسه می‌گرفت و چه فاطمه سیاح که باز مستقیماً از ادبیات روس متأثر بود. آنچه که به کار اینان تازگی می‌داد، طرح این مسائل نو در محیط بسته و گرفته از جهل و اختناق ایران بود و تلاش و جهدی که برای جا انداختن این مفاهیم در جامعه ایران می‌کردند. نیما و شاگردانش حداقل تا ۱۳۳۰ در جهت قبولاندن شعر نو به معاندان می‌کوشیدند. یا هدایت در وع و غ ساهاب (۱۳۱۳) می‌نویسد که حدود نویسندگی از ابتدای خلقت آدم به این چهار مرحله محدود شده است: تحقیق، تاریخ، اخلاق و ترجمه. و اگر کسی در محثی غیر از این مباحث بنویسد و خود را نویسنده بداند باید سرش را داغ کرد.

حالا دیگر شیفتگی نسبت به تئوری‌ها و تزیی‌های از اروپا آمده نیست که متفکران را به حرکت درمی‌آورد، درک ضرورت‌های اجتماعی - فرهنگی، آنان را به نگارش آثار نو و طرح مباحث نظری‌شان برمی‌انگیزد و آنان را به فروریزی مناسبات درونی شعر و نثر و بنانهادن مناسباتی تازه فرامی‌خواند. بخش عمده‌ای از نیروی آنها صرف مبارزه با اقتدار ادبای سنت‌گرا برای مقبول جلوه‌دادن شکل‌های نو می‌شود. ما بعداً خواهیم دید مبارزه‌ای که رفعت با اصحاب دانشکده داشت، هدایت نیز با گروه ادبای سنت‌گرای دوران خودش دارد.

نیما به این نتیجه رسید که حرف تازه باید در شکل تازه گفته شود. او این دانش را داشت - هم از ادبیات قدیم و هم از ادبیات جدید - که اگر می‌خواهد ادبیات قدیم را ویران کند، باید چیزی داشته باشد که جای آن قرار دهد و حرف تازه‌ای برای گفتن داشته باشد. نوع نگاه تازه‌ای که نیما به ادبیات و زندگی داشت و آثاری که آفرید ممیزکننده کار او از حرف‌های - به قول اصحاب دانشکده - بی پشتوانه پیشین است. البته

نظریه ادبی نیما، هنوز مهجور مانده است. او فرصت نظم بخشیدن به نظریه ادبی خود را نیافت. خودش می‌گوید: «تنگنای زندگی، به من فرصت پاک‌نویس کردن شعر هم نمی‌دهد.» نظریات انتقادی نیما لایه‌لایه نامه‌هایش، یادداشت‌هایش و و رساله ارزش احساسات که در سال ۱۳۱۷ در مجله موسیقی به شکل مسلسل چاپ می‌شد، پراکنده است و جای آن دارد که درباره تئوری نقد نیما، رساله مستقلی نوشته شود. نظریاتی که او را به عنوان یکی از پیشروترین منتقدان زمانه‌اش می‌نمایاند. کسی که پدیده‌های نوین را در چارچوب مناسبات نوین می‌سنجید.

در کنار نیما، چهره هدایت را داریم. هدایت تاکنون بیشتر به عنوان داستان‌نویس در ادبیات ما مطرح شده است. اما واقعیت این است که هدایت به عنوان منتقد نیز چهره‌ای فعال و تاثیرگذار بود.

حیطه نقد هدایت هم ادبیات کلاسیک ایران را دربرمی‌گرفت و هم ادبیات معاصر را. یادداشت‌هایی که بر ترجمه‌های خود از متون پهلوی می‌نویسد و مقدمه‌ای که بر رباعیات خیام می‌نویسد موجد تحولی در نقد دانشگاهی است. او بدون اینکه به سوانح عمر خیام یا مسائل زندگی او بپردازد، مستقیماً فلسفه و فکر و شکل هنری کار او را مورد توجه قرار می‌دهد. در واقع با پرهیز از تذکره‌نویسی‌های مالوف روش تحقیق تازه غربیان را در بررسی چهره‌های ادبیات کلاسیک ایران به کار می‌برد. هدایت همچنین به نقشی که ادبیات فولکلوریک بر ادبیات نوشتاری دارد توجه می‌کند و سعی می‌کند ربط آن را با ادبیات ایرانی پیش از اسلام پیدا کند. اما آنچه که در کار هدایت از اهمیت درجه اولی برخوردار است، انتقادهایی است که بر ادبیات جدید می‌نویسد؛ چه ادبیات جدید ترجمه شده در ایران و چه ادبیات معاصر ایرانی. آنچه که هدایت درباره پیام کافکا

می‌نویسد نخستین نوشته یک نویسنده ایرانی درباره یک نویسنده مدرن اروپایی است. هدایت در نقد کافکا، اصالت و ابداع را وجه متمایز کافکا از دیگر نویسندگان می‌داند و سعی می‌کند شگرد ادبی او را شرح دهد. توجه به چگونگی ساخت دنیایی وهمناک در کنار دنیای واقعی از سوی کافکا و تلاشی که هدایت برای شرح این دنیا می‌کند، از نکته‌های تازه نقد هدایت است. البته در بخش‌هایی از این نقد، هدایت به دام نقد زندگینامه‌ای می‌افتد و سعی می‌کند کار ادبی کافکا را با توجه به زندگی او بررسی کند و در واقع متن را زائده‌ای از زندگی نویسنده می‌سازد.

آنچه که در مبحث ما می‌تواند جالب‌تر باشد نقدهایی است که او بر ادبیات معاصر ایران می‌نویسد. در این مرحله، نقد ضمن اینکه روی شکل نو ادبی کار می‌کند، خودش هم شکل تازه‌ای پیدا می‌کند. با فرم مقاله تازه‌ای که هدایت با عنوان «قضیه» می‌آفریند (در کتاب و غوغا ساهاب که فکر می‌کنم بهتر است آن را به عنوان مجموعه‌ای از نقد ادبی فرهنگی دوران رضاشاه بخوانیم) نقد ادبی شکلی خاص خود می‌یابد. در کتاب و غوغا ساهاب، هدایت با طنز و نکته‌بینی کم نظیری تمام جلوه‌های فرهنگی دوران را زیر ذره بین انتقاد قرار می‌دهد، از سینما، تئاتر و وضع ناشران گرفته تا شیوه شعرسرای، داستان‌نویسی و روزنامه‌نگاری و غیره. راوی رمان بوف کور در فضایی پر از شک و تردید دائم وضعیت خود را مورد پرسش قرار می‌دهد. در مقالات و غوغا ساهاب هم هدایت دائم وضعیت ادبی دوران خود را مورد پرسش قرار می‌دهد. از این رو عاقبت هدایت را به اداره تأمینات نظامی تهران می‌کشاند و در آنجا از او تعهد می‌گیرند که دیگر از این مطالب ننویسد و به شکلی او را ممنوع‌القلم می‌کنند. بعد از این ماجراست که هدایت به هند می‌رود. تا به مرحله بعد نقد هدایت برسیم که سال‌های

۱۳۲۰ به بعد است، باید از منتقد دیگری یاد کنیم که در فضای ادبی دوران نقش به سزایی ایفا می‌کند و او فاطمه سیاح است. سیاح تحصیل‌کرده مسکو بود و متأثر از منتقدین روس. به رئالیسم، به جنبه تعلیمی ادبیات و هدایت ادبیات به سمت خواست‌های اجتماعی و سیاسی اعتقاد داشت. اولین مقاله‌ای که از او در دست داریم در ۱۳۱۲ در جواب کسروی نوشته شده است. در آن مقاله سیاح از سوبه تخیلی رمان دفاع می‌کند. او به کسروی می‌گوید که در ادبیات اینقدر به دنبال امر واقع نباش! ادبیات که نمی‌خواهد صرفاً واقعیت‌ها را گزارش کند. حتی تاریخ هم که روی آن اینقدر پافشاری می‌کنی، واقعی نیست، زیرا هر مورخی رویدادها را از دریچه دید خودش نوشته است و از این رو هر تاریخی به واقع یک رمان است. توجه به جنبه تخیلی ادبیات از نکته‌های ارزشمند کار سیاح است و یادآور آن خلاقیت تخیلی است که رفعت و نیما از آن دم می‌زدند. اما همین مقاله نشان از دوگانگی فکر سیاح دارد. او در ادامه می‌گوید که البته تو هم حق داری، رمان‌هایی نوشته یا ترجمه می‌شود که اخلاق عمومی را فاسد می‌کند و من از «وزارت جلیله معارف» می‌خواهم که نظارتی بر نشر این رمان‌ها داشته باشد تا اخلاق خلق الله را فاسد نکنند. اعتقاد به نظارت بر ادبیات و ایجاد مسیری برای حرکت آن به تدریج از سیاح یک منتقد ایدئولوژیک می‌سازد.

فاطمه سیاح نخستین منتقد ایرانی است که به نوعی در جهت نگارش تاریخ ادبیات اروپایی گام برمی‌دارد، البته پیش از او رشید یاسمی در مجله دانشکده سلسله مقالاتی درباره ادبیات فرانسه نوشته بود، اما سیاح در مقالاتی که می‌نویسد می‌کوشد، کار نویسنده و هنرمند را به عنوان برآیند محیط و جامعه و طبقه اجتماعی خاصی به نمایش بگذارد. در مقاله دنباله‌داری که درباره نقش زنان در تاریخ هنر و ادبیات

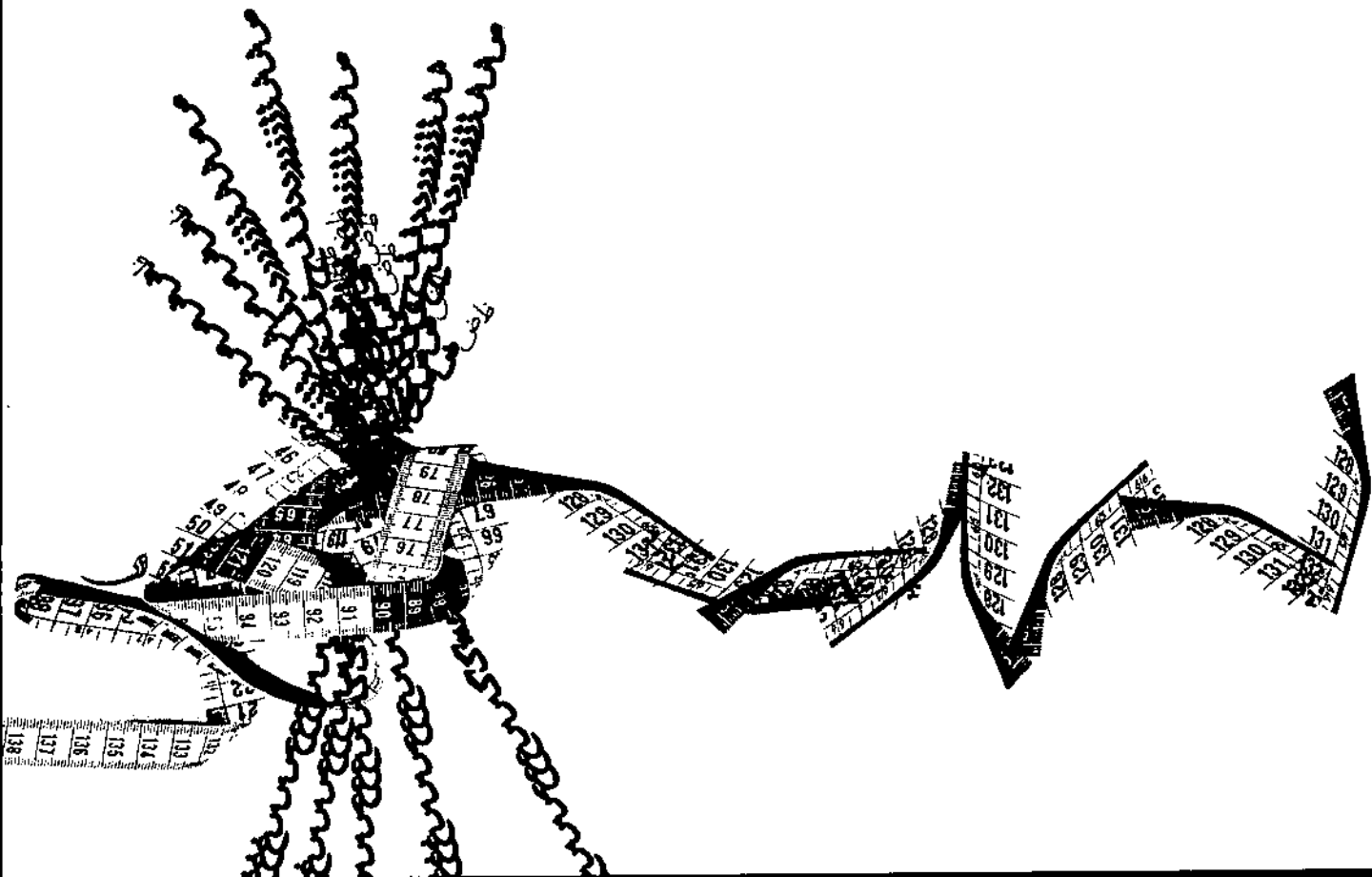
اروپا می‌نویسد نکته‌های جالبی را مطرح می‌کند. سیاح با مقالاتی که درباره فردوسی می‌نویسد، تحولی در نقد دانشگاهی ما ایجاد می‌کند. او که در دانشکده ادبیات تدریس می‌کرد، تحقیق در ادبیات کلاسیک را به سمت نوعی برخورد جامعه‌شناختی پیش می‌برد و در بررسی یک نویسنده، علل و اسباب مادی شکل‌گیری اثر او را هم مورد توجه قرار می‌دهد.

نکته‌ای که در کار سیاح و هدایت دیده می‌شود، توجه به ترجمه به عنوان دریچه‌ای رو به مدرنیسم است. او ضمن توجه به میراث فرهنگی ملی، راه ورود به مدرنیته را در آگاهی از تجربه‌های فکری غرب می‌داند و از نویسندگان ایرانی می‌خواهد با دو عامل مبارزه کنند: ذوق توده و کمبود سنت رمان‌نویسی. او راه چاره را در ترجمه ادبیات غرب و بهره‌گیری انتقادی از شیوه‌های نویسندگان بزرگ اروپایی می‌داند. به عنوان نمونه مقالاتی درباره شگرد ادبی چند نویسنده طراز اول، از قبیل بالزاک، چخوف و داستایوسکی می‌نویسد.

در جایی همسو با هدایت و نیما می‌گوید اگر کسی تصور کند که می‌توان افکار و احساسات تازه را در قالب شیوه‌های گذشتگان ریخت به خطا رفته است. هر فکر و موضوعی فقط در صورتی قابل بیان است که با سبک خاص خود نمایش داده شود.

پس از ۱۳۲۰: نسل میانه

در این دوره جامعه یک نوع دموکراسی ناقص را تجربه می‌کند و از آن گرفتاری‌های دوران رضاشاه کم‌تر اثری هست. جریان عمده نقد ادبی هم نقد سیاست‌زده‌ای است که ادبیات را ملزم به دفاع از جریان فرهنگی سیاسی خاصی می‌کند. تأثیر این امر را در کار هدایت می‌بینیم که در قضیه‌نویسی هتاک‌تر می‌شود. او که در و غوغا ساهاب با چنان ظرافتی مسائل عمومی

دوران را مورد نقد قرار می‌دهد، در قضیه‌هایی که پس از ۱۳۲۰ در ولنگاری می‌نویسد، متن ادبی را به فراموشی می‌سپارد. در واقع متن بهانه‌ای می‌شود برای عیبجویی از رفتار اخلاقی یا سیاسی نویسنده آن. می‌خواهد شخص نویسنده را مورد حمله قرار دهد. یا فاطمه سیاح که از تخیل و تساهل دفاع می‌کرد، در این دوره منتقد را کسی می‌داند که با تئوری مشخصی، ادبیات را از نظر ایدئولوژیک و تشخیص موضوع راهنمایی کند. او رئالیسم سوسیالیستی را به عنوان برترین نوع رئالیسم پیشنهاد می‌کند. در این سال‌ها که مهم‌ترین واقعه ادبی‌اش برگزاری نخستین کنگره نویسندگان (۱۳۲۵) است، نقدهای سیاستزده متعددی نوشته می‌شود؛ مثل نقدهایی که بزرگ علوی می‌نویسد و اغلب آنها ارزش ادبی ندارند، زیرا از نویسنده توقع خدمتگزاری به سیاست را دارند. هر چند نقد سیاح سمپ و سویی اقتدارگرایانه می‌یابد، اما در پشت داوری‌هایش یک جهان‌بینی فلسفی قرار دارد که کار او را از نقدهای صرفاً سیاسی - تبلیغی متمایز می‌کند.

در همین دوره واکنش علیه ادبیات متعهد به باورهای ایدئولوژیک نیز شکل گرفت. نویسندگان مجله خروس جنگی که خود را سوررئالیست می‌خواندند و معتقد به کارکرد ضمیر ناخودآگاه در ادبیات بودند - به نام طرفداران هنر نو - با هر نوع به کارگیری ادبیات در خدمت مرام و مسلک به مبارزه برخاستند. از این گروه هوشنگ ایرانی و غلامحسین غریب قابل ذکرند. هوشنگ ایرانی کتاب شناخت هنر را با تاکید بر فردیت خلاق هنرمند و گریز از هر نوع جانبداری مرامی می‌نویسد. شور جوانانه اصحاب مجله خروس جنگی جایگاه خاص خودش را در جامعه‌ای که درگیر هیاهوی ایدئولوژیک بود پیدا نکرد و بحث آنان به جایی نرسید، اما این بحث و جدال در تاریخ ادبیات ایران بین طرفداران ادبیات متعهد و خلق‌گرا و ادبیات مدرن تداوم

یافت. در سال‌های دهه ۱۳۴۰ حرکت این دو نحله از نقد ادبی را به وضوح می‌بینیم. این سال‌ها، سال‌هایی است که ادبیات معاصر بالاخره حقانیت خود را ثابت می‌کند و خود را به رسمیت می‌رساند و به قول فروغ خودش را به ثبت می‌رساند! تحت تاثیر فضای دهه ۱۹۶۰ اروپا و رشد جنبش‌های انقلابی در ایران و تحت تاثیر آموزه‌های فکری سارتر و برشت، نوعی ادبیات متعهد شکل می‌گیرد، که بارزترین نمونه‌های آن را در نوشته‌های انتقادی جلال آل احمد می‌توان دید. نویسندگان مجله فردوسی (رضا پراهنی و عبدالعلی دست‌غیب) عمدتاً در این راستا قلم می‌زدند و در نوشته‌های خود از لغاتی استفاده می‌کردند که بیش از آن که به گنجینه واژگان هنری تعلق داشته باشد، باری اخلاقی داشت. اما آن نحله مدرنیستی که گفتیم در بین اصحاب مجله خروس جنگی سربرمی‌آورد و به گفته خودشان ادامه‌ای است از راه هدایت و نیمای دوران جوانی‌اش، در دو مجله دهه چهل، جنگ اصفهان و اندیشه و هنر تداوم می‌یابد. جنگ اصفهان متأثر از دیدگاه‌های ابوالحسن نجفی و احمد میرعلایی بود و گرایش‌هایی به رمان نداشت و نویسندگان و منتقدانی مثل هوشنگ گلشیری در آن قلم می‌زدند. از جمله گلشیری مقاله «سی سال رمان‌نویسی» را می‌نویسد و محمد حقوقی مقالاتی درباره شعر معاصر ایران مثل «از سرچشمه تا مصب». هدف منتقدان این جنگ این بود که هر داستان و شعری نوعی جست‌وجو و کاوش در کار نگارش محسوب شود و از به کارگیری فرم‌ها و شکل‌های کلیشه‌شده و پیش ساخته شده پرهیز گردد و از قالب‌ها و شکل‌های نویی استفاده شود.

منتقد دیگر شمیم بهار بود که در مجله اندیشه و هنر می‌نوشت. بهار اصول نقد ادبی جدید را در بررسی ادبیات ایرانی به کار می‌گرفت. نقدی فنی می‌نوشت که صرفاً معطوف به متن بود و متن را به هیچ نوع ارجاع

بیرونی اخلاقی و زندگی نامه‌ای ارتباط نمی‌داد. از جمله می‌توان به نقدی اشاره کرد که بر آثار جلال آل احمد نوشت. من بعد از آن ندیده‌ام که کسی درباره آل احمد حرفی بزند که متمایز از حرف شمیم بهار باشد. در گذر از بحث نقد در سال‌های ۱۳۴۰ نباید از نقش مجله سخن و منتقدانی چون نجف دریابندری و سیروس پرهام غافل ماند. سخن به پیروی از مجله‌های ادبی فرانسه پایه‌گذار انتقاد کتاب شد که از سال ۱۳۳۳ جای «تقریظ» را گرفت.

نوشتن نقد براساس اصول زیبایی‌شناختی و ساختار ادبی در این دوره پیروان بیشتری پیدا می‌کند، مثل نقدهایی که قاسم هاشمی نژاد در آیندگان و مجله فردوسی می‌نوشت.

سال‌های پس از انقلاب: نوخیزان

در چنین وضعیتی ما دهه ۵۰ را پشت سر می‌گذاریم و به سال‌های پس از انقلاب می‌رسیم. رولان بارت می‌گوید: در هنگام بحران‌های عظیم اجتماعی، انقلاب‌ها و جنگ‌ها، قلم سنتی خود به خود می‌شکند و متحول می‌شود. پس نشانه‌های صوری کلام در اختیار ادبا نیست و پا به پای بحران‌ها متعهد می‌گردد. نویسنده خلاق امروز به ناتوانی‌ها و امیدهای نسل خود واقف است، براساس مشربی صرفاً عقیدتی نمی‌نویسد و داروی هر درد اجتماعی را ندارد. بر اثر تحولات جهانی و ملی، بسیاری از ارزش‌های گذشته منسوخ شده و ارزش‌های تازه‌ای جای آنها را می‌گیرد؛ ارزش‌هایی که ضمن طرد تاییدها و انکارهای ساده انگارانه هنر عقیدتی، وظیفه ادبیات را کشف جنبه‌های تازه‌ای از هستی و واقعیت می‌داند.

بر اثر تغییرهای اساسی در جامعه و فروریختن ارزش‌های آرمانی پیشین، نویسندگان و منتقدان به

لزم از نو معنا کردن بسیاری از مسائل پی برده‌اند. از جمله کوشیده‌اند نقد را بیش از پیش از وابستگی به مرام‌ها برهانند، زیرا نسل تازه‌ای که پا به عرصه حیات اجتماعی نهاده، سؤال‌های فراوانی دارد و با حکم‌های جزمی قانع نمی‌شود. نقد نیز از پیشداوری‌های تحمیلی می‌رهد و جای قطعیات را شکاکیت و جست‌وجو برای کشف می‌گیرد.

گذشته از عوامل اجتماعی و واکنش‌هایی که نسبت به نقد گذشته ایجاد می‌شود، باید از نقش ترجمه نقد ادبی جدید در ایران هم یاد کرد، چرا که تا پیش از این معدودی کتاب به فارسی ترجمه شده بود و آشنایی ایرانیان با نقد ادبی جدید منحصر بود به کتاب مکتب‌های ادبی آقای سیدحسینی که سال ۳۴ درآمد یا دو ترجمه از رولان بارت از محمد تقی غیائی و یک ترجمه از لوکاچ از فریبرز سعادت در دهه ۱۳۵۰. به واقع نقد ادبی جدید اروپایی در ایران معرفی نشده بود. در واقع هنوز همان نقد روسی بود که بر فضای اجتماعی و فرهنگی ایران سلطه داشت. در سال‌های پس از انقلاب ما با حجم گسترده‌ای از نوشته‌ها درباره انواع و اقسام نحله‌های جدید نقد ادبی مواجه می‌شویم. برای ادای دین به مترجمین برخی از این کتاب‌ها، از جمله می‌توان از بابک احمدی با ساختار و تأویل متن، مرحوم محمد جعفر پوینده و تلاشی که در راه معرفی نقد جامعه‌شناختی جدید می‌کند، ترجمه‌های دکتر ارباب شیرانی از رنه وولک، صالح حسینی از نورتروپ فرای، ترجمه‌های فرزانه طاهری، ابراهیم یونسی، عباس مخبر، صفدر تقی‌زاده و... یاد کرد.

نکته‌ای که با آن حرفم را به اتمام می‌رسانم این است که سال‌های پس از انقلاب، سال‌های تنوع و تکثر دیدگاه‌ها و سال‌های درک اختلاف‌هاست. انواع و اقسام نقد ادبی در حال تمرین و تجربه است، از نوشتن کتاب‌هایی در زمینه آموزش ادبیات معاصر گرفته تا تاریخ‌های انتقادی، تا کتاب‌هایی در زمینه‌های

مشخص نقد ادبی مثل روانکاوی و ادبیات، جامعه‌شناسی و ادبیات تا گرایش‌های فرمالیستی در نقد ادبی و گرایش‌های ساختاری در نقد ادبی. تمام این شکل‌های ادبی در کار منتقدانی چون آذرنفیس، رضا پراهنی، هوشنگ گلشیری، مشیت علایی، حورا یآوری و... در حال تجربه شدن است. نقدهای خوب در همه زمینه‌ها کمابیش هست، اما جریان‌های نقد ادبی مشخص در هر زمینه هنوز شکل نگرفته است. بیشتر جریان‌های موجود حالت ترجمه‌ای دارد و هنوز نویسندگان نتوانسته‌اند مواد و مصالح را از آن خود بکنند و با گذراندن آن از ذهنیت خود به نقد ادبیات ایران بپردازند. نقد نیز به واقع مثل شعر و داستان دوران بحران رشد خود را می‌گذراند و برای شکل‌گیری نیاز به فضای بحث و گفت‌وگوی آزاد دارد. به فضای مکالمه. پس برای ایجاد فضای مکالمه یا به تعبیر متفکران عصر مشروطه، ایجاد دموکراسی ادبی، باید کوشش کرد و این امر انجام نمی‌شود مگر با کار پیگیر و بی‌حب و بغض فرهنگی.

از این که حوصله کردید و حرف‌هایم را شنیدید متشکرم.

□ درباره مستقل بودن ناخودآگاه متن صحبت کردید، لطفاً در این باره بیشتر توضیح دهید؟

■ میرعبادینی: نظرشان مبتنی بر خودمختاری ضمیر ناخودآگاه در پدید آوردن متن بود، یعنی آنچه که سوررئالیست‌های فرانسوی به آن معتقد بودند. آزاد گذاشتن ذهن ناخودآگاه و هر چه را که آن ذهن دیکته می‌کند روی کاغذ آوردن، بدون داشتن هیچ طرح و نقشه از پیش اندیشیده شده‌ای.

□ آیا به ارتباط بین ناخودآگاه متن و ناخودآگاه نویسنده توجه داشته‌اند یا نه؟

■ میرعبادینی: نه، قضیه هنوز آن قدر دقیق نبود، آنها اصول کلی سوررئالیست‌ها را گرفته بودند. اغلب اینها تحصیل کرده فرنگ بودند و داشتند آن تئوری‌ها را در مجلات روشنفکری که غالباً عمر کوتاهی دارند، مطرح می‌کردند؛ هنوز خیلی دقیق مثلاً از آن بعدی که ژاک لاکان می‌گوید قضیه برایشان مکشوف نشده بود.

□ ایرج پارسی نژاد: من از حرف‌های آقای میرعبادینی خیلی استفاده کردم، چون خودم یک مختصر مطالعه‌ای در زمینه تاریخ نقد ادبی دارم، لازم می‌دانم که چند نکته را برای رفع شبهه بیان کنم.

اولاً نکته اصلی اینکه آقای میرعبادینی گفتند که پیدایش نقد ادبی در ایران حاصل پیدایش برخورد تجدد و سنت‌های حاکم بر جامعه آن روز ایران بوده، درحالی که طرح درست و دقیق مسئله این است که نقد ادبی در ایران حاصل تفکر انتقادی بوده و خود تفکر انتقادی مولود تفکر عقلی و تفکر عقلی مولود تاثیر فرهنگ فلسفی در جامعه آن روز ایران بوده است. از طرفی به زین‌العابدین مراغه‌ای اشاره نشد در حالی که سفرنامه ابراهیم بیگ او یکی از مهم‌ترین آثار تاثیرگذار بوده است.

نکته بعدی درباره این است که گفتند، حرف اصلی متفکران مشروطه این بوده که می‌خواستند به جای مضامین عاشقانه، مضامین میهنی را جانشین کنند. طرح درست مسئله به نظر من این است که اینها در واقع با جامعه استبدادی آن روز ایران برخورد داشتند و بیشتر می‌خواستند که با استبداد حاکم آن روز و جهالت مذهبی که بر جامعه حاکم بوده بجنگند. همان قرینقا (کرتیکا) که در واقع در ۱۲۸۶ نوشته می‌شود؛ اصلش در قصیده سروش اصفهانی بوده و اینکه گفته‌اند بیشتر محتوای نقد متوجه نثر بوده این طور نیست، برای اینکه خود آخوندزاده اولین حرفش درباره شعر بوده، نهایت اینکه آنها متوجه سبک نبوده‌اند. طبیعی است اولین کسی که

سبک را مطرح کرد، نیما بود که می‌گفت حرف نو بایستی در قالب نوییابد نه خانم سیاح، بنابراین نیما از این نظر فضل تقدم دارد.

دیگر اینکه رسالهٔ ریحان بوستان افروز میرزا آقاخان کرمانی خیلی مهم است، نه تنها به خاطر اینکه از نظر قالب به سبک سعدی نوشته شده، بلکه به خاطر حرف‌هایی که اول بار مطرح می‌کند و شور انقلابی که در رساله می‌آورد. شاید شما به این رساله دسترسی نداشته باشید ولی من از کتابخانهٔ فریدون آدمیت کل متن را گرفتم و استفاده کردم و به انگلیسی ترجمه کردم و این رساله از رساله‌های بسیار بنیادی در تاریخ نقد ادبی ایران است که هر چند ناتمام مانده ولی بایستی به آن توجه کافی بشود و حقش برآورده شود.

دیگر اینکه گفتند آثار مضمون انتقادی در درون فرم‌های کلاسیک بیان شده‌اند، چون که میرزا آقاخان در نامهٔ باستان و رسالهٔ ریحان بوستان افروز از سبک گلستان پیروی کرده است. شما توقع نداشته باشید که در آن عصر به سبک مدرن نیما یوشیج سخن بگویند. توصیف شما بایستی همراه با بیان دقیق واقعیت تاریخی باشد تا ایجاد شبهه نکنند. در مورد حرف خانم سیاح هم که حرف نو در قالب نوزده، این حرف را قبلاً نیما گفته و از این نظر حق تقدم تاریخی با نیما است.

دیگر اینکه کنگره نویسندگان، سیاح و علوی و به‌آذین و امیراحمدی، عبدالرحیم احمدی، شاهرخ مسکوب و... به هر حال یک جریان فکری بوده، و اینکه اینها می‌خواستند یک نوع نقد به اصطلاح ایدئولوژیک را بر ادبیات حاکم بکنند، شاید درست نباشد، درست این است که در مقابل جریان‌های دیگر مثل خروس جنگی که به نظر من یک جریان انحرافی بوده، اینها هم یک جریان فکری دیگری داشتند. به هر حال قضاوت دربارهٔ این جریان‌ها به عهدهٔ تاریخ است، ولی با این حال واقعیت این است که نیما و هدایت ادامهٔ خروس جنگی نبودند، هدایت و نیما در واقع با جماعت خروس جنگی

و غلامحسین غریب مخالف بودند و مسخره می‌کردند. نیما اصالتی داشته که در نامه‌هایش، در مقاله‌هایش، در ارزش احساساتش هست، همچنین هدایت. جماعت خروس جنگی، جماعت شورشی بوده که بیشتر می‌خواستند برخلاف هنجار و ثرم زمانه عمل کنند.

مسئله دیگر اینکه ایشان تاکید زیادی بر تقی رفعت کردند. فی الواقع تقی رفعت، یک جوان عاصی و شورشی بوده که در روزنامهٔ آزادستان چند مقاله کوتاه می‌نویسد، بعد هم حمله می‌کند به آن بحثی که ملک‌الشعرای بهار دربارهٔ سعدی می‌کند. آن قدر رفعت اهمیت نداشته که نیما داشته، برای اینکه نیما هم از نظر تاریخی اولویت بیشتر دارد، هم از نظر حجم آثار و هم از نظر منشاء تاریخی. به هر حال مطالب دیگری هم هست که یادداشت کرده‌ام ولی مجموعاً از حرف‌های آقای میرعابدینی استفاده کردم.

■ میرعابدینی: من از برخی نکاتی که اشاره کردند، به خاطر سرعتی که در گفته‌هایم می‌خواستم داشته باشم گذشتم مثل زین‌العابدین مراغه‌ای که از قلم افتاده بود. گفتیم نقد تابعی بود از ادبیات آن دوره و ادبیات آن دوره حاصل برخورد تجدد با جامعه سنتی ما بود و لایه‌هایی از نقد هم به آن می‌پیوست. اما نکته‌ای که دربارهٔ کنگره و نقد ایدئولوژیک و انحرافی بودن جریان خروس جنگی گفتند، اینجا من اصلاً بحث قضاوت ارزشی روی چیزی نداشتم، شرحی دادم از جریان‌هایی که در آن دوران اتفاق می‌افتاد. به عنوان معرفی نخستین کنگره هم قوی‌ترین شرکت‌کنندگانش را که سیاح بود و نوشته‌ای دربارهٔ وظیفه انتقاد در ادبیات ایران به کنگره ارائه داده بود بررسی کردم و دیگر کاری به به‌آذین و عبدالرحیم احمدی و دیگران نداشتم.

نکته دیگر اینکه من هیچ جا نگفتم هدایت و نیما ادامهٔ خروس جنگی بودند، چرا که بحث نیما و هدایت را من از سال ۱۳۰۰ به بعد شروع کردم و به مقالاتی

اشاره کردم که نیما از سال ۱۳۱۷ به بعد در مجله موسیقی نوشت و جریان خروس جنگی از ۱۳۲۰ به بعد کار خودش را شروع کرد؛ حالا انحرافی بود یا نه، نمی‌دانم. همان طور که آقای دکتر گفتند باید با تحقیقات و جست‌وجوهای دقیق تاریخی نتیجه‌گیری کرد و می‌دانیم با تاویلی که هر نسل از جریان‌های ادبی دارد، معنای این نتیجه‌گیری‌ها هم تغییر می‌کند. همین طور است نظر ایشان دربارهٔ رفعت. نظر ایشان این است که رفعت یک جوان شورشی کم‌اهمیت بوده، من اینجا اصلاً نخواستم یکی را بر دیگری برتری بدهم، نیما را بر سیاح یا رفعت را بر نیما. نه، اینها جریان‌هایی بوده‌اند که در کنار یک‌دیگر داشتند، یک امر مشترک را با بینش‌ها و دیدگاه‌های مختلف پیش می‌بردند و گاهی هم دیگر را قطع می‌کردند و گاهی در پیشبرد این امر به یک‌دیگر کمک می‌کردند.

□ رسول آبادیان: با تشکر از آقای میرعابدینی، چون بحث نقد است من انتقادی روی برگزاری این جلسات دارم. متأسفانه در این دو جلسه ما حرف جدیدی دربارهٔ نفس نقد نشنیدیم، عنوان سخنرانی‌ها چیز دیگری است و بعد ما می‌رسیم به همان دسته‌بندی‌هایی که همیشه بوده و اگر دانشجوی ادبیات فارسی یک ترم این واحد را بگذراند، به خوبی می‌فهمد. مشکلی که این جلسه دارد، نپرداختن به آن نفس نقد است، که آیا ما نقد را به عنوان نقد داشته‌ایم یا نداشته‌ایم، یا مثلاً نقدهایی که بر آثار خیلی از نویسندگان (به خصوص در همان دورهٔ چهل که آقای میرعابدینی اشاره فرمودند) نوشته شده، آیا این نقدها بر روند ادبیات ما تاثیر داشته یا نقدهای مخوب بوده؟ نقد مؤلف به جای نقد اثر، هنوز که هنوز است، متأسفانه شکش را از دست نداده و به همان شدت ادامه دارد. حالا سؤالی اینجا مطرح می‌شود، جناب میرعابدینی شما فکر می‌کنید فرضاً نقدی که آقای دست‌غیب بر

سنگ صبور می نویسد و به قول معروف یک شخصیت عاصی یا بیمار جنسی را با شخصیت خود نویسنده مترادف می داند یا نقدهایی که بر شعرهای فروغ نوشته می شود - که حتی خیلی از خانواده ها هنوز که هنوز است فروغ را به عنوان یک چهره منفی می شناسند، من فکر می کنم که اینها از تاثیرات نقدهای شفاهی و کتبی است که ادبیات ما دامنگیرش است - یا نقدهایی که تا الآن بر آثار نویسندگانی مثل هدایت و چوبک نوشته اند، نقد به معنی واقعی آن بوده یا تخریب شخصیت نویسنده بوده است؟

■ محمود فتوحی: موضوعاتی که در اینجا ما بدان ها می پردازیم همان طور که از عنوان مباحث هم برمی آید نقد ادبی در ایران است. قطعاً همان طور که اشاره کردید موضوع واحد است و دیدگاه ها مختلف و زاویه نظر دو سخنران محترم ما هم متفاوت بود. شما تاکید روی نفس نقد می کنید، اگر ما مجموعه گزارشاتی که این دو بزرگوار ارائه فرمودند، نقد یا نظریه تلقی نکنیم پس نفس نقدی که شما بر آن تاکید دارید، چیست؟ به هر حال این آرای است که در باب ماهیت ادبیات، احکام و قوانین حاکم بر ادبیات و ایده هایی که درباره کیفیت کار هنرمند می دهند، همه اینها همان مباحثی است که در نظریه نقد مطرح می شود. نظریه نقد هم در حقیقت فلسفه ادبیات است، یعنی احکامی که در ادبیات به جست و جوی آن برمی خیزند. موضوع ما واحد است و این موضوع بیش از صد سال را در بر نمی گیرد و اشخاص هم اشخاص واحدی هستند، همه کسانی هم که در اینجا نشسته اند به هر حال کمابیش آشنایی دارند. شاید موضوع سخنرانان ما یکی باشد اما دیدگاه آنها تا حدودی تفاوت دارد و بعضاً به مقولاتی می پردازند که شاید برای برخی ناشناخته بوده است. از این نظر که شما می فرمایید «نفس نقد» برای من هم مبهم است، نقدی که شما می فرمایید چیست؟ و تلقی من این است که از نفس نقد بیشتر ایراد گرفتن را

اعتبار می کنید. اما نقد که همه اش ایراد نیست، بخش زیادی از نقد پر کردن فاصله میان خواننده و متن است؛ تا حدودی احیای متن است. خود امر طبقه بندی ها، تطبیق ها، مقایسه ها و ارزش یابی ها اعمال مختلفی هستند که در نقد اجرا می شوند. اینکه ما از نقد فقط تلقی ایراد گرفتن بکنیم، این فقط بخشی از نقد است. اینکه این نقدها چه تاثیری داشته اند، آن هم بحثی است که جایش خالی است، ولی فکر نمی کنم که با آن تعبیری که شما فرمودید جلسات ما خیلی به بیراهه رفته باشد، البته من نمی خواهم خیلی دفاع بکنم ولی اگر ما به این موضوعات در نقد ایران نمی پرداختیم پس باید به چه چیزی می پرداختیم. به هر حال مقدمه راه ما بحث درباره تاریخ و موجودی اندیشه های نقد است که این بزرگواران بدان ها پرداختند.

■ میرعبدینی: قصد من هم اصلاً ارائه طرحی از تاریخ نقد ادبی ایران بود و دوستان فاضل دیگری مثل آقای مشیت علایی که درباره جامعه شناسی نقد صحبت خواهند کرد به بخش هایی از آن چیزی که از نظر شما نفس نقد است، خواهند پرداخت. کسانی دیگر هم می توانند مثلاً درباره روانکاو و نقد و مسائل مختلف نقد ادبی بحث کنند.

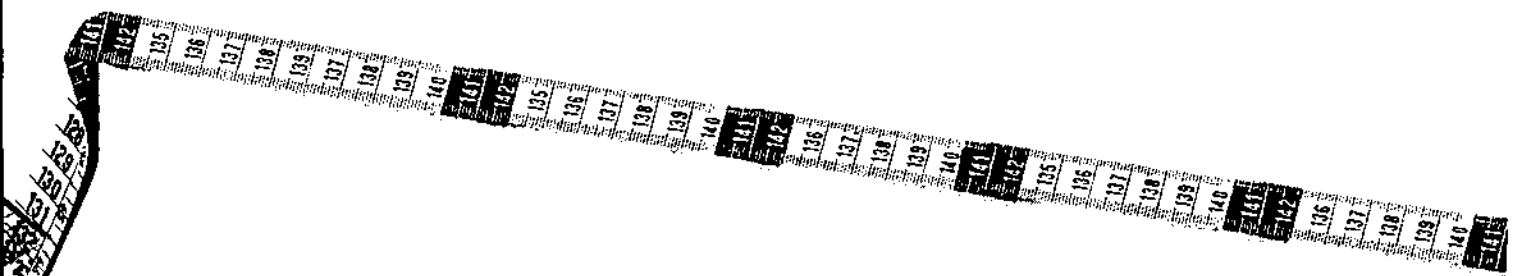
نکته ای که من در حرف های شما حس کردم بیشتر یک نوع تشنگی ذهنی بود و یک نوع تاریخ گریزی. نمی دانم چرا از تاریخ می گریزید و می هراسید. باید به جای گریز از تاریخ با آن مواجه شد، تاریخ را خواند و برخورد پرسشگرانه با تاریخ داشت. همان طور که گفتید اینها کار یک ترم دانشگاهی است، در یک جلسه باید فقط رئوس را بگویید و به سرعت بگذری و طبیعتاً جاف تادگی ها و مسائلی پیش می آید.

اما چند نکته را مطرح کردید. یکی اینکه آیا نقد داشتیم یا نداشتیم؟ تا تاریخ را نخوانیم، نمی توانیم بگوییم که نقد داشته ایم یا نه. بعد تاثیر نقد بر روند

ادبیات ما چه بود؟ این خود باز یک مسئله دیگر است. بعد می گوید این برخوردهایی که با فروغ می شود، آیا تاثیر نقدهای شفاهی و کتبی است. نه، این برخوردها خیلی عمیق تر است، ریشه در جامعه ما، در اخلاقیات جامعه ما، آن ریاکاری ها و پنهان کاری های خاص جامعه ما دارد. اگر نقد این قدر که شما می گوید تاثیر دارد پس ما باید کلاهمان را به هوا بیندازیم! درباره قدرت تاثیرگذاری نقد در جامعه و اینکه نقد فلان منتقد در تایید نویسنده بوده یا تخریب شخصیت او باید مورد به مورد به آن پرداخت، مثلاً باید موردهای مشخص نقدهای آقای دست غیب را مطرح کرد و محاسن و معایب کار ایشان را بررسی کرد، یا نقدهای براهنی را به همین ترتیب.

■ کامیار عابدی: ضمن سپاس از آقای میرعبدینی که دقیقاً مثل کتاب هایشان روی جزئیات تاکید کردند و خوب مثل کتاب هایشان خیلی روشمندانه عمل کردند. آقای میرعبدینی، شما درباره نقد سنتی دانشگاهی صحبت نکردید، عمدی در این کار بوده یا آن را به جلسات دیگر یا کسان دیگر واگذار کرده اید؟ مثلاً منظورم نقد فروزانفر و بهار بود که سنتی بوده و بعد در زرین کوب و شفیی کدکنی با تجدید تلفیق می شود و یک حد تعالی پیدا می کند.

■ میرعبدینی: اولاً که دانش کافی در این زمینه نداشتم، در ثانی برای پرداختن به آن فرصت کافی نبود و در آغاز سخن گفتم که این جلوه ها هست و باید بدان ها پرداخت. نقد سنتی همان طور که فرمودید از تصحیح و تنقیح آثار شروع می شود و ذر نسل های بعدی استادان دانشگاهی ما مثل دکتر صفا به نگارش تاریخ ادبیات می انجامد و استادان جدیدتر ما مثل مرحوم یوسفی یا استاد شفیی کدکنی یا مرحوم زرین کوب، نقد را با متدولوژی جدید درمی آمیزند و جلوه های تازه ای به

آن می دهند. من فکر می کنم که استادان بنده در جلسات بعد درباره این مباحث صحبت خواهند کرد.

■ **محمدرضا گودرزی:** به نظر من نکته ای که در مورد وضعیت نقد ادبی در ایران به آن اشاره نشده این است که وضعیت نقد ما دو مسیر جداگانه را طی می کند. یکی نقدی است که براساس نظریه است و نظریه پردازی می شود و معمولاً در کتاب های مستقل و مقالات مستقلی هست، ولی نکته دوم که کار دشوارتری برای یک مورخ نقد ادبی است، نظریه ای است که به وسیله یک نویسنده مشخص داده نمی شود ولی عملاً در کارش پیاده می شود، یعنی ما می بینیم که نویسنده ای با نویسنده قبلی اش از نظر برخورد شکلی یا مسائلی که می گوید تفاوت هایی دارد. آن نویسنده هایی که نوآوری دارند و آن نویسنده هایی که تکرار دارند بحثشان جداگانه است. در نتیجه نقد دو مسیر را طی می کند، یکی اینکه مشخصاً بحث نظریه پردازی است، دیگر اینکه اگر نویسنده ای بخواهد یک گام جلوتر از گذشته خودش باشد باید در درون خود دید نقادانه ای نسبت به اثر قبلی داشته باشد. براین اساس منتقد ادبی می تواند از طریق بررسی مشخص متن های داستانی متوجه شود که حالا که دولت آبادی نظریه پردازی نکرده، خوب داستان چه تفاوتی با گلشیری یا هدایت دارد، یک نکته این است. دوم اینکه چون بحث ها رسمی است و حالت آکادمیک دارد کمتر به آن پرداخته می شود که به نظر من ساخت فتودالی فرهنگی ما چنین است. چون به هر حال نقد ارتباط مستقیم با دموکراسی دارد و ریشه اش در آن بده بستان هایی است که از طریق دموکراسی ایجاد می شود، چون ساخت این دو به هر حال ارتباط هایی با هم دارد و ما هنوز دموکراسی به معنای اصلی اش را کمتر دیده ایم. خود به خود از نظر فرهنگی می بینیم که این ساخت فتودالی است. مثلاً یک نویسنده پیش کسوت معتقد است که به یک شکل

باید برخورد شود و دوستان حالا چه قدیمی تر و چه جدیدتر به جای برخورد دقیق تر با اثر و شکافتن نکات مثبت و منفی آن به دوستان و دشمنان تقسیم می شوند، یعنی معتقدند اینان دشمنان ما هستند که می خواهند ما

را بکوبند یا دوستان ما هستند که بدون در نظر گرفتن نقائص، اثر را نقد می کنند. این چیزی است که متأسفانه وضعیت نقد ادبی ما آن را داراست و نه تنها در میان جوانان بلکه در میان پیش کسوتان هم دیده می شود.

■ **میرعابدینی:** بله این چیزی است که آلبر تیپوده از آن به عنوان نقد هنرمندان یاد می کند، یعنی می گوید برخلاف منتقدان حرفه ای، هنرمندان هم نقد نوشته اند و این نقدها بیشتر بر ذوقیات مبتنی بوده است و هر هنرمندی در نقدهایی که نوشته بیشتر می خواسته راه و رسم نگارشی خود را تبلیغ کند و پیش ببرد. تیپوده به این نقدها خیلی اهمیت نداده است.

■ **محمود فتوحی:** خوشبختانه از مباحثی که در این دو جلسه مطرح شد، به خصوص در بخش پرسش و پاسخ چنین به نظر می آید که اقتضای مسائلی که در این جلسات مطرح می شود، این است که حتماً مشتمل بر موضوعات جزئی تر و موردی تر باشد و این امر ما را مصمم می کند که بعد از این به سخنرانان سفارش کنیم که موضوعات را جزئی تر مطرح بکنند، به خصوص اگر می خواهیم در باب نقد ایرانی صحبت بکنیم. حاضران در جلسه ما به جای توجه به کلیات ظاهراً مشتاق اند که اشخاص یا منتقدان خاص را از نظر بگذرانند و اینکه چه می کنند، یا اینکه موضوعاتی که در نقد مطرح می شود یا فرم ها و ژانر هایی که در ادبیات ایران در باره اش نقد نوشته شده چیست؟ این نکته ظاهراً از بخش پرسش و پاسخ های ما برمی آید. امیدواریم که بتوانیم به این خواستی که در سخنان و پرسش های عزیزان نهفته است پاسخ دهیم و حداقل این جلسات را به زمینه ای برای تکوین بررسی نقد ادبی تبدیل کنیم و خود این، جریانی خواهد بود که شاید در آینده در شکل گیری تاریخ نقد معاصر یا تاریخ نقد ادبی اهمیت به سزایی داشته باشد.

هزار نکته باریک تر ز موی هست که سخن را به سبزه زاران شعر می کشاند.

کتابی را پشت شیشه کتابفروشی می بینی، همان عنوان و نام مشتی نور سرد به اندرون فرامی خواندت، کتاب را به دست می گیری، و تو زقی می کنی و می خری همان عنوان و نام کتاب تأمل برانگیز است و کشنده. قید مقدار «مشت» برای «نور» اندکی نامأنوس است و البته همین نامأنوسی، خود، دارای «شعریّت» است، زیرا شعر فرارفتن از معتادها، و گذشتن از عادت‌ها است. «نامأنوس» گفتم، زیرا در عرف زبان، هر چیز را یا مقیاس و معیاری می شمارند و می سنجند: چند حبه قند، چند دستگاه چرخ خیاطی، چند فروند هواپیما، و چند قطعه زمین...

نور را در مشت نمی گیرند، و «مشتی نور» گذر از نرم و هنجار است که تازگی دارد و هر تازه‌ای را لذتی است: «لکلّ حبة لذة»؛ صفت «سرد» نیز برای نور از این گونه است.

مشتی نور سرد دفتری است که شعرهای یک دهه شاعر را در بردارد. با بیان و تصاویری دارای تازگی و ابداع درخور تأمل و درنگ، و ما در این نوشتار آن را صفحه می زنیم:

نخستین قطعه که از پایان آن دانسته می شود در سوئد گفته شده، تابلویی ساده و گویاست، نشانگر امنیت و رفاه باشندگان دیار از مایه تران، نیز گسستگی انسان‌ها از هم، و بی تفاوتی نسبت به هم:

اینجا / درهای باغها / تا عصر نیمه باز است / پا می نهی به باغ / گلهای خیس را می بینی / و چهره‌ها فراموش می شوند.

اگر بر چهره‌ها زنگار ناداری و ملال نیست، گرمی و مهربانی و آشنایی هم نیست:

انبوه چهره‌ها را می بینی / زیبا، عبوس، خشک. اما وقتی که دل و دلدار آدمی، عزیزان او، هم وطنان او - گیرم دردمند و تنگدست - پیش چشم نباشند، و حسرت تهران - حتی دود زده - یا شوق حاشیه سی و سه

پل - گیرم خشک شده - در دل تلنبار شده باشد، رنگ نئون و آرایش و آراستگی در کام شاعر تلخ، و در چشم وی خشک و بی رنگ می گردد:

و اینهمه / در پشت چهره‌ای که نمی بینی / گم می شوند. (ص ۸-۷)

● می دانیم که زبان عارفانه همیشه نرم و گوشنواز و جان بخش است، از این روی، شاعر روزگار ما نیز که در لهیب گدازه‌های تکنیک نفس می زند گاه به زمزمه عارفانه دل به تنگ آمده در قفس سینه را آرام می بخشد.

قطعه شعر «نیایش» طنطنه کتاب مقدس، و موج آوای پرندین بوسعید مهنه و پیرهرات - خواجه عبدالله - را به یاد می آورد:

خدایا آسان بودن دشوار است / آسانم کن، خداوند کلام تو بودن دشوار است / بارانم کن، خدایا خداوند، آن نیستم که باید / آنم کن. (۲-۳۱)

● و می دانیم که کوشش انسان‌ها همواره برای جستن و رستن و رهایی بوده است، اما همیشه نیز صیادانی به دام گستردن و دانه افشاندن مشغول، با وجود این، باز تلاش و مبارزه، باز چشم به فردایی روشن، و آمدن مصلحی و پیام‌آوری. این اقتادن و برخاستن ناموس تاریخ است و به قول شاعر ارجمند «سایه»:

یک مرد اگر به خاک افتد / برخیزد به جای او صد مرد / اینست که کاروان نمی ماند. در قطعه «و ناگهان» می توان تصویر مبارزات خلق را - نهان در هفت لایه زبان و کلام - باز شناخت: هنوز / برای من روشن نیست / چگونه، جایی ناگاه ماهیان / کنار یکدیگر جمع می شوند / و ناگهان صیاد می رسد / و این تجمع را تور می کند.

... و تور / دوباره این «برگرد یکدیگر جمع آمدن» را / شکل می دهد.

... و ناگهان یک ماهی / میان حیرت دریا / بال از دو پهلو در می آورد / و آب را / به یک به هم زدن چشم / گره به قلب هوا می زند. (۸-۴۶)

● گاه در شعر پیامی نیست، بلکه تصویری است در نهایت بداعت و چشم نوازی و شاید هم تأمل برانگیز،

تصویری مانند تابلو محو و مات که هرچه بیش درنگ کنی، خطوط تازه و سایه‌های تازه و تقارن‌های نوکشف می کنی. قطعه «طرح» چنین است:

نگاه کن زن را در چارچوب مهتابی و مرد را / پایین / کنار ایوان و پلکان قدیمی را / که سنگهایش در باد / سوختند. (۵۳)

● در شعرها، شاعر، گاه گذشته از زیبایی معنایی، از منظر صنایع بدیعی و بیانی نکته‌هایی را ملحوظ داشته است. در قطعه «آتشگاه» که حال و حالت الیناسیون و غریبی را القاء می کند صنعت حسامیزی Synaesthesia (عطر سبز، عطر گرم) به کار رفته:

و / چه عطر سبزی دارد کوچه‌های ده، زنان آتشگاه / سپیده دم در پیچ بقچه‌هاشان، عطر گرم گندم را / گره به شاخه به می زنند، و، چه عطر مستی دارد باغ‌های به (۲-۶۱)

● گاه نیز شاعر دست به هنجار شکنی دستوری و خروج از نرم‌های زبانی - بی که تأیید بکنیم - می زند که خالی از لطف نیست:

با تو، به تو، و از تو با، به، از من اینست. (۶۷)

● این دفتر از تابلوهای بدیع عاشقانه خالی نیست، شعر «وحدت» از این دست است:

به آینه خود برمی گردم / به روشنایی سخر / به چشمه زلال، تا در خورشید تو خیره شوم / و نور سیاهت روشنم کند. از کمند تو، آه / از ظلم دلپسند تو، آه (۷۱)

در این قطعه ذهن من خواننده، نخست به سوی پارادوکس «نور سیاه» می رود، و پس از آن به نکته غریبی - که نمی دانم منظور نظر شاعر هم بود، یا نه، و آن همانا ترکیب «نور سیاه» که میان عارفان شگاک و شطّاح رایج است، آنها ابلیس را چندان پرکشیده‌اند و به رفعت و تقرب الهی رسانیده‌اند که او را «نور سیاه» حق دانسته. عین القضاات همدانی، در تمهیدات (ص ۱۱۹) آورده: «دریغاً نمی یارم گفتن که عالمها زیر و زبر شود... و پس، این رباعی معروف ابوالفتح بستی را آورده که:

دیدیم نهان گیتی و اهل دو جهان وز علت و عار برگزشتیم آسان

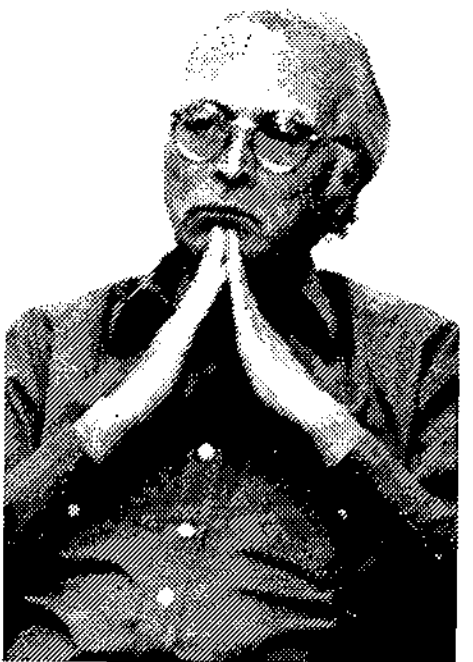
رضا انزلی نژاد
یک سینه سخن گرم

آن نور سیه ز «لانتقط» بر تر دان
زان نیز گذشتیم نه این ماند و نه آن
● نیز این تصویر زیبا با نام «طلوع»:
خروس / ستاره‌ها را دانه برچید
...

سپیده سر زد / نسیمی از اعماق جهان وزید. (ص ۷۳)
● شاعر در یک جا ضمن اقتباس از قرآن، (آیه «ولا تمش فی الارض مَرَحاً») آدم خاکی گنده دماغ گنده اندیشه را - که نشانی «اشرف مخلوقات» را بر سینه آویخته، چنین سرکوفت می‌زند:
از گنداب و تاریکی می‌گذری،
آماسیده و متورم که / «این منم»
و لولیدن ناموزون را / هنری تازه می‌پنداری،
حیف از کف کفش کهنه رهگذری / که بی‌اعتنا
دملی را که تویی / بترکاند
کبر کم کن، کرم خاکی، کبر کم کن. (ص ۷۶)
شگرد «واج آرایی» «ک»، در مصراع اخیر خالی از لطف نیست.

● گاه نیز سخنی زیبا، شاعرانه، درخور اندیشیدن، گوش و جان را می‌نوازد همچون قطعه «من از کدام نیمه»:
گفتند آن دو نیمه هم بودند
هر نیمه / آن نیمه دیگر را کامل می‌کرد
...

بسیار دیده‌ام شب بی‌مهاب
اما شنیده‌ای / مهتاب بی‌شب؟! (ص ۸۰-۷۹)
● در قطعه «جز همان است» حسرت همیشه تاریخ، و همه اعصار و نسل‌ها را به تصویر کشیده، و هم‌آوا با فریاد هزار سال پیش آواره یمگان، شاعر

سرافراز خراسان، که گفته:
شصت بار آمده نوروز مرا مهمان
جز همان نیست اگر ششصد بار آید
می‌سراید:
پنجاه و چند باره فرا می‌رسد / با پامچال و سبزه و ماهی،
و یاد حوض سنگی لبریز از آب تازه و نارنج،
و آن ردیف قلیانها بر سکوی حوض
گفتم: «مادر بزرگ،
چه گیسوی سفید قشنگی»
گفت: «پیر شوی مادر»
...

من نیز آزمودم آن را / پنجاه و پنج بار،
اما، بگذار، بگذار
تا کودکانمان / با کفش نو / و رختهای رنگین
از فصل سبزه‌های رنگین بگذرند. (ص ۹۴-۹۳)

● زبان شاعر نرم و هموار است و تسلط وی در ترکیب‌سازی ملموس، بر این بیفزایم که یک جا با تعریضی به هایدگر با جسارت به هنجارشکنی دست می‌زند، از اسم یا قید، فعل می‌سازد، از آن گونه که در عربی «نَحْت» اصطلاح کرده‌اند که با کویدن و تراشیدن کلمه یا ترکیبی، از آن فعل ساخته‌اند، مثلاً از «لا حول ولا قوه الا بالله» «حَوْقَلَه» درست کرده‌اند. در زبان فارسی تنها یک شاعر طرّفه سراغ داریم، طرزی افشار - شاعر روزگار صفوی - که دیوانی آگنده از این گونه فعل‌های برساخته دارد که به قول خودش «طرز جدیدی جدیدیده است»، در جای خود قابل تأمل است. درباره این شاعر (رضا انزابی‌نژاد، نامه فرهنگستان، شماره ۱۵)، دکتر موحد در یک بند دست به چنین ترکیب‌سازی زده و گفته:

ای همه خلق جهان خاموشی
«هیچ» اینجا، دارد
می‌هیچد! (ص ۷۵)

● یکی از زیباترین و گزنده‌ترین قطعات این دفتر - که مالا مال از درد و حسرت است - «لحظه‌های سنگی» است، در این بند همه چیز و همه جا و همه کس، سترون است، حتی آندوه! شمع‌ها سیاه می‌سوزند، دانایان ره به دانایی نمی‌یابند، بینایان نمی‌توانند خوانند، در کلام،

معنی خشکیده، آن سوی هر حرفی و هر فعلی و هر کاری مصیبتی دامن را می‌گیرد، در یک کلام: رفتن محال است و ماندن مصیبت:
در لحظه‌های سنگ / آندوه هم نمی‌روید /
و نامها / نامیده‌ای ندارند / اینجا سکوت، یعنی بهت /
در انتهای خاطره، شمعی سیاه می‌سوزد /
و مرد کوری آن جا / بر صفحه کتابی، خم مانده /
و در کلام، معنا / رودی است خشک /
آن سوی حرف / آن سوی فعل / ماندن: مصیبت /
رفتن: محال (ص ۸-۹۷)

در یکی از اثرگذارترین و زیباترین بندهای پایانی، شاعر «کلام» را می‌ستاید که در انجیل یوحنا کلام آغاز هستی، و آذرخش هستی و آغازنده هستی است: «در ابتدا کلمه بود».

شاعر که در این قطعه سخن را می‌ستاید، در حقیقت «اندیشه و اندیشیدن» را می‌ستاید، و یادآور آن تمثیل معروف است که:

«گفتند: نبین! چشم روی هم نهادم.
گفتند: نشنو! پنبه در گوش آگندم.
گفتند: نگوا لب به دندان دوختم.
گفتند: بیندیش! گفتم: من این نتوانم، نتوانم.»
و این است آن قطعه: «نام شما کلام است»:

اشکی در خانه و آهی در خیابان /
برادران عزیز، جز این چه می‌توانم کرد؟
اما نه، کلام با منست.
و من کلام را جامه سیاه بلندی خواهم پوشاند /
بلند / به قامت شما
و کلام، به خانه‌ها، خیابانها خواهد رفت،
بنگرید کلام را در جامه سیاه /
برادران عزیز! بیهوده نامتان را پنهان می‌کنند /
نام شما کلام است، و کلام، خداست. (ص ۷-۱۱۶)

● در واپسین جای از این نوشتار، شعر بسیار زیبا را می‌نشانم، «شعری برای دیدن»:
بیهوده نیست عشق.
این را از آن دو چشم / و از آن نگاه
- که هیچ‌گاه ندیدم / دانستم (ص ۹)
در اینجا دفتر شعر مثنوی نور سرد را که من «یک سینه سخن گرم» می‌خوانم، فرومی‌بندم.

مثنوی نورسرد

ضیاء موحد

انتشارات اکنون، چاپ اول، ۱۳۷۹

سرانجام پس از مدت‌ها، دفتر شعری به بازار آمد که در آن، خبر همه از شعر بود و نه جز آن. چه، در آشفته بازار چاپ و نشر کتاب، بسیار می‌شود که کتاب شعری آدمی را به خود می‌خواند، تشنه‌وار آن را می‌گشاید، اما در آن نشانی از شعر نمی‌یابد و یا تنها چند شعر در آن می‌بیند.

و البته، این همه، گناه آن است که عرصه‌ای سالم و گشاده برای سنجش شعر و هنر در کار نیست. جوانی که با هزار عشق و شور به سوی هنر می‌شتابد، چگونه کار خود را به درستی داوری کند و سره را از ناسره باز شناسد؟ بسیاری از جوانان ما، حتی دانشگاهیان جوان، پیشگامان شعر و ادب نو ایران را نمی‌شناسند، و جای بسی درد و دریغ است که خیلی از ایشان شاعران و نویسندگان کهن را نیز نیک به جای نمی‌آورند؛ و اینان همان کودکان دیروزند که با کارتونها و نقاشی‌های متحرکی همچون رایبین هود، زرو (Zoro) و کارتونها‌های ژاپنی و امریکایی تغذیه شده‌اند. چنان که وقتی از کودکان امروز دربارهٔ این شخصیت‌ها و امثال آنها سؤال شود، جواب‌های مُقنع می‌دهند، اما چون از رستم، اسفندیار، سهراب، گردآفرید، و صدها یل دیگر ایران بپرسی، خاموش برجای می‌مانند. در بسیاری از دانشگاه‌های ما تاریخ نقد جای درس نقد را گرفته است و برای ادبیات معاصر نیز چندان جایی نیست یا تدریس آن را به کسانی واگذارده‌اند که پس از گذشت حدود نیم قرن، هنوز با آن خوگر نشده‌اند.

مشتی نور سرد با طرح زیبای روی جلدش، که گویی شاعر را طلایه‌دار سبزی و روشنی می‌شناسد، بارانی از نور گرم امید است که از زندگی شعر و هنر پویا

در این آشفته بازار خبر می‌دهد. این دفتر شعرهای دهه (۷۸-۷۰) شاعر را دربر می‌گیرد و شامل تصویرهای اجتماعی، مضمون‌های عرفانی و گاه فلسفی، گذر ایام و سیر طبیعت، بیان احساس‌های ساده و عادی زندگی و نیز عاشقانه‌هاست.

ویژگی ممتاز این شعرها سهل و ممتنع بودن آن است. زبان شاعر تقریباً در تمام شعرها صاف و یکدست است و بیانگر آنچه باید این شعرها را بسازد، و خاموش آن‌جا که نباید. به یکی از عاشقانه‌هایش نگاه می‌کنیم: کلمات اندک و معانی بسیار:

برگچه بر بید سرخ!

امشب

بعد از غروب

چه آسمان سبزی خواهم داشت!

گلدان کوچک و شاخه بلند

عشق، آری عشق

همیشه چنین بوده‌ست

سبز

سرخ

بلند

(عشق آری عشق، ص ۱۷)

گاه این شعرها آنقدر ساده است که تصور هیچ‌گونه ابهامی از آن نمی‌رود، تنها از ذوق و حساسیت شاعرانه خبر می‌دهد:

و از سراسر اندام توست

که شعر من بوسه‌ست

شکوفه‌ها را دیده‌ای

و غنچه‌ها را بر برگ سبز؟

و پای گنجشکان را

که ناگهان بر شاخه می‌نشینند؟

(سرود، ص ۱۰)

و گاه در قالبی استعاری بیان می‌شود بی آنکه

تصویرها با فشار و تنافر کنار هم قرار گرفته باشند و به شفافیت زبان شعر زبانی برسد:

این کشتی شکسته به ساحل

روزی عروس دریاها بود

مست از غریو هلهله موجها

آراسته به زیور سبز حباب

که ابرهای آبستن، ظرفهای او را

از آبهای شیرین پر می‌کرد

و بادهای سرکش، او را

سوی جزیره‌های طلا و گنجهای پنهان می‌راند

(این کشتی شکسته به ساحل، ص ۴۹)

تنوع در موضوع و تنوع در شیوه بیان شعرها و نیز وحدت موضوع در هر شعر، خواننده را به دنبال می‌کشد، گویی شاعر منتقد به خوبی می‌داند که «دو دشمن تجربه زیبایی‌شناختی، یکنواختی و آشفتگی است.»^۱ تصویرهای اجتماعی در شعر او تلخ‌گونه و در هاله‌ای از ابهام بیان می‌شوند. در این شعرها هرچند شاعر گاه از نمادهای آشنا، همچون شب، سپیده، صبح و... بهره می‌گیرد، جزالت کلام، این همه را در تافته‌ای جداافتاده عرضه می‌کند:

باز هم

فقط کار باقیست

برخیز

مثل همه، مثل همیشه

خورشید مهربان قدیمی

قطره‌های شب را

از گونه‌ها پاک خواهد کرد

(مشتی نور سرد، ص ۱۶)

در بعضی از این شعرها مخاطب ملزم به اندیشیدن بسیار نیست، همچون: «این کشتی شکسته به ساحل»، «چه فراوانیم ما»، «صبح»، یا «از ریشه‌ها»؛ اما در پاره‌ای از آنها می‌بایست ذهن را بیشتر به کار واداشت تا

از لایه‌لای تصویهای ساده و ظاهراً کم‌عمق به ژرفای معنا راه یافت، همچون: «آهنگ و رنگ»، «و ناگهان» که تازه است و زیبا، یا «باری کسی چه می‌داند» که بعضی تصویرهایش «تنها صداست که می‌ماند» فروغ را تداعی می‌کند. «طرح» نیز از این دست شعرهاست که ساده و روان تصویر شده است:

نگاه کن زن را در چارچوب مهتابی
و مرد را پایین کنار ایوان
و پلکان قدیمی را

که سنگهایش در باد سوختند (ص ۵۳)

پاره‌ای از شعرهای این دفتر از حال و هوایی عرفانی خبر می‌دهند، مثل شعرهای «نیایش اول» و «نیایش دوم» که مناجات‌های خواجه عبدالله را به خاطر می‌آورد، «بایاسها» که از فنا در عشق سخن می‌گوید، یا «دریغ از هیچ» که از کرمان کور می‌خواهد تا کبر از سر وانهند، یا «در آغاز کلمه بود» که در فواید خاموشی است. شعر زیبایی «از ماهیان بیرس» نیز که حال و هوایی اجتماعی دارد و شاید فراتر از همه مرزها، انسان عصر خویش را ترسیم می‌کند که در روزگار غیبت عشق به سر می‌برد، با رنگ و بویی از عرفان آمیخته است.

دسته‌ای دیگر از این شعرها زیر تأثیر مطالعات شاعر در زمینه منطق و فلسفه شکل گرفته‌اند، همچون: «می‌توانست نباشد» که همان‌گونه که شاعر خود اشاره کرده است نظری به هایدگر دارد و یا «جز همان است» که گوشه چشمی به هراکلیتوس.

بعضی از این شعرها نیز شعر طبیعت و زندگی است و شاعر زیبایی‌هایی را که در گرما گرم روزمرگی از آنها غافلیم در منظر ما می‌نشانند؛ مانند شعرهای «آتشگاه»، «اما عقیق»، «لحظه» و «پاییز».

و اما در بین اشعار غنایی وی — که تعداد آنها در این دفتر کم نیست — زیباترین و موجزترین بیان را

عاشقانه‌ها دارند، مثل این شعر که ظاهراً تصویری در ذهن نمی‌آفریند اما در نوع خود نو است:

با تو
به تو
و از تو

با به از من اینست (با به از من، ص ۶۷)

و شاید، همان‌گونه که شاعر در کتاب خود، شعر و شناخت^۲ می‌گوید: «سرودن این گونه شعرها دشوارتر از شعرهای تصویری به معنای بلاغی آن است؛ چه، در این موارد بیان مستقیم می‌بایست جایگزین بیان غیرمستقیم و استعاری شود.»

در بعضی شعرها فقط یک دو تصویر کاملاً تو دیده می‌شود، اما وقتی که شعر را از آغاز تا انجام می‌خوانیم، تصویر حاصل، از یک کل نو خبر می‌دهد که نتیجه انسجام زبان و نحوه رفتار شاعر با کلمات است:

به آینه خود برمی‌گردم

به روشنائی سحر

به چشمه زلال

تا در خورشید تو خیره شوم

و نور سیاهت روشنم کند

از کمند تو آه!

از ظلم دلپسند تو آه!

در این دفتر پاره‌ای واژگان بدل به نماد شده است، مثل «آبی» که ظاهراً رنگ آرمانی شاعر و جهان بی‌رنگی اوست و مفاهیم روشنی، عشق و آرامش را در خود نهفته دارد و بیانگر آن است که شاعر:

«لاله‌ها را دیگر نه سرخ، آبی می‌خواهد» (بن بسبت، ۶۹)

آن سان که صبح از تپه‌های آبی لب‌خند می‌زند (طلوع، ص ۲۶)

دریای سرد آبی (آهنگ و رنگ، ص ۲۰)
مشتی نور سرد از چشمه آبی (مشتی نور سرد،

ص ۱۵)

و ماه آبی ست (و ماه، ص ۱۳)

بسه من بگوئید ای چشمه‌ایتان آبی
(شیگیر، ص ۵۵)

و برفهای خوب دماوند در بستری از آبی راحت
لمیده‌اند (با خشم، ص ۵۹)

آیا دوباره خواهد آمد، بر تخت آبی خواهد نشست؟
(عصر، ص ۱۰۲)

گل سرخ، آبی روییده‌ست

زنجیره آبی می‌خواند

ماه هم امشب آبی خواهد تابید

همه جا خیس از آبی ست

تو مگر ای همه آبیها از دریا آمده‌ای؟!
(آبی، ص ۸۸)

در بسیاری از شعرها زبان روزمره با زبان شاعرانه درآمیخته و آن را ساده‌تر و شفاف‌تر کرده است: «وقتی که کار بالا می‌گیرد» (گلگشت، ص ۵۶) «گل می‌گوییم و گل می‌شنویم» (همان)، «و باد آنها را گم و گور می‌کند» (پاییز، ص ۷۰) و...

در چند شعر نیز شاعر ارتباط بریده بین دو قسمت شعر را با تکرار بیت اول در پایان شعر، دوباره برقرار می‌کند، مثل این شعر:

و از سراسر اندام توست

که شعر من بوسه‌ست

شکوفه‌ها را دیده‌ای

و غنچه‌ها را...

و پای گنجشکان را...

.....

و از سراسر اندام توست

که شعر من بوسه‌ست (سرود، ص ۱۰)

همان‌گونه که شاعر در یادداشت آغاز کتاب اشاره می‌کند، در بعضی شعرها وزن و قافیه به خوبی محسوس

مشتی نور سرد

ضیاء موحد

انتشارات اکنون، چاپ اول، ۱۳۷۹

است، اما این گونه شعرها الزاماً ساده نیست و بعضی از آنها چند لایه و چند معنایند. یا دست کم به زعم خواننده می‌توانند این چنین باشند؛ مثل شعر «گردش» که ظاهراً گذر ایام را به خاطر می‌آورد، اما می‌توان چنین پنداشت که گوشه چشمی نیز به تاریخ و حکایت مکرر آن دارد:

بانوی خانه آتشگردان را
آورد و گرد ایوان گرداند

.....

آورد و باز.....

و فصلهای خاکستر آمدند

و یادهای سرد (ص ۹۰)

در آن دسته از شعرها نیز که وزن عروضی و موسیقی بیرونی آهنگی نرم‌تر و نهانی‌تر می‌گیرد، کلمات با هماهنگی در کنار هم می‌آرامند:

خروس

ستاره‌ها را دانه دانه برچید

درخت توت

میان گنجشکان گم بود

.....

سپیده سر زد

نسیمی از اعماق جهان وزید (طلوع، ۷۲)

در پاره‌ای دیگر از شعرها به کلماتی برمی‌خوریم که هرچند می‌توان معنی تأکید را از آنها استنباط کرد، ظاهراً تنها برای نگاهداشت وزن به کار رفته‌اند، همچون واژه «روزی» در بیت زیر: «هرگز عروس دریا روزی نبوده است» (این کشتی شکسته، ص ۴۹)؛ یا «همه» در این بیت: «وقتی که ناخدایان پیر زیر لب همه می‌گویند» (همان، ص ۵۰)؛ و یا «همیشه» در مصرع دوم بیت زیر، که البته شدت تعجب را می‌رساند و تکرار آن بیراه نیست:

همیشه این ایوان رو به رو، همیشه آنجا بود؟

(لحظه، ص ۶۶)

شاعر دو سروده درباره شعر گفتن دارد که ماحصل آنها بیانگر برخی دیدگاه‌های وی درباره شعر و شاعری است:

و شعر

باید بی‌فایده بماند

تا از میان این همه سوداگر، جان به در برد

(کتیبه، ص ۱۰۶)

او ابزار کار شاعر را بسیار ساده می‌داند، اما شعر گفتن را کار ساده‌ای نمی‌داند، از این رو بر شاعران بی‌مایه سخت می‌تازد:

زیرا که شعر گفتن

کاریست ناممکن

ای شاعران ممکن

این سطرهای کج چیست

این بندهای سست

که کهنه‌های خود را از آن

در هر مجله می‌آویزید؟

زیرا که جاودانگی ارزان نیست

بر سنگ گور من بنویسید

«مردم

از بس که شعر بد خواندم» (کتیبه، ۱۰۷)

این شعر یادآور سخن باخمان، شاعره معروف اتروشی است درباره شاعران ساده‌انگار و آسان‌گیر که جاودانگی هرگز به سراغشان نمی‌آید: «کسی که می‌خواهد با زبان آسان کنار آید، غافل از آن است که زبان خیلی زود منظورش را درمی‌یابد و از او انتقام می‌گیرد»^۳

همچنین، همصدا با منتقدان گذشته، بر این نکته پای می‌فشارد که: «لطف سخن خدا دادست» (قبول خاطر، ص ۱۰۸)

در شعر دیگری، برخلاف آنان که می‌گویند دوران

شعر و شاعری به سر آمده است می‌گوید:

هنگام، هنگام اختراست

و شاعران

که واژه‌های خود را

از این سیاه سرد بیاویزند (آسمان شب، ص ۸۷)

آخرین بخش کتاب را مرثیه‌ها شکل می‌دهند که سبک کلی شاعر درباره آنها نیز صادق است: همان سادگی بیان و ارتباط تمامی اجزای شعر با یکدیگر، همان تصویرهای ملموس و رمزگونی رخنه‌پذیر که تمایز مصنوعی میان زبان و واقعیت را از میان برداشته است، و سرانجام همان درد آشنایی و همان درد مشترک:

و من کلام را جامه سیاه بلندی خواهم پوشاند

بلند

به قامت شما

و کلام

به خانه‌ها، خیابانها خواهد رفت

بنگرید کلام را در جامه سیاه! (نام شما کلام

است، ص ۱۱۶)

پانویس‌ها:

۱. بیردلی، مونروسی و جان هاسپرس. تاریخ و مسائل زیباشناسی، ترجمه محمدسعید حنایی کاشانی، تهران، هرمس، ۱۳۷۶، ص ۱۰۴.

۲. تهران، مروارید، ۱۳۷۷، ص ۸۰.

۳. رهنما، تورج. ادبیات امروز آلمان، ویراستار: کاظم فرهادی، تهران، چشمه، ۱۳۷۶، ص ۲۰۰. این بیان یادآور نظر عثمان آوانگ، شاعر ملی مالزی است که می‌گوید: «برای شاعر جاودانه شدن، راه میان‌بری نیست.» نک:

Awang, Usman. salam Bentu (Greetings to the Continent), Edited by: Rahman Shaari, Dewan Bahasa Dan Pustaka, Kuala Lumpur, 1986, P. XVI.

طبیعت، مبدل به شاعری می‌شود که به خاطر این همه نعمت، آنها را مدام به کار می‌برد تا نوعی شکرگزاری کند. اما این به کارگیری مجدد تکرار موضوعی از گذشته نیست، ممکن است تکرار موقعیتی باشد، اما همین اتفاق هم به ندرت می‌افتد. او به عاطفه و قلب خودش پاسخ می‌دهد و البته این همه با رویکردی به گذشته شکل می‌گیرد.

در مجموعه هزار آقا... نیز چنین نگاهی آشکارا پیدا است. او برای ساختن امروز و حتی آینده، از گذشته مدد می‌گیرد. چنین موقعیتی، نوعی نگاه تقابلی به جهان است که شاعر همان موقعیت و امکان نگاه به جهان را به مخاطب هدیه می‌دهد. از این رو آنچه برای شاعر مهم است، پیام او از مکاشفه‌اش با جهان است نه آگاهی‌هایی دستوری و زبان‌شناسی که از بیرون به شعر تحمیل می‌شود، همان شعری که از کارگاه‌های زبان‌دانی امروز بیرون آمده است.

احمدی در این جهان بینی تا آنجا پیش می‌رود که اتفاقاً زبان شعرش، از دل چنین بی‌اعتنایی شاعرانه‌ای بیرون می‌آید و برای او همچنان «تقطیع» که در تعریف نیما اصولی دارد، نادیده گرفته می‌شود و زیرهم‌نویسی او با حرکتی دلی، حسی و علاقه شکل می‌گیرد که در اینجا مجال پرداختن اصولی به آن نیست اما به صورت اشاره بانگاهی گذرا به تقطیع در هزار آقا... اندکی به این بحث نزدیک می‌شویم و می‌دانیم که خود شاعر با آگاهی بر همه آنچه می‌آید و آمده است، دست به چنین زیرهم‌نویسی‌ای می‌زند.

زیرهم‌نویسی در اشعار این دفتر هم، همچون دیگر مجموعه‌های این شاعر، تا آنجا پیش می‌رود که گاه [یا ادای احترام به احمد رضا احمدی] با فهرست ابتدای کتاب‌ها اشتباه می‌شود، گویا شاعر، همچنان بر عادت خویش پا می‌فشارد: من در خانه

پس لغت مرگ، اسم و مردن، فعل است. شعر دفاع کامل نیست، روز هم نیست، شب هم نیست. تکه‌ای سخت و جاندار از شب‌انروز است. برای همین شب‌انروز است که شاعر در نیمه‌راه تجربه شاعری، دلوپس می‌شود.^۲

شاید برای بسیاری از شاعران نسل جوان‌تر جالب باشد که بدانند، احمد رضا احمدی، یکی از بنیان‌گذاران نوعی شعر مدرن در ایران است که ناگهان با ریشه‌های عمیق‌اش - البته در خود - سر به در می‌آورد. شعر بی‌وزن همین امروز که بعد از شاملو به گونه‌های مختلفی می‌رسد، وامدار شعر پیشنه‌های احمد رضا احمدی است. حتی به راحتی می‌توان سطرهایی از شعر وی را در اشعار برخی از شاعران حتی صاحب کتاب دهه هفتاد پیدا کرد.

احمد رضا احمدی از شاعران نسل پنجم بعد از نیما یوشیج است، به عبارتی، دهه پنجم^۳، یعنی ۱۳۳۵-۱۳۴۱. شاعری که هنوز و همچنان زنده و پرکار و تازه است. از شعرهای دور او همین بریده کافی است تا آگاهی و شعور شاعرانه او را دریابیم: ندانستی که گل حقیقت آفتاب است

نه درخت

در آفتاب بنشینیم

تا گل کنیم

(وقت خوب مصائب، ۱۳۴۷)

دفتر شعر هزار آقا در چشمان تو هیچ بود دوازدهمین مجموعه شعر احمد رضا احمدی شاعر معاصر است که همچون دیگر آثارش از هیچ دستور زبان از پیش آماده‌ای پیروی نمی‌کند. او شاعری است که قواعد رایج جلساتی را فدای حرف و پیام شعر و احساس و ادراک خود می‌کند. می‌خواهد حرفش را به همان سادگی بزند که باد می‌وزد. حتی گاه به بی‌قاعدگی زبان کودکان، اما با انضباط ذهن یک شاعر پرتجربه و پرکار. او با به کارگیری بی‌حد از کلمات و اشیاء زندگی و

عده‌ای از شاعران جوان بر این باورند که: «احمد رضا احمدی از مباحث نظری یا تئوری شعر و دستور زبان فارسی، چیزی نمی‌داند.» البته چنین ادعای عجولانه‌ای، آشکارا پیداست که از دل کارگاه‌های شعر و جلساتی برخاسته است که متأسفانه یادآور کافه‌هایی چون فردوسی آن دوران است: «روزهای ملال آور مواد مخدره که کافه فردوسی را با همه مشتریان که مانده روشن‌فکران بعد از شهریور بیست بود، با خود به فنا برد»^۱

آن هم، بر پنداری عبث که: شاعر کسی است که حتماً و بایستی درباره تئوری‌های زبان و لابد پست مدرن و... زیاد حرف بزند، در جلسات شعر حضور داشته باشد و با نسل‌های به ویژه جوان معاشرت‌های نظری و فکری درباره شعر و ادبیات داشته باشد، وگرنه شاعر سکوت، شاعر خوب و آگاهی نیست.

بین چطور تاریخ تکرار می‌شود، به یاد می‌آورم این درد دل نیما را در «حرف‌های همسایه» که: «شاگرد جوان و خام تو به تو دستور بدهد که چنان باش یا چنین نباش. دوست شفیق تو که نیم ساعت کمتر درخصوص وزن شعر کار کرده است به تو بگوید من سلیقه شما را نمی‌پسندم.»

اما حالا که زمان زیادی از موهای احمد رضا احمدی گذشته، بد نیست با هم نسلان جوان به یاد بیاوریم که وقتی اولین کتاب شعر احمد رضا احمدی منتشر شد بسیاری از ما هنوز به دنیا نیامده بودیم و چه خوب است صدای او را - حالا - از سال ۱۳۵۲ بشنویم و نه از امروز که او حرف‌های زیادی برای گفتن دارد: «شعر اگر هجوم نباشد، دفاعی برای مرگ است و توضیحی برای مردن.

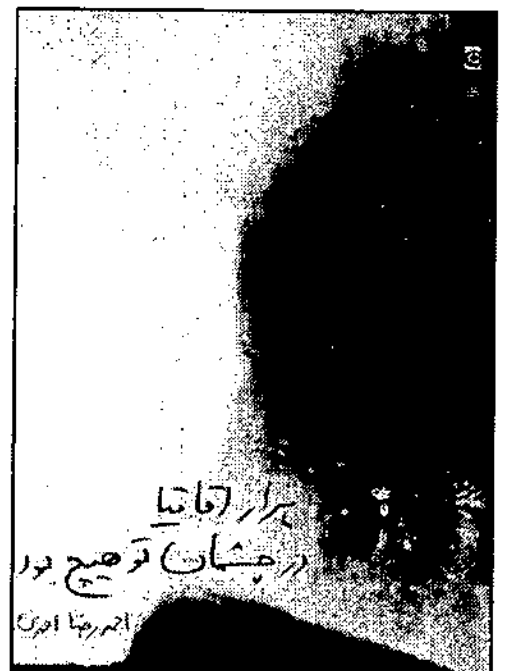
حکایت یک آقا قیای غمگین

هیو امسیح

هزار آقا قیای در چشمان تو هیچ بود

احمد رضا احمدی

انتشارات ماه ریز، چاپ اول، ۱۳۷۹

قیامت گل داشتیم

پیراهنم بر تن

تنگ بود

اگر چه سفید بود

ترسم از باد

که خانه‌ام را ویران کند

اگر از عمرم

لحظه‌ای مانده است

(هزار اقاکیا... ص ۴۶)

او اصلاً نگران نیست که اشعارش به نثر پهلوی یزند، اما زبان هر دو شیوه احمدی یکی است. می‌توان بریده‌ای از نثر وی را در محور عمودی نوشت و بریده‌ای از شعر وی را در محور افقی.

از نثر شماره ۱۵، مجموعه قافیه در باد گم می‌شود:

«در شب برخاستیم

در خانه را گشودیم

که مهتاب به خانه درآید.

سلام کردند

از پله‌های بام به بام رفتند

خواه شب بود

خواه سحر بود

که شباهت

به شپهای گذشته عمر نبود.»

از دفتر شعر هزار اقاکیا ص ۵۳:

«در انتهای دریا بودم، تاریخش را نمی‌دانم. سخت بود آفتاب داغ ساحل را به انتهای دریا بازگردانم. فرق خشکی و دریا را در بیداری نمی‌دانستم. زندگی در آب بدون شنیدن آواز سهل انگاری بود...»

ابتدا همه چیز به ضرر احمدرضا احمدی تمام می‌شود، اما در راه این کلمات که برویم، ممکن است خیلی چیزها به نفع او تغییر کنند.

اول اینکه احمدی هم در کنار شاملو در تلاش بود که دیوار میان نثر و شعر را بردارد. همان حرکتی که شاملو با ابداع شعر خودش با موسیقی کلام، به جای وزن، انجام می‌دهد. احمدی هم با حذف موسیقی کلام از نوع پیشنهاد شاملو، به زبانی می‌رسد که خاص اوست و تکرار و تقلیدناپذیر. بنابراین آنچه می‌ماند، فقط شکل ظاهری است، ولی درون‌مایه هر یک، صدای شاعر

است که با زبان شعر و اندیشه شاعرانه، نسبت به جهان اطرافش می‌اندیشد. اما اندیشه گاه به شکل نثر می‌نویسد، گاه به شکل شعر. حتی در دفتر از نگاه تو در زیر آسمان لاجوردی دوازده غزل و یک منظومه به نام «شیدایی گل بنفشه» سروده است که به شکل نثر نوشته شده، اما مجموعه شعر هزار اقاکیا... همان شگردهای همیشگی احمدی را با خود دارد. همان تصویرسازی، همان تصویرگریزی، همان لحن، همان نحو، همان صدا و همان زبان که در دیگر آثار این شاعر وجود دارد. حتی نام گذاری اشعار این مجموعه، شبیه تمام مجموعه‌های پیشین شاعر است. به این ترتیب که نام هر شعر، بدون استثناء از اولین کلمه سطر اول هر شعر گرفته شده است. گویا خواست ناشران، شاعر را وادار کرده است نامی برای شعرهایش بگذارد، اما این کار تا آنجا پیش می‌رود که گاه نام شعر هیچ ربطی به خود شعر ندارد و نوعی سهل انگاری تلقی می‌شود.

مجموعه شعر هزار اقاکیا... با این همه که گذشت، شاعری را پیش روی ما می‌گذارد که این سال‌ها به طور عمیق نگران و اندوهگین است. گویی در شبانروز این همه سال و روز و شب دلواپسی بزرگی دارد. دلواپس آفتاب و گل و انسان. دلواپس شب‌ها و روزهای بیماران و هراس:

من از بیچارگانی بودم

که جهان را با دو چشم

می‌دیدم

یک شب

که قطار در بیماران حرکت می‌کرد

فقط یک پرند

در قطار آواز می‌خواند

سوزن‌بان می‌گفت:

گل‌های آفتابگردان

کنار ایستگاه را ببینید.

بمب به کنار ایستگاه

اصابت کرد

(هزار اقاکیا... ص ۹۸)

در این مجموعه، اشعار درخشانی می‌توان یافت که از گذشته آمده و در امروز نگاه شاعر و شعر به مفاهیم و معناهای تازه‌ای رسیده‌اند. در این اشعار، از میان عناصر

همواره زنده و حاضر در تمام آثار احمدی می‌توان به اقاکیا، سنتور و اطلسی اشاره کرد که در مجموعه هزار اقاکیا... به حوزه معنایی دیگری رسیده‌اند:

«مرا به یاد داشته باشید

در آن ایام

در کوچه‌های سنگفرش

از عطر اقاکیا

شب گشته و رها

از باد و باران

به شما امید ماندن

در زمین دادم

...»

(عاشقی بود که صبحگاه دیر به مسافرخانه آمده بود. ص ۱۰۸)

اقاکیا که در بسیاری موارد در اشعار احمدرضا احمدی، در موقعیت‌های لطیف و رماتییک ظاهر شده است و همواره از گذشته شاخه‌هایش را به امروز خم کرده، امروز «در چشمان تو» هیچ می‌شود. چرا که شاعر به حقیقت‌های تازه‌ای رسیده است، حتی درباره اقاکیا و انسان که چشمان تو را مدام از پس شادی و اندوه است می‌بیند:

چشمان تو را در عطر اقاکیا

باختم

پس گفتم: چشمان، چشمان

اما چه زود، افسوس

که باد دمید

کبوتران پرواز کردند

(هزار اقاکیا...)

چه یاد آورم

چه از یاد ببرم

مرا تسلی گل‌های اقاکیا بود

که در بهاری

دور از خانه من

در باران از درختان اقاکیا

بر زمین ریختند.

(هزار اقاکیا... ص ۲۸)

و سنتور زنده دیروز فرسوده می‌شود و اطلسی

پر عطر دیروز، باعث گم شدن ایوان خانه و گم شدن هر دو در زندگی می‌شود، زیرا دیگر نشانی از حضور انسانی نیست:

عکس را چاپ کردند
آوردند

در همه عکس فقط یک شاخه اطلسی

و دو دست

از جوانی تو

در شهرستان

دیده می‌شد.

(قافیه در باد گم می‌شود، ۱۳۵۱)

ایوان خانه

از عطر اطلسی‌ها

گم می‌شود

به کوچه می‌آید

اما

نشانی از انسان و عمر نیست

(هزار اقاکیا...)

اگر در دفترهای پیشین، اشعار در رویکردی به گذشته جوان و امیدوارانه و حتی پیامبرانه بود، در هزار اقاکیا، امید و ناامیدی، مرگ پررنگ و زندگی، زخم و درد و شادی باهم در می‌آمیزند. اما اقاکیا، سنتور، اطلسی و... اشاره به نمادی در دور دست تاریخ یا اساطیر ندارد، بلکه اقاکیا، خود اقاکیاست در حیات و البته در خاطره و کودکی شاعر، اطلسی هم، سنتور هم. هر یک از عناصر شعری احمدی خودشان هستند در موقعیتی که شاعر

می‌آفریند و در طبیعت. با همان ارزش و اهمیتی که در هستی دارند. اما شاعر در هر بار مواجهه با آنها، هم به موقعیت تازه اشاره می‌کند، هم آنها را به موقعیت تازه‌تری می‌آورد، و این چنین به موقعیت‌ها معنای تازه‌ای می‌دهد. جهان هزار اقاکیا، همچون دیگر اشعار احمدی احمدی جهان امروز همواره در گذشته است. نوستالژی او اما از جنس نوستالژی سیدعلی صالحی نیست، از جنس نوستالژی سهراب و فروغ یا هر شاعر دیگری نیست. درست برعکس آن شاعران که دنیای گذشته و حس نوستالژیک‌شان جهانی واقع‌گرا و امری اتفاق افتاده تجربه شده است، اما نوستالژی احمدی به مدد نوع زبان یگانه‌اش، به جهانی فانتزی مبدل می‌شود. و این جهان حالت خاصی به تمام اشعار احمدی می‌دهد که بی‌سابقه می‌نماید.

دوازدهمین مجموعه شعر احمدی احمدی، جاده‌ای در جهان شعر است که شاعر همچون مسافری گاه از گذشته بسیار دور خود می‌گوید و گاه آنقدر به ما نزدیک می‌شود که انگار زخم او زخم ما و زخم ما زخم اوست.

گاه در دلدل‌های ساده و شاعرانه‌ای را می‌شنویم که دیگر خصوصی نیستند. او در این درد دل از درک صریح خود از شب‌های مباران می‌گوید:

....

کامیونی انبوه از شن

از کنارم می‌گذرد

....

هنوز

قلبم در سینه‌ام می‌تپد

با صدای بمبی به عابران

می‌گویم: صبح بخیر

عابران مرده‌اند.

(هزار اقاکیا...)

یا زخمی که درک او را از وقایع روز پیرامونش می‌رساند و بین چه تواضعی در این زخم خوردگی دارد: «من زخم خودم را

می‌دیدم

کم بود گم بود

فقط یک قطره

خون داشت

در کف خیابان

ریخت

روزنامه‌ای خریدم

نام من هم بود

گفته بودم: برادر من مرده است،

در روزنامه گفته بودم. «

(هزار اقاکیا...)

هزار اقاکیا تازه‌ترین اثر احمدی احمدی شاعر معاصر، صدای تازه‌ای است از شاعری که در پی حقیقت گل‌ها، حقیقت اشیاء و حقیقت معناست، اما شاید او نیز همچون دوست شاعرش سهراب سپهری امیدی به نجات دیگران ندارد که اقاکیای این سال او اندکی غم‌انگیز است.

با این حال او نه ما را تنها می‌گذارد و نه دعوت به

فراموشی و تنهایی می‌کند، زیرا:

این لیوان یخ می‌خواهد

این کودک نان می‌خواهد

آن پیرمرد چتر می‌خواهد

....

اما

اکنون در این تابستان

کجا جای فراموشی و تنهایی است.

(هزار اقاکیا...)

پانویس‌ها:

۱- حکایت آشنایی من با... احمدی احمدی، نشر

ویدا، ۱۳۷۷.

۲- حکایت آشنایی من با... احمدی احمدی، نشر

ویدا، ص ۱۳.

۳- شعر نو از آغاز تا امروز، محمد حقوقی، نشر

هدایت، چاپ هفتم، ۱۳۶۹، ص ۵۵.

مجموعه‌هایی که نمونه‌ها از آنجا آمده است:

الف - از نگاه تو در زیر آسمان لاجوردی،

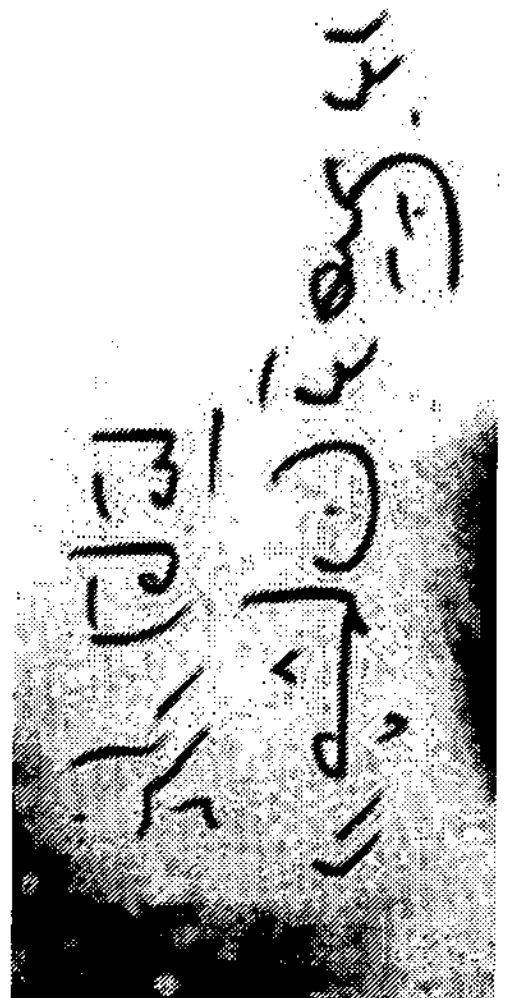
احمدی احمدی، نشر شرکت همگام ۱۳۷۶.

ب - وقت خوب مصائب، احمدی احمدی، نشر

کتاب زمان، ۱۳۴۷.

ج - قافیه در باد گم می‌شود، احمدی احمدی، نشر

پازنگ، ۱۳۶۹، اشعار سال ۲ و ۱۳۵۱.

در طول دو سال گذشته، آثار متعددی از ادبیات نوین ایتالیایی به همت بهمن فرزانه ترجمه و منتشر شده و مورد استقبال خوانندگان ایرانی قرار گرفته است. درباره آثار آلبادسس پدس و گراتزیا دلدا نشستی با حضور بهمن فرزانه، بلقیس سلیمانی و سیدمحمد حسینی تشکیل شد که حاصل آن از نظر خوانندگان می‌گذرد.

□ محمدخانی: در سال گذشته از آقای فرزانه آثار مختلفی از دو نویسنده ایتالیایی، آلبادسس پدس و گراتزیا دلدا منتشر شد. آقای فرزانه را با ترجمه صدسال تنهایی مارکز می‌شناسیم و البته کارهای دیگری هم ترجمه کرده‌اند. ابتدا از ایشان می‌خواهیم که درباره این دو نویسنده و جایگاهشان در ادبیات ایتالیا توضیح دهند و سپس کارهایی که از این دو نویسنده ترجمه کرده‌اند بیان بفرمایند.

■ فرزانه: خانم آلبادسس پدس پدرش کوبایی است و مادری ایتالیایی دارد و خودش در سال ۱۹۱۱ در رم متولد شده و آثارش در تمام دنیا به خصوص در امریکای جنوبی و اروپا شهرت داشته است. یکی از مهم‌ترین کارهایش دفترچه ممنوع است که چند سال پیش یک فیلم تلویزیونی با توجه به این رمان ساخته شد، منتها زمانی که از طرف او را نوشت شهرتش به مراتب بیشتر شد. البته تعداد کارهایش متأسفانه بسیار کم است و در سال ۱۹۹۷ هم در پاریس درگذشت. من دفترچه ممنوع، از طرف او، دیر یا زود و عذاب وجدان او را ترجمه کردم و همچنین مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاه او با نام تازه عروس. کتاب دیگری با عنوان هیچ یک از آنان باز نمی‌گردند در دست چاپ است که این اولین کتاب اوست و از آن، هم فیلم

سینمایی و هم یک سریال تلویزیونی ساخته شده است.

خانم گراتزیا دلدا که اهل جزیره ساردین است، دومین زنی است که جایزه نوبل را برده و تنها نویسنده زن ایتالیایی است که نوبل را برده است. دلدا فقط تا کلاس پنجم ابتدایی درس خوانده و بعداً خودش به تحصیل ادامه داده است. کتاب او بیشتر درباره جزیره ساردین است و البته چند کتاب هم درباره رم دارد، چون وقتی که با یک وکیل دادگستری که اهل رم بود ازدواج کرد، آمد و در رم زندگی کرد و زمانی که در رم بود درباره ساردین می‌نوشت. این خانم تنها نویسنده‌ای است که او را با شکسیر مقایسه کرده‌اند، یعنی این که تمام کارهایش شاهکار است. تعداد کارهایش بسیار زیاد است، البته من در حدود بیست و پنج یا شش سال پیش یک کتاب به نام پیچک از او ترجمه کردم، اما بعدها دیدم که چون او بیش از حد در همه جا معروف است و نسل امروزی هم کارهایش را بسیار دوست دارند، فکر کردم که حیف است که در ایران این خانم ناشناس بماند، در نتیجه چندین کتاب از او ترجمه کردم و چندین کتاب هم از او در دست انتشار است.

□ محمدخانی: عنوان کتاب‌هایی را که از او چاپ شده و کتاب‌هایی که در دست چاپ است بفرمایید.

■ فرزانه: راز مرد گوشه گیر، چشم‌های سیمونه، وسوسه، و آنهایی که در زیر چاپ هستند عبارت‌اند از راه خطا، رقص گردن‌بند، الیاس پورتولو پس از طلاق و سرزمین باد.

سه کتاب سرزمین باد، راز مرد گوشه گیر و رقص گردن‌بند نه زمان دارد و نه مکان، این است که خیلی راحت تر است و هر جایی در هر زمانی می‌تواند باشد. حریق در باغ زیتون و خاکستر دو کتابی است که امیدوارم به زودی درباره آن اقدام کنم. خاکستر یکی از معروف‌ترین کتاب‌هایش است چون در سال ۱۹۱۶ یک فیلم سینمایی از آن ساختند و النورو دوزه که مهم‌ترین و مشهورترین هنرپیشه تئاتر ایتالیا بود و با سارا برنار فرانسه رقابت می‌کرد - البته از آن خیلی بهتر بود - در آن بازی کرد و کتاب فوق‌العاده خوب است.

□ محمدخانی: آلبادسس پدس در آثارش اغلب به ایتالیای بعد از جنگ اشاره می‌کند، آیا مضمون رمان‌هایش این است یا تفاوت دارد؟

■ فرزانه: نه، به خاطر این که خود آلبادسس پدس در زمان جوانی ضدفاشیست و جزو پارتیزان‌ها بود که مدتی را هم در زندان گذراند و فقط از طرف او درباره جنگ و زندان است.

□ سلیمانی: من درباره سه اثر آلبادسس پدس،

گفت و گو با بهمن فرزانه

عشق و تنهایی،
دلدا و دسسس پدس

یعنی رمان‌های دفترچه ممنوع، عذاب وجدان و مجموعه داستان تازه عروس، مطالبی عرض می‌کنم. من ابتدا از آقای فرزانه تشکر می‌کنم که با ترجمه آثار برخی نویسندگان ایتالیایی درهای جدیدی بر روی ما باز کردند. من فکر می‌کنم مترجم حقیقی کسی است که به رغم تفاوت ذهنیت‌های فرهنگی گوناگون و زبان‌هایی که آدم‌ها با آن می‌اندیشند و به جهان نگاه می‌کنند و تربیت‌های مختلف، بتواند دست مخاطبانش را بگیرد، از یک در عبور دهد و او را وارد یک دنیای جدید بکند و او را در این دنیای جدید به تفرج وادارد، سؤال‌های آن دنیا را از آن مخاطب کند و موقعیت‌ها را برای مخاطب قابل درک کند.

خوشبختانه ترجمه‌های آقای فرزانه این در را می‌گشایند و به حق می‌توان گفت بهمن فرزانه یک مترجم زبردست است و در واقع در ترجمه آثار بیگانه به زبان فارسی، مجدداً آنها را بازآفرینی می‌کند.

در مقابل مترجمان حقیقی، مترجمینی وجود دارند که فقط پنجره‌هایی با شیشه‌های تیره در مقابل مخاطب قرار می‌دهند. منظره‌ای که تماشاگر از پشت این پنجره‌های بسته با شیشه‌های کدر می‌بیند، منظره‌ای مبهم، مه‌آلود و نامفهوم است.

ما وقتی آثار آلبادسس پدس را می‌خوانیم احساس می‌کنیم وارد یک دنیای جدید شده‌ایم، البته گاهی مخاطب توانایی ورود به دنیای اثر را ندارد. این امر به ضعف بنیة علمی مخاطب باز می‌گردد و ربطی به ترجمه ندارد. به هر حال آقای فرزانه این در را بر روی ما

باز کرده‌اند، ما از خداوند برای ایشان آرزوی توفیق داریم و امیدواریم همچنان خواننده ترجمه‌های دیگری از ایشان باشیم. و اما چنانکه گفتیم، من تنها با توجه به سه اثر از آثار آلبادسس پدس در اینجا مطالبی را عرض می‌کنم.

مسئله اساسی که در وهله اول قابل تأمل است، چگونگی ارتباط مخاطب با این آثار است، به راستی چرا مخاطب ایرانی با این آثار به آسانی ارتباط برقرار می‌کند؟ به نظر می‌رسد، مخاطب ایرانی به سه دلیل با این آثار به راحتی ارتباط برقرار می‌کند. اول مضامین قابل توجه این آثار است که توجه مخاطب را جلب می‌کند. دوم ساختار و شکل جذاب این آثار است که باعث می‌شود خواننده تا به انتها این آثار را با علاقه بخواند. نهایت اینکه مخاطب ایرانی وضعیتی مشابه با وضعیت توصیف شده در آثار آلبادسس پدس دارد.

من صحبت‌م را با تحلیل این مورد اخیر یعنی وضعیت مشابه ادامه می‌دهم. هر مترجمی علاوه بر اینکه باید صلاحیت برگرداندن یک متن را از زبانی به زبان دیگر داشته باشد، باید این زیرکی را نیز داشته باشد که بداند نیازهای فرهنگی کشورش چه هست، و با توجه به آن نیاز دست به ترجمه بزند، به عبارتی او باید بداند هر اثری را در چه موقعیتی ترجمه کند. به نظر می‌رسد شرایط کنونی ایران برای طرح و ترجمه آثار آلبادسس پدس بسیار مناسب است، زیرا وضعیتی که ما در آن به سر می‌بریم بسیار شبیه دنیایی است که در آثار آلبادسس پدس به تصویر کشیده شده است. ما در دوره

خاصی به سر می‌بریم، بحران گذار از سنت به مدرنیته را از سر می‌گذرانیم، در دوران بعد از جنگ قرار داریم، وضعیت بد اقتصادی را از سر می‌گذرانیم، تفاوت نگاه نسل‌ها را به ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی شاهد هستیم، و بسیاری از تبعات جنگ را در زندگی اجتماعی می‌بینیم. در آثار آلبادسس پدس نیز چنین دنیایی ترسیم شده است. فضای بعد از جنگ، فضا و پس‌زمینه اکثر آثار آلبادسس پدس است، با وجود این که سال‌ها از وقوع جنگ گذشته است، اما جنگ در همه جا حضور دارد، در زندگی فردی، در زندگی اجتماعی. نسل‌های درگیر جنگ و بعد از جنگ زبان یکدیگر را نمی‌فهمند، و یا دست کم دارای علایق مشترکی نیستند. نظام ارزشی دچار بحران می‌شود. آنچه روزی هنجار بود امروز دیگر نیست.

برخلاف نظر آقای فرزانه من معتقدم، جنگ زمینه اصلی اکثر آثار آلبادسس پدس را تشکیل می‌دهد. در دفترچه ممنوع و در عذاب وجدان، با این که حوادث سال‌ها بعد از جنگ رخ می‌دهد، اما آدم‌ها همچنان درگیر جنگ هستند و به نوعی با آن زندگی می‌کنند، و یا زندگی آنها سخت در سیطره جنگ است. برای مثال شوهر فرانچسکا، که بسیار شخص واقع‌بینی است و زمانی در جبهه مقاومت بوده و امروز مدیر مسئول یکی از روزنامه‌های معتبر ایتالیا است، همچنان با موقعیتی در دوران جنگ داشته درگیر است.

به هر حال من فکر می‌کنم وضعیت کنونی ما با وضعیتی که در آثار آلبادسس پدس توصیف شده، بسیار

مشابه است و شاید این تشابه وضعیت و موقعیت باعث شده ما از این آثار استقبال کنیم.

اما مضامین جذاب آثار دسوس پدس نیز، یکی از عوامل اقبال مخاطبان به این آثار است. دو مضمون عشق و تنهایی، از مضامین همیشگی آثار این نویسنده ایتالیایی است. این دو مضمون علاوه بر اینکه برای نوع انسان به طور کلی جذاب است، برای ما شرقی‌ها از جذابیت ویژه‌ای برخوردار است.

در رمان عذاب وجدان آدم‌ها در میان‌سال‌ها به تنهایی وحشتناکی رسیده‌اند. لازم به ذکر است که بگویم اکثر شخصیت‌های آلبادسوس پدس در میان‌سال‌ها به سر می‌برند و معمولاً در این سن دچار بحران می‌شوند. میان‌سال‌ها دوره‌ای خاص در زندگی آدم است، در واقع دوره‌گذار است، گذار از جوانی به کهنسالی. میان‌سال‌ها مرز است، مرز جوانی و پیری و قرار گرفتن در مرز خیلی وحشتناک است، آدم در میان‌سال‌ها نه به پشت سرش تعلق دارد، و نه وارد قلمرو آینده شده است. در همین دوره است که آدمی میل دارد خود را مورد کندوکاو قرار دهد و در همین جاست که آدمی به گذشته‌اش می‌اندیشد و نگران آینده‌اش است، در یک کلام میان‌سال‌ها دوران بحران است. شخصیت‌های دسوس پدس در دورمان دفترچه ممنوع و عذاب وجدان اکثراً میان‌سال هستند.

برگردیم به مضمون عشق و تنهایی که به نوعی با همین دوره سنی یعنی میان‌سال‌ها همخوانی دارد. شخصیت‌های آلبادسوس پدس در میان‌سال‌ها دچار تنهایی می‌شوند، و راه‌حلی که نویسنده برای بیرون آمدن آدم‌ها از این حفره خالی و سیاه پیشنهاد می‌کند، عشق است. البته عشق به معنای اروتیک آن نه، عشق به معنای سهمیم شدن در تنهایی دیگری، به معنای پرکردن آن خلاء.

■ فرزانه: شما آن‌قدر خوب آلبادسوس پدس را

تجزیه و تحلیل کردید که بسیار بهتر از آن چیزی بود که من می‌خواستم بگویم و من در این مورد دیگر نمی‌دانم چه باید بگویم. اما فکر می‌کنم از طرف او و عذاب وجدان کتاب‌هایی هستند که باید دوبار خواند، چون که آلبادسوس پدس بیشتر در از طرف او و به هر حال یک مقدار زیادی در عذاب وجدان، اول یک چیزهایی را به خواننده می‌گوید، اما چون خواننده داستان را نمی‌داند آن طور که باید توجه نمی‌کند، در نتیجه اگر دوباره از اول بخواند نکات بیشتری را می‌فهمد. یکی از کارهای خیلی خاصی که نویسنده می‌کند در انتهای کتابش است، مثلاً در از طرف او با وجودی که بارها تکرار می‌کند «اکنون فقط در اینجا» خواننده می‌گوید اینجا کجاست و اکنون چه زمانی است. عذاب وجدان هم همین طور، نامه‌های دو دوست به یکدیگر می‌رسد و در خلال این نامه‌ها یادداشت‌های کسی دیگر وجود دارد که هیچ ربطی به این دو دوست ندارد، و خواننده مرتب از خودش می‌پرسد که این یادداشت‌ها اینجا چه می‌کند، شاید اشتباه شده است. در حالی که آنجا هم همانند از طرف او خواننده در پایان می‌فهمد داستان از چه قرار بوده است.

دفترچه ممنوع به نظر من کتاب خیلی خوبی است اما به قول انگلیسی‌ها خیلی sweet است، خیلی قشنگ و خوب است، چون فکر می‌کنم که در آن زن خیلی فداکاری می‌کند، ولی چون فداکاری و از خودگذشتگی در مشرق زمین خیلی باب است، طبعاً از آن کتاب بیشتر خوششان آمده است تا از طرف او که داستان زنی است که عصیان می‌کند و می‌خواهد چیزهایی را زیر پا بگذارد.

■ محمدخانی: این کتاب‌ها را که به فارسی می‌خوانیم متن بسیار خوش‌خوان و روانی دارد، آیا در زبان ایتالیایی و یا ترجمه‌های دیگر هم به همین صورت است؟

■ فرزانه: کتاب‌هایش خیلی روان و خوب است و من خودم چون کارهای او را خیلی دوست دارم در نتیجه بهتر ترجمه می‌کنم. من فکر می‌کنم اگر مترجم تا حدی نویسنده نباشد اصلاً نمی‌تواند مترجم شود، در نتیجه من کتاب‌های او را خیلی دوست دارم و ظاهراً هم خوب ترجمه شده است.

□ حسینی: خانم سلیمانی به شکل جامع درباره آلبادسوس پدس صحبت کردند، من به دلدا می‌پردازم و بعد اگر فرصت بود به تشابه دلدا و آلبادسوس پدس. در نمایشگاه امسال از دلدا دو اثر با ترجمه آقای فرزانه عرضه شده است، یکی چشم‌های سیمونه و یکی راز مرد گوشه گیر. البته آقای فرزانه آثار دیگری هم از ایشان ترجمه کرده‌اند که تا جایی که من اطلاع دارم در دست انتشار است. مثل وسوسه، پس از طلاق، سرزمین باد و راه خطا، که این آخری منتظر مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

در راز مرد گوشه گیر با مردی سروکار داریم که گریخته است، نه از قانون یا زندان بلکه از خودش و خانواده‌اش. مرد به خانه‌ای روستایی و دورافتاده پناه برده و تمام دل نگرانی‌اش در احتمال برهم خوردن این آرامش و خلوت خلاصه شده است. کسی می‌آید، مرد هراسان زیر نظرش می‌گیرد و رفته رفته به این باور می‌رسد که به جای تنهایی یا فرار می‌تواند با او باشد و به او تکیه کند. اما این‌گونه نمی‌شود و بار دیگر مرد تجربه‌ای را تکرار می‌کند و دوباره به همان نقطه‌ای می‌رسد که در ابتدای داستان بوده است.

در چشم‌های سیمونه هم با چنین مضمونی سروکار داریم؛ با زنی که تنها و بی‌کس است. در کودکی به اجبار او را به خانه‌ای فرستاده‌اند تا صاحب مال و مکننت شود. وارث آن همه ثروت شود. در اوج این تملک و تنهایی عشقی به وجود می‌آید. تصور می‌شود که این عشق راه‌گشایی است از این تنهایی. و ما باز هم با یک

شکست روبه‌رو هستیم. سرانجام زن شکست خورده، دل به شباهتی جزیی می‌بندد و ازدواج می‌کند و روشن است که همچنان تنه‌است و البته ثروتمند. می‌بینید که نه با مضمونی پیچیده سروکار داریم نه با مضمونی جدید، حتی فرم این آثار هم پیچیده نیستند. همه چیز در بستری طبیعی و آشنا در جریان است و با این حال، هم مخاطب عام با اثر ارتباط برقرار می‌کند، هم مخاطب خاص.

عشق و تنهایی از مضامین ازلی ابدی انسان‌هاست و طبیعی است که از مضامین همیشگی هنر و ادبیات هم خواهد بود. اما آنچه این موضوع را مدام از کلیشه و سطحی بودن نجات می‌دهد زاویه دید یا نظرگاه نگریستن ماست. وقتی راز مرد گوشه گیر را می‌خوانیم به رغم بافت حادثه‌ای که از مشخصه‌های یک کار سطحی و عامه‌پسند است، با کاری سطحی سروکار نداریم. چرا که هدف، نمایش تنهایی آن مرد خاص و دلسوزی ما برای او نیست. ما با وهنی سروکار داریم که انسان امروز گرفتارش شده است. زن داستان چشم‌های سیمونه هم تصویرگر همین وهن است. و اگر خوب نگاه کنیم تمام شخصیت‌های این داستان‌ها در چنبره همین وهن اسیرند. نه کشیش، نه سیمونه راهزن، نه دکتر و نه پدر و نه هیچ کدام از آدم‌های داستان ظالمان فطری نیستند. اینها هم، هرکدام به شکلی قربانی شده‌اند. در واقع در آثار دلدا با روح جمعی انسانی سروکار داریم و هدف نمایش تک‌افتادگی، تنهایی، عذاب‌آوری و عذاب دوستی همین روح است که البته هر بار در تصویر یک فرد تجلی می‌کند.

آقای فرزانه گفتند تنها سه اثر از نوشته‌های دلدا

بی‌زمان و مکان است، اما من که خوشبختانه به واسطه کار ویراستاری توانسته‌ام برخی دیگر از آثار دلدا را در زمان تولید و پیش از چاپ بخوانم، تصور می‌کنم که تمامی آثار او بی‌زمان و مکان هستند، اگرچه در بعضی از آنها نام مکان آمده است یا اشاره‌ای به تاریخ شده است. این بی‌زمان و مکانی خصوصاً در رابطه با جامعه ما کاملاً تجلی می‌کند. شباهت غریبی است بین آثار دلدا و آنچه امروز در جامعه ما در جریان است. یعنی همان تنهایی، همان نبودن درک متقابل، همان امیدواری‌ها و همان شکست‌ها و دوباره امید بستن‌ها. انتخاب و ترجمه آثاری با این درد مشترک، یقیناً همان‌گونه که خانم سلیمانی گفتند نشانه هوش و توجه فرزانه در انتخاب آثار است. باز همان‌گونه که ایشان گفتند در برگرداندن آثار نیز، فرزانه کاملاً موفق است و پنجره‌ای تازه و کاملاً شفاف پیش روی ما می‌گشاید، اما من برخلاف ایشان اعتقادی به بازآفرینی این ترجمه‌ها در زبان فارسی ندارم. فرزانه سپس ترجمه می‌کند، نثر او را وقتی می‌خوانیم فارسی است، اما این آثار آن‌طوری که مثلاً در ترجمه‌های شاملو سراغ داشته‌ایم، در زبان فارسی بازآفرینی نشده‌اند و موقع خواندن آنها به رغم شباهت‌هایی که از آن گفتم فراموش نمی‌کنیم که اثری از سرزمینی دیگر می‌خوانیم و البته این هیچ عیبی ندارد.

اما نکته‌ای که درباره فرم آثار دلدا فکر می‌کنم از قلم انداختم، سادگی و در عین حال عمق این آثار است. دلدا برای عمیق نشان دادن نوشته‌هایش آب را گل آلود نمی‌کند، بلکه به ساده‌ترین شکلی تفکر و اندیشه عمیقش را طرح می‌ریزد، در واقع آثار او به رغم سادگی،

سهل‌انگارانه نیست و به رغم دوری از پیچیده‌گویی، سطحی نیست.

این سادگی و عمق در آثار آلبادسس پدس هم دیده می‌شود، اما آثار آلبادسس پدس با آثار گراتزیا دلدا نقطه اختلافی نیز دارند. در آثار آلبادسس پدس نوعی امیدبخشی دیده می‌شود. در واقع در آثار دلدا برخلاف آلبادسس پدس عشق گریزگاه خوش سرانجامی نیست. یا تکیه به این نکته با کمی هراس و احتیاط می‌خواهم به نکته‌ای اشاره کنم. توجه مخاطب ایرانی به آثار آلبادسس پدس بیشتر از آثار دلداست. به رغم آن که هر دو از یک سرزمین‌اند و هر دو دغدغه‌های مشترکی دارند و هر دو مترجمی مشترک. تصور می‌کنم دلیل این مسئله به همین تفاوت باز می‌گردد. خوشبختانه و در کنارش بدبختانه بیشتر مخاطبان رمان امروز را خانم‌ها و آن هم خانم‌های خانه‌دار تشکیل می‌دهند. خوشبختانه، به این دلیل که این خانم‌ها کتاب می‌خوانند و بدبختانه این که دیگران کمتر کتاب می‌خوانند. آثار دلدا و آلبادسس پدس آثار ارزشمندی هستند، در این مشکلی نیست، اما رفته رفته این محدوده مخاطب باعث سفارش خلق و ترجمه آثاری خواهد شد که مخاطبانی محدود و تعیین شده دارد و این اتفاق فرخنده‌ای نیست.

□ محمدخانی: آقای فرزانه، شما سال‌هاست که از ایران دور هستید و در ایتالیا زندگی می‌کنید. وقتی به ترجمه‌های شما نگاه می‌کنم، فکر می‌کنم که باید با آثار کلاسیک فارسی ارتباط پیوسته داشته باشید. چطور با این زبان ارتباط دارید؟ آیا هنوز هم با کارهای کلاسیک فارسی مرتبط هستید و کار شما چقدر ویراسته می‌شود که در نهایت به چنین زبانی دست

می‌یابیم.

■ **فرزانه:** من فکر می‌کنم که آدم زبان مادریش را هیچ وقت فراموش نمی‌کند، مثل دوچرخه سواری می‌ماند که حتی اگر سال‌ها هم سوار دوچرخه نشوی باز هم بلد هستی. من متأسفانه خیلی کم فارسی می‌خوانم، اما وقتی ترجمه را شروع می‌کنم لغات خود به خود می‌آیند، به خصوص این آثار گراتزیا دلدا و آلبادسس پدس آنقدر روان و خوب هستند و من آنقدر این آثار را دوست دارم که گاه‌گاهی یک لغاتی به ذهنم می‌آید که گمان می‌کنم نکند این لغت را از خودم ساخته‌ام، اما بعد می‌بینم نه، آن لغت را درست به کار برده‌ام. درباره ویراستاری باید بگویم انتشارات ققنوس ناشر خوبی است، در این مورد و در موارد دیگر بعضی از ویراستارها نمی‌دانم چرا گمان می‌کنند که مترجم احمق است یا اشتباه کرده، جملات صحیح او را اشتباه می‌نویسند و مترجم بدبخت باید غلط نامه بدهد که این غلط است و آن درست است. فکر می‌کنم برخی ناشران چند ویراستار دارند و متن دست به دست می‌چرخد و در انتها بسیار بد فهمیده می‌شود و این قضیه تقصیر ویراستار است.

□ **محمدخانی:** با آثار کلاسیک فارسی مثلاً گلستان سعدی الان در ارتباط هستید؟

■ **فرزانه:** من این کتاب‌ها را قبلاً خوانده‌ام ولی الان متأسفانه آثار فارسی را نمی‌خوانم.

□ **سلیمانی:** من در ادامه صحبت خود، یعنی در ادامه این موضوع که چرا آثار آلبادسس پدس در ایران با استقبال مواجه شده‌اند، به مسئله فرم و ساختار می‌پردازم.

از سه اثری که در اینجا نام بردم دو اثر آن به شیوه

مراسله‌ای یا نامه‌نگاری و یادداشت‌های روزانه نوشته شده‌اند و یکی از آنها مجموعه داستان کوتاه است. حالا سؤال این است که چرا این شیوه که در واقع می‌توان به آن نام «روایت کلاسیک» داد، اینقدر جذاب است. ما امروزه در جهانی به سر می‌بریم که نامه نوشتن و یا یادداشت‌های روزانه تهیه کردن جایی ندارد. ما امروز در دنیای ارتباطات به سر می‌بریم و وسایلی وجود دارد که ما را از نامه نوشتن به یکدیگر بی‌نیاز می‌کند، با وجود این ما همچنان با شیوه نامه‌نگاری احساس مؤانست و همدلی می‌کنیم. در واقع در شیوه مراسله‌ای و یادداشت‌های روزانه، با نوعی راست‌نمایی مواجهیم و شاید همین امر سبب شده است به این شیوه توجه ویژه داشته باشیم و همچنان برای ما جذاب باشد.

فکر می‌کنم آلبادسس پدس خیلی به جا از این شیوه استفاده می‌کند. چنان که گفتم اکثر شخصیت‌های آثار آلبادسس پدس میان سال هستند. شخص میان سال به دلایلی که ذکر شد، همواره میل به مرور گذشته خودش دارد. در عذاب وجدان و در دفترچه ممنوع زن‌ها با نوشتن خاطرات روزانه و نامه نوشتن به یکدیگر، به نوعی عملکرد و گذشته خود را مرور می‌کنند. این شیوه روایت با فضایی که شخصیت‌ها در آن ساخته می‌شوند، با سن و سال شخصیت‌ها و با مضامینی که بیان می‌شود همخوانی دارد. شاید بتوان گفت، این شیوه روایت، این شکل و این فرم، نوعی شکل و فرم محافظه کارانه است و به نظر می‌رسد چنین شیوه‌ای برای بیان وضعیت بحرانی میان‌سال‌ها مناسب است.

در دفترچه ممنوع زنی میان سال با نوشتن یادداشت‌های روزانه به تحلیل خود می‌نشیند. او

می‌نویسد چون تنه‌است، چون خود مخاطب خوشتن است و یک عمر فداکاری کرده یا دست کم تصور می‌کند فداکاری کرده است، ولی حالا در میان‌سال‌ها متوجه می‌شود که این فداکاری بی‌بهره بوده کسی قدر زحماتش را نمی‌داند، کسی نیازهای او را درک نمی‌کند، و کسی پی به تنهایی او نمی‌برد.

من وقتی این کتاب را خواندم، به همه دوستانم توصیه کردم کتاب را بخوانند. علت این توصیه این نبود که این اثر از جهت ادبی و فرم یک اثر ممتاز بود، نه علت این بود که این زن به شکل عجیبی آینده‌ای بود که ما زنان شرقی و میان‌سال، خودمان را در آن می‌دیدیم. ما با فهم جهانی که او در آن می‌زیست، در واقع خود را بهتر می‌فهمیدیم. در عذاب وجدان نیز زن‌ها با نوشتن نامه به یکدیگر گذشته خود را مرور می‌کنند و اتفاقاً با مرور این گذشته است که آینده‌شان را می‌سازند. فرانچسکا در می‌یابد که باید از زندگی ساکن خود بگریزد و به عشق پناه ببرد و ایزابلا در می‌یابد که باید تقاص تزویر و ریای خود را پس بدهد، به همین دلیل هم خودکشی می‌کند.

در آثار آلبادسس پدس زن‌ها شخصیت‌های محوری و مرکزی هستند، مردها تنها در کنار زن‌ها حضور دارند، البته این به معنای این نیست که جهان در بینش آلبادسس پدس ساخته زن‌هاست، نه، زن‌ها جهانی را که دنیای مردسالار برای آنها ساخته است، به هم می‌ریزند، مورد کنکاش قرار می‌دهند، و سعی می‌کنند جهانی مطابق سرشت خود پی ببرند. البته باید به خاطر داشت که حضور زن‌ها در هر اثر هنری به معنای حضور زندگی و زایش در آن اثر است، هر جا زنان غایب باشند، زندگی هم غایب است.

سنت روشنفکری در غرب

برونوفسکی و مازلیش

مترجم: لیلا سازگار

کتاب سنت روشنفکری در غرب را دو تن نوشته‌اند که یکی از آنان تاریخ‌نویسی روشنفکر است با احاطه کامل بر ادبیات و فلسفه (برونوفسکی که با عروج انسان او آشناییم) و دیگری ریاضیدانی علاقه‌مند به فلسفه علم و ادبیات (مازلیش)؛ در نتیجه تفسیر این دو نفر از سیر اندیشه‌ها عمیق‌تر از آنی است که نویسندگانی واحد و مورخی معمولی می‌تواند به دست دهد. آنان سیر تکامل اندیشه‌ها را از دوره رنسانس تا آغاز سده نوزدهم پی گرفته‌اند و تاریخ تفکر غرب را به گسترده‌ترین معنایش دنبال کرده‌اند، یعنی فقط به رشته‌ای خاص مثل سیاست یا فلسفه نپرداخته‌اند. بلکه با توجه به بستر تاریخی، اقتصادی و علمی بروز اندیشه‌ها، کنش و واکنش رخدادهای تاریخی و اندیشه‌ها را بررسی کرده‌اند و در این میان از نقش اختراعات فنی و نوآوری‌های علمی و تأثیرشان بر سیر تفکر و تحولات آن غافل نمانده‌اند. نویسندگان این کتاب کوشیده‌اند اندیشه‌های این چهار سده را به شکل مجموعه‌ای از عقاید پویا و در حال تحول به ما عرضه کنند.

برونوفسکی و مازلیش به منظور بازنمودن کلیت اندیشه‌های این چهار سده، آن دوره را به سه بخش تقسیم کرده‌اند. نخستین بخش را «دنیای رو به توسعه» نامیده‌اند. «این بخش از لئوناردو در ایتالیای سده پانزدهم آغاز و به اوج شکوفایی دیر هنگام عصر الیزابت در انگلستان می‌انجامد... پس این دوره، رنسانس، دوره اصلاح دینی و ظهور علم و صنعت را دربر می‌گیرد.» بخش بعدی این تاریخ را «عصر مخالفت منطقی» نام نهاده‌اند و از نخستین انقلاب مهم در دنیا یعنی مقاومت در برابر چارلز اول آغاز می‌شود و تا حدود ۱۷۶۰ ادامه می‌یابد. در این بخش جنبش ابراز مخالفت شدید پیرایشگران و سپس گروه‌های مخالف کلیسای رسمی بررسی شده است.

سومین بخش از دوره مورد نظر «انقلاب‌های بزرگ» نام گرفته است. در این بخش نویسندگان به انقلاب صنعتی و جزئیات آن توجه کرده‌اند، «زیرا آن دسته از اندیشه‌های مهم اجتماعی و اقتصادی که بر افکار ما اثر گذاشته‌اند — مثل اندیشه‌های آدام اسمیت و جرمی بنتم — در آن انقلاب ریشه دارند.»

خلاصه در سنت روشنفکری در غرب می‌خوانیم که غرب برای رسیدن به آزادی چه راهی را پیموده است، و کدام اندیشه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و علمی بستر این سنت آزادیخواهی را فراهم آورده‌اند. مترجم برای هر یک از مداخل فهرست اعلام شرح کوتاهی نوشته است که زمینه ذهنی لازم را برای خواننده ناآشنا با برخی از نام‌ها یا رخدادها فراهم می‌آورد.

است و امکان دارد تا سال دیگر من آن را ترجمه کنم. اما نویسندگان دیگرشان چه مرد چه زن اصلاً خوب نیستند و کتاب‌هایشان غیرقابل خواندن است.

□ **محمدخانی:** علت چیست، چرا ادبیات معاصر ایتالیا به این صورت درآمد است؟

■ **فرزانه:** نویسندگان ایتالیایی در اوایل قرن تا سال ۱۹۶۰ آن قدر خوب بودند که الان هر اثری که نوشته شود فقط تقلید از همان دوره است. از زمانی که Newage روی کار آمده ادبیات خراب شده و خیلی نادر است که نویسنده خیلی خوبی در اروپا و حتی آمریکا پیدا بشود.

□ **سلیمانی:** من صحبت خاصی ندارم فقط می‌خواستم، این سؤال را مطرح کنم که آیا این عذاب وجدانی را که در آثار آلبادسس پدس می‌بینیم و مختص نسل جنگ و بعد از جنگ است، آیا در نسل‌های بعدی هم می‌توانیم ببینیم، یعنی آیا این وضعیت تاریخی خاص بعد از جنگ است که وجدان آدم‌ها را تکان می‌دهد و آیا به این دلیل ما با این آثار احساس همدلی می‌کنیم.

■ **فرزانه:** تمام حرف‌های شما خیلی درست و فوق‌العاده بود، ولی یک مسئله را نباید فراموش کرد که در ایتالیا که رومن کاتولیک هستند هرگز طلاق وجود نداشته و الان ده سال است که طی رفراندومی طلاق صورت می‌گیرد، آن هم باید ابتدا تقاضای متاخره بکنند، بعد سه سال صبر کنند تا طلاق جاری بشود، در نتیجه وقتی طلاق وجود ندارد طبعاً زن و شوهرها همانند کارهای گراتزیا دلدا همدیگر را می‌کشند و خفه می‌کنند و یا مثل کاراکترهای آلبادسس پدس دچار عذاب وجدان می‌شوند و یا از همسرشان می‌ترسند.

من فکر می‌کنم یکی از دلایل جذابیت آثار آلبادسس پدس همین حضور پررنگ و پر قدرت زنان است. در آثار این نویسنده زن‌ها با اضطراب‌هایشان، پریشانی‌هایشان، عشق‌هایشان و تنهایی‌هایشان حضور دارند و همین حضور همه جانبه است که زندگی را در این آثار به نمایش می‌گذارد.

■ **فرزانه:** همان طور که می‌دانید داریوفو نوبل را برای ادبیات برد منتها نوبل خیلی خاصی بود، به خاطر این که اصطلاحاً به او دلک می‌گفتند — یک نوع خاصی حرف می‌زند و مزاح می‌کند به خصوص با همسرش که در کارهایش همراه اوست و همچنین با پسرش — این نوبل را به خاطر ادبیات شفاهی به او دادند. فکر می‌کنم که خانم سلیمانی به قدری زیبا حرف می‌زنند و به قدری قشنگ این کتاب‌ها را خوانده‌اند و فهمیده‌اند که امیدوارم سال دیگر این نوبل را به ایشان بدهند.

□ **حسینی:** دلدا و دس پدس از نویسندگان تثبیت شده در ایتالیا هستند. آقای فرزانه چرا از جوان‌ترها و ادبیات امروز ایتالیا کتابی را ترجمه نمی‌کنید؟

■ **فرزانه:** ادبیات امروز (منظور من از سی سال پیش تا الان است) در ایتالیا بسیار بد است که البته این مختص ایتالیا نیست و وضع در تمامی اروپا این‌گونه است. در نتیجه یک نویسنده نیست که شما اسم نویسنده و یا اسم کتاب او به یادتان بماند، چه برسد به این که کتابش را بخوانید. فقط یک نویسنده‌ای ده سال است که در ایتالیا مشغول تألیف شده که خانمی روزنامه‌نگار است و کتابی در سال حدود ۹۳ یا ۹۴ نوشته به اسم خانواده‌ای محترم که کتاب فوق‌العاده خوبی

الف - نقد ساختارشناختی رمان:

آنگاه که از طرف او را می‌خوانیم، نخستین نکته‌ای که توجه ما را برمی‌انگیزد، زنانه بودن رمان، چه به لحاظ محتوایی و چه ساختاری است. زنانه بودن رمان تنها بدین سبب نیست که راوی داستان زن است و یا سرگذشت یک زن محور اصلی کتاب را تشکیل می‌دهد. همچنین از طرف او را نمی‌توان رمانی از جنس و سنخ مادام کامیلیا و یا آناکارینا شمرد، زیرا نه تنها نویسنده از طرف او برخلاف دو رمان یاد شده از طبقه زنان است، بلکه این اثر با نگاهی زنانه به جهان می‌نگرد و درباره مسائل (البته برخی) زنان سخن می‌گوید.

نگاه زنانه نویسنده نه تنها به شکل برخی داورهای محتوایی فمینیستی و یا پرداختن به اموری زنانه (برای نمونه بحث درباره نوع لباس و خیاطی صص ۱۱ - ۱۰۶، دکوراسیون منزل و...) بروز می‌کند، بلکه به طور کلی در عناصر داستان نیز خود را تحمیل می‌کند. از این رو توجه به نثر و زبان زنانه اثر، شخصیت‌پردازی ویژه نویسنده و تعدد شخصیت‌های زن در برابر قلت مردان، فضا سازی زنانه و طرح و توصیف محیط‌های مورد علاقه زنان و کمبود محیط‌های مردانه، پرداختن بیش از حد به کنش‌های زنانه (مانند عشق، حسادت و...) و گریز از کنش‌هایی که بیشتر جنبه مردانه دارند (جنگ، سیاست و...) و مواردی از این دست، ساختار داستان را نیز متفاوت و ویژه گردانده است.

دومین نکته مهم در ساختار این رمان، گسستگی آن است. روایت این اثر یکپارچه نیست. رمان مورد بحث به آسانی قابل تفکیک به سه بخش مجزا است:

۱- بخش نخست که حدود ۱۸۰ صفحه از نسخه ۶۴۰ صفحه‌ای ترجمه فارسی رمان را دربر می‌گیرد و به رغم پرداختن به سرگذشت راوی داستان، در واقع حکایت عشق مادر راوی با مردی به نام هروی را محور قرار می‌دهد.

۲- دومین بخش، اقامت راوی در روستا تا هنگام بازگشتش به رم را دربر می‌گیرد و حجمی نزدیک به ۱۲۰ صفحه (از ص ۱۸۰ تا ۲۹۵) را تشکیل می‌دهد.

۳- سرانجام سومین بخش رمان که داستان عشق راوی و فرانچسکو را بازمی‌گوید. این بخش گرچه داستان اصلی اثر را حکایت می‌کند، اما از نیمه رمان آغاز می‌شود.

دو بخش نخست رمان را می‌توان همچون مقدمه و پیش‌درآمدی به بخش سوم پنداشت. در واقع به نظر می‌رسد، جذابیت و حتی ارزش ادبی اثر بیشتر معطوف به این بخش است. نویسنده که خود متوجه ارزش این بخش بوده، از زبان راوی می‌نویسد: «شاید فقط از اینجا است که نوشتن این خاطرات اهمیت پیدا می‌کند، ولی من چگونه می‌توانستم درباره آنچه قبل از آشنایی با او به سرم آمده بود، سکوت کنم؟» (ص ۲۴۰)

اما به رغم تلاش نویسنده برای توجیه لزوم وجود دو بخش نخست، این دو بخش از اطناب بیش از حد، آسیب دیده است. جدای از اینکه این دو بخش گرفتار ضعف‌های تکنیکی بیشتری نسبت به نیمه دوم رمان است، اصولاً حدود ۳۴۰ صفحه مقدمه‌پردازی برای آغاز روایت اصلی داستان توجیه‌پذیر نمی‌نماید. بخش نخست داستان به سبب اجرای نسبتاً پرکشش عشق

مادر راوی و هروی، مستعد آن بود تا گره‌گاه اصلی رمان باشد، اما به دلیل پرهیز نویسنده از شخصیت‌پردازی هروی و غایب نگاه‌داشتن او و پایان بخشیدن غافلگیرانه به داستان این عشق که تازه پال و پر گرفته و پرداخته شده بود، بدل به ماجرای فرعی می‌گردد. اما حجم ۱۸۰ صفحه‌ای این ماجرای فرعی که خود نیمچه رمانی را تشکیل می‌دهد، در مقام بخش فرعی، زیاده از حد پرگویی دارد. همچنین بخش دوم که اقامت الساندر در روستا و بازگشت او را توصیف می‌کند، حتی می‌توان گفت که زائد می‌نماید.

نویسنده که متوجه این گسستگی‌ها بوده است با تمهیداتی می‌کوشد این سه بخش را به هم پیوند زند. یکی از این تمهیدات - که خواهیم دید چندان هم کارساز و بسنده نبوده - گنجاندن جملاتی در دو بخش نخست است که اشاره به داستان اصلی رمان در بخش سوم اثر دارد. به عبارتی نویسنده می‌کوشد این جملات و اشاره‌ها را چنان بند و چسبی برای اتصال و یکپارچه کردن ساختمان اثرش به کار برد. برای نمونه نخستین جمله بخش نخست و در واقع نخستین جمله رمان چنین آغاز می‌شود: «اولین باری که با فرانچسکو مینلی آشنا شدم در شهر رم بود، بیستم اکتبر هزار و نهصد و چهل و یک.» سپس راوی به بازگویی خاطرات نوجوانی خود می‌پردازد و داستان عشق مادرش، خودکشی او، سفر وی به روستا و بازگشتش را حکایت می‌کند و تازه از صفحه ۳۴۰ به بعد یعنی از نیمه دوم رمان است که ما برای نخستین بار فرانچسکو مینلی را باز می‌شناسیم. تمهید نویسنده برای اتصال این بخش به نیمه دوم اثر با چنین جمله‌ای به این ترتیب نتیجه‌ای عکس می‌بخشد، خواننده که با دیدن نام فرانچسکو مینلی در نخستین جمله رمان متوقع دیدن او می‌شود،

رضانجفی

عشق خواهی و مرد ستیزی، پارادوکسی فمینیستی

درمی‌یابد که او تا نیمهٔ دوم رمان غایب است و بدتر از آن، اینکه درمی‌یابد مدت غیبت او و ارزش این مقدمه چنین طولانی برای ظهور وی قابل دفاع و توجیه نیست.

اما اصولاً چرا ساختار رمان چنین گرفتار عدم انسجام و... همان‌گونه که در پی خواهیم دید - لغزش‌ها و ضعف‌های تکنیکی شده است؟

می‌دانیم که هر اثر ادبی به لحاظ شیوهٔ نگارش قابل گنجاندن در یکی از دو قسمت ذیل است:

- آثاری که پیش از تحریر نهایی اندیشیده شده‌اند و تمامی جزئیات آنها در طول داستان حساب شده به کار رفته است.

- آثاری که جزئیات آنها در جریان نگارش فی‌البداهه شکل گرفته‌اند و طرح و ساختار نهایی اثر از پیش طراحی نشده است.

معمولاً آثاری که به شیوه دوم نگاشته می‌شوند از گونه‌ای تکنیک نگارش خودکار سود می‌جویند. در این دسته از آثار، نویسنده کمابیش جریان نگارش را به ناخودآگاهی خود وامی‌گذارد. بدین ترتیب او کنترلی بر جریان داستان و حتی کارکرد شخصیت‌های خود ندارد، به گونه‌ای که گاه ذهنیت‌های داستان با رفتار خود نویسنده را نیز شگفت‌زده می‌کنند. آثاری که به چنین شیوه‌ای نگاشته می‌شوند معمولاً جذابیتی رمانتیک‌گونه می‌یابند و جدا از آثار سوررئالیستی، بخش مهمی از آثار رمانتیک و عاشقانه نیز از چنین شیوه نگارشی سود می‌جویند.

به نظر می‌رسد که دست کم بخش‌هایی از رمان از طرف او به شیوهٔ دوم نگاشته شده است و سپس نویسنده با گنجاندن جملاتی در بخش‌های گوناگون که همچون علائم راهنمای راندگی مسیر داستان را نشان

می‌دهد، کوشیده است اثر خود را منسجم‌تر و پخته‌تر سازد. این جملات ممکن است خواننده را بفریبد و او را به این گمان وادارد که نویسنده پیش از نگارش اثر، تمامی جزئیات آن را اندیشیده است. اما با اندکی دقت درمی‌یابیم که گاه این جملات چنان بی‌مقدمه به کار رفته‌اند و چنان با بافت متن ناهماهنگ‌اند که نمی‌توانسته‌اند در همان لحظهٔ نگارش نخستین، در متن آمده باشند.

توجه به چندین کاستی و لغزش در ساختار رمان، دفاع از این نظریه را که اثر حاضر اثری حساب شده است، دچار مشکل می‌سازد. اما نمونه‌هایی از ضعف‌های تکنیکی و ساختاری اثر:

۱- رخدادهای داستانی که فراموش می‌شوند

چخوف گفتاری پس معروف دارد که بدل به دستوری در داستان‌نویسی شده است. او می‌گوید اگر در طول داستان از تپانچه‌ای بر دیوار سخن می‌گویید، دیر یا زود باید آن را شلیک کنید. در غیر این صورت این تپانچه بر داستان زائد خواهد بود و خواننده احساس فریب خوردگی خواهد کرد.

از این تپانچه‌هایی که شلیک نمی‌شوند به تعداد کافی در رمان یافت می‌شود. برای نمونه:

- در بخشی از رمان عمو ردلفو ادعا می‌کند مادر بزرگ در مرگ زنی به نام امیلیا نقش داشته است. (ص ۲۷۹)، اما هرگز اشاره دیگری به اینکه کم و کیف نقش مادر بزرگ در این ماجرا چه بوده، صورت نمی‌گیرد. - پدر راوی، همسرش را از رفت و آمد به ویلای پیرس منع می‌کند، (ص ۱۳۱) اما اندکی بعد ما شاهد رفت و آمد آشکار او به ویلای پیرس هستیم، بی‌آنکه نویسنده اشاره‌ای به کوتاه آمدن پدر راوی کند.

- در اوایل داستان مادر راوی در اشتیاق خبر گرفتن از فرزند مرده‌اش، دست به دامن احضارکنندهٔ ارواح می‌شود، سپس جلسه‌ای برای احضار روح مورد نظر برگزار می‌شود که در آن، ارتباط با روح الساندرو امکان‌پذیر نمی‌شود و روح دیگری که واسطهٔ این احضار بود، اعلام می‌کند: «الان کار دارد، نمی‌تواند بیاید. ملاقات به جمعهٔ آینده موکول می‌شود.» (ص ۵۱) اما در ادامهٔ داستان به رغم اشاره به رفت و آمد احضارکنندهٔ ارواح و دستیار او، هیچ اشاره‌ای به احضار یا عدم احضار روح الساندرو نمی‌شود.

- نویسنده در صفحات بعدی حکایت می‌کند که چگونه جوان شروری به نام مایینی با نوشتن نامه‌های جعلی عاشقانه و با نامی جعلی برای دختری ساده‌دل او را دست می‌انداخته است و اینکه چگونه قهرمان داستان در دفاع از دوست خود با این جوان درگیر می‌شود، اما به سبب ناآگاهی دوستش از اصل ماجرا، همان دوست را نیز از دست می‌دهد. (صص ۵۳ تا ۵۷) نویسنده از یاد می‌برد به خواننده توضیح دهد آیا مایینی به شرارت خود ادامه داد؟ آیا دوست راوی، ناتالیا سرانجام حقیقت را دریافت؟

۲- غیبت غیر موجه شخصیت‌ها از پهنهٔ داستان

پیش از این به مهم‌ترین ضعف رمان، یعنی عدم حضور مهم‌ترین شخصیت داستان پس از راوی در نیمهٔ اول رمان اشاره کردیم، حال حتی اگر از عدم حضور شخصیتی به نام هروی بتوانیم چشم‌پوشی کنیم - که البته برای این غیبت شاید دلیلی بتوان آورد - غیبت‌های ناموجه دیگری نیز به چشم می‌آیند، نمونه‌ها از این جمله‌اند:

- در بخشی از داستان ملاقاتی میان راوی و پسری

از طرف او

آلبادسس پدس

بهمن فرزانه

انتشارات آگاه، چاپ اول، ۱۳۷۹

به نام کلانودیو، رخ می‌دهد. از این پس کلانودیو همچون سایه‌ای در رمان حضور دارد و بارها درباره‌ی او صحبت می‌شود اما نویسنده درباره‌ی دیدارهای احتمالی دیگر، گزارشی به ما نمی‌دهد. او که بعدها در جنگ اسیر می‌شود، پس از جنگ باز نمی‌گردد تا معشوق خود را بیابد و ما نیز از سرنوشت او بی‌خبر می‌مانیم.

- در بخش‌هایی از داستان دوست صمیمی راوی، فولویا بدون آرایه توضیح قانع‌کننده‌ای، از زندگی دوستش و از رمان غایب می‌شود.

- زن احضارکننده‌ی ارواح نیز که با مقدمه‌چینی کافی وارد صحنه می‌شود، درست هنگامی که حضورش در قصه رمان ضروری است، از یاد می‌رود.

به طور کلی می‌توان گفت نویسنده گرچه در وارد ساختن شخصیت‌ها به درون داستان کمابیش موفق است، اما در شرکت دادن آنان در روند اتفاقات داستان یا دست‌کم خارج ساختن آنان از قصه در صورت لزوم و به گونه‌ای منطقی ناتوان است. نتیجه آن است که شخصیت‌ها با بوق و کرنا وارد داستان می‌شوند و سپس رها شده و از یاد می‌روند. گویی سخنرانانی را از طریق تربیون، رسماً روی جایگاه فراخوانیم و سپس آنان را روی صحنه خاموش و ساکت سرپا نگاهداریم. بسیاری از شخصیت‌های این رمان مانند بازیگرانی هستند که در میانه نمایش از صحنه خارج می‌شوند و نقش خود را ناتمام می‌گذارند یا بی‌مصرف روی صحنه می‌ایستند.

۳- کنش‌های توجیه‌ناپذیر شخصیت‌های رمان

همواره چیزی متناقض و بلکه توجیه‌ناپذیر و غیرمنطقی در رفتار شخصیت‌های داستان با توجه به اندیشه‌ها و حرف‌هایشان وجود دارد. بی‌شک بسیاری از خوانندگان مهم‌ترین کنش توجیه‌ناپذیر در رمان را، قتل فرانچسکو به دست الساندرا عنوان خواهند کرد. اما در این بخش ما حتی از قلمداد کردن این کنش به عنوان کنش توجیه‌ناپذیر چشم پوشیده‌ایم، زیرا در ادامه به این امر خواهیم پرداخت که این قتل گرچه بسیار غیرمنطقی می‌نماید، اما باز با نوعی تفسیر روان‌شناختی و تمثیلی، دارای توجیهی خواهد بود.

در این بخش نمونه‌هایی را می‌شماریم که حتی با منطق نهفته در ساختار داستان ناسازگار و توجیه‌ناپذیر می‌نماید:

- نویسنده شخصیت مادر راوی را بسیار هنرمند، مهربان، حساس، با تربیتی والا و... به تصویر کشیده و در مقابل بر پستی، زمختی و نفرت‌انگیزی پدر تاکید

بیش از حد داشته است. با این حال نویسنده به پارادوکسی که در این شخصیت‌پردازی حاصل می‌آید (به رغم کوشش راوی در ص ۹۴) پاسخ نگفته و اینکه اصولاً با این تفصیل ازدواج مادر با چنان مردی چگونه رخ داده و چگونه تا آن دم پاییده و دوام آورده است؟

- در برهه‌ای از زمان، راوی که دختر ۱۸ ساله است احساساتی عاشقانه و حتی جنسی نسبت به عموی ۴۶ ساله خود می‌یابد و می‌گوید: «او همان روز می‌بایستی مرا همراه خود می‌برد، در آن صورت زندگی من تغییر می‌کرد. قادر نیستم او را عفو کنم. کاش مرا همراه خود می‌برد.» (ص ۲۸۰)

کجا؟ و چگونه زندگی او تغییر می‌کرد؟ عشق یک دختر ۱۸ ساله به مردی ۴۶ ساله چگونه خواهد بود؟ و اصولاً چرا این دختر ۱۸ ساله عاشق عموی ۴۶ ساله خود شد؟ اینها پرسش‌هایی است که بی‌پاسخ می‌مانند.

- هنگامی که راوی از روستا نزد پدر بازمی‌گردد، پدر که منزل خود را تعویض کرده است به دخترش اصرار می‌کند که وانمود کند آنان پیش از آن در آن شهر زندگی نمی‌کرده‌اند و به تازگی از روستا به شهر آمده‌اند. (ص ۲۹۹) ظاهراً دلیل پدر برای این ظاهرسازی، مخفی نگاهداشتن خودکشی همسرش بر اثر ماجرای عاشقانه است. اما برای مخفی نگاهداشتن راز مرگ همسر، این دروغ الزامی ندارد و بلکه چنین دروغی با توجه به احتمال قوی بر ملا شدنش شک‌برانگیزتر است.

- علاقه مادر بزرگ به الساندرا که دختری تازه بالغ به شمار می‌آید زیاده از حد درشت‌نمایی شده است. چگونه می‌توان پذیرفت در مدتی بس کوتاه مادر بزرگ چنان به نوه‌ای که تا آن روز او را ندیده بود، علاقه‌مند شود که او را وارث املاک خود اعلام کند؟ - عمو رودلفو نیز که همواره در میان کتاب‌هایش زندگی می‌کند و چهره‌ای روشنفکرانه از او می‌یابیم، جلوه‌هایی از خرافات از خود نشان می‌دهد. او به الساندرا طلسم دفع چشم زخم می‌بخشد.

۴- لغزش در زاویه دید راوی

همان‌گونه که آشکار است، داستان رمان از زبان راوی اول شخص مفرد حکایت می‌شود. اما نویسنده در برخی موارد نه آگاهانه بلکه از روی سهو و خطا مواردی را بازگو می‌کند که نه از زبان «من» داستانی بلکه از زاویه دید راوی دانای کل مطرح می‌شود. برای نمونه:

- خدمتکار خانه در مواجهه با تاخیر خانم منزل

«فوراً به این فکر می‌افتاد که از بس حواسش پرت است بی‌شک زیر تراموا رفته است. جسد او را در نظر مجسم می‌کرد که نقش بر زمین شده و گیسوان طلایی‌اش خونین شده است.» (ص ۱۹) و البته این اندیشه‌ها در حالی است که خدمتکار خانه این‌گونه افکارش را از همگان و از جمله راوی پنهان نگاه می‌دارد.

- بسیاری از جزئیاتی که در دیدار مادر راوی از ویلای پیرس بیان می‌شود، (صص ۴۱ - ۳۹) - و بسیاری موارد دیگر...

۵- لغزش در خط زمانی داستان

حجیم ساختن غیرضروری رمان و نیز اطباء زیاده از حد کلام در برخی بخش‌های کتاب (به‌ویژه بخش اقامت راوی در روستا که کمابیش زاید می‌نماید) موجب شده است که حساب زمان از دست نویسنده خارج شود. در نخستین جملات رمان اشاراتی دقیق به تاریخ‌ها می‌شود: «اولین باری که با فرانچسکو مینلی آشنا شدم در شهر رم بود. بیستم اکتبر هزار و نهصد و چهل و یک... پدرم یک سالی بود که در اثر آب مروراید داشت کور می‌شد.» (ص ۹) چنین است که خواننده با خواندن نخستین جمله می‌پندارد با داستانی واقع‌گرا و حتی مستندگونه روبه‌رو است که عنصر زمان در آن به دقت ملحوظ شده است. اما با پیش رفتن در طول داستان نه تنها توقع ایجاد شده در خواننده برای مواجهه با زمانمندی رویدادهای داستان، برآورده نمی‌شود، بلکه عنصر زمان کمابیش از رمان غایب می‌شود و خواننده گذشت روزها و بلکه ماه‌ها و سال‌ها را در نمی‌یابد. سرانجام خواننده دقیق‌تر به این باور می‌رسد که نویسنده پس از نگارش رمان و احساس این نقیصه، توارخی را در برخی پاره‌های رمان از جمله بر آغاز رمان کار گذاشته است. اما این تمهید برای زمانمند ساختن رمان کافی نیست برای نمونه:

- آشکار نیست هر کدام از سه بخش رمان از لحاظ زمانی چه مقدار به طول می‌انجامد.

- به‌ویژه حجم بخش دوم رمان (یعنی به سر بردن راوی در روستا) آدمی را به این تصور می‌اندازد که الساندرا چند سالی را در روستا گذرانده است، اما ظاهراً این مدت از چند ماه تجاوز نمی‌کند.

- سن راوی در رویدادهای آغازین کتاب صراحتاً ذکر نشده است، اما می‌توان دریافت که الساندرا از آغاز رمان ۱۶ یا ۱۷ ساله است. با توجه به رخدادهای فراوانی که در طول داستان شاهد آن هستیم (از مرگ

مادر گرفته تا مسافرت به روستا و اقامت در آنجا؛ بازگشت به رم و تحصیل دانشگاهی و کار؛ آشنایی با فرانچسکو؛ تشدید جنگ؛ زندانی شدن؛ فرانچسکو؛ سقوط موسولینی؛ اشغال ایتالیا به دست آلمانی‌ها و سرانجام پایان جنگ جهانی دوم و آزاد شدن ایتالیا) و نیز با توجه به تحولات روحی و شخصیتی راوی در طول ششصد صفحه رمان، ممکن است بپنداریم الساندرای آخر رمان دست‌کم زنی سی‌ساله است. این تصور با تصویری که از الساندرای و شیوه سخن گفتن و اعمال او داریم، تشدید می‌شود اما اندکی جا می‌خوریم وقتی متوجه می‌شویم الساندرای در پایان رمان که مقارن با پایان جنگ جهانی دوم (۱۹۴۵) است، بیست و سه سال بیشتر ندارد! نتیجه آنکه باید بپذیریم تحولات شخصیتی راوی و سن و سال او با زمان رویدادهای رمان همساز نیست.

- تنها رخدادهایی که با ذکر تاریخ مشخص شده‌اند، مرگ مادر (۱۹۳۹)، آغاز کوری پدر (۱۹۴۰) و آشنایی با فرانچسکو (۱۹۴۱) است. اما توجه به رخدادهای دیگری که در خلال این سال‌ها رخ می‌دهد، تاریخ اتفاقات یاد شده را در نسبت با هم گرفتار تناقض می‌کند. می‌بینیم که از دست رفتن بینایی پدر تنها یکسال پس از مرگ مادر آغاز می‌شود، اما از خود رمان چنین استنباطی نمی‌توان کرد، از آن گذشته نزدیک به دو سال پس از آغاز کوری پدر، هنوز او را بینا می‌یابیم. - الساندرای درباره تاریخ زندانی شدن آنتونیو می‌گوید: «خیلی وقت پیش، به نظرم در سال سی و شش» (ص ۳۷۰) اما با نگاهی به زمان رخدادهای رمان می‌توان دریافت که زمان این اتفاق احتمالاً سال سی و هشت یا حداکثر سی و هفت بوده است.

- جدای از آنچه گفته شد تاریخ بسیاری از وقایع در رمان مشخص نیست، آغاز جنگ، سقوط موسولینی، اشغال ایتالیا به دست آلمانی‌ها و سپس آزادی ایتالیا و پایان گرفتن جنگ از این جمله‌اند.

۶- ناهماهنگی میان دیالوگ‌ها و گویندگان آنها

در برخی موارد نه تنها کلام و گفتار شخصیت‌های رمان غیر واقعی، تصنعی و زیاده از حد رمانتیک است، بلکه گاه گفتارهای ادیبانه و شاعرانه‌ای از دهان اشخاصی شنیده می‌شود که از آنان چنین چشمداشتی نمی‌رود.

نویسنده کمابیش همه شخصیت‌ها را و می‌دارد تا در لحظاتی حرف‌هایی به اصطلاح بزرگ‌تر از دهانشان بزنند و در این باره حتی اشخاصی ساده و عادی و یا کم‌مایه را نیز مستثنی نمی‌دارد. فولویا و مادرش که زمانی سطحی و حتی مبتذل هستند، مادر بزرگ راوی که زنی روستایی است، و گاه حتی خدمتکاران بی‌سواد نیز به بزرگ‌گویی مغایر با شخصیت خود می‌پردازند. برای نمونه بنگرید به:

- گفتار فولویا (در ص ۹۰، به ویژه با توجه به سن او در آن هنگام)

- گفتار مادر بزرگ (در صفحات ۲۱۷ و ۲۱۸ و ۲۹۱)

- گفتار عمه و یولانتا (در ص ۲۰۱) و...

۷- بی‌توجهی به فضاپردازی

رمان از طرف او به یک معنا اثری به شدت درون‌گرایانه و بی‌توجه به واقعیات خارجی است. البته بی‌توجهی به واقعیت‌های اجتماعی، پرهیز از مستندنویسی و عدم واقعگرایی به خودی خود نقص شمرده نمی‌شود. بسیاری از آثار داستانی به‌ویژه با مضامین عاشقانه ملزم به بازگویی واقعیت‌های اجتماعی نیستند، اما وقتی نویسنده‌ای همانند دس‌پدس زمان رخداد داستان خود را ایتالیای دوران موسولینی و جنگ جهانی دوم برمی‌گزیند، وقتی دومین شخصیت مهم رمان مبارزی ضد فاشیست است، وقتی این شخصیت به سبب اقدامات سیاسی خود به زندان می‌افتد و همسرش نیز درگیر فعالیت‌های مخفی سیاسی می‌شود و سرانجام وقتی اشغال کشور به دست نیروهای آلمانی بدل به رخدادی داستانی می‌شود که داستان با آن توسعه و ادامه می‌یابد، نویسنده نمی‌تواند به بهانه اینکه داستانش داستانی عاشقانه و درون‌گرایانه است، به گونه‌ای ناقص به رخدادهایی که

خود به عنوان عنصری داستانی برگزیده، پردازد. به عبارت دیگر نویسنده یا می‌بایست فضایی غیر سیاسی، غیر جنگی و... برای داستان خود برمی‌گزید یا اگر داستان را در چنین فضای بحرانی، ویژه و سرنوشت‌سازی می‌پروانند، می‌بایست این فضاپردازی، کامل، صحیح و اقناع‌کننده باشد. نمونه‌هایی از بی‌توجهی در فضاپردازی را چنین می‌توان برشمرد:

- گرچه داستان در دوران ایتالیای فاشیستی رخ می‌دهد و شخصیت‌های داستانی به نوعی درگیر سیاست هستند، اما در تمامی طول رمان ششصد صفحه‌ای از طرف او، حتی یک بار نیز نامی از موسولینی به میان نمی‌آید و اصولاً خواننده فاشیست‌ها را از نزدیک نمی‌بیند.

- بیش از نیمی از رمان در زمان جنگ جهانی دوم رخ می‌دهد، اما نویسنده در بازگویی فضای جنگی حاکم بر ایتالیا کاملاً ناموفق است. آثار جنگ، بمباران‌ها، رفت و آمد نظامیان و... چندان حضوری در رمان ندارند. - عدم توضیح کافی درباره رخدادهای تاریخی که

نقشی در رمان دارند، نه تنها خواننده غیرایتالیایی، بلکه احتمالاً خوانندگان معاصر ایتالیایی که تاریخ نیم قرن گذشته کشور خود را مطالعه نکرده باشند، سردرگم می‌کند. برای نمونه در بخش‌هایی از رمان از پیروزی مبارزین ضد فاشیست سخن به میان می‌آید، اما اندکی بعد شهر به اشغال درمی‌آید و سپس یکبار دیگر شاهد پیروزی ضد فاشیست‌ها هستیم. نویسنده توضیحی نمی‌دهد که پیروزی نخستین، مربوط به سقوط موسولینی است که در پی آن آلمانی‌ها، ایتالیا را اشغال می‌کنند و پیروزی دوم مربوط به شکست آلمان در جنگ و آزادسازی ایتالیا به دست متفقین است.

- عدم توضیح کافی در مواردی از این دست خوانندگان ناآشنا به تاریخ ایتالیا را در فهم برخی از رویدادهای رمان، دچار مشکل می‌سازد.

- نویسنده هر آن‌جا که به سیاست می‌پردازد، توضیحاتش سست و غیرواقعی می‌نماید. فرانچسکو مبارزی ضد فاشیست است و به زندان می‌افتد، اما ما دقیقاً نمی‌دانیم فعالیت‌های او چیست؟ آیا نشریه‌ای زیرزمین منتشر می‌کند؟ آیا در نبرد مسلحانه شرکت دارد؟ او مدتی را در زندان به سر می‌برد، اما جرم او دقیقاً چیست؟ محیط زندان چگونه است؟ حتی اقدامات راوی (حمل اعلامیه‌ها و سلاح) چندان زنده، ملموس و باورپذیر نیستند.

۸- برخی دیگر از لغزش‌ها و موارد باورناپذیر

نمونه‌های دیگری از کم‌توجهی‌های نویسنده که به ساختار داستان آسیب می‌رسانند، چنین قابل ذکرند:

- هنگامی که راوی عازم روستا می‌شود، با کلاودیو قرار می‌گذارند که او فقط گاه‌گاه کارت پستالی بفرستد و آن هم با امضای دخترانه کلاودیو. اما مشخص نیست این نویسنده است یا کلاودیو که قرار را فراموش می‌کند و نامه‌هایی با امضای کلاودیو می‌فرستد و درباره امکان به جبهه رفتن خود حرف می‌زند.

- مادر بزرگ الساندرا که هرگز پا به رم نگذاشته بود، برای شهادت درباره قتل فرانچسکو (که هرگز او را ندیده بود) به دادگاهی در رم فرا خوانده می‌شود. اما مادر بزرگ چه چیز را می‌خواهد شهادت دهد؟ این قتل کوچک‌ترین ارتباطی به او ندارد. گرچه حضور مادر بزرگ و شهادت او برای روشن شدن ذهن خواننده درباره انگیزه الساندرا در قتل شوهرش مفید است، اما در عالم واقع احضار او به دادگاهی جنایی نامحتمل است.

- راوی نخستین بار با دیدن ورقه شجره‌نامه فامیلی خود می‌گوید: «... نام من و تاریخ تولدم از آن درخت آویزان بود. اسمی تنها و گمشده در خلا» (ص ۲۱۳) و اما چندی بعد: «با دیدن اسم خود محبوس در میان آن شاخه‌ها نفسم بند آمده بود. دور و برم پر از اسم‌های دیگری بود که اسم مرا در خود می‌فشرد» (ص ۲۱۵) برای خواننده آشکار نمی‌شود این لغزش نویسنده است یا نگاه راوی تغییر یافته است.

- و...

۹- کاستی‌های نسخه فارسی رمان

گرچه مترجم و ناشر فارسی رمان از طرف او هر کدام به توبه خود از شهرت نیکی برخوردارند، اما نسخه فارسی این رمان برکنار از برخی کاستی‌ها نیست. بی‌درنگ باید تاکید کرد که این کاستی‌ها کم‌اهمیت، جزئی و اندک هستند و بی‌شک اگر از سوی هر ناشر و مترجم دیگری دیده می‌شد به راحتی قابل چشم‌پوشی بود. اما همین نکات کم‌اهمیت و جزئی هنگامی که از سوی ناشر با سابقه و خوشنامی چون آگاه بروز می‌کند، محل خرده‌گیری خواهد داشت.

برخی از این نکات را چنین می‌توان نام برد: نبود پانویس‌ها برای اعلام ایتالیایی، به گونه‌ای که خواننده در تلفظ درست نام‌ها دچار مشکل می‌شود؛ همچنین وجود برخی اغلاط چاپی و مهم‌تر از همه وجود برخی

لغزش‌های دستوری و کلامی که نشان می‌دهد ویراستاری این کتاب هنوز جای کار داشت.

برای ختم این بخش به ذکر چند نمونه از مورد اخیر اکتفا می‌کنیم:

- «... و من ناگهان فکر آنتونیو را از خود می‌راندم. فکری که مدت‌ها بود خود را اندکی مقصر حس می‌کردم.» (ص ۲۲۳)

- «من مدام درگیر قسمت پستی خودم بودم.» (ص ۲۵۸)

- «چهل و دو سال دارم - گفتم: اصلاً به نظر نمی‌رسی.» (ص ۲۶۱) به جای اینکه اصلاً به نظر نمی‌رسد.

- «او را دستگیر کرده‌اند.» (ص ۳۲۷) باید توجه داشت که در جبهه جنگ آدم را دستگیر نمی‌کنند بلکه به اسارت می‌گیرند.

- «اغلب فکر می‌کردم که آن قد بلند و سینه‌های کوچک است که باعث ناراحتی من می‌شود.» (ص ۳۲۹)

- «همان گنجۀ عظیم‌الجثه لباس بود که... خیال می‌کردم روح [درا] کولا در آن زندگی می‌کند.» (ص ۳۸۳)

در جمله اخیر ویراستار که متوجه مفهوم عبارت «روح کولا» نشده، این عبارت را به «روح [درا] کولا» تبدیل کرده است. جدای از اینکه هرگز نام دراکولا به شکل «کولا» مصغر نشده است، اصولاً درباره روح دراکولا نیز داستان‌پردازی نکرده‌اند و اگر قرار باشد آدم از موجودی موهوم بهراسد از همان دراکولا باید بهراسد و نه از روحش! از اینجا گذشته ویراستار متوجه نبوده که پیش از این در صفحه (۵۰) واژه کولا و گنجۀ مورد نظر آمده و همانجا مترجم در پانویس توضیح داده که مراد از «کولا»، Cola di Rienzo سیاستمدار ایتالیایی بوده است.

- و...

ب- نقد محتوایی رمان

رمان از طرف او، اثری عاشقانه یا بهتر بگوییم اثری فمینیستی است. اما دریافتن این نکته چندان مهم نیست، مهم آن است که بدانیم چگونه عشقی و چگونه فمینیسمی در این رمان تبلور یافته است.

در نگاهی سرسری، این اثر به بازگشودن پیچیدگی‌های احساسات عاشقانه یک زن و به توضیح تفاوت‌های عشق زنانه با عشق از دید مردان می‌پردازد.

اما آیا تحلیل و تفسیر این رمان با نظریه‌های نسبتاً پیش یا افتاده و عامه‌پسندی مانند تفاوت‌های بنیادی در روحیات و شخصیت زنان با مردان یا به اصطلاح نظریه «زنان و نوسی، مردان مریخی» پسند است؟

به گمان من آنچه از سوی شخصیت‌های رمان حاضر رخ می‌دهد صرفاً برآمده از تفاوت نگاه زنانه یا مردانه به زندگی و واقعیات آن نیست. پیش از هر گونه داوری درباره شخصیت‌های رمان، کارکرد آنان و درستی یا نادرستی دیدگاه ایشان، ناچاریم تعریف خود را از عشق مشخص کنیم. بدون تعریفی از عشق مجاز نخواهیم بود رفتار شخصیت‌های داستانمان را عاشقانه یا بیمارگون بدانیم. داوری نهایی ما درباره رفتار الساندرا و فرانچسکو به داوری نهایی ما درباره مفهوم عشق بازمی‌گردد.

پیش از هر بحثی باید یادآور شویم که راوی خود یکی از شخصیت‌های اصلی رمان است و خواننده از دریچه نگاه او به رخداد‌های داستان می‌نگرد. اما فراموش نکنیم که برای هر داوری واقع‌بینانه و متصفانه‌ای باید خود را از نفوذ نگاه راوی دور نگاه داریم. برای داوری بی‌طرفانه ناچاریم از نگاه، توصیفات و در واقع از توجیهات راوی اول شخص مفرد فراتر رویم و بکوشیم فارغ از نگاه راوی، شخصیت‌های داستان و بلکه خود راوی را نیز نقد و تحلیل کنیم. به نظر می‌آید احساسات و نگاه راوی داستان پیش از آنکه عاشقانه باشد، بیمارگون است. وجوه بیمارگون اندیشه‌ها و گرایش‌های راوی را چنین می‌توان برشمرد:

۱- مردستیزی

راوی یا بهتر بگوییم، نویسنده نگاهی مردستیزانه دارد. الساندرا حتی پیش از آشنایی با فرانچسکو گرفتار احساسات مردستیزانه است. این دید منفی نسبت به

مردان از همان نخستین صفحات و بلکه نخستین سطور رمان خود را آشکار می‌کند. او در آغاز حکایت خود با زبانی طنزآمیز دربارهٔ برادر سه سالهٔ خود که مرده است و تأثیر او در آسیب‌رسانی به شخصیتش سخن می‌گوید. فمینیسم ضد مردانه نویسنده از همین جا تأثیر خود را باز می‌نماید؛ تأثیر برادری مرده بر زندگی خواهری زنده، و نام نهادن شیطان بر این موجود مرده اما حاضر! راوی جنبهٔ پست وجود خود را با نام برادرش، الساندرو خطاب می‌کند. الساندرو نیمهٔ مردانهٔ وجود راوی است یعنی همان جنبه‌ای از وجود آدمی که یونگ آن را نرینه‌جان (= Animus) می‌نامد. اما نکته در اینجا است که الساندرا گناه تمامی وسوسه‌های خود را به گردن این وجود ناپیدای مردانه می‌افکند.

به زبان روان‌شناسی تصویری که الساندرا از آنیموس خود دارد برابر با سایه (= Shadow) وجود خود است. هنگامی که راوی برادر مردهٔ خود را بدل به نمادی برای جنبهٔ پست وجود می‌گرداند، جای شگفت نخواهد بود که شاهد ترسیم چهره‌ای خشن و منفی از شخصیت پدر (که بی‌شکایت به پدر نویسنده نیست) باشیم. نخستین توصیفات از پدر راوی چنین است: «مثل یک دشمن، برای اولین بار به جهان زنانهٔ ما وارد شده بود. تا آن موقع به نظرم می‌رسید که او از نژادی متفاوت است... اغلب پس ماندهٔ غذای او را می‌خوردیم و او برای خودش بیفتک سرخ می‌کرد. لباس‌های او اتو می‌شد و لباس‌های ما روی بالکن انداخته می‌شد... او در جهان دیگری جز جهان ما زندگی می‌کرد» (ص ۲۱).

الساندرا از پدر خود بیزار است و گاه به جایگاه پدر حسادت می‌ورزد (صص ۲۱-۲۰)، اما حسادت او به پدر نه عقده‌ای ادیبی بلکه حسادت فمینیستی است. بی‌شک براساس این نگاه افراطی فمینیستی است که مادر و دختر پنهانی به تحقیر خانوادهٔ پدر می‌پردازند. اشتباه خواهد بود اگر بپنداریم الساندرا از پدر خود به سبب شخصیت نادلپذیرش، بیزار است. نفرت راوی و در واقع نویسنده تا آنجا پیش می‌رود که خواننده تا پایان رمان هیچ چهرهٔ دلپذیر و قدرتمند مردانه‌ای را نمی‌یابد و حتی یکی دو چهرهٔ نسبتاً معتدل و قابل قبولی همچون فرانچسکو و تومازو دیر یا زود آماج نیش‌های گزنده نویسنده قرار می‌گیرند. از این گذشته تا اواسط رمان اصولاً مردان از صحنهٔ داستان غایب هستند و جدای از پدر، از مردان دیگر تنها به اشاره‌ای یاد می‌شود، گویی در این جهان زنانه، مردان، چه خوب و چه

بد، وجود ندارند. برای نمونه بنگرید به توصیفات راوی از مکان زندگی خود: «در عرض روز به ندرت مردی در آنجا یافت می‌شد... به نظر می‌رسید که ساکنان آن ساختمان بزرگ زنان هستند. در واقع آنها بودند که بر آن پلکان تاریک حکومت می‌کردند... از پسران جوانی که در آنجا زندگی می‌کردند چیزی به خاطرمان نمانده است...» (صص ۵-۲۴).

بر همین اساس است که رابطهٔ الساندرا با پسری به نام کلاودیو سایه‌وار نقل می‌شود تا جایی که نویسنده فراموش می‌کند جز نخستین دیدار، دربارهٔ دیدارهای احتمالی دیگر آنان توضیحی ارائه دهد و خواننده به خوبی در نمی‌یابد جز نخستین دیدار چه میان آن دو گذشته و چه گفت‌وگوهایی بین ایشان رخ داده است.

تحریم حضور مردان تا بدانجا می‌انجامد که در یکی از قوی‌ترین گره‌افکنی‌های داستان که ماجرای عشق مادر راوی و مردی به نام هروی حکایت می‌شود، خواننده، شخصیت مرد این رخداد را ملاقات نمی‌کند. این خودداری از طرح و ترسیم مردان به فضاسازی داستان لطمه زده و آن را غیرواقعی ساخته است. افزون‌بر این، نویسنده هر گاه به گونه‌ای ضمنی، اشاره‌ای گذرا به حضور سایه‌وار مردان کرده، این اشاره‌ها آشکارا رنگ و بویی مغرضانه داشته است، برای نمونه به این موارد بنگرید: «مردها در تابستان پس از شام... با پیژامه در بالکن می‌نشستند» (ص ۲۶).

«[پیرزن‌ها] به زن‌های جوان تر کمک می‌کردند... تا همه با هم بر ضد مردها نبرد کنند؛ نبردی با استبداد مردها، با خودخواهی آنها... مردها وقتی از خواب بیدار می‌شدند، قهوه‌شان حاضر بود. لباس‌هایشان اتو شده بود. برای هوای تازه بیرون می‌رفتند و پشت سر اتاق‌هایی را به جا می‌گذاشتند که هوا نداشت. رختخواب‌های به هم ریخته، فنجان‌های کثیف از شیرقهوه... گاهی دسته‌دسته مثل شاگرد مدرسه‌ها یکدیگر را در تراموا و یا روی پل ملاقات می‌کردند و صحبت‌کنان راه می‌افتادند... به محض ورود می‌پرسیدند: «ناهار حاضر است؟»... بند شلوارشان نخ‌نما شده بود، «اسپاگتی وارفته، برنج خام است»... با چنین جملاتی جهان را تلخ می‌کردند. سپس روی تنها صندلی راحتی خانه، در اتاق خنک می‌نشستند و روزنامه می‌خواندند» (ص ۳۲).

لحن مرد ستیزانهٔ راوی تا بدانجا می‌انجامد که نفرت وی از شخصیت و رفتار پدرش حتی جنبه‌ای

نژادپرستانه می‌یابد و او نژاد پدر را «نژادی فرومایه و پست» (ص ۱۹) خطاب می‌کند. آیا چنین نگاهی ارتباطی با ملیت کوبایی پدر نویسنده دارد؟ به هر حال این نفرت تنها دامن‌گیر پدر راوی نیست، بلکه کمابیش همهٔ مردان داستان را دربرمی‌گیرد.

مردان جدای از حضور سایه‌وار و بی‌رمق خود در عین حال، همه پست، خودخواه، رذل، خشن و احمق هستند، از پدر راوی، ماجینی هم‌مدرسه‌ای الساندرا و جولیانو گرفته تا حتی خروس داستان نقش و چهره‌ای منفی دارند. مردانی نیز که در آغاز چهره‌ای خوشایند از خود نشان می‌دهند، از نیش کلام نویسنده در امان نمی‌مانند؛ هروی آشکارا بیمارگون و دچار ناتوانی جنسی و یا شاید انحراف جنسی است. (ر. ک ص ۲۶۸) عمو رودلفوی مهربان که حتی راوی میل‌گریز با او را داشت با نگاه و کلامی تحقیرآمیز توصیف می‌شود. (ص ۲۲۶) فرانچسکو از سوی راوی با پدر تنفر برانگیزش مقایسه می‌شود. (ص ۶۳۸ و...) و نمونه‌هایی دیگر از این دست.

چنین است که همهٔ زنان داستان - بدون حتی یک نمونهٔ استثنا - جابه‌جای رمان علیه مردان داد سخن می‌دهند، ولو این مردان نقش پدر (در رابطهٔ الساندرا و پدرش)، همسر (در رابطهٔ ائینورا، لیدیا و... با شوهرانشان)، برادر (در رابطهٔ الساندرا، آرتا و... با برادرانشان)، فرزند (در رابطه با مادر بزرگ راوی و پسرش) و یا دیگر بستگان و نزدیکانشان را ایفا کنند. جنون مردستیزی چنان زنان داستان را فرا گرفته که آنان نه پدر نه همسر نه برادر و نه حتی فرزند (البته فرزند پسر) خود را از تنفر معاف نمی‌کنند. در این رمان حتی شخصیت دیوانه و عقل باخته‌ای مانند عمه کلاریچه به شیوایی و فصاحت تمام مردان را به باد تمسخر می‌گیرد. (صص ۹-۲۴۸)

۲- گرایش به عشق افلاطونی و سردمزاجی

الساندرا شاید به سبب اندیشه‌های فمینیستی خود گرفتار گونه‌ای سردمزاجی است. او تا لحظهٔ ازدواج تجارب جنسی و حتی عاشقانه‌ای نداشته است. او از نخستین تجربهٔ جنسی خود هراسان است و انتظار دارد شوهرش درک کند. «این شب برای یک زن شب مشکلی است» و نخستین هم‌آغوشی او با شوهرش او را به این اندیشه می‌افکند که «برای دفاع از خود باید از او

وسوسه عشق ممنوعه - شاید تناقض آمیز و پارادوکسیکال بنماید. اما در نگاهی دقیق تر این دو احساس علت و معلول یکدیگرند. الساندر و مادرش در گریز از عشقی زمینی و ملموس درگیر عشقی ممنوعه می شوند، به این امید واهی که عشق ممنوعه پادزهر زندگی یکنواخت و عادی زناشویی ایشان باشد. اما همزمانی این دو احساس زمانی به راستی متناقض از کار درمی آمد که عشق ممنوعه ایشان به وصال می انجامید. اما درباره این دو تن در واقع عشق ممنوعه ای تحقق نمی یابد، بلکه وسوسه چنین عشقی رخ می دهد. آن سردمزاجی مذکور سرانجام بر عشق ممنوعه چیره می شود و از این روست که الئونورا و الساندر هیچ کدما در عشق جدید خود به وصال نمی رسند. هر چند باور این امر قدری دشوار است اما راز وفاداری الئونورا و الساندر به شوهرانشان در وفاداری ایشان و یا اخلاقی بودن ایشان نیست، در سردمزاجی ایشان است. باز به یاد بیاوریم عشق الئونورا به آدمی است که اساساً دچار ناتوانی جنسی در عشق متعارف است. به بیانی دیگر اگر هروی از لحاظ جنسی نامتعارف و ناتوان نمی بود، الئونورا عاشق او نمی شد! در این میان انگیزه چنین عشق ممنوعه ای صرفاً گریز از عشق زناشویی و زمینی است، گریزی که هرگز فرجامی ندارد و از پیش محکوم به فروپاشی است.

الساندر از تغییر نوع روابط خود با فرانچسکو، به عبارتی از زمینی شدن روابط خود با او، ناخرسند است و به این سبب به سوی عشق توماز و کشیده می شود. او در جست و جوی عشقی افلاطونی است، اما غافل از اینکه اگر عشق آنان نیز به وصال ختم می شد، دیر یا زود آن تغییر روابط در میان آن دو نیز رخ می داد. و کدما عشق ایده آل و رمانتیکی را می توان یافت که در وصال و باهم بودن زندگی زناشویی به همان کیفیتی باقی بماند که در هنگام هجران و تب و تاب های عاشقانه پیش از

ازدواج؟ این همان پارادوکس جاودانه عشق است: عشق در دوری و جدایی پرو بال می گیرد و در باهم بودن پژمرده می شود.

اما کاش گره احساسات شخصیت های داستان صرفاً به این پارادوکس محدود می شد، زیرا چنین به نظر می آید که نه تنها راوی بلکه تقریباً همه زنان رمان به گونه ای غیرمنطقی تمایل به خیانت و عشق ممنوعه دارند. شمار زنان خیانتکار در رمان به گونه ای غیر واقعی فزون از اندازه است. از همان آغاز رمان می بینیم که چگونه به شیوه ای عام و فراگیر «با فرا رسیدن بهار [...] زن ها پنجره ها را باز می کردند تا به سلام پرستوها گوش کنند که پشت سر هم از جلوی پنجره می گذشتند و آنها را دعوت می کردند. طاعت زن ها تمام می شد، خود را از شک و تردید بیرون می کشیدند. به عذاب وجدان فکر نمی کردند، زنجیرهای نفرت را از خود باز می کردند. وقتی از راهرو، از جلوی شمایل حضرت مسیح رد می شدند، می گفتند: یا حضرت عیسی، خودت مرا ببخش. با عجله به اتاق خود می رفتند، در را روی خود می بستند، چند دقیقه بعد با شکل دیگری از اتاق خارج می شدند. [...] عشاق در خیابان منتظر بودند.» (صص ۳۴ و ۳۵)

و «خانم های دیگری هم در آن ساختمان بودند که «مهندس» یا «وکیل دادگستری» داشتند.» (ص ۲۸) حتی مادر با وقار و نجیب الساندر که ظاهراً شباهتی به این زنان خیانتکار نداشت هنگامی که حکایت ملاقات های عاشقانه دوست متاهل خود را می شنود «قلبش، همراه قلب او می تپید.» (ص ۲۹) آیا از این نکته نمی توان نتیجه گرفت که مادر راوی حتی پیش از آشنایی با هروی وسوسه عشق ممنوعه را در دل می پرورانده است؟ و واپسین پرسش این است که آیا این وسوسه عشق ممنوعه گونه ای عناد فمینیستی علیه سلطه شوهران و مردان نیست؟ خیانت نه براساس عشق بلکه به انگیزه انتقام از مردسالاری مستبدانه شوهران!

۶- گرایش های مبهم و بیمارگونه جنسی

شاید به سبب کشمکش میان دو احساس مردستیزی و عشق خواهی و شاید به سبب برخی علل دیگر است که الساندر، مادرش و برخی شخصیت های دیگر رمان دچار گرایش های مبهم و بیمارگونه ای در اندیشه و رفتار خویش اند. جدای از تمایل به عشق ممنوعه که بدان اشاره کردیم و همجنس خواهی - که

بدان اشاره خواهیم کرد - گرایش های مبهم دیگری نیز در وجود راوی، مادرش و... سرشته شده است.

دیدیم که الئونورا عاشق مردی می شود که دچار ناتوانی جنسی و شاید نیز انحراف جنسی است، (صص ۹ - ۴۶۸) از سوی دیگر دخترش الساندر در خود گرایش هایی جنسی نسبت به عمو رودلفوی میانسال خود می یابد. (صص ۲۸۰ و ۲۹۴)

آیا گرایش دختر هفتده، هجده ساله به مردی که نزدیک به سی و پنج سال از او بزرگتر است به علت محرومیت او از عشق پدری در دوران خردسالی نیست؟ اما کار به اینجا ختم نمی شود در درون راوی گرایش های بیان ناپذیرتری نیز وجود دارند که شاید یک روان پزشک. خبره آن را به تمایلات سادو-مازوخیستی تعبیر کند. (برای نمونه ر. ک به صص ۷ - ۲۵۶، صص ۴۹۵ و...)

۷- همجنس خواهی

نقطه اوج مردگریزی زنان داستان و اندیشه های افراطی فمینیستی آنان، به تمایلات همجنس خواهانه ختم می شود. نشانه های این گرایش ها چنان فراوان و چنان آشکارند که خواننده حس می کند این امر صرفاً بازگوکننده بیمارگونی احساسات یکی از قهرمانان اثر نیست، بلکه در مقام یک لایت موتیف داستانی دغدغه ذهنی نویسنده را باز می تاباند. (برای نمونه ر. ک به صص ۲۱، ۲۳، ۱۱۸، صص ۷۴ - ۴۶۷، و...)

همچنین توجه به این ویژگی زنان اصلی داستان ما را در فهم برخی پیچیدگی های ظاهری رفتار شخصیت ها یاری می رساند. برای نمونه علت خشم راوی هنگامی که شاهد رفتار محبت آمیز پدر و مادر است (صص ۲۱ - ۲۰)، یکی از سبب های عشق مادر به مردی ناتوان، علت دوستی مادر با زن همسایه که ظاهراً هیچ وجه مشترکی با هم نداشتند (ص ۲۷)، ریشه های سردمزاجی راوی و نیز رد کردن عشق تومازو، کینه ای که راوی از فولویا به بهانه عدم بازگویی تجربه جنسی اش به دل می گیرد (ص ۳۰۲) و... با توجه به این نکته فهم پذیر از کار درمی آیند.

۸ - تمایلات سادیستی

یکی دیگر از پیامدهای مردستیزی زنان داستان، بروز رفتارهای دیگر آزارانه یا سادیستی است. آشکارترین و حادثه ترین جلوه های این گرایش بیمارگون

در صحنه قتل خروس (صص ۶-۲۳۵) و قتل فرانچسکو (ص ۶۴۱) خود را نشان می‌دهد. اما نشانه‌های پنهان‌تری نیز وجود این بیماری را آشکار می‌کند. (برای نمونه ر. ک به صحنه اتوکشی سیستا ص ۱۵۵، خمیر درست کردن زن روستایی ص ۲۲۵، صحنه ذبح خوک صص ۶-۲۴۴ و...)

۹- وسوسه خودکشی

راوی حتی پیش از آشنایی با فرانچسکو و از دوران کودکی دچار وسوسه خودکشی بوده است. در نه سالگی وقتی شاهد مهر پدر به مادرش می‌شود و احساس حسادت آزارش می‌دهد به وسوسه خودکشی می‌افتد. او می‌گوید: «در آن دوره به فکر خودکشی هم افتاده بودم. خیال می‌کردم مادرم به من خیانت کرده است [...] از آن به بعد این فکر بارها مرا وسوسه کرده است. هر وقت به مشکلی برخورد کرده‌ام [...] به این فکر می‌افتادم که خود را به نرده‌های پشت پنجره اتاق خوابم دار بزنم.» (صص ۲-۳۱)

وجود این میل در راوی و خودکشی مادر با یکدیگر رابطه‌ای معنادار می‌یابند و همچنین در پایان خواهیم دید که اگر الساندر را دست به قتل فرانچسکو نمی‌زد، خویشانش را می‌کشت. قتل فرانچسکو گونه‌ای مقاومت در برابر وسوسه خودکشی بود.

۱۰- جزم اندیشی و کلی‌گویی

الساندر - و نیز بسیاری از زنان داستان - گرفتار کلی‌بافی‌ها و جزم‌اندیشی‌های فمینیستی‌اند. این کلی‌گویی‌ها نشان از ذهنیتی مغرض و نامعتدل دارد. به عنوان مشت نمونه خروار به این موارد توجه کنید: «مردها ارزش کلمات را نمی‌فهمند، مردها به مادیات اهمیت می‌دهند و زن‌ها با معنویات زندگی می‌کنند.» (ص ۵۸) «یک مرد حق ندارد درباره زنی قضاوت کند... عادلانه نیست که مثلاً دادگاهی درباره یک زن تصمیم بگیرد که قضاات آن همه مرد باشند.» (ص ۱۱۳) «مرد فوق‌العاده وجود ندارد. همه مردها یکسان هستند. مرد باعث بدبختی است.» (ص ۱۶۶) «وقتی خسته هستی خیلی راحت مرتکب اشتباهی می‌شوی؛ و زن‌ها همیشه خسته هستند.» (ص ۴۶۶) «همه زن‌ها بی‌گناهند.» (ص ۲۵۴)

و....

اما آیا به‌راستی همه مردان و همه زنان همسان و یکسان هستند؟ این احکام کلیشه‌ای جز سطحی‌نگری و تعصب از چه می‌تواند برآید؟

به گمانم اکنون پس از برشمردن وجوه بیمارگون شخصیت راوی و سنجیدن آن با تعریفی که نخست از عشق سالم ارایه دادیم، بتوانیم ادعا کنیم فمینیسمی که نویسنده در اثرش ارایه می‌دهد، فمینیسمی نامتعادل و بیمارگون است. از طرف او حمله موفقی به مرد سالاری ایتالیای دوره موسولینی به شمار نمی‌رود، بلکه این کتاب دفاعی بد و ضعیف از فمینیسم است که به این ترتیب بیش از آن که به سود طرفداران اندیشه‌های فمینیستی باشد، به دستاویزی برای به سخره گرفتن این دیدگاه از سوی مخالفان بدل می‌شود.

بی‌گمان هر فمینیست باهوشی از اندیشه‌های این اثر اعلام تبری خواهد کرد.

اما جدای از ضعف‌های ساختاری و تکنیکی و آنچه درباره بیمارگون بودن اندیشه‌های قهرمانان اثر برشمردیم، هنوز انتقادات دیگری را نیز درباره ساختار و محتوای این اثر می‌توان برشمرد. یکی از این موارد ناتوانی نویسنده یا دست کم بی‌توجهی او برای ترسیم دقیق اوضاع اجتماعی و سیاسی ایتالیای دوره موسولینی است. در چنین دوره‌ای که شاید سیاسی‌ترین دوره تاریخ ایتالیا باشد، سیاست برای راوی - و وسوسه می‌شوم بگویم برای نویسنده - صرفاً صدای رادیو است وقتی که گوینده با لحنی وقاحت‌آمیز حرف می‌زند.

راوی می‌گوید: «فعالیت‌های سیاسی فرانچسکو به شغل او لطمه می‌زد.» و ما هیچ وقت نمی‌بینیم که این فعالیت‌ها دقیقاً چه بودند؟ در طول داستان یکی از زنان زنان می‌گوید: «عادت کرده بودیم درباره سیاست صحبت کنیم، مثل دو تا مرد.» (ص ۳۰۶) اما پرسش این است که آیا سیاست امری صرفاً مردانه است؟ آیا زنان هیچ‌گاه به امر سیاسی نمی‌پردازند؟

حقیقت آن است که بیشتر زنان این رمان از سیاست متفرند، بدین سبب که نویسنده خود از سیاست ناآگاه و بی‌زار است. راوی (= نویسنده) در لابه‌لای داستان خود می‌کوشد به گونه‌ای ناآگاهی خود را از سیاست توجیه کند، (ر. ک به ص ۲۶۴) اما توجیهات وی برای خواننده نکته‌سنج قانع‌کننده نیست.

شاید برخی از خوانندگان این دلیل را اقامه کنند که یک اثر عاشقانه الزامی در پرداختن به مسائل اجتماعی

و سیاسی ندارد. این نکته صائب است به شرطی که نویسنده، زمانه و قهرمانان دیگری برای داستان خود برمی‌گزیند. دس‌پدس سیاسی‌ترین زمانه را در رمان خود برمی‌گزیند، زمانه‌ای که هیچ ایتالیایی خواسته یا ناخواسته نمی‌توانست درگیر اوضاع سیاسی کشورش نشود. از آن گذشته شوهر راوی فردی یکسره سیاسی است و به این سبب مدتی را در زندان می‌گذراند و حتی خود راوی درگیر فعالیت‌های سیاسی می‌شود. حال که نویسنده قهرمانانش را آلوده سیاست می‌سازد می‌باید به خواننده خود تصویری قابل قبول از اوضاع اجتماعی و سیاسی فضای زندگی قهرمانانش ارایه دهد. بی‌توجهی نویسنده در ترسیم فضای سیاسی و اجتماعی ایتالیای موسولینی به باورپذیر بودن برخی از رویدادها لطمه زده است. برای مثال اگر نویسنده به مواردی چون قانون مردسالارانه در ایتالیای فاشیستی، دیدگاه آیین کاتولیسیسم درباره ابدی بودن ازدواج و منع طلاق، روحیه احساساتی و حتی خرافاتی ایتالیایی‌های آن دوره و... بیشتر می‌پرداخت به ترتیب مواردی چون واکنش‌های فمینیستی راوی، وفور خیانت در زندگی‌های زناشویی به جای راه حل طلاق، و رواج خرافات و احضار ارواح و... در این رمان که چندان باورپذیر نیست، قابل توجیه‌تر از کار درمی‌آمد.

دیگر ضعف اساسی این رمان وفور رخدادها و موارد غیر منطقی و باورناپذیر در داستان است. تعصبات

شبه‌فمینیستی نویسنده او را واداشته است تا رفتار و اندیشه‌های شخصیت‌های خود را به گونه‌ای غیرواقعی و توجیه‌ناپذیر ترسیم کند. برای مثال همه زنان رمان بدون استثنا گرفتار افراطی‌ترین گرایش‌های فمینیستی هستند؛ تا جایی که وقتی زنان جوان به قصد خیانت به شوهرشان خانه را ترک می‌کنند و حتی در انتظار عموم با فاسق خود ملاقات می‌کنند، پیرزنان که منطقاً می‌باید مدافع سنت‌ها باشند، با سکوت جانبدارانه‌ای از این زنان جوان - ولو عروس خود - حمایت می‌کنند؛ سیستمی خدمتکار که به سبب احساسات مذهبی خود و نیز اصل و نسب و پایگاه طبقاتی‌اش می‌باید مدافع ارزش‌های اربابش باشد، مدافع خانم خانه و دخترش است؛ حتی مادر بزرگ روستایی راوی به رغم روستایی بودنش و وابستگی خویشاوندی به پسرش (پدر راوی) نگاهی فمینیستی دارد و نوه مؤنث خود را به پسرش ارجحیت می‌دهد. اما در واقعیت چنین گرایش‌های افراطی در گستره‌ای چنین فراخ، ولو در میان زنان رواج ندارد.

همچنین همواره گونه‌ای تناقض در رفتار شخصیت‌های داستان با اندیشه‌ها و رفتارشان حس می‌شود. مادر داستان به رغم هنرمند بودن، حساسیت و تربیت روشنفکری‌اش، خرافاتی است و جلسه احضار ارواح تشکیل می‌دهد. فولویا دختر سبکسر رمان گاه نه تنها ادبیانه حرف می‌زند بلکه سخنانی عمیق بر زبان می‌راند که با سبکسری و ابتذال او ناهماهنگ است. پیش از این نیز اشاره کردیم که عمو رودلفو گاه بسیار روشنفکر می‌نماید و سخنانی پر مغز بیان می‌کند و گاه سطحی و خرافاتی به نظر می‌رسد. (دادن شاخ مرجان برای دفع چشم زخم به راوی ص ۲۲۸)

اصولاً آدم‌های رمان هیچ‌گاه آن گونه رفتار نمی‌کنند که در آغاز ترسیم شده بودند. خواننده حس می‌کند نویسنده در ادامه راه عنان شخصیت پردازی را از دست داده و شخصیت‌های خود را تسلیم گرایش‌های افراطی فمینیستی کرده است.

برای مثال مادر صفحات آغازین کتاب چندان مهربان، عاشق پیشه و باهوش نیست. او خاطره پسر مرده‌اش را بر دختر زنده خود مسلط ساخته و حتی به این وسیله به سلامت روانی دخترش خدشه وارد می‌کند. او چنان کوتاه‌فکر است که می‌پندارد فرزند سه ساله‌اش اگر زنده می‌ماند موتسارت ثانی می‌شد. اما این مادر خرافاتی که دنبال احضار روح فرزند سه ساله‌اش است

به سرعت تبدیل به مادری هنرمند، باهوش، روشنفکر و عاشق می‌شود. «فولویا» و «لیدی» این زنان سطحی، سبکسر و مبتذل در میانه داستان نقش زنانی دلسوز، دوست داشتنی و مهربان را ایفا می‌کنند. مادر بزرگ داستان در آغاز خشن و بدجنس می‌نماید اما او نیز به زودی تغییر ماهیت می‌دهد. به عبارت بهتر گویی نویسنده هر بار که کوشیده است شخصیتی منفی برای یکی از قهرمانان زن خود ترسیم کند، دیر یا زود تحت تأثیر گرایش‌های فمینیستی خود واداده و به قهرمانانش خیر و برکت ارزانی داشته است همان گونه که بلعام، نبی عهد عتیق، هرگاه که لب می‌گشود تا قوم اسرائیل را نفرین کند به فرمان یهوه ناخواسته ایشان را دعای خیر می‌کند!

جالب آنکه این طلسم دوسویه است، یعنی هرگاه که راوی کوشیده است چهره‌ای مثبت از مردی ارایه دهد (برای مثال درباره عمو رودلفو، فرانچسکو و...) دیر یا زود، تغییر فکر داده و ایشان را به نیش زبان خود نواخته است.

موارد باورناپذیر، پایان ناپذیرند. از جمله دیگر این موارد می‌توان به فراخواندن مادر بزرگ به دادگاه اشاره کرد. به راستی چرا دادگاه می‌باید مادر بزرگ متهم را که در عمرش رم را ندیده و هرگز ملاقاتی با مقتول نداشته برای شهادت درباره قتل که کوچک‌ترین اطلاعی درباره آن ندارد، به رم فرا خواند؟ آیا قوه قضاییه ایتالیا در سال ۱۹۴۵ و در اوج ویرانی و آشفتگی کشور آنقدر دقیق و موشکاف بوده که برای کشف ریشه‌های انگیزه روانی قاتل، مادر بزرگ روستایی او را از آن سر کشور به دادگاه بخواند؟

سرانجام، در پایان می‌باید قتل فرانچسکو به دست الساندرا را باور ناپذیرترین رخداد رمان دانست. البته بی‌درنگ باید متذکر شد که این قتل گرچه باورناپذیر اما قابل تفسیر است.

از نگاهی روان‌شناختی با توجه به آنچه درباره گره شخصیتی راوی گفته شد، قتل فرانچسکو ظاهراً تنها راه حل الساندرا است. الساندرا که ناخودآگاه تحت نفوذ خاطره مادر، نقش و سرنوشت او را تکرار می‌کند و از سوی دیگر گرفتار احساساتی دوگانه و برآمده از مردستیزی و گرایش به عشقی افلاطونی است، یا می‌بایست مانند مادرش خود را می‌کشت، و یا فرانچسکو را. الساندرا با قتل فرانچسکو از خودکشی، خیانت و تن سپردن به عشقی زمینی رهایی یافت. او

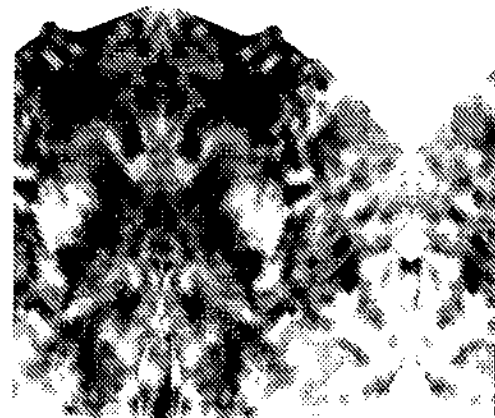
عشق زمینی را به سود عشق آرمانی نابود کرد. الساندرا با کشتن فرانچسکوی واقعی، فرانچسکوی رویاهای خود را نجات داد و به عشق آرمانی و معشوقی آرمانی دست یافت.

آری، سرانجام فمینیسم مردستیز و عشق افلاطونی پیروز شد. با این قتل تنش پارادوکسیکال میان دو نیروی متخاصم در درون راوی به پایان رسید.

در فرجام سخن، برای آنکه از انصاف دور نمانده باشیم، باید اذعان کنیم که رمان از طرف او به رغم همه کاستی‌ها و ضعف‌هایش، نقاط قوت و جذابی نیز دارد. افسوس قلم دسپس پدس قابل انکار نیست. او خواننده را مجذوب داستان پرکشش خود می‌کند. با وجود همه دلگیری‌هایی که از رفتار قهرمانان و به ویژه الساندرا داریم، آنچه داستان را برایمان جذاب می‌سازد، سهیم شدن ما در تشویش و دلهره الساندرا درباره فرجام عشق اوست. ما نیز مانند خود او دل نگران عاقبت احساسات او هستیم. ما نیز نگران این عشق متزلزل، این عشق بحرانی و این احساسات پیچیده، مرموز، مهارناپذیر، وحشی و خطرناک وی هستیم. ما نیز آرزو می‌کنیم که کاش سرانجام عشق، این عشق بی‌پناه، ظریف و شکننده در برابر واقعیات خشن و بی‌رحم پیروز شود. ما نیز چون الساندرا نگران عشق هستیم و می‌دانیم که برخلاف آن گفته معروف که عشق هرگز نمی‌میرد، عشق همواره در خطر و بحران قرار دارد. الساندرا می‌گوید: «عشق یعنی تمنای مدام، یعنی یک دیگر را در آغوش گرفتن، به هم نگاه کردن...»

بسیار از این که درست موقی که معشوق را در کنار خود داری، او را از دست بدهی. الساندرا مرا دوست داری؟ فرانچسکو مرا دوست داری؟ شک می‌کنم. «(ص ۴۵۶)

گفتیم که رمان گرفتار پارادوکس عشق و فمینیسم است؛ هر آنجا که عشق قوت می‌گیرد رمان جذابیت می‌یابد و هر آنجا که فمینیسم غالب می‌شود به آدمی احساسی از کسالت و ملال دست می‌دهد. و به یاد بیاوریم داستان واقعی از آنجا آغاز می‌شود که راوی عشق را تجربه می‌کند و حتی عشق، نگاه ضد مرد راوی را بهبود می‌بخشد. او پس از عشق به فرانچسکو با پدر خود نیز بهتر رفتار می‌کند و عادلانه‌تر درباره او قضاوت می‌کند. همه جذابیت رمان در لحظات عاشقانه آن نهفته است. داستان موفقیت خود را از عشق دارد، اما افسوس که نویسنده با کشتن عشق به موفقیت خود شلیک می‌کند.

نقدی بر ترجمه تصوف چیست؟

در سال ۱۳۷۸ ترجمه‌ای از کتاب *What is Sufism* (ابوبکر نوشته دکتر مارتین لینگز Martin Lings) (ابوبکر سراج‌الدین)، عالم و محقق مسلمان انگلیسی، با این مشخصات کتاب‌شناختی عرضه شد: مارتین لینگز، عرفان اسلامی چیست؟ ترجمه فروزان راسخی، ویراسته مصطفی ملکیان، دفتر پژوهش و نشر سهروردی. چندی پیش نیز ترجمه دیگری از این کتاب با این مشخصات وارد بازار نشر شد: مارتین لینگز، تصوف چیست؟ ترجمه مرضیه (لونیوز) شنکائی و علی مهدی‌زاده، نشر مدحت ۱۳۷۹.

انتشار (بعضاً همزمان) دو یا چند ترجمه از اثری واحد، در کار ترجمه رایج است. گذشته از آثار کلاسیک - که وجود دو یا چند ترجمه خوب از آنها موجه است - به نظر می‌رسد که ترجمه دوباره یک اثر در اوضاع و احوال کنونی نشر ایران، فقط وقتی موجه است که ترجمه قبلی مردود شناخته شده باشد و یا دست‌کم از نظر مترجم جدید مطلوب نباشد و او این نظر را در ترجمه‌اش منعکس سازد. نگارنده مقاله حاضر با مشاهده ترجمه جدید از کتاب یاد شده کمی یکه خورد، گمان کرد که نظر کاملاً مساعدش درباره ترجمه قبلی این کتاب (عرفان اسلامی چیست؟) قرین به صحت نبوده است و بر آن شد تا با مقایسه این دو ترجمه و مقابله با متن اصلی دریابد که چرا مترجمان (مرضیه شنکائی و علی مهدی‌زاده) دست به ترجمه جدید

زده‌اند و ترجمه دوم چه امتیازاتی نسبت به ترجمه اول دارد. با مطالعه صفحاتی از کتاب‌ها روشن شد که ترجمه دوم بسیار مغلوط و عاری از دقت و پیراستگی است. بخشی از این اشکالات مربوط به عدم مقابله و ویراستاری و بخشی دیگر هم نشان‌دهنده ناآشنایی مترجمان کتاب تصوف چیست؟ با سبک نویسنده و تعبیر خاص اوست؛ مثلاً دکتر لینگز همواره برای اشاره به خدا و صفات او کلمات را با حروف بزرگ می‌آورد، ولی مترجمان تصوف چیست؟ تقریباً در همه این موارد در ترجمه دچار اشتباه شده‌اند. به علاوه در مواردی هم اشتباهات عجیبی صورت گرفته که معلوم نیست آن را ناشی از چه چیزی باید دانست؛ مثلاً در پاورقی صفحه ۸۱ مترجمان تصوف چیست؟ کتاب انسان کامل عبدالکریم جیلی را یک رمان تلقی کرده‌اند!

حال آنچه در پیش روی خواننده گرامی است، حاصل مقابله این دو ترجمه با متن اصلی است. برای این مقابله صفحات ۱۱، ۲۱، ۳۱، ۴۱، ۵۱، ۶۱، ۷۱، ۸۱، ۹۱، ۱۰۱، ۱۱۱، ۱۲۱ متن انگلیسی انتخاب شده و برای سهولت در قضاوت ابتدا متن اصلی و سپس ترجمه خانم شنکائی و آقای مهدی‌زاده با علامت اختصاری ش - م و بعد هم ترجمه خانم راسخی با علامت اختصاری ر به عنوان ترجمه مطلوب کنار هم نهاده شده و بعضاً توضیحی نیز درباره آن آمده است.

1) Used to pray a prayer(11)

ترجمه ش - م: همواره ذکر را تکرار می‌کرد (ص ۱۱)

ترجمه ر: دعایی می‌خواند (ص ۲۵)

توضیح: prayer به معنای «ذکر» نیامده است. به علاوه، جمله محیی‌الدین: «خدا را به عمق دریای

یکتایی نامتناهی‌ات وارد کن» ذکر نیست.

2) The deep of the Ocean(11)

ترجمه ش - م: اقیانوس (ص ۱۱)

ترجمه ر: عمق دریا (ص ۲۵)

3) The End towards which their path is directed(11)

ترجمه ش - م: غایت (ص ۱۱)

ترجمه ر: غایتی که طریقت این عارفان رو به سوی آن دارد. (ص ۲۵)

4) Let us therefore begin by saying, on the basis of this symbol, in answer to the question, what is Sufism?(۱۱)

ترجمه ش - م: بنابراین اجازه بدهید گفتگو بر پایه این رمز را در پاسخ به سؤال تصوف چیست؟ آغاز کنیم (ص ۱۱)

ترجمه ر: بنابراین براساس این رمز پاسخ به سؤال عرفان اسلامی چیست؟ را با این سخن آغاز کنیم که... (ص ۲۵)

5) Revelation (11)

ترجمه ش - م: تجلی وحی (ص ۱۱)

ترجمه ر: وحی الاهی (ص ۲۵)

توضیح: خدا تجلی دارد اما تجلی وحی چگونه چیزی است؟ واژه «تجلی» اصلاً از کجا آمده است؟

6) the Ocean of Infinitude(11)

ترجمه ش - م: اقیانوس نامحدود (ص ۱۱)

ترجمه ر: دریای بی‌کرانگی (ص ۲۵)

توضیح: Infinitude اسم است نه صفت.

7) the vocation and the discipline and the science of...(11)

پروانه عروج نیا

عبدالکریم جیلی و رمان انسان کامل!

ترجمه ش - م: شیوه سلوک و فن انضباط و دانش (۱۱)

ترجمه ر: استعداد و راه و روش و علم (۲۵)
توضیح: vocation هرگز به معنای «شیوه سلوک» استعمال نشده است. «فن انضباط»، چگونه چیزی است؟

(11) its Eternal and Infinite Source
ترجمه ش - م: سرچشمه ازل و ذات لایتنهای (۱۱)

ترجمه ر: منشاء سرمدی و نامتناهی آن (۲۵)
توضیح: توجه نشده است که هم Eternal و هم Infinite هر دو صفت Source اند. از its هم غفلت شده است.

9) is bound to partake, mysteriously, of the Eternal (11)

ترجمه ش - م: به طور اسرارآمیز ناچار از آمیختن با ابدیت است. (۱۱)

ترجمه ر: ناگزیر و به صورت اسرارآمیزی از ذات سرمدی بهره‌مند است. (۲۵)

توضیح: Partake of هیچ‌گاه به معنای «آمیختن» نیامده است. the Eternal با eternity به معنای «ابدیت» اشتباه شده است.

10) just as its finiteness is bound to partake of the Infinite (11)

ترجمه ش - م: و چون گذرا و زمانمند است باید بهره‌ای از ذات ازل داشته باشد، همان‌طور که محدودیت آن قطعاً از ذات لایتنهای برخوردار است. (۱۱-۱۲)

ترجمه ر: درست همان‌گونه که تنهای آن، ناگزیر، از

ذات نامتناهی بهره‌مند است. (۲۵)

توضیح: «و چون گذرا و زمانمند است باید بهره‌ای از ذات ازل داشته باشد» از کجا آمده است؟

(11) the night of its own advent

ترجمه ش - م: شب قدر (ص ۱۲).

ترجمه ر: شب نزول خود (ص ۲۵).

توضیح: معلوم نیست شب قدر، به چه دلیل در برابر عبارت انگلیسی مذکور نهاده شده است؟

(12) for the radius is... in as much as it symbolises that on which everything depends (21)

ترجمه ش - م: زیرا شعاع... چون نشان می‌دهد که همه چیز به او وابسته است. (۲۳)

ترجمه ر: زیرا شعاع... تا آن جا که رمز چیزی است که همه چیز به آن وابسته است. (۳۴)

(13) the radius being a Ray of Divine Mercy (21)

ترجمه ش - م: پرتو، اشعه‌ای از رحمت الهی است. (۲۳)

ترجمه ر: شعاع پرتوی از رحمت‌الاهی است. (۳۵)
توضیح: جای Ray و radius در ترجمه عوض شده و جمله‌ای بی‌معنا پدید آمده است.

14) there must be a deliberate realisation or actualisation of the Mercy inherent in the point which is the only part of the radius which one can as yet command. (21)

ترجمه ش - م: باید تحقق یا فعلیت آگاهانه رحمت در کار باشد؛ و این نقطه تنها بخشی از پرتو است که می‌توان در اختیار داشت. (۲۳)

ترجمه ر: تحقق یا فعلیت آگاهانه رحمت‌الاهی باید حال در نقطه‌ای باشد که تنها بخش شعاع است که

می‌توان در اختیار داشت. (۳۵)

توضیح: به inherent in توجه نشده است و در نتیجه جمله‌ای مغلوط پدید آمده است.

15) ever Lastingness is not Eternity, nor are the Joys of these Paradises more than shadows of the Absolute Beatitude of the Supreme Paradise. (70 - 71)

ترجمه ش - م: نه ابدی بودن ابدیت است و نه لذایذ بهشت‌ها که سایه‌ای از جمال کامل جنت متعال است. (ص ۸۱)

ترجمه ر: بی‌انتهایی همان ابدیت نیست و لذات این بهشت‌ها بیش از سایه‌های بهجت مطلق بهشت برین [= بهشت ذات] نیست. (ص ۸۴)

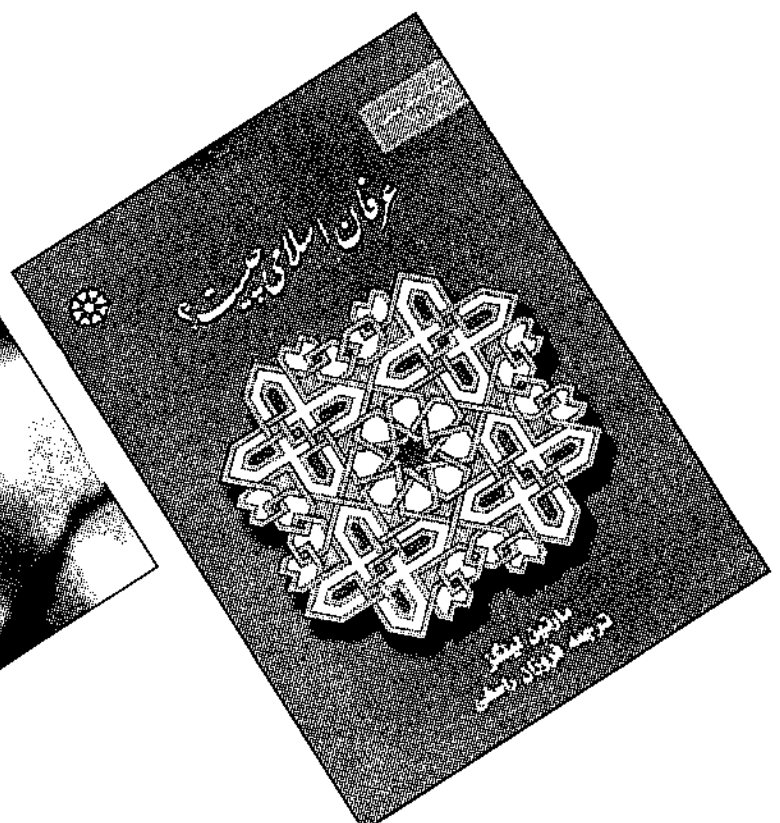
توضیح: اولاً چگونه کسی می‌تواند بگوید: ابدی بودن ابدیت نیست. مگر می‌توان چیزی را از خودش سلب کرد؟ ثانیاً ش - م جمله را آنچنان ترجمه کرده‌اند که گویی نویسنده می‌خواهد بگوید لذایذ بهشت‌ها ابدی نیستند، حال آن که نویسنده دو جمله را بر یکدیگر عطف کرده است: یکی این جمله که «بی‌انتهایی همان ابدیت نیست» و دیگر اینکه «لذات این بهشت‌ها بیش از سایه‌های بهجت مطلق بهشت برین نیست.»

16) both particular and universal (21)

ترجمه ش - م: هم کل و هم جزء (۲۳)

ترجمه ر: هم اختصاصی است و هم جهان شمول (۳۵)

توضیح: اولاً توجه نشده است که کل و جزء، به ترتیب، با کلی و جزئی، که معادل universal و

particular اند، فرق دارند و ثانیاً اصلاً در اینجا بحث درباره اختصاصی بودن و جهان شمول بودن عرفان اسلامی است، کما اینکه از عنوان فصلی که این عبارت در آن واقع شده نیز آشکار است؛ همان طور که ش - م نیز عنوان فصل را «جهان شمولی تصوف» آورده اند.

17) those on the right (31)
ترجمه ش - م: آنهایی که در سمت راست اند (اهل یمین)، (کافران نیز آنهایی هستند که سمت چپ قرار دارند) از اهل یمین (۳۶ - ۳۵)

ترجمه ر: آنان که در سمت راستند [= اهل یمین] (۴۵).

توضیح: «از اهل یمین» در متن اصلی وجود ندارد.
(ص ۳۱) L XXVI: 5 - 6; LXXXIII: 18 - 28
ترجمه ش - م: واقع ۵ - ۶، و منافقون ۱۸ - ۲۸ (ص ۳۶).

ترجمه ر: سوره انسان، آیات ۵ و ۶ و مطففین، آیات ۱۸ تا ۲۸ (ص ۴۵)

توضیح: جالب آن که سوره منافقون فقط ۱۱ آیه دارد و ش - م در خواندن شماره های رومی به خطا رفته اند.

19) Those on the right (31, line 23)

ترجمه ش - م: سابقون (۳۶، سطر ۹)
ترجمه ر: اهل یمین (۴۵، سطر ۱۷)
20) establishes this hierarchy from above (31)
ترجمه ش - م: این سلسله مراتب را بالاتر از همه برقرار می سازد. (ص ۳۶)

ترجمه ر: این سلسله مراتب را از بالا بنیان می نهد. (ص ۴۶)

توضیح: گویا ش - م from above را above all خوانده اند.

21) That the Divine Promise of Victory should extend as far as this supreme finality (41)

ترجمه ش - م: اینکه وعده پیروزی الهی به سرانجام قطعی دست می یابد (۴۷)

ترجمه ر: این که وعده الهی مبنی بر پیروزی شامل این حد عالی هم بشود (ص ۵۵)
توضیح: نه extend به معنای دست یافتن آمده است، نه Supreme به معنای «قطعی»

22) We cannot exist in opposition to Being, nor can we think in opposition to Intelligence (41)

ترجمه ش - م: ما نمی توانیم در مقابل وجود هستی داشته باشیم و همچنین نمی توانیم با عقل فکر کنیم. (۴۸)

ترجمه ر: ما نه می توانیم در تضاد با وجود مطلق موجود باشیم، و نه می توانیم در تضاد با عقل مطلق بیندیشیم. (۵۵)

توضیح: بزرگ بودن حروف اول در کلمه Being و Intelligence توجه نشده و دو جمله عجیب پدید آمده است.

23) only that remains close to God which conforms to his nature

ترجمه ش - م: تنها کسی نزدیک خدا خواهد بود که خود را در ذات او فنا کند. (ص ۴۸)
ترجمه ر: فقط آن چه هماهنگ با ذات خداست نزد او باقی می ماند. (۵۵)

توضیح: اولاً conform به معنای فنا کردن نیست ثانیاً which برای دلالت بر اشیاء است نه اشخاص و بنابراین بحث بر سر کسی نیست بلکه بر سر «چیزی» است.

24) the word Paradise denotes the Unsurpassable (41)

ترجمه ش - م: واژه بهشت به معنی غیر قابل تفوق است. (۴۸)

ترجمه ر: کلمه بهشت... بر ذات غیر قابل تفوق دلالت دارد. (۵۶)

توضیح: واژه «بهشت» به معنی «غیر قابل تفوق» نیست.

25) Quran suddenly turns as it were aside with the following intimate mystical message (41)

ترجمه ش - م: قرآن به طور ناگهانی پیام عرفانی زیر را بیان می کند. (۴۸)

ترجمه ر: قرآن ناگهان گویا پیام عرفانی عمیق ذیل را به کناری می نهد. (۵۶)

توضیح: turn aside with به معنای «بیان کردن» نیست.

26) fourteenth - century (51)

ترجمه ش - م: در قرن چهارم
ترجمه ر: مربوط به قرن هفتم

توضیح: ش - م fourteenth را با fourth اشتباه کرده اند. اما در ترجمه «ر» چون در سرتاسر کتاب، تاریخ های میلادی به تاریخ های هجری قمری تبدیل شده است به درستی «مربوط به قرن هفتم» آمده است.

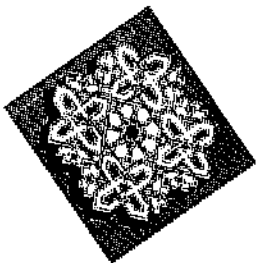
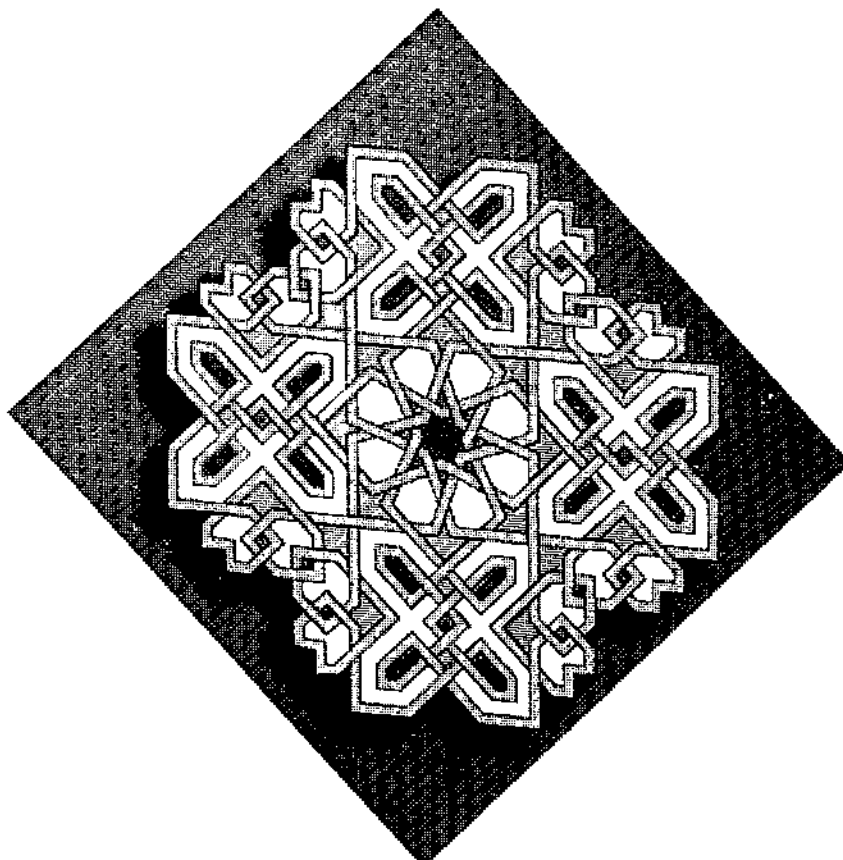
27) the transcendent world of direct spiritual perception (51)

ترجمه ش - م: جهان متعال بی واسطه ادراک روحانی (۶۰)

ترجمه ر: جهان متعالی درک بی واسطه معنوی (۶۶)
توضیح: از غرابت ترکیب «جهان متعال» هم که بگذریم، direct صفت perception است، اما در ترجمه ش - م صفت world تلقی شده است.

28) indirectly (51)

ترجمه ش - م: بی واسطه (۶۰)
ترجمه ر: به صورت غیر مستقیم (۶۶)
توضیح: directly به معنای «بی واسطه» است، نه indirectly

they are God's prerogative. (71)

ترجمه ش - م: در حقیقت دیدن همان وجود است، و این قدرت منحصر به خداست. (۸۲)

ترجمه ر: در واقعیت مطلق، بودن و دیدن یگانه‌اند، هر دو امتیاز ویژه خدایند. (۸۵)

توضیح: اولاً به بزرگ بودن حرف اول Reality توجه نشده و جمله‌ای کاملاً غلط از کار درآمده است. ثانیاً: در متن سخنی از قدرت نیست. ثالثاً توجه نشده است که مرجع they همان Being و Seeing است. بودن و دیدن دو امتیاز انحصاری خدایند، نه قدرت.

38) The melting of the ice is the withdrawal of all pretension to usurp prerogative. (71)

ترجمه ش - م: و ذوب یخ، همانا دور کردن تمام آرزوهاست برای رسیدن به این قدرت انحصاری. (۸۲)
ترجمه ر: ذوب شدن یخ، تعلیق هر گونه ادعایی برای غصب این امتیاز ویژه است. (۸۵)

توضیح: جمله درست برخلاف مقصود نویسنده ترجمه شده است.

39) only God see God (71)

ترجمه ش - م: فقط خدا می‌تواند ببیند (۸۲)

ترجمه ر: فقط خدا می‌تواند خدا را ببیند (۸۵)

40) The ego is a gleam which appears to begin at the barrier, whence, the illusion of being a separate and independent unit. (71 - 72)

ترجمه ش - م: ضمیر یا نفس تظاهر موقتی است که در کنار این سد آغاز می‌شود با این خیال وجودی غیر از آن و واحدی مستقل است. (۸۲)

ترجمه ر: خود [the ego] روشنایی ضعیفی است که به نظر می‌آید در آن سد پدید می‌آید؛ توهم یک واحد جدا و مستقل بودن، ناشی از این جا است. (۸۵)
توضیح: از عدم مطابقت ترجمه ش - م با متن صرف‌نظر کنیم، با بی‌معنایی آن چه کنیم؟

others اشتباه شده و Supreme به «مطلق» ترجمه شده است، و حاصل این مجموع خطاها جمله‌ای کاملاً بیگانه با جمله متن است.

33) The fiveness of the Divine Presence does not contradict its Oneness. (71)

ترجمه ش - م: حضرات پنجگانه الهی منافاتی با احدیت خدا ندارد. (۸۱)

ترجمه ر: پنج‌گانگی حضور الهی با یگانگی او... متناقض نیست. (۸۴)

34) Since from that point of view the hierarchy has already, been folded up. (71)

ترجمه ش - م: و به همان شکل سلسله مراتب درهم آمیخته شده نیز وهمی است. (۸۱)

ترجمه ر: چرا که از آن دیدگاه این سلسله مراتب «قبلاً»... برچیده شده‌اند. (۸۵)

35) words (71)

ترجمه ش - م: عوالم (۸۱)

ترجمه ر: کلمات (۸۵)

توضیح: واضح است که ش - م words را worlds خوانده‌اند.

36) what is in one sense a Name of Omnipresence (al - Latif) is followed by a Name of Omniscience (al - khabir). (71)

ترجمه ش - م: در اینجا به یک مفهوم نام خبیر است و باز هم به یک مفهوم نام لطیف است. (۸۲)

ترجمه ر: در پی چیزی که به یک معنا یکی از اسماء حضور مطلق است (اللطیف) یکی از اسماء علم مطلق (الخبیر) آمده است. (۸۵)

توضیح: ترجمه ش - م گذشته از اینکه هیچ مطابقتی با متن ندارد، معنای محصلی را هم نمی‌رساند.

37) In Reality Being and Seeing are One, and

29) explains what is meant when it is said that the Heart is the faculty of direct spiritual (or intellectual) vision. (51)

ترجمه ش - م: همچنین زمانی که گفته می‌شود قلب قوه مستقیم بینایی روحی (یا عقلانی) است، این منظور را به خوبی بیان می‌کند. (۶۰)

ترجمه ر: توضیح می‌دهد که وقتی می‌گویند قلب قوه بصیرت بی‌واسطه معنوی (یا عقلی) است، منظور چیست؟ (۶۶)

توضیح: از اشکالات دیگر گذشته، direct صفت vision است، ولی ش - م چنان ترجمه کرده‌اند که گویی صفت faculty است.

30) the transparency of the barrier (61)

ترجمه ش - م: رفع حجاب (ص ۷۲)

ترجمه ر: شفافیت این مانع (ص ۷۵)

توضیح: در کدام فرهنگ لغت transparency به معنای «رفع» آمده است؟

31) Virtual certainty (61)

ترجمه ش - م: یقین واقعی (ص ۷۲)

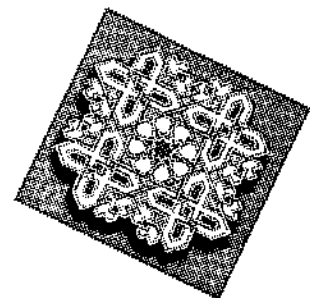
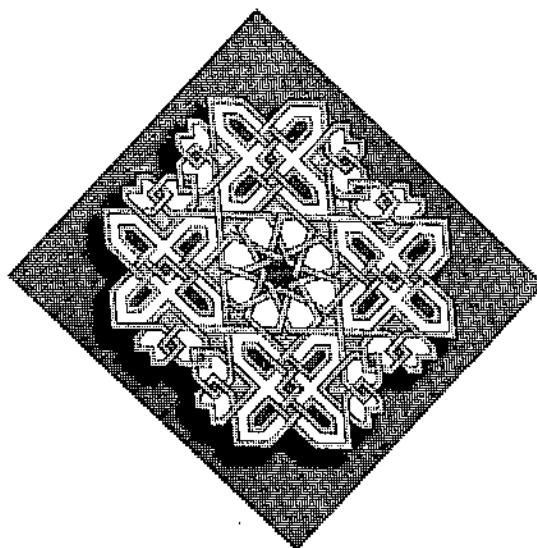
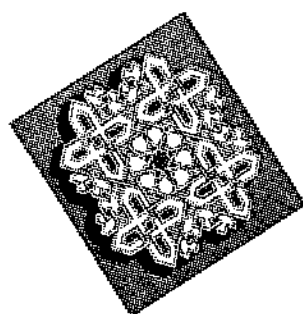
ترجمه ر: یقین... بالقوه (ص ۷۵)

توضیح: «واقعی» معادل actual یا real است. در متون حکمی virtual به معنای «بالقوه» (و حتی دقیق‌تر «بالشأن») در برابر بالفعل است.

32) This last degree is the extinction (fana) of all otherness which alone gives realisation of the supreme Identity (61)

ترجمه ش - م: این آخرین مرحله (فنا) بالاتر از هر چیز دیگری است و به یگانگی با هویت مطلق می‌انجامد. (۷۲)

ترجمه ر: این مرتبه آخر، فنای هر غیریت است که به تنهایی یگانگی برین را تحقق می‌بخشد. (۷۶)
توضیح: «بالاتر از» افزوده شده است؛ otherness با

41) through that most natural and human means, the individual prayer (81)
ترجمه ش - م: از طریق طبیعی ترین وسایل انسانی، مثل عبادت فردی (۹۲)
ترجمه ر: از طریق آن وسیله که بیش از هر وسیله دیگری طبیعی و انسانی است... یعنی از طریق دعای فردی (۹۶)
توضیح: most natural را توصیف می کند و هم human را نه فقط natural را. سخن از «مثل» هم در میان نیست: طبیعی ترین و انسانی ترین وسیله یک چیز بیش نیست. prayer هم، در اینجا، اصلاً، به معنای «عبادت» نیست، بلکه به معنای «دعا» است، بعلاوه ش - م به آیه مورد استشهاد نویسنده «ادعونی استجب لکم» هیچ توجهی نکرده اند. اما جالب این که در سطر بعد، this prayer را به «این دعا» ترجمه کرده اند.
42) regular Communion for the soul (81)
ترجمه ش - م: اتصال روح (۹۲)
ترجمه ر: ارتباط منظم برای نفس (۹۶)
43) becomes a soul - penetrating incarnation of spiritual poverty: (81)
ترجمه ش - م: به تجسم روحانی فقر معنوی تبدیل می شود. (۹۳)
ترجمه ر: به تجسمی از فقر معنوی تبدیل می شود که در نفس رسوخ می کند. (۹۶)
44) a unified multiple harmony (81)
ترجمه ش - م: هماهنگی متحدی (۹۳)
ترجمه ر: یک هماهنگی کثیر و در عین حال وحدت یافته (۹۶)
45) the human reflection and complement of Ridwan (91)
ترجمه ش - م: عکس العمل انسان و مکمل رضوان (۱۰۳ پاورقی ۱)
ترجمه ر: بازتاب و مکمل انسانی رضوان الاهی (۱۰۶ پاورقی ۱)
توضیح: توجه نشده است که human هم صفت reflection است و هم صفت complement.
46) violation (101)
ترجمه ش - م: خشونت (۱۱۴) ترجمه ر: مخالف (۱۱۶)
توضیح: violation با violence اشتباه شده است.
47) increase of worldliness and consequent troubles (101)
ترجمه ش - م: مشکلات بعدی و دنیا گرایی روزافزون (۱۱۴)
ترجمه ر: افزایش مادی گرایی و مشکلات ناشی از آن (۱۱۶)
توضیح: Consequent یا Subsequent اشتباه شده است.
48) the first and fourth of these caliphs (101)
ترجمه ش - م: اولین و قدرتمندترین خلیفه (۱۱۴)
ترجمه ر: اولین و چهارمین خلیفه (۱۱۶)
توضیح: ش - م fourth را force خوانده اند. به علاوه، forceful به معنای «قدرتمند» است و نه

force

49) to this day (101)
ترجمه ش - م: امروزه (۱۱۴) ترجمه ر: تا به امروز (۱۱۶)
توضیح: today با to this day اشتباه شده است.
50) the wide range of practices (101)
ترجمه ش - م: راه و روش و اعمال گسترده (۱۱۴)
ترجمه ر: عرض عریض اعمال (۱۱۶)
توضیح: wide صفت range است نه صفت practices.
51) and analogously the community under him, for all the divergence and disparity of individual gifts and tendencies, was united into one whole as it never was to be again. (101)
ترجمه ش - م: و همان طور که اجتماع تحت نظر او علیرغم تمام تنوعات و اختلاف فردی تمایلات و مواهب، به صورت یک کل با هم متحد شدند که دوباره چنین امری در تاریخ، تکرار نشد. (۱۱۴)
ترجمه ر: به همین نحو است او، علی رغم همه اختلافات و تفاوت هایی که در مواهب و گرایش های فردی شان هست، در یک کل، چنان وحدتی یافتند که هرگز تکرار نشد. (۱۱۶)
توضیح: ترجمه ش - م گذشته از اشتباهات آن، از جمله اینکه individual را که صفت gifts و tendencies است صفت divergence و disparity پنداشته اند، معنایی هم ندارد.
52) Jurists (111)
ترجمه ش - م: مجتهدین (۱۲۴) ترجمه ر: فقها (۱۲۵)
توضیح: لفظ مجتهدین در فقه شیعی که در آن باب اجتهاد را مفتوح می دانند، معنا دارد، نه در مورد کسی مانند غزالی که سنی شافعی است.
53) he expounds the doctrine of Oneness of Being with an altogether uncompromising directness (111)
ترجمه ش - م: او فلسفه وحدت وجودی را بیان می کند در حالی که به طور قطع و مستقیم به آن اشاره نمی کند. (۱۲۴)
ترجمه ر: او آموزه وحدت وجود را با صراحت نسبتاً سازش ناپذیری توضیح می دهد. (۱۲۶)
توضیح: درست خلاف مقصود نویسنده ترجمه شده است.
54) was to make the recognition fully operative (111)
ترجمه ش - م: نقش کاملاً فعالی در این شناخت داشت. (۱۲۴)
ترجمه ر: بنا بود این شناخت را کاملاً مؤثر سازد. (۱۲۶)
55) some of his fellow initiates (111)
ترجمه ش - م: بعضی از همدرسانش (۱۲۵)
ترجمه ر: برخی از کسانی که به همان سلسله درآمده بودند (۱۲۶)
توضیح: initiate به معنای کسی است که به

سلسله ای تشریف می یابد و fellow initiates به جمع کسانی گفته می شود که به یک سلسله عرفانی تعلق دارند.
56) there can be little doubt that (121)
ترجمه ش - م: ظن کمی وجود دارد که (۱۳۳)
ترجمه ر: چندان شکی نمی توان داشت در این که (۱۳۵)
توضیح: ترجمه درست خلاف مقصود نویسنده است.
57) who come near to greatness (121)
ترجمه ش - م: ... به این مقام بزرگ دست یافتند. (۱۳۴)
ترجمه ر: ... به عظمت نزدیک شده اند. (۱۳۵)
توضیح: به کدام مقام بزرگ؟
58) who was considered by his contemporaries, especially in libya where he spent the last part of his life, as the Ghazali of his day. (121)
ترجمه ش - م: ... که پیروان بسیاری به خصوص در لیبی داشت و آخر عمر خود را در آنجا گذراند، و غزالی زمان خویش بود (۱۳۴)
ترجمه ر: ... که معاصران وی، مخصوصاً در لیبی که اواخر عمرش را در آن جا سپری کرد، او را غزالی زمان خود تلقی کرده اند (۱۳۵)
59) an Nabalusi who, in addition to being the author of profound commentaries on the fusus al Hikam of Ibn Arabi and on the khamriyyah of Ibn al Farid, was himself a true poet. (121)
ترجمه ش - م: او کسی است که تفسیرهای عمیقی بر فصوص الحکم ابن عربی و خمريات ابن فارض که یک شاعر واقعی بود نوشته است. (۱۳۴)
ترجمه ر: او علاوه بر این که نویسنده تفسیرهای عمیقی بر فصوص الحکم ابن عربی و خمريات ابن فارض است، خود شاعری واقعی بوده است. (۱۳۵)
توضیح: آن که شاعری واقعی بوده است همان کسی است که نویسنده تفاسیر عمیق است (یعنی نابلسی) نه ابن فارض.
60) cumulative condemnation (121)
ترجمه ش - م: محکومیت جمعی (ص ۱۳۴)
ترجمه ر: محکومیت فزاینده (۱۳۵)

آنچه نوشته شد فقط برخی از اشتباهات ۱۲ صفحه از کتاب مورد بررسی است. حال به راحتی می توان محاسبه کرد که در ۱۲۰ صفحه چند غلط وجود دارد. جای این سؤال هست که چرا مترجمان تصوف چیست باید وقت خود را صرف ترجمه کتابی کنند که قبلاً ترجمه شده و نه اشکالی در فهمیدن زبان نویسنده داشته و نه اشکالی در فهماندن آن به خواننده. آیا بهتر نیست وقتی این همه کتاب برای ترجمه وجود دارد، مترجمان با توجه به علائق، رشته، دانش و شناخت خود از نویسنده، کتابی را انتخاب کنند که قبلاً ترجمه نشده یا ترجمه آن مردود باشد؟

طرفداران فراوانی دارد و نباید نگران این عدم توجه آماری بود.

به هر رو رشد کمی و کیفی داستان کوتاه، ماهنامه ادبیات و فلسفه را برآن داشت تا توجه بیشتری به این نوع ادبی بکند، که نوعی سهل و ممتنع است. مهم‌ترین انگیزه این نشریه برای این امر، کمبود نقد کارگاهی و نقادی است که به طور مشخص، هر داستان را بی‌طرفانه و با مبانی علمی بررسی کند. البته در چند سال اخیر برخی منابع خوب نقد ادبی به همت مترجمانی پرکار به فارسی برگردانده شده‌اند، اما این امر کمتر منجر به نقد عملی و تجربی مکتوب گشته است. حال آن که زمانی نظریه‌های ادبی درونی نویسنده می‌شوند که در عمل نیز به تجربه گذارده شوند. پس ماهنامه ادبیات و فلسفه قصد آن دارد که به جای دادن هرگونه تعریف، و تعیین چارچوب برای این نوع ادبی، داستان‌های مطلوبی را به طور مشخص مورد نقد و بررسی قرار دهد، تا مشکلات کار را در عمل نشان دهد. در پاسخ به تقاضاهای مکرر دوستانی که بارها به ما متذکر شده بودند که جای داستان و نقد کارگاهی آن در ماهنامه ادبیات و فلسفه خالی است، و گاه لازم می‌آید که در کنار مطالب وزین ماهنامه، با خواندن داستانی گرم و گیرا، خستگی فکر و ذهن رفع شود، سردیبری ماهنامه و هیئت تحریریه آن تصمیم گرفتند از این پس صفحاتی را هر ماه به این موضوع اختصاص دهند و بخشی تحت عنوان داستان ماه در ماهنامه دایر کنند. با این پیش آگاهی که هر بخش تازه‌ای در مسیر حرکت خود است که متکامل می‌شود و نقایص اولیه خود را رفع می‌کند و در این کار نیازمند یاری‌های دوستان و صاحب نظران گرامی است، مبانی اولیه کار بدین شرح

اعلام می‌شود:

- ۱- سعی می‌شود داستان‌هایی انتخاب شود که از ده صفحه دست نویس (۱۴ خط کاغذ A4) بیشتر نباشد.
- ۲- مهم نیست که داستان‌ها پیش از این در مجموعه داستان و یا هر جای دیگری چاپ شده باشند، چرا که هدف ماهنامه ادبیات و فلسفه نقد و بررسی مستند و کارگاهی آن داستان است.
- ۳- هر داستان به فراخور کیفیت آن و الزاماتی که دارد، ممکن است یک یا دو نقد درباره‌اش چاپ شود.
- ۴- از دوستانی که در مراکز و مجامع ادبی سراسر کشور به فعالیت ادبی اشتغال دارند درخواست می‌شود داستان‌های برگزیده خود را به دفتر ماهنامه ارسال دارند، تا پس از خواندن و مورد سنجش قرار گرفتن با معیارهای بخش ادبی ماهنامه، برای چاپ انتخاب شوند. بدیهی است که ماهنامه تعهدی برای چاپ حتمی داستان‌ها ندارد، هر چند که اگر دوستانی مایل بودند دلایل چاپ نشدن داستان‌هایشان را بدانند، می‌توانند با مجله مکاتبه کنند و یا به دفتر ماهنامه مراجعه کنند و با مسئول داستان ماه به گفت‌وگو بنشینند.
- ۵- هدف از این کار نه تنها انتخاب و چاپ داستان‌های خواندنی برای تشویق نویسندگان آنهاست، بلکه مهم‌تر از آن، نقد کارگاهی و همزمان داستان‌ها برای بازگشودن باب نقد و بررسی کارگاهی داستان‌ها در نشریه‌ای معتبر است.
- ۶- در انتخاب داستان‌ها تنها به محتوای ارزشمند آثار تکیه نمی‌شود، بلکه همزمان با ارزش‌های معنایی، به شکل مناسب داستانی و نثر پالوده آن و استحکام صورتی‌اش نیز توجه می‌شود و کاستی در هر مورد، منجر به چاپ نشدن آن داستان می‌شود.

داستان کوتاه برخلاف پیشینه اندک‌ش در جهان - قرن نوزدهم - هرچه از زمان تولدش گذشته، جایگاه شایسته تری نزد خوانندگان ادبیات داستانی یافته است. این نوع ادبی به سبب هماهنگ بودنش با شتاب دوران معاصر و به خاطر ایجازش در بیان هنری و به سبب زیبایی‌های صوری، روز به روز توجه بیشتری را به خود جلب کرده است. اگر رمان، سرگذشت انسان‌هایی را نشان می‌دهد که در وضعیتی کلی و دشوار گرفتار آمده‌اند و روز به روز در چرخ دنده‌های ماشینی نامرئی خرد می‌شوند، داستان کوتاه با انتخاب لحظه‌های ناب از این زندگی و تمرکز بر روی آن، انسان کم طاق و عصبی دهه‌های اخیر را به نمایش گذارده است.

در کشور ما نیز توجه به داستان کوتاه پس از توجه به رمان صورت پذیرفت، اما در این جا هم سیر بعدی ادبیات داستانی، به رشد روزافزون داستان کوتاه منجر شد و از همین رو شاهد نمونه‌های باارزشی از این نوع ادبی هستیم.

در دو دهه اخیر هر چند که گاه رمان‌هایی باارزش هم به چاپ رسیده‌اند، اما این داستان کوتاه بوده که با رشد کمی و کیفی قابل ملاحظه‌اش، نمونه‌هایی را خلق کرده است که با نمونه‌های خوب داستان‌های کوتاه جهان پهلوی می‌زند. البته شاید هنوز نتوان شاهد علاقه به داستان کوتاه در میان تمامی قشرهای کتابخوان بود، اما قطعاً این نوع ادبی در میان گروه‌ها و افرادی که ادبیات داستانی دغدغه اصلی‌شان شده است،

دلاک حمام نمی پرسد، من هم نمی گویم که خال بازوی چپم را کجا کوبیده ام و یا چه سالی بود. فقط از او می پرسم.

— می شود پاکش کرد؟

دلاک می گوید: آره ولی پاک کردنش هم مثل کوبیدنش درد داره.

حالا رفته است که اسباب اثاثیه اش را بیاورد. فکر می کنم می خواهد با اسید پاکش کند.

پشتم را روی کاشی های داغ می گذارم دراز می کشم و سرم روی بالشک چرمی است. بخار نرم خودش را به

تیغه های آفتابی که از دایره های رنگی سقف پایین آمده می مالد تیغ ژیلتی به دیوار چسبیده و سطل کنار دیوار بوی لیف و آب صابون پس مانده می دهد. نه اینکه ترسیده باشم. فقط خسته ام. نگاه کردن به این خال آبی، خسته ام می کند. تمام بازویم را پوشانده است. نمی دانم چرا، ولی خودم خواسته بودم. اول با خودکار طرح پنجره ای را بین آرنج و شانه ام کشیده بودم. که یکی از لنگه هایش باز بود که روی لبه اش یک گلدان خالی بود.

بعد با دستمالی دهانم را پر کرده بودم تا روی درد سوزن و مرکب زبانم را گاز نگیرم. هر یک تکه از پنجره که خالکوبی می شد. همان شب، همان تکه ورم می کرد. دردش از زیر بغلم راه می افتاد. دو شاخه می شد. یکی از شاخه ها به طرف گردنم می رفت از گوش و شقیقه ام می گذشت. و آن دیگری روی استخوان دنده و کشاله رانم پایین می رفت. آنقدر پایین می رفت تا این که کف پاهایم داغ می شد، عرقم می زد. بعد می توانستم کمی بخوابم. روزی که ورم دستم خوابید و توانستم این پنجره

آبی را روی بازویم در اتاقی که اصلاً پنجره نداشت با خودم راه ببرم. صدای غزل می آمد. یعنی کسی همان نزدیکیها، کوچه باغی می خواند و روی صورت من گریه می کرد.

حالا باید تا آمدن دلاک شیر آب داغ را باز کنم تا کمی گرم شود. دوباره دراز می کشم دستم را روی موزاییک کف حمام می گذارم — دور از تنم. با همان انحنای که آن روز روی علف گذاشته بودم. داشت خوابم می برد. بالایی سرم طاق طاقی های درختان به هم آمده بود. هر بار که شاخه ای را بادکنار می زد، تکه ای از آفتاب به اندازه سفره صبحانه روی علف می افتاد. یا روی سینه ام گاهی هم از روی سینه ام سر می خورد روی علف، سفره را می گویم.

نیم رخ به طرف دالانی از درختان تبریزی بود که از رودخانه بیرون می آمد و این طرف پل تمام می شد. و از آن طرف پل جنگل توسکا گم می شد.

علف هنوز بوی بارانی را داشت که صبح نمی زده و زود بند آمده بود. طرح سیاه زنی روی پل تکان

بیژن خجندی

خال

می خورد. آنقدر دور بود که هم ایستاده به نظر می آمد، هم نزدیک می شد و هم می رفت. فکر می کنم چند لحظه خوابم برد. آنقدر کوتاه که نشود کسی را خواب دید، حالا چه سیاهپوش و یا... چشمم را که باز کردم آن زن زیر درختها بود. ته دالان تبریزی. لباسش کنار پوست درختان قهوه‌ای به نظر می آمد. هنوز صورت نداشت. صدای پایش را نمی شنیدم. چسبیده به درختان جلو می آمد. انگار گاهی یک درخت بود و گاهی یک خانم. چشمهایم را بستم. هم درخت و هم خانه را باز هم دیدم. هم خانم و هم درخت سیاهپوش بودند. آنها همان قدر دور بودند که نزدیک.

اگر چشمهایم را همان لحظه باز نمی کردم حالا او یکی از خوابهای من بود. ولی چشمهایم را باز کردم. دوباره دیدمش. چمدان کوچکی دستش بود. روپوش بلندش سبز بود. همین رنگ بود که او را در آن خیابان دراز تبریزی، توی آن همه سبزه‌های شاخه و برگ گم می کردم که دوباره

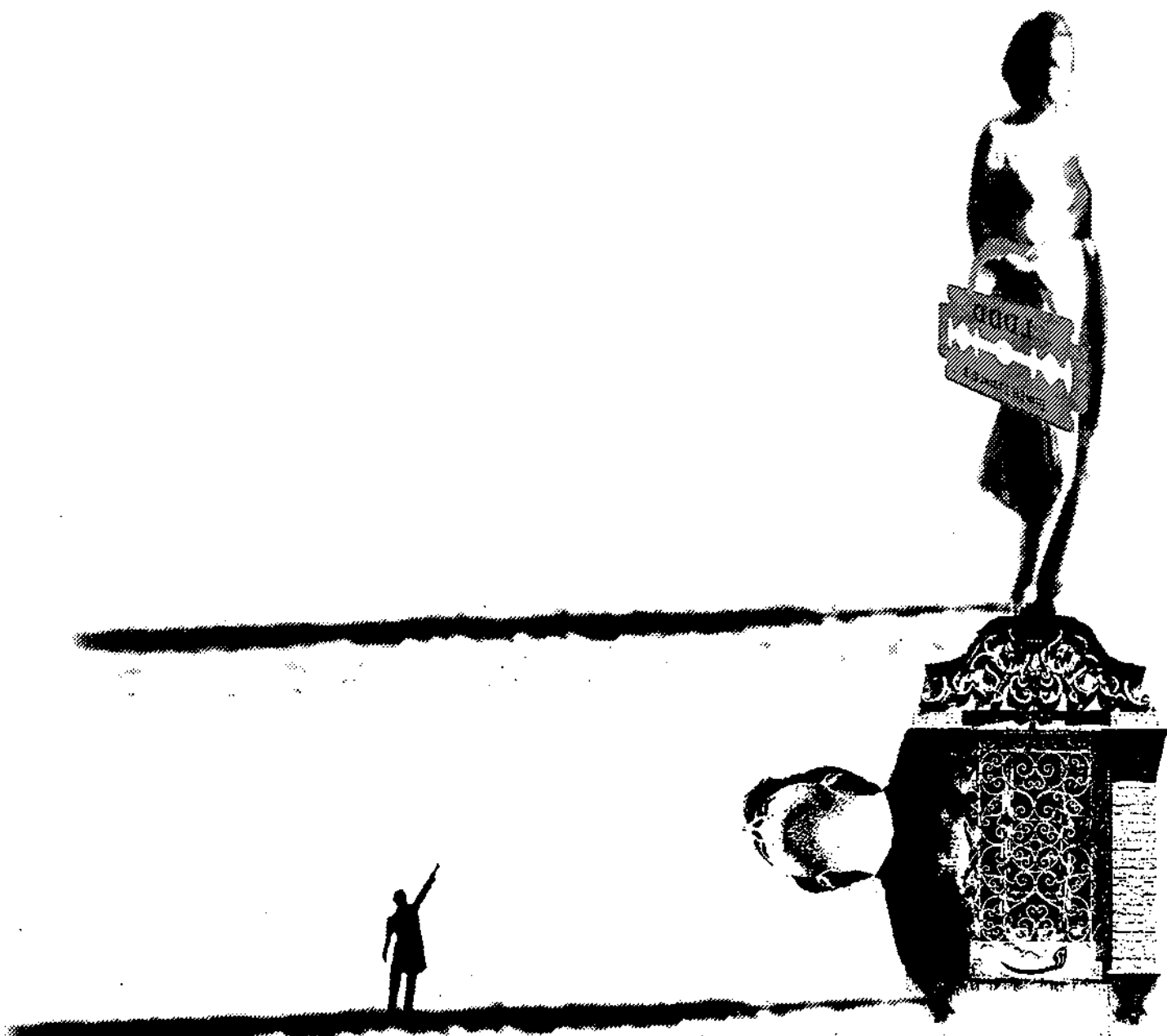
پیدایش می شد. یکی از شانه‌هایش. همان که طرف چمدان بود روی هر قدم خم می شد. نصف تنش خسته به نظر می آمد. و نصفه دیگرش می توانست مادر بزرگم باشد یا زنی که فقط یک بار از خواب آدم می گذرد و هرگز هیچ کجا دیگر هرگز پیدایش نمی شود. سن و سال مشخصی نداشت. یا لااقل برای من که سرم روی علف بود و مجبور بودم هر چیزی را از پایین به بالا نگاه کنم و سالهای زیادی از عمرم در اتاقی گذشته بود که روز با لامپ روشن می شد و تا گرسنه نمی شدیم باور نمی کردیم که ظهر شده است و همین که سردمان می شد خیال می کردیم پاییز شده است. مخصوصاً من که باید سرم را از طبقه دوم تختخواب آویزان می کردم تا از کسی مثلاً کبریت بخواهم و باید هر چیزی را از بالا به پایین نگاه می کردم. آن خانم سن و سال مشخصی نداشت.

باز هم داشت نزدیک می شد (بوی علف روی صورتم بود) صدای پایش را از زیر خاک می شنیدیم و دلم مثل دل اسبهایی که لحظه‌ای پیش از زلزله میج

پاهایشان پر از ترس می شود، شور می زد. خانم فقط چند قدم با من فاصله داشت. لباسش زیتونی روسریش سیاه بود. کمی جوانتر از پیری مادرم بود و خیلی پیرتر از تبریزی تازه کاشته‌ای که چمدانش را به آن تکیه داده بود. داشت با کف دست چشش شانه راستش را می مالید. آنقدر لاغر بود که انگار هرگز کسی را نزاییده است. گره روسریش را باز کرد با گوشه روسری، عرق گردنش را پاک کرد. و بی آنکه دوباره روسری را گره بزند. چمدان را برداشت. یادم نیست که با کدام دستش این کار را کرد. فقط می آمد، می آمد، می آمد.

حالا دیگر شبیه هیچ زنی نبود. کسی نمی توانست او را خواب ببیند. نباید اسمی می داشت. اصلاً اسم نداشت. کسی هم او را نزاییده بود. مادرم نبود. یک چیزی بود.

چطور بگویم، معشوقه‌ای که پیر شده و یا مادری که بعد از من، بالاخره یک روز باید به دنیا می آمد. شاید اگر می نشستم از کنارم رد می شد. و یا اگر ایستاده بودم از راهی که آمده بود برمی گشت و یا شاید، نمی دانم. اگر راه

می رفتم، مثلاً در یکی از پیاده‌روها اصلاً دیده نمی‌شد. حتی اگر از من می‌پرسید: آقا، مسافرخانه فلان کجاست؟ حتی اگر می‌گفتم: کجا؟ نمی‌دانم. ها. ته همین خیابان.

ممکن بود قدمی دور شوم و او باز بپرسد: گران که نیست. آقا با شما هستم.

و من جواب بدهم: نمی‌دانم. باور کنید نمی‌دانم. خانم هم ادامه دهد: بدی همه مسافرخانه‌ها این است که اتاقهای آفتابگیر را می‌گذارند برای مسافری که سال پیش هم همین مسافرخانه آمده است. بعد حتماً هر دو با هم لبخندی می‌زدیم. این فکر و خیال همین حالا از سرم گذشته است نه آن وقت که خانم کاملاً کنارم ایستاده بود و سیاهی روسریش نمی‌گذاشت که آن سفره روی من بیفتد. یا همان چمدانی که دسته‌اش را مشت کرده بود و همان صورتی که طاق طاقهای درختان نمی‌گذاشتند که ببینمش. رفت توی پنجره بازوی چپم. توی همین پنجره خال کوبی. حالا راه می‌رفت. زیر پوستم راه می‌رفتم. صدای پاشنه کفشش را روی استخوان دستم می‌شنیدم. همین که چمدانش را گذاشت. دیگر هیچ صدایی نیامد. پاشدم نشستم. به پنجره نگاه کردم. بعد به اطرافم و آن همه درختانی که راه می‌رفتند. نه این که واقعاً راه بروند. نگاهم از این درخت به آن درخت در جست‌وجوی کسی که ناگهان ناپدید شده است درختها را راه می‌برد. از برگهایی که روی زمین ریخته بود. صدای خش و خش نمی‌آمد. و برگی که تازه از شاخه‌ای افتاده بود. مثل دستی که از مچ بریده شده باشد. هوای اطرافش را چنگ می‌زد و پایین می‌آمد بی‌آن که بتواند چیزی را مشت کند.

بازویم را گرفتم. کف دستم را روی خال گذاشتم. ترسیده بودم که نکند آن برگ هم برود توی پنجره. خانم گفت: چرا یهو اینجا تاریک شد. این اولین بار بود که صدایش را می‌شنیدم. بازویم را ول کردم.

صدایش مثل همان درد، به زیر بغلم که رسید دو شاخه شد. یکی به طرف گردنم آمد و از گوش و شقیقه‌ام رد شد. شاخه دیگر از دنده‌هایم پایین رفت.

تمام تنم تیر کشید و کف پاهایم داغ شد. این جور دردها که مثل خون در تمام تن آدم راه می‌رود، آخرش آرام و آهسته. آهسته و آرام به لذتی تبدیل می‌شود که خیس است یا سیاه، یا این که من فکر می‌کردم که خیس بود یا سیاه. یا واقعاً سیاه و خیس بود. حالا که به یاد می‌آورم، شک برم داشته است.

در اولین لحظه‌ای که آن روز، این لذت حالا چه خیس، چه سیاه اصلاً نمی‌دانم، شروع شد راه افتادم. پشت به پل، تیریزی به تیریزی، لای درختان تیریزی من و پنجره دویدیم. خانم توی بازوی من از این دیوار به آن دیوار پرت می‌شد. روسریش افتاده بود. چمدان زیر پاهایش سر می‌خورد. اطرافش پر از صدای نفس کشیدن‌های تند و تند من بود. چرا جیغ نمی‌کشید؟ حتی وقتی که با سینه‌اش به طرف گلدان پرت شد هم جیغ نکشید. فقط با هر دو دستش لبه پنجره را گرفت و آن را تا وقتی که من از کنار پمپ بنزین (چهار قبر روی زمین ایستاده بود) بگذرم و زمینی را که بچه‌ها در آن فوتبال بازی می‌کردند، (نه کسی آنجا فوتبال بازی نمی‌کرد) دور بزنم و به کوچه‌ای برسم که هوای جمعه‌ها را داشت و در حیاط خانه به صورتم آب بزنم. خانم لبه پنجره را ول نکرد.

اتاقم همان بوی رطوبت همیشگی‌ش را داشت. پیراهن زنانه‌ای که سالها روی صندلی افتاده بود، باز هم روی صندلی بود. می‌توانست مال مادرم باشد. مدتها بود که من به اثاثیه اتاقم دست نمی‌زدم. حوله، بوی تن کسی را نمی‌داد، فقط از جوراب نازکی که کنار تختخواب افتاده بود صدای پای کسی می‌آمد. یک جفت چشم را از پشت عینکی که روی طاقچه بود به یاد آوردم و این را می‌دانم که مادرم هرگز عینک نمی‌زد. یکی از بالشها به اندازه ساعتها خوابیدن، گود بود و تشک هنوز فرورفتگی قد بلند خانمی را داشت. خانم چمدانش را باز کرد. لباسهای مجاله شده را کنار زد و قاب عکس کوچکی را از ته چمدان بیرون آورد. بعد صدای میخهایی را شنیدم که در استخوان بازویم فرو می‌رفت. بعد صدا قطع شد. بعد خانم قاب عکس را آویزان کرد. و آمد کنار پنجره. آرنجهایش را روی لبه گلدان و صورتش را در کف دستهایش گذاشت.

گلدان بدون خاک، بدون گیاه...

حرف نمی‌زد. در تمام مدتی که لباسم را عوض می‌کردم و یا سرم به کار درست کردن نیمرو بود. اطرافش را نگاه می‌کرد. گونه‌هایش اشراق زاده بود. هر بار که چشمهایش را می‌بست، صورت مادر بزرگم از آخرین لحظات نماز، به یادم می‌آمد. پوست جوانی داشت. لبهایش خیس بود، انگار تازه از بوسه‌ای دور شده باشد. مفصل تمام انگشتانش خمیدگی غم‌انگیز رماتیسمی کهنه را داشت و یا خمیدگی سالها نشا کردن برنج در مزرعه. حرف نمی‌زد، تکه‌ای از نان و نیمرو توی دهانم بود. روز به لحظه‌ای رسیده بود که همه تردید دارند چراغ اتاقشان را روشن کنند یا نکنند. هنوز لبخند نزده بود تا دندانهایش را ببینم.

اینجور زنها، اسمشان یا پروانه است یا... طاهره.

گفت: همیشه، تنها غذا می‌خوری؟

گفتم: همیشه که نه... این روزها همیشه.

گفت: نیمرو را بد درست کردی.

گفتم: باید چکار می‌کردم؟

گفت: باید می‌گذاشتی روغن آنقدر داغ شود که دود سوختگی را ببینی. نمک را هم باید توی روغن بریزی. بعد تخم‌مرغ‌ها را بشکنی. آن هم نه با هر دو دست، با یکی این طوری. دستش را روی لبه گلدان پایین آورد.

بعد گفت: راستی. من تورو کجا دیده‌ام؟

آن تکه نان و نیمرو هنوز توی دهانم بود، ولی دیگر نمی‌توانستم قورتش دهم.

پرسید: اسمت چیه؟

من حتی نتوانستم بگویم مرتضی.

اسم من مرتضی نیست. همان لحظه که خانم

گفت: اسمت چیه؟ به فکرم رسید که بگویم «مرتضی».

شاید به خاطر این که جایی، کسی به اسم مرتضی مرده بود و من می‌شناختمش و این خانم می‌توانست مادر و یا همسر همان مرتضی باشد. یا این که وقتی به دنیا آمده بودم کسی کنار قنداق داد زده بود:

— چقدر شبیه مرتضی است.

به هر حال همین که خانم کلمه مرتضی را شنید، از کنار گلدان رفت. و تا وقتی که دوباره بیاید و آرنجش را به لبه پنجره تکیه دهد و صورتش را در کف دستهایش بگذارد. من ماهی تابه را شستم و سعی کردم توی پنجره را نگاه نکنم، البته نه به خاطر اینکه نسبت به او بی‌اعتنا

شده باشم. فقط می‌خواستم بفهمم که چه به سرم آمده است و باید با خودم چه کار کنم.

صدای پایش می‌آمد، که بعد از هر سه قدم لحظه‌ای شنیده نمی‌شد. و باز سه قدم دیگر. حتماً داشت زیر قاب عکس راه می‌رفت.

کمی دراز کشیدم و همان دستم را از لبه تخت‌خواب آویزان کردم. رگهای پشت دستم از زیر پوست، بیرون زده بود و خانم باز هم راه می‌رفت. انگشتانم را که جمع می‌کردم پنجره کمی تکان می‌خورد. آنقدر که خیال می‌کردم همین حالا است که گلدان بیفتد. و خانم راه می‌رفت. راه می‌رفت. راه می‌رفت. راه می‌رفت. بالآخره گفتم: اگر شما همین طور بخواهید تا صبح

راه بروید من نمی‌توانم بخوابم.

آمد کنار پنجره. گفته‌ام که چطور تکیه می‌کرد. آرنجهایش را روی لبه پنجره می‌گذاشت و با کف دستهایش صورتش را بغل می‌کرد. انگار کسی با انگشتانش پرنده‌ای را در هوا گرفته باشد.

گفت: اصلاً نمی‌توانم به یاد بیاورم که تو را کجا دیده‌ام. با این که اسمت مرتضی است.

گفتم: من فکر می‌کنم.

خانم گفت: نه فکر نکن. اصلاً فکر نکن. تا وقتی که می‌توانیم خیالهایی کنیم، چرا باید فکر کنیم. این طوری من می‌توانم باور کنم که اینجا هستم. داشتم از روی پل رد می‌شدم که آن دالان درختهای تبریزی را دیدم. وقتی که وارد دالان شدم. تنم خیس از عرق بود. اما شاخه‌ها طوری به هم آمده بود که خنک شد. از خستگی بود که چمدان را روی زمین گذاشتم.

قاب عکس توی چمدان بود. حالا دیگر یادم نیست، وقتی که راه می‌افتادم کدام قاب عکس را برداشته‌ام. پسر، شوهرم؟ اصلاً یادم نیست.

عرق گردنم را با گوشه روسری پاک کردم و دوباره راه افتادم. دلم می‌خواست کسی را ببینم و از او بپرسم که این طرفها، مسافرخانه‌ای هست یا نه؟ دیدم مردی روی علف دراز کشیده. شاید خوابیده بود. باید دو سه بار سرفه می‌کردم تا بیدار شود بعد می‌پرسیدم که:

— آقا این طرفها مسافرخانه کجاست؟

حتماً می‌گفت: همین طور بروید تا درختها تمام شوند. بعد پیچید به راست. آنجا پر از آگهی

مسافرخانه‌هاست. فقط بدی این جور مسافرخانه‌ها این است که بی‌شناسانه به کسی اتاق نمی‌دهند.

و من باید چمدانم را باز می‌کردم تا ببینم شناسنامه‌ای همراه هست یا نه.

کاش دست‌کم عقدنامه‌ام را برداشته بودم. برداشته‌ام یا برنداشته‌ام؟

کلید چمدان توی جیب روپوشم بود. زیر آن همه سبزیهای درخت، سیاهی لباسم به زیتونی می‌زد. چمدان را به یکی از تبریزیها که خیلی جوان بود، انگار تازه کاشته بودندش...

خانم از بازویم بیرون رفت. مادرم دوباره مرد. مادر بزرگم و تمام زنهایی که در آن سالهایی که من خال روی بازویم را می‌کوبیدم مرده بودند، دوباره مردند. پنجره باز هم باز بود. کسی پشت پنجره بازویم نبود.

در گلدان گیاهی قد می‌کشید که برگهایش انگار زخمهای کوچکی بود روی پوستم. حالا من و آن خالکوبی آبی پنجره. توی تن مادر مرتضی یا زن مرتضی بودیم یا زیر پوست یک معشوق مادر که روی پل راه می‌رفت، نمی‌دانم.

آنقدر دور بود که نتوانستم بفهمم می‌خواهد از روی پل رد بشود یا از پل گذشته است. فکر می‌کنم مشکل من نه خود هستم، نه زنی که بدون مرتضی با یک چمدان این سالها از این شهر به آن شهر می‌رود. شاید کشیدن طرح یک پنجره روی بازویم در همان سالهایی که دیوارهای اطرافم پنجره‌ای نداشت یک اشتباه بود. شاید هر پنجره‌ای حالا یک اشتباه است. دلاک حمام با لنگ و کاسه اسید آمده و من آنقدر کنار این تیغ ریش تراشی که به کاشی حمام چسبیده می‌ترسم که دوباره سردم شده است. چون ممکن است یکی از مشتری‌ها رگش را با آن زده دوش را باز کرده بعد تیغ را به دیوار چسبانده بعد همین جا دراز کشیده باشد. چقدر سردم است.

حتماً بعد از بردن جسد اینجا را شسته‌اند. کاشیها و موازیکها را عوض کرده‌اند پس چطور هنوز این تیغ روی دیوار است.

باید سعی کنم فقط به بازویم فکر کنم. از لحظه‌ای که لخت شده‌ام به آن نگاه نکردم.

لاهیجان تابستان ۱۳۶۴

۱. اشیاء به سوژه تبدیل می‌شوند، به فاعل شناسنده. در طی زمان حرکت می‌کنند. بر محیط اثر می‌گذارند. بر آدمها و شخصیتها و بر ماهیت‌های اطراف خود، بر چیزهایی که نقش واقعی خود به عنوان بی‌جانهای اثرپذیر را انجام می‌دهند: تشخص پیدا کردن اشیاء. این شیوه، هم سنگی اشیاء و شخصیتها در انجام کنش داستانی به عنوان گونه‌ای تکنیک آشنایی‌زدایی عمل می‌کند و براساس این سیاق داستانها پیش می‌روند و ما هر لحظه در انتظار این هستیم که چیزهای دم‌دستمان، میز، چراغ، پنجره و... کاری انجام دهند، کاری که روایت را پیش می‌برد: «... برگی که تازه از شاخه‌ای افتاده بود مثل دستی که از معج بریده شده باشد هوای اطرافش را چنگ می‌زد و پایین می‌آمد بی آنکه بتواند چیزی را مشت کند...» از داستان «خال» و یا «چاقو هوای پیاده‌رو را پاره کرد» از داستان «آرنایرمان و دشنه و کلمات در بازوی من» و یا «باران چند قدم دورتر از قالی، با قد کوتاهش اندازه شیشه‌های پنجره می‌بارید» و یا «پشت این در پله‌های آجری آنقدر می‌پیچید و پایین می‌رفت تا به رطوبت دیواری برسد...» از داستان «روان رها شده اشیاء».

این کنش فعال اشیاء گاهی به پدیده‌ها نیز تسری می‌یابد، پدیده‌های به چشم نیامدنی مثل باد و آفتاب و صبح و... «بخار نرم خودش را به تیغه‌های آفتابی که از دایره‌های رنگی سقف پایین آمده می‌مالد»، از داستان «خال» یا «غروب همیشه از آنجا شروع می‌شود، از پشت پاشویه، بعد خودش را می‌مالد به علف، به دیوارها، به سفال» از داستان «تاقچه‌های پر از دندان» یا «آفتاب تا شیرین کردن خرما پایین آمده بود» از داستان «زمان نه در ساعت» و یا «... صبح تا آخرین لحظه‌اش با وانت بارها و کامیونهای لکنته میدان را دور زد...» از داستان «بی فصل و نادرخت» و گاهی حتی یک کلیت چنین عمل می‌کند، یک مکان داستانی: «... کوچه

بدون آنکه آخرین درخت را با خودش ببرد پیچ می‌خورد» از داستان «تاقچه‌های پر از دندان».

۲. تصویرها سراسر متن را آراسته‌اند. متن موزه‌ای است که در آن به گشت و گذار می‌پردازیم. زمانی که در پیچاپیچ موزه پیش می‌رویم یک مرتبه تصویری را به چشم می‌بینیم که دوست داریم بنشینیم و تماشایش کنیم. انگار که ما را به یاد چیزی می‌اندازد، پاسخی است به ندای درونی ما: متن. شاید به همین دلیل این متون بیش از اینکه خواندنی باشند دیدنی‌اند: «یکی از بالشها به اندازه ساعتها خوابیدن گود بود و تشک هنوز فرورفتگی قدبلند خانمی را داشت» از داستان «خال» و «... با کف دستهایش صورتش را بغل می‌کرد انگار کسی با انگشتانش پرنده‌ای را در هوا گرفته باشد» از همین داستان. و یا «آنقدر سرش پایین بود که انگار پیاده‌رو چنگ انداخته بود و موهایش را می‌کشید» از داستان «آرنایرمان و...». گاهی یک تصویر به جای اینکه مستقیم شرح داده شود از راه توصیف اتفاقات همزمان رنگ آمیزی می‌شود: «روز به لحظه‌ای رسیده بود که همه تردید دارند چراغ اتاقشان را روشن کنند یا نکنند» و یا «مفصل تمام انگشتانش خمیدگی غم‌انگیز رماتیسمی کهنه را داشت و یا خمیدگی سالها نشا کردن برنج در مزرعه».

۳. این داستان و به خصوص سایر داستانهای مجموعه سرشار از به کارگیری مجازند: «چادرهای مشکی هنوز به فلکه نرسیده بودند» در داستان «مانیکور»، مثلاً در اینجا چادرهای مشکی در یک مجاز کل به جزء جانشین زنهای با چادرهای مشکی شده است. نوعی مناسبت هم‌نشینی در زبان (با تلقی سوسوری آن) یا به عقیده یا کوبسن، ارتباط دو موضوع با یکدیگر به این علت، که آن دو موضوع به طریقی در زمان و مکان با هم هم‌جوارند. مجاز از اصل مجاورت نشأت می‌گیرد که در آن یک وجه از شیء جایگزین کل آن می‌شود، یا علت به جای معلول می‌نشیند و یا بخشی به جای کل یا برعکس قرار می‌گیرد: «ترکمن روی گریه‌اش عینک دودی زده» از داستان «آرنایرمان و...» و یا «یک خلط سینه، یک آسم، یک سرفه گفت...» از داستان «بی فصل و نادرخت». با پذیرش این

پیش‌فرض شاید بتوان این متون را به نوعی متن آنتی‌مدرنیستی نامید، متنی که بیشتر به محتوا اصالت می‌دهد تا شکل. اما در عین حال کارکرد استعاره نیز در این داستانها کم نیستند. جایگزینی لغات براساس اصل مشابهت، اصل جانشینی، انگاره‌ای از متن مدرنیستی: «تکه‌ای از آفتاب به اندازه سفره صبحانه روی علف می‌افتاد» یا «صدایش مثل همان درد به زیر بغلم که رسید دو شاخه شد» در داستان «خال»، یا «عالیه خودش را مثل ملاقه انداخته بود روی تشک...» در داستان «آرنایرمان و...» یا «... زنی عالیه را بیدار کرد و گریه‌ای را با قنداق به عالیه داد» از داستان «روان رها شده اشیاء». ۴. برپایه رمزگان هرمنوتیک (و نیز معناشناسانه) ورود شخصیت زن داستان به روایت علاوه بر سویه رویایی و نمادینش به چیزی شبیه خیالابافی راوی (نویسنده) و حتی پروسهٔ برساختن طرح شخصیت در ذهن نویسنده شباهت دارد: «هنوز صورت نداشت» یا «گاهی یک درخت بود گاهی یک خانم...» و هنگامی که راوی به کاوش در مورد شخصیت برساخته ذهنش می‌پردازد همچون زنی کهن الگویی از او یاد می‌کند: «نصف تش خسته به نظر می‌آمد و نصف دیگرش می‌توانست مادر بزرگم باشد یا زنی که فقط یکبار از خواب آدم می‌گذرد... سن و سال مشخصی نداشت» انگار آنیمای مرد راوی باشد (نیمهٔ زنانه‌اش): «حالا دیگر شبیه هیچ زنی نبود، کسی نمی‌توانست او را خواب ببیند. نباید اسمی می‌داشت... کسی هم او را نرانیده بود. مادرم نبود...» و همانطور که داستان پیش می‌رود خود مرد نیز به شخصیت کهن الگویی (آرکه تایپ) تبدیل می‌شود: «اسم من مرتضی نیست... جایی، کسی به اسم مرتضی مرده بود و من می‌شناختمش و این زن می‌توانست، مادر و رویا همسر همان مرتضی باشد». راوی به مرتضی تبدیل می‌شود، کسی که زن زمانی می‌توانسته با او زندگی کرده باشد. و انگار همه شخصیت‌های مرد داستان به یک مرد تبدیل می‌شوند: «حالا دیگر یادم نیست کدام قاب عکس را برداشته‌ام پسرم شوهرم؟...» و در انتها همه شخصیت‌های زن و مرد به گونه‌ای وحدت می‌رسند: «حالا من و آن خال‌کوبی آبی پنجره توی متن مادر مرتضی بودیم یا زن مرتضی

علی مطلق

نقد داستان خال

یا زیر پوست یک معشوق مادر که روی پل راه می‌رفت...» شاید پاسخ این پرسش را که مرتضی و راوی و زن کیستند، بتوان در داستان «آرنایرمان...» پیدا کرد، داستانی که انگار ادامه همین داستان است: گونه‌ای بینامتنیت بین داستانهای یک مجموعه، وجود پنجره نیز در داستان شاید بر پایه رمزگان هرمنوتیک قابل تأویل باشد. پنجره در بقیه داستانهای مجموعه نیز تکرار شده است. مثلاً این توصیف: «... توانستم این پنجره آبی را روی بازویم در اتاقی که اصلاً پنجره نداشت راه ببرم...» از داستان «خال»، به گونه‌ای مشابه در داستان «بی فصل و نادرخت» تکرار می‌شود، زمانی که مردی پنجره چوبی را در شهر حمل می‌کند: «حالا، و تنها اتاق دنیا بود که می‌توانست با پنجره‌اش از خیابانها و کوچه‌ها بگذرد» و این تأکید بر حضور پنجره زمانی پررنگ‌تر می‌شود که می‌فهمیم راوی سالهای زیادی در اتاقی زندگی کرده که پنجره نداشته: در زندان. این مفهوم در داستانهای «آرنایرمان و...» و «روان رها شده اشياء» نیز تکرار می‌شود.

پنجره زندان را می‌توان در رمزگان فرهنگی و ارجاعی داستان نیز قرار داد: زمینه اجتماعی بروز داستان، زمانی که مردانشان را از دست داده‌اند. زندانیان سیاسی، زن داستان «خال» همان عالیه داستان «آرنایرمان...» است که شوهر تبعیدی‌اش یعنی مرتضی در خاش می‌میرد و او هیچگاه جسدش را نمی‌بیند و حالا همیشه دنبال اوست حتی در خوابهای راوی: گونه‌ای از دلالت متن به متون دیگر و نه به واقعیت. برپایه رمزگان نمادین، داستان در مرز میان خیال و واقعیت روایت می‌شود: گونه‌ای خواب، و حتی در دنیای خواب نیز از تعلیق روایی برخوردار است: «... اگر راه می‌رفتم، مثلاً در یکی از پیاده‌روها اصلاً دیده نمی‌شد...» و تأکید بر قیود شرطی، و از این پس تا یک صفحه بعد، داستان به نوعی خیال در خیال روایت می‌شود. حتی در خود داستان نیز به این سویه روایی تأکید می‌شود، انگار شخصیتها نیز می‌دانند که نقشه‌هایی را در خواب ایفا می‌کنند: «نه فکر نکن تا وقتی که می‌توانیم خیالبافی کنیم چرا باید فکر کنیم» و همین

شاید به داستان منشی پسامدرنی ببخشند.

۵. نظرگاه داستان اول شخص است. در داستان دست‌کم به سه دلیل می‌توان پذیرفت که راوی اول شخص از موقعیت‌هایی روایت کند که به طور معمول نمی‌تواند از آنها آگاهی داشته باشد (مثلاً نمی‌تواند در آن واحد در دو مکان داستانی باشد):

الف - راوی اطلاعاتش را در لحظه روایت از جایی دیگر تکمیل کرده باشد ولی به آن اشاره نکند. مثلاً از کسی پرسیده باشد که وقتی خود در موقعیت A بوده در موقعیت B چه کنش داستانی رخ داده، اما در متن داستان به آن اشاره‌ای نشود. به عنوان مثال در داستانی که خط‌مشی گزارشی دارد در لحظه ثابت از چند موقعیت روایت کند. (البته این مورد در این داستان صادق نیست) ب - راوی بدون اینکه اطلاعاتش را از موقعیت B از شخصیتی دیگر دریافت کند خودش به طور ذهنی آنرا در لحظه روایت بازسازی کند و با استفاده از قیود تأکید بر این منش ذهنی صحه بگذارد: «صدای پایش می‌آمد که بعد از هر سه قدم لحظه‌ای شنیده نمی‌شد و باز سه قدم دیگر، حتماً داشت زیر قاب عکس راه می‌رفت.» حتی می‌توان پذیرفت که از قیود تأکید نیز استفاده نکند.

ج - داستانی که در مرز بین خیال و واقعیت می‌گذرد گاهی می‌تواند از نظرگاه تخطی کند. پس به طور کلی می‌توانیم بپذیریم که راوی حین راه رفتن از اتفاقات درون پنجره روی بازویش باخبر باشد بی آنکه سر خود را خم کند تا درون پنجره را ببیند.

۶. موضوع دیدار زن و مرد به دو صورت روایت می‌شود، یکبار از زبان مرد و دیگر بار از زبان زن: روایت‌های چندگانه، گونه‌ای گسست در انگاره ابر روایت، روایت برتر. این دو روایت فقط یکدیگر را تکمیل می‌کنند. با وجودی که هر دو راوی بر ذهنی بودن این دیدار تأکید می‌کنند اما روایت‌های آنها مشابه است: گذشتن زن از روی پل و بعد از دالان پر از درخت و پرسیدن آدرس مسافرخانه‌ای از مرد. اگر این موقعیت و گفتگوهای رد و بدل شده در ذهن دو راوی ساخته شده پس چطور می‌توان پذیرفت که هر دو روایت مشابه

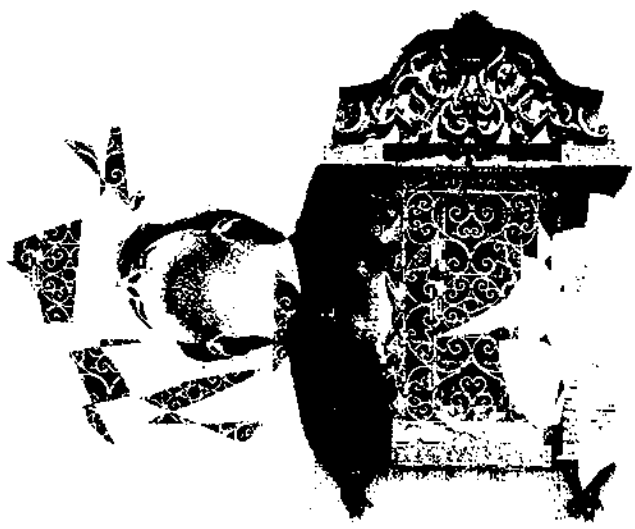
باشند. اگر این دو روایت در تقابل با یکدیگر قرار می‌گرفتند زمینه‌ای برای گفتگوی دو شخصیت داستان پدید می‌آمد و مهمتر از آن زمینه‌ای برای گفتگوی درونی متن، دوباره متن: چندآوایی.

۷. زبان داستان، زبان فقر است، زبان از دست‌دادگی: «این جور دردها مثل خون در تمام متن راه می‌رود...» و یا «خانم از بازویم بیرون رفت، مادرم دوباره مُرد...» یا «... ممکن است یکی از مشتریها رگش را با آن زده...» این نوع نگاه در بقیه داستانهای مجموعه نیز جاری است. در داستان «آرنایرمان...» از دست‌دادگی مرتضی، در «تاقچه‌های پر از دندان» از دست‌دادگی فردوس، در «مانیکور» از دست‌دادگی ملیحه، در «زمان نه در ساعت» از دست‌دادگی مادر بزرگ و در «روان رها شده اشياء» از دست‌دادگی شوهر عالیه.

این زبان، نویسنده را فقط در موقعیت‌های خاص قرار می‌دهد و او را از آزمون تجربه‌های نوتر بازمی‌دارد. آزمون خلاقیت، فراهم آوردن امکان زیست شخصیتها در جهانی که پیش از آن تجربه نشده، امکان زیستی که ما را برای ورود به ساحتی دیگر از هستن آماده می‌کند. وقتی راوی با شخصیت‌هایش در موقعیتی ویژه قرار می‌گیرد هستن خویش را تا آن موقعیت گسترده است و هستن خواننده متن را که حالا دیگر فقط مال او نیست. زیستن در دنیای یک متن، زیستن در ساحتی یگانه است، از تمامی ساحت‌های ممکن و نامحدود زیستن، گونه‌ای پاسخگویی به ندای درونی مخاطب برای تجربه‌ای دست نیافتنی. متون به ما لذت می‌دهند چون بیرون از ما هستند و ما از رابطه با آنها لذت می‌بریم، گفتگوی متن با خواننده: لذت متن.

به گفته باتای شاید ادبیات گونه‌ای خطر کردن باشد، گونه‌ای وضعیت ناممکن، پرکننده شکاف آگاهی و تجربه.

با وجود این داستان «خال» هر دو گونه خواندن بارتی متن را ارضا می‌کند، خواندن به قصد لذت بردن (زندگی با تمامی عناصر متن، انسان، شیء، شخصیت و موقعیت) و خواندن نمادین (از راه ارتباط بین عناصر داستان برای کشف معنای درونی متن، زیستن در افق دلالت‌هایش، از نو نوشتنش): گونه‌ای گذر از اثر به متن.

به تازگی کتابی به قلم خانم سیما وزیرنیا منتشر شده است که زبان‌آموزی و زبان‌شناسی محور اصلی این اثر است. در کتاب «زبان شناخت» به زوایای مختلف زبان اشاره شده که پیش از این کمتر مورد توجه بوده است. خانم وزیرنیا در این گفت‌وگو به وجوه مختلف زبان پرداخته است که می‌خوانید.

□ به نظر می‌رسد که میان «زبان شناخت» با متون دیگر زبان‌شناسی تفاوت‌هایی از لحاظ روش تدوین وجود دارد خود شما این موضوع را چگونه می‌بینید؟

■ همین طور است. زبان شناخت شناختی است چند وجهی از زبان. مباحث مربوط به روان‌شناسی تربیتی و تجربی، روان‌شناسی آموزش، روان‌شناسی بالینی، زیست‌شناسی، ارتباط‌شناسی و... هر یک زیربنای بخشی از اطلاعات ارایه شده در آن را فراهم آورده‌اند. بنابراین اثر زبان‌شناسی صرف به معنای رایج نیست. در زبان شناخت، زبان در بافت آن یعنی مباحث مرتبط با آن مطالعه شده، از این رو بخشی از پیچیدگی موضوع نمایانده شده، اما خیلی به کنه مسئله خود زبان توجه نشده است. متون زبان‌شناسی موجود یا به شکل بسیار تخصصی و براساس نظریه‌ای از زبان به زبان پرداخته‌اند و یا به صورتی گذرا جنبه‌های متعددی از زبان را مطالعه کرده‌اند که نمونه‌های این دو مورد را بیشتر در آثار ترجمه‌ای می‌بینیم و یا متوجه یُعدی خاص از زبان بوده‌اند. آثاری از این دست نیز در ترجمه و تالیف نمونه‌هایی مفید دارند. یک وجه مشخص زبان شناخت آن است که همان طور که اشاره کردم زبان را به عنوان یک بافت و در بافت دیده است و قصدم از بافت تنها بافت موقعیتی و اجتماعی زبان نیست، بلکه مثلاً کلاسیک‌های روان‌شناسی بالینی مانند داده‌های کاپلان — سادوک نیز در شکل‌گیری آن سهمی داشته‌اند. در زبان شناخت از زوایایی به زبان توجه شده که آن زوایا اساساً پیش از این مورد توجه زبان‌شناس نبوده‌اند.

□ ممکن است در این باره بیشتر توضیح دهید؟

■ پاسخ این پرسش شما را با استفاده از شیوه

همچنین استفاده از یافته‌های روان‌شناسی کودک درباره تأثیر تماس عاطفی بر رشد زبان، موضوعاً بخش عمده‌اش خارج از حیطه تخصص زبان‌شناسی است. ارایه چنین ساختی تماماً نیز در حوزه دانش‌هایی که نام بردم نیست، بلکه نیازمند مقداری اطلاعات میان رشته‌ای است، که از راه نگاهی بوم — دستگاهی به زبان ممکن می‌گردد.

□ در واقع این دیدگاه مبتنی بر نگرشی است که براساس آن علوم انسانی، زیست‌شناسی و فیزیک یعنی سه شاخه اساسی دانش، بخش‌هایی از یک معرفت واحدند. ■ کاملاً درست است. مصداق بارز آن استفاده زبان‌شناسی از فیزیک در زمینه مطالعات واجی است. اجازه بدهید مثال دیگری از همین زبان بزنم. کودکانی که دچار گیر یا لکنت‌اند، هنگام مکالمه تلفنی یا صحبت به زبان بیگانه، مشکلی در تکلم ندارند. این مسئله سال‌هاست که روان‌شناسان را متحیر کرده است. طرح دیدگاه عدم رودرویی با مخاطب نیز ممکن است در مورد مکالمه تلفنی درست باشد اما پاسخ به نکته مربوط به گفت و گو به زبان بیگانه را نمی‌دهد. اصل قضیه مربوط به آسیب‌شناسی زبان است. مطالعه علل فرآیند رفع لکنت در حیطه روان‌شناسی است، اما پاسخش از گریبان مطالعات مک لوهان سربرمی‌آورد، یعنی از حوزه مطالعات رسانه‌ای و با استفاده از این اصل که رسانه‌ها هریک امتدادی از یک حس یا عضو انسان‌اند. تلفن رسانه‌ای الکتریکی و در امتداد زبان است. (مهارت گوش دادن و سخن گفتن) زبان خودنوعی فن‌آوری انسانی چند حسی، یعنی در امتداد تمام حواس است. رسانه‌ها که امتداد عضو یا حس‌اند در جایگاه و به مثابه عضو قطع شده (چون در عین این که

ساماندهی فصل ۵ کتاب، یعنی فصل رشد زبان می‌دهم. ببینید، بعضی زبان‌شناسان در مورد جنبه‌هایی از رشد زبان دیدگاه‌هایی ابراز داشته‌اند. مثلاً یا کوبسون رشد بعضی واج‌ها و ترتیب ظهور آنها را در جریان زبان‌آموزی مطالعه کرده است؛ فرانک پالمر به ویژگی فرضیه‌سازی ذهن کودک درباره زبان، مختصر توجهی کرده؛ چامسکی درباره رشد زبان کودک، نظری معارض با دیدگاه رفتارگرایان، که نقش عمده را در آموزش زبان به تقلید می‌دهند، عنوان کرده است همچنین او ذهن کودک را مجهز به نوعی دستگاه فرضیه‌ساز ذاتی می‌داند که مبنای دیدگاه‌های او درباره ویژگی ذاتی زبان است؛ گازدن و دیگران بر مسئله رشد واژه و رشد معنی در زبان کودک تأکید داشته‌اند؛ کارول چامسکی توالی رشد مهارت‌های زبان و استثناهای آن را مطالعه کرده است؛ روان‌شناسان علاقه‌مند به رشد زبان درباره کارکرد مراحل یک واژه‌ای و دو واژه‌ای و عبارات هاله‌ای سخن گفته‌اند، اما مجموع اینها که تنها بخشی کوچک از اطلاعات ارایه شده در فصل رشد زبان است، به تنهایی اطلاعاتی پراکنده است و طبیعتاً آن بزرگواران دور هم نشسته‌اند تا آنها را در طرح منسجمی گرد آورند، طرحی که رشد زبان را از مرحله پیش از غان و غون که مربوط به محتوای زبان شناختی حرکت دست و پای نوزادان است تا چهار پنج سالگی یعنی مرحله‌ای مهم در رشد زبان، دربرگیرد. این اطلاعات و دیگر مواد مشابه آنها هریک به مثابه تکه‌هایی از یک پازل بزرگ‌اند که باید کنار هم قرار می‌گرفتند و شمایی از رشد زبان ارایه می‌دادند. کنار هم چیدن این قطعات، پرکردن شکاف‌ها و انطباق کل الگوی به دست آمده با نظریه شناخت‌شناسی پیازه و سپس تکمیل آن با دیدگاه‌های جامعه شناختی درباره نقش خانواده و

گفت و گو با سیما وزیرنیا

شناختی چند وجهی از زبان

امتداد حس‌اند از آن جدایند) خاصیت تنش‌زدایی دارند. اینجاست راز رفع لکنت و مکالمه تلفنی یا صحبت به زبان بیگانه.

□ با مطالعه کتاب، چنین شمایی را در فصل‌های دیگر، به ویژه آسیب‌شناسی، فرایندهای عالی ذهن، ارتباط، آموزش و بخشی از مبانی زیست‌شناختی زبان دیده‌ام. ممکن است در این باره هم توضیح دهید؟

■ همین‌طور است که اشاره کردید. مثلاً در فصل مبانی زیست‌شناختی زبان، آنجا که از اصل دوگانه واحد - عبارتی وام‌گرفته از ادگار مورن - با استفاده از دیدگاه‌های لوریا در روند مطالعه بیست ساله زندگی زازتسکی، مجروح جنگی اسمولنسک، و در انطباق با نظر لنه‌برگ و مورن استفاده شده است و نشان می‌دهد که اصل موضع‌یابی کارکردهای قشر مخ، یعنی اختصاص نواحی خاصی به تولید یا درک زبان را می‌توان با توجه به اصل هم‌توانی و اصل عدم تخصص از قطعیت خارج کرد و در عین حال پذیرفت. به نکته‌ای نیز در مورد فصل زبان و فرایندهای ذهنی اشاره می‌کنم. در این فصل ارتباط زبان با شناخت از طریق ارائه نتایج آزمایش‌هایی انجام گرفته که براساس آنها طرفداران پیازه تأثیر مرحله اندازه‌گیری ذهنی را که مرحله‌ای از شناخت است، بر زبان مطالعه کردند، یا ارتباط زبان و شناخت از طریق مفهوم گشتار مطرح شده است. گشتار به عنوان یک ویژگی شناخت که همان استعداد درک جوهر ثابت در چیزهاست و همراه با مثال‌هایی از تناظر گشتارهای زبانی و گشتارهای ریاضی.

□ مخاطبان زبان‌شناخت چه کسانی هستند؟

■ کسانی که به گونه‌ای با زبان ارتباط دارند، به ویژه دانشجویان زبان‌شناسی و آسیب‌شناسی زبان، همچنین مربیان و کارشناسان زبان‌آموزی، گروه اخیر را به این جهت که فصلی با نام مبانی نظری آموزش زبان

در کتاب هست نام نبردم، بلکه غالب مباحث کتاب اطلاعاتی در باره زبان در اختیار زبان‌آموز می‌نهد که آگاهی از آنها در آموزش زبان مؤثر است.

□ ما غالباً در متون ترجمه‌ای زبان‌شناسی مثال‌هایی از زبان اصلی می‌بینیم. شما در مباحث گوناگون «زبان‌شناخت» مثال‌های فارسی ذکر کرده‌اید. مثال‌ها نیز دقیق انتخاب شده‌اند. آیا انتخاب آنها وقت گیر و دشوار بوده است؟

■ وقت‌گیر بوده ولی دشوار نبوده است. درج مثال‌ها به زبان اصلی و بی‌توجهی برای انطباق نمونه‌هایی از زبان فارسی با آنها از کاستی‌های متون ترجمه‌ای است. نمونه‌هایی از نثر و بیشتر نظم فارسی در ذهنم بوده که بعضی از آنها را برای عرضه به عنوان مثال در سطح هنری زبان مناسب دیده‌ام. مثال‌هایی را نیز اختصاصاً برای مثلاً سطح صرفی یا نحوی و یا فصل‌های دیگر ساخته‌ام. اغلب مثال‌های مربوط به فصل رشد زبان را از یادداشت‌ها و خاطرات مربوط به رشد زبان فرزندم انتخاب کرده‌ام. آن سال‌ها زبان تنها برایم پدیده‌ای جذاب و نیز وسیله‌ای برای نوشتن بود و نگاه این چنینی به آن نداشتم و نمی‌دانستم که آن یادداشت‌ها روزی به کارم خواهد آمد. هر پژوهشگر زبان اگر توجه کند، برای مباحث مختلف مربوط به رشد زبان مثال‌های جالب توجه و شگفتی در زبان کودکان پیرامونش خواهد یافت. بحث تفکر هم‌یافت که ویگوتسکی عنوان می‌کند و خاص سال‌های اول کودکی است یا تعمیم افراطی، در زبان کودکان در حال رشد بی‌شمار مصداق دارد. مثلاً این که کودکان خوراکی را «قاقا» یا همه مردان را عمو و یا پارچه‌های پشمی پرزدار را پیشی می‌نامند، مربوط به همین دوره از رشد است و همه کسانی که در زندگی شاهد رشد کودکی بوده‌اند موارد مشابه آن را شنیده‌اند.

□ همان‌گونه که اشاره کرده‌اید، زبان‌شناسان با تمایز میان نماد و نشانه، برای زبان از عنوان دستگاه نشانه‌ای استفاده می‌کنند. عنوان یکی از زیرفصل‌ها در زبان‌شناخت

چنین است: زبان، دستگاه نشانه‌ای / نمادین. آیا با توجه به تعاریفی که از نماد و نشانه داریم این خلط اصطلاح نیست؟

■ امپرتو اکو، استاد نشانه‌شناسی، می‌گوید: «به زودی باید بر سر کاربرد واژه‌های زبان یا یکدیگر مذاکره و گفت و گو کنیم». مذاکره و گفت و گو یعنی همین قراردادها؛ یعنی همین که مثلاً بینش (insight) در روان‌شناسی گشتالت، «ادراک ناگهانی از چگونگی ارتباط اجزا یا کلی سازمان یافته معنی می‌دهد؛ در حالی که در مکتب روانکاوی به معنی «درک دقیق بیمار از مفاهیم و خاطراتی است که از سطح ناهشیار شخصیت به سطح هشیار می‌رسند».

من مطلقاً مخالف وضوح و صراحت در اصطلاح‌یابی نیستم، اما هنگام کاربرد آن اصطلاح، در حوزه زبان‌شناسی نبوده‌ام، در حوزه نگاه به ذهن نوع انسان بوده‌ام و زبان‌شناسی یکی از قلمروهای این عرصه است. اریک فروم زبان را نوعی نماد و از گونه نمادهای متعارف می‌داند. پیازه دوره‌ای از رشد شناخت را با نام رشد کارکردهای نمادین مشخص می‌کند و زبان را هم درون این دوره می‌بیند و در واقع کاربرد یک نام یا برچسب برای یک رابطه یا شیء یا کنش را برابر با سوار شدن بر تکه‌ای چوب و اسب انگاری آن می‌داند. البته او میان کاربرد نشانه و نماد نوسان دارد.

انسان‌شناسان نیز فصل ممیز انسان از حیوان را نماد می‌دانند. آنان برای انسان نماد و برای حیوان نشانه به کار می‌برند. در حوزه نقد ادبی نیز اعتقادی هست مبنی بر این که نشانه‌های زبانی در سیر به سمت ادبیات به نماد استحاله می‌یابند. رنه ولف از این گروه است. از سوی دیگر می‌دانیم که نمادهای دست فرسود به نشانه کاهش می‌یابند. در واقع این دو در جوهر یکی‌اند. توانی در کارکرد آن نظام پانزده میلیارد سلولی هست که حاصلش دیگر چیز انگاری / پنداری پدیده‌هاست و نظام نماینده‌ها را پدید می‌آورد. اگر رابطه نماینده و نموده نوعی مشابهت باشد، نماد است، اگر تنها قرارداد باشد، نشانه است. پس نماد در واقع

نوعی نشانه است. من خیلی پایبند خط کشی‌هایی که محصول ارایه «تعریف» اند نیستم! البته تعریف به معنای فرهنگ نامه‌ای.

□ در زمینه تفاوت زبان و ادبیات نیز خط کشی را دوست ندارید و این در حالی است که بعضی زبان را کاملاً از ادبیات متمایز می‌دانند. زبان را با کارکرد ارتباطی و ادبیات را با کارکرد هنری‌اش در نظر می‌گیرند.

■ تمایز اگر به تفکیک نینجامد برای شناخت ضروری است. ادبیات هم چون زبان کارکرد ارتباطی دارد، چون برای مخاطب یا مخاطبانی نوشته می‌شود و این در حالی است که بعضی اشکال زبان مانند زبان خودمحور و زبان درونی کارکرد ارتباطی ندارند. از سوی دیگر، زبان یک سره فاقد عناصر زیبایی نیست. عناصری از نوع کنایات و استعاره‌های زبانی مانند: دردل، در دهن، سرکوه و پاشنه در زبان فراوانند. ادبیات تنها این عناصر را پررنگ‌تر و هنری‌تر می‌کند. اصولاً جدا کردن این دو مقوله از هم با استفاده از نشانه‌هایی ویژه، محصول ساده‌گری و نوعی کاهش‌گرایی است. ساده‌گری همیشه عناصری عمده از موضوع را نادیده می‌گیرد یا حذف می‌کند. باید پرسید این تفکیک و ساده‌گری برای موضوع فوق پیچیده‌ای چون زبان و ادبیات، در برابر کمکی که به شناخت می‌کند چه میزان از واقعیت را نادیده می‌گیرد. اینجا است که به جای «یا این، یا آن»، «هم این و هم آن» مصداق پیدا می‌کند و این همان «مرز و بی‌مرزی یا تمایز و اینهمانی» است.

□ فصلی را به آموزش زبان اختصاص داده‌اید. آیا در زمینه آموزش زبان کاری کرده‌اید؟

■ کتاب‌های فارسی راهنمایی را تألیف کرده‌ام که در آنها از اطلاعات نظری مربوط به زبان آموزی که مبتنی بر اصول زبان‌شناسی و روان‌شناسی آموزش است استفاده کرده‌ام. در زمینه آموزش مهارت‌های زبان نیز کارهایی انجام داده‌ام.

□ آیا در فصل آموزش زبان دستگاهی ارایه داده‌اید؟ اگر چنین است مختصری درباره آن توضیح دهید.

■ دستگاه است. یعنی نظم و اصول دارد اما برای استفاده عملی باید بسط یابد. این شیوه آموزش مبتنی است بر روی‌کرد کل‌نگر که در آن باید آموزش زبان، در بافت آموزش مواد دیگر مانند هنر یا علوم یا مطالعات اجتماعی دیده شود و از سوی دیگر آغاز آموزش با کلمه و جمله باشد و سپس به صداها و زبان برسد. در این شیوه پیش از آموزش صداها بر تأمین مواد خواندنی و پرورش

مهارت خواندنی تأکید می‌شود. ویژگی دیگر این روش ادغام روش کارکردی یا روش مهارتی است، یعنی به همان اندازه که مهارت‌های تولید و درک زبان پرورش می‌یابند، در هر بخش از محتوا یکی از کارکردهای ارتباطی، تحقیق، خلاقیت و... در زبان، محور قرار می‌گیرند. مهارت تفکر پیوسته همراه با چهار مهارت دیگر دیده می‌شود و دیگر این که تفکر واگرا که ویژه ذهن خلاق است در کنار تفکر همگرا که خطی و منطقی است پرورش می‌یابد.

□ به نظر می‌رسد که در زبان شناخت درون یک نظریه حرکت نکرده‌اید. آیا انتخاب این شیوه تعمدی است؟

■ انتخاب نظریه، زمانی به کار می‌آید که قصد توصیف زبانی تنها به لحاظ زبان در میان باشد. در چنین کاری که جنبه‌های زمینه‌ای و بافتی زبان — در معنایی کلی‌تر از بافت موقعیتی و اجتماعی — نیز مطرح بوده است، حرکت در درون یک نظریه، توجه به ساختی از زبان و نادیده گرفتن ساختی دیگر از آن است. وقتی قصد داریم زبان را از ابعاد گوناگون تعریف کنیم یا دیدگاهی لازم داریم که ساخت و صورت را در نظر بگیرد و در عین حال تا اندازه‌ای به سطح معنی بپردازد تا از آن به سطح ادبیات برسد، روش بی‌روشی است. یونگ، بنیانگذار مکتب تحلیلی در روان‌شناسی، خود روشی کاملاً ابتکاری برای درمان داشت اما در بعضی موارد از نظام مکتب روانکاوی (فروید) و روان‌شناسی فردی (آدلر) استفاده می‌کرد، در حالی که به آن دو انتقادهایی داشت. هر جا که مسائل انسانی مطرح است این انعطاف‌پذیری‌ها لازم است. اما نظریه‌ها که تنها «تا اطلاع ثانوی معتبرند» این گونه انعطاف‌پذیری را بر نمی‌تابند.

□ بعضی از ناپهنجاری‌های زبان را در بخش آسیب‌شناسی زبان مطرح کرده‌اید اما بعضی دیگر زیر عنوان زبان و شخصیت ذکر شده‌اند، علت چیست؟

■ اساساً آسیب‌شناسی را در مفهومی وسیع‌تر از مفهوم رایج به کار برده‌ام. مثلاً ممکن است گفتار کسی که به پرحرفی مرضی دچار است و ما غالباً با مصداق‌های آن مواجهیم به لحاظ ساخت زبان نقصی نداشته باشد؛ اما در کنار انواع زبان پریشی که بیشتر معلول آسیب در نواحی مختلف نظام عصبی‌اند، از این‌گونه موارد نیز نام برده‌ام. در مجموع ذیل آسیب‌شناسی به جنبه‌هایی از زبان پرداخته‌ام که یا بیمارگونه‌اند یا اشکال زبانی معلول بیماری خاصی هستند.

به عبارت دیگر، آسیب‌شناسی به جنبه‌های

بیمارگونه در زبان می‌پردازد. مثلاً تفاوت ناشی از درجات بهره هوشی اگر به سمت کند ذهنی نرود، مربوط به شخصیت است، ولی نابسامانی‌های زبانی مربوط به هوشبهر پایین در حد عقب ماندگی ذهنی ناپهنجاری است. بنابراین پیداست که تفاسیر غیرمنطقی از ضرب‌المثل‌ها یا واژه‌سازی‌های عجیب که ویژه بیماران اسکیزوفرنی است منطقاً در آسیب‌شناسی زبان قرار گرفته‌اند؛ اما درون‌گرایی و بیرون‌گرایی تیپ‌های شخصیتی‌اند و در نتیجه ویژگی‌های گفتاری مربوط به این افراد زیرمقوله ارتباط و زبان خواهد بود. افراد ممکن است بدون اینکه بیمار هیستریک یا پارانویا باشند، شخصیت هیستریک یا سوءظنی داشته باشند. اینها تیپ‌های شخصیتی‌اند و بر زبان ما و شیوه ارتباط ما اثر می‌نهند.

□ در این گفت و گو مثال‌های متعددی از روان‌شناسی ذکر کردید. در زبان شناخت نیز در فصل‌های مختلف، غالباً به طرح مطالب روان‌شناختی از دیدگاه‌های مختلف پرداخته و از آن زاویه زبان را دیده‌اید. آیا به حوزه روان‌شناسی از لحاظ زبان علاقه‌مندید؟

■ هم از جهت زبان علاقه‌مندم و هم صرف نظر از زبان، حوزه مورد علاقه من برای مطالعه و کار است.

□ چطور شد که از زبان‌شناسی و ادبیات به سوی روان‌شناسی رفتید؟

■ در واقع از روان‌شناسی به ادبیات و زبان آمده‌ام.

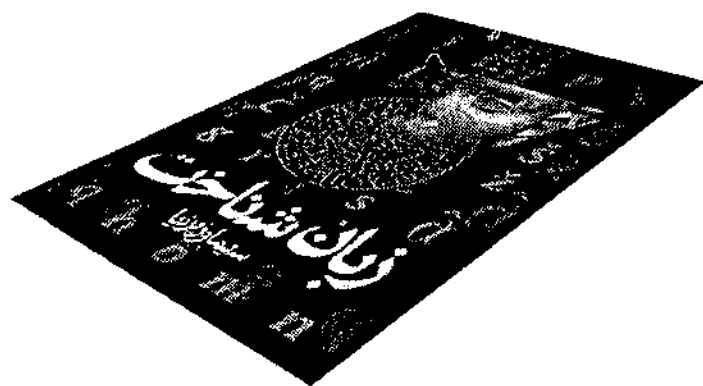
□ در این زمینه کاری هم انجام داده‌اید؟

■ کتابی تألیف کرده‌ام (با همکاری) درباره نقاشی کودک، کتاب دیگری نیز دارم که موضوع آن معرفی روان‌شناسی اعماق (تحلیلی) یونگ است و هر دو در مراحل چاپ‌اند.

□ انگیزه شما برای تألیف کتاب اخیر چه بوده؟ آیا کار دیگری در این زمینه شده است؟

■ کار دیگری به این صورت نشده، آنتونیومورنو تحلیلی از بعضی مباحث کلیدی اندیشه یونگ با نگاهی تقریباً انتقادی دارد؛ اما آن کتاب برای کسانی مفید است که پیشاپیش اندیشه یونگ را دریافته باشند.

روان‌شناسی یونگ بسیار پیچیده و دشوار است. بیان تمثیلی و ادیبانه، همراه با مباحث اسطوره‌شناسی، کیمیاگری و صبغه فلسفی، دشواری آن را دوچندان کرده است. به علاوه تکرار و اطناب که محصول اضافه شدن شیوه‌های شهودی بر نظام تجربی یونگ است بر این

دشواری‌ها می‌افزاید. حال اگر مشکلات ترجمه را هم به این عوامل اضافه کنید نتیجه مشخص است. انگیزه من در تالیف این کتاب آن بوده که برای علاقه‌مندان به نظام اندیشه یونگ که امروزه دنیای روان‌شناسی متوجه آن است دستیابی به آن افکار را ممکن سازم.

□ اگر ممکن است درباره کتاب «نقاشی کودک» نیز قدری توضیح دهید. مخاطبان این کتاب کودکانند یا بزرگسالان؟

■ مخاطبان کتاب اولیا و مربیان‌اند. نقاشی کودک بیشتر از این جهت که یک نوع شیوه بیان است و در ضمن از جهاتی با زبان سخنی دارد و در مراحل رشد شناخت و همراه با رشد کارکردهای نمادین ظاهر می‌شود برای من جذاب بوده است. نقاشی نیز مانند زبان مراحل رشد دارد. مثلاً این که کودکان تصویر زن باردار را با بچه درون شکم او می‌کشند یا اشیای درون صندوقچه را ترسیم می‌کنند، مربوط به مرحله واقعگرایی فکری کودک است که تا رسیدن به واقعگرایی دیداری، یعنی آنچه که محصول پختگی ذهن و قواعد مناظر و مریاست (پرسپکتیو) راهی و مراحل در پیش دارد. یا مثلاً اگر کودک پرنده روی قله کوه را بزرگ‌تر از کوه و با فاصله می‌کشد، به این سبب است که رشد هندسه در کودک، خلاف جهت رشد هندسه در تاریخ علم است، یعنی از هندسه توپولوژیک آغاز می‌شود و به هندسه اقلیدسی می‌رسد. بنابراین، در آن مرحله خاص تنها قاعده بیرون یا درون چیزی بودن مطرح است تا منطق اندازه و نظام متریک. کودک از راه نقاشی پیام‌هایی به ما می‌دهد. مثلاً اگر در نقاشی خانواده که همه را نام گذاری کرده، خودش را نمی‌کشد احتمالاً می‌گوید من طرد شده‌ام. یا اگر قد پدرش را از برج محل سکونتش بلندتر می‌کشد، قصدش بیان قدرت اوست و مسائلی از این قبیل. نقاشی زبان کودک است. گاه موازی با آن است و گاه در امتداد آن، و رشد زبان کودک از شیرین‌ترین و شگفت‌ترین پدیده‌هایی است که من شناخته‌ام.

□ آیا مباحث روان‌شناختی بر کارهای دیگر شما اثر نهاده است؟

■ فکر می‌کنم که اینطور بوده، مثلاً در نقدهای ادبی، داستان و نقد داستان. در کتابی نیز که به اندیشه و شعر سهراب سپهری اختصاص داده‌ام، فصلی مربوط به تحلیل روانکاوانه شعر سهراب از دید روان‌شناسی تحلیلی است. در این کتاب نشانه‌های فرایند کمال شخصیت را با توجه به الگوی «فردانیت» یونگ، در شعر سهراب پی گرفته‌ام.

□ تا چه حد به درستی این شیوه تحلیل مطمئن هستید؟

■ از زاویه‌ای که من دیده‌ام تحلیل درستی است. ممکن است دیگران از زاویه دیگری ببینند و تحلیل دیگری به دست دهند. این همان عالم مقال اثر ادبی است که دکتر حق‌شناس می‌گوید. اگر کار تحلیل یک اثر با یک بینش و نگرش به پایان برسد، یعنی آن اثر فاقد جوهر هنری لازم برای ایجاد نگره‌ای نو در هر قرائت بوده است، در حالی که شعر سهراب مطلقاً چنین نیست.

□ دوباره بر سر زبان برگردیم. آیا فکر نمی‌کنید بخش‌هایی از زبان شناخت را به اختصار گذرانده‌اید؟

■ همه بخش‌ها را به اختصار گذرانده‌ام. همه فصل‌ها را می‌توان به روش به اصطلاح پوست پیازی، لایه لایه گسترده کرد یا حتی تبدیل به یک کتاب کرد، اما نه در کنار یکدیگر. دوست ندارم مخاطبم با استفاده از مهارت «گوش ندادن» یا «نخواندن» و با پرش‌های بلند کار مرا خلاصه کند. خودم این کار را برایش انجام داده‌ام. اگر عمری باشد، طرحی برای تالیف مستقلی در زمینه رشد زبان دارم.

□ در سال‌های اخیر دو نگرش به زبان در کنار یکدیگر مطرح بوده است. یکی دید سنتی و قدمایی که تمایل به تلفظ قدیمی و کاربرد شکل اصلی واژه‌ها دارد و دیگری بنابر اصل تحول زبان که جهانی است، تغییر در تلفظ، معنی و نیز بعضی ساخت‌های خلاف قیاس را می‌پذیرد. آیا شما از طرفداران گروه دوم هستید؟

■ غالباً اینطور است اما همیشه نه. تا آنجا پیرو این دیدگاهم که بعضی از موارد نادیده گرفتن اصول سنت‌گرایی زبان را اساساً «خطا» نمی‌دانم و برایش نیز توجیه روان‌شناختی دارم که فرصتی دیگر می‌طلبم. از سوی دیگر اصطلاح «خطا» را اصولاً مناسب مواردی از نوع درازنویسی یا جابه‌جایی مکان قید یا مثلاً خلاف قیاس‌ها نمی‌بینم، خلط اصطلاح اینجاست. خطا عنوانی شناخته شده است برای گروهی از برون‌دادهای زبانی که زیر تأثیر خستگی یا اثر روان‌گردان‌ها و مواد مشابه و یا تأثیر ضمیر ناهشیار (آن گونه که فروید می‌گفت) پدید می‌آیند، مانند کاربرد «یارانه» به جای «رایانه» یا «آتش نشانی» به جای «آتش فشانی» و بالعکس و ارتباطی هم به سواد و میزان درک از زبان ندارد. برای آن مواردی که اشاره کردم، اصطلاح «انحراف معیار» را مناسب می‌دانم و به کار می‌برم.

اما بازگردیم به ابتدای صحبت شما در زمینه آن دو نگرش. من ترجیح می‌دهم منعطف باشم. یعنی از موضع ویراستار طرفدار توازن و تعادل و افراط و تفریط

را درست نمی‌دانم. از موضع کارشناس زبان‌آموزی روشی را می‌پسندم که در تدوین محتوا تمایل به گروه سنتی و در ارزیابی تولیدات زبانی دانش‌آموز تمایل به نگرش زبان‌شناسان باشد. به این ترتیب نمونه‌هایی که همه یا اکثریت آن را می‌پذیرند به دانش‌آموز عرضه می‌شود، اما با وضع قوانین جزمی او را از خلاقیت و تولید باز نمی‌داریم. از موضع برنامه‌ریز زبان حتماً گفتاری از رابرت هال را روی دیوار مقابلم می‌آویزم با این مضمون: «حتی اگر برنامه‌ریزان زبان برای کاربرد واژه‌های خاص و تلفظ‌های مورد نظر بر مردم پلیس بگمارند، تغییرات درون زبانی مسیر خود را طی خواهد کرد و تغییرات سطح واجی زبان را به سمت دگرگونی پیش خواهد برد و هیچ قانونی قادر نخواهد بود از این دگرگونی پیشگیری کند.»

کارنامه سیمائوزیرنیا

- فارسی اول تا سوم راهنمایی، با همکاری سازمان کتابهای درسی، ۱۳۷۲.
- خودآزمون هدفدار فارسی ۳ جلد، با همکاری نشر شورا، ۱۳۷۳.
- نوشتن و سخن گفتن (ترجمه و تالیف)، انتشارات مدرسه، ۱۳۷۹.
- زیر سپهر آبی سهراب، با همکاری، نشر قطره، ۱۳۷۹.
- دیداری دیگر با شازده کوچولو (داستان برای نوجوانان)، نشر شورا، ۱۳۷۸.
- داستان یک سفر عجیب (داستان برای نوجوانان)، در دست انتشار، نشر معیار.
- در آینه تاریخ بیهقی، در دست انتشار، نشر سپند.
- روانشناسی اعماق (تحلیلی)، در دست انتشار، نشر قطره.
- نقاشی کودک، با همکاری، انتشارات قطره، ۱۳۷۹.
- خودباوری بر اساس مکتب عقلی - عاطفی، با همکاری، در دست انتشار، انتشارات سپند.

یکی از کاربردی‌ترین عناصر رمان معاصر، اسطوره است. منشأ و مقصد اساطیر باستان، بخش ناخودآگاه ذهن آدمی است. القابات و تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم انباشته‌های مخزن ناخودآگاه - چه فردی و چه جمعی - در چگونگی روند زندگی عاطفی، اجتماعی و حتی تاریخی انسان، نقش و جایگاهی انکارناشدنی دارد. از آنجا که ابتدایی‌ترین و غریزی‌ترین زبان گویش ناخودآگاه، افسانه‌ها و اسطوره‌های تاریخی - تخیلی است، ادبیات مدرن از این زبان به منزله پُلّی برای ارتباط با مخاطب و به چالش طلبیدن اندوخته‌های لایه زیرین ذهن او، بهره می‌گیرد.

یکی از اسطوره‌گراترین نویسندگان معاصر ژوزه ساراماگو - برنده نوبل ادبی ۱۹۹۸ - است. بررسی و کاوش در ژرف ساخت آثار ساراماگو بدون شناخت عناصر اسطوره‌ای به کار رفته در آن، ممکن نیست. بنابراین آگاهی از تاریخچه مختصر مشهورترین اساطیر جهان، پیش از مطالعه رمان‌های این نویسنده پرتغالی برای مخاطب ضروری به نظر می‌رسد.

بلم سنگی نام تازه‌ترین کتاب ترجمه شده ژوزه ساراماگوست. با ترسیم نموداری فرضی برای سنجش میزان حضور اسطوره‌ها در رمان‌های ساراماگو خواهیم دید که رمان بلم سنگی در نقطه اوج نمودار قرار خواهد گرفت. در سال مرگ ریکاردوریش ساراماگو آمیزش اسطوره و واقعیت را ابداع می‌کند و افسانه‌های کوچک و بزرگ تاریخی پرتغال و یونان را زبان آشنا و گویایی می‌یابد برای توصیف و تشریح واقعیت سیاسی اجتماعی. او فضای تیره و تار و حکومت استبدادی

دوران سالازار را با هویت بخشیدن به تصاویر تاریخی اسطوره‌های پرتغال توصیف می‌کند و به نقد می‌کشد. کاربرد متعادل و متناسب زبان اسطوره در سال مرگ ریکاردوریش (۱۹۸۴) دو سال بعد در بلم سنگی (۱۹۸۶) نمود و جلوه‌ای افراط‌گونه پیدا می‌کند، تا آنجا که مالکیت اسطوره‌ها بر تمامی صفحات رمان به رسمیت شناخته می‌شود!

اسطوره‌زدگی زبان، راه را بر برقراری ارتباط نزدیک میان نویسنده و خواننده می‌بندد و همذات‌پنداری مخاطب جهانی را کم‌رنگ می‌کند. در بلم سنگی هجوم اساطیر بر ذهن سنگینی می‌کند و مخاطب، ناخودآگاه همزمان با پیرایش حشو و زوائد و شاخ و برگ‌های سردرگم‌کننده افسانه‌های عامیانه و اساطیر ناشناخته، جان کلام را از آن میان، درمی‌یابد. سیر نزولی وفور اسطوره‌ها در آثار ساراماگو به رمان کوری (۱۹۹۵) ختم می‌شود. کوری پیش از آنکه از اسطوره‌ها برای ابلاغ پیام خود بهره گیرد، از استعاره و تمثیل استفاده می‌کند و از این رو نه تنها در میان مجموعه آثار ساراماگو بلکه در قیاس با آثار مدرن و نیمه مدرن ادبی دهه‌های اخیر، یک اثر تمثیلی تمام عیار به شمار می‌آید.

اما در همه نام‌ها (۱۹۹۷) اسطوره کاربردی زیرساختی و عمقی دارد؛ ساراماگو باز به زبان نمادها و کهن الگوها (Archetype) روی می‌آورد، اما این بار اعتدال و تناسب را فراموش نمی‌کند. از همین روست که در همه نام‌ها اسطوره به مثابه ابزاری کارآمد و زیربنایی در خدمت کلام و معنا قرار می‌گیرند، اما در بلم سنگی پیام‌های فلسفی و اجتماعی نویسنده در ازدحام وقایع تاریخی - جغرافیایی و اسطوره‌های محلی و ملی کشور پرتغال، اندکی رنگ می‌بازند.

به همان اندازه که بلم سنگی و کوری از لحاظ استفاده از اسطوره‌ها در تقابل با یکدیگر قرار می‌گیرند،

از نقطه نظر ساختار و عناصر داستان‌پردازی چندین فصل مشترک دارند. عنصر تخیل در هر دو اثر فضا و موقعیتی خلق کرده است که تصور تحقق آن در واقعیت ممکن نیست. در کوری موقعیت و شرایط فردی، اجتماعی و سیاسی شهری خیالی و بدون نام که تمام شهروندان آن ناگهان کور شده‌اند، مورد بررسی قرار می‌گیرد و در بلم سنگی جدایی تمثیلی شبه جزیره ایبری (پرتغال و اسپانیا) از اروپا و پیامدهای فرهنگی - اجتماعی این پدیده جغرافیایی ناممکن به وسیله ابزار قدرتمند و تأثیرگذار تخیل به وصف درمی‌آید. سفر و انگیزه مسافران که در تمام آثار ساراماگو به عنوان عنصری نمادین نقش و جایگاهی تثبیت شده یافته است، در بلم سنگی نمودی کامل، رسا و گویا دارد. تعداد شخصیت‌های محوری هر دو داستان نیز مشابه یکدیگر است: سه مرد، دو زن و یک سگ. این شش نفر و به قول ساراماگو این چند «موجود جاندار» گاه مانند یک گروه اکتشاف و تحقیق در خیابان‌های شهر آشفته و ویران خویش کورمال کورمال حرکت می‌کنند و در و دیوار شهر غریب خود را می‌کاوند (کوری) و گاه در هیأت یک خانواده به گردشی تازه و ناشناخته می‌روند (بلم سنگی) و پیش از آنکه مرزهای جغرافیایی کشور خود را بشناسند به خودشناسی می‌رسند.

بلم سنگی با روایت معجزات روزانه چند آدم معمولی آغاز می‌شود. ژوانا کاردا شاخه نارون را بر زمین می‌کشد و خطی نازدودنی ایجاد می‌کند که باد و باران قادر به پاک کردن آن نیست؛ ژواکیم ساسا سنگ بزرگی به دریا پرتاب می‌کند که درست همزمان با شکاف خوردن کوه‌های پیرنه است؛ ژوزه آنائیسو که معلم است، هرجا می‌رود دسته‌ای عظیم از سارها بر فراز سر او پرواز می‌کنند؛ پدر و اورو سه ناگاه لرزش زمین را زیر پای خود

شهلا زرنگی

سفر معجزه آسای بلم سنگی

احساس می‌کند؛ ماریا گویا پرا چوراب کاموایی آبی را می‌شکافد که نخ‌های تمام‌نشده و بی‌پایان دارد. ششمین عضو این گروه یک سگ بزرگ پشمالوست که هیچ وقت پارس نمی‌کند و همواره یک تکه نخ پشمی آبی از گوشه دهان او آویزان است. در فصل‌های پایانی رمان، عضو دیگری نیز به این گروه می‌پیوندد؛ یک اسب که گروه شش نفره را هفت تایی می‌کند. رسیدن به عدد «هفت» در روزهای آغازین سفر، نشانه جنبه نمادین و معنوی سفر آنهاست. عدد هفت در وجه عرفانی همه ادیان الهی و همچنین در اساطیر جهان هاله‌ای از تقدس دارد. هفت نشانه کمال و تقدس معنوی است. در مناسبات و زمان‌بندی‌های روزمره نیز هفت نقشی به‌سزا دارد: هفت روز هفته، هفت خدای اساطیر یونان، هفت سالگی کودک و هفت ستاره که به مجموع‌شان ثریا می‌گویند.

در بلم سنگی، ساراماگو در عالم خیال پرتغال و اسپانیا را از اروپا جدا می‌کند و سرگردانی جغرافیایی و فرهنگی این دو کشور را به‌نظاره می‌نشیند. پرتغال و اسپانیا در منتهی‌الیه مرزهای جنوب غربی قاره اروپا قرار دارند و به دلیل دوری از مرکز اروپا و در حاشیه قرار داشتن، همواره در طول تاریخ از بسیاری پیشرفت‌ها و رویدادهای اقتصادی - سیاسی کشورهای چون فرانسه و آلمان دور بوده‌اند. از طرفی به دلیل نداشتن استقلال جغرافیایی و هم‌مرزی با آب‌های اقیانوس اطلس و دریای مدیترانه و همچنین موقعیت مکانی پرتغال در نقشه که همچون توده کوچکی از مرزهای جنوبی اسپانیا معلق مانده است، این تصویر که ناگهان پرتغال و اسپانیا از مرزهای خود با فرانسه جدا شده و در آب‌های اقیانوس اطلس شناور شوند، بیشتر در ذهن جان می‌گیرد و ساراماگو به این تصویر جان بخشیده است. سرگردانی فرهنگی و وابستگی به واردات

فرهنگی کشورهای قدرتمند اروپا، سبب شده است شبه‌جزیره ایبری در اقیانوس گسترده‌ای از بلاتکلیفی و عدم استقلال غوطه‌ور باشد. و همین سرگردانی، یگانه عامل الهام‌بخش ساراماگو بوده است تا شبه‌جزیره را به بلمی سنگی تشبیه کند و آوارگی آن را در خلأ بین شرق، غرب، شمال و جنوب به تصویر بکشد.

یکی از مفاهیمی که در بلم سنگی به وضوح بر آن تأکید شده است مسئله همزمانی است. «دنیا آکنده از همزمانی‌هاست و اگر چیزی با چیز دیگر که از قضا به آن نزدیک است همزمان روی ندهد، این دلیل نمی‌شود که همزمانی‌ها را انکار کنیم، معنایش آن است که آنچه همزمان با آن روی می‌دهد دیدنی نیست.»^۱

نخستین بار پائولو کوئیلو نویسنده مشهور برزیل مفهوم فرازمینی همزمانی را در کتاب کیمیاگر مطرح نمود و اهمیت سرنوشت‌ساز همزمان شدن دو رویداد و تأثیر نیروی مافوق بشری آن را در هدایت زندگی انسان، به شکل یک تئوری تازه‌پای فلسفی تشریح کرد. در بلم سنگی نیز نویسنده می‌کوشد تا میان کارهای خارق‌العاده و ناگهانی شخصیت‌های رمان و ایجاد شکاف میان کوه‌های پیرنه و جدایی شبه‌جزیره ایبری از اروپا، رابطه‌ای فرازمینی برقرار کند و هماهنگی و تقارن زمانی میان همه این اتفاقات غریب را به «قانون همزمانی» نسبت دهد: «شاید احمقانه به نظر بیاید، ما به این نتیجه رسیده‌ایم که بین آنچه برای ما اتفاق افتاده و جدایی اسپانیا و پرتغال از اروپا رابطه‌ای هست.^۲ لحظه‌ها نیز در این میان نقشی تعیین‌کننده دارند. اینکه یک حادثه در چه لحظه‌ای به وقوع بپیوندد و چه ارتباطی با حوادثی که در همان لحظه در جایی دیگر اتفاق افتاده، داشته باشد به هماهنگی مقدری بستگی دارد که ما گاه نامش را تقدیر می‌گذاریم، گاه جبر ازل و سرنوشت و گاه مقدرات

آسمانی. رسیدن به نوعی کشف و شهود روزانه و بهره گرفتن از قانون متداول همزمانی در اتفاقات ساده و پیچیده زندگی، با دریافت و درک ما از «نشانه‌ها» ارتباطی مستقیم دارد. نشانه‌ها چراغ‌های راهنمای سائلک در جاده پریپیچ و خم سیر و سلوکند و نادیده گرفتن آنها، رهرو این سفر را چه در جاده‌های زمینی باشد و چه در سیر آفاق آسمان، به سنگلاخ پرفراز و نشیب گمراهی خواهد کشاند. نشانه‌ها گاه وقوع حادثه‌ای شوم را هشدار می‌دهند و گاه نویدبخش یک تصادف و همزمانی مطلوب، خوشایند و سعادت‌بخشند. در ادبیات کلاسیک ایران این نشانه‌ها به «اخطار سرنوشت» معروفند و نمونه‌های آن در شاهنامه فردوسی به وفور یافت می‌شود. (غمنامه رستم و سهراب) در اسطوره‌های مذهبی نیز نشانه‌هایی که وقوع یک فاجعه تاریخی را پیشاپیش خبر می‌دهند، فراوانند. غوغای پر رمز و راز غازها و دستگیری دستگیره در پیش از رفتن حضرت علی (ع) به مسجد و ضربت خوردن ایشان، نمونه‌های ساده و آشنای «اخطار سرنوشت» در اساطیر مذهبی به شمار می‌آیند.

در بلم سنگی نشانه‌ها مرحله به مرحله گروه مسافران را در مسیرهای ناشناخته به پیش می‌رانند، اما ویژگی اصلی نشانه‌ها که سبب نادیده گرفتن آنها می‌شود، نوعی بی‌معنایی ظاهری است. سادگی و دم‌دست بودن این نشانه‌ها تا آنجاست که در اکثر موارد از هدف و انگیزه حضور ناگهانی و رازناک آنها، غفلت می‌کنیم: «از لحظه‌ای که سگ محوطه خالی جنگل را طی کرده بود، آنها از دیدن چیزی که آشکار بود سستی کردند، بگذارید بگوئیم که این هشدار قطعی بود، اما مردم بیشتر وقت‌ها به این علائم توجه نمی‌کنند. و حتی وقتی دیگر دلیلی برای شک نیست، هنوز در نادیده گرفتن هشدار اصرار دارند...»^۳

بلم سنگی
ژوزه ساراماگو
مهدی غبرایی

انتشارات هاشمی، تهران، ۱۳۸۰

در متون عرفانی کهن و در کتب روان‌شناسی نوین، تمرکز یا اتحاد نیروهای پراکنده ذهن، محور بسیاری از نظریه‌های علمی بوده است. شواهد سیاسی، اجتماعی و حتی تجربیات عرفانی عرفای متأخر و متقدم نشان داده است که هرگاه اراده فردی یا جمعی به طور کامل بر امری قرار گیرد، تحقق آن امر — هر چند ناممکن — در واقعیت ممکن خواهد شد. بنابراین نیروی نامرئی و پنهان ذهن آدمی — هنگام طلب — با تمرکز تمام قوای درونی بر مطلوب آشکار خواهد شد و ثمر خواهد داد. مثل معروف خواستن توانستن است نیز مصداق عامیانه این مدعاست. توجیه فیزیکی این نظریه نیز همان‌گونه که ساراماگو بدان متوسل می‌شود، برافروختن آتش به وسیله «تمرکز» شمع‌های خورشیدی بر نقطه کانونی عدسی محدب است.

شبه جزیره متحرک و سرگردانی که ساراماگو آن را به بلم سنگی تشبیه کرده است، در طول ماجرای داستان و در چرخش‌های بی‌هدف خود به اطراف، در معرض برخورد با جزیره‌های مسکونی دیگر قرار می‌گیرد. در شرایطی که همه تمهیدات لازم برای کاستن از خطرات این تصادم فراهم آمده است، آرزوی جمعی همه ساکنین، انحراف معجزه‌آسای شبه جزیره از مسیر فعلی است تا نجات یافتن از این وضعیت مرگ‌بار محقق شود. ساراماگو در این بخش از رمان بر اهمیت نیروهای فوق روانی تأکید می‌کند و برتری آن را بر قوانین نانوشته جهان بیرون به رسمیت می‌شناسد: «نظریه چهارم که از همه ناهمگن‌تر است، به آنچه نیروهای فوق روانی می‌خوانند متوسل می‌شود و اصرار می‌ورزد که شبه جزیره را برداری از مسیر منحرف کرده ظرف کمتر از یک دهم ثانیه از تمرکز هراس محض جمعیت پریشان و آرزوی نجاتشان تشکیل شد... قدرت ذهن جمعی آشکارا همان اثر تشدیدشونده عدسی‌ها را دارد که افکار فردی بسیار پراکنده و آشفته به وسیله آن برانگیخته و متمرکز می‌شود و در لحظه بحرانی به حال غلیان می‌رسد.»^۴

با این استدلال می‌توان علت‌العلل همه انقلاب‌های سیاسی و تحولات ناگهانی اجتماعی را اتحاد و همبستگی میان نیروهای درونی افراد دانست نه تمرکز قدرت‌های بیرونی و نیروهای منسجم نظامی. در مرام و مسلک ژوزه ساراماگو ملی‌گرایی افراطی و ناسیونالیسم همواره در تقابل با اومانیسم قرار دارد. همه

نام‌ها اومانیستی‌ترین اثر این نویسنده است که در آن انسان‌گرایانه‌ترین اندیشه‌ها و عقاید ساراماگو در جمله‌ای که دوبار تکرار می‌شود، خلاصه شده است: «من فکر نمی‌کنم احترامی بزرگ‌تر از این باشد که آدم برای یک ناشناس گریه کند.»^۵

لحن غالب رمان بلم سنگی، لحنی طنزآمیز و گاه هجو آلود است. ساراماگو، هم خرافاتی را که در طول زمان‌ها در دل مذهب رخنه کرده تحقیر و ریشخند می‌کند و هم تلاش مذبوحانه آدم‌ها را برای اثبات هویت ملی به باد طنز می‌گیرد. آن دسته از خرافه‌ها و باورهای ساده‌لوحانه که در کنار حقایق مذهب کاتولیک به چشم می‌خورد، به صریح‌ترین شکل ممکن در بلم سنگی به هجو کشیده شده است: «... یکی از دندان‌های کریستوفر کولمب به طول چهار و عرض سه انگشت، ابعادی که بی‌شک اغراق‌آمیز است، اما فقط آنهایی را که از ابعاد غول‌آسای قدیسان بی‌خبرند به شگفتی می‌آورد.»^۶

گفتم که انسان‌گرایی محض تنها مرامی است که ساراماگو بدان پایبند است و در تمام آثار خود بر آن پافشاری می‌کند؛ اما در بلم سنگی با طنز تند و تیزی که کل فضای رمان را دربر گرفته است، ساراماگو در هیچ ایسمی نمی‌گنجد، بنابراین اومانیسم نیز از گزند نیش طنزی که بر حال و هوای رمان حاکم است، در امان نیست: «... هرچند باید تسلیم شدن به وسوسه انسان‌انگاری را محکوم بدانیم، که همه چیز را در رابطه‌ای تنگاتنگ با آدمیزاد می‌بیند و داوری می‌کند، انگار که طبیعت کاری بهتر از آن ندارد که به ما ببیند.»^۷

گرایش فرا اومانیستی ساراماگو تا آنجا پیش می‌رود که احترام به کل موجودات جهان خلقت را دربر می‌گیرد و مرزهایی مشترک با عرفان بودایی پیدا می‌کند. به همین علت است که یک سگ و یک اسب جزء اعضای گروه همسفران به شمار می‌آیند و نیازها و خواسته‌های این دو حیوان با شیوه جریان سیال ذهن بیان می‌شود. نویسنده برای توصیف موقعیت و ذهنیت این «هفت موجود جاندار» نوعی همسانی و عدالت قائل است. نگاه یکسان به اجزای هستی و انسان‌گرایی تعمیم یافته به کل موجودات طبیعت در بلم سنگی، در حقیقت گونه‌ای تکامل یافته از انسان‌گرایی است و می‌توان آن را «جاندارگرایی» نامید که اصل اولیه

عرفان هندی نیز هست.

در جهان‌بینی آنارشیستی قهرمانان زاده خیال ساراماگو، لحظه‌ها و آنات گذرا و میرنده، قدر و ارزشی جاودانه دارند. جاودانگی از منظر غرق‌شدگان در مانداب روزمرگی، آرزویی محال و چشم‌اندازی دست‌نیافتنی است، اما آنان که «آب‌تنی کردن در حوضچه اکنون» را آموخته‌اند، آرزوهای دور و دراز خود را در لحظات فانی، جاودانه می‌کنند. اپیکوریسم خیال‌گونه‌ای که شخصیت‌های محوری بلم سنگی و سال مرگ ریگاردوریش را به سمت «زیستن در لحظه» هدایت می‌کند، دم غنیمت شمار عارفانه‌ای است که به تمام زد و بندهای سیاسی، دسته‌بندی‌های حزبی و نژادی و قوانین دست و پاگیر مدنیت مدرن پشت می‌کند و بی‌اعتناست و به بیان شاعرانه‌تر «ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است.»

در بلم سنگی ژواکیم ساسا پس از گذشتن از مرحله شک، و تردید میان ماندن و رفتن یا بودن و نبودن، به یقین «با هم بودن» می‌رسد و خوشبختی واقعی را در *Carp diem* (دم را غنیمت شمار) جست‌وجو می‌کند: «تنها چیز واقعی که در این لحظه روی زمین وجود دارد این است که با هم هستیم.»^۸

زن در آثار ساراماگو به عنوان فرشته‌ای زمینی، تقدس و منزلتی دارد که نمی‌توان با تفاؤل از کنار آن گذشت. در شخصیت‌پردازی رمان‌های این نویسنده پرتغالی، زن همواره چند پله بالاتر از مرد قرار دارد. نقش راهبر و هدایت‌کننده‌ای که زن در رمان‌های کوری، همه نام‌ها و بلم سنگی به عهده دارد نشانگر دیدگاه نویسنده نسبت به جنس دوم دستگاه آفرینش است.

در کوری تنها یک نفر کور نمی‌شود و بینا باقی می‌ماند و آن زن دکتر است که راهنمایی و هدایت گروه کورها را به عهده می‌گیرد. در همه نام‌ها آفاژوزه از آغاز داستان تا پایان آن در جست‌وجوی زنی ناشناس است و در بلم سنگی ماریا گویا پرا در نقش زنی قوی، شجاع و جسور به عنوان بلد راه در جایگاه راننده دلیجان می‌نشیند، چون فقط اوست که می‌داند چگونه اسب را هدایت کند و تنها او از پیچ و خم و پستی و بلندی جاده خبر دارد.

در حقیقت نیازهای زمینی و خواسته‌های مرتبط با جسم، هاله آسمانی و مقدسی که چهره زنان خیالی

ساراماگو را پوشانده است، آنها را برتری می‌بخشد و به زندگی زمینی و نیازهای غریزی و طبیعی آنان رنگ و بویی آسمانی و معنوی می‌دهد.

بررسی و تحلیل موشکافانه اساطیر مورد اشاره ساراماگو در بلم سنگی، در محدوده این مقال نمی‌گنجد و عرصه‌ای گسترده و مجالی بیشتر می‌طلبد. به عنوان مثال پرداختن به اسطوره‌های ایرانی و یونانی مربوط به سگ می‌تواند به تنهایی موضوع یک مقاله مفصل اسطوره‌شناسانه باشد و از مراسم «سگ دید» در ایران باستان تا افسانه سگ سه سر یونان (سیربروس Cerberus) را دربرگیرد. اما تمثیلی بودن رمان بلم سنگی موضوعی است که یادآوری آن در پایان این نوشتار، ضروری به نظر می‌رسد. تشبیه مستقیم شبه جزیره ایبری به بلمی سنگی که بدون هدف در حرکت است شاید صورت تمثیلی کره زمین باشد، زیرا دور تسلسلی که زمین را در منظومه شمسی گرد خورشید می‌چرخاند، مستلزم هدفمندی نیست. هدف در انتهای خطی مستقیم درخور جست و جوست نه در دور باطل یک دایره. بنابراین وجه شبه بلم سنگی (شبه جزیره) و سیاره زمین گردشی تکراری است که ذهن کوچک افراد بشر قادر به درک راز و رمز آن نیست. از طرفی هر لحظه امکان سقوط و نابودی هر دو وجود دارد. شبه جزیره سرگردان در معرض برخورد با صخره‌ها، جزیره‌ها و قاره‌ها قرار دارد و جاودانگی کهکشان راه شیری نیز تضمین نشده است و سیاره زمین نیز در معرض برخورد با شهاب سنگ‌هایی قرار دارد که گاه و بیگاه از کنار آن می‌گذرند. بلا تکلیفی و تزلزل، وجه اشتراک شبه جزیره ایبری و سیاره خاکی ماست. شاهد مثال دیگری که

می‌توان برای شکل تمثیلی رمان بلم سنگی در نظر گرفت، سفر است. بلم سنگی شرح سفر کوتاهی است که به زندگی شباهت بسیاری دارد. خواب، خوراک و وسوسه عشق دغدغه‌های اصلی مسافران در طول سفر چندروزه‌شان است. زندگی زمینی را نیز می‌توان با توجه به این سه نیاز تعریف کرد.

از سوی دیگر سرگردانی و هراس ساکنان شبه جزیره ایبری را می‌توان با سردرگمی و بلا تکلیفی ازلی انسانی مقایسه کرد که از سرنوشت نانوشته خود هیچ نمی‌داند.

آخرین سطر رمان بلم سنگی شاید امیدوارکننده‌ترین و سرسبزترین جمله پایانی در همه آثار ساراماگو باشد. طنز تلخ و بدبینانه‌ای که در سرتاسر رمان شاهد آن هستیم، در سطر اختتامیه مبدل به دلخوشی معجزه‌آسایی می‌شود که جوانه‌های نورسته را در سترونی شاخه خشکیده، سبز می‌بیند: «... شاخه نارون سبز است. شاید سال آینده باز جوانه بزند.»

رسالت خطیر ترجمه و نقشی که در اعتلا و گسترش فرهنگ و علوم یک کشور دارد، کمتر از نقش و رسالت تألیف نیست. ترجمه هنری است که تعهد و تسلط مترجم را به تصویر می‌کشد؛ تعهد به پیام درونی متن و تسلط بر زبان ظاهری آن. در ترجمه آثار ادبی به علت تنوع و تکثری که ویژگی غالب چنین آثاری است، امر ترجمه نیازمند دانش، دقت و همت بیشتری است.

رکود و سکون تاریخی بازار نشر کتاب، سبب شده است ناشران همواره مترصد موقعیت نابی باشند تا به کمیت نگران‌کننده شمارگان کتب خود سامان بخشند. معرفی برنده جایزه ادبی نوبل به طور سالانه، فرصت مناسبی برای رونق بخشیدن به بازار خاموش کتاب است. اما این فرصت و موقعیت دستخوش شتابزدگی و هول و هیجان ناشران می‌شود و هدف معنوی آن در حساب و کتاب سود و زیان رنگ می‌بازد. پیامد دیگر این شتابزدگی، انتشار رو به فزونی ترجمه‌هایی است که زمان و حوصله زیادی برای تکمیل آن حرف نشده است. زیرا فصل چاپ و نشر، فصل محدود و ناپایداری است. ترجمه کتاب بلم سنگی نیز که محصول چنین اوضاع و شرایطی است، از آفات شتاب و تنگی وقت مترجم و ناشر در امان نمانده است. ضعف نگارشی و دستوری ترجمه، عدم ویرایش دقیق و منطبق با دستور زبان

فارسی و وفور خطاهای حروفچینی که از قلم غلط‌گیر نمونه‌خوان افتاده‌اند، از نقاط ضعف ترجمه کتاب به شمار می‌آیند. اما از آنجا که در مرام نقادانه، شکر و شکایت به هم آمیخته است و اثربخشی‌شان مستلزم وجود یکدیگر است، یاد نکردن از توفیق مترجم در القای پیام درونی اثر اندکی به دور از انصاف است. بی تردید پیچیدگی و دشواری نثر ساراماگو چه از لحاظ ساختار نگارشی و چه از نقطه نظر معانی باطنی، بر مخاطبان آثارش پوشیده نیست. در بلم سنگی تلاش مترجم در راه القای پیام نویسنده و رساندن مفهوم استعاره‌ها و اسطوره‌ها، تلاشی موفقیت‌آمیز بوده است. آشکارترین غفلت و فراموشی مترجم (و یا ناشر) که نمی‌توان با تعاف از کنار آن گذشت، نوشتن مقدمه‌ای کوتاه بر کتاب است. اصولاً کار معرفی کتاب و آشنا کردن خواننده با موضوع کتاب پس از اطلاعات ناچیز شناسنامه، برعهده مقدمه‌ای است که ناشر یا مترجم موظف به نوشتن آنند. در مورد بسیاری از آثار شناخته شده، ممکن است وجود یک مقدمه در آغاز کتاب چندان ضروری به نظر نیاید، اما در رمان‌های ساراماگو با اسطوره‌گرایی و تمثیل‌سازی‌های مفراطی که در آن به چشم می‌خورد، نبودن مقدمه‌ای که دست‌کم اسطوره‌های به کار رفته در متن را معرفی کند، خلأ بزرگی است که با هیچ بهانه و توجیهی جبران نمی‌شود. جدایی «تمثیلی» پرتقال و اسپانیا از اروپا، برای خواننده‌ای که معلومات تخصصی خود را در رشته جغرافیا کامل نکرده است! در آغاز واقعی و حقیقی جلوه می‌کند و فقط زمانی به کنایه و ایهام نهفته در بطن اثر پی می‌برد که چیزی به پایان رمان نمانده است.

□

پی‌نوشت‌ها:

- ۱ - بلم سنگی، ژوزه ساراماگو، ترجمه مهدی غبرائی، انتشارات هاشمی، ۱۳۸۰، ص ۳۳۳.
- ۲ - همان، ص ۲۱۳.
- ۳ - همان، ص ۱۷۳.
- ۴ - همان، ص ۲۸۴.
- ۵ - همه نام‌ها، ژوزه ساراماگو، ترجمه عباس پژمان، انتشارات هاشمی، ۱۳۷۸، ص ۳۲۵.
- ۶ - بلم سنگی، ص ۸۳.
- ۷ - همان، ص ۳۵۸.
- ۸ - همان، ص ۲۱۵.

ترجمه ادبیات معاصر ایران به زبان‌های دیگر و شناساندن اندیشه‌ها و تجربه‌ها و دستاوردهای نویسندگان ایرانی وظیفه‌ای است بس خطیر و در موقعیت کنونی امری بسیار مهم در ترسیم چهره واقعی فرهنگ و ادبیات ما در زمانه‌ای که دست‌های آشکار و نهان و خودی و بیگانه سیمای نه چندان مطلوبی از ما به جهانیان ارائه داده‌اند.

انتشار متن فارسی و انگلیسی مرگ یزدگرد از نویسنده و فیلم‌ساز برجسته ایرانی، و نیز چاپ آثاری این چنین را باید به فال نیک گرفت. ترجمه موازی یا مطابق یا مقابل، یعنی متن اصلی به همراه ترجمه آن، علاوه بر فواید دیگر، برای کسانی که به این دو زبان آشنا نیستند نیز مفید است و جنبه آموزشی دارد. زیرا مقایله ترجمه با متن اصلی خود نوعی آموزش و تمرین ترجمه است.

مسئولیت مترجمان در ترجمه‌های موازی حساس‌تر از موارد دیگر است. خواننده آگاه به هر دو زبان خواه ناخواه به مقایله دو متن وسوسه می‌شود و سعی می‌کند میزان انطباق و صحت این دو را دریابد. بنابراین، مترجم توفیق اجباری دارد تا دقت بیشتری داشته باشد، از متن اصلی چندان فاصله نگیرد، به دنبال موارد اسقاط و افتادگی‌ها باشد تا بتواند اثری هم‌سنگ ارائه دهد. متأسفانه موارد اختلاف و افتادگی در این ترجمه موازی زیاد است به اندازه‌ای که گاه خواننده، و محتاط‌تر از آن نویسنده نقد و بررسی، تردید می‌کند که

مبادا ترجمه از متنی غیر از متن حاضر فارسی صورت گرفته باشد. به هر حال، از شواهد بر می‌آید که چنین نیست. از سوی دیگر، اگر چنین باشد، پس این دو متن دیگر موازی یا مطابق نیستند و نباید به همراه هم چاپ شوند. از طرف دیگر، زاون قوکاسیان در مجموعه مقالات در نقد و معرفی آثار بهرام یضایی، تهران، انتشارات آگاه، ۱۳۷۱، ص ۴۱۹ می‌گوید: در ساختن فیلمی از نمایشنامه «مرگ یزدگرد» عملاً کوچک‌ترین تغییری به متن داده نشده است.

در این گفتار به ویژگی‌های کلی ترجمه مرگ یزدگرد می‌پردازیم. ابتدا انطباق سبک ترجمه با سبک متن فارسی بررسی شده و سپس موارد کاهش و افزایش و تغییر در ترجمه شرح داده شده است. نگارنده نیمه اول نمایشنامه و ترجمه آن را کاملاً و نیمه دوم را گهگاه و در صورت لزوم با هم مقایله کرده است. با توجه به مواردی که در پیش می‌آید نگارنده به چنین نتایجی رسیده که طبعاً در مورد نیمه دوم هم می‌تواند صادق باشد.

— ترجمه به لحاظ زبانی زیباست و گیرا.
— ترجمه به لحاظ فرهنگی دچار مشکلاتی است و چنین به نظر می‌آید که از متن، فرهنگ‌زدایی شده است که در بخشی دیگر به آن پرداخته ایم.
— تعداد موارد حذف، چه در متن گفتارها و چه در دستور صحنه، زیاد است و در نتیجه، بخش نه چندان اندکی از پیام اثر از بین رفته است.
— سبک ترجمه معادل سبک کهن نمایشنامه نیست.
— ترجمه در مواردی، در عین صحت، سست است و ضعیف.

— ترجمه در مواردی، در عین صحت و / یا فاصله گرفتن جزئی از متن اصلی، از اصل آن بهتر است.
— تعداد موارد افزوده‌های مترجم، برعکس موارد کاهش متن اصلی، اندک است.

— بخشی از افزوده‌های مترجم که در خدمت ابهام‌زدایی و تصریح متن اصلی بوده، به دیدگاه نگارنده، مثبت است.

— موارد تغییر در متن گفتارها و در دستور صحنه، مانند موارد حذف، زیاد است و در نتیجه، بخش نه چندان اندکی از پیام ترجمه متفاوت با پیام نویسنده شده است. ■ متن فارسی مرگ یزدگرد زبانی کهنه‌ای متناسب با جو و زمان نمایشنامه دارد. زبان و بیان در سراسر متن قدیمی است و در مواردی بوی ساختارهای باستانی را می‌دهد. چنین نثری گونه زبانی معادلی در زبان مقصد می‌طلبد. زبان ترجمه انگلیسی عمدتاً رسمی است نه کهن. این امر شاید به خاطر آسانی کار مخاطبان امروزی صورت گرفته است. در چنین موقعیتی می‌توان از اثر کهنی دو ترجمه به دست داد: (۱) ترجمه‌ای به زبان امروزی برای اطلاع‌رسانی و پیام‌رسانی به مخاطب امروزی، و (۲) ترجمه‌ای به لحاظ زبانی معادل، یعنی دارای نثر کهن، به خاطر حفظ ویژگی‌های زبانی و سبک شناختی متن کهن کلاسیک. در این جا مواردی از نثر کهن تر مرگ یزدگرد و معادل‌های آنها را در ترجمه انگلیسی می‌آوریم. همان‌گونه که از این چند مثال بر می‌آید نثر انگلیسی گاهی حتی تا مرز زبان محاوره‌ای تنزل می‌یابد.

— اما گناهی این بر من نیست.
... but I'm not to blame for it. (7-7)
— اگر آنچه دارم اکنون بنگویم کی توانم گفت؟

حسن هاشمی میناباد

بررسی ترجمه موازی مرگ یزدگرد

The Arab prisoner is ready to die
but he won't speak.

— این مردک تازی کجاست. (79-۵۰)

... where the Arab is.

... پس بدان که همسر و دخترک تو در اینجا در
گروی من اند. (99-۶۲)

Then, I shall keep your wife and daughter
as hostages here.

— این مردک تازی بینوا پیش از جان دادن چیزها
گفت که... (83-84-۵۳)

Before he died
that wretched little Arab
as a result of what he said...

بازی زبانی از مشکلات دیرین فراراه مترجمان
است. انتقال این تمهید به زبان مقصد معمولاً راحت
نیست و نتیجه‌ای مطلوب به دست نمی‌آید. عدم انتقال
بازی‌های زبانی الزاماً به معنای ضعف مترجم نیست،
اما می‌توان با استفاده از آرایه‌های کلامی مشابه این
ضعف را به نحوی جبران کرد یا تأثیری نزدیک و مشابه
پدید آورد. در مثال زیر، که دوبار با فاصله‌ای بسیار
نزدیک آمده، تکرار آوایی «ت» نوعی تجانس آوایی به
وجود آورده و بدین وسیله تأکیدی بیشتر بر پیام و معنا
صورت گرفته است.

— تاریده باد تیرگی تیره‌گون تاریکی از تاریخانه
تن. (دوبار 8-۷)

May turbid darkness be cast away
from the dungeon of the flesh.

■ در ساده‌ترین نوع ارزیابی ترجمه سه معیار اصلی
را در نظر می‌گیرند: (۱) افزایش (۲) کاهش یا حذف، و

استفاده مکرر نویسنده از عناصر زبانی خاص سبک
او را تشکیل می‌دهد. گاه ممکن است این عناصر به
ظاهر بسیار پیش پا افتاده و کوچک باشند. پسوند کاف
تصغیر و تحییب و تحقیر در شعر و به‌ویژه نثر اخوان
ثالث بسیار به چشم می‌خورد. بهرام بیضایی در مرگ
یزدگرد چندین بار این پسوند را به کار برده، به گونه‌ای
که به اعتقاد نگارنده، این مورد را نیز باید از جمله
ویژگی‌های سبک بیضایی در این اثر دانست.

پسوند کاف معانی مختلفی مانند شباهت (برقک،
پشمک)، تحقیر (مردک، زنک)، تصغیر (شهرک،
اتاقک)، تحییب (طفلک) دارد. از موارد زیر «چهرک»
معنای شباهت دارد؛ سیماچه (76-۴۸) نیز با آن مترادف
است. در بقیه مثال‌ها، به جز یک مورد معنای تحییب یا
تحقیر این پسوند به انگلیسی منتقل نشده است.

— بر چهره‌اش [جسد یزدگرد] چهرکی زرین. (6-۶)

A golden mask on its face.

— من آن جوانک را به خون جگر از خردی به برنایی
آورد. (11-۱۰)

I raised him on my heart's blood
till he was a comely youth.

my child مرجع ضمیر him است که در سه سطر بالاتر
قرار دارد.

— این یکی [تکه چوب] سنگینی مردک را خوب
تاب می‌آورد. (15-۱۲)

This one can well stand the weight of the man.
— این کنیزک نادان؟ (107-۶۶)

That foolish slave-girl?

— مردک تازی جان می‌دهد و سخن نمی‌گوید.
(78-۵۰)

If I do not say now what I have to say
then when can I say it?

— آن کس که شما کور دلانش بنشناختید؟ (23-۱۷)
And you did not even recognized him
you blind-hearted ruffians!

— بپرسش شماره تازیان چند است... (31-۲۲)

And ask him how many Arabs there are
— در سپاه دروغان تو یکی سرداری! (49-۲۳)

In the army of liars
you're the commander.

در این جا به خاطر اهمیت زبان مرگ یزدگرد
بخشی از مقاله رضا براهنی را در مورد زبان این
نمایش‌نامه از مجموعه مقالات در نقد و معرفی آثار
بهرام بیضایی، (ص ۴-۳۷۳) نقل می‌کنیم:

اساس این تألیف بر... کاستن از عنصر «در زمانی»
ابزار ادبی بیان و افزودن بر شیوه شیوای «همزمانی»
قرار گرفته است... در صورت ظاهر زبان همه چیز را
یکجا گرد می‌آورد، هم زبان شکل اوستایی - پیمبرانه
را، هم زبان کلاسیک و ریتمیک نثر کهن را، و هم زبان
امروزی و جدید را، و آنها را به قدرت در یکدیگر ادغام
می‌کند... زبان نمایش در زمان هستی چنان مستحیل
می‌شود که دیگر تفریق آنها از یکدیگر ممکن نیست...
با مستحیل کردن عناصر «در زمانی» در عناصر
«همزمانی» و تفکیک ناپذیر ساختن آنها زبان را از قید
«خدمت کردن» به معنا و در «خدمت معنا بودن» در
می‌آورد، و آن را به صورت بخش اساسی معنا ارائه
می‌دهد... زبان از صورت یک مکانیسم منفک از هستی
جدا می‌شود و با معنا اورگانیک می‌شود...

مرگ یزدگرد

مرگ یزدگرد

نمایشنامه

بهرام بیضایی

مرگ یزدگرد، نمایشنامه

بهرام بیضایی

انتشارات روشنگران و مطالعات زنان، چاپ چهارم، تهران، ۱۳۷۶

Death of yazdgerd, A Play

Bahram Beyzaie

Translated by Manuchehr Anvar

Tehran, Roshangaran & Women Studies Publishing, 1995

(۳) دگرگونی یا تفاوت ترجمه با متن اصلی، حذف‌ها و افتادگی‌های ترجمه انگلیسی مرگ یزدگرد عمدتاً بر دو نوع است: حذف بخش‌هایی از متن اصلی، و حذف توضیح صحنه یا دستور صحنه. در حذف نوع اول بخشی از پیام متن از بین می‌رود و در حذف نوع دوم چگونگی بیان پیام و اجرای گفتارها در نمایشنامه، تنها در معادل ده صفحه اول بخش فارسی ۱۴ مورد دستور صحنه در ترجمه از قلم افتاده است. در فرایند ترجمه معمولاً در بیشتر موارد تک کلمه‌ها، و بیشتر صفت‌ها و قیده‌ها، از قلم می‌افتند. به طور کلی کم‌تر پیش می‌آید که در متنی، آن هم در نمایش نامه‌ای که گفتارها به سرعت عوض می‌شوند، جمله‌های زیادی به اصطلاح از زیر چشم در روند. مواردی از حذف که در زیر می‌آید نشانگر این است که مترجم دقت زیادی نداشته است.

— عنوان فرعی نمایشنامه در صفحه عنوان کامل «مجلس شاه‌کشی» است که به انگلیسی ترجمه شده است.

الف. حذف در متنی گفتارها

— کالبدت در آتش (7-7)

— چوب نبشته این جنایت دهشتناک (7-7)

The record of this horrible crime

— بی‌خاموشی باشد روشنی (8-7)

— دختر [زیر لبی می‌خندد] دختران می‌دانند رنگ

خون یعنی چه.

— زن خفه! نمی‌ترسی دست رویت بلند کنم؟

— دختر چرا بترسم؟ دیگر چه دارم که از دست بدهم؟ (23-16)

— بشود که برای گشایش ما آید (23-16)

— آسیابان [خشنود] زغال و هیزم‌شان بس نیست! (32-22)

— دار چه شد؟ (33-23)

— کجتاب (40-27)

— و رختخوابی نه که در آن دمی بیاسایم. میزبانان خود در حال گریزند. (44-29)

— که در قلب من نیز سنگ آسیابی هست، و دستانم چون بکوبم به سنگینی سنگ خواهد شد! (66-42)

— کاش چنین چیزی بود (44-68). از قضا این جمله، و مثال چهارم در بالا، بسیار کلیدی است و تأکیدی است بر آنچه که واقعاً در دختر و بر آسیابان رفته است.

ب. حذف در دستور صحنه

— موبد [در کار خود] (8-7)

— سردار [گریبان او را می‌گیرد و به زانو در می‌آورد]

(9-8) [او را می‌راند]

— سرکرده [خشمگین] (10-9)

— دختر [سرخوش] (10-9)

— دختر [کنار جسد] (15-12)

— زن [فریاد می‌کند] (15-12)

— سردار... [به آسیابان] (16-13)

— [دختر فوت می‌کند؛ زن تند به سکنجی می‌گریزد] (17-13)

— سرکرده [خوددار] (22-16)

— موبد [زنان بر کنار جسد] (22-16)

— موبد [یرمی‌خیزد] (23-17)

— آسیابان [تا گه‌ها] (23-17)

— سردار [برخاسته از کنار جسد] (23-17)

— دختر [هراسان] (24-17)

■ افزوده‌های مترجمان بر متن اصلی معمولاً بر دو نوع است: افزایش روا، و افزایش ناروا. مورد اول مطالبی است که مترجم با تحلیل متن و با توجه به بافت زبانی و کلیت متن، در ترجمه بدان می‌افزاید. این افزوده‌ها مطالب و اطلاعاتی هستند که به طور صریح در متن بیان نشده است، اما انتقالی مبهم آن به زبان مقصد، متن را گنگ‌تر می‌کند، در فهم آن اختلال پدید می‌آورد، و موجب از بین رفتن انسجام متنی و انسجام واژگانی می‌شود. این فرایند ترجمه «تصریح» نام دارد و در آن عنصری که در زبان مقصد نامفهوم است روشن‌تر و واضح‌تر از اصل بیان می‌شود.

اگر مترجم مطالبی از خود در ترجمه بیفزاید که براساس متنی اصلی نباشد یا بر تفسیر و برداشتی نادرست از متن استوار باشد، این‌گونه افزایش را ناروا می‌خوانند.

الف. تصریح

— آن گاه که آن مرد ژنده‌پوش مهر از لبان خود برداشت. (42-28)

When the man in tatters

revealed his rank.

— بگو پادشاه با تو چه گفت؟ (43-29)

and repeat the very words of the King.

— آسیابان آری، من به تو همه سکه‌ها را می‌دهم اگر یاری‌ام کنی.

— زن یاری یعنی چه؟ (49-33)

Miller Yes

I'll give you all the coins

if you help me.

Woman What help?

— فرودستان زیردست می‌شوند و شما جزیه‌دهندگان. (51-34)

The inferior

thus become superior

and you shall continue to pay tribute.

ب. افزایش

بیشتر مواردی که در زیر دربارهٔ افزایش اطلاعاتی در ترجمه به پیام اصلی می‌آوریم از مقولهٔ بهبود متن اصلی‌اند. این افزایش‌ها متن را روان‌تر و جذاب‌تر کرده‌اند و به آن حالت اصطلاحی در زبان انگلیسی داده‌اند.

— پس او به این ویرانه آمد! (16-13)

Then he did come to this

forsaken ruin!

— چه سوری بود، چه سوری بود؛ و من در آن مهمان بودم. (20-1-15)

What a banquet

What a banquet it was!

And I was an invited guest.

— و بر زمین، نه خار و علف که شمشیر تیز می‌روید. (35-24)

Out of the earth grew

not thorn or grass

but groves of sharp swords.

— پادشاهان بی‌مرگ نه، ولی بی‌ترسند. (48-32)

They're not without death

but surely without fear.

— تو گفتی می‌ترسی؟

— تا ریشه! (49-33)

Did you say you were afraid?

- To my very roots.

— و من و اماندم که چگونه این سنگدلان بر کشته خود می‌گریزند. (11-10)

I'm still amazed at the flood of tears

these ruffians poured over their own victim.

■ از جمله موارد مهم در مقابلهٔ ترجمه با متن اصلی و ارزیابی ترجمه این است که موارد متفاوت با متن اصلی و پیام نویسنده مشخص شود و تغییرها و دگرگونی‌ها بر ملا گردد. در این مورد نیز با دو نوع تغییر سروکار داریم: تغییر پیام در گفتار و متن اصلی، و تغییر دستور صحنه. تعداد نسبی مورد اول در این ترجمه از مورد دوم بیشتر است. تغییر در دستور صحنه حتی گاهی ممکن است باعث دگرگون شدن فضای نمایش‌نامه و لحن و حرکات بازیگران و تغییر و تفاوت اساسی متن با ترجمه شود. در این جا نمونه‌هایی از تغییر در ترجمه را، به همراه ترجمهٔ معکوس تعدادی از آنها، می‌آوریم.

الف. تغییر در متن اصلی گفتارها

— تیرهای سایبان را بکش؛

برای افراشتن دار نیک است (8-8)

Pull out the tent poles

and quickly raise the gallows.

ترجمه معکوس: و به شتاب دار را برپا دار.

— تو گفتی هر پادشاه را همراهانی هست که از پی می‌رسند. (12- ۱۰)

"A king has followers who'd look for him," you said.

ترجمه معکوس: تو گفتی هر پادشاه پیروانی دارد که به جست‌وجویش خواهند پرداخت.

— و می‌بینی که نادرست نگفتم (12- ۱۰)

And you said that I was right.

ترجمه معکوس: و گفتی که من درست می‌گویم / حق با من است.

— آنان طناب دار مرا می‌بافند (13- ۱۱)

they spin the rope that'll presently press my neck.

— چرا در تیسفون نماندی؟ آن جا گویا سیر می‌شدی؟ (19- ۱۴)

Why didn't you stay in Ctesiphon and eat as much as you wanted?

— تو بگو ای همگانت خوب (23- ۱۷)

Tell us you noble soldier

— سرکرده ... این سروران خوش ندارند که ناسزا بشنوند.

سردار و نیز دشنام! (29- ۲۱). گفتار سردار نیز حذف شده است.)

Captain These masters won't stand your taunts and insults.

— شکنجه دیگری یادت نمی‌آید؟ (30- ۲۱)

You can surely do worse than that!

— به گفتار یکدل و نیک‌اندیش (37- ۲۵)

With words of fidelity on their lips

— ستوریان (31- ۲۲)

a mule-driver

— ناهید هوریپکر (41- ۲۸)

dazzling Nāhid

(مورد اخیر تا حدودی به معنای «هوریپکر» نزدیک است. ترجمه معکوس آن را می‌توان به تسامح «ناهید تابناک» نوشت.)

ب. تغییر در دستور صحنه

— شگفت‌زده (18- ۱۴) [Mockingly]

ترجمه معکوس: با تمسخر

— شگفت‌زده (19- ۱۴) [disgusted]

ترجمه معکوس: با تنفر

— بر سر آسیابان تاج می‌نهد (43- ۲۹)

[Putting clothes on the miller]

ترجمه معکوس: لباس بر آسیابان می‌پوشاند

— شگفت‌زده (45- ۳۰) [To girl]

ترجمه معکوس: خطاب به دختر

— با نیم جیغی (32- ۲۲) [Covering her eyes]

ترجمه معکوس: [با دستانش] چشمانش را

می‌پوشاند.

پ. تغییر لحن

طبعاً در ترجمه مواردی پیش می‌آید که بنا به ضرورت زبانی و شیوه متداول بیان مطلب خاصی در زبان مقصد، جمله‌ای مثبت به جمله‌ای منفی یا جمله‌ای سؤالی به جمله‌ای اخباری یا برعکس تغییر داده شود. این تغییر لحن نباید باعث تغییر معنا و پیام اصلی شود. از میان موارد زیر، در مثال اول جمله فارسی جمله‌ای اخباری و جمله انگلیسی در واقع انشایی و تعارفی است. جمله فارسی قطعیت و حتمیت دارد، ولی عمل جمله انگلیسی ممکن است اتفاق بیفتد یا هرگز رخ ندهد. جمله دوم انگلیسی یک «پرسش آری یا نه» است. در مثال سوم پرسش به جمله اخباری همراه با بیان عاطفی تبدیل شده و از طرف دیگر، ترجمه معکوس آن چنین است: به راستی که بدتر از آن را هم می‌توانی بکنی!

— آسیابان فطیری برای تو می‌سازیم. (18- ۱۴)

Miller Should we bake you a loaf?

— تو از مرگ نیز چون زندگی هراسانی. (48- ۳۲)

Are you afraid of death

as you are of life?

— شکنجه دیگری یادت نمی‌آید؟ (30- ۲۱)

You can surely do worse than that!

■ همان‌گونه که ممکن است مترجم بخش‌هایی از ترجمه را نتواند به درستی و / یا به قوت متن اصلی برگرداند، گاهی نیز امکان دارد ترجمه بهتر از اصل باشد. شگفت این است که مترجم به هیچ یک از این دو

کار مجاز نیست. نه باید ترجمه‌اش ضعف داشته باشد و نه باید در برگردانی اثر سعی کند ضعف‌های متن اصلی را بپوشاند یا به متن جامه‌ای فاخرتر بپوشاند.

الف. ترجمه بهتر از اصل

— جویی از خون تا زیر سنگ آسیا راه افتاده بود

(11- ۱۰)

The streak of warm blood

snaking across the floor

and disappearing under the millstone.

— دختر [به نقل از یزدگرد] آه — من به کجا فرو

افتادم. این کجاست و شما کیانید؟ (18- ۱۴)

Ah, what a mean hovel have I fallen into!

where is this

and what wretches are you?

— آیا پادشاهان می‌گریزند؟ (20- ۱۵)

Do kings seek safety in flight?

ب. ترجمه ضعیف

— آسیابان آری اتبار سینه‌ام از کینه پر بود. (12- ۱۰)

Ay

my breast was full of revenge

— موبد دیگر تاب دروغانم نیست. (13- ۱۱)

I can no longer bear lies.

— سخن بگو مرد، تا به تازیانه‌ات نکوفته‌ام.

(16- ۱۳)

Speak man

before I whip you.

— این همه شوریده نبود (35- ۲۴)

She wasn't so disturbed.

— این ویرانرا (47- ۳۱)

this ruin

■ ترجمه انگلیسی مرگ یزدگرد را، اگر به متن فارسی آن توجه نکنیم، باید ستود، زیرا برگردانی زیبا و جذاب و خواندنی که در رساندن پیام کلی اثر موفق بوده است. اما اگر ترجمه را با متن فارسی آن مقابله کنیم مجبوریم در گفته‌هایمان تجدید نظر کنیم. سبک ترجمه انگلیسی هم‌سنگ سبک فارسی و قلم بهرام بیضایی نیست! موارد حذف و تغییر در متن و دستور صحنه زیاد است و حتی با در نظر گرفتن امکان خطای طبیعی، قابل اغماض نیست. اما از حق نمی‌توان گذشت که مترجم کار ارزش‌مندی عرضه داشته است. ویرایش ترجمه در چاپ‌های بعدی و افزودن برخی توضیحات در مورد عناصر تاریخی و فرهنگی ایران باستان به کارآمدی و قدرت و قوت ترجمه خواهد انجامید. توفیق ناشر و مترجم را در پیش‌برد چنین طرح‌هایی آرزو مندیم.

ناصرخسرو یکی از بزرگ‌ترین شاعران تعلیمی ادبیات فارسی است. آنگونه که درخور اوست کوششی به سزا در مورد اندیشه‌اش صورت نپذیرفته است. از تازه‌ترین کوشش‌ها در این زمینه، کتاب سرود بیداری است که در این نوشتار کوشیده خواهد شد که تحلیل و بررسی شود.

این کتاب از سه بخش تشکیل شده است. قبل از مطالعه کتاب، نام زیبا و مناسب کتاب، طرح دلپذیر جلد، صحافی شایسته و قیمت مناسب — در این آشفته بازار گرانی — اولین چیزهایی است که توجه خواننده را به خود جلب می‌کنند. نثر ساده، دلنشین و عاری از پیچیدگی و همین‌طور اغلاط چاپی نادر آن که در سراسر کتاب ۵ مورد است:

صفحه و سطر	نادرست	درست
ص ۳۷، سطر ۱۹	قرار	قرار
ص ۱۱۳، سطر ۱۸	انبیای	انبیاء
ص ۲۱۶، بیت ۴۲	افسونم	افزونم
ص ۱۷۹، بیت ۳۲	غدیر	قدیر

و بیت ۲۸ از قصیده ۱۲:

مردم بی تمیز باهشیار

به مثل چون پشیز و دینارند

به این صورت چاپ شده است:

مردم بی تمیز باهشیار به مثل

چون پشیز و دینارند

اینها از مواردی است که در حین خواندن کتاب آشکار می‌شود.

از آنجایی که مؤلف محترم دیدگاهی جانبدارانه و یکسونگرانه نسبت به ناصرخسرو داشته، این امر

موجب دور دانستن او از هر عیب و اشتباهی شده است (در پایان مقاله مفصل بررسی خواهد شد) که می‌تواند نقطه ضعفی بر کتاب به شمار آید. منظور نگارنده از طرح این مطلب آن است که هرگاه جانب تعصب را فرو گذاشته و بدون جانبداری به داوری نشستگفتار ایشان جذاب و دلنشین تر شده است، مثلاً صفحات ۴۷ تا ۵۰ کتاب که به تحلیل اندیشه ناصرخسرو درباره شیوه کشورداری، توسعه اقتصادی و وحدت و یکپارچگی اندیشه و اعتقاد، پرداخته است و همین‌طور در صفحه ۶۶ برخی از تحلیل‌های او را که درباره حقانیت آیین خود یا باطل بودن آیین حریفان ارائه می‌دهد، ساده، سطحی و سرشار از تلقینات و تعصبات کوتاه‌فکرانه دانسته است.

جالب‌ترین نکته مطرح شده در کتاب، اعتقاد مؤلف به این موضوع است که ناصرخسرو قبل از توبه، اعتراضاتی به کارگاه خلقت داشته است و به وسیله آن صحت و درستی اشعاری را که بسیاری از محققان از آن ناصرخسرو ندانسته‌اند، اثبات می‌کند و می‌نویسد: «با امعان نظر در برخی از اشعار او می‌توان رد و نشان زندگی پیشین وی را تا دوره‌های پیش از این بیداری بزرگ او نیز پی گرفت. این نشانه‌ها برخی از سروده‌های بازمانده اوست که به دلیل اشتغال بر اندیشه‌های گستاخ‌وار و انکارآمیز، حتی در انتساب آنها به ناصرخسرو تردید پیش آورده‌اند، در حالی که آثار این انکار و گستاخی که البته اندکی تلطیف و فروکش یافته بود در دوره دوم زندگی او نیز دیده می‌شود.»^۱ برای تکمیل این مطلب باید افزود که از میان محققان برجسته امروز مرحوم استاد فروزانفر^۲ و مرحوم دکتر صفا^۳ به شاعر بودن ناصرخسرو قبل از سفر اعتقاد دارند.

از دیگر موارد خوب کتاب ابتکار نویسنده در انتخاب قصائد است. طبق گفته خود ایشان، از چهل قصیده منتخب، تنها به شرح قصائدی پرداخته که تاکنون در گزیده‌های دیگر شرح نشده است؛^۴ که این امر علاوه

بر جلوگیری از تکرار، موجب شده است که کتاب به منبعی برای استفاده دانشجویان تبدیل شود.

همان‌گونه که در آغاز مقاله اشاره شد، بارزترین خصیصه کتاب، نگاه افراطی، جانبدارانه و یکسویه مؤلف کتاب نسبت به ناصرخسرو و فرقه اسماعیلیه است. شکی نیست که ناصرخسرو یکی از بزرگ‌ترین شاعران ایران است؛ اما اینکه برای تأیید و بزرگداشت او شاعران دیگری — که برخی از آنها بر قله‌های بلند ادبیات دیرپای فارسی ایستاده‌اند — مورد سرزنش و نکوهش قرار بگیرند، کاری پذیرفتنی و قابل قبول نیست که متأسفانه نویسنده محترم به چنین کاری دست یازیده‌اند که ضمن اشاره به برخی از این موارد، پاسخ آن نیز آورده می‌شود.

در صفحه ۱۸ کتاب آمده است: «گرچه برخی از شاعران کهن نیز در ترویج نوعی اندیشه یا باور دینی و اخلاقی کوشیده‌اند اما حتی اینگونه شاعری کردنها نیز با شیوه کار ناصرخسرو متفاوت بود. ایدئولوژی ناصرخسرو، گونه‌ای اندیشیده، انسجام یافته و تجدید حیات شده از دین رایج سرزمین اوست با بازنگریها و درنگ و دقت بسیار در آن...»

و یا: «البته اندیشه‌های دینی او از عمق و غنای ویژه‌ای برخوردار است و از چنین چشم‌اندازی هیچ یک از شاعران سنتی ما شایسته سنجش و برابری با او نیستند! زیرا غالب آنان تلقی آمیخته به احساس و ساده‌لوحانه‌ای از مفاهیم و باورهای دینی داشته و بیشتر در آخرین روزهای عمر و در اثر ترس از نتیجه یک زندگی آلوده به دین و شعائر آن می‌گرویدند و در نتیجه هرگز به یک دریافت حقیقی و ژرف از ایده‌های دینی دست نمی‌یافتند!»^۵ بدین ترتیب تصدیق می‌فرماید که نویسنده گرفتار نگرشی جانبدارانه است. علاوه بر این، بر مثال دوم چند ایراد وارد است: نخست آنکه نویسنده برای ادعای خود مثالی نیاورده است. دو دیگر آنکه آیا این قاعده شامل حال مولانا، عطار و

عبدالمجید یوسفی نکو

سرودیمگان

بزرگ مردان دیگری از این دست می‌شود؟ و سیم آنکه آیا همه آنها فاسد بودند و در آخرین روزهای عمر به دین و شعایر آن می‌گرویدند؟ توجه شما را به مثال دیگری جلب می‌کنم: «ناصر خسرو پیش از آنکه شاعری از گونه انوری و عنصری و خاقانی و حتی سنایی و نظامی و سعدی باشد، مصلحی آرمان‌خواه از تبار مصلحان و پیام‌آوران بزرگ تاریخ است.»

دامنه انتقاد نویسنده به همین‌جا خاتمه نیافته، بلکه در جاهای دیگری از کتاب نیز سنایی، نظامی، سعدی، فردوسی، حافظ و مولوی را به شدت مورد انتقاد و نکوهش قرار داده است. در صفحه ۲۰ و ۲۱ به جنبه‌های مدحی نظامی و سنایی انتقادات سختی وارد نموده و در انتقاد از سعدی آورده است: «اما سعدی هم حال و روزی بهتر از این دو سلف خویش (نظامی و سنایی) ندارد... از اینکه مثلاً روز را بنا به فرمان سلطان شب بخواند، هیچ رویگردانی و ابایی ندارد! و حتی می‌تواند استدلال و زمینه حلیت و روایی چنین فرمانی را نیز فراهم آورد:

خلاف رای سلطان رای جستن
به خون خویش باشد دست شستن
اگر خود روز را گوید شب است این

بباید گفتن آنک ماه و پروین»^۶
و در ادامه می‌افزاید: «... سعدی اندرزگویی خوش‌خیال است... در آیین سعدی تناقض کردار یا گفتار و تبدیل و وارونه کردن ارزشها هیچ ناممکن یا شگفت‌آور نیست.»^۷

نویسنده محترم تنها از یک بعد و آن هم بسیار محدود و نارسا و با استناد به تنها دو بیت به نکوهش نظامی (ص ۲۰)، سنایی (ص ۲۱) و سعدی (ص ۲۲) پرداخته و با دیدی افراطی، با استناد به حکایتی از سعدی، از او انتقاد کرده است. قبل از هر توضیحی، بد نیست عین حکایت نقل شود: «وزرای نوشیروان در مهمی از مصالح مملکت اندیشه‌های می‌کردند و هر یک

رای‌های می‌زدند و ملک همچون تدبیری اندیشه‌های می‌کرد. بزرگ‌مهر را رای ملک اختیار آمد. وزیران در خفیه پرسیدند که: رای ملک [را] چه مزیت دیدی بر فکر چندین حکیم؟ گفت: بموجب آن که [انجام] کار معلوم نیست و رای همگان در مشیت است که صواب آید یا خطا. پس موافقت رای ملک اولی ترست تا اگر خلاف صواب آید بعلت متابعت او را معایت ایمن باشم.

خلاف رای سلطان رای جستن
به خون خویش باشد دست شستن
اگر خود روز را گوید شب است این
بباید گفتن اینک ماه و پروین»^۸
خواننده متصف انصاف می‌دهد که این دو بیت را نیز می‌توان ادامه سخن بزرگ‌مهر از زبان سعدی دانست نه اعتقاد خود او.

دیگر اینکه فردوسی را - در چند جمله - محکوم کردن به داشتن دیدگاه جبری (ص ۵۱ و ۵۲) و یا مولوی - خداوندگار عرفان و عشق - را به همین اتهام، متهم کردن (ص ۵۴)، هیچ توجیهی جز دیدگاه افراطی نویسنده ندارد. این انتقادات همچنان ادامه می‌یابد تا نوبت به حافظ می‌رسد: «اما حافظ را در سر، سودای آن نیست که پای در پی مصلحان نهد... گه‌گاه اندیشه‌هایی دیگر نیز اظهار می‌کند، که نه تنها مصلحانه و سازنده نیست، بلکه ویرانگر و تباہی‌آور نیز هست. حافظ می‌گوید «که مستحق کرامت گنهکارانند» بی‌اعتنا به اینکه حریفان او نیز، که حافظ از مکر و دروغ و تزویر آنها می‌نالند، به دستاویز همین سخن می‌توانند خود را مستحق کرامت خدایی بدانند!»^۹ توجه می‌فرمایید که باز هم با استناد به تکه‌ای از بیت حافظ، نویسنده حکمی صادر کرده است. این گفتار نویسنده درست شبیه سخن آن کسی است که این بیت حافظ را تمایل او به ایران باستان دانسته بود:

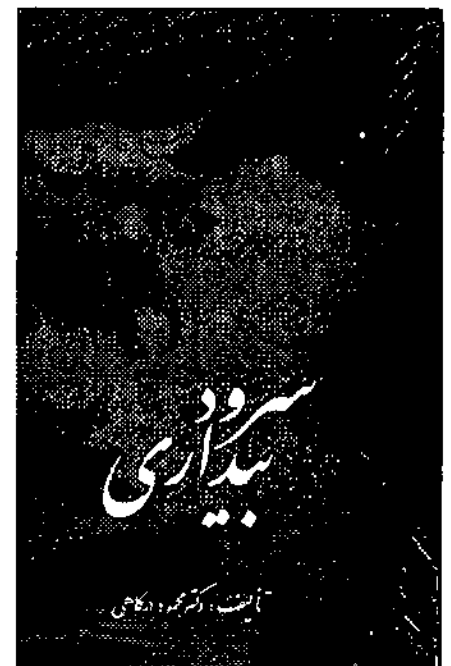
بلبل ز شاخ سرو به گلبانگ پهلوی
می‌خواند دوش درس مقامات معنوی

و دیگری او را به تمسخر گرفته بود که لابد این بیت:
یعنی بیا که آتش موسی نمود گل
تا از درخت نکته توحید بشنوی
نیز تمایل به یهودی‌گری حافظ دارد و این بیت نیز:
این قصه عجب شنو از بخت وازگون
ما را بکشت یار به انفاس عیسوی
اعتقاد او به مسیحیت را نشان می‌دهد.

گویا مؤلف محترم متوجه طنز موجود در بیت نشده است. «مسلم است که در این بیت طنزی هست و گرنه چگونه ممکن است گناهکاران مستحق کرامت و برخورد از بهشت باشند ولی خداشناسان نباشند. مگر اینکه خداشناس در این بیت خداخوان ریاکار و از خود راضی باشد. طنز لطیف این بیت در این است که خطاب به مدعیان می‌گوید آری تو خداشناسی و ما گناهکار، اما سرانجام بهشت هم نصیب ماست.»^{۱۰}

در جاهای دیگر دیدگاه جانبدارانه مؤلف نه متوجه ناصر خسرو، بلکه ناظر به فرقه او - اسماعیلیه - است که در برخی موارد آنها را حتی از امامان شیعه برتر دانسته است: «آن‌گونه که از قراین برمی‌آید گویا مشی مداراگرانه و دوراندیشانه برخی امامان شیعی را برای مبارزه‌های خونین و پرشتاب با خلافت عباسی نارسا دیده و در پی شالوده‌ریزی تشکیلات تازه‌ای برای مبارزه با ایدئولوژی و آیینی روشن و مشخص برآمده بوده‌اند تا منظم‌ترین و گسترده‌ترین سازمان سیاسی مخالف خلافت و عظیم‌ترین تشکیلات زیرزمینی مشرق زمین را در سده‌های آغازین خلافت عباسی پدید آورند.»^{۱۱}

در جای دیگر بدون هیچ دلیلی چنین ادعایی کرده است: «اما بی هیچ تردید یا اضطرابی می‌توان سوگند یاد کرد که برای آلودن جنبش قرمطیان، به دستور خلافت عباسی یک شب «حجرالاسود» را از کعبه می‌دزدند و نهان می‌کنند و پس از آنکه تهمت آن را در

سرود بیداری

محمود درگاهی

انتشارات امیر کبیر، چاپ اول، تهران، ۱۳۷۸

ذهن عوام بر دامن قرمطیان می‌نشانند، شبی دیگر آن را بیرون می‌آورند تا خلیفه بغداد را حامی شعایر دینی و مانع بزرگی در برابر این دشمنان دین و حقیقت، نشان داده باشند!! یک تیر و دو نشان یعنی این!»^{۱۲}

و یا به نقل از احسان طبری - که خود او نیز هیچ دلیلی نیاورده - آورده است: «نظامات خشن و ظالمانه خراج و اقطاع و زمینداریهای بزرگ خلافت عباسی و دست‌نشانندگان داخلی آن، مردم را گروه گروه به سوی فاطمی‌ها و داعیان آنان می‌رانده است و شاید اسماعیلیان نیز از آن حداکثر استفاده را برای جلب توده ستم‌دیده و تنگ‌دست علیه خلافت عباسی و عمال ایرانی آن کرده‌اند.»^{۱۳} معلوم نیست مردمی که گروه گروه به سوی فاطمیان و داعیان آنان گرایش پیدا می‌کردند به چه دلیل و علتی ناصر خسرو را آواره ذره یمگان کردند. اینگونه داوری کردن بی‌پایه - آنهم در جامعه‌ای که تشنه اطلاعات صحیح و شایسته است - از ارزش سخن می‌کاهد.

در جای دیگری نویسنده مدعی شده است: «در بررسی ماجرای اسماعیلیه، نمی‌توان به کتابهای تاریخ رسمی... تکیه کرد. زیرا در گذشته تاریخ‌نویسی نیز مانند شعر و ادبیات، یکسره در اختیار قدرتها بوده است... پس بدیهی است که از گروه‌هایی مانند اسماعیلیه نیز، جز آنچه که دستگاه‌های حکومت می‌خواسته‌اند، چیز دیگری در آنها انعکاس نیابد.»^{۱۴}

معلوم نیست برای شناخت اسماعیلیه به چه منابعی باید مراجعه کرد و مآخذ خود مؤلف برای استناد دزدی حجرالاسود به خلیفه از کجا پیدا شده است.

در همین ارتباط در جای دیگری از کتاب آمده است: «خواندن چهره اسماعیلیان در تاریخهای رسمی و نادیده گرفتن تأثیر حکومت‌های ایرانی و خلافت بغداد در پدید آمدن چنین تصویری از یک سازمان سیاسی مخالف، تحقیقی کامل و نامخدوش نمی‌تواند باشد. و هیچ تردیدی نیست که تحریف و تبلیغات خلافت و دولت و شریعتمداران بیش از رفتار و آداب اسماعیلیان در آلودن چهره آن تأثیر داشته است.»^{۱۵}

نگارنده معتقد است آنچه که باعث مخدوش شدن چهره اسماعیلیه شده است، قرائت خاص آنها از دین بوده است، همان چیزی که باعث طرد شدن آنها از جامعه اسلامی تا امروز شده است.

نویسنده در ادامه آورده است: «... یک نمونه گویا و روشن از این شیوه کار مخالفان اسماعیلیه نیز، سرگذشت خود ناصر خسرو است. او با آنکه مردی پارسا و پایبند ارزش‌ها و مبانی دینی بوده و حتی یک بار هم در سأل‌های پس از گرویدن به اسماعیلیان، پای از حریم آداب و حدود آن بیرون ننهاده بوده است... متهم به بددینی، گمراهی و دشمنی با حقیقت دین می‌شود.»^{۱۶}

پاسخ این است که گذشته ناصر خسرو (آنچه که خود در مقدمه سفرنامه گفته است) البته در عدم پذیرش او از

سوی جامعه تأثیر فراوانی داشته است. نویسنده محترم - از آنجایی که در بری دانستن شخصیت ناصر خسرو از هر گناهی افراط می‌کند - سعی در پاک دانستن او از هر عیبی می‌کند و به توجیه کارهایش می‌پردازد: «درست است که ناصر خسرو در مدح خلیفه فاطمی، شیفتگی و افراط شگفتی نشان می‌دهد و او را «مقصد آفرینش»، «بار خدای همه ذریه آدم»، «تمام تمامان» و... می‌خواند و چنین تعبیراتی از شاعر آزاده و اندیشمندی چون او پذیرفته نیست، اما ستایش این خلیفه در دیوان پانصد صفحه‌ای ناصر خسرو بسیار محدود است...»^{۱۷}

اینگونه توجیه‌گری‌ها گاه به تناقض‌گویی انجامیده است. برای نکوهش مدح شاهان نوشته است: «چند سالی بعد از ناصر خسرو، ابوحامد غزالی (۴۵۰-۵۰۵) نیز این بعد از کار شاعری را یکی از شیوه‌های گمراه‌گری در حق ممدوحان شاعر می‌خواند: «اما [شعر] ممدوح را دو وجه زیان دارد: یکی آنکه کبر و عجبی اندر وی پدید آید...» و «دیگر آنکه چون به صلاح و علم بروی ثنا گوید، کاهل شود اندر مستقبل.» غزالی با روایت نمونه‌هایی گویا از کردار و گفتار بزرگان دین، افات و زیانهای ستایشگری و مدح و ثنا را در شخصیت ممدوح نشان می‌دهد... بلکه ستودن خصال نیک و علم و صلاح وی نیز ممکن است او را فریب دهد و در آینده به اتکالی گذشته خود از هرگونه صلاح و نیک رفتاری بازماند.»^{۱۸}

حال چگونه است که خلیفه فاطمی از این قاعده مستثنی است، دلیلی دارد که البته هیچ خواننده‌ای نمی‌داند و دلیل آن را تنها نویسنده محترم کتاب می‌داند.

این دفاع و نگرش جانبدارانه باعث نادیده‌انگاشتن دیگر عیوب ناصر خسرو شده است. تعصبات دینی و تناقضات او را نادیده می‌گیرد. «همگان می‌دانند که از یک سو با مدح امرا و شاهان به سختی مخالف است و از سوی دیگر با شور و شوق فوق‌العاده به مدح مستنصر خلیفه فاطمی و وصف کاخ و ایوان و تجملات شاهانه او می‌پردازد. مثال دیگر اعتقادش به معاد است. در اغلب جاها در مقام برهان‌گویی با مخالفان، سرانجام آنان را به آتش دوزخ حواله می‌دهد و دینداران راستین را سزاوار بهشت می‌داند. از سوی دیگر در جاهای بسیاری نعمتهای بهشتی را آشکارا انکار می‌کند و اعتقاد به باغ بهشت و خوان پرخلوا و مرغ‌پریشان را از نادانی می‌شمارد. در مسائل حکمی نیز کمابیش از این قبیل تضادهای دیده می‌شود... این تعارضات به قدری صریح است که نمی‌توان آنها را توجیه کرد و بی‌گمان انگیزه آن حالات گوناگون درونی است.»^{۱۹}

نکته دیگر قابل طرح این است که در برخی موارد نیز به نظر می‌رسد که گفتار مولف گرفتار تناقض و دوگانگی شده است: «شاید برخی از شاعران به پندار اینکه از طریق مدیحه‌گویی برخی از مبانی و ارزشهای

اخلاقی یا اجتماعی را به شاهان القا می‌کردند، دست به این کار می‌بردند. اما تاریخ شعر فارسی به یاد ندارد که کسی از این امیران و فرمانروایان در اثر استماع شعر مدیحه‌گویان در سیاست یا رویه خویش تغییر شیوه داده و آیین و رویه تازه‌ای در پیش گرفته باشد.»^{۲۰} اما در چند صفحه بعد آورده است: «در روزگار ناصر خسرو شعر نیز در کنار افکار و باورهای خرافی دینی و اعتقادی یکی از اهرمهای توجیه و تحکیم نارواییها و اوضاع و شرایط آلوده و ناگوار آن عصر بوده است. اگر سران دین به دستاویز شریعت، خود را توجیه دینی - اجتماعی می‌کردند سران دنیا نیز در سایه شعر و شاعری خود را توجیه فرهنگی - سیاسی و حتی دینی کرده، به یاری شعر و شاعر، آوازه و ابهت خود را در دل توده‌های مردم می‌افکندند و به توجیه بی‌کفایتی‌ها و سوءتدبیرهای خویش موفق می‌شدند.»^{۲۱}

و یا: «برخی از منتقدان شعر ناصر خسرو، این همه تفاوت و فاصله را در شعر او با شاعران شناخوان و مدیحه‌گویان حرفه‌ای، نادیده گرفته و با بیانی مبهم، دوپهل و مشکوک او را نیز در ردیف انوری و عنصری نشانده‌اند که: «هم عنصری و انوری و معزی و... تابع و تحکیم‌بخش این ارزش و رابطه بوده‌اند و هم ناصر خسرو و کسایی و... در اصلاح و اعتراض و اعراض و نفی و انکار و عصیان‌شان.» اما منصفان و آگاهان امر می‌دانند که این‌گونه مبهم و دوپهل سخن گفتن از شاعری که هیچ نسبت و شباهتی با آن پیروان «شریعت‌گرایی» نداشته است، سخنی نقادانه و بی‌غرض نیست. اشکال کار ناصر خسرو در آن حدی نیست که نتیجه شاعری وی را از نوع کار انوری و عنصری نشان دهد...»^{۲۲}

این جملات برگرفته از کتاب انسان در شعر معاصر نوشته محمد مختاری است. نگارنده درصدد رد یا تأیید سخنان مرحوم مختاری نیست، اما توضیحات زیر را ضروری می‌دانم. نخست آنکه نویسنده محترم برای نوشتن مطالبشان از منابع دست چندی استفاده کرده که یکی از آنان همین کتاب است و دیگر مآخذ را با مراجعه به کتاب به همین سیاق می‌توان بررسی و تحلیل کرد. دو دیگر آنکه مرحوم مختاری معتقد به وجود رابطه اجتماعی که آنرا شبان - رمگی نامیده، بوده است؛ نه اینکه سعی در تخطئه کردن ناصر خسرو یا دیگر کسان داشته باشد. (نویسنده در آوردن مطلب از کتاب مزبور طوری مطلب را خلاصه کرده است که از آن تقریباً هیچ فهمیده نمی‌شود.)

نکته جالب توجه در اینجا آن است که نویسنده از مرحوم مختاری انتقاد کرده است، حال آنکه در جای دیگری از کتاب همین اعتقاد را ابراز داشته است. برای روشن شدن موضوع، ابتدا بخشی از سخنان مختاری آورده می‌شود و سپس عین سخنان نویسنده، در پی می‌آید. روشن است که با طرح این دو گفتار و خواندن

دوباره متن بالا، نتیجه مشخص می‌شود و خوانندگان محترم قضاوت شایسته را خواهند نمود. مختاری نوشته است: «من این اصل را که مبنای روابط اجتماعی است، شبان - رمگی نام می‌نهم و آنرا در گروه یک نظم اجتماعی مقدر می‌یابم که گروه‌بندی بدیهی و معینی را مشخص می‌کند. بخشی از جامعه را در برابر بخشی دیگر، به هر دلیل و علتی به امتیازهایی ممتاز می‌شمارد. به بخشی از جامعه حق مالکیت و امتیاز تعیین سرنوشت خویش و دیگران را می‌دهد... جالب توجه این است که هم روابط دوستانه از آن مایه می‌گیرد و هم روابط دشمنانه. هم کسی که از وفاداری به «وضع موجود» سخن گفته، بر همین مبنا سخن گفته است، هم کسی که از «وضع موجود» ناخشنود بوده و از آن اعتراض کرده، یا بر آن تاخته، هم عنصری و انوری و معزی تابع و تحکیم بخش این ارزش و رابطه بوده‌اند و هم ناصر خسرو و کسایی و...»^{۲۳}

اما خود نویسنده به وجود داشتن چنین رابطه‌ای (شبان - رمگی) ایمان دارد: «این دامداران که عامه مردم را همچو گله و دام در بند خویش آورده‌اند و با شیوه‌ها و شگردهای گوناگون، همچنان بازار تخریر و خرافه و بی‌خردی را گرم و به رونق نگاه می‌دارند...»^{۲۴} از دیگر مواردی که می‌توان به عنوان اشکال بر نویسنده وارد ساخت این نکته است که گاهی ناصر خسرو را دارای «اندیشه‌ای راستین» می‌داند و اندیشه‌اش را هم‌ردیف با اندیشه‌های مترقی امروزه به‌شمار می‌آورد، اما از اینکه گروهی اشعار او را در ردیف اشعار حزبی معاصر دانسته‌اند اظهار شکایت و گلایه کرده است: «آنچه که بر ارزش کار نقادی ناصر خسرو می‌افزاید، احاطه و اشراف او بر مباحث و مسائل دینی در چهره اصیل و راستین آن است.»^{۲۵}

وجه شباهت و هم‌نژاد بودن «چهره اصیل و راستین دینی ناصر خسرو» با «مکاتب بزرگ و مترقی قرون اخیر» رازی است که البته تنها مولف از آن آگاه و مطلع است: «ایدئولوژی ناصر خسرو در مقایسه با این فرقه‌هاست که پویایی و اعتلای بسیار می‌یابد، و حتی با ایدئولوژی‌ها و مکاتب بزرگ و مترقی قرون اخیر، هم‌جوار و هم‌نژاد جلوه می‌کند.»^{۲۶} اما ناگهان زبان به اعتراض می‌گشاید که: «منتقدان ناصر خسرو بی‌هیچ توجه و درنگی در ساحت مختلف کار او، و با نوعی مغالطه و وارونه کاری شعر او را در ردیف برخی از اشعار ایدئولوژیک و حزبی روزگار ما می‌نهند و ارزش و اعتبار آن را یکجا نادیده می‌انگارند.»^{۲۷}

به عنوان آخرین اشکال یادآوری این نکته ضروری است که عدم رعایت تناسب در برخی مباحث باعث بروز اطناب نابجا و ایجاز و اختصار نارسا شده است. برای مثال مبحث «اندیشه‌های انتقادی و اجتماعی ناصر خسرو» (از صفحه ۶۸ تا ۹۸) و مبحث «ناصر خسرو و اسماعیلیان» (از صفحه ۳۰ تا ۴۰) و مبحث «شعر ناصر خسرو» (از صفحه ۱۰۰ تا ۱۱۲) علاوه بر وجود توضیحات غیر لازم، حاشیه‌روی نویسنده باعث دور شدن از موضوع شده است. در مقابل، دو مبحث «هستی‌نگری و فلسفه ناصر خسرو» (از صفحه ۴۰ تا ۴۳) و «نقد شعر» ناصر خسرو از جالب‌ترین و جذاب‌ترین مباحثی است که متأسفانه نویسنده محترم مجال طرح اندکی برای آنها در نظر گرفته است.

به عنوان آخرین مطلب، درباره شرح قصائد مطالبی پیشنهاد می‌گردد:

قصیده ۱۱ بیت ۶:

دیوت از راه بیرده‌ست، بفرمای هلا

تات زیر شجر گوز بسوزند سپند
زیر درخت گوز سپند سوختن را مداوا کردن
پری‌زدگی دانسته‌اند.^{۲۸} گویا در قدیم برای رفع پری‌زدگی اشخاص، در زیر درخت گردو اسپند می‌سوزانده‌اند.

قصیده ۱۷ بیت ۹:

بشویدش عارض به لولوی تر

بیالایدش رخ به مشکین عذار
در مصرع دوم خواه آلودن را بپذیریم خواه پالودن را، در هر دو صورت هیچ ابهامی در بیت وجود ندارد. در صورت اول، آلودن به معنی آغشته شدن، مالیده شدن چیزی به چیزی به طوری که اثری (نیک یا بد، تر یا خشک) از آن در دومین بماند. (رج - فرهنگ معین ذیل آلودن)

معنی بیت: باد صبا (به وسیله ابرهای باران‌زا) چهره لاله‌زار را می‌شوید و همین‌طور آن را (به وسیله ابرهای سیاه باران‌زا - مشکین عذار) نمناک می‌کند.
در صورت پذیرش پالودن هم همین معنی برداشت می‌شود. (نک - فرهنگ معین ذیل پالودن)

قصیده ۳۱ بیت ۲۵:

چو باز از در درآید عدل چون مرغ

همان ساعت برون پزد ز پرهون
نوشته‌اند: «هرگاه عدالت از در بازآید چنین قاضی و یا چنین قضاوتی بی‌درنگ از روزن بیرون می‌پرد.»
اما به سیاق ابیات قبل و بعدش معنی آن می‌تواند درست عکس این گفته باشد. یعنی بیت بدین صورت معنی شود: هنگامی که قاضی بیدادگر (باز) بر مسند قضاوت بنشیند، عدل (مثل مرغی ضعیف) بی‌درنگ از روزن بیرون می‌پرد.

پانویس‌ها:

- ۱ - صص ۱۱ و ۱۲ کتاب.
- ۲ - سخن و سخن‌وران، انتشارات خوارزمی، ص ۱۵۶.
- ۳ - تاریخ ادبیات در ایران، ج ۲، ص ۴۵۵.
- ۴ - صص ۱۱۵ کتاب.
- ۵ - صص ۱۸ و ۱۹ کتاب.
- ۶ - صص ۲۲ کتاب.
- ۷ - همان صفحه.
- ۸ - گلستان سعدی، تصحیح دکتر غلامحسین یوسفی، خوارزمی، ص ۸۱.
- ۹ - صص ۵۵ و ۵۶ کتاب.
- ۱۰ - حافظ نامه، بهاء‌الدین خرمشاهی، انتشارات علمی و فرهنگی، ص ۷۱۲.
- ۱۱ - صص ۳۱ کتاب.
- ۱۲ - صص ۳۳ و ۳۴ کتاب.
- ۱۳ - صص ۲۷ کتاب.
- ۱۴ - صص ۳۴ و ۳۵ کتاب.
- ۱۵ - صص ۳۶ و ۳۷ کتاب.
- ۱۶ - همان صفحه.
- ۱۷ - صص ۱۰۳ و ۱۰۴ کتاب.
- ۱۸ - صص ۸۷ کتاب.
- ۱۹ - گزیده قصائد ناصر خسرو، دکتر جعفر شعار، ص ۶.
- ۲۰ - صص ۸۸ کتاب.
- ۲۱ - صص ۱۱۲ کتاب.
- ۲۲ - صص ۲۲ و ۲۳ کتاب.
- ۲۳ - انسان در شعر معاصر، محمد مختاری، توس، چاپ اول، صص ۹۲ تا ۹۴.
- ۲۴ - صص ۶۹ کتاب.
- ۲۵ - صص ۱۱۳ کتاب.
- ۲۶ - صص ۴۳ و ۴۴ کتاب.
- ۲۷ - صص ۱۰۴ کتاب.
- ۲۸ - تحلیل اشعار ناصر خسرو، دکتر مهدی محقق، دانشگاه تهران، ص ۳۰۵. منابع دیگری که مورد استفاده قرار گرفته است:
- ۱ - دیوان ناصر خسرو، تصحیح مینوی، محقق، دانشگاه مکیل، ۱۳۵۷.
- ۲ - برخی بررسی‌ها درباره جهان بینی‌ها و جنبش‌های اجتماعی در ایران، احسان طبری، ۱۳۴۸.
- ۳ - دیوان ناصر خسرو، تصحیح حاج سید نصرالله تقوی.
- ۴ - دیوان ناصر خسرو، تصحیح کرامت تفنگدار.
- ۵ - سی قصیده ناصر خسرو، دکتر مهدی محقق.

زبان و ادبیات پارسی یا به بیانی گسترده‌تر و پرشمول‌تر «فرهنگ و ادب ایران» کلتی است متشکل از دو مقطع گسست‌ناپذیر فرهنگ و ادب پیش از اسلام و پس از اسلام که هر یک در عین حال که به تنهایی بسیار سرشار و پرمایه است - صرف‌نظر از استثناهایی اندک - عصری زرین در تاریخ ایران است که بدون همراهی و نیز اطلاع از دیگری، در تحقیقات ایران‌شناختی و ادب‌پژوهی بهره‌واعتبار علمی درخور ندارد. از این روی آگاهی از آثار و اخبار و ویژگی‌های فرهنگی - ادبی ایران باستان از دریاست‌های علمی - پژوهشی استادان و محققان و دانشجویان زبان و ادب دوره اسلامی یا پارسی دری است. یکی از این وابسته‌های فرهنگ ایران پیش از اسلام که در متون ادب پارسی به طور عموم و در ادب حماسی به ویژه شاهنامه، نشانه‌های مؤثری از خود به یادگار نهاده، مبحث «دین‌های ایرانی» است. همان‌گونه که آشنایان فرهنگ و ادب ایران می‌دانند ادیان ایرانی پیش از اسلام عبارت بوده است از: زرتشتی، زروانی، مهری، مانوی و مزدکی که از این بین، آیین مزدیسنا به دلیل رواج دراز آهنگ‌تر و آثار بیشتر و پیروان پرشمار خویش، آوازه افزون‌تری را دارا بوده و هست، ولی کیش‌های دیگر نیز هریک، روزگاری رونق و روایی و باورمندی داشته و بر این پایه تأثیراتی را در زبان و ادب و فرهنگ ایران گذاشته است.

«زروانیسم» یا به تعبیری بهتر «آیین زروان» از گروه ادیان رایج و معتبر یاد شده است که در آن: زروان

(پهلوی: Zurvan، اوستا: Zrvan) خدای زمان است، او سرشتی جاودانه و بی‌کرانه دارد و بنیاد هستی و مبدأ آفرینش و به اصطلاح (قائم به ذات) است و به علت بی‌کراتگی، هیچ یک از آفریدگانش توان و امکان شناخت او را ندارند. در داستان آفرینش زروانی، اهریمن و هرمزدزادگان زروانند که نخستین به روشی ناراست و با دریدن شکم پدر به گیتی می‌آید و اهورامزدا، بی‌درنگ پس از هم شکم خویش، اما به طریق معمول. در باور زروانیان از زروان بی‌کران، زمان محدود نه هزار ساله پدید می‌آید که در آن اهریمن و اهورامزدا و یاورانشان، پیوسته در ستیزند تا این که با پیروزی هرمزد و اهوراییان، دوران زروان کرانه‌مند پایان می‌یابد.^۱ زروان در اوستا اهمیت سزاواری ندارد، اما بر پایه نوشته‌های عصر ساسانی - که مهم‌ترین و وسیع‌ترین آگاهی‌های مربوط به زروان از آن دوران است - در میان عامه مردم، خدایی بسیار مورد اقبال و ستایش بوده است.^۲ روان شاد دکتر مهرداد بهار بر این اعتقاد است که زروان، ایزدی هند و ایرانی نیست، بلکه در اصل یک خدای بومی آسیای غربی است.^۳ درباره زمان دقیق پیدایی آیین زروان، نظریه استوار و یکسانی وجود ندارد، گروهی آن را از دوران ساسانیان و در میان زرتشتیان باختر ایران می‌دانند که زیر تأثیر اعتقادات نجومی بین‌النهرینی رواج یافته است، عده‌ای نیز کهن پیشینی‌اش را به پیشتر از زرتشت می‌رسانند^۴ که اشارات گواه بر درستی این دیدگاه قوی‌تر است. بر بنیاد گستردگی دانسته‌های بازمانده از روزگار ساسانیان درباره زروان و نیز جلوه‌های پنهان و پیدای انگاره‌های این آیین در باورهای دینی و مذهبی رایج این دوره، واژه (زروان) در ترکیب نام‌های کسان روزگار ساسانی مانند: زروان داد و زروان دخت، متداول بوده است.^۵ نکته

شایان توجهی که در همین باره و در پیوند با موضوع این یادداشت، باید بدان اشاره کرد این است که واژه «زروان» در شاهنامه نیز به صورت نام ویژه برای پرده‌دار پادشاه نامدار ساسانی، انوشیروان، به کار رفته است:

یکی نامور بود (زروان) به نام

که او را بُدی بر در شاه کام

کهن بود و هم حاجب شاه بود

فرزنده رسم درگاه بود^۶

(۱۵۷۸ و ۱۵۷۷ / ۱۴۷ / ۸)

در تحقیق و توضیح کیش زروان، کتاب‌ها و مقالات و یادداشت‌های گوناگونی فراهم آمده است^۷ که در بین آنها سه اثر جداگانه به زبان پارسی دیده می‌شود:^۸ ترجمه زروان (زتر)، سنجش زمان در ایران باستان (فریدون جنیدی) و آیین زروانی، مکتب فلسفی - عرفانی زرتشتی بر مبنای اصالت زمان (مسعود جلالی مقدم).

کتاب جای پای زروان، خدای بخت و تقدیر از آقای هوشنگ دولت‌آبادی، جدیدترین پژوهش منتشر شده به زبان پارسی درباره آیین زروانی است که در پانزده فصل به بررسی این دین باستانی ایران و نشانه‌هایش از کهن‌ترین روزگاران تا عصر حاضر می‌پردازد. پژوهشگر گرامی در دسته‌بندی منابع ایرانی مربوط به زروان، سومین مأخذ بنیادین را به درستی شاهنامه دانسته و بر همین پایه در فصلی ویژه و نیز به صورت پراکنده در بخش‌های دیگر به بررسی متن حماسه ملی ایران زمین پرداخته‌اند که بعضی از نکات و مطالب بیان شده، نیازمند تأمل و توضیح است که در این یادداشت بدانها خواهیم پرداخت، ولی پیش از آن، این نکته پیشنهادی جهت عنایت پژوهشگر گرامی و دیگر محققان شاهنامه آورده می‌شود که شاهنامه

گنجینه شایگانی فرهنگ و ادب ایران پیش از اسلام با مایه‌هایی از محیط اسلامی زمان تدوین منابع آن است. به همین جهت اندیشه‌ها و اشارات و آیین‌های دیرسال دین‌ها و باورهای ایران باستان را با تفاوت‌های کمی و به گونه پوشیده و آشکار در واژگان و داستان‌ها و مضامین و... آن می‌توان یافت، اما همواره باید در پژوهش‌های شاهنامه‌شناختی از این نوع، با دقت و ژرف‌نگری ویژه و احتیاط علمی خاصی گام پیمود و با تاویل شتابکارانه کوچک‌ترین اشاره و نکته، تحقیق علمی را فدای مصادره به مطلوب کردن‌ها و نتایج از پیش تعیین شده نکرد و همیشه همانندی‌ها را دلیل قاطع تأثیر و تأثرات ندانست. بلکه در چنین مواردی تطبیق و پیشنهاد، علمی‌تر از ارائه نظر قطعی درباره اثرگیری و اثرپذیری است، مگر این که شواهد معتبر درون و بیرون متن هرگونه گمانی را بزداید.

با این توضیح، پیشنهادهایی درباره چند نکته از مطالب کتاب ذکر می‌شود: در (ص ۴۸) آمده است: «سومین منبع معتبر ایرانی، خدای نامه یا تاریخ غیرمکتوب ایران باستان است که مردم آن را سده‌ها و شاید هزاره‌ها سینه به سینه نقل کرده‌اند و در آخر کار ایرانی بزرگوار، فردوسی، آن را با صداقت هم‌مرز با وسواس به نظم درآورده و برای ایرانیان حفظ کرده است.»

نخست این که کاربرد لفظ «هزاره‌ها» برای انس مردم ایران یا روایات خدای نامه و بازگویی آنها چندان درست نمی‌نماید، چرا که از آغاز اولین اقدامات تدوین (خوتای نامگ) در عصر انوشیروان تا روزگار نظم داستان‌های مبتنی بر آن، یعنی دوران استاد توس، فاصله زمانی تقریباً پانصد یا شش سده‌ای بوده است و این را نباید (هزاره‌ها) خواند بلکه همان تعبیر

(سده‌ها) درست‌تر است.

ثانیاً، فردوسی متن خدای نامه را به نظم درنیاورده است بلکه دفتری را که به نام شاهنامه ابومنصوری و از روایات زبانی و نوشتاری بنیاد گرفته بر آن (خدای نامه) پراکنده در عصر فردوسی که به وسیله موبدان سامان یافته بود چونان اساس کار در پیوستن شاهنامه در دست داشته است و البته پای‌بند صرف آن نیز نبوده، بلکه از منابع مکتوب دیگری نیز در پی افکندن کاغ نظم بلند خویش سود جسته است. لذا (خوتای نامگ) پهلوی، منبع باواسطه شاهنامه فردوسی است نه مأخذ مستقیم و بنیادین آن. اساساً متن پهلوی کامل خدای نامه در زمان فردوسی از بین رفته بوده و این واقعیت پذیرفته شده، آشکارا در دیباچه استاد بر شاهنامه گفته آمده و هیچ گمانی در درستی آن نیست:

یکی نامه بود از گه باستان

فراوان بدو اندرون، داستان

پراگنده در دست هر موبدی

از او بهره‌ای نزد هر بخردی

یکی پهلوان بود دهقان نژاد

دلیر و بزرگ و خردمند و راد

پژوهنده روزگار نخست

گذشته سخن‌ها همه باز جُست

ز هر کشوری موبدی سالخورد

بیاورد کین نامه را گرد کرد^۹

(۱۱۹/۱۲/۱)

چو بشنید از ایشان سپهید سخن

یکی نامور نامه (= شاهنامه ابومنصوری) افگندین

(خالقی، ۱۲/۱/۱۲۴)

در (ص ۴۸) سپیدموی زاده شدن زال و بی‌زاری سام

از این کودک و اهریمنی خواندن او را با زایش اهریمن از زروان در پیوند دانسته و گمان تداعی این داستان را در اندیشه سام مطرح کرده‌اند. اما با توجه به تأثیر بیشتر باورهای زرتشتی در شاهنامه^{۱۰} در سنجش با آداب و عقاید دیگر آیین‌های ایران پیش از اسلام، به نظر می‌رسد که روی گردانی سام از فرزند و بچه اهریمن و دیو و پری نامیدن او متأثر از این پندار مزدیسنايي است که دژچهرگی و نقص خلقت از عوامل و نشانه‌های اهریمنی است.^{۱۱} بهترین شاهد این موضوع، گفتار متن پهلوی معتبر (بسندهش) درباره پیوند جمشید و خواهرش، جمگ، با دیوان و زایش جانوران از آنهاست: «این را نیز گوید که چون فره از جم بشد به سبب بیم از دیوان، دیوی را به زنی گرفت و جمگ، خواهرش، را به زنی به دیوی داد، کپی و خرس بیشه‌ای دنب‌دار و دیگر سرده‌های تباہ کننده از ایشان بیود و پیوند او نرفت.»^{۱۲}

چنان که بر اساس همان منبع از ازدواج زنی جوان با دیو، و مردی جوان به فرمان ضحاک فرزندی زنگی زاده می‌شود.^{۱۳} نکته اساطیری مهمی که در پس پشت سپیدموی زاده شدن زال در شاهنامه می‌توان جست و خود نشانه پوشیده دیگری در تأیید زرتشتی بودن بنیان این بیت مورد نظر پژوهنده گرامی است:

چه گویم که این بچه دیو چیست

پلنگ دو رنگ است گر بربری است

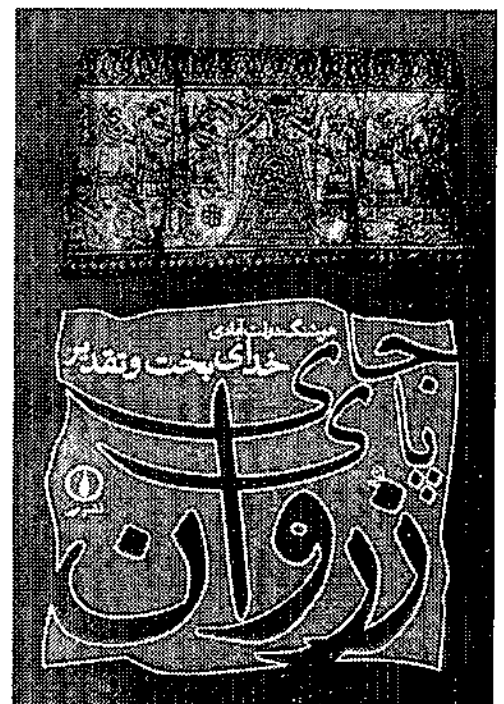
(خالقی، ۱/۱۶۶/۶۵)

این است که (سام) در منظومه (سام‌نامه) با (پری دخت)، دختر فغفور چین و از نژاد پریان، ازدواج می‌کند، از سویی به استناد طومارهای نقالان، پری دخت مادر زال است پس دلیل نقص خلقت ظاهری زال، همچون روایت بندهش پیوند سام آدمی نژاد یا دختری از نوع پریان است.^{۱۴} نغز تر این که

جای پای زروان خدای بخت و تقدیر

هوشنگ دولت آبادی

نشر نی، چاپ اول، تهران، ۱۳۷۹

این داستان سام نامه بازتاب داستانی رابطه (گرشاسپ سام نریمان) با پری اهریمنی و پتیاره کرداری به نام (خنائتی: xanathati) در وندیداد اوستاست.^{۱۵} مجموعه این دلایل به هم پیوسته و درآمیخته داستانی، حماسی و اساطیری باور زرتشتی نهفته در داستان زادن زال در شاهنامه را استوارتر می‌کند. اما نکته مورد اشاره پژوهشگر گرامی را نیز نباید در حد «هماندی و مقایسه» از نظر به دور داشت. در (ص ۵۴) نوشته‌اند: «در شاهنامه که سند بسیار معتبر تاریخ نانوشته ایران کهن است، اشاره‌ای به باورهای دینی شهریاران پیش از منوچهر نیست. از رویدادهای بعد از منوچهر چنین برمی‌آید که تا زمان گشتاسپ پادشاهان ایران اعتقادات زروانی را حفظ کرده‌اند.» این نظر پژوهشگر گرامی دو مسأله مهم را که هر دو دارای مثال نقض در شاهنامه است، پیش کشیده.

نخست: عدم ذکر باور دینی شهریاران پیش از منوچهر که با روی‌کرد به شواهد متن شاهنامه، پذیرفتنی نیست، چون فردوسی آشکارا و به تأکید از کیش فریدون که (مهرپرستی) است، نام برده: فریدون به خورشید بر، برد سر

کمر تنگ بستش به کین پدر
(خالقی، ۱/ ۲۱/ ۲۶۸)

پرستیدن مهرگان دین اوست
تن آسانی و خوردن آیین اوست

اگر یادگار است از او ماه و مهر
یکوش و به رنج ایچ منمای چهر

(خالقی، ۱/ ۸۹/ ۹ و ۱۰)
دقیقی نیز درباره آیین لهراسپ که پیروی از راه جمشید است، می‌گوید:

نیایش همی کرد خورشید را
چنان بوده بُد راه جمشید را

(۲۲/ ۶۶/ ۶)
دوم: درباره زروانی بودن شاهان شاهنامه تا روزگار گشتاسپ که باز با توجه به آیات شاهنامه در این فاصله زمانی داستانی باید گفت قراین زرتشتی و مهری بودن ایرانیان پیش از زرتشت در شاهنامه استوارتر است و البته بودن پنداشت‌ها و کردارهای افزون‌تر مزدیسنايي در قیاس با دیگر ادیان ایرانی پیش از اسلام در عصر

قبل از ظهور زرتشت که از ناسازگاری‌های تاریخی شاهنامه است، صرفاً ریشه در منبع باواسطه فردوسی یعنی (خوتای نامگ) پهلوی دارد که به دلیل تدوین در دوره ساسانی و زیر نفوذ موبدان از تأثیر بسیار آداب و اعمال زرتشتی بدون عنایت به روند زمانی و داستانی روایات بی‌بهره نمانده است. اما اعتقادات مهری هم که نشانه‌های گوناگونی در روایی و نفوذ آن در شاهان و یلان پیش از زرتشت شاهنامه وجود دارد - از آن جایی که آیین غالب ایران قبل از زرتشت بوده - یادگارهایی از خود در متن شاهنامه برجای گذاشته است. بر این اساس، بودن چند اعتقاد اندک زروانی در برخی از داستان‌های شاهنامه در برابر انبوه اشارات و اعتقادات مزدیسنايي و باورهای مهری متعدد نمی‌تواند جانب (زروانیگری) را حداقل طبق متن شاهنامه برتر بدارد. همین نکته درباره «دین رستم و زال» نیز صادق است که پژوهنده گرامی آنها را بر آیین زروان و زابلستان را کانون مقاومت زروان پرستان دانسته‌اند. (ص ۵۷) حال آن که از میان نظریات مختلف در باب «دین رستم»^{۱۶} به استناد شاهنامه نخست زرتشتی بودن او (اشاره دقیقی به دین‌پذیری زال و رستم و نام بردن رستم از امشاسپندان زرتشتی در ستایش کیخسرو) و سپس بر آیین مهر بودن او مقبول‌تر است که البته (مهری بودن) وی با توجه به نشانه‌های درون متنی شاهنامه و بیرون از آن، طرفداران بیشتری دارد و پذیرفته‌تر نیز به نظر می‌رسد.^{۱۷} از این روی اگرچه (مهری بودن) رستم امر ثابت شده و مسلم نیست ولی نشانه‌ها و دلایل استواردارنده آن بر قراین (زروان‌کیشی) او برتر است. در (ص ۷۰) علت یاد نشدن نام (رستم) در اوستا را دشمنی او با دین زرتشت دانسته و نوشته‌اند: «نمی‌توان انتظار داشت که اوستا دلاوری رستم را بستاند و زروانی بودنش را فراموش کند.» در باب این موضوع باید توجه داشت که در اوستا از بدترین دشمنان ایران مانند ضحاک و افراسیاب و مهتر مخالفان آیین زرتشت، ارجاسپ، سخن رفته است، هم‌چنین از شهریاران ایران پیش از گشتاسپ - که به نظر پژوهشگر محترم، همه بر کیش زروان بوده‌اند - با ستایش و شکوه بسیار نام برده شده است. بر همین بنیاد زرتشتی نبودن زال و رستم، نمی‌تواند دلیل عدم ذکر آنها در اوستا باشد و: «علت آن

را نمی‌توان دشمنی زردشتیان با رستم دانست.»^{۱۸} مرحوم دکتر مهرداد بهار بحث مستدل و قابل توجهی درباره چرایی تهی بودن اوستا از داستان‌های زال و رستم دارند که مختصر آن چنین است که چون تدوین اوستا پیشتر از گردآوری روایات رستم و زال انجام شده است، نام و داستانی از آنها در نامه مینوی آیین زرتشت نیامده و سپس‌تر نیز با توجه به پای‌بندی موبدان به مندرجات متن اوستا و سپندینگی هر آنچه در آن آمده و گناه دانستن افزایش عناصر و داستان‌های بیگانه بر آن، در اوستا و دیگر متون زرتشتی، یادکرد درخوری از رستم نشده است.^{۱۹} در برابر، چون نیای رستم، گرشاسپ، پهلوانی اوستایی است همواره در متون پهلوی با ارج و بزرگی وصف می‌شود. در (ص ۱۰۹) ضمن بازآورد داستان بزرگمهر از شاهنامه آمده است که: «بعد از آن تنها اثری که از او می‌یابیم، زمانی است که با چشم میل کشیده به پیشگاه خسرو دادگستر فراخوانده می‌شود.» در صورتی که مطابق روایت شاهنامه، دیدگان بزرگمهر بر اثر دیریازی زندانی شدن او در جایگاهی تنگ و تیره، نابینا می‌شود نه به سبب میل شکنجه انوشیروانی:

بر این نیز بگذشت چندی سپهر
پراژنگ شد روی بوزرجمهر
دلش تنگ تر گشت و باریک شد
دو چشمش ز اندیشه تاریک شد
(۸/ ۲۶۰/ ۳۵۵۳/ ۳۵۵۴)

بدو گفت بازار من خیره گشت
چو چشمم از این رنجه تیره گشت
(۸/ ۲۶۲/ ۳۵۹۲)

بفرمود تا رفت نزدیک تخت
دل شاه کسری غمی گشت سخت
که داننده را چشم بینا ندید
بسی باد سرد از جگر برکشید
(۸/ ۲۶۳/ ۳۶۰۷/ ۳۶۰۸)

در بیت:
چو بشنید این جستن باد او
ز گیتی نگیرد کسی یاد او
ترکیب (باد جستن) را ناظر بر آن باور زروانی

دانسته‌اند که چون زمان مرگ کسی فرامی‌رسد، (باد) او را می‌گیرد و زروان استخوان‌هایش را می‌شکند. (ص ۱۱۲) در توضیح باید گفت: ۱- مصراع نخست در چاپ معتبرتر مسکو چنین است: چو بشنید آن جستن و باد او (۹ / ۱۹۴ / ۲۴۱۲) و ضبط محقق گرامی که از شاهنامه چاپ انتشارات امیرکبیر آورده‌اند، فقط در نسخه انستیتوی خاورشناسی شوروی آمده است. ۲- در هر دو ضبط (باد) به معنی مجازی به کار رفته و با به دیده داشتن دو بیت پیشین:

شود خاک و بی‌بر شود رنج او

به دشمن بماند همه گنج او

نه فرزند ماند نه تخت و کلاه

نه ایوان شاهی نه گنج و کلاه

(۹ / ۱۹۴ / ۲۴۱۰ و ۲۴۱۱)

مفهوم (نیستی و از بین رفتن او نیز (منی کردن و برمنشی) برای آن درست‌تر می‌نماید: «هرکسی گیتی جویی و سرانجام قانی و ناپایدار او را [یا غرور حاصل از آن] بشنود دیگر از او یاد نمی‌کند.» این معنی در ترکیب (جستن باد = کوشش بیهوده) شاهنامه مورد استناد پژوهشگر گرامی، آشکارتر به نظر می‌رسد. ۲۰ اما گزارش (جستن باد / جستن و باد) به گرفتاری در دست باد مرگ زروانی از مقوله همان تأویل‌های غیرعلمی پیش گفته است که در پی تحمیل نظریه از پیش تعیین شده بر متن است و باید سخت از آنها پرهیز کرد.

در (ص ۱۳۳) (وای) بیان افسوس و درد را با (وای) = ایزدباد) یکسان انگاشته‌اند درحالی که بنیاد واژگانی و معنی این دو لغت جدا و متفاوت است. (وای) به معنی (افسوس و آه) از: (پهلوی) Vae^{۲۱} و (اوستایی) avoya و (وای) در مفهوم (ایزدباد) از: Vāt (پهلوی) و Vait (اوستایی) است. ۲۲

وایسین نکته‌ای که باید درباره روش پژوهش و نگارش کتاب گفت این است که پژوهشگر محترم حداقل، آثار و تحقیقات منتشر شده به زبان پارسی در زمینه آیین زروان را در بررسی خویش به دیده نداشته‌اند و این موضوع درباره هر اثر تحقیقی که پس از پژوهش‌های هم حوزه پیشین عرضه می‌شود و در پی ارائه دانسته‌ها و یافته‌های جدید و افزون بر مطالب قبلی است، بسیار شایان درنگ و تأمل است. برای نمونه در همین باب، پژوهش مرحوم محمد مختاری در زمینه «زروان و همانندیهای او با زال»^{۲۳} که مورد بحث و بررسی پژوهشگر گرامی نیز قرار گرفته است (صص ۴۸-۵۴) بر کار ایشان تقدم زمانی دارد، اما کمترین اشاره و استنادی بدان نشده است، چنان که مقاله «باورهای زروانی در شاهنامه» از دکتر محمود عبادیان که در عین اختصار، بعضی از مطالب پژوهشگر گرامی را پیشتر از اثر ایشان بیان کرده است.^{۲۴}

یادداشت‌ها:

- ۱- بازتاب این سنت باستانی زروانی و سپهر اوشایی در حماسه ملی ایران، بنیان اساطیری شاهنامه از دوره گیومرت تا پایان پادشاهی کیخسرو را تشکیل می‌دهد، رک: سرکاراتی، بهمن: بنیان اساطیری حماسه ملی ایران، سایه‌های شکار شده، نشر قطره ۱۳۷۸، صص ۷۱-۱۱۲ به‌ویژه صص ۹۵-۹۸. قابل توجه این که، این شالوده مهم و گسترده متأثر از پندارهای زروانی، در بررسی شاهنامه مورد اشاره و عنایت پژوهشگر گرامی کتاب جای پای زروان قرار نگرفته است.
- ۲- بهار، مهرداد: پژوهشی در اساطیر ایران، ویراسته دکتر کتابیون مزدپور، نشر آگه ۱۳۷۵، ص ۱۵۹ با اندکی دگرگونی.
- ۳- رک: پژوهشی در اساطیر ایران، همان، ص ۱۶۰، جستاری چند در فرهنگ ایران، انتشارات فکر روز، چاپ دوم ۱۳۷۳، صص ۱۹۳ و ۱۹۴.
- ۴- باقری، مهدی: دین‌های ایرانی پیش از اسلام، انتشارات دانشگاه تبریز ۱۳۷۶، ص ۸۴.
- ۵- دین‌های ایرانی پیش از اسلام، همان، ص ۸۷.

۶- شاهنامه چاپ مسکو.

۷- برای دیدن نام بیشتر پژوهش‌های ایرانی و خارجی درباره زروان، رک: تفضلی، احمد: مینوی خرد، انتشارات توس، چاپ دوم ۱۳۶۴، ص ۱۰۸، دین‌های ایرانی پیش از اسلام، همان، صص ۹۵-۹۷.

۸- نشر دانش، سال هفدهم، شماره دوم، تابستان ۱۳۷۹، ص ۹۵.

۹- شاهنامه به تصحیح دکتر جلال خالقی مطلق، انتشارات روزبهان، دفتر یکم ۱۳۶۸.

۱۰- در این زمینه برای نمونه، رک: ثاقب‌فر، مرتضی: شاهنامه فردوسی و فلسفه تاریخ ایران، انتشارات معین ۱۳۷۷، صص ۲۲۳-۳۱۴.

۱۱- غلام‌زایی، محمد: نام و ننگ در شاهنامه فردوسی، نمیرم از این پس که من زنده‌ام، به کوشش دکتر غلام‌رضا ستوده، انتشارات دانشگاه تهران ۱۳۷۴، ص ۱۰۶۷.

۱۲- بهار، مهرداد: پندش (فرنیغ دادگی)، انتشارات توس ۱۳۶۹، ص ۸۴.

۱۳- همان، ص ۸۴.

۱۴- افشاری، مهران و مداینی، مهدی: هفت لشکر، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ۱۳۷۷، ص ۵۵۵.

۱۵- رک: سرکاراتی، بهمن: بازشناسی بقایای افسانه گرشاسپ در منظومه‌های حماسی ایران، سایه‌های شکار شده، همان، ص ۲۷۸.

۱۶- رک: حمیدیان، سعید: درآمدی بر اندیشه و هنر فردوسی، نشر مرکز ۱۳۷۲، صص ۲۳۶-۲۴۰.

۱۷- در این باره، رک: شمیسا، سیروس: طرح اصلی داستان رستم و اسفندیار، نشر میترا ۱۳۷۶، صص ۲۴-۴۳، مؤذن جامی، محمد مهدی: ادب پهلوانی، نشر قطره ۱۳۷۹، صص ۳۳، ۳۴، ۴۱، ۶۶-۷۱.

۱۸- بهار، مهرداد: جستاری چند در فرهنگ ایران، همان، ص ۱۰۲.

۱۹- برای آگاهی بیشتر، رک: جستاری چند در فرهنگ ایران، همان، صص ۱۰۲-۱۰۴.

۲۰- خواندن مصدر موردنظر به صورت (جستن: jastan) نیز مفید معنای درستی است.

۲۱- پاشنگ، مصطفی: فرهنگ پارسی و ریشه‌یابی واژگان، انتشارات محور ۱۳۷۷، ص ۵۹۲.

۲۲- پیشین، ص ۱۲۲.

۲۳- رک: اسطوره زال، انتشارات آگه ۱۳۶۹، صص ۱۶۵-۱۹۸.

۲۴- رک: در پیرامون شاهنامه، به کوشش مسعود رضوی، انتشارات جهاددانشگاهی تهران ۱۳۶۹، صص ۱۳-۲۱.

فرهنگ‌های لغوی، بسامدی، موضوعی و به‌ویژه کتاب‌شناختی، اگر ژرف‌کاوانه و کاربردی‌تر نوشته شوند از اعتبار و کارایی بیشتری برخوردار خواهند بود. البته تهیه این گونه فرهنگ‌های چند منظوره، اندیشه‌سوز و توان فرساست و بی‌تردید، بدون عشق و آگاهی و دقت و پشتکار لازم، سامانی مطلوب نخواهند یافت.

فرهنگ سعدی پژوهی نوشته کاووس حسن‌لی عضو هیات علمی بخش فارسی دانشگاه شیراز، از جمله پژوهش‌های ضروری و بایسته‌ای است که در اردیبهشت ماه ۱۳۸۰، به همت بنیاد فارسی‌شناسی و با همکاری مرکز سعدی‌شناسی، در قطع رحلی و ۷۱۹ صفحه و با شمایی نیکو، به مناسبت «یادروز سعدی» چاپ و روانه بازار کتاب شده است.

این فرهنگ با رویکردی تازه و شیوه‌ای کاربردی و چندجانبه، اتفاقی است بی‌نظیر و رویدادی مبارک که در حوزه سعدی پژوهی صورت گرفته است. زیرا هم در شیوه خود — که در واقع کتاب‌شناسی تحلیلی است — بی‌مانند است و هم به حوزه‌ای (حوزه سعدی‌شناسی) مربوط می‌شود که کارهای انجام گرفته در آن کمتر از کارهای انجام نگرفته است.

در فرهنگ سعدی پژوهی، قلمرو وسیع سعدی‌شناسی از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۷۵ خورشیدی پی‌گیری و تمام نوشته‌هایی که در این فاصله ۷۵ ساله، در مورد سعدی و آثار او نوشته یا ترجمه شده، بازیابی، بررسی و نقد و گزارش گردیده است. این نوشته‌ها که شامل ۷۱۸ مقاله و ۱۴۲ کتاب می‌شود و در مجموع به ۵۳۷۷۳ صفحه مطلب می‌رسد! از یک طرف دامنه وسیع پژوهش را نشان می‌دهد و از طرفی دیگر همت بلند مؤلف را. به راستی که سامان یافتن پژوهشی چنین گسترده، آن هم با وضعیت نامطلوب اطلاع‌رسانی و بایگانی‌های فرسوده و نامنظم بخش نشریه‌های کتابخانه‌های ما، در حوصله و توان هر کس نمی‌گنجد. آن گونه که مؤلف محترم در مقدمه خود آورده‌اند، تنها برای یافتن مقاله‌ها، ۴۵۸۸ شماره از ۹۲ عنوان نشریه بررسی و کاویده شده است. البته به نظر می‌رسد، رنجی که مؤلف محترم در این راه متحمل شده‌اند، بیش از اینهاست؛ زیرا از یک طرف عنوان برخی از مقاله‌ها،

غلط‌انداز و تردیدآور بوده و مؤلف در مواردی برای رسیدن به مقاله‌های مورد نظر خود، ناچار می‌شده بخشی از مقاله‌های تردیدآور را نیز بخواند و از طرفی برای دست یافتن به نوشته‌های مربوط به سعدی، با افراد مختلف، به ویژه با بسیاری از ناشران مختلف کشور مکاتبه نماید. علاوه بر این، هنگامی به دامنه کار مؤلف بیشتر پی خواهیم برد که به جنبه‌های مختلف کار او، نظری دقیق و عمیق‌تر بیندازیم. به عنوان مثال وقتی در صفحه ۱۹ کتاب رقم ۲۵۲۵۷ را درباره کل رویکردهای مقاله‌ها و کتاب‌ها می‌بینیم، به این نتیجه می‌رسیم که برای تهیه این رویکردها تعداد ۲۵۲۵۷ عدد فیش نیز نوشته شده است! از این گذشته اگر این رقم فیش را — که در واقع گوشه‌ای از یادداشت‌های فراوان مؤلف است — در کنار هزاران فیش دیگر بگذاریم که در تهیه این فرهنگ نوشته شده و نیز مطالعه ۵۳۷۷۳ صفحه مطلب را همراه با زحمات فراوان دیگر برآن بیفزاییم و با دیده دقت و انصاف به گستره وسیع کار مؤلف بیندیشیم، جز این که بر عزم و اراده او آفرین بگوئیم و تلاش‌اش را ارج بنهیم، چه می‌توانیم کرد؟

اما بینیم ساختار تشکیلاتی فرهنگ سعدی پژوهی چگونه است؟

فرهنگ سعدی پژوهی شامل یک مقدمه ۳۰ صفحه‌ای و دو بخش «مقاله‌ها» و «کتاب‌ها» است که بخش مقاله‌ها ۴۱۳ صفحه و بخش کتاب‌ها ۲۰۳ صفحه را به خود اختصاص داده است. در پایان کتاب نیز سه فهرست راهنما و یک نامنامه به صورت الفبایی آمده است که به ترتیب، راهنمای عنوان مقاله‌ها، کتاب‌ها، نویسندگان و اسامی خاص است.

در مقدمه کتاب، پس از آمدن مطالبی در مورد شخصیت و زندگی سعدی، در گزارشی دقیق و علمی، سیر سعدی پژوهی، علل فراز و فرود گرایش به سعدی در دوره‌های مختلف، درصد کارهای انجام گرفته در مورد شیخ، موضوع‌های مورد توجه نویسندگان، بسامد رویکرد به آثار سعدی و نکته‌های دیگری، همراه با آمار و ارقام و شش نمودار جالب و آموزنده، مطرح شده است. همچنین در آمارهای ارائه شده در مقدمه کتاب، مراجعه‌کننده درمی‌یابد که در چه زمینه‌ای، پژوهش بیشتر و در چه زمینه‌ای کمتر صورت گرفته است. ارزش این مطلب در این است که پژوهشگران به کمک آن می‌توانند ضرورت‌ها، یعنی مقوله‌هایی را که درباره آنها، کمتر پژوهش شده است، به راحتی دریابند و در صورت

تمایل به این گونه موارد بپردازند. مطالعه این مقدمه برای هر سعدی پژوهی و سعدی دوستی لازم می‌نماید. در بخش مقاله‌ها و کتاب‌ها، برای هر مقاله یا کتاب، پنج بخش با عنوان‌های «مضامین اصلی»، «منابع اصلی»، «رویکرد به آثار سعدی»، «اشاره» و «تاثیرات و پاسخ‌ها» در نظر گرفته شده است. البته در مواردی که نوشته‌ای، رویکرد به آثار سعدی نداشته، بخش «رویکرد به آثار سعدی» آن نیز ذکر نشده است.

برای این که خوانندگان محترم، قدری ملموس‌تر با شیوه فرهنگ سعدی پژوهی آشنا شوند، ابتدا درباره هر بخش از بخش‌های پنج‌گانه توضیحی می‌دهیم و پس از آن یک نمونه مقاله را با بخش‌های مربوط به آن یاد می‌کنیم.

در بخش «مضامین اصلی»، با توجه به حجم و اهمیت هر مقاله یا کتاب، گزارشی درباره آن آمده تا خواننده، با صرف وقت کمتر، همه آن مقاله یا کتاب را درآیین کوچک‌تری بنگرد. نکته حائز اهمیت در این قسمت این است که خواننده در اینجا، برخلاف دیگر فرهنگ‌های کتاب‌شناختی، فقط با عنوان مقاله یا کتاب در حد یک کتاب‌شناسی معمولی روبه‌رو نیست؛ بلکه با خواندن خلاصه‌ای مناسب درباره هر مقاله و کتاب، در فرصتی کوتاه با محتوا و چگونگی آن نیز آشنا می‌شود.

در بخش «منابع اصلی»، مآخذ عمده‌ای که در نوشتن هر مقاله یا کتاب مورد استفاده نویسندگان بوده ذکر شده و در صورتی که نویسنده‌ای هم به منابع اصلی خود اشاره نکرده باشد، مؤلف سعی مضاعف نموده و منابع اصلی نوشته او را مشخص کرده است. در این بخش نیز مراجعه‌کننده می‌تواند به راحتی دریابد که در حوزه سعدی‌شناسی، از میان نوشته‌های قدیم و جدید، کدام یک بیشتر مورد استفاده نویسندگان بعدی قرار گرفته و به عنوان منبع از آن استفاده کرده‌اند. همچنین در این بخش در صورتی که نوشته‌ای در چند جا به چاپ رسیده باشد، محل‌های مختلف چاپ آن قید شده است. در بخش «رویکرد به آثار سعدی» تلاش مؤلف براین بوده تا مواردی را که نویسندگان در نوشته‌های خود، از نظم و نثر سعدی به صورت مصراع، بیت و یا عبارت به کار برده‌اند، با ذکر شماره و نام اثر به دست دهد. این بخش به ما می‌نماید که مؤلف همه نوشته‌های مورد بررسی خود را سطر به سطر و با دقت تمام خوانده تا توانسته است رویکردهای هر نوشته را

به آثار سعدی، دقیق و همراه با ارقام ذکر کند. همان گونه که گفته شد بنابر گزارش مؤلف در مقدمه کتاب، رقم کل رویکردهای مربوط به مقاله ها و کتاب ها، ۲۵۲۵۷ مورد است و بیشترین رویکردها نیز به ترتیب مربوط به گلستان، بوستان، غزلیات و قصاید است.

در بخش «اشاره» که بخش بسیار قابل توجه و آموزنده ای است، مؤلف سعی کرده است تا به دور از نام و آوازه افراد و با دقت و نظری درخور، مقاله ها و کتاب ها را در ترازوی نقد و داوری قرار دهد و علمی و غیرعلمی بودن بسیاری از آنها را از زاویه های مختلف استدلالی، ادبی و نگارشی بسنجد. خواننده در این بخش، به ارزش و دقت و امانت داری برخی نویسندگان و بی دقتی و انشاپردازی و گاه پخته خواری برخی دیگر پی می برد. در آخرین بخش یعنی «تأثیرات و پاسخ ها»، موارد تأثیرگذاری هر مقاله یا کتاب در آثار دیگران و یا پاسخی که به آن مقاله یا کتاب داده شده، با ذکر نشانی و شماره صفحه مشخص شده است. در این بخش درمی یابیم که کدام مقاله یا کتاب در نوشته های بعد از خود تأثیر بیشتری داشته و یا دیگران نسبت به آن عکس العمل بیشتری نشان داده اند. شمارش دقیق «تأثیرات و پاسخ ها»، نه تنها باز حکایت از ارزش کار و تلاش مؤلف می کند که ارزش هر نوشته را نیز می نمایاند و این امکان را برای ما فراهم می کند تا در صورتی که بخواهیم، با مراجعه به اصل نوشته ها بتوانیم درباره علل «تأثیرات و پاسخ ها» نیز بیندیشیم. برای این بخش، کافی است نگاهی اجمالی بیندازیم به تأثیرات و پاسخ های کتاب متنی و سعدی نوشته دکتر حسینعلی محفوظ، در صفحه ۶۵۴ و ۶۵۵ که ۲۰۰ مورد تأثیرگذاری را در ۲۵ نوشته نشان می دهد. یا گلستان تصحیح عبدالعظیم قریب در صفحه ۶۲۲ که ۱۱۵ مورد تأثیرگذاری را در ۵۹ نوشته بیان می کند و یا کتاب قلمرو سعدی از علی دشتی در صفحه ۵۹۷ که از ۱۴۰ مورد

تأثیرگذاری در ۵۶ نوشته حکایت می کند و...

بنابراین در این بخش نیز مراجعه کننده، نه تنها به عمق دقت و زحمت و حوصله مؤلف و ارزش کار او بیشتر پی می برد که با نوشته های تأثیرگذارتر در سیر سعدی پژوهی، و احیاناً علل این تأثیرگذاری نیز آشنا می شود. البته همان گونه که مؤلف در مقدمه خود یاد کرده اند، بخش «تأثیرات و پاسخ ها» در نوشته هایی که موردی نداشته اند، ذکر نشده است. همچنان که در مورد بخش تأثیرات و پاسخ های مقاله ای که به عنوان نمونه خواهیم آورد، در این فرهنگ یاد نشده و در مثال مورد نظر ما نیز دیده نمی شود.

نکته حائز اهمیت در مورد تفکیک بخش های پنج گانه کتاب این است که مراجعه کننده به راحتی می تواند به هر بخشی که مایل باشد رجوع کند و مطلب مورد نظر خود را بیابد. به نظر می رسد از میان بخش های پنج گانه یاد شده، بخش های «مضامین اصلی»، «اشاره» و «تأثیرات و پاسخ ها» برای مراجعه کنندگان به ویژه پژوهشگران جالب توجه تر باشند.

اما گزارش مربوط به یک نمونه مقاله با بخش های متعلق به آن چنین است:

«ترجیع بندهای سعدی و خواجوی کرمانی و انتقاد از روش سعدی در آن»، دکتر محمود افشار، آینده، دوره چهارم، شماره ۶، اردیبهشت ۱۳۳۹، صص ۴۰۸-۴۰۶.

۱- مضامین اصلی:

۱-۱- اشاره به ترجیع بندهایی از خاقانی، جمال الدین عبدالرزاق، خواجو و سعدی که هم وزن (بر وزن مفعول مفاعیلن فعولن) سروده شده اند و نقل سخنی از قلمرو سعدی (علی دشتی) در وصف ترجیع بند سعدی (ص ۴۰۶)

۱-۲- انتقاد از ترجیع بند سعدی که: «شاعر بهتر است یک موضوع معین یا اقلاً مرتبی را پیروی کند... سعدی این کار را نکرده است. بندهای مختلف ترجیع بند او مشوش است. این پراکندگی به اندازه ای است که حتی برای خواننده گاهی این اندیشه پیش می آید که آیا شاعر، این ترجیع بند را در وصف زیبایی مرد سروده و یا زن...» (ص ۴۰۸)

۲- منابع اصلی:

۲-۱- ترجیع بند سعدی (نشانی مأخذ مشخص نیست)

۳- رویکرد به آثار سعدی:

۱-۱- ترجیع بند ۱۰ بار.

۴- اشاره:

۴-۱- عنوان این نوشته با متن نوشته سازگاری کامل ندارد. اولاً تنها درباره یکی از ترجیع بندهای سعدی صحبت شده است و باید به جای «ترجیع بندها»، «ترجیع بند» (بدون «های» جمع) به کار می رفت و ثانیاً هیچ بحث و توضیحی درباره ترجیع بند خواجو به میان نیامده است و همان گونه که به ترجیع بندهای خاقانی و جمال الدین عبدالرزاق اشاره شده به ترجیع بند خواجو نیز تنها اشاره ای شده است (با نقل یکی از بندهای ترجیع)، ولی عنوان مقاله موهم سنجش این ترجیع بندها است.

۴-۲- نویسنده از ترجیع بند سعدی به جهت اینکه «بندهای مختلف ترجیع بند او مشوش است» (ص ۴۰۷) انتقاد کرده و برای استشهاده سخن خود تنها به این مورد سست اشاره کرده است که: «آیا شاعر این ترجیع بند را در وصف زیبایی مرد سروده یا زن؟! در حالی که ترجیع بند مورد نظر از لحاظ یکدستی و وحدت موضوع یکی از هماهنگ ترین سروده های بلند سعدی است - به جهت بلندی این سروده از نقل آن معذوریم - تمام ابیات این ترجیع بند بدون استثنا در موضوع عشق و وصف معشوق سروده شده است و شیخ در این ترجیع بند بلند با التفات های ظریف، تأثیر سخن خود را به زیبایی صد چندان کرده است.

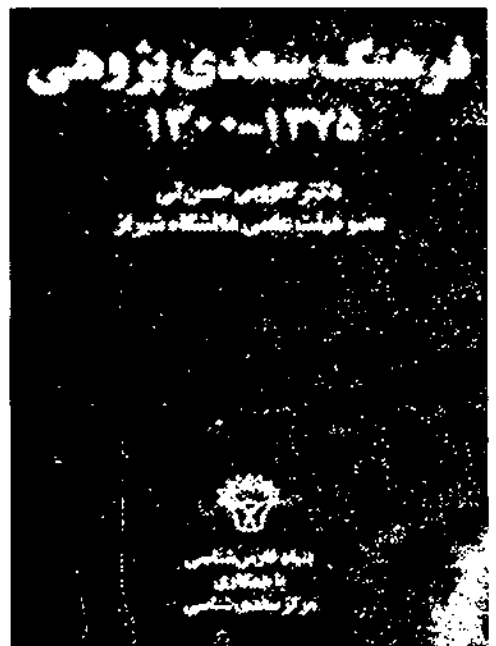
با احترام فراوان به دستاوردهای ارزشمند پژوهشی نویسنده مقاله در تحقیقات ادبی باید گفت: انتقادهای ایشان در این مقاله به گونه ای است که خواننده گمان می کند او با سوابق شعر فارسی و زبان سعدی بیگانه بوده، از جمله در انتقاد از ترجیع بند سعدی می نویسد: «به چند شعر مخالف و مختلف آن اشاره می کنیم: یا چهره پیوش یا بسوزان / بر روی چو آتش سپندی، که محققاً چهره پوشیدن کار زن بوده است.» (ص ۴۰۷) آیا واقعاً این چهره پوشیدن یعنی مقنعه زنان به سر کردن؟! او می افزاید: «ولی این سه شعر دیگر پنداری در وصف مرد است:

آن برگ گل است یا بنا گوش

یا سبزه به گرد چشمه نوش

من ماه ندیده ام کله دار

من سرو ندیده ام قبا پوش

فرهنگ سعدی پژوهی

کاووس حسن لی

بنیاد فارس شناسی، چاپ اول، ۱۳۸۰

نازک بدنی که می‌نگنجد

در زیر قبا چو غنچه در پوست»
هر چند وصف جمال پسران نوحه در شعر فارسی و سخنان دیگر سعدی سابقه دارد، اما در این سه بیت کدام واژه یا مضمون می‌تواند دلیلی باشد بر اینکه معشوق شاعر مرد بوده است؟! — نویسنده در ادامه نظرات جالب [۱] خود می‌افزاید: «همچنین تعریف از ساق پای زنان می‌کنند نه مردان که زیبایی ندارد، چنان که در این شعر فرماید:
بس دیده که شد در انتظارت

دریا و نمی‌رسد به ساق»
(ص ۴۰۸)
و بالاخره آخرین اظهار نظر غریب نویسنده چنین است که: «در بند آخر آنجا که گوید:
شد موسم سبزه و تماشا

برخیز و بیا به سوی صحرا
ظاهراً نظر به رفیق مردانه داشته، چه با توجه به وضع آن زمان بعید به نظر می‌آید به معشوقه‌ای خطاب شود؛ برخیز و بیا به سوی صحرا»
با توجه به اینکه نویسنده در این نوشته کوتاه، دوبار از شعر خود در مقایسه با سروده سعدی تعریف می‌کند، از جمله: «ترجیع‌بند شاعر بهتر است یک موضوع معین یا اقلاً مرتبی را پیروی کند... من نیز در ترجیع‌بند خود چنین کرده‌ام... سعدی این کار را نکرده است، بندهای مختلف ترجیع‌بند او مشوش است...» (ص ۴۰۷) این سؤال پیش می‌آید که: آیا چگونه شاعر محقق بعد از مطالعه فراوان شعر کهن فارسی و مشاهده فراوان مضامین این سروده‌ها درباره مصراع «برخیز و بیا به سوی صحرا» صدور چنین حکمی را روا می‌دارد؟!

به هر حال تقدیهایی که در بخش «اشاره»‌ها درباره بسیاری از مقاله‌ها و کتاب‌ها بدون ملاحظه نام و عنوان نویسندگان نوشته شده است، نه تنها برای مراجعه‌کنندگان، مفید خواهد بود که در مواردی نیز، هشدار می‌دهد که همه کسانی که دست به سرقت‌های ادبی می‌زنند و یا بدون دقت علمی و آگاهی کافی در مورد موضوعی، رای صادر می‌کنند.

بنابراین، برای این که قدری بیشتر با نقد و نظرهای مؤلف آشنا شویم چند فراز دیگر از آنها را نیز نقل می‌کنیم. مؤلف فرهنگ سعدی پژوهی، در مورد مقاله «مقام سعدی در ادبیات غرب»، در صفحه ۳۷۵ می‌نویسد:

«این مقاله، بخش نخست مقاله‌ای است که آقای جلال ستاری به نام «مقام سعدی در ادبیات فرانسه»، سال ۱۳۴۳، در مجله مهر به چاپ رسانده‌اند. (ر.ک. مجله مهر، سال دهم، شماره ۴، تیر ۱۳۴۳، صص ۴۰۹-۴۱۳). همچنین ر.ک. مقاله یاد شده در همین مجموعه) تفاوت این نوشته با مقاله آقای ستاری، تنها در حد تغییر برخی فصل‌ها یا جایگزینی واژه‌هایی چون «مغرب زمین» به جای «غرب» و «قیافه» به جای «چهره» است. اگر اشتباه چاپی نباشد، اتفاق شگفتی است، چگونه عین یک مقاله، ۲۰ سال پس از انتشار یک بار دیگر به نام شخص دیگری در کنگره‌ای ارائه

می‌شود و در مجموعه مقاله‌های آن کنگره نیز به چاپ می‌رسد و اعتراضی را بر نمی‌انگیزد؟»
یا در بخش «اشاره» کتاب شناسایی سعدی نوشته «هزار شیرازی» می‌خوانیم:

«کتاب، متناسب با زمان چاپ (سال ۱۳۱۷)، با حروف و نگارش قدیمی و اشتباهات چاپی فراوان، به همراه ۲۰ عکس از کسانی چون: خود مؤلف، شوریده شیرازی، شعاع الملک، سعید نفیسی، ملک الشعرای بهار، استخر شیرازی، رضازاده شفق و... به چاپ رسیده است. اشکالات اساسی این کتاب، عبارت‌اند از: پراکندگی، عدم انسجام و نداشتن نظم منطقی، از جمله: الف: سروده‌هایی از برخی شاعران در فواصل مختلف کتاب به چاپ رسیده که نظم موضوعی ندارند. ب: در صفحه ۱۶ کتاب، زیر عنوان «سعدی خدای اخلاق و فلسفه»، بعد از یک مقدمه کوتاه، ناگهان به قدرت و پیشرفت ایرانیان در مورد صنایع رنگ‌سازی و چاپ‌کاری، باروت‌سازی، آتش بازی، شال بافی یا کرک و... پرداخته، که هیچ ارتباطی با عنوان مطلب ندارد. ج: مؤلف در صص ۱۸۱-۱۶۲ زیر عنوان «نقد گفتار آقای گرکانی»، مطالبی را نوشته و دنبال آن را بی دلیل رها کرده و در صفحه ۲۰۸ زیر عنوان «باز تنقید از گفتار گرکانی»، دوباره سخنان پیشین خود را در چهار صفحه (صص ۲۱۱-۲۰۸)، پی گرفته است. د: از صفحه ۱۴۹ تا ۱۸۱ در دو بخش جداگانه، نقدی بر کتاب گلستان و مقدمه آن کتاب که توسط آقای عبدالعظیم گرکانی در سال ۱۳۱۰ نگاشته و منتشر گردیده، نوشته شده است؛ اما بخش نخست این نقد (صص ۱۶۱-۱۴۹)، احتمالاً از خود مؤلف نیست. زیرا در این بخش اولاً انواع اشکالات وارد شده بر نوشته عبدالعظیم گرکانی، با کیفیت نوشته‌های مؤلف کتاب، متفاوت است؛ و ثانیاً در پایان این بخش، مؤلف کتاب می‌نویسد: نویسنده این کتاب هم چند تنقید از گلستان و مقدمه آن که آقای گرکانی نوشته‌اند، دارد. با این حال، متأسفانه آقای هزار شیرازی نویسنده بخش نخست را که ارزشمندترین مطلب کتاب است، معرفی نکرده‌اند. ذکر ابیات و نقل قول‌ها بدون ذکر نشانی است. مأخذ بسیاری از نوشته‌ها، روشن نیست. از جمله در صفحه ۷ می‌نویسد: چنانچه مورخی نوشته است، سعدی ۱۸ زبان آسیایی می‌دانسته و در صص ۲۷-۱۸ داستان‌های مختلفی از زندگی سعدی بیان می‌شود که گذشته از جعلی بودن آشکار آنها، نشانی مأخذ مورد استفاده هم مشخص نیست.

[مطلب دیگر] تفسیرهای بی‌منطقی از اشعار سعدی است؛ از جمله در صفحه یک به استناد بیت زیر، نتیجه می‌گیرد که سعدی گوشت‌خوار نبوده است:

همای بر همه مرغان از آن شرف دارد
که استخوان خورد و جانور نیاز دارد
سخنان بی‌سند، سست و گاه خلاف واقع [در این کتاب کم نیست] از جمله:

الف: سعدی، برادری داشته بی سواد و کودن که مدار او به انجیر و خرما فروشی می‌رفته. (ص ۱)
ب: ادرار، یعنی درجه اجتهاد یا استادی در علوم و فنون. (پاورقی ص ۳)

ج: در اروپا نیز تاکنون پیرو همین پندار بوده‌اند که

مشورت با زنان کار خردمندان نیست.

د: باید دانست که هر شخص بلندی، نادان نمی‌شود مگر این که کلاه کوچک باشد و متأسفانه مردمان بلندبالا، بیشتر دارای کلاه کوچک هستند، در صورتی که کلاه مساوی باشد، توانایی مساوی خواهد بود. (پاورقی ص ۳۲) البته نویسنده بلافاصله، اسم خود را در پایان این عبارت ذکر کرده‌اند که مبادا این کشف غریب! به نام دیگری ثبت شود.»

از این گونه سخنان و کشف و کرامات در بخش اشاره کتاب یاد شده در فرهنگ سعدی پژوهی، باز هم به نظر می‌رسد که برای رعایت اختصار از نقل همه آنها می‌گذریم. این گزارش، هم فال بود و هم تماشا.

نمونه جالب توجه دیگری که در فرهنگ سعدی پژوهی می‌بینیم، گزارش تقریباً چهار ستونه‌ای است که در صفحه ۵۸۲ در بخش «اشاره» کتاب غزل‌های سعدی پس از مقابله هفت نسخه خطی و... آمده است؛ که برای پرهیز از دراز شدن کلام به نقل چند فراز از آن بسنده می‌شود. بنگرید:

«آقای نورالله ایزدپرست، پیش از غزل سعدی، گلستان و بوستان سعدی را به همین شیوه منتشر کرده و کتابی نیز با نام «دستور زبان سعدی» به نگارش درآورده‌اند. با آن که برای تدوین و انتشار این کتاب‌ها، زحمت کشیده شده و عده‌ای هم از این آثار بهره برده‌اند و در مقدمه این کتاب‌ها، معمولاً از روش کار دیگران انتقاد شده است، اما پریشانی مقدمه و نامشخص بودن شیوه‌کارکرد از ویژگی‌های مسلم این کتاب‌هاست. کتاب دوجلدی «غزل‌های سعدی» نیز همین ویژگی را دارد. یعنی در مقدمه سی و دو صفحه‌ای کتاب، به جز عبارات نخستین صفحه اول، هیچ ارتباطی با اصل کتاب دیده نمی‌شود. در این مقدمه پریشان و نابسامان، مثال‌های متعددی از منابع مختلف درباره برخی از اصطلاحات دستوری آورده شده است؛ در حالی که به جای آن باید نسخه‌های مختلف مورد ادعا، معرفی می‌شدند و درباره شیوه عمل در تدوین کتاب، سخن گفته می‌شد. دانسته نیست بر مبنای چه معیاری و به چه ضرورتی، آن هم بر روی جلد کتاب، عبارت نه چندان بسامان زیر نوشته شده است: «غزل‌های سعدی پس از مقابله هفت نسخه خطی و ده نسخه چاپی از مداخله کاتبان و ناشران پیشین ویراسته بدینچه سعدی روی کاغذ آورد نزدیک با اعراب و معنای واژه‌ها». به سبب آن که نسخه‌های مورد استفاده مؤلف معرفی نشده است، درباره میزان دقت مؤلف در مقابله نسخه‌ها، دآوری شایسته نمی‌توان کرد؛ اما به نظر می‌رسد در این چاپ از غزل‌های سعدی، با برخی واژه‌ها، عناد ویژه‌ای بوده است. از جمله: در بسیاری از موارد، ضمیر اول شخص را با فعل اول شخص نیاورده و به جای «من»، «می» نهاده شده است. به عنوان نمونه: در جلد اول، ص ۳۶۵، بیت ۸: «می از آن باز نگردم...» و ص ۴۷۴، بیت ۶: «می نشنیدم که باز صید کیوتر شود»، به جای «من نشنیدم که باز...» و ص ۴۰۶، بیت ۲: «گر می از خار برترم نبرم دامن گل»، به جای «گر من از خار برترم...» یا در بسیاری موارد، ترکیب معمول «قد و بالا» به «خد و بالا» تبدیل شده

است. مثلاً در جلد دوم ص ۴۱ بیت ۲: «تا خیال خد و بالای تو در چشم من است». در بسیاری از موارد به جای واژه «عشق» واژه‌هایی چون «شوق»، «وجد» و حتی گاهی «عقل» نهاده شده است. جلد اول، ص ۳۹۲، بیت ۴: «شرط عقل است که از دوست شکایت نکنند» به جای «شرط عشق است که...» و دانسته نیست که در پی چه ضرورتی خواسته‌اند، توضیحات را به گونه‌ای تنظیم کنند که از اول تا آخر کتاب، لزوماً آخرین واژه توضیح در متنی‌الیه سمت چپ آخرین سطر واقع شود، و همین «لزوم مالا یلزم»، موجب تکلف شارح شده و او را ناگزیر به توضیحات اضافی کرده است... ثانیاً سطح توضیحات هم یک دست و هماهنگ نیست. به عنوان مثال، گوشه‌ای از توضیحات صفحه ۳۰ را می‌نگریم. در این صفحه که واژه‌های ساده‌ای چون «عاقبت» (= آخر)، «خبرم ده» (= مرا آگاه ساز)، «آهو» (= جانور اهلی است [!]) معنی شده، درباره «عسلی»، نوشته‌اند: «پارچه زرد که فاگرویدگان بر جامه می‌دوختند»، عجب است اگر خواننده این کتاب، معنی «عاقبت» و «آهو»... را نمی‌داند (که توضیح داده شده‌اند) چگونه معنی «فاگرویدگان» را می‌داند؟...

این گزارش نیز همان گونه که گفته شد، گوشه‌ای از یک نقد مفصل بر کتاب مورد نظر بود. خوانندگی‌های جالب و آموزنده در فرهنگ سعدی پژوهی به ویژه در بخش «اشاره» مقاله‌ها و کتاب‌ها، کم نیست که برای پی بردن بیشتر به دقت نظر مؤلف محترم این فرهنگ، می‌توان به کتاب‌های قلمرو سعدی از علی دشتی، شرح گلستان از خزائی و شرح سودی بر گلستان و بوستان و بوستان سعدی با شرح اشعار و حواشی از محمد علی ناصح و یا سعدی نامه یا بوستان به تصحیح دانشمند روسی رستم علی‌یف نیز مراجعه کرد. نکته‌ای که درباره بوستان علی‌یف، حائز اهمیت است،

این است که دو تن از ادیبان و استادان نامور ایرانی، با نظری شگفت‌انگیز آن را تأیید می‌کنند، در حالی که در بخش «اشاره» مربوط به آن، با نقد و نظرهایی روبه‌رو می‌شویم که خلاف آن را ثابت می‌کند.

نکته قابل توجه دیگر این است که در این فرهنگ، گاه نوشته‌هایی را می‌بینیم که جزو نخستین نوشته‌ها در زمینه‌ای خاص از سعدی پژوهی به شمار می‌روند و بعد از آنها هر کس آمده و در آن مورد خاص، مطلبی نوشته است؛ در واقع جز این که از روی دست پیش از خود نوشته و به تکرار مکررات پرداخته، حرف دیگری برای گفتن نداشته است.

برعکس مورد یاد شده، گاهی هم نوشته‌ای را در موضوعی خاص می‌بینیم که برای نخستین بار نوشته شده و پس از آن هر کس آمده و در آن موضوع، قلم زده، هیچ گونه توجهی به آن نکرده است. به نظر می‌رسد، این مطلب ناشی از دو علت است: یکی اطلاع‌رسانی ضعیف در حوزه پژوهش؛ و دیگر بی‌حوصلگی برخی از نویسندگان و پژوهشگران در عرصه نوشتن.

نکته پایانی که در ارزش این فرهنگ می‌توان گفت، این است که چون نشانی تمام مآخذ مقاله‌ها و کتاب‌های مورد بررسی، در آن آمده است، می‌توان از دل آن، یک کتاب‌شناسی معمولی نیز بیرون کشید، که امیدوارم مؤلف محترم خود به تهیه این کتاب‌شناسی اقدام کنند.

اما معماری فرهنگ سعدی پژوهی، خالی از سؤال و احیاناً اشکال نیست. شاید نخستین پرسشی که به ذهن برخی خطور کند، این باشد که آیا نام «فرهنگ» برای این مجموعه مناسب است؟ و یا اگر عنوان دیگری مانند «کتاب‌شناسی تحلیلی سعدی پژوهی» را بر آن می‌نهادند، مناسب‌تر نبود؟

نکته دیگر در مورد رعایت نشدن یکدستی در برخی محورهاست. با آن که مؤلف محترم در صفحه ۲۸ و ۲۹ مقدمه کتاب به یکدستی کار اشاره می‌کنند، چند مورد را می‌توان ذکر کرد که خلاف این را می‌رساند و یا حداقل توجه نمودن به آنها لازم می‌نماید:

در برخی موارد، عنوان‌هایی مانند «رویکرد به آثار سعدی» یا «تأثیرات و پاسخ‌ها»، به این علت که موردی نداشته‌اند، اصلاً نوشته نشده‌اند. این کار ممکن است کمک به صرفه‌جویی در حجم کتاب کرده باشد ولی به نظر می‌رسد، اگر نوشته می‌شدند و در صورت نداشتن مورد در جلو آنها، خط تیره کشیده می‌شد، بهتر بود و به یکدستی کار نیز کمک می‌شد و از طرفی هم، چون این‌گونه موارد منفی، زیاد نمی‌بودند، تأثیر چشمگیری در گسترش حجم کتاب نمی‌داشتند.

نکته دیگری که ممکن است ذوقی هم باشد ولی به نظر بنده اگر رعایت می‌شد، در القای توضیحات، کارسازتر بود، این است که چکیده توضیحات ارائه شده در برابر «مضامین اصلی»، به ویژه در آغاز بحث در موارد زیادی با نقل از نوشته مورد بررسی صورت گرفته است که گمان می‌کنم اگر این گزارش‌ها به ویژه در بند نخست، همه به نثر مؤلف می‌آمد و فقط هر جا که اقتضا می‌کرد، از نوشته اصلی نقل مطلب می‌شد، خیلی بهتر

بود.

همچنین به نظر می‌رسد، اگر به جای عنوان «اشاره»، واژه یا ترکیبی دیگر مانند «نقد و نظر» یا «اظہار نظر» و یا چیزی شبیه به این دو قرار می‌گرفت، مناسب‌تر بود؛ زیرا «اشاره» نه تنها چندان بر محتوای این مبحث یعنی نقد و بررسی دلالت نمی‌کند که اگر آن را به جای محور «مضامین اصلی» نیز بگذاریم، نامناسب با توضیح آن قسمت نیز نخواهد بود.

در چند مورد نیز، ترتیب الفبایی مقاله‌ها به طور کامل رعایت نشده است. به عنوان نمونه، مقاله «تصویری از شیخ سعدی»، پیش از مقاله «دفاع از سعدی و توضیح اداره باستان‌شناسی» و مقاله «سعدی» مقدم بر مقاله «در هر اثر، هنری است» و مقاله «تأملی در یک مقایسه سبک شناسانه»، زودتر از مقاله «تاریخ درست درگذشت سعدی» و مقاله «بزرگ‌ترین شاعر ایران کیست و به چه دلیل؟»، جلوتر از مقاله «بزرگ‌ترین شاعر ایران کیست؟ جواب پنجم» و مقاله «بزرگ‌ترین شاعر ایران یا شاعر دنیا»، پیش از مقاله «بزرگ‌ترین شاعر ایران کیست؟ جواب سوم» آمده است و مقاله «پاسخی به کلوخ اندازان» مقدم بر مقاله «پارادوکس، عکس، نقص و عدم تقارن در شعر سعدی»!

این اشکال، در یکی دو مورد از کتاب‌ها نیز مشاهده می‌شود. به عنوان مثال کتاب گلستان، گزینش متن و شرح لغات مقدم بر کتاب گلستان، به کوشش و با مقدمه ملکم خان ناظم الدوله آمده است.

در صفحه ۱۱۵ و ۱۱۶، سه مقاله دنباله‌دار از دکتر محمود کامیار آمده، که مقاله شماره (۲)، برخلاف شماره (۱) و (۳)، بدون ذکر نام نویسنده است. ممکن است گفته شود، این بخش در اصل بدون یادکرد نام نویسنده بوده است که در آن صورت باید گفت: چرا در بخش «اشاره» مربوط به مقاله شماره (۱) و (۳) به سه شماره بودن آن در مجله رنگین کمان، اشاره شده است؟ گوشه‌ای از نامنامه کتاب نیز، به هم ریخته است، زیرا نام برخی افراد در آن آمده که با صفحه متن یعنی مقدمه وفق نمی‌کند. البته این فقط مربوط به چند اسم و منحصر به یک صفحه مقدمه می‌شود.

در این کتاب که عنوان «فرهنگ» را بر خود دارد، نبودن برخی نشانه‌های نگارشی و اختصاری، از جمله نشانه ارجاع () و یا استفاده از دو نشانه مختلف پرانتز و کروشه، برای یک مفهوم واحد مانند شماره مسلسل مقاله‌ها، نیز خالی از اشکال نیست. برای نمونه در صفحه ۱۱۵ تا ۱۱۷ بر خلاف سایر صفحه‌ها از کروشه استفاده شده است.

در پایان، ضمن آرزوی توفیق برای مؤلف محترم فرهنگ سعدی پژوهی یادآور می‌شود که ذکر این چند به اصطلاح اشکال - که برخی از آنها می‌تواند ذوقی هم باشد - تنها به منظور توجه کردن به آنها برای چاپ‌های بعدی است و گرنه ارزش فرهنگ سعدی پژوهی، بیش از آن است که این گونه یادآوری‌ها، غباری به ساحت آن بنشانند. این قبیل اشکال‌ها، در دنیای چاپ و نشر، به ویژه در کشور ما، چندان شگفت‌آور نیست.

فرهنگ سعدی پژوهی

۱۳۷۵ - ۱۳۰۰

دکتر کاووس حسن لی
عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز

بنیاد فارس‌شناسی
با همکاری
مرکز سعدی‌شناسی

شعر فارسی است. برای استفاده از این پایگاه به سایت زیر وارد شوید:

<http://www.artarena.force9.co.uk/index.htm>

این سایت در تاریخ ۸۰/۲/۱۵ مورد جست و جو قرار گرفته است. در صفحه اصلی این پایگاه، روی پیوند Iran saga کلیک کنید تا به بخش فرهنگ و تاریخ ایران در این سایت متصل شوید. اکنون به پیوندهای سمت چپ این صفحه توجه کنید. روی پیوند Persian Literature کلیک کنید تا به قسمت ادبیات فارسی وارد شوید. این بخش حاوی اطلاعاتی در زمینه شاعران سنتی فارسی، زنان شاعر و کتابهای ادبی است. در این صفحه پیوندهای زیر قابل ملاحظه است:

۱- چنانچه روی پیوند

The Development of Iranian Literatures کلیک کنید مطالبی را به زبان انگلیسی در مورد چگونگی توسعه زبان و ادبیات فارسی به دست می آورید.

۲- پیوند The legend of layli And madjoun مربوط به داستان لیلی و مجنون در ادبیات فارسی است.

۳- پیوند Persian Classical poetry مربوط به آشنایی با شاعران سنتی ایران است در این بخش مطالبی را در مورد ابراهیم فخرالدین عراقی و کمال الدین خواجوی کرمانی به دست خواهید آورد.

در بخش اشعار عراقی، چنانچه روی پیوند Grace of love کلیک کنید، ترجمه انگلیسی یکی از غزلیات او را مشاهده خواهید کرد. این صفحات توسط محمود کیانوش به انگلیسی ترجمه شده و با ترجمه ذیل آغاز می شود:

sweetheart, of spirit your body is created, with the black disbelief of your hair faith is created.

نگارا جسمت از جان آفریدند

ز کفر زلفت ایمان آفریدند

همچنین پیوند my Beloved's Face مربوط به غزل دیگری از عراقی است که با این بیت آغاز می شود:

Every moment my Beloved's face in a new look shows itself; under each twist of her curls she has a thousand tricks!

وارد شوید:

<http://www.stanford.edu>

برای آشنایی با سایت های مختلف این دانشگاه،

روی پیوند Index of stanford websites

(و یا پیوند A-Z Index of websites Directories)

کلیک کنید. در صفحه بعدی، حروف الفبای انگلیسی را به صورت پیوند (link) مشاهده می کنید. روی حرف P کلیک کنید تا فهرست وب سایت های این دانشگاه را که با حرف P آغاز می شود، مشاهده نمایید. این فهرست را به دقت مرور کنید تا به عنوان Persian student Association، روی پیوند مقابل آن یعنی آدرس <http://www.stanford.edu/group/psa> کلیک کنید تا به سایت «انجمن دانشجویان ایرانی دانشگاه استنفورد» متصل شوید.

در این صفحه، به پیوندهای سمت راست توجه کنید. روی پیوند links کلیک کنید تا به فهرست متنوعی در زمینه ایران برسید. پیوند مهم این صفحه Iranian cultural Information center است که ما را به سایت persia.org متصل می کند. چنانچه روی پیوند literature در سمت چپ این سایت کلیک کنید، به بخش ادبیات فارسی در این سایت می رسید. در صفحه literature سه پیوند وجود دارد. پیوند اول، یعنی poetry ما را با شاعران ایرانی آشنا می کند. در این صفحه، شاعران در سه طبقه سنتی (Classic)، طنز (Taanze) و معاصر (Modern) تقسیم شده اند. با کلیک روی هر کدام از این شاعران، بخش هایی از اشعار آنان را مشاهده خواهیم کرد. لازم به ذکر است که نمایش اشعار به صورت فارسی و به شکلی نه چندان زیبا، طراحی شده است. پیوند دوم، یعنی Biographies، ما را با زندگی نامه تعدادی از شعرا ایرانی به زبان انگلیسی آشنا می کند. پیوند سوم، یعنی Book Reviews به معرفی کتاب های مختلف در زمینه ایران می پردازد.

پایگاه هنر:

پایگاه art arena در اینترنت، محلی برای آشنایی کاربران (user) در زمینه موضوعات فرهنگی، هنری و

پایگاه ادبیات جهان:

به سایت زیر وارد شوید:

<http://www.griffe.com/projects/worldit/index.html>:

این سایت برای آشنایی با زبان و ادبیات کشورهای جهان است. در این صفحه، فهرست مهم ترین کشورهای جهان را که دارای زبان و ادبیات مستقل و اصیل هستند، مشاهده می کنید. روی نام Iran کلیک کنید تا به صفحه ادبیات فارسی متصل شوید. در این صفحه، در ذیل عنوان Authors، پیوندهایی را به فردوسی، حافظ، هردود (herodotus)، خیام، رومی و سعدی مشاهده می کنید:

۱- چنانچه روی پیوند Ferdowsi کلیک کنید به صفحه ای وارد می شوید که پیوند shahnameh ما را به سایت شاهنامه فردوسی متصل می کند. این سایت جزئی از سایت دانشگاه سایتامای ژاپن است که قبلاً بدان اشاره شده است.

۲- پیوند hafez نیز مانند فردوسی، بخشی از سایت دانشگاه «سایتامای ژاپن» است.

۳- پیوند khayyam مربوط به ترجمه رباعیات عمر خیام است که در سال ۱۸۵۹ م توسط ادوارد فیتز جرالند به انگلیسی ترجمه شده است.

۴- پیوند Rumi مربوط به مولوی است. این پیوند در واقع ما را به سایت armory.com که قبلاً بدان اشاره رفته، متصل می کند.

۵- پیوند sa'di نیز ما را با اشعار سعدی از طریق پایگاه سایتامای آشنا می کند.

دانشگاه استنفورد:

سایت دانشگاه استنفورد در آمریکا دارای وب سایت های متعددی است. ابتدا به سایت این دانشگاه

mirhadhoseini@irost.net
میرهادی حسینی

زبان و ادبیات فارسی در اینترنت

رخ‌نگار مرا هر زمان دگر رنگست

به زیر هر خم زلفش هزار نیرنگ است
۴- پیوند Jalal Al -Din Rumi برای آشنایی با مولوی و ترجمه انگلیسی برخی از اشعار اوست. ترجمه انگلیسی اشعار کتاب اول از مثنوی توسط sir william Jones و در قسمت دیوان شمس از ترجمه R.A.Nicholson استفاده شده است.

۵- پیوند OD-Din muhammad Hafez shams مربوط به حافظ است.

۶- پیوند Nizam - OD- Din obayd - I zakani مربوط به نظام‌الدین عبید زاکانی و اشعار اوست.

۷- پیوند Edward Fitzgerald ما را با ادوارد فیتزجرالد، مترجم انگلیسی رباعیات عمر خیام آشنا می‌کند.

۸- پیوند Iranian Women poets ما را با تعدادی از زنان شاعر از جمله: فروغ فرخ‌زاد، سیمین بهبهانی، میمنت میرصادقی، ژاله اصفهانی، ژیلاد مسعود، شاداب وجدی و مینا اسدی آشنا می‌سازد.

۹- پیوند Nima yushij مربوط به آشنایی با نیمایوشیج پدر شعر نو ایران (Father of modern persian poetry) است. مطالب این بخش برگرفته از کتاب شعر نو فارسی تالیف محمود کیانوش است.

دانشگاه کالیفرنیا:

در بسیاری از دانشگاه‌های آمریکا و اروپا، دانشجویان ایرانی با تشکیل انجمن‌های فرهنگی (Cultural society) و یا سازمان‌های فرهنگی (Cultural organization) و تأسیس سایت‌های مربوطه در اینترنت به معرفی فعالیت‌های خود پرداخته‌اند. گرچه پرداختن به اهداف، ماهیت و انگیزه این انجمن‌ها و سازمان‌ها از محدوده این نوشتار خارج است. در عین حال، تعداد کمی از این مجامع مطالب آموزشی، علمی و یا فرهنگی را در سایت‌های خود گنجانده‌اند. یکی از این سایت‌ها، «سازمان فرهنگی ایرانیان دانشگاه کالیفرنیا در ایالت سانفرانسیسکو»

آمریکا» است. برای آشنایی با این سازمان به سایت زیر وارد شوید:

[http:// itsa.ucsf.edu/~ico/home page/](http://itsa.ucsf.edu/~ico/home page/)

پس از ورود به این سایت، در ذیل عنوان Iran، روی پیوند Poetry کلیک کنید. در صفحه Poetry با چند پیوند روبه‌رو می‌شویم:

۱- Ferdowsi's Shahnameh ما را با شاهنامه فردوسی آشنا می‌کند. روی این بخش کلیک کنید تا به بخش شاهنامه فردوسی وارد شوید. در ذیل تصویر خیالی فردوسی، ابتدا توضیحاتی را در مورد شخصیت فردوسی خواهید دید. در انتهای این صفحه، روی کلمه Shahnameh که به صورت پیوند (link) است، کلیک کنید. اینک به صفحه‌ای وارد می‌شوید که فهرستی شامل هجده فصل است، از فصل اول (The shahs of old) تا فصل هجدهم (The death of Rostam). هر یک از چند بخش تشکیل شده است. با کلیک بر روی بخش مربوطه، می‌توانید ترجمه انگلیسی آن را مشاهده کنید. ترجمه انگلیسی این صفحات از Helen Zimmern است.

۲- پیوند Khayyam's Rubaiyat مربوط به رباعیات عمر خیام است. در این صفحه ابتدا عمر خیام معرفی شده، سپس ترجمه انگلیسی بخش‌هایی از رباعیات او را مشاهده می‌کنید. ترجمه انگلیسی این صفحات از Edward Fitzgerald است.

۳- پیوند Sadi's Boostan and Golestan مربوط به شاهکارهای سعدی (The masterpieces of sa'di) است. ابتدا توضیحاتی را در مورد شخصیت سعدی و گلستان و بوستان مشاهده می‌کنید. سپس پیوندهایی برای مشاهده ترجمه انگلیسی بخش‌های مختلف این دو کتاب ارائه شده است.

۴- پیوند maulana Jalaludin مربوط به مولوی است. پس از ورود به این صفحه، ابتدا توضیحاتی را درباره مولوی خواهید دید. سپس در انتهای صفحه، شش پیوند با نام Book2 تا Book6 که حاوی ترجمه انگلیسی از کتاب اول تا ششم مثنوی معنوی است، می‌بینید. ترجمه انگلیسی این صفحات از E.H.

Whinfield است.

کتاب اول با این بیت آغاز می‌شود:

Hearken to the reed - flute, how it complains,
lamenting its benishment from its home.

فرهنگ لغت فارسی در اینترنت:

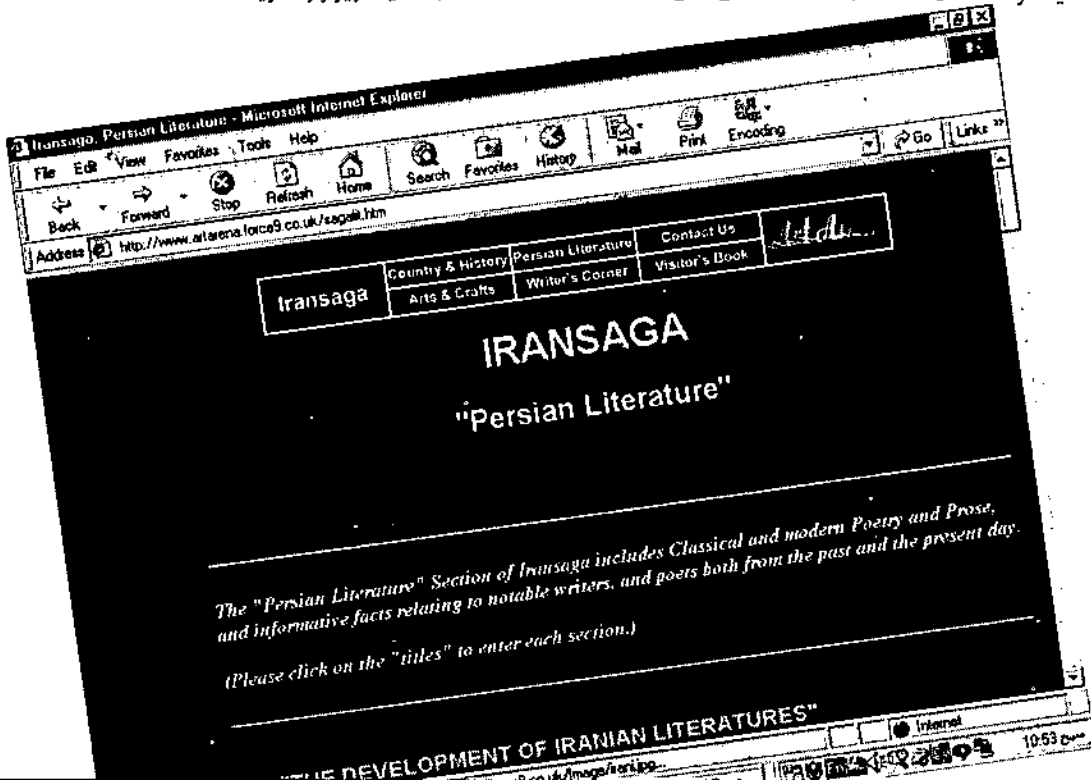
هم اکنون نرم افزارهای معتبر و مفیدی در زمینه فرهنگ لغت فارسی و یا مترجم فارسی به انگلیسی و بالعکس بر روی دیسک فشرده (CD) وجود دارد. در کنار این مورد، پایگاه‌های متعددی در اینترنت نیز خدمات مشابهی را برای کاربران ارائه می‌دهند. امروزه پایگاه‌های فراوانی برای ترجمه کلمات از یک زبان به زبان دیگر طراحی و مورد استفاده قرار گرفته‌اند. حتی بعضی از پایگاه‌ها، گام را از این هم فراتر نهاده، در زمینه ترجمه متن به وجود آمده‌اند. متأسفانه در این زمینه، یعنی ترجمه متن، جای زبان فارسی خالی است و هنوز هیچ مترجم متن روی خطی (on line) زبان فارسی را پشتیبانی نمی‌کند. این امر نشانه ضعف و قصور ما ایرانیان در معرفی زبان فارسی در شبکه اینترنت است. در عین حال، تعدادی از سایت‌ها در اینترنت برای ترجمه لغت از فارسی به یک زبان دیگر طراحی شده‌اند که به بعضی از آنها اشاره می‌کنیم:

۱- <http://www.persianenglish.Com>

پس از ورود به این سایت، در بخش میانی این صفحه، و در ذیل عنوان persian english dictionary now here در مقابل کلمه language از کادر ترکیبی، زبان Farsi را انتخاب کنید. سپس دایره کنار From English علامت دار کنید (تیک بزنید) و روی پیوند go در کنار آن، کلیک کنید. اینک در صفحه جدید در کادر خالی زیر کلمه Word، کلمه مورد نظر خود را تایپ کرده و سپس روی دکمه Translate کلیک کنید، پس از چند لحظه ترجمه فارسی کلمه مورد نظر را مشاهده خواهید کرد.

۲- foreign languages for travelers

به سایت زیر وارد شوید:

از دیگر مزایای ارزشمند این سایت ترجمه متن (text) از یک زبان به زبان دیگر است. اگرچه در این سایت، زبان فارسی مورد بی توجهی قرار گرفته است، در عین حال، آگاهی از این پایگاه برای محققین و پژوهشگران رشته ادبیات مفید خواهد بود.

پایگاهی برای آشنایی با تصوف و عرفان:

برای کسب اطلاعات مجمل در زمینه شناخت صوفیه و اهل تصوف در اینترنت به سایت زیر وارد شوید:

<http://www.arches.uga.edu/~godlas/sufism.html>
بسیاری از مطالب این سایت، نتیجه تلاش‌های Alan Godlas از دانشگاه Georgia در آمریکا است.

جست‌وجو در سایت پنجم فوریه ۲۰۰۱ (۷۹/۱۲/۱۵) انجام گرفته است.

پس از ورود به این پایگاه با پنج پیوند روبه‌رو می‌شوید:

۱- پیوند dove، به موضوع عشق در اهل تصوف می‌پردازد.

۲- پیوند Site for Rumi، حاوی پیوندهای مهم و ارزشمندی در زمینه مولوی و صوفیه است. پیوندهایی در ارتباط با زندگی‌نامه مولوی، رومی و سماع، شهرقونیه و منتخبی از اشعار مولوی که عمدتاً توسط Coleman Barks ترجمه شده است.

۳- پیوند What sufism is، تعریف تصوف را از دیدگاه چند تن از متصوفه بیان می‌دارد. Alan Godlas در پاسخ به این سوال که what is sufism? نظرات تعدادی از عرفا از جمله: جنید، ابن‌احمد، ابومحمدالجزیری، عمر بن عثمان‌المکی و... را بیان می‌دارد.

۴- پیوند ma'rifah در مورد جایگاه معرفت در عرفان و تصوف است. این مطالب برگرفته از کشف‌المحجوب است.

۵- پیوند آخر که به شکل نماد فلش به سمت راست (→) است، ما را به بخش اصلی این سایت هدایت می‌کند. در واقع کلیک روی این پیوند، ما را با

این سایت نیز دارای یک مترجم انگلیسی به فارسی روی خطی است. پس از ورود به این سایت، کلمه مورد نظر خود را در کادر خالی، وارد کنید. سپس روی دکمه persian کلیک کنید تا ترجمه فارسی آن را دریافت کنید. در صورتی که شکل حروف فارسی (Font)، به صورت نامفهوم بود، در صفحه اصلی این سایت در کنار عبارت Create output as، روی فلش کادر ترکیبی، کلیک کنید و گزینه دیگری را انتخاب نمایید.

۵- پایگاه فرهنگ الکترونیک فارسی

ابتدا به سایت زیر وارد شوید

<http://www.farsidic.com/dict/navbar.asp>

پس از ورود به این پایگاه، در فهرست سمت چپ، روی پیوند English to Farsi کلیک کنید، سپس در کادر مقابل English Word کلمه مورد نظر خود را تایپ کرده و روی دکمه look it up کلیک کنید. پس از چند لحظه، ترجمه فارسی کلمه خود را دریافت می‌کنید.

چنانچه بخواهید ترجمه انگلیسی یک کلمه فارسی را دریافت کنید، در صفحه اصلی این پایگاه، در فهرست سمت چپ، روی پیوند Farsi to English کلیک کرده و در صفحه جدید، در کادر مقابل English word کلیک کنید و کلمه فارسی مورد نظر خود را تایپ نمایید. برای استفاده از صفحه کلید لاتین، جهت تایپ حروف فارسی، در پائین همین صفحه، راهنمای صفحه کلید فارسی درج شده است. پس از تایپ کلمه فارسی، روی دکمه Look it up کلیک نمایید تا معنی انگلیسی آن را دریافت کنید.

۶- پایگاه Dictionary:

سایت Dictionary یکی از پایگاه‌های معتبر بین‌المللی برای افرادی است که خواهان آشنایی با زبان‌های بین‌المللی هستند. در این سایت، اکثر زبان‌های مهم برای ترجمه لغت از یک زبان به زبان دیگر پشتیبانی می‌شود. آدرس این پایگاه چنین است:

<http://www.dictionary.com>

<http://www.travlang.com/languages/indextext.html>

این سایت برای مسافران و گردشگرانی است که قصد سفر به یک کشور مهم را دارند و از مهم‌ترین اصطلاحات و لغات آن زبان مطلع نیستند. ابتدا در ذیل عنوان Select A Language you speak، زبانی را که با آن صحبت می‌کنید، انتخاب نمایید. سپس در ذیل عنوان select the language you want to learn، زبانی را که خواهان آشنایی با آن هستید، انتخاب کنید. آنگاه روی دکمه submit کلیک کنید تا به صفحه بعدی وارد شوید. در صفحه جدید با مهم‌ترین اصطلاحات زبان مورد نیاز خود آشنا می‌شوید.

۳- پایگاه quick farsi

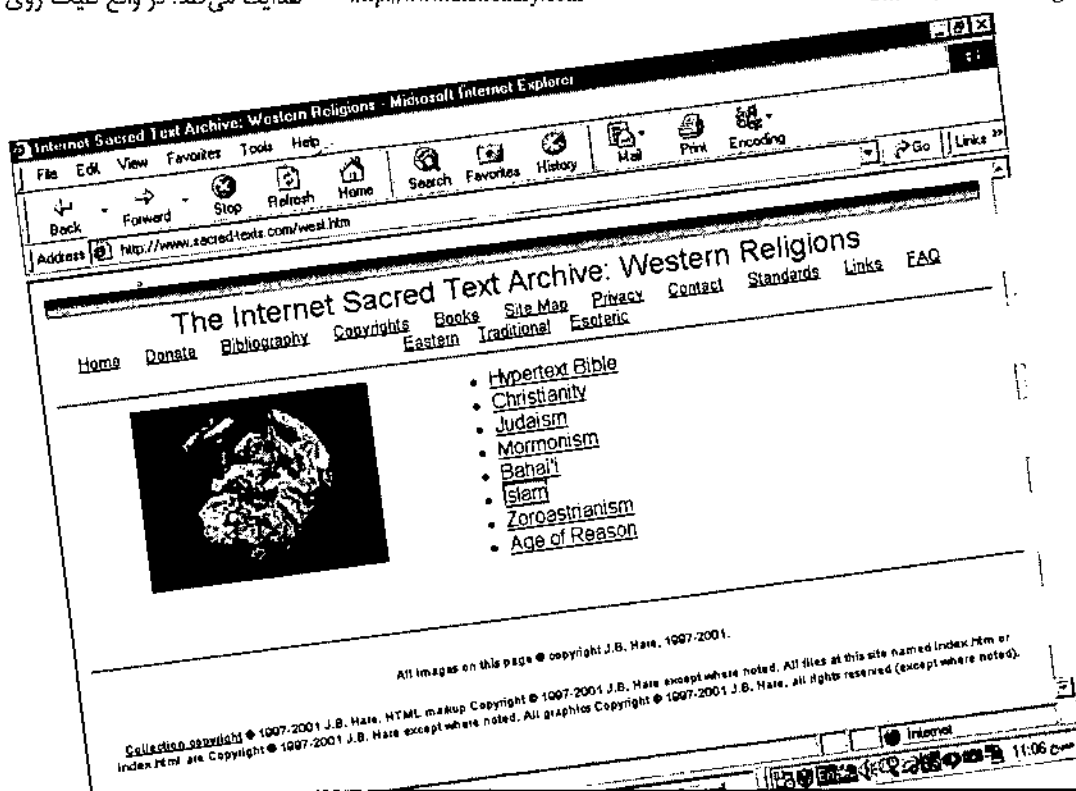
ابتدا به سایت زیر وارد شوید:

<http://quick.farsi.com/main.htm>

در این صفحه، به فهرست سمت راست توجه کنید. اکنون روی پیوند Learn Farsi کلیک کنید تا به صفحه Beginner's Farsi وارد شوید. در این صفحه دو ردیف اصطلاح را مشاهده می‌کنید. اصطلاحات ردیف چپ، کلمات انگلیسی است و در مقابل آن، در ردیف سمت راست، معادل تلفظ فارسی آن کلمه را مشاهده می‌کنید. به عنوان مثال در مقابل Please، کلمه Lotfan ذکر گردیده است.

اینک مجدداً به صفحه اصلی این سایت باز گردید. چنانچه در انتهای صفحه، روی عنوان «متن فارسی» کلیک کنید، ما را به سایت بنگاه ترجمه فارسی - انگلیسی متصل می‌کند. این بنگاه برای ترجمه متون از انگلیسی به فارسی و بالعکس است این خدمات به صورت روی خطی (on line) نیست، زیرا لازم است افراد متن خود را برای این سایت ارسال دارند (از طریق پست الکترونیکی یا فاکس)، سپس با پرداخت هزینه خدمات ترجمه، پس از گذشت چند روز، ترجمه متن خود را دریافت خواهند داشت.

۴- <http://www.math.Columbia.edu/~safari/masood/cgi-bin/>

نتیجه پژوهش Godlas آشنا می‌سازد.

در این صفحه، در ذیل عنوان Table of Contents، مهم‌ترین فهرست عناوین این پژوهش دیده می‌شود که عبارت‌اند از: تعاریف کلاسیک از تصوف، مشکلات یا موانع سیر و سلوک، تقلا و مبارزه با نفس، تلاش برای آگاهی از جهان غیب، یاد خدا، ذکر و عشق خدا، رابطه و نسبت اسلام با صوفیه شامل تأیید و انتقاد تصوف در غرب، زن صوفی، تفسیر صوفی از قرآن، کتاب‌ها و منابع صوفیه و فرقه‌های صوفیه.

همچنین در ذیل عنوان Selected Sufis، پیوندهایی در زمینه آشنایی با تعدادی از متصوفه هست. از جمله: حسن بصری، بایزید بسطامی، تستری، منصور حلاج، ابوسعید ابوالخیر، خواجه عبدالله انصاری، عین القضاة همدانی و ابن عربی. در ذیل عنوان sufi orders and their shaykhs، پیوندهایی را به بعضی از فرقه‌های صوفیه مشاهده می‌کنید. فرقه‌هایی چون: ملامتیه، یسویه، کبرویه، قادریه، رفاعیه، مولویه، بکتاشیه، نقشبندیه، بایرامیه، چشتیه، خلوتیه، نعمت‌الیه و...

پایگاه‌های اختصاصی:

بعضی از پژوهشگران در چند سال اخیر، اقدام به راه‌اندازی پایگاه‌هایی برای معرفی اندیشمندان، ادبا و شاعران معاصر کشورمان نموده‌اند. گرچه این عمل ارزشمند است، اما هنوز تعداد آن قابل توجه نیست. اینک به تعدادی از این سایت‌های اختصاصی وارد می‌شویم:

۱- پایگاه اختصاصی شاملو:

برای ورود به سایت شاملو، به آدرس زیر وارد شوید: <http://www.shamlu.com> این سایت به دو زبان فارسی و انگلیسی، اقدام به معرفی شاملو نموده است. روی پیوند Persian (در ذیل تصویر شاملو) کلیک کنید. فهرست عناوین این صفحه عبارت‌اند از: معرفی احمد شاملو، وقایع مهم زندگی شاملو، شاملو در

مطبوعات، کارگاه ترجمه، دفترچه سخن دوست داران، ترجمه اشعار شاملو، گزیده اشعار فارسی، کتاب سرای شاملو، دست‌آوران در سوگ شاملو.

۲- پایگاه اختصاصی هوشنگ گلشیری:

برای ورود به سایت اختصاصی هوشنگ گلشیری به آدرس زیر وارد شود: <http://www.Pendar.net/golshiri/body.htm>

۳- پایگاه اختصاصی فروغ فرخ‌زاد:

آدرس این سایت چنین است: <http://www.forughfarrokhzad.org/Default1.htm>

۴- پایگاه اختصاصی بزرگ علوی:

برای ورود به سایت «بزرگ علوی» ابتدا به پایگاه پندار وارد شوید: <http://www.Pendar.net/literature>

سپس در فهرست سمت راست، در ذیل عنوان literature روی پیوند Bozorg alavi کلیک کنید تا به سایت مذکور وارد شوید، در این سایت با سه پیوند روبه‌رو هستید: زندگی‌نامه، کتاب‌ها و قطعات، تصاویر. مهم‌ترین قسمت، بخش دوم یعنی کتاب‌ها و قطعات است که فهرست آثار بزرگ علوی را معرفی می‌کند.

۵- پایگاه اختصاصی دکتر شریعتی:

پایگاه دکتر علی شریعتی در اینترنت، با هدف معرفی این متفکر و آثار وی به وجود آمده است. آدرس این پایگاه چنین است: <http://www.shariati.com>

پس از ورود به این سایت به فهرست سمت چپ این پایگاه توجه کنید. پیوند Books به فهرست آثار دکتر شریعتی می‌پردازد.

چنانچه بخواهید از وضعیت آثار دکتر شریعتی به زبان‌های دیگر آگاه شوید، روی پیوند Publications در صفحه اصلی این سایت کلیک کنید. همچنین پیوند

speeches فهرست صوتی معروف‌ترین سخنرانی‌های شریعتی را ارائه می‌دهد.

۶- پایگاه پندار:

پایگاه ادبی پندار، برای معرفی فرهنگ و ادب ایرانی است. آدرس پایگاه پندار چنین است: <http://www.pendar.net>

۷- مجله ادبی بامداد:

به سایت زیر وارد شوید: <http://www.bamdad.ouriran.com/bamdad/4/index1.htm>

در صورتی که برای خواندن حروف فارسی، دچار مشکل شدید، لازم است Font فارسی را که در همین صفحه قرار دارد، روی کامپیوتر خود بارگذاری (Down Load) کنید.

بایگانی متون مقدس و ادبی:

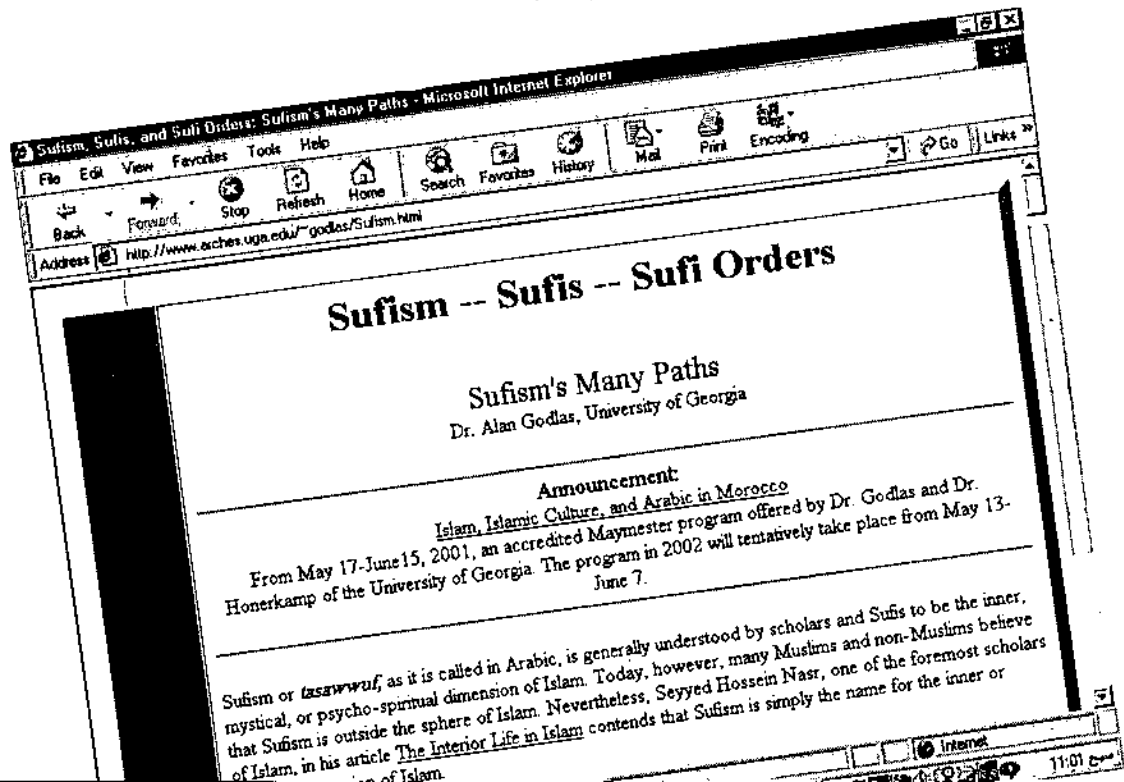
برای دسترسی به بایگانی متون الکترونیکی مربوط به مذهب، اساطیر، افسانه و فولکلور، به سایت زیر وارد شوید:

<http://www.sacred-texts.com/index.htm>

پس از ورود به این پایگاه، در بخش میانی صفحه، روی پیوند Western کلیک کنید. در صفحه بعد، دو پیوند مورد نظر ما است.

۱- چنانچه روی پیوند islam کلیک کنید به صفحه‌ای متصل می‌شوید که خود حاوی پیوندهای دیگری در زمینه ادبیات و مذهب است. در ذیل عنوان sufism پیوندهایی برای ترجمه انگلیسی مثنوی از E.H. Whinfield، ترجمه انگلیسی گلستان سعدی از Edwin Arnold، ترجمه انگلیسی اشعار حافظ از Gretrude Lowthian و ترجمه انگلیسی رباعیات عمر خیام از Edward Fitzgerald را مشاهده می‌کنید.

۲- پیوند Zoroastrianism ما را با متون مقدس زرتشتیان آشنا می‌کند.

به یاد استاد عبدالامیر سلیم

شاید که چشم چشمه بگیرد به های های
بر بوستان که سرو بلند از میان برفت

و سنگین راه می رفت و اگر در راه با شاگردی، دوستی و یا همکاری روبه رو می شد، لحظه ای درنگ می نمود، با نگاهی نافذ بر او می نگریست و آنگاه با لحنی دلنشین و ملایم به احوالپرسی می پرداخت. اهل ریا نبود و فضل فروشی هم نمی کرد؛ اطلاعات و دانش خود را به رایگان و بدون کوچکترین اکراهی در اختیار همگان قرار می داد و از این کار لذت و شغفی زایدالوصف وجودش را فرامی گرفت، انگار که اکسیر جوانی را به دست آورده است. شاگردان و دانشجویان خود را به تحقیق و مطالعه تشویق و ترغیب می کرد و از شنیدن نظرهای آنان مخصوصاً اگر مورد پسندش قرار می گرفت، ذوق زده می شد. مقالات و نوشته های آنها را با میل و رغبت و دقتی تمام از آغاز تا انجام می خواند و در صورت مشاهده خطا یا اشتباهی در مقاله یا مداد در حاشیه بدان اشاره می نمود و با فروتنی و تواضعی خاص از صاحب مقاله رفع معایب آن را درخواست می کرد.

استاد در طول فعالیت دانشگاهی خود، میل و رغبتی نسبت به کارهای اجرایی نشان نداد و جز چند مسئولیت کوتاه مدت، مسئولیت دیگری نپذیرفت. از سال ۱۳۳۸ تا ۱۳۵۳ سرپرستی و مدیریت گروه فرهنگ و زبانهای باستانی را برعهده داشت، از سال ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۲ معاونت آموزشی و پژوهشی دانشکده ادبیات تبریز را متقبل شد و از سال ۱۳۵۴ چند گاهی مسئولیت دوره های فوق لیسانس و دکتری زبان و ادبیات فارسی در دانشکده با ایشان بود.

عناوین و مشخصات مقالاتی که از استاد سلیم تاکنون به چاپ رسیده است، بر حسب تاریخ انتشار به شرح زیر است:

- ۱) «شیخ صنعان»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، ش: ۴، س: ۸، زمستان ۱۳۳۵، ص: ۳۹۴-۴۱۶.
- ۲) «دستگاه صرف فعل در زبان پارسی میانه جنوبی»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، ش: ۲، س: ۱۵، تابستان ۱۳۴۲، ص: ۱۱۹-۱۲۸.
- ۳) «تفسیر خطی موسوم به «البصائر» یا «بصائر یمنی»»، نشریه مخصوص کتابخانه ملی تبریز، شماره

تحصیل پرداخت. در ژانویه سال ۱۹۶۳ میلادی دوره فوق لیسانس این رشته را با موفقیت به پایان رساند. پس از بازگشت به ایران از حدود سال ۱۳۴۲ ضمن خدمت در آموزش و پرورش مدتی به عنوان استاد مدعو در دانشکده ادبیات تبریز به تدریس دروسهای اوستا، فارسی باستان، پهلوی و تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام مشغول شد و از اول مهرماه ۱۳۴۶ از آموزش و پرورش به دانشگاه تبریز انتقال یافت. در شهریور ماه ۱۳۴۷ از رساله دکتری خود با عنوان «روایات امید اشوهیشتان» دفاع کرد و به اخذ درجه دکتری در زبان شناسی و زبانهای باستانی از دانشکده ادبیات دانشگاه تهران نایل آمد. از این پس استاد با کوله باری از دانش و تجربه، یکسره اوقات خویش را به آموزش و بیشتر از آن به تحقیق و پژوهش اختصاص داد. زمینه فعالیت او عمدتاً بررسی متن های بازمانده از ایران پیش از اسلام، علوم و معارف اسلامی بود و تا واپسین لحظات عمر گرانمایه خود دمی از این امر خطیر و مهم نیاسود. در مدت قریب به چهل سال فعالیت دانشگاهی، علاوه بر تألیف مقالات متعدد در زمینه های مختلف ایران شناسی و شرکت در مجامع علمی و سمینارهای بین المللی، شاگردان زیادی را در دوره های فوق لیسانس و دکتری تربیت نمود. دانش عمیق و اطلاعات وسیع او از فرهنگ و زبانهای قدیم ایران، علوم اسلامی، زبان و ادبیات فارسی و تسلط و احاطه کامل بر زبانهای عربی و انگلیسی، از او یک شخصیت ممتاز علمی به بار آورده بود که نظیرش را در کمتر جایی می توان سراغ داشت.

در مورد خصال نیکو و فضایل اخلاقی استاد چیزی نمی توان گفت که سزاوار و زیبنده آن دانشی مرد بزرگ باشد؛ کسانی که افتخار شاگردی او را داشتند و یا از همکارانش بودند، نیک می دانند که او مردی بی ادعا، خوش قلب و مهربان بود. با آن که تلخی های بسیار چشیده و اتفاقات ناگوار دلش را آزرده بود، هرگز کسی او را با چهره ای گرفته ندید؛ هرگز پیش کسی از وضعیت نابسامان خویش شکوه ای نکرد. لبخند شیرین و ملیحی که همواره بر گوشه لبهایش نقش می بست، با آن که نشان از غمی جانکاه داشت، زیبایی، گیرایی و جذابیت چهره اش را دو چندان می کرد. با گامهای آهسته

دکتر عبدالامیر سلیم استاد بازنشسته دانشگاه تبریز، روز دوشنبه بیست و پنجم تیرماه ۱۳۸۰ روی در نقاب خاک کشید و شاگردان، همکاران و دوستداران فرهنگ و ادب ایران زمین را از وجود پرفیض و دانش بیکران خویش محروم ساخت. با وفات استاد، دانشکده ادبیات تبریز یکی از یاران دیرین، و رشته فرهنگ و زبانهای باستانی یکی از ارکان خود را از دست داد.

استاد سلیم در سال ۱۳۰۴ ش در خانواده ای روحانی در نجف دیده به جهان گشود. از کودکی تحت تعلیمات و ارشادات پدرش مرحوم حجة الاسلام حاج آقا شیخ محمد سلیم پرورش یافت. از دوران نوجوانی به تحصیلات حوزوی پرداخت و در محضر علمای معروف حوزه علمیه نجف اشرف، نظیر آیت الله شیخ صدراء بادکوبه ای و حاج آقا بزرگ تهرانی تلمذ نمود و هنوز بسیار جوان بود که در علوم دینی به حد اجتهاد رسید. در سال ۱۳۲۳ از نجف به تهران عزیمت کرد و تحصیلات حوزوی خود را در مدرسه شیخ عبدالحسین بازار تهران ادامه داد؛ در همین ایام، هر هفته روزهای جمعه در جلسات هفتگی آیت الله سید محمد بهبهانی حضور می یافت. در سال ۱۳۲۵ از تهران به تبریز بار سفر بست. در تبریز به خدمت آموزش و پرورش درآمد و ضمن تدریس زبان عربی در دبیرستانهای مشهور این شهر - به ویژه دبیرستان فردوسی - به کسب تحصیلات دانشگاهی همت گماشت. در سال ۱۳۲۶ دوره لیسانس زبان و ادبیات فارسی را در دانشکده ادبیات تبریز با رتبه اول به پایان رساند و مدال درجه یک فرهنگ را احرار نمود. پس از پایان این دوره عازم کشور انگلستان شد و در مدرسه زبانهای شرقی دانشگاه لندن در محضر استادان نام آوری چون پروفیسور هنینگ، مری بویس و مکنزی در رشته زبانهای ایرانی باستان و میانه به

دانشکده ادبیات تهران، (ویژه نامه استاد فروزانفر) ش: ۸۹، سال: ۲۲، بهار ۱۳۵۴، ص: ۴۵۶-۴۶۴.
 (۱۶) «فارابی و موسیقی الکبیر»، مجله خرد و کوشش، دوره ششم، ش: ۱، ۱۳۵۴، ص: ۹۶-۱۰۵.
 (۱۷) «دهر در آثار ناصر خسرو»، یادنامه ناصر خسرو، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۵۵، ص: ۲۷۳-۲۹۲.

(۱۸) «پند و آزند در داستان سمک عیار»، پژوهشنامه موسسه آسیایی، ج ۳، ش ۱، بهار ۱۳۵۶، ص ۱-۲۹؛ ج ۴، ش ۳، ص ۱-۱۳.
 (۱۹) «سوگند در شاهنامه و مقایسه آن با سوگند در داستان سمک عیار»، شاهنامه فردوسی و شکوه پهلوانی (مجموعه سخنرانی‌های سومین جشن طوس، ۱۳۵۶)، گردآورنده: مهدی مدائنی، تهران، انتشارات سروش، ۱۳۵۷، ص ۱۴۹-۱۶۴.
 (۲۰) «نکته‌ای اساطیری درباره شاهنامه فردوسی»، مجموعه سخنرانی‌های سومین تا ششمین هفته فردوسی، مشهد ۱۳۵۷، ص: ۲۵۷-۲۷۲.

(۲۱) «چند واژه کهن ایرانی بازمانده در حدیث»، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، ش: ۳ و ۴، س: ۲۳، پاییز و زمستان ۱۳۶۹، ص: ۶۸-۶۸.

(۲۲-۲۴) «ابن حمد یس»، «ابن رجب»، «ابن زهر»، دایره المعارف بزرگ اسلامی، ج ۳، تهران ۱۳۶۹.
 (۲۵-۲۹) «ابن عابدین»، «ابن غانم مقدسی»، «ابن ماسای»، «ابن مخلد»، «ابن مقسم»، دایره المعارف بزرگ اسلامی، ج ۴، تهران ۱۳۷۰.
 (۳۰-۴۱) «ابن نقطه»، «ابواء»، «ابو امامه باهلی»، «ابو ثمامه صائدی»، «ابوحذیفه»، «ابو درداء»، «ابو زبیر مکی»، «ابو زرعه رازی»، «ابوسفیان (مغیره)»، «ابوسلمه (عبدالله بن عبدالاسد)»، «ابو طلح»، «ابوالعالیه»، دایره المعارف بزرگ اسلامی، ج ۵، تهران ۱۳۷۲.

(۴۲-۴۸) «ابوعیسی اصفهانی»، «ابوالفتح عجلی»، «ابو لبابه انصاری»، «ابی بن کعب»، «اثبج»، «اثیل»، «احرام»، دایره المعارف بزرگ اسلامی، ج ۶، تهران ۱۳۷۳.

تبریز، ش: ۱۰۱، س: ۲۴، بهار ۱۳۵۱، ص: ۳۵-۴۴.
 (۱۰) «آموزش زبان عربی»، مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات مجلس علمی استادان زبان و ادبیات فارسی، سی ام آبان ماه تا چهارم آذرماه ۱۳۵۰، وزارت علوم و آموزش عالی، تهران ۱۳۵۲، ص: ۱۶۷-۱۷۰.
 (۱۱) «اعلام مختوم به «ویه»»، مجله خرد و کوشش، دوره پنجم، دفتر ۱، تابستان ۱۳۵۳، ص: ۱۵-۳۷.
 (۱۲) «بررسی اجمالی کتاب ذکر اخبار اصبهان» (تألیف حافظ ابونعیم) در زمینه فرهنگ و تاریخ و تمدن ایران، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، ش: ۱۱۰، س: ۲۶، تابستان ۱۳۵۳، ص: ۱۹۷-۲۱۲.
 (۱۳) «تطبیق روزهای ماه در فرهنگ ایرانی و احادیث اسلامی یا سی روزه در شیعه»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، ش: ۱۱۱، س: ۲۶، پاییز ۱۳۵۳، ص: ۲۵۱-۲۸۶.

(۱۴) «فارابی معلم اخلاق و متکلم»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، ش: ۱۱۳، س: ۲۷، بهار ۱۳۵۴، ص: ۵۶-۷۰.
 (۱۵) «اسب، اسید، اسبدان، اسبهان»، مجله

۷، بهار ۱۳۴۳، ص: ۳۳-۴۰.
 (۴) «پیشنهادهای تازه در باره واژه اوستا»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، ش: ۴، س: ۱۶، زمستان ۱۳۴۳، ص: ۵۰۴-۵۰۶.
 (۵) «لغات زند و پازند (هزوارش) در برهان قاطع»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، ش: ۱، س: ۱۷، بهار ۱۳۴۴، ص: ۳۳-۷۶.
 (۶) «واژه‌هایی چند از برهان قاطع»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، ش: ۲، س: ۱۷، تابستان ۱۳۴۴، ص: ۲۴۱-۲۶۰؛ ش: ۳، س: ۱۷، پاییز ۱۳۴۴، ص: ۳۷۷-۳۸۹.
 (۷) «نوروز در کتابهای مذهبی شیعه و بررسی ریشه‌های آن»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، ش: ۹۵ و ۹۶، س: ۲۲، تابستان و پاییز ۱۳۴۹، ص: ۳۲۷-۳۴۷.

(۸) «فزه»، سخنرانی‌های دومین دوره جلسات سخنرانی و بحث درباره شاهنامه فردوسی، وزارت فرهنگ و هنر، ۱۳۴۹، ص: ۱۰۴-۱۱۳.
 (۹) «اقی»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی

خاموشی دکتر جعفر شعار

تفسیر مختصر را زیر عنوان نگرشی بر آیات قرآن آغاز کنم. جلد اول این تفسیر، شامل شرح ۱۳۰ آیه از سوره‌های حمد، بقره و آل عمران، به تألیف آن دو دانشمند و با نظارت این جانب در ۱۳۷۴ انتشار یافت. این تفسیر در میان تفاسیری که به فارسی نوشته شده است، به راه تازه‌ای رفته است. در این اثر همه آیات تفسیر نشده است، بلکه به شرح و تفسیر آیاتی که درخور بحث و نیز مبهم و دشوار است، توجه شده است. سخن به اختصار و به زبانی ساده و با بهره‌گیری از تفاسیر معتبر از جمله مجمع‌البیان طبرسی، تفسیر فخررازی، الدر المنثور سیوطی، المنار سید محمد رشیدرضا، المیزان علامه طباطبائی و فی ظلال القرآن سید قطب بیان شده است. گفتمی است که کتاب‌هایی از سوی علمای شیعه و سنی به زبان عربی و با چنین روشی تألیف شده است، اما به فارسی چنین کتاب کلیدی را سراغ نداریم. اینک جلد دوم آن که شامل تفسیر آیات دشوار سوره‌های نساء و مائده است، در دست تألیف و نشر است. یکی از برکات نظام جمهوری اسلامی، مطرح شدن قرآن به عنوان پایگاهی استوار برای تقویت مبانی اسلام و دعوت مردم به حقایق قرآن و درک پیام الهی، و آنگاه به کار بستن آن است. البته در راه رسیدن به این آرمان (حدیث) نیز نقش عمده‌ای ایفا می‌کند. احادیثی معتبر از پیامبر گرامی (ص) و صحابه اخیار و ائمه اطهار به دست ما رسیده است که در واقع شرح پیام خداست و برای مسلمانان روشنگر است. خوشحالیم که مجلس درس قرآن توانسته است در این راه با تدریس و آموزش قرآن و نیز نهج‌البلاغه حضرت امیرالمؤمنین علی(ع) و نیز تألیف کتاب‌هایی در این زمینه از قبیل نگرشی بر آیات قرآن که یاد کردم، و همچنین فرهنگ‌واره اخلاق در قرآن یاری شایانی به آرمان مقدس اسلامی بکند. نیز توفیق داشته‌ام که جلد چهارم (از ۱۸ جلد) تفسیر الهدی من القرآن نوشته آیت‌الله مدرسی را از عربی به فارسی ترجمه کنم. در پایان اشارتی به کار خود در حوزه ادبیات فارسی می‌کنم. در این حوزه یکی از اقدامات ارزشمند که با همکاری دکتر حسن انوری و شادروان دکتر یدالله شکری پا گرفت، نشر «مجموعه ادب فارسی» است که تاکنون ۲۴ جلد از آن انتشار یافته است.

این کار از سال ۱۳۶۲ آغاز شد و در آن زمان دانشجویان رشته ادبیات، کتاب‌های درسی متناسب و دمساز با مبانی نظام اسلامی نداشتند و از سوی دیگر بحران اقتصادی شدیدی دامگیر شده بود؛ کاغذ برای چاپ و نشر کتاب حکم کمیما داشت. به رغم همه

دانشجویان و کارمندان، به ریاست دانشگاه تربیت معلم انتخاب شدم و وزیر فرهنگ و آموزش عالی آقای دکتر شریعتمداری ابلاغ صادر کرد. مدت ۱۷ ماه در این سمت دین خود را نسبت به فرهنگ ایرانی و اسلامی ادا کردم و سپس برای این که به کار اصلی خود یعنی تدریس و تألیف برگردم، از ریاست دانشگاه استعفا کردم، اما به پیشنهاد مقامات دانشگاه به ریاست دانشکده ادبیات و علوم انسانی منصوب شدم. چند ماهی در این سمت به خدمت فرهنگی ادامه دادم تا تعطیل دانشگاه‌ها اعلام گردید و مقرر شد که استادان به جای تدریس به تألیف بپردازند. کار علمی من در این دوران فترت تصحیح و شرح جوامع‌الحکایات سدیدالدین محمد عوفی، بخش تاریخ اسلام بود که بعدها از سوی مرکز نشر دانشگاهی انتشار یافت. پس از بازنشتگی که پس از ۱۳۶۰ انجام گرفت، همچنان به تدریس و تألیف ادامه دادم. در دانشگاه تربیت معلم و دانشگاه آزاد اسلامی در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد به تدریس متن‌های فارسی پرداختم. هم‌اکنون (اردیبهشت ۱۳۷۷) به گونه محدود تا آنجا که فرصت داشته باشم، به تدریس ادامه می‌دهم. بد نیست عرض کنم که من از سال ۱۳۳۵ یعنی ۲۰ سالگی به تدریس پرداخته‌ام و اکنون سال ۱۳۷۷ است، سال‌های تدریس من به ۵۲ می‌رسد، و در میانه سال‌های ۱۳۳۰ تا ۱۳۷۷ شمار آثارم از تألیف، تصحیح، مقاله و ترجمه حدود ۷۲ است. که طبق صورت آمار پیوست این زندگینامه، ۲۲ تا از آنها تألیف و ترجمه و تصحیح متن، و ۴۰ تا مقاله است.

از سال ۱۳۶۲ که مرکز دایرةالمعارف بزرگ اسلامی به سرپرستی آقای سید کاظم موسوی بجنوردی تأسیس شده است، با آن مرکز همکاری داشته و عضو هیأت علمی آنجا هستم. از سال ۱۳۷۳ با فرهنگستان زبان و ادب فارسی همکاری می‌کنم و عضو هیأت علمی هستم. و با برخی از گروه‌های تخصصی از جمله املاء و شیوه خط فارسی همکاری دارم و نیز مقالاتی برای دانشنامه زبان و ادبیات فارسی که در حال تدوین است نوشته‌ام. پیش از این گفته‌ام که از آغاز زندگی به برکت آموزش مرحوم پدر به قرآن پژوهی و تفسیر شوق فراوان داشتم. مجلس درس قرآن به تأسیس پدر در سال ۱۳۰۴ شمسی که با سال تولد حقیر مقارن بود، پا گرفت و تا سال ۱۳۵۱ که بانی وفات یافت ادامه داشت.

پس از آن من عهده‌دار تدریس و تفسیر قرآن شدم و تاکنون ادامه دارد. اخیراً به توفیق الهی توانسته‌ام با همکاری آقایان حاج مصطفی شعار و محمدحسین شعار، از قرآن پژوهان بنام تبریز، تألیف یک دوره

دکتر جعفر شعار نویسنده، محقق، مترجم و از زمره گردانندگان مجله راهنمای کتاب یکشنبه شب ۲۶ تیر ۱۳۸۰ در منزل مسکونی خود در تهران دارفانی را وداع گفت.

زندگی‌نامه خودنوشت و فهرست آثار او چنین است: من در سال ۱۳۰۴ ش برابر با ۱۳۴۳ ق در تبریز متولد شدم. دوره‌های تحصیلات ابتدایی و دبیرستان و لیسانس را در زادگاه خود به پایان بردم. در سال ۱۳۳۵ به تهران برای ادامه تحصیلات در دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی آمدم. در سال ۱۳۴۲ به دانشسرای عالی، که بعدها عنوان «دانشگاه تربیت معلم» گرفت، وارد شدم. مدت ۱۸ سال به سمت استادیاری، دانشیاری و استادی در آن دانشگاه به تدریس زبان و ادبیات فارسی و عربی پرداختم. از آغاز ستین زندگی حدود ۱۵ سالگی به ادبیات فارسی سخت علاقه‌مند و مشتاق بودم. چنان‌که بیشتر اوقاتم در کتابخانه و قرائت‌خانه تربیت تبریز در مطالعه آثار نثر و نظم نویسندگان و شاعران ایران می‌گذشت. یادداشت‌های فراوانی از آن دوره دارم که یادآور شور و شوق من به فرهنگ و ادب ایرانی است. چون در خانواده مذهبی می‌زیستم، به معارف اسلامی، به ویژه قرآن کریم بسیار دلبستگی داشتم. پدرم مرحوم حاج یوسف شعار مفسر قرآن بود و به همین جهت با تفسیر قرآن آشنا شدم و نیز زبان عربی را نزد پدر آموختم. از جامع‌المقدمات گرفته تا سیوطی و مغنی‌اللیب ابن هشام و همچنین مطول را فراگرفتم. من در آن زمان بیست ساله بودم. به جهت علاقه بسیار به زبان عربی، سیوطی (البهجة المرضیة) را به فارسی ترجمه کردم و کتاب‌هایی درباره صرف و نحو عربی نوشتم و سپس در تهران به ترجمه کتاب‌هایی پرداختم که پس از این ذکر خواهم کرد.

پس از انتقال به تهران در زمان مرحوم دکتر محمد معین به عضویت سازمان لغت‌نامه دهخدا در آمدم و مدت ۶ سال در سازمان لغت‌نامه به کار تحقیق و تألیف پرداختم. به هنگام استادی دانشگاه، چند سالی در دانشگاه تهران و سپس در دانشگاه تربیت معلم تدریس کردم. پس از انقلاب و برقراری نظام جمهوری اسلامی، از سوی انجمن‌های اسلامی استادان و

دشواری‌ها، با کوشش مستمر توانستیم کتاب‌هایی از «مجموعه» را منتشر کنیم که آغاز گر آن رستم و سهراب، شاهنامه فردوسی و آخرین دفتر آن یعنی شماره ۲۴، گزیده بوستان سعدی است.

بخشی دیگر از پژوهش‌های من در زمینه «ایران‌شناسی» است و بیشتر تألیف‌ها و ترجمه‌ها در همین زمینه است؛ سفرنامه ابن حوقل که بخش مربوط به ایران آن را ترجمه و تحشیه کرده‌ام؛ ترجمه سنی ملوک‌الارض و الانبیاء که عنوان فارسی آن تاریخ پیامبران و شاهان است؛ این اثر از حمزه اصفهانی و تاریخ عمومی است، اما بیشتر در مورد تاریخ ایران است، تصحیح ترجمه تاریخ یحیی، تاریخ بلعمی و جهانگشای جونی که همه در باب تاریخ و جغرافیای ایران‌اند.

پژوهش درباره زبان فارسی، واژگان و دستور، نیز از کارهای موردعلاقه من بوده است. در همین زمینه مقاله‌های بسیاری نوشته‌ام. در قسمت دستور زبان فارسی، از جمله نوشتارهای من کتاب پژوهشی در دستور فارسی و گفتارهای دستوری است؛ و نیز درباره املاء و رسم‌الخط فارسی سال‌های درازی است که سرگرم تحقیق و بررسی هستم. فرهنگ املائی را در سال ۱۳۵۸ و شیوه خط معیار را در ۱۳۷۵ تألیف کردم و اینک کتاب سوم شیوه خط فارسی و فرهنگ املائی آماده چاپ و نشر است. از کنگره‌های بین‌المللی که عضویت آنها را دارم، کنگره بین‌المللی خاورشناسی است که از سال ۱۳۵۲ به عضویت آن درآمد (این کنگره بعدها به کنگره بین‌المللی مطالعات آسیا و آفریقای شمالی ICANAS تغییر نام یافت) تاکنون در کنگره‌هایی که در فرانسه، مکزیک، کانادا و مجارستان تشکیل یافته است شرکت کرده و خطابه‌های خود را خوانده‌ام؛ والسلام.

آثار و تألیفات دکتر جعفر شعار:

۱. آیین شهرداری در قرن هفتم، ترجمه معالم القرية، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، چاپ چهارم، ۱۳۶۷ ش.
۲. تاریخ پیامبران و شاهان، ترجمه تاریخ سنی ملوک‌الارض و الانبیاء از حمزه اصفهانی، امیرکبیر، تهران، چاپ دوم، ۱۳۶۷ ش.
۳. فرهنگ‌واره اخلاق در قرآن (اخلاق از نظر قرآن) مشتمل بر آیات اخلاقی قرآن با ترجمه فارسی به انضمام شرحی درباره اخلاقیات قرآن، چاپ پنجم، ۱۳۷۵ ش.

۴. پژوهشی در دستور فارسی، مجموعه مقالات دستوری، دانشگاه تربیت معلم، تهران.

۵. گفتارهای دستوری، با همکاری آقایان دکتر فرشیدورد و دکتر حاکمی، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، تهران.

۶. فرهنگ املائی، مشتمل بر همه ترکیبات پیوست‌پذیر، با پژوهشی درباره رسم خط فارسی، بنگاه ترجمه و نشر کتاب (چاپ دوم، امیرکبیر).

۷. ترجمه تاریخ یحیی، از ناصح بن ظفر جرفادقانی (در سال ۶۰۳) مقابله شده با هفت نسخه خطی و چاپی و تعلیقات و شرح بنگاه ترجمه و نشر کتاب، و مرکز انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، چاپ سوم.

۸. تاریخ بناکی (تاریخ عمومی)، تصحیح و مقابله با نسخه‌های خطی، انجمن آثار ملی، تهران.

۹. اغراض السیاسة، از ظهیری سمرقندی، تصحیح بر پایه نسخه‌های خطی، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.

۱۰. قصه حمزه (دوجلد) تصحیح بر پایه نسخه خطی متعلق به کتابخانه برلین، به شماره ۱۴۱۸، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم در یک مجلد، کتاب فرزنان، تهران.

۱۱. سیاست نامه (سیرالملوک)، از خواجه نظام‌الملک طوسی، تصحیح و توضیح، مجموع سخن فارسی، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی (چاپ‌های متعدد).

۱۲. گزیده‌هایی از متون فارسی، سیاست نامه، جوامع‌الحکایات، سندهادنامه، اسرارالتوحید، مجموعه شاهکارهای ادبیات، امیرکبیر، تهران.

۱۳. راهنمای زبان عربی، شامل قواعد صرف و نحو برای عموم علاقه‌مندان زبان عربی با پیوست «عربی برای فارسی» چاپ ششم با تجدید نظر و افزایش‌ها، انتشارات مبتکران.

۱۴. گزیده اشعار ناصر خسرو، (مجموعه ادب فارسی، شماره ۲)، چاپ چهاردهم، ۱۳۶۸ ش.

۱۵. جوامع‌الحکایات (گزیده بزرگ) با شرح و توضیح، برپایه نسخه‌های خطی، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی، تهران چاپ پنجم، ۱۳۷۴ ش.

۱۶. غننامه رستم و سهراب (مجموعه ادب فارسی شماره ۱) به انتخاب و شرح نویسنده و آقای دکتر حسن انوری، چاپ ۱۵، در تهران، ۱۳۶۷.

۱۷. سفرنامه ابن حوقل، بخش مربوط به ایران (ایران در صورةالارض)، با تعلیقات و توضیحات،

امیرکبیر، تهران، چاپ دوم، ۱۳۶۶ ش.

۱۸. گزیده تاریخ بلعمی (قسمت اول و دوم) با همکاری مرحوم دکتر طباطبائی، چاپ و نشر بنیاد، تهران، ۱۳۶۶ ش (ویرایش دوم، نشر قطره، ۱۳۷۲ ش).

۱۹. گزیده اشعار رودکی، به انتخاب و شرح نویسنده و آقای دکتر حسن انوری، امیرکبیر، تهران، چاپ سوم، ۱۳۶۷ ش؛ (ویرایش دوم، انتشارات سخن، تهران، ۱۳۷۳ ش).

۲۰. رزم‌نامه رستم و اسفندیار، به انتخاب و شرح نویسنده و آقای «دکتر حسن انوری».

۲۱. گزیده اشعار کسایی مروزی، تهران، چاپ و نشر بنیاد، ۱۳۶۶ ش.

۲۲. گزیده سیاست‌نامه (بزرگ)، تهران، چاپ و نشر بنیاد، ۱۳۶۵ ش، و نشر قطره، چاپ پانزده، ۱۳۷۶ ش.

۲۳. گزیده جهانگشای جونی، مجموعه ادب فارسی، ش ۱۰، چاپ و نشر بنیاد، تهران، ۱۳۶۸ ش.

۲۴. گزیده اشعار صائب تبریزی (با همکاری آقای مؤتمن) مجموعه ادب فارسی، ش ۲، چاپ و نشر بنیاد، تهران، ۱۳۶۸ ش.

۲۵. گزیده قصاید سعدی، مجموعه ادب فارسی بخش ۱۳، انتشارات سخن، تهران.

۲۶. گزیده سفرنامه ناصر خسرو، انتشارات سخن، ۱۳۷۳.

۲۷. تحلیل سفرنامه ناصر خسرو، همراه با متن کامل، تصحیح بر پایه نسخه‌های اصیل و کهن، نشر قطره، ۱۳۷۱.

۲۸. المنهج، شعر و نثر عربی، با همکاری دکتر عبدالحسین فرزاد، انتشارات سخن، ۱۳۷۳ ش.

۲۹. جوامع‌الحکایات، بخش تاریخ ایران و اسلام، انتشارات سخن، ۱۳۷۴، تهران.

۳۰. شیوه خط معیار، قواعد املاء همراه با نمایه‌هایی از شیوه املائی واژه‌های ساده و مرکب و موارد جدانویسی و پیوسته‌نویسی در ترکیبات، تهران، احیای کتاب، ۱۳۷۵.

۳۱. نگارشی بر آیات قرآن، ج ۱، تفسیر سوره‌های حمد و بقره و آل عمران، با همکاری مصطفی شعار و محمدحسین شعار، تهران، ۱۳۷۴ ش.

۳۲. ترجمه تفسیر الهدی من القرآن، جلد ۴ از ۱۸ مجلد، تألیف آیت‌الله مدرسی، مشهد، آستان قدس.

۳۳. مقاله‌ها (حدود چهار مقاله)، در مجله‌های سخن، یغما، راهنمای کتاب، مجموعه‌های مقالات کنگره تحقیقات ایرانی و جز آن.

همایش نکوداشت استاد دکتر سید محمد علوی مقدم

(سیزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۸۰، سبزوار)

هم برای توضیح و تبیین مقصود به کار رفته است. آقای ابراهیم استاجی عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم سبزوار، به «شکل‌شناسی شعر فارسی» پرداخت. به اعتقاد وی، تحول شعر در زمینه شکل در هر دوره با دیگر جلوه‌های فرهنگی و تمدن ایرانی و نحوه نگرش ایرانیان از جمله نحوه معیشت، معماری، قالی‌بافی، اسطوره و عرفان ارتباطی تنگاتنگ دارد. پس از قرائت شعر آقای حسن دلبری، دکتر مه‌دخت پورخالقی از «راز شمس و درخت زندگی» سخن گفت: در شعر مولانا، درخت از یک سو نماد پیری، سالک و نردبان عروج است و از سوی دیگر نماد رستاخیز، رستاخیزی که در آن رقص عظیم انبوه درختان عاشق بر گرد خورشید و نور واجب‌الوجود با شکوه تمام برگزار می‌شود و با تکرار آهنگ «پیرجوییم پیرجوییم پیرپیر» به لزوم وجود پیر در راه رسیدن به حقیقت تأکید می‌شود.

در جلسه بعد از ظهر ابوالقاسم رحیمی - عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم سبزوار - مقاله خود را با نام «مشفقان و رهزنان دین محمد(ص) در ادب کلاسیک پارسی» ارائه نمود. وی گفت: اگر در سویی مؤمنی دژم پذیرد تا شمع دین بمیرد، در دیگر سو، مشفقانی هستند که در خزان خمودی دین، روشنگرانه خلق را به اسلام زوده از زنگارها قرا می‌خوانند و پاکبازانه مشعل آگاهی می‌افروزند.

دکتر صاحبعلی اکبری از اعضای هیئت علمی دانشگاه، مقاله «سیدرضا موسوی هندی و مدح رسول اکرم(ص)» را با این مضمون قرائت کرد: پیامبر صلوات الله علیه در میان فصحا و بلغا، مداحانی چیره و زبان آور داشته: اعشی از دوره جاهلیت، حسان و کعب از دوره اسلامی، کمیت و دعبل و سید حمیری و دیک الجن از دوره اموی، بوصیری و عائشه باعونی از دوره انحطاط و احمد شوقی از دوره معاصر. سیدرضا موسوی هندی، نا

محمدباقری سبزواری رئیس شورای اسلامی شهر به حضار، دکتر عباس محمدیان رئیس دانشکده ادبیات و علوم انسانی و دبیر همایش گزارشی کوتاه از نحوه اجرای طرح نکوداشت بیان نمود: گهی خوشدل شوی از من که میرم

چرا مرده‌پرست و خصم جانیم؟
کنون پندار مُردم، آشتی کن
که در تسلیم، ما چون مردگانیم
چو بر گورم بخواهی بوسه دادن

رخم را بوسه ده کاکنون همانیم
(غزلیات شمس، ج ۲، ص ۶۷)
آقای ارشاد سربابی در مقاله‌ای با عنوان «یاد باد آن روزگاران یاد باد» ما را به کوچه‌های کودکی در سبزوار می‌برد: آقِ مَسْنَنِ قَتَادِ با قامت کج، چپ‌کشان می‌گذشت. غُلمِ رنگرز، نیم مَن کُمای را در یک دستمال می‌آورد تا زنش برایش آشی بپزد... استاد که دیگر بالا رفتن از پله‌ها برایش سخت است پر از پاک‌ترین احساسات و شاید لبریز، با چشمانی محجوب و خیس، خود را به جایگاه می‌رساند. عقده عاطفه، گویی راه بر بیان فصیح و بلیغ استاد که شرمندۀ الطاف حاضران می‌نماید بسته است. اما هم‌چنان نطق استاد سرشار از نکته‌هاست. از سال‌هایی می‌گوید که سوار بر دوچرخه وقتی در آغاز معلمی راه روستا تا شهر را می‌پیموده، دستی به دسته دوچرخه و دستی به کتاب، رکاب زده و خوانده تا بیاموزد و بیاموزاند. برای جوان‌هایی می‌گوید که نمی‌دانند: راهروگر صد هنر دارد تحمل بایدش.

پس از تقدیم لوح یادبود به استاد گزارشی تصویری از زندگی ایشان به نمایش درآمد و در پی آن مقالاتی ارائه شد.

حجة الاسلام دکتر سیدعلی میرلوحی از دانشگاه اصفهان، ضمن صحبت درباره «بلاغت تشبیه در قرآن کریم» گفت: تشبیه در قرآن هم برای اثبات حقایق و

چندی است که از فرخندگی‌های فرهنگی کشور، تقدیر از تلاش و حیات پرتکا پوی دانشوران دل آگاه این سرزمین گردیده است و سبزواری که محقق سبزواری - آقای بیهقی - آن را به راستی «شهر دیرینه‌های پایدار» خوانده، اردیبهشت امسال شاهد یکی از این رویدادهای افتخارآمیز بود. دانشگاه تربیت معلم سبزوار خاصه مسئولان دانشکده ادبیات و علوم انسانی این دانشگاه با همکاری شورای اسلامی شهر، پس از چندین ماه تهیه و تدارک توانستند به خوبی میزبان مهمانانی باشند که از سراسر کشور خود را برای عرض احترام به محضر استاد دکتر سید محمد علوی مقدم به سبزوار رسانده بودند تا ۵۰ سال خدمت پربرکت استاد را که ۷۰ سال پیش در همین شهر دیده به جهان گشوده، تجلیل کنند: سبزواری، میدان حکیم سبزواری (باغ ملی)، جوان سرای اسرار، (جوان سرای اسرار همان جایی است که در دهه ۱۳۴۰ با نام دبیرستان اسرار تحت تصدی دانشجوی جوان دوره دکتری آقای سید محمد علوی مقدم اداره می‌شده است). از حدود ۶۰ مقاله واصله، ۲۰ مقاله برای چاپ در یادواره استاد برگزیده شد، تعدادی نیز برای قرائت در همایش انتخاب گردید.

ساعت ۹ صبح همایش با پخش سرود جمهوری اسلامی در سالن اجتماعات جوان سرا - که گنجایش مشتاقان فراوان تجلیل از استاد را نداشت - شروع شد و آنگاه تلاوت آیاتی از قرآن که مانوس دهه‌های قرآن پژوهی و معرفت‌گستری استاد ادیب و فرهیخته بود، فضا را طهارتی دیگر بخشید. پس از خیر مقدم دکتر محسن حداد سبزواری رئیس دانشگاه و آقای

چهار بخش فرم، محتوا، شیوه بیان و پنهان ماندن شخصیت تاریخی حافظ بررسی کند، گرچه کس نگشود و نگشاید به حکمت این معما را.

در پایان این همایش، پس از اهداء جوایزی به نویسندگان مقالات برتر، استاد دکتر سیدمحمد علوی مقدم سپاس خود را از برگزارکنندگان و حضار همایش اعلام کرد و در اقدامی تحسین برانگیز درسی دیگر به دانشجویان خویش آموخت و آن اتفاق و ایثار از چیزهایی است که به شدت دوستشان می دارند. استاد کتابخانه اش را با بیست هزار کتابی که حاصل چندین دهه انتخاب آگاهانه بوده است به دانشگاه و دانشجویان اهدا نمودند. ایشان در جلسه صبح نیز تقاضا کردند تا هدایا، در اختیار دانشگاه قرار گیرد و صرف فعالیت های علمی دانشگاه شود.

دکتر عباس محمدیان در پایان همایش، ضمن تشکر از حضور علاقه مندان خبر از پیگیری های لازم و نهایتاً تصویب جایزه های به نام «جایزه استاد دکتر سیدمحمد علوی مقدم» داد. از این پس دانشگاه تربیت معلم سبزوار، به دانشجویان برتر و برگزیده ای که شرایط علمی این جایزه ارجمند را حائز شوند سالانه ۳ جایزه خواهد داد.

همایش ساده، اما بسیار صمیمی نکوداشت استاد دکتر سیدمحمد علوی مقدم در شامگاه پنجشنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۳۸۰ با خاطره ای خوش پایان یافت.

محمد حسن صنعتی

از شعرای معاصر عراقی است که به شرف مدح رسول خدا (ص) نائل آمده است.

پس از پذیرایی مختصر در جلسه بعد از ظهر، مهیار علوی مقدم که دانشجوی دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی است و از بین فرزندان استاد رهرو راه ایشان است، مقاله خود را با عنوان «نظریه دریافت، هرمنوتیک و تأویل متن» ارائه کرد: از نظر برخی از نظریه پردازان هرمنوتیک از جمله گادامر، معنای متن، از ذهنیت نویسنده و خالق اثر ادبی مستقل است، چرا که ذهنیت نویسنده برای مفسر و تحلیل گر اثر ادبی قابل دسترسی نیست.

دکتر عباس محمدیان - دبیر همایش - در مقاله خود با عنوان «حس گرایی آفت شناخت، از دیدگاه مثنوی» گفت: دل پاک و بصیرت نورانی باطنی، قدرت حواس ظاهری را نیز صد چندان می کند و سالک مذهب به جایی می رسد که از طریق حواس ظاهری خویش نیز قدرت کشف صوری پیدا می کند و چیزهایی را می بیند که دیگران نمی بینند و صداها را می شنود که دیگران از شنیدن آن عاجزند.

یکی دیگر از مقالاتی که در این همایش ارائه شد و می توان در این مجال مختصر به آن اشاره کرد «مروری بر راز و رمز ماندگاری شعر حافظ» از دکتر سیدمهدی زرقانی بود. وی سعی کرده است تا این راز و رمز را در

در مجله کتاب ماه ادبیات و فلسفه شماره (۴۱ و ۴۲) مقاله ای از سرکار خانم سهیلا قسیمی ترشیزی به چاپ رسیده که در صفحه آغازین آن (ص ۷۸) آمده است: «امروزه که فهرست و تصاویر نسخ خطی غالب کتابخانه های جهان کم و بیش به آسانی در دسترس هر محقق هست، کار تصحیح انتقادی متون کهن را از هر جهتی پایان یافته باید تلقی کرد...» ای دریغ که آن نویسنده چگونه چنین مطلبی نوشته است! دست کم پنجاه نسخه خطی کهن تنها در اختیار این حقیر است که در هیچ فهرستی هیچ نشانی از آنها و یا به طور کلی نامی از آنان و دیگر نسخشان به چشم نمی آید و بارها در اصفهان شاهد تخریب بناهای تاریخی بوده ام که نسخ پنهان شده در آن جا به دست رفتگران معنوی رفته شده است. چه کتابخانه های شخصی پربهایی که بیش از هزار نسخه ناشناخته دارند. بارها خواسته ام فهرست نسخه های گرانمایه مدارس و مقابر همین شهر را منتشر کنم و یا معرفی گونه ای بر سبیل اجمال برایشان بنگارم، ولی هراسیده ام که مباد که معرفی جا و مکان آنها مقدمه ای حتمی برای سرقت آن بی نگهبانان شود. به هر حال محدود کردن نسخه های مکتوب بی شمار این مرز و بوم به چند فهرست معدود و محدود حتی درباره متون مشهوری چون شاهنامه توسط آن نویسنده محترم بسی جای تأمل است.

محمد رضا زاده هوش

در پاسخ به نقد کتاب نحو زبان فارسی و انگلیسی در قالب برنامه کمینگی توسط همکار ارجمند جناب آقای محمدراسخ مهندس مندرج در مجله وزین کتاب ماه ادبیات و فلسفه (سال چهارم، شماره هفتم، اردیبهشت ۱۳۸۰) مطالبی را به شرح زیر عرضه می‌دارم با این امید که آن مجله وزین در بخش پاسخ‌ها درج فرمایند.

قبل از هر چیز از همکار عزیز آقای محمد راسخ مهندس به خاطر دقت و توجه بسیار به محتوای کتاب تشکر می‌نمایم و چون نقد را به هر شکل موجب غنای فرهنگ کتاب‌نویسی می‌دانم از نظرات عالمانه ایشان استقبال نموده قطعاً در تجدید چاپ کتاب و یا دست‌نوشته‌های آتی از نظرات ایشان بهره خواهیم برد. اما قبل از ارایه پاسخ به برخی مندرجات نقد ایشان، ذکر نکته‌ای را خالی از لطف نمی‌دانم:

به نظر حقیر جوامع علمی را می‌توان به سه گروه تقسیم کرد.

در گروه نخست که به زعم من جامعه‌ای واپسگراست معلم همیشه با متعلم فاصله می‌گیرد و سعی او بر این است که مختصری از دانش خود را به او انتقال دهد و مابقی را برای خود نگه‌دارد با این امید که به عبارتی در شهر کوران با یک چشم پادشاهی کند. این جامعه، اگر چه ممکن است از نظر زیستی دوام و بقا یابد، لیکن از نظر علمی سیر قهقرای می‌پیماید و راه واپسگرایی را طی می‌کند. نمونه بارز آن گروه‌های علمی با مدیریت‌های تنگ‌نظرانه است که نهایتاً به نابودی گروه علمی خواهد انجامید.

دسته دوم جوامع معتدل و یا به عبارتی روزنگر هستند. معلم رسالت خود می‌داند که آنچه را می‌داند به متعلم منتقل کند تا پس از وی بمانند به مثل او بسیار. این شیوه خدایستدانه است اما موجب رشد و تعالی فرهنگی جامعه نمی‌شود. درواقع جامعه دارای حرکت و جنبش است اما پویایی ندارد. به عبارتی معلم به متعلم ماهی تعارف می‌کند.

در جوامع دسته سوم که می‌توان به آنها صفت «پویا و آینده‌نگر» را متصف کرد، معلم نه تنها به انتقال علم خود به نسل‌های آینده اقدام می‌کند بلکه راه و رسم پویا بودن و علم‌اندوزی را آموزش می‌دهد. در این قبیل

جوامع، متعلم یاد می‌گیرد که چگونه ماهی بگیرد و نه ماهی را به خانه ببرد. دانشجو یا متعلم از معلم خود پیشی می‌گیرد و به نقد و بررسی گذشته‌ها می‌پردازد و در فرایند آن به ابداعات نیز دست می‌یازد.

خدای بزرگ را سپاسگزارم که در حیات خود دانشجویان برجسته دیروز و همکاران موفق امروز را می‌بینم که کار گذشتگان را نقد می‌کنند و انشاءالله در آینده نه‌چندان دور آثاری به مراتب بهتر و دقیق‌تر به جامعه تحویل خواهند داد. بدیهی است هر جامعه‌ای که در آن بین دیروز و امروز و فردا تفاوتی نباشد محکوم به فناست و پویایی از آن جامعه رخت برخواهد بست. اما در ارتباط با مطالبی که منتقد محترم مطرح فرموده‌اند:

۱- کتاب مجموعه‌ای است از آراء و نظرات یک نفر یا چند نفر که به نوبه خود برگرفته از دیگران است و هیچ نویسنده عاقلی را نمی‌توان یافت که معتقد باشد آنچه نوشته است از تراوش‌های ذهنی و خلق‌الساعه اوست و هیچ آبشخوری نداشته است. به قولی کتاب جمهوری افلاطون متأثر از فرمایشات استاد بزرگ سقراط بوده است و قطعاً نظرات ارسطو از افاضات استاد وی بهره بسیاری برده است. جناب چامسکی که در عصر حاضر خواب از چشم پیروان مکاتب زبان‌شناسی گرفته است و کلام وی وحی منزل و یا به قولی مهر پای هر نامه‌ای است و هیچکس را یارای رد نظرات او نیست - مگر خود ایشان پا پیش بگذارند - و اگر اصلی را مطرح کردند هیچ ایرانی حق بیان خلاف آن را ندارد؛ اینها را مادیون فلسفه عصر یونان باستان تا به قرن بیستم می‌داند و انکار نمی‌کند که آنچه بیان می‌دارد زبان حال علمی آن بزرگواران است. (به کتاب چامسکی *New Horizon in the Study of Mind* (۲۰۰۰) مراجعه شود و البته نام ترجمه بر آن نگذاشته‌اند، زیرا که هیچ نویسنده‌ای خود را از آثار دیگران بی‌نیاز نمی‌داند، ولی آنچه می‌نویسد برداشتی است که از متقدمان فراهم آورده است.) کتاب Radford (۱۹۹۷) و Hornstein (۱۹۹۶) و صدها کتاب دیگر نیز برگرفته از آثار پیشینیان هستند با مثال‌هایی که یا در تقابل یا یافته‌ها و نظریات پیشین قرار می‌گیرند و یا مؤید آنها هستند. جناب راسخ به یاد دارند که حقیر در آغاز هر کلاسی بر این امر تأکید داشته‌ام که هیچ نویسنده‌ای واقعی نیست مگر حضرت حق که در طول تاریخ به نوشتن پنج کتاب بسته فرموده است. دیگر «نویسندگان» در اصل مفسران و مترجمان

هستند و نه نویسندگان. پس همپوشی مطالب مخصوصاً مقوله‌های نظری در کتاب‌های گوناگون امری است بدیهی و نه دور از انتظار. برای نمونه کتاب جناب Newmeyer (۱۹۸۰) با عنوان نظریه‌های زبان‌شناسی در آمریکا: ۲۵ سال دستور زایشی - گشتاری و دنباله آن (۱۹۹۶) همه گزارشی است از آثار نظریه‌پردازان و مکاتب زبان‌شناسی (زایشی) با نقل عین مثال‌هایی که از مؤلفان آورده است و البته این وضعیت در زبان فارسی نیز مصداق داشته است.

۲- در صفحه اول داخل کتاب (شناسنامه) به دستور زبان تطبیقی اشاره شده است و طبعاً انتظار است کسانی کتاب را اقبال کنند که حداقل مختصری انگلیسی بدانند. در مقدمه نیز آمده است که «هدف اصلی آشنا ساختن دانشجویان به ویژه دانشجویان زبان‌شناسی...» است و جناب راسخ به خوبی می‌دانند که دانشجویان زبان‌شناسی (کارشناسی ارشد و دکتری) از سه آزمون بسیار سخت زبان انگلیسی تخصصی گذشته‌اند.

۳- باز در مقدمه آمده است «به جز مصحف کریم که کلام خداست و در آن نه ربی هست و نه شکی، هر کتابی که تا این لحظه نوشته شده خالی از اشکال نبوده است و هر که ادعا کند که کتابی بدون اشکال نوشته است به راستی نابخردی خود را به اثبات رسانده است.» این کتاب نیز چون هر کتاب دیگر دارای معایب و کاستی‌هایی است که باید به دست توانمند فرزندانمان تکمیل‌تر شود. البته ناگفته نماند که چون هر نوع تکمیلی هم بر اساس نوعی تفسیر است همیشه جای اباطال باقی است و این رشته سر دراز دارد.

۴- در مقدمه اولیه کتاب، از به کارگیری واژه «کتاب» خودداری نموده و به جای آن از عبارات «سیاه‌مشق» استفاده کرده بودم. سرور و استاد ارجمندمان جناب آقای دکتر ثمره امر فرمودند از به کارگیری آن خودداری کنم. امتثال امر نمودم. (به مقدمه ایشان مراجعه شود)

۵- منتقد محترم به عبارت «درسنامه» اشاره کرده‌اند که فکر می‌کنم منظورشان «کتاب درسی» باشد. تصور می‌کنم «درسنامه» به تعبیری «جزوه» باشد.

۶- سؤال شده است «آیا به هر دو نظام دو زبان مستقل به اندازه کافی بذل توجه شده است؟» پاسخ این است که نه این کتاب و نه هیچ کتاب دیگری (به جز کتب الهی) در هیچ زمان پاسخ کافی به هیچ چیز نمی‌دهند.

برای آنکه بتوانیم ادعا کنیم که جواب «کافی» داده‌ایم یا نه، بدو باید تعریف جامعی از «کافی» به دست دهیم که طبعاً لازمه آن شناخت «کامل» است که چون اصل بر ما پوشیده است به تبع آن فرع نیز همچنان مستور است.

۷- جناب آقای راسخ چنین می‌نویسند: «نویسنده دستور سنتی به ویژه دستور پنج استاد را نامرغوب تلقی می‌کنند.» (ص ۵۵)، در حالی که در کتاب از لفظ نامرغوب استفاده نشده و اصولاً مرغوب یا نامرغوب، زشت یا زیبا و نظایر آن در زبان‌شناسی نوین جایگاهی ندارد.

آنچه بیان شده است این است که «دستورهای سنتی... بر یک... سری مفاهیم بدوی... اصرار دارند» (ص ۱). به دنبال آن یک سری سوالات مطرح شده تا نشان داده شود که توانش گویشوران زبانی چیزی بیش از آن چیزی است که منظور نظر دستورنویسان سنتی بوده است.

۸- دو تمرین در پایان بخش اول آمده است که به نظر حقیر حتی پاسخ اجمالی و شاید غیرمطمئن به آنها مستلزم جلسات متعدد بحث و بررسی و حتی مناظره بین اهل فن است، البته آشنایی به کتابهای متقدم که عمدتاً در زمینه نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی به تحریر درآمده پیش‌فرض بحثهای مطروحه است.

۹- در صفحه ۱۵ کتاب (مورد اشاره منتقد محترم) نام از نادرستی بودن نیامده است و منظور ایشان از «حرکت پرسش‌واره جمله را نادرستی کرده است» (ص ۵۵) ستون دوم مفهوم نگردید. اما در ارتباط با جمله ۲۹، نقش آهنگ را یادآور شده‌اند. بدیهی است عوامل زیر زنجیری می‌توانند موثر باشند و یا اصولاً «مکث» (Pause) عامل مهمی است که بسیاری از جمله‌ها را قابل فهم می‌کند. آنچه باید در نظر داشت این است که قابل فهم بودن یک حرف است و دستوری یا نادرستی بودن جمله‌ها حرف دیگری است. با منظور داشتن «مکث» جمله زیر کاملاً قابل درک است اما دستوری نیست (+ علامت مکث است) رفتی ++ کجا ++ برای چی ++ تو.

منظور از جمله ۲۹، ادای آن بدون در نظر گرفتن عوامل بافت‌ساز بوده است.

۱۰- مرقوم داشته‌اند «فقط با مقایسه با زبان انگلیسی نمی‌توان با قاطعیت در مورد این ساخت‌ها سخن گفت» لازم به ذکر است که اصولاً در مورد هیچ چیز (به غیر از کلام حق) نمی‌توان با قاطعیت سخن

گفت. آیا تعریف دقیقی برای «قاطعیت» وجود دارد؟

۱۱- در مورد عبارت «در را» (ص ۲۳)، هدف کتاب بحث درباره کاربرد «را» نبوده است، بلکه مقایسه‌ای صورت گرفته که the در انگلیسی قبل از اسم به کار می‌رود، در حالی که «را» که گاهی به عنوان علامت معرفه نیز برشمرده‌اند پس از اسم واقع می‌شود.

۱۲- استفاده از عبارت «جایگاه فاعل پر» در مقابل «ضمیرانداز» تازگی داشته است، ولی هستند همکارانی که عبارت «ضمیرانداز» را نمی‌پسندند. به هر حال، این یک امر سلیقه‌ای است.

۱۳- در صفحه ۲۷ کتاب، در بخش تمرین، مثال ۹، به روزنامه اطلاعات اشاره شده است. هدف خاصی از قید آن در کار نبوده است جز اینکه رئیس جمهور سیاست قطر را سنجیده و منشاء آرامش دانسته است و نه نویسنده.

۱۴- منظور نویسنده از اینکه «گویشوران بالاتفاق بر دستوری بودن و نادرستی بودن جمله‌ها صحه می‌گذارند» (ص ۶) فقط در مواردی است که گویشوران در قضاوت خود جای هیچ شکمی نمی‌گذارند. برای مثال آیا هیچ گویشور فارسی‌زبانی را می‌توان یافت که در دستوری بودن یا نادرستی بودن دو جمله زیر شک داشته باشد و آنها را به صورت نسبی بپذیرد؟

الف) من هر روز از روزنامه فروشی روبروی خانه شما روزنامه می‌خرم.

ب) خانه شما روزنامه از روزنامه فروشی روبروی هر روز می‌خرم من

۱۵- آنچه به صورت جدول مربوط به تجزیه و تحلیل جمله در صفحه (۱۷) آمده است از کتاب استاد فرزانه و دستورنویس معاصر عماد افشار است. در کتاب مرجع قید شده است.

۱۶- در نسخه‌ای که در اختیار اینجانب است، صفحات ۲۸ و ۲۹ پس از ۲۴ و ۲۵ آمده است و اشکالی را که اشاره کرده‌اند احتمالاً در نسخه ایشان وجود داشته است.

۱۷- «برخی مفاهیم بنیادی در هیافت کمینه‌گرا بدیهی فرض شده است» (صفحه ۵۶). کاملاً درست است چون نویسنده خوانندگان را به مطالعه کتابهای پیشین و به ویژه «نحو زبان فارسی در چارچوب نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی» توصیه کرده است.

۱۸- توضیح واژه «فروپاشی» در مقابل Crashing در صفحه ۱۷۵ به تفصیل آمده است.

توضیح واژه «همگرایی» در مقابل Converge در صفحه ۱۹۸ به تفصیل آمده است.

توضیح واژه «مطابقت» در مقابل Checking در صفحه ۱۹۱ به تفصیل آمده است.

۱۹- توضیح واژه «حذف» در مقابل Ellipsis در صفحه ۱۶۵ به تفصیل آمده است.

۲۰- جناب راسخ قید کرده‌اند «در یک جمله می‌توان گفت بیشتر ضمیر فاعلی محذوف در فارسی کاربرد دارد و به جای ضمیر انتزاعی به کار می‌رود.» عبارت «بیشتر» خود گویای این سخن است که شاید نظر دیگری هم وجود داشته باشد. نظر ایشان هم یک نظر قابل احترام است.

۲۱- قید شده است «... به جای واژه مصطلح... بکار رفته است» (ص ۵۶ ستون دوم). سؤال این است که آیا تبعیت از یک واژه الزامی است؟

۲۲- منظور منتقد گرامی را از «توصیف و تنبیهی برای...» (ص ۵۶، ستون سوم) ندانستم.

۲۳- در ارتباط Novement - A به توضیح صفحه ۱۶۵ کتاب مراجعه شود.

دقت نظر جناب راسخ مهندس را می‌ستایم و برای ایشان و سایر دوستانش که امیدهای زبان‌شناسی کشور عزیز ما ایران هستند آرزوی موفقیت بسیار می‌کنم. ناگفته نماند که بسیاری از اشکالات دیگر در این کتاب وجود دارد که ایشان از سر لطف به ذکر آنها نپرداخته‌اند. از نقدی که ایشان نوشته‌اند یک قسمت بیش از هر چیز مرا خوشحال کرد و آن به نقل مستقیم از ایشان «شاید چند سال دیگر منابع بسیاری از این دست تألیف گردد که بسیار کامل‌تر و غنی‌تر از کتاب حاضر باشد.» این آرزوی همه معلمانی است که به تعالی فرهنگی این کشور دل سپرده‌اند و انتظار تلاش بسیار از سوی کسانی دارند که به وادی مقدس زبان‌شناسی پا گذاشته‌اند و در آینده تحولات شگرفی را در دستورنویسی، فرهنگ‌نویسی، ادبیات، سیاست و... پدید خواهند آورد و راستی چرا «چند سال دیگر» چرا «فردا نه»؟

پاورقی:

برخی از تصحیحات در نوشته مجله لازم است:

1. Radford Cambridge Univ. Press
2. Cowper.....Concise Introduction to Syntactic Theory. Chicago..... University of Chicago Press.

منطق عمومی و منطق جدید

نقد مشفقانه و صمیمانه جناب آقای «دکتر بیوک عزیزاده» را در شماره ۴۳ کتاب ماه ادبیات و فلسفه، اردیبهشت ۱۳۸۰، درباره کتاب مبانی منطق جدید تألیف اینجانب مطالعه نمودم. بدین وسیله از ایشان تشکر می‌نمایم.

تاکنون فرصتی نیافته‌ام تا درباره قصد و غرض خویش از نگارش کتاب مزبور مطالبی بیان کنم؛ فرصتی است مغتنم که به بهانه جوابگویی به ناقد محترم (و یا دقیق‌تر ارائه توضیحی بر نقد ایشان) به پاره‌ای نکات در این باب اشاره کنم:

۱- در مورد استفاده از واژه «مبانی» در نامگذاری کتاب ضمن تشکر از دقت ایشان باید متذکر شوم که به هیچ وجه به معنای فلسفی و روش‌شناسانه واژه مزبور نظر نداشته‌ام، بلکه به معنای عرفی آن که عرف بسیاری از نویسندگان کتب علمی است، یعنی همان «مبانی تعلیمی» و نه «مبانی علمی» توجه نموده‌ام. استفاده از واژه مزبور برای بیان مطالب پایه علمی، چه در محافل علمی مغرب زمین و چه در بین نویسندگان ما سابقه‌ای طولانی دارد. کتاب‌های فراوان موجود در بازار کتاب تحت عنوان مبانی آمار، مبانی اقتصاد، مبانی مدیریت، مبانی فیزیک، مبانی منطق و... همگی به همین مبانی تعلیمی و نه علمی اشاره دارند. عناوین انگلیسی: "elements of logic" از S. Barker و "fundamental of logic" از S. Carney نیز مؤید همین نکته است.

۲- همان‌گونه که در پیشگفتار کتاب آورده‌ام: «رویکرد مؤلف به منطق جدید در این کتاب رویکرد صوری است» منظور از رویکرد صوری (formal approach)، تقریر صوری (formal account) و بررسی صوری (formal survey) علاوه بر معانی صوری مورد توجه ناقد محترم، در موارد دیگری نیز به کار می‌رود. به عبارت دقیق‌تر، رویکرد صوری به منطق دقیقاً به معنای بیان «منطق صوری» نیست. منطق صوری را هم می‌توان با رویکرد و تقریری صوری تبیین نمود، هم با رویکرد و تقریری غیرصوری (informal account). منظور از رویکرد صوری در ادبیات منطق جدید به ویژه به معنای استفاده دقیق و فنی از زبان صوری (formal language) و نه زبان طبیعی از

یک طرف و معرفی فنی و تکنیکی از موضوع مورد مطالعه از طرف دیگر است. زبان طبیعی فاقد دقت و صراحت لازم در تبیین مطالب منطق و ریاضی است و به این معنی در حوزه معناشناسی نیز می‌توان با استفاده از زبان فنی و دقیق از «معناشناسی صوری» (formal Semantic) صحبت نمود. تقریر و رویکرد صوری به این معنی که به صورت غیرمستقیم مورد اشاره ناقد محترم نیز قرار گرفته در ادبیات امروزه منطق جدید فراوان استعمال می‌گردد. از آن جمله می‌توان به کتاب منطق برای ریاضیدانان تألیف آ. گ. همیلتن، ترجمه آقای دکتر محمدعلی پورعبدالله و یا مقاله ارزشمند "modern logic" از "Blumberg" در دائرةالمعارف فلسفه پل ادوارد (جلد ۵) مراجعه نمود.

۳- پرواضح است که در اولین گام در مطالعه منطق جدید رویکرد و تقریر صوری، مناسب به نظر نمی‌رسد. از این رو توصیه همیشگی مؤلف آن بوده که باید قبل از «منطق جدید» درس «منطق عمومی» به عنوان درس پایه فراگرفته شود. باید به تفاوت دقیق منطق عمومی از یک طرف با منطق جدید، و از طرف دیگر با منطق قدیم و سنتی توجه جدی نمود؛ امری که به نظر می‌رسد در محافل علمی ما اساساً مورد غفلت قرار گرفته است. مؤلف در پیشگفتار کتاب آورده است «مناسبت آن است که کتاب حاضر پس از درسی با عنوان منطق عمومی یا منطق پایه که ضرورتاً باید پاره‌ای از مباحث منطق جدید را با تقریر و رویکردی غیرصوری دربرداشته باشد فراگرفته شود» متأسفانه در محافل علمی داخل کشور و در دانشگاه‌های ما دانشجویان رشته فلسفه و طبعاً طلاب حوزه‌ها آشنایی خود را با منطق، با درسی تحت عنوان «منطق قدیم» آغاز می‌کنند. این مطلب در هیچ کجای دنیا و در هیچ محفل دانشگاهی سابقه ندارد، البته منطق قدیم را باید فراگرفت ولی نه در آغاز راه، بلکه در مقام تکمیل مطالعات و به ویژه در مقام آشنایی با تاریخ علم منطق. بنابراین عنوان درس «منطق قدیم» در برنامه کارشناسی رشته فلسفه (که ۶ واحد درسی را بالغ می‌شود) ضرورتاً باید به «منطق عمومی» یا «منطق پایه» تغییر نام یابد و منطق جدید پس از آن فراگرفته شود. چگونه است که دانشجویان دیگر رشته‌های علمی در اولین مواجهه و برخورد درسی با عناوینی مثل «ریاضیات عمومی»، «آمار عمومی»، «اقتصاد عمومی»، «فیزیک عمومی»، «جامعه‌شناسی عمومی»، «زیست‌شناسی عمومی» و... روبرو هستند، اما در گروه

فلسفه و منطق دانشجویان باید درسی تحت عنوان «منطق قدیم» و «فلسفه قدیم» و... را انتخاب نمایند که متأسفانه به علت تعلیمات سنتی و سنن تعلیمی حاکم بر محافل آموزشی ما اساساً تصور نسبتاً نامناسب و معشوشی از منطق که به هیچ‌وجه متناسب با نیاز امروزه علمی ما نیست در ذهن دانشجوی تصویر می‌گردد. ناقد محترم نیز کمابیش به این امر توجه دارند. توصیه‌های کاملاً صحیح و درست ایشان در مورد افزودن مباحثی در مغالطات منطقی، پارادوکس‌ها و کاربردهای منطق همگی به همین حوزه منطق عمومی اشاره دارند. با تجربه مداوم و مستمری که مؤلف در تدریس «منطق عمومی» در ۱۵ سال گذشته داشته، بر این اعتقاد است که نگارش هر کتابی یا ارائه هر درسی در حوزه منطق عمومی باید دارای مشخصات و فصول زیر بوده و مطالب زیر را پوشش دهد:

- منطق عمومی منطق پایه (introduction to logic)
- ۱- علم منطق Science of logic
- الف - منطق و زبان (شامل مباحث: کاربردهای زبان، استنتاج در زبان طبیعی، مغالطات غیرصوری و زبانی، تعریف و...)
- ب - منطق قیاسی (شامل مباحث: منطق حملی، البته با استفاده از تکنیکهای جدیدتر دیاگرام ون و قواعد انبساط منطق جدید، البته با رویکردی غیرصوری، مقدم داشتن بحث‌های معنایی بر مباحث نحوی، عدم تفکیک جدی Syntax و Semantic و اجتناب از مباحث فرامنطق)
- ج - منطق استقرایی (شامل انواع استقراء و نظریه احتمالات)
- ۲- منطق علم Logic of Science
- الف - روش‌شناسی علوم قیاسی
- ب - روش‌شناسی علوم استقرایی
- متأسفانه منطق عمومی که باید مقدم و پیش‌نیاز هرگونه مطالعه تفصیلی در منطق قرار گیرد در جامعه ما چه در محافل دانشگاهی و چه در محافل حوزوی مورد توجه جدی قرار نگرفته است. به رغم صدها کتاب که در سراسر جهان در حوزه منطق عمومی نگارش یافته و کتاب introduction to logic از Irving Copi که خوشبختانه مورد توجه و استناد ناقد محترم نیز قرار گرفته، یکی از بهترین آنها به شمار می‌رود؛* در زبان فارسی تنها به سه اثر زیر می‌توان اشاره نمود:
- مبانی منطق از دکتر محمدعلی اژه‌ای (به ویژه در مباحث دیاگرام ون و قیاس استثنایی)

— منطق کاربردی از سید علی اصغر خندان (به ویژه در بحث مغالطات غیرصوری و تعریف)

— آشنایی با علم منطق از دکتر علی شیروانی (به ویژه در بحث دیاگرام ون و قواعد انبساط که به صورت مقاله‌ای از اینجانب تحت عنوان «روشی نوین برای تشخیص ضروب منتج» در ضمیمه و پیوست شماره ۲ کتاب مزبور چاپ شده است)

سه اثر مزبور نیز مجموعاً ۶۰٪ مطالب موردنظر منطق عمومی را تحت پوشش قرار می‌دهند.

اگر درس «منطق عمومی» با ویژگی‌هایی که برای آن برشمردیم مبنای مطالعه منطق قرار گیرد در آن صورت کتاب مبانی منطق جدید که در ادامه آن و با رویکردی صوری نگارش شده تعریف دقیق خویش را می‌یابد و منظور مؤلف را نیز از تألیف آن آشکار می‌سازد.

۴— کتاب مبانی منطق جدید اساساً خودآموز نیست، به همین دلیل از تفصیل مطالب پرهیز شده است. پیش‌فرض مؤلف آن است که این کتاب به صورت طبیعی اولاً: پس از منطق عمومی و ثانیاً: زیر نظر یک استاد آشنا و متخصص فراگرفته می‌شود. البته پاره‌ای از مطالب کتاب به ویژه در بحث فرانظریه و فرامنطق اساساً از برنامه آموزشی دوره کارشناسی فراتر رفته و برای دانشجویان کارشناسی ارشد قابل استفاده است.

خوشبختانه در دو دهه اخیر مطالعات منطقی در جامعه ما به ویژه در حوزه منطق جدید توسعه و گسترش قابل توجهی داشته است. با تأسیس گرایش‌های علمی — تخصصی «منطق فلسفی» و «منطق ریاضی» در دپارتمان‌های فلسفه و ریاضیات در پاره‌ای از دانشگاه‌ها و مراکز علمی کشور در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری، این نهال نورس آرام آرام می‌رود تا با تغذیه از میراث کهن و ارزشمند منطقی این مرز و بوم به درختی تنومند و بارور تبدیل گردد و امیدواریم در آینده نزدیک شاهد شکوفایی دوباره علم منطق در این سرزمین باشیم.

در پایان از توجه ناقد محترم و تذکرات ارزشمند ایشان کمال تشکر را دارم.

پی‌نوشت:

• از مقایسه مطالب کتاب مزبور و کتاب دیگری از همین مؤلف تحت عنوان منطق نمادی (Symbolic logic) رابطه و همچنین تفاوت «منطق عمومی» و «منطق جدید» موردنظر اینجانب به خوبی آشکار می‌گردد.

لطف الله نبوی

زودی منتشر می‌شود.

● جناب فریدون

مجموعه کاریکاتورهای فریدون جناب در کتابی با عنوان جناب فریدون به زودی توسط نشر دشتستان عرضه خواهد شد.

● نقد

نقد رمان‌های آذرسان نوشته محمدعلی علومی؛ ارمیا از رضا امیرخانی؛ اسیر زمان و باده کهن به قلم اسماعیل فصیح؛ به جای دیگری از مصطفی خرامان؛ جای خالی سلوچ اثر محمود دولت‌آبادی؛ جزیره سرگردانی نوشته سیمین دانشور؛ جنگ و صلح اثر لئون تولستوی؛ دور گردون به قلم طاهره ایبد و رقصندگان نوشته امین فقیری در مجموعه‌ای با عنوان «نقد» به همت سهیلا عبدالحسینی، توسط دفتر ادبیات و هنر ایثار به زیر چاپ فرستاده شد.

□

● چهره‌های قرن بیستمی ایران

نشر قصه در ادامه چهره‌های قرن بیستمی ایران، که پیش از این «پهرام بیضایی»، «علی حاتمی» و «نیما یوشیج» از این سری منتشر شده بود؛ «فروغ فرخزاد» را به تحریر شاعر و نویسنده معاصر فرشته ساری در دست چاپ دارد.

مطبوعات ایران در قرن بیستم نوشته سیدفرید قاسمی یکی دیگر از کتاب‌های زیر چاپ این ناشر است.

● زبان عربی در فارسی

دوره عربی زبانی در ادبیات فارسی سده‌های دوم و سوم هجری کتابی است از نظام‌الدین زاهدی با ترجمه پروین منزوی که به زودی از سوی نشر دشتستان به چاپ خواهد رسید.

● آرای معرفتی هیوم

آرای معرفتی هیوم عنوان کتابی است از دکتر سیدمحمد حکاک که از سوی انتشارات مشکوة راهی بازار نشر شد.

● موسیقی در شعر سپید فارسی

موسیقی در شعر سپید فارسی کتابی است از محمود فلکی که به زودی توسط نشر دیگر به چاپ خواهد رسید. این نخستین کتاب مستقلی است که به عروض شعر سپید یا تقطیع شعر سپید در پیوند با آهنگ در شعر می‌پردازد.

● اساس الاقتباس

اساس الاقتباس اثر خواجه نصیرالدین طوسی با تصحیح و ویرایش مصطفی بروجرودی از سوی سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به

● دیوان حافظ

انتشارات دانشگاه تهران مجموعه اشعار حافظ را براساس نسخه فریدون میرزای تیموری به اهتمام احمد مجاهد در ۱۰۴۰ صفحه منتشر می‌کند.

این دیوان شامل ۶۴۶ غزل؛ ۱۰ قصیده؛ ۸ مثنوی؛ ۱ ترکیب بند؛ ۱ ترجیع بند؛ ۱ مخمس؛ ۱ مسدس؛ ۵۴ قطعه و ۱۳۵ رباعی است که در تاریخ ۹۰۷ هـ. تدوین یافته است.

فریدون میرزا پسر سلطان حسین بایقرا و نسل پنجم تیمور گورکانی که هم اهل رزم بود و دلاور و هم اهل بزم و شاعر، انجمنی داشته که مجمع افاضل ایام بوده است و در آن اشعار شاعران به ویژه شعر «شمس الدین محمد حافظ» را می‌خوانده‌اند و غث و سمین آن را از هم باز می‌کرده‌اند. در آن انجمن گاه بوده است که می‌دیده‌اند شعری از حافظ فقط در یک نسخه

خطی از دیوان آمده و در سایر نسخه‌ها نیامده است و گاه بوده که می‌دیده‌اند شعری از حافظ فقط در یک جنگ و سفینه‌ای آمده و در نسخه‌های دیوان دیده نمی‌شود. از این رو، این شاهزاده تیموری حکم می‌کند که یک بار دیگر دیوان حافظ را گردآوری و تدوین کنند. برای این کار جمعی کثیر از فضلاء انیس و ندمای جلیس به جمع و تصحیح این کتاب مأمور می‌شوند و قریب پانصد جلد دیوان حافظ به هم می‌رسانند و بعضی سفاین و غزلیات که پیش از فوت خواجه نوشته شده بود با هم مقابله می‌کنند و بسیاری از غزل‌های دلفریب و جان‌بخش که به واسطه کاهلی و تصرف کتاب ناقص ادراک، از صفحه روزگار مهجور و نامشهور مانده بود، در سلک ربط در می‌آورند و «هر شعر در هر جا که به نام حافظ می‌بینند در مجلدی جمع می‌کنند که فی‌الحقیقه اکنون رشک نگارخانه چین و غیرت فردوس برین است.»

● راه به حافظه جهان

مجموعه شعرهای جدید مهرنوش قربانعلی با عنوان راه به حافظه‌ی جهان به زودی به همت انتشارات نگاه سبز منتشر می‌شود. این دفتر شامل اشعار سال‌های ۷۷ تا ۷۹ است.

● ارسطوی بغداد

ارسطوی بغداد، از عقل یونانی تا وحی قرآنی، کوششی است در آسیب‌شناسی فلسفه ایرانی - اسلامی از دکتر محمدرضا فشاهی که به همت انتشارات کاروان راهی بازار نشر شد.

فلسفه چیست؟ افلاطون یا زرتشت؟ آیا فیلسوفان ایرانی - اسلامی برداشت درستی از فلسفه غرب داشتند؟ آیا هانری کوربن در تحلیل تفکر اسلامی به خطا رفته است؟ جایگاه فلسفه در تفکر اسلامی کجاست؟ و...

ارسطوی
بغداد،
از عقل یونانی
تا وحی قرآنی

اینها از جمله پرسش‌هایی است که در این کتاب مطرح شده و در فصول مختلف پاسخ آنها ارائه گردیده است.

● امیرحسین آریانپور درگذشت

دکتر امیرحسین آریانپور، استاد برجسته فلسفه، روان‌شناسی و جامعه‌شناسی دانشگاه تهران در روز دوشنبه هشتم مرداد، در ۷۷ سالگی دیده از جهان فروبست.

دیوان
حافظ

براساس نسخه
فریدون میرزای تیموری
به‌اهتمام احمد مجاهد

اخبار اهل قلم

در جست و جوی من از منیژه جانقلی به کوشش احمد شاکری، جانپاز ۷۰ درصد در مجموعه‌ای به نام «بازتاب» منتشر می‌شود.

□

یادنامه شیون فومنی

یادنامه شیون فومنی با آثاری از هنرمندان مقیم داخل و خارج از کشور در زمینه اشعار گیلکی و فارسی، قصه و داستان، نمایشنامه، فیلمنامه، مقاله، طراحی و نقاشی، نقد و بررسی منتشر خواهد شد. عنوان این یادنامه شاعر افسانه‌های شمال است.

□

خاطرات جنگ تحمیلی

خاطرات خدیجه میرشکار که یکی از معدود اسرای زن جنگ تحمیلی است و پیش از این توسط حوزه هنری با عنوان اسیر شماره ۴۴۳ به چاپ رسیده بود، توسط محمد جواد بنده‌وار به عربی ترجمه شده و به زودی به چاپ خواهد رسید.

□

یادهای خاموش

یادهای خاموش مجموعه چند یادداشت ادبی است از میرداد فخری‌نژاد درباره شیون فومنی، بیژن نجدی، فرهنگ توحیدی و... که به زودی از سوی انتشارات رود به چاپ می‌رسد. عنوان پنج یادداشت فخری‌نژاد در این کتاب بدین قرار است:

«مردم شاعرند»، «یوزپلنگ خسته»، «آخرین تئاتر خیابانی»، «آخرین روز بهار» و «یادهای خاموش».

۱۳۸۱ تدارک می‌بیند. این همایش که به منظور عرضه آرا و اندیشه‌های موجود در قلمرو وسیع ایران‌شناسی مطرح می‌شود، به دنبال ایجاد فضای بررسی و تحلیل علمی نظریه‌ها و توسعه بررسی‌های ایران‌شناسی است.

نخستین همایش ملی ایران‌شناسی در ۲۲ محور اصلی سعی در پوشش مسایل ایران‌شناسی دارد که عبارت‌اند از:

تاریخ و جغرافیای تاریخی - تاریخ علم در ایران - ادبیات ایران - زبان و زبان‌شناسی - باستان‌شناسی - سکه و مهرشناسی - هنر - فرهنگ و تمدن ایران - دین، عرفان و فلسفه - معارف و علوم اسلامی - کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی - فرهنگ عامه امثال و حکم اساطیر و آیین‌ها و مراسم - قصه‌های کهن و قصه‌های عامیانه - مطالعات اجتماعی - سیاست و مدیریت - اقتصاد ایران - شهر و روستا و مسکن - مسایل عمومی ایران‌شناسی - تعلیم و تربیت در ایران - روابط سیاسی و تعاملات فرهنگی و تمدنی ایران با همسایگان و دیگر کشورها - هنر جنگ و راهبردهای نظامی - سفر و سفرنامه‌نویسی.

لازم به ذکر است آخرین مهلت تعیین شده ارسال چکیده مقاله (حداکثر در ۳ صفحه) برای شرکت‌کنندگانی که علاقه‌مند به ارائه مقاله در همایش هستند ۳۰ شهریور ۱۳۸۰ است.

آخرین مهلت ارسال مقاله‌هایی که نیاز به ترجمه دارند، سی‌ام آذر و آخرین مهلت ارسال اصل مقاله پانزدهم اسفندماه سال ۱۳۸۰ خواهد بود.

■

بازتاب

کتاب‌های آتش بدون دود نوشته نادر ابراهیمی؛ آفتاب در حجاب از سیدمهدی شجاعی؛ شیوا اثر اصغر استاد حسن معمار؛ من او نوشته رضا امیرخانی و

وی که از سال ۱۳۳۸ به استخدام دانشگاه تهران درآمده بود، سال‌ها به تدریس فلسفه، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و علوم تربیتی اشتغال داشت.

امیرحسین آریان پور دوره‌های دکتری در رشته‌های فلسفه، علوم تربیتی، روان‌شناسی و ادبیات فارسی را در خارج و داخل کشور گذراند.

افزون بر این وی در زبان‌شناسی صاحب‌نظر بود و به زبان‌های انگلیسی، فرانسه، آلمانی، عربی، لاتین و زبان‌های باستانی ایران آشنایی داشت.

زنده‌یاد آریان‌پور در زمینه واژه‌سازی نیز نقش مؤثری ایفا کرده و صدها واژه فارسی را به جای واژه‌های خارجی پیشنهاد کرده که بسیاری از آنها مورد استفاده قرار گرفته است. بزرگ‌ترین کار او در این زمینه که حاصل ۵۰ سال تحقیق اوست، فرهنگ تفصیلی چهار زبانه فارسی، انگلیسی، فرانسه و آلمانی است که واژه‌های فلسفه و علوم اجتماعی را به طور کامل پوشش داده و برای اثبات درستی معادل‌های پیشنهادی، به منابع متعددی در ادبیات قدیم و جدید ایران استناد نموده است.

این فرهنگ که در حال تنظیم برای چاپ بوده، به خاطر بیماری دکتر آریان پور ناتمام مانده‌اند.

برخی آثار منتشر شده وی عبارت‌اند از: فروید و فرویدیسم، سیر فلسفه در ایران، زمینه جامعه‌شناسی، در آستانه رستاخیز، جامعه‌شناسی هنر، آیین پژوهش، متدولوژی تحقیق و مآخذشناسی و دهها مقاله که در نشریات مختلف به چاپ رسیده‌اند.

■

همایش ملی ایران‌شناسی

بنیاد ایران‌شناسی به ریاست دکتر حبیبی - معاون اول رئیس‌جمهور - مقدمات برگزاری نخستین همایش ملی ایران‌شناسی را در ۲ تا ۵ اردیبهشت ماه

خانه کتاب ایران
کتاب ماه
ادبیات

فهرست کتابهای منتشر شده در خرداد ماه ۱۳۸۰

نقد ادبی

۸۰۱

چاپ اول

۱- شالوده شکنی.

کریستوفر نوریس؛ مترجم: پیام یزدانجو. - تهران: شیرازه. - ۲۶۸ ص. - رقعی (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۷۸-۶۹-۱

شالوده شکنی

شالوده شکنی پیوسته یادآور پیوند ریشه شناسانه میان 'بحران' (CRISIS) و 'نقدی' (CRITICISM) است. این پیوند گویای این واقعیت است که هر تغییر بنیادین در اندیشه تاویلی، همواره باید در برابر محدودیت‌های ناشی از عیب جلوه کرده، قد علم کند. شالوده شکنی که در آغاز طرح بحث بیشتر در پهنه ادبیات مطرح شد و تا سال‌ها نیز در همین زمینه و در محدوده نهادهای دانشگاهی باقی ماند، امروزه به نحوی روز افزون به سایر حوزه‌های تفکر و گفتار اجتماعی نیز تعمیم یافته است و به منزله مفهومی برای نقد موقعیت تفکر روز و نظام‌های ارزشی مورد توافق جمع به کار گرفته می‌شود. به همین دلیل نیز در این کتاب، نویسنده علاوه بر یادآوری مباحثی که زمینه پرامن شالوده شکنی را سبب شدند به معرفی مهم‌ترین جوانب آن اهتمام نموده، همچنین به دلالت‌های فلسفی‌ای اشارت می‌کند که بر آن اساس، این مکتب پی‌ریزی شده است. افزون بر آن، نویسنده در این اثر، در حوزه بحث درباره جایگاه نوشتار در مقابل گفتار، نیز نقادی متن، بر آن می‌شود که ارتباط میان بحث شالوده شکنی با آرای مردم شناسانی چون کلودلوی اشتروس، همچنین جامعه‌شناسان مارکسیست را تبیین نماید در عین حال، گرایش‌های متفاوت این مکتب و دیدگاه‌های آنان به بحث گذاشته می‌شود؛ از جمله بحثی که در آن 'ژاک دریدا' به منزله یکی از شارحان آن و نه

یگانه مدافعش، شرکتی فعال دارد. مباحث عمده کتاب عبارت‌اند از: 'ریشه-ها: ساختارگرایی و نقادی نو'، 'ژاک دریدا: زبان علیه خود'، 'از آوا تا متن: نقد دریدا بر فلسفه'، 'نیچه: فلسفه و شالوده شکنی' و 'بین مارکس و نیچه: سیاست شالوده شکنی'.

فن نگارش و بیان، و مجموعه‌های ادبی

۸۰۸

چاپ اول

۲- آموزش غیر حضوری نمایشنامه‌نویسی.

اعظم رحمان‌بروجردی؛ ویراستار: مزگان بنی‌هاشمی. - تهران: ایتا. - ۲۴ ص. - جلد اول. - پالتویی (کاغذی). - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۹۰-۶۳-۶

جزوه نخست از مجموعه آموزش‌های غیر حضوری که به 'نمایشنامه‌نویسی' اختصاص یافته شامل موضوعات و مراحل اولیه نمایشنامه‌نویسی است که به زبان ساده برای دانش‌آموزان - با هدف فوق برنامه - تدوین گردیده است. مطالب این جزوه درباره 'خوب دین' و ضرورت آن در نمایشنامه‌نویسی است. در پایان جزوه تمریناتی برای مهارت 'خوب دین' فراهم آمده است.

چاپ اول

۳- آموزش غیر حضوری نمایشنامه‌نویسی.

اعظم رحمان‌بروجردی؛ ویراستار: مزگان بنی‌هاشمی. - تهران: ایتا. - ۲۴ ص. - جلد دوم. - پالتویی (کاغذی). - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۹۰-۶۴-۲

شماره دوم از 'مجموعه آموزش‌های غیر حضوری' حاوی میحشی است درباره

چگونگی نمایشنامه‌نویسی که طی آن مرحله دوم از شیوه نمایشنامه‌نویسی

یعنی 'خوب شنیدن' و 'چگونه گوش کردن' بازگو می‌شود. پایان کتاب شامل چند تمرین برای 'خوب شنیدن' است.

چاپ اول

۴- آموزش غیر حضوری نمایشنامه‌نویسی.

اعظم رحمان‌بروجردی؛ ویراستار: مزگان بنی‌هاشمی. - تهران: ایتا. - ۱۶ ص. - جلد سوم. - پالتویی (کاغذی). - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۹۰-۶۵-۲

در شماره سوم از 'مجموعه آموزش‌های غیر حضوری' که شامل مباحثی درباره 'نمایشنامه‌نویسی' است، موضوع بن اندیشه یا موضوع (تم) تشریح می‌شود. در این شماره از دو نمایشنامه شکسپیر یعنی 'شاه لیر' و 'مکبث' سخن به میان می‌آید. برای نمونه درباره 'مکبث' گفته شده است: 'چاه طلبی بیراهه‌ای است که انسان را به راه ظلم و شقاوت و خشونت می‌کشاند و در نهایت، شخص را از حرکت درست و طبیعی خویش باز می‌دارد و در عمق نابودی و هلاک می‌اندازد'. پایان کتاب شامل چند تمرین است.

چاپ اول

۵- آموزش غیر حضوری نمایشنامه‌نویسی.

اعظم رحمان‌بروجردی؛ ویراستار: مزگان

بنی‌هاشمی. - تهران: ایتا. - ۲۴ ص. - جلد چهارم. - پالتویی (کاغذی). - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۹۰-۶۶-۰

در جزوه چهارم از 'مجموعه آموزش‌های غیر حضوری' درباره 'شخصیت در نمایش' بحث شده است. 'شخصیت از لحاظ ظاهری'، 'شخصیت از لحاظ خانوادگی' و 'شخصیت از لحاظ اجتماعی' موضوع اصلی این جزوه به شمار می‌آید. در پایان، چند تمرین برای مهارت در امر نوشتن نمایشنامه، گنجانده شده است.

چاپ اول

۶- آموزش غیر حضوری نمایشنامه‌نویسی.

اعظم رحمان‌بروجردی؛ ویراستار: مزگان بنی‌هاشمی. - تهران: ایتا. - ۱۶ ص. - جلد پنجم. - پالتویی (کاغذی). - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۹۰-۶۷-۹

در جزوه پنجم از 'مجموعه آموزش‌های غیر حضوری'، مقوله 'شخصیت در نمایش' با موضوع 'تغییر و تحول' پی گرفته می‌شود. نگارنده درباره آن خاطر نشان می‌کند: 'تغییر می‌تواند ناگهانی و آنی بر شخصیت تأثیر بگذارد و کنش و منش او را تغییر دهد و یا تغییر شخصیت او در طول داستان به صورت بطنی و به مرور صورت گیرد. در هر حال، نویسنده

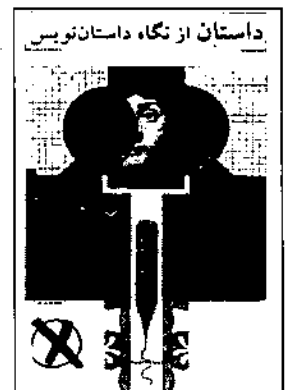
باید تسلط و آگاهی کامل نسبت به تغییر و دلایل آن داشته باشد. در انتهای جزوه چند تمرین جمع آمده است.

۷- آیین نگارش مکاتبات اداری: با افزوده‌ها، تحقیق و تدوین جدید.

کازم امینی. - تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی. - ۲۱۶ ص. - ریحی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ دوازدهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۱۷-۰۵-۶

چاپ اول

۸- داستان از نگاه داستان‌نویس. مترجم: اتوسا صالحی، مژگان کلهر. - تهران: زمان. - ۱۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۹۹۹-۷-۲

در این کتاب، مجموعه‌ای از نوشته‌های نویسندگان معاصر خارجی درباره داستان، گردآمده است. این نویسندگان، داستان را به شیوه تخصصی نگریسته‌اند و تجربه‌های شخصی خود را در داستان‌نویسی بازگو کرده‌اند. برخی از شخصیت‌ها و موضوع مورد نظر آنان بدین قرار است: انتخاب نام داستان / بازیگری کنراد، طرح در داستان / ام.کی. لارنس، آنچه هر داستان خوب نیاز دارد: تعلیق / شری سزمن، بگذارید گفت و گو داستان را پیش ببرد / سونیا لوی-تین، ایجاز را رعایت کنید / دیان لیفر، زمین روح زندگی در داستان / نورما فاکس میزر، نقش سرگرمی‌ها در شخصیت پردازی / فرانسس شرمن، قهرمان سازی در داستان‌های علمی، تخیلی و فانتزی / ژوزفا شرمن، چگونه داستان پلیسی بنویسیم؟ / سوزان کلی و پایان خوب / کاترین ایرد.

چاپ اول

۹- دو پنجره، دو نگاه. جبران خلیل جبران، رابیندرانات

تاگور؛ مترجم: حسن هاشمی‌داران. - تهران: ایجد، جهان اجتماعی. - ۱۳۰ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Two windows two glimpses
۹۶۴-۶۴۱۷-۲-۵ شابک:

آنچه در این کتاب به طبع رسیده ترجمه دواثر از دو شخصیت برجسته ادبی است. نخست، شن و حباب سروده جبران خلیل جبران و سپس، پرده‌های سرگردان اثر رابیندرانات تاگور، شاعر و نویسنده هندی (۱۸۶۱ - ۱۹۴۱). شن و حباب حاوی کلمات قصار جبران است که از مجموعه آثار او انتخاب شده و در بردارنده مضامینی چون عشق، زیبایی، آزادی و رستگاری است. پرده‌های سرگردان نیز مشتمل بر عقاید و افکار تاگور درباره طبیعت، انسان و محیط اوست. آن گونه که می‌گوید: پرده‌های سرگردان، تابستان به بخره من می‌آیند / تا ترانه‌ای بسرایند و پرواز کنند / برگ‌های زرد پاییزی که بی‌آوازند / با ناله‌ای پرپر می‌زنند و به زمین می‌ریزند / ای آوارگان کوچک / جای گام‌هایتان را بر کلمات من بگذارید.

۱۰- سی و شش وضعیت نمایشی. ژرژ بولنی؛ مترجم: جمال آل‌احمد، عباس یبانی. - تهران: سروش. - ۱۹۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Trente - six situations
dramatiques= the thirty -
six ...
۹۶۴-۳۳۵-۵۶۶-۰ شابک:

۱۱- شیوه نویسنده‌گی و نگارش. احمد احمدی؛ مترجم: قلم. - بوستان کتاب قم. - ۱۶۸ ص. - رقی (شمیز). - ۷۷۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۳-۸۳۵-X

۱۲- عاشقانه با قلم (مجموعه‌ای از درس‌ها و تجربه‌های زندگی). اصغر جنائی. - قم: طاووس پبشت. - ۱۱۶ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۶۲-۱۵-۲

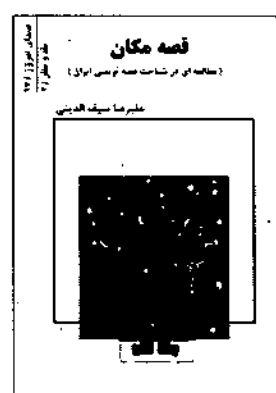
چاپ اول

آنچه در این مجموعه به طبع رسیده نوشته‌ای است در قالب جملات کوتاه از اشخاص مختلف که به نوعی تجارب زندگی در آن بازگو می‌شود. برای نمونه: امید در زندگانی بشر آن قدر اهمیت دارد که بال برای پرندگان / ویکتور هوگو.

چاپ اول

۱۳- قصه مکان: مطالعه‌ی در شناخت قصه‌نویسی ایران. علیرضا سیف‌الدینی. - تهران: همراه. - ۳۳۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۱۹-۳۶-X

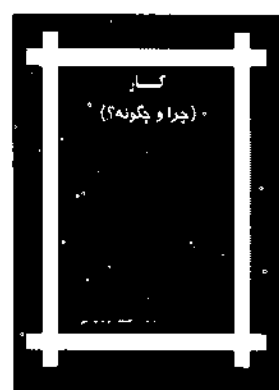

نویسنده در این کتاب بر آن است پارهای از مختصات قصه‌نویسی ایرانی را بررسی کند و از این رهگذر مفاهیم برجسته آن را بازشناسد. فصل نخست کتاب، بخشی است درباره عنصر 'ناگهان' در قصه امروز که طی آن دو ویژگی از قصه‌ها را یادآور می‌شود که عبارت‌اند از: ۱- ناگهان / سندیادی (ساختاری) ۲- ناگهان / موضعی یا خفیف (زیباشناختی).

نگارنده برای هر یک از این دو عنصر ناگهان، مثال‌ها و نمونه‌هایی ذکر می‌کند. در فصل دوم کتاب ابتدا بحث 'لحن' مطرح می‌شود؛ سپس مقوله 'مشبک‌سازی' شرح و تبیین می‌گردد که همانا عبارت است از گزینش و انتخاب رخدادهای پراکنده زندگی در قالب قصه‌ها. 'مکان' و 'دیگر مکان' دو مبحث دیگر فصل دوم هستند. در بخش 'مکان' از زبان قصه‌سختن به میان می‌آید و خاطر نشان می‌شود که زبان به تلاطم نثر زاده می‌شود. در بخش 'دیگر مکان'، مقوله اصلی، طرح و توطئه نیستند؛ یعنی اگر در قصه‌های رئالیستی بیشتر شخصیت عامل طرح و توطئه مطرح است، نویسنده تاکید می‌کند که در قصه‌های مبتنی بر دیگر مکان، الگوی قصه زاینده حرکت درونی شخصیت است و تمام تجربه‌ها و جدال‌های درونی، درهم بافته می‌شوند. در فصل سوم کتاب نقد و بررسی اجمالی چند کتاب آمده است که عبارت‌اند از: نقش پنهان / محمد محمدعلی، سال بلوا / عباس معروفی، جزیره سرگردانی / سیمین دانشور، روزگار سپری شده مردم سالخورده / محمود دولت‌آبادی، تاتار خندان / غلامحسین آبادی، چهار راه / غزاله علیزاده، پرنده‌گان بی فصل / محمد قاسمی‌زاده و در عمق صحنه / فریبا وفی.

چاپ اول

۱۴- کار چرا و چگونه. کاظمی میرعرب‌رضی. - گرگان: رشاد. - ۱۲۲ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۸۳۴-۶-۴

کتاب از پنج فصل تشکیل یافته است. در فصل نخست کلیاتی درباره کار، بیگاری، علل نیاز به کار، نیز جایگاه کار در قرآن و احادیث مطرح می‌شود؛ سپس در فصل دوم، حکایاتی درباره ضرورت و اهمیت کار و نقش آن در زندگی روایت می‌گردد. فصل سوم نیز شامل مثل‌هایی

است درباره کار، تلاش، پشتکار و نظایر آن. در فصل چهارم سخنان برخی اشخاص، مشاهیر و نوابغ درباره کار جمع آمده و در فصل انتهایی نیز چند شعر با موضوع کار تدوین گردیده است.

۱۵- کتاب کار نگارش و انشاء: آموزش مهارت‌های نگارشی و ویرایشی با روشی کاربردی به همراه تمرین و نمونه.

حسن ذوالفقاری. - تهران: اساطیر. - ۳۰۴ ص. - جلد اول. - وزیر (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۶۰-۱۸-۵

چاپ اول

۱۶- گزیده‌ای از آثار ادبی جهان (منظوم و منثور). گردآورنده: مهدی باستانی. - تهران: جزیل. - ۲۴۰ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۱۷۶-۰۷-۲

آنچه در این کتاب جمع آمده برگزیده‌ای است از آثار منظوم و منثور جهان، و در واقع منتخبی است از ۲۲ جلد از آثار ترجمه و تالیف 'شجاع‌الدین شفا' که اغلب در آن، نویسنده یا شاعر مورد نظر به اختصار معرفی می‌شود؛ سپس نمونه‌ای از آثار او درج می‌گردد.

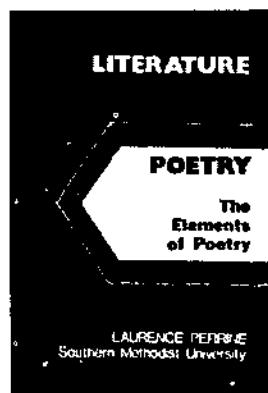
۱۷- نگارش فیلمنامه کوتاه. ویلیام فیلپس؛ مترجم: عباس اکبری. - تهران: سروش. - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Writing short scripts
۹۶۴-۳۳۵-۵۶۵-۲ شابک:

چاپ اول

18- Poetry: the elements of poetry. تهران: فواد. - ۳۶۲ ص. - رقی (شمیز).

۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، به زبان انگلیسی، عناصر اصلی شعر با مثال‌ها و نمونه‌هایی چند، شرح و تبیین می‌شود. سمبل‌ها، ایماژ (صور خیال)، تمثیل، موسیقی شعر، و مباحثی از این دست در بخش نخست کتاب فراهم می‌آید و در بخش دوم نیز، عناصر نمایش‌نامه، تراژدی و کمدی، یا نمونه‌هایی از نمایش‌نامه‌های مشهور جهان، معرفی می‌گردد.

ادبیات فارسی (بررسی و تمرین)
۸۱۵۰/۷۶

۱۹. آموزش گام به گام نظم و نثر: دوره پیش‌دانشگاهی 'رشته-علوم انسانی'.

نادر پورخانی - تهران: آزمون - ۱۹۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۰۵۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۲۶۱-۲۱۲-۷

چاپ اول

۲۰. ادبیات فارسی پایه تا کنکور کلیه رشته‌ها.

مهران بینمی - تهران: فرزانه‌سازان - ۲۳۳ ص. - رحلی (شمیز) - ۲۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۱۵۹-۱-۳

چاپ اول

۲۱. ادبیات و دستور زبان فارسی دوره‌ی راهنمایی: ویژه‌ی دانش‌آموزان ممتاز.

حمید طالب‌تبار - تهران: مبتکران - ۱۳۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۸۲۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۸۲-۰۳-۵

چاپ اول

۲۲. پرسش‌های چهارگزینه‌ای ادبیات فارسی (۳).
هامون سبطی، احمد سبحانی - تهران:

اندیشه‌سازان - ۱۱۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۵۲-۰۰۶-۴

چاپ اول

۲۳. پرسش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد ادبیات فارسی (۵ و ۶) (سال سوم نظام جدید با پاسخ تشریحی) 'رشته‌ی ...'.

حسن ذوالفقاری، پرویز ارسطو - تهران: استادی - ۱۹۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۴۲-۳

۲۴. پرسش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد ادبیات فارسی (۳ و ۴) (سال دوم نظام جدید - تجربی - ریاضی) با پاسخ تشریحی.

حسن ذوالفقاری، پرویز ارسطو - تهران: استادی - ۱۸۴ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۳۹-۳

چاپ اول

۲۵. پرسش‌های چهارگزینه‌ای طبقه‌بندی شده و گام به گام ادبیات (۲) سال دوم متوسطه.

نادر پورخانی، احمد پورعلی - تهران: آزمون - ۱۵۶ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۲۶۱-۲۴۱-۰

۲۶. پرسش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد ادبیات فارسی (۵) (سال سوم نظام جدید - کلیه رشته‌ها) با پاسخ تشریحی.

حسن ذوالفقاری، پرویز ارسطو - تهران: استادی - ۱۶۸ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۳۰-X

چاپ اول

۲۷. خودآموز گام به گام ادبیات فارسی (۶) سال سوم نظام جدید.

حسن لاجوردی - تهران: آزمون - ۲۴۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال -

چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۲۶۱-۲۷۲-۱

۲۸. خودآموز گام به گام زبان و ادبیات فارسی (۲) عمومی دوره پیش‌دانشگاهی.

حسن لاجوردی - تهران: آزمون - ۲۰۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۲۶۱-۵۰۳-۲

۲۹. راهنمای گام به گام طلایی ادبیات (۱ و ۲) پیش‌دانشگاهی. کیهان ناظری - تهران: کانون گسترش علوم - ۲۳۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۲۳۰-۱۶۷-۷

۳۰. زبان و ادبیات فارسی عمومی (۲).

هامون سبطی - تهران: اندیشه‌سازان - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۳۹-۶۳-۹

۳۱. سؤالات چهارگزینه‌ای کنکور ادبیات فارسی پیش-دانشگاهی ۱ و ۲.

سمیه عزیزی - تهران: مشاوران آموزش - ۲۷۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۲۵۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۳۰۲-۳۶-۶

چاپ اول

۳۲. کنکور علوم انسانی تاریخ ادبیات ایران (۲): پرسشهای طبقه‌بندی شده با پاسخ مشروح ...

اصان قزلباش - تهران: پیش‌دانشگاهیان - ۸۸ ص. - رحلی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۲۳۹-۶۵-۸

چاپ اول

۳۳. مجموعه سؤالات کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی.

تهیه‌کننده: مریم کفاشیان، مصوبه رحیمی - تهران: حساب - ۲۷۶ ص. - جلد اول - وزیری (شمیز) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۱۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۳۱۶-۳-۳

۳۴. مجموعه طبقه‌بندی شده و استاندارد آموزش - نکته - سنجش ادبیات (۱ و ۲) پیش-دانشگاهی.

چاپ اول

نصرت‌الله نیکروش - تهران: کانون گسترش علوم - ۲۵۶ ص. - رحلی (شمیز) - ۲۱۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۲۳۰-۱۲۶-۷

تاریخ، توصیف، نقد و بررسی

چاپ اول

۳۵. ادبیات ایران از آغاز تا امروز.

جورج موریسون - (و دیگران) مترجم: یاقوت آژند - تهران: نشر گستره - ۵۲۰ ص. - وزیری (سلفون) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۳۸-۱۳-۷

کتاب حاضر برگرفته از دو کتاب انگلیسی است: ۱- کتاب 'تاریخ ادبیات فارسی از صدر اسلام تا به امروز' (OF THE ISLAMIC PERIOD TO THE PRESENT DAY) (HISTORY OF PERSIAN LITERATURE FROM THE BEGINNING

'جرج موریسون' که مولفان آن خود موریسون، 'جولیان بالادیک' و 'دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی' هستند. گفتنی است موریسون ادبیات ایران را از آغاز اسلام تا دوره 'جامی' به گونه درسامه-ای، همچنین مراحل مختلف نظم و نثر فارسی را بررسی کرده است. 'جولیان بالادیک' نیز دو مقوله از این کتاب را برعهده داشته که همانا بررسی آثار منثور و دیگر، بررسی آثار منظوم صوفیانه فارسی تا سده نهم است. بخش نهایی این کتاب یعنی 'ادبیات ایران از جامی تا امروز' را 'دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی' تدوین نموده است. وی در این بخش سعی کرده با طرحی نو، سبک هندی، سبک‌های دوره بعد، مختصات

ادبی دوره مورد نظر، نیز فراز و فرود آن را بررسی کند. ۲- تاریخ ادبیات ایران (HISTORY OF IRANIAN LITERATURE) با ویراستاری 'یان رییکا' که مربوط به سه بخش 'ادبیات عامه'، 'ادبیات علمی و دانشورانه ایران' و 'ادبیات ایران در شبه قاره هند' است.

۳۶. تاریخ ادبیات ایران در دوره بازگشت ادبی (از سقوط صفویه تا استقرار مشروطیه).

احمد خاتمی - تهران: پایا - ۲۴۸ ص. - جلد اول - وزیری (شمیز) - (دوره) ۳۹۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۳۸-۱۶-۳

۳۷. تاریخ ادبیات ایران در دوره بازگشت ادبی (از سقوط صفویه تا استقرار مشروطیه).

احمد خاتمی - تهران: پایا - ۲۵۶ ص. - جلد دوم - وزیری (شمیز) - (دوره) ۳۹۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

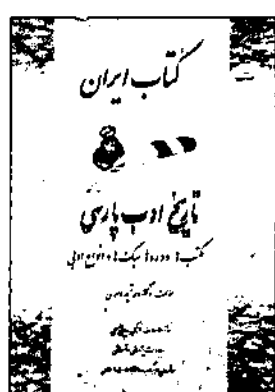
شابک: ۹۶۴-۶۷۳۸-۱۳-۷

چاپ اول

۳۸. کتاب ایران: تاریخ ادب پارسی: مکتب‌ها، دوره‌ها، سبک‌ها و انواع ادبی.

احمد تمیم‌داری، ویراستار: ایرج مهرکی، محسن حیدرنیا، ماهنیا نعمت‌اللهی - تهران: الهادی - ۳۰۴ ص. - وزیری (شمیز) - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۷۲-۲۵۸-۲

نگارنده در کتاب حاضر کوشیده است سیر اجمالی تاریخ ادبیات فارسی را براساس سبک‌ها و انواع ادبی، نیز مکتب‌های فکری، بررسی نماید؛ بدین ترتیب که در آغاز از مکتب‌های فلسفی و کلاسی به مثابه پشته‌های فرهنگی و قوام دهنده آثار ادبی بحث شده است؛

سیس در بخش‌های بعدی درباره ادوار تاریخی ادبیات و سبک ادبی سخن به میان آمده و این که هر سبک متناسب با کدام یک از مکاتب‌های فلسفی است و سرانجام، انواع ادبی در دوره‌های مختلف شکل‌گیری و تکوین ادبیات فارسی، بررسی شده است.

موضوعات خاص
۸۴۸-۸۴۹

چاپ اول

۳۹- پرتوهایی از قرآن و حدیث در ادب فارسی.
محمدرضا راشد محصل - مشهد: به نشر - ۲۵۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۳-۲۷۵-۶

در این کتاب، کوشش شده است پاره‌ای از مفاهیم قرآنی و احادیث که در ادب فارسی - به ویژه شعر - راه بسته شناسایی و بررسی شود. در ابتدای کتاب از صنایعی سخن به میان می‌آید که به نوعی آیات قرآن و حدیث در قالب آنها بازگو شده، سپس به برخی از گونه‌های کاربردی قرآن و حدیث در ادب فارسی که همان نشانه‌های لفظی و کلید معنایی است، اشاره می‌شود. اما بخش اصلی کتاب مربوط به تلمیحات است که طی آن چگونگی و بازتاب قصص قرآنی، به ویژه قصص انبیاء و احادیث مربوط به آن، در ادب فارسی با ذکر نمونه‌ها و شواهد متعدد، نشان داده می‌شود.

مجموعه‌ها و جنگهای شعر
۸۴۸/۰۰۸

چاپ اول

۴۰- مادر، هدیه خدا.
گردآورنده: محمد عکاس‌تهرانی. - تهران: رضا. - ۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۹۰۹۸-۰۰۰-۳

آنچه در این مجموعه گردآمده اشعاری است با موضوع مادر، سروده: نظامی، خاقانی، شهریار، پروین اعتصامی، ایرج میرزا، مهدی سهیلی، ابوالقاسم حالت، پژمان بختیاری، رهی معیری، نظام وفا، مهدی حمیدی، رضازاده شفق، سیدی سیرجانی، کارو، ملک‌الشعراى بهار و دیگران.

چاپ اول

۴۱- یک آسمان ستاره: تک بیت‌های مشاعره.
گردآورنده: شیدا از کیا. - تهران: هفت. - ۲۸۸ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
A sky of stars
شابک: ۹۶۴-۷۱۴۸-۰۰۵-۴

مجموعه حاضر برگزیده اشعاری است از شاعران مختلف ایرانی که به ترتیب حرف اول بیت‌ها - براساس الفبا - و به منظور مشاعره تدوین شده است.

چاپ اول

۴۲- بررسی تطبیقی موضوعات پایداری در شعر ایران و جهان.
عبدالجبار کاکایی. - تهران: پالیزان. - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۲۳۳-۳۳-۲

در مقدمه کتاب، تعریفی از ادب و شعر پایداری، نیز تلفیقی از آن با فرهنگ دینی، به دست داده می‌شود؛ آن گاه در فصل اول این موضوعات مطرح می‌گردد: 'جنگ از منظر دین و فلسفه' (جنگ در اسلام، جنگ در آیین یهود، جنگ در آیین مسیح، جنگ در آیین‌های فلسفی شرق و غرب و جنگ در آیین‌های پیش از اسلام)، 'فلسفه پایداری'، 'نقش حماسه در پایداری'، 'پیوند حماسه و غنا در ادب پایداری'، 'جامعه‌شناسی جنگ' و 'جنگ از منظر جامعه‌شناسی ادبیات'. نگارنده در پایان این فصل خاطر نشان می‌کند: "...در کتاب حاضر که عنوان آن بررسی تطبیقی موضوعات شعر مقاومت است از این سه منظر و براساس این سه مسئولیت [فراخواندن به مقابله و مقاومت در برابر، تحریک حس شجاعت و توصیف واقعیت و بیان خوی سعیت مهاجمان] به ادب مقاومت نگریسته شده است. در بررسی این سه منظر 'ادب مقاومت ایران' که موضوع اصلی آن دفاع مقدس و جنگ هشت ساله بود به لحاظ اتکا به دینداری آفرینندگان، آثار ادبی دارای نکات ویژه - ای بود که در هر فصل به طور ضمنی - به آن اشاره شده است. فصل دوم کتاب، نوعی بررسی تحلیلی و تطبیقی موضوعات شعر مقاومت و پایداری ایران و جهان است که با نمونه‌هایی چند فراهم آمده است.

چاپ اول

۴۳- پژوهشی در سبکهای شعر فارسی.
اسماعیل قافله‌باشی. - تهران: حدیث امروز. - ۲۱۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۸۷۱-۳-۲

چاپ اول

۴۴- نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس.
محمدرضا سنگری. - تهران: پالیزان. -

۲۰۰ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۲۳۳-۳۵-۹

جلد نخست از مجموعه نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس با مطالبی درباره ادبیات پایداری در اسلام و ایران، نیز پیشینه تحقیق و بررسی در ادبیات منظوم دفاع مقدس آغاز می‌شود؛ سپس مباحثی در باب شعر پایداری در دوره‌های مختلف، مطرح می‌گردد که عبارت‌اند از: 'شعر پایداری در عصر پیامبر (ص)' (نبردها و سرودها، غزوه احد)، 'شعر پایداری در عصر ائمه (ع)' (عصر امیرالمومنین علی (ع)، عصر امام حسین (ع) و حماسه عاشورا، تحلیل و تبیین رجزهای صحابه، و رجزهای بنی‌هاشم در کربلا)، 'شعر پایداری پس از کربلا'، 'شعر پایداری در ادبیات فارسی' (نهضت شومیه)، 'ادبیات پایداری در ایران' (دفاع از اهل بیت (ع))، 'جسیه (زندان سروده - ها) نوعی پایداری و اعتراض'، 'دفاع از حریم اسلام در عصر مشروطه'، مباحث بعدی کتاب درباره ارزیابی 'شعر انقلاب اسلامی' است که از منظر اندیشه‌ها و مضامین مذهبی، نگاه صادقانه و تجربی به جهان و جامعه، مردم‌گرایی و مردم باوری، بیگانه ستیزی و غرب ستیزی، و همانند آن بررسی و تحلیل می‌شود.

اشعار غنایی و تغزلی
۸۴۸/۰۰۴

چاپ اول

۴۵- جاودانه‌ها: پانصد ترانه و تصنیف خاطره‌انگیز به انضمام سروده‌ها، ترانه‌های محلی و لایایی‌ها.
گردآورنده: مسعود زرگر. - تهران: آتنا. - ۸۰ ص. - پالتویی (گالینگور). - ۳۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۸۶-۰۰۶-۲

اولین شماره از مجموعه جاودانه‌ها متضمن پانصد ترانه و تصنیف است که همراه با چند سروده دیگر، نیز ترانه‌های محلی و لایایی‌ها تدوین گردیده است. بیش از نیمی از ترانه‌ها، تصنیف‌ها و سروده‌های این مجموعه برای نخستین بار به چاپ رسیده است. نام سرایندگان و خوانندگان هر یک از تصنیف‌ها، نیز دستگاه موسیقی در ابتدای اشعار درج گردیده، ضمن آن که این تصنیف‌ها برحسب تقسیم‌بندی تاریخی فراهم آمده است.

اشعار مذهبی، عرفانی، اخلاقی
۸۴۸/۰۰۵

چاپ اول

۴۶- نغمه‌های ولایت ۱۵ ماههای ربیع‌الاول و ربیع‌الثانی و ولادت حضرت زینب (ع).
شاعر: محمدعلی شهاب. - تهران: نذیر. - ۹۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۰۴۵-۳۷-۶

۴۷- آئینه عز: مجموعه نوحه و مرثیه‌های جدید: ویژه محرم و صفر.

گردآورنده: جعفر رسول‌زاده. - قم: حق بین. - ۲۵۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۴۰۸-۱۲-۵

چاپ اول

۴۸- الواح الجمال فی یوم الکمال.
احمد جلالیان. - تهران: ایمان. - ۲۰ ص. - جلد اول. - رحلی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۲۰-۰۰۱-۸

۴۹- ای اشکها بریزید: اشعار مذهبی.

شاعر: حبیب جاییان. - تهران: جاویدان. - ۴۰۸ ص. - وزیری (سلفون). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۳۲-۰۴-۲

۵۰- برگزیده اشعار در وصف مولا علی (ع) 'مشکل گشا'.

گردآورنده: مصطفی خداداد. - قم: شهاب. - ۱۱۲ ص. - جیبی (کاغذی). - ۱۲۵۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۳۱-۱۲-۰

۵۱- پروانه‌های خونین: مجموعه نوحه‌های محرم و صفر ...

قم: حق بین. - ۱۲۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۵۸۳-۰۰-۲

چاپ اول

۵۲- خوشه اشک: سوگنامه اهل بیت (ع) مجموعه نوحه‌ها و مرثیه‌های جدید و عاشورایی.

گردآورنده: جعفر رسول‌زاده. - قم: آفرند. - ۲۵۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۳۱۳۳-۰۰-۷

۵۳- راهیان کربلا شامل: واقعه کربلا اشعار مذهبی ادعیه و زیارت.

تهیه و تنظیم: مسعود مردانی، علی سعیدی، اسکویی، به‌اهتمام: علی عابدین‌پور. - تهران: جلوه. - ۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز). - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۹۳-۰۱-۵

چاپ اول

۵۴- غم و مهر.

شاعر: محمدصادق امانی. - قم: دفتر نشر برگزیده. - ۲۰۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر سروده شهید محمد صادق امانی در سه فصل تنوین یافته است که عبارتند از: 'مرثیه'، 'مدح' و 'نای اهل بیت (ع)' و اشعار متفرقه عنوان یکی از این اشعار 'نصیحت' است: رفتند و به خاک آرامیدند / پیوسته از این

جهان پریدند / در مستی جام بزم دنیا /

ناقوس رحیل خود شنیدند. / مردان خدای در دو عالم / در محضر عدل رو سفیدند.

چاپ اول

۵۵- کربلا وادی عشق. شاعر: مهدی الهی قمشه‌ای؛ بازنویسی: مهدیه الهی قمشه‌ای؛ ویراستار: هدی رحمانی. - تهران: فاران. - ۱۶۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۲۵-۲۹-۱

اشعار این دفتر که واقعه عاشورا را از آغاز تا پایان در بر می‌گیرد، سروده مرحوم 'مهدی الهی قمشه‌ای' بوده که اینک از وزن 'بحر سریع' به قالب 'بحر رمل' (وزن مشنوی) تغییر می‌یابد و بدین ترتیب، به گونه بازآفرینی عرضه می‌شود. از اشعار این مجموعه است: قافله غافل از آن میادگاه / آمد و پرسید از آن جایگاه / گفت چه نام است بر این سرزمین؟ / وز چه رو اینجاست دل اندوهگین؟ / آن یکی گفتا که ناهش نینواست / زان دل عشاق چون نی در نواست.

۵۶- گلچین احمدی: مدایح و مرثی‌انته اطهار (ع) به ضمیمه سوگنامه محرم. ذبیح‌الله احمدی گورجی. - قم: مشهور. - ۲۸۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال.

۵۷- گلزار ولایت. گردآورنده: احمدرضا طاهری. - قم: سعید نوین. - ۱۹۲ ص. - جلد اول. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۸۶-۰۹-۶

۵۸- گلزار ولایت. گردآورنده: احمدرضا طاهری. - قم: سعید نوین. - ۲۰۸ ص. - جلد دوم. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۸۶-۱۰-X

چاپ اول

۵۹- مجموعه شعر اشک الاله‌ها. شاعر: حسن سیدیان‌آرانی. - تهران: رواق اندیشه. - ۲۱۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۲۰۶-۰۵-۴

۶۰- مجموعه شعر نینوای ناله: مرثیه و نوحه چهارده معصوم (ع).

خطاط: حسین مشجری کاشانی؛ تنوین: جعفر رسول‌زاده؛ شاعر: محمود شریفی. - قم: حق بین. - ۱۷۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۰۸-۱۱-۷

چاپ اول

۶۱- میزان الحق. رضا شمسائی؛ ویراستار: فرامرز پالیزدار. - تهران: نسل کوثر. - ۱۴۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۲۲۸-۰۲-۳

در بخش اول کتاب، ۲۱۱ خطبه نهج-البلاغه و در بخش دوم پنجاه نامه از نامه‌های علی (ع) به نظم کشیده شده است. در کتاب، ابتدا متن عربی، سپس ترجمه فارسی و سرانجام صورت منظوم آن فراهم می‌آید. گفتنی است موضوع اصلی خطبه‌ها و نامه‌ها درباره سلحشوری، فداکاری و جهاد است.

چاپ اول

۶۲- نخل ماتم: منتخب نوحه‌های حاج غلامرضا سازگار 'میثم' محرم و صفر.

تنوین: جعفر رسول‌زاده. - قم: روحانی. - ۱۹۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۸۴۸-۱۱-۳

چاپ اول

۶۳- نخل میثم: مجموعه اشعار. غلامرضا سازگار؛ به‌اهتمام: صادق حق بین. - قم: حق بین. - ۶۹۴ ص. - جلد دوم. - وزیری (کالینگور). - ۳۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۰۸-۲۱-۳

کتاب با مقدمه 'حسین آهی' درباره شعر و پاره‌ای از مختصات آن به چاپ رسیده و در پی آن 'میروده‌های' حاج غلامرضا سازگار (میثم) که در فضایل و مناقب اهل بیت (ع) به نظم کشیده شده فراهم آمده است. جلد دوم از مجموعه نخل میثم با اشعاری از این دست به چاپ رسیده است: همه هستی به تئای تو زبان است حسین / باز هم وصف تو برتر ز بیان است حسین / همه اوصاف تو گفتند و شنیدند ولی / این عیان است که قدر تو نهان است حسین.

نغمه‌های فاطمیه.

شاعر: محمدعلی شهاب. - تهران: نذیر. - ۱۹۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۴۵-۳۹-۲

۶۵- نغمه‌های کربلا نوحه‌های سینه‌زنی.

مرتضی دانایی. - قم: سعید نوین. - ۲۰۸ ص. - جلد دوم. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ دهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۸۶-۰۷-X

۶۶- نغمه‌های کربلا نوحه‌های سینه‌زنی.

مرتضی دانایی. - قم: سعید نوین. - ۱۶۰ ص. - جلد اول. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ یازدهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۸۶-۰۶-۱

۶۷- نغمه‌های ولایت ۱۳ (دهه اول محرم).

شاعر: محمدعلی شهاب. - تهران: نذیر. - ۱۸۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۴۵-۳۳-۱

۶۸- نغمه‌های ولایت ۱۴ (دهه های دوم و سوم محرم و ماه صفر).

شاعر: محمدعلی شهاب. - تهران: نذیر. - ۱۶۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۴۵-۳۲-۵

۶۹- سحاب اشک: فصلنامه عاشورایی: نوحه‌های محرم و صفر سال ۱۳۸۰.

گردآورنده: حسن باقری. - قم: حق بین. - ۱۹۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۰۸-۲۲-۲

چاپ اول

۷۰- همای آسمانی.

اسدالله داستانی؛ بنیسی: مصحح: محمدعلی مجاهی. - قم: علامه بنیسی. - ۱۶۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۰۸-۱۳-۸

همای آسمانی اشناری است در فضایل و مناقب اسام علی (ع) با عناوینی همچون "در شهوار" یا علی! یا نام تو عالم مسخر می‌شود/ یا علی! یا یاد تو مشکل میسر می‌شود/ یا علی! یا خوی تو دل‌ها مطهر می‌شود/ یا علی! یا بوی تو گل‌ها معطر می‌شود...

شعر فارسی قرن ۴ ق.
Afa1/21

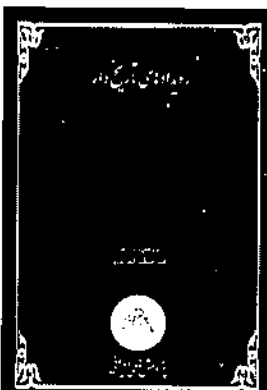
۷۱- دیوان رودکی

خطاط: محسن خرازی. - تهران: گنجینه. ۱۳۲ ص. - وزیری (سلفون). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۳-۶۱۵۲-۱۱-۲ شابک:

چاپ اول

۷۲- رویدادهای تاریخ دار شاهنامه فردوسی

گردآورنده: فرانک دوانلو. - تهران: پناهنده، پژوهش‌های ایرانی. - ۱۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. ۹۶۳-۶۳۰۳-۲۸-۵ شابک:

این تحقیق، براساس شاهنامه فردوسی، تصحیح "ژول مول" فراهم آمده است؛ به این صورت که در شاهنامه فردوسی به تاریخ برخی از رویدادها اشاره شده و در این کتاب، رویدادهای تاریخ‌دار شاهنامه به ترتیبی که در اصل کتاب آمده استخراج و معرفی شده است. برای هر یک از برج‌ها و روزهای مشخص در شاهنامه ابتدا واقعه مورد نظر در آن تاریخ توضیح داده می‌شود؛ سپس اصل آن براساس ابیات شاهنامه، درج می‌گردد. نخستین تاریخ در شاهنامه فردوسی ماه فروردین (برج بره) مربوط به آغاز پادشاهی کیومرث یا در واقع آفرینش انسان است و آخرین تاریخ نیز به روز بیست و پنج آشتند ماه (روز ارد) یعنی زمان پایان سرودن شاهنامه، اختصاص دارد.

۷۳- شاهنامه فردوسی

چاپ اول

شاعر: ابوالقاسم فردوسی؛ به اهتمام: علی میرانصاری؛ مصحح: محمدتقی بهار. - تهران: اشکاد. - ۸۳۲ ص. - رحلی (گالینگور). - ۲۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۸۸۰-۲۸-X شابک:

چاپ اول

۷۴- شاهنامه و هویت ایرانی. اولریش مارزولف. - تهران: باز. - ۳۲ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۵۹۲۳-۲۳-۹ شابک:

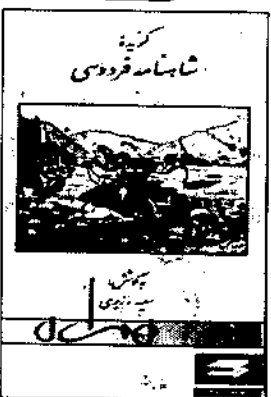
شمین شماره از "مرکز بازنشاسی اسلام و ایران" حاوی سخنرانی "پروفسور اولریش مارزولف" است. وی در باب شاهنامه و هویت ایرانی، نکاتی از این دست را بیان می‌کند: "رستم نماینده ملت ایران و آیین زردشت، هویت تاریخ ایران، و حضرت علی (ع) شخصیت اصلی شیعه نماینده اسلام و مسلمانان هستند. این تلقی، این معنی را می‌دهد که این دو قهرمان، دو جنبه هویت ایرانی را تشکیل می‌دهند... بدین سان، با تکیه بر شاهنامه فردوسی و علی‌رغم تعارض و ناهمگونی روایات شاهنامه، عناصر تشکیل دهنده هویت ملی و مذهبی نشان داده می‌شود. حاصل سخن آن که شاهنامه همواره در طول تاریخ مورد اقبال ایرانیان بوده و آنها در آن به مثابه تاریخ حماسی، سرچشمه جوشان خلاقیت و منبع و سرچشمه عواطف، آرمان‌ها و ایده‌آل‌ها و قهرمانان خود می‌نگریستند و از طریق نقالان و نقاشی‌های قهوه‌خانه‌ای و پرده‌های نمایشی توانسته‌اند به رویاها و نیازهای خود پاسخ دهند."

۷۵- گزیده شاهنامه فردوسی

به‌اهتمام: سعید وزیری. - تهران: کتاب همراه. - ۳۳۰ ص. - پالتویی (شمیز). -

۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۹۸۲-۰۰-X شابک:

چاپ اول

در این برگزیده وقایع اصلی شاهنامه از نخستین پادشاهان اسطوره‌ای، دوره پهلوانی و دوره تاریخی، به اختصار همراه با ابیاتی چند از متن شاهنامه بازگو می‌شود.

شعر فارسی قرن ۵ ق.
Afa1/22

چاپ اول

۷۶- افسانه خیام (از خیام شاعر تا خیام ریاضی‌دان)

گودرز نجفی. - تهران: عابد. - ۱۶۸ ص. - رقی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۳۶۴۰-۱۹-۱ شابک:

۷۷- دوبیتی‌های باباطاهر

به‌اهتمام: نساء حمزه‌زاده؛ مقدمه: محمدحسن سیلان؛ خطاط: حجت‌الله اسدی. - تهران: طلایه. - ۳۰۴ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۴۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۵۶۲۳-۲۹-۴ شابک:

۷۸- دوبیتی‌های باباطاهر عریان

مقدمه: مهدی الهی‌قمشه‌ای؛ خطاط: فاتح عزت‌پور. - تهران: گنجینه. - ۱۲۶ ص. - وزیری (سلفون). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۱۵۲-۲۰-۱ شابک:

چاپ اول

۷۹- رباعیات خیام: از نسخه

محمدعلی فروغی. عمرین‌ابراهیم خیام. - تهران: حافظ نوین. - ۱۸۸ ص. - جیبی (سلفون). -

۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۱۸۰-۰۶-X شابک:

۸۰- رباعیات خیام: از نسخه

محمدعلی فروغی و قاسم غنی. عمرین‌ابراهیم خیام؛ خطاط: محسن خرازی. - تهران: گنجینه. - ۱۸۲ ص. - وزیری (سلفون). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۱۵۲-۱۹-۸ شابک:

چاپ اول

۸۱- قصر قصیده (برگزیده دیوان

اشعار) حکیم ناصر خسرو قبادیانی. گردآورنده: ناصر شکوری. - تهران: بشارت. - ۱۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۰۷۳-۴۰-۹ شابک:

کتاب، برگزیده‌ای از اشعار "ناصر خسرو" است که با خط نستعلیق و حواشی مزین به طبع رسیده است. "کیمیای بزرگی‌ها"، "چرخ نیلوفری"، "درخت شمع"، "بوستان عالم"، "آب خرد"، "طاووس عقل" و "بر مرکب زمانه" عناوین باره‌ای از این اشعار هستند.

۸۲- کلیات باباطاهر عریان

قم: شهاب. - ۸۰ ص. - جیبی (کاغذی). - ۱۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۷۳۱-۱۵-۵ شابک:

۸۳- گزیده اشعار ناصر خسرو

گردآورنده: جعفر شمار. - تهران: قطره. - ۲۷۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ بیست و دوم / ۸۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Gozide-ye kasayed e naser e khosraw
۹۶۴-۵۹۵۸-۲۶-۱ شابک:

چاپ اول

۸۴- متن درست و کامل

دوبیتیهای باباطاهر. خطاط: داود رواسانی؛ مقدمه: احمد محمدی‌ملایری؛ به‌اهتمام: وحید هاشمی. - تهران: راضیه. - ۹۶ ص. - وزیری (گالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۷۳۹-۶۵-۷ شابک:

چاپ اول

۸۵- متن درست و کامل رباعیات

خیام. خطاط: داود رواسانی؛ به‌اهتمام: وحید هاشمی؛ مقدمه: احمد محمدی‌ملایری. - تهران: راضیه. - ۹۶ ص. - وزیری (گالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۷۳۹-۶۶-۵ شابک:

شعر فارسی قرن ۶ ق.
Afa1/23

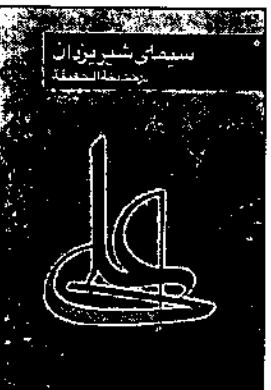
۸۶- پندنامه

شاعر: محمدبن‌ابراهیم عطار؛ مصحح: آنتوان ایزاک سیلوستر؛ دوساس؛ به‌اهتمام: عبدالمحمد روح‌بخشان. - تهران: اساطیر. - ۱۹۴ ص. - وزیری (گالینگور). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه. ۹۶۴-۳۳۱۰-۵۳-۱ شابک:

چاپ اول

۸۷- سیمای شیر یزدان در

حدیقه الحقیقه. شاعر: عباس ماهیار. - تهران: جام گل. - ۱۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۹۳۰۴۶-۰۰-۶ شابک:

نگارنده در ابتدای کتاب شرحی کوتاه از زندگی علی (ع) و برخی ویژگی‌های اخلاقی و انسانی او فراهم آورده، سپس در بخش اول متن «نستایش امیرالمومنین» در حدیقه سنایی را به چاپ رسانده و در پی آن، شرح و توضیح برخی از آن ابیات را تدوین نموده است. بخش دوم کتاب، شامل اشعار پراکنده از حدیقه دربار علی (ع) است. در انتهای کتاب فهرست اعلام و فهرست منابع و مآخذ به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۸۸- عروسان سخن (برگزیده دیوان اشعار حکیم سنایی غزنوی). گردآورنده: ناصر شکوری. - تهران: بشارت. - ۷۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۷۳-۴۱-۷

شعر فارسی قرن ۷ ق

چاپ اول

۸۹- سیر شعر و ادب از دوران قبل از اسلام عرب تا پایان دوره عباسی و مقایسه افکار سعدی و ... امیرمحمود انوار. - تهران: انوار دانش. - ۸۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۷۹۳-۲-۸

نگارنده در کتاب، ابتدا وضعیت شعر عرب را در دوره جاهلیت و دوران اسلامی به اختصار بررسی می‌کند؛ سپس در پاسخ به کتاب «متنبی و سعدی» نوشته دکتر حسین علی محفوظ، که معتقد است «سعدی» مضامین شعر «متنبی» را در اشعار خود آورده باشد شواهدی چند خاطر نشان می‌کند که آن مضامین در شعر شاعران پیش از متنبی نیز موجود بوده است. بدین ترتیب، در کتاب علاوه بر

مقایسه پارامی از اشعار سعدی و متنبی، میزان تاثیر سعدی از شعرای عرب، نقد و بررسی می‌شود.

۹۰- شرح جامع مثنوی معنوی. کریم زمانی. - تهران: اطلاعات. - ۱۱۶۴ ص. - جلد پنجم. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۵۰۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۲۱۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

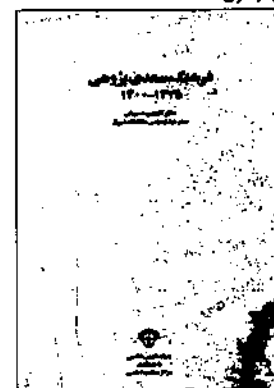
A comprehensive commentary of mathnavi ma'navi
شابک: ۹۶۴-۴۲۲-۳۷۹-۲

۹۱- شرح جامع مثنوی معنوی. کریم زمانی. - تهران: اطلاعات. - ۱۲۷۰ ص. - جلد دوم. - وزیری (گالینگور). - (دوره) ۵۰۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۲۱۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

A comprehensive commentary of mathnavi e manavi
شابک: ۹۶۴-۴۲۲-۳۱۷-۲

چاپ اول

۹۲- فرهنگ سعدی پژوهی ۱۳۷۵ - ۱۳۸۰. کاووس حسن لی. - شیراز: بنیاد فارس‌شناسی، مرکز سعدی شناسی. - ۷۰۴ ص. - رجلی (گالینگور). - ۱۰۰۰۰۰ ریال. چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

در این پژوهش بیش از ۷۰۰ مقاله و نزدیک به ۱۵۰ کتاب - در حوزه سعدی و آثار او - بازبینی و بررسی شده است. برای هر عنوان، ابتدا مضامین اصلی در آن مشخص می‌شود؛ سپس منابع اصلی آن ذکر می‌گردد؛ در پی آن، مقدار رویکرد آن مقاله یا کتاب به آثار سعدی درج می‌گردد. در بخش اشاره نیز کم و کیف نوشته تا حدی ارزیابی می‌شود و سرانجام تاثیرات و پاسخ‌های دیگر نویسندگان از آن کتاب یا مقاله، یا ذکر فهرست فراهم می‌آید. در پایان کتاب، فهرست کتاب‌ها و مقالات نیز فهرست

نام اشخاص درج گردیده است.

۹۳- کلیات سعدی شامل: گلستان، بوستان، غزلیات، قصاید، رباعیات و قطعات. مصحح: محمدعلی فروغی. - تهران: افکار. - ۱۰۰۴ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۸۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۶۲۵-۰۰-۲

چاپ اول

۹۴- گزیده داستانهای مثنوی. به اهتمام: غلامرضا عمرانی. - تهران: کتاب همراه. - ۳۰۴ ص. - یالتویی (شمیز). - ۳۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۳۳-۹۸-۵

در این کتاب، حکایاتی از شش دفتر «مثنوی مولوی» برگزیده شده و در زیر نویس معانی پارامی از واژگان و ابیات فراهم آمده است.

چاپ اول

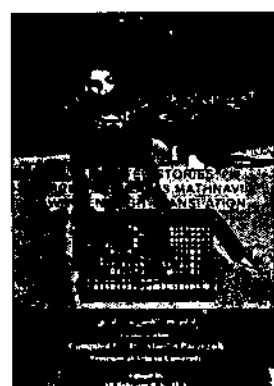
۹۵- گزیده‌ای از داستانهای مثنوی مولوی با ترجمه انگلیسی. مترجم: علاءالدین بازارگادی پورایشگر. - تهران: رهنما. - ۶۰ ص. - جلد ششم. - رقمی (شمیز). - ۳۵۰۰۰ ریال. چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۹۱-۰

نه حکایت این مجموعه از دفتر ششم «مثنوی» که با ترجمه انگلیسی همراه شده، عبارتند از: «دزدان قوچ و جامه»، «تک‌پایان و دزدان»، «درویش و خانه خالی»، «رحم عزرائیل و داستان نمرود»، «عاشق خفته»، «سه مسافر مسلمان و ترسا و جهود»، «صیاد پیچیده شده در گیاه»، «دزدی و ترک» و «خواب گنج در مصر».

چاپ اول

۹۶- گزیده‌ای از داستانهای مثنوی مولوی با ترجمه انگلیسی. مترجم: علاءالدین بازارگادی پورایشگر. - تهران: رهنما. - ۶۰ ص. - جلد دوم. - رقمی (شمیز). - ۳۵۰۰۰ ریال. چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۸۷-۲

در کتاب، نه حکایت از دفتر دوم «مثنوی» با ترجمه فارسی فراهم آمده که عبارت‌اند از: «دزدیدن مار»، «مناجات چوپان و موسی»، «رنجیدن خفته از امیر»، «سائلی با دو کور»، «دیوانه و جالینوس»، «عبادت در ارتباط با خدا، موسی، و محمد»، «حمله سگ به گنای کور»، «چهار هندو در نماز» و «طیب و پیرمرد بیمار». گفتنی است در مقابل هر بیت ترجمه انگلیسی درج گردیده گاه در لابه‌لای صفحات طرحی نیز از ماجراها به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۹۷- گزیده‌ای از داستانهای مثنوی مولوی با ترجمه انگلیسی. مترجم: علاءالدین بازارگادی پورایشگر. - تهران: رهنما. - ۶۴ ص. - جلد سوم. - رقمی (شمیز). - ۳۵۰۰۰ ریال. چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۸۸-۰

در دفتر سوم از این مجموعه اشاری از مثنوی مولوی در قالب نه حکایت، با ترجمه انگلیسی فراهم آمده است. (در مقابل هر بیت ترجمه انگلیسی درج گردیده است) حکایات کتاب که گاه با

طرح‌هایی همراه شده عبارتند از: «مجنون و سگ لیلی»، «شغال در خم

رنگ، «جرب کردن سیل»، «طرح کودکان بر ضد استاد»، «زرگر و ترازو»، «نذر زاهد»، «گریختن عیسی از احمقان»، «شکایت پشه از باد به حضرت سلیمان» و «یادگیری زبان حیوانات و طیور».

چاپ اول

۹۸- گزیده‌ای از داستانهای مثنوی مولوی با ترجمه انگلیسی. مترجم: علاءالدین بازارگادی پورایشگر. - تهران: رهنما. - ۶۸ ص. - جلد اول. - رقمی (شمیز). - ۳۵۰۰۰ ریال. چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۸۶-۲

در کتاب، نه حکایت از دفتر اول «مثنوی مولوی» همراه با ترجمه انگلیسی - در مقابل هر بیت - فراهم آمده است. این حکایات عبارت‌اند از: «بقال و طوطی»، «شاه متعصب یهودی که عیسویان را می‌کشت»، «بازرگان و پیام طوطی او»، «نحوی و کشتیان»، «خالکوبی قزوینی»، «عبادت یک ناشنوا از همسایه بیمار»، «آتش‌سوزی زمان عمر»، «درکوبی» و «شیر و چرندگان و خرگوش عاقل». در لابه‌لای کتاب، چند طرح از ماجراها به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۹۹- گزیده‌ای از داستانهای مثنوی مولوی با ترجمه انگلیسی. مترجم: علاءالدین بازارگادی پورایشگر.

علی بهرامی. - تهران: رهنما. - ۵۸ ص.
- جلد چهارم. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۸۹-۹

نه حکایت از دفتر چهارم "مثنوی مولوی" با ترجمه انگلیسی در کنار هر بیت، فراهم آمده است. این حکایت‌ها که با طرح‌هایی همراه شده عبارت‌اند از: "دباغ در بازار عطاران"، "سخن یهودی با امام علی (ع)", "سخت‌ترین چیزها - سه ماهی در آبگیر"، "خشم شاه بر ندیم"، "مور و ستون قلم"، "عططار و سنگ ترازی گلی"، "کز وزین باد بر سلیمان"، "ماه‌ای که خود را به مردکی زد" و "آستر و شتر".

چاپ اول

۱۰۰- گزیده‌ای از داستانهایی مثنوی مولوی با ترجمه انگلیسی. مترجم: علاءالدین بازارگادی ویرایشگر: علی بهرامی. - تهران: رهنما. - ۵۸ ص. - جلد پنجم. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۹۰-۲

آنچه در این مجموعه به طبع رسیده نه حکایت از دفتر پنجم "مثنوی مولوی" است که همراه با ترجمه انگلیسی فراهم آمده است. حکایت‌های این کتاب بدین قرارند: "حکیم و طاووس"، "آهویی در آخور خرن"، "مدعی پیغمبری"، "گازر و توبه خرن"، "خر هیزم فروش"، "شخصی که از خرگیری می‌گریخت"، "شیخ و

مرید حریص"، "گاو تنها در جزیره سبز" و "راهب پا چراغ در روز".

۱۰۱- مثنوی معنوی.

جلال‌الدین محمد بن محمد مولوی، مصحح: رینولدالین نیکلسون. - تهران: قطره. - ۱۱۲۶ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۵۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۴۱-۰۹۵-۱

۱۰۲- مثنوی معنوی.

جلال‌الدین محمد بن محمد مولوی، مصحح: رینولدالین نیکلسون، مقدمه: عبدالحسین زرین کوب. - تهران: صدای معاصر. - ۱۰۰۸ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ دوم / ۲۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۹۴-۱۷-X

شعر فارسی قرن ۸ ق

۱۰۳- تقال از کتاب حافظ شیرازی لسان الغیب. شمس‌الدین محمد حافظ: گردآورنده: محمد عیازاده کرمانی. - تهران: گنجینه. - ۱۲۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۱۲-۸۹-۶

چاپ اول

۱۰۴- حافظ دلها: حافظ از نسخه غنی قزوینی. خطاط: احد ترابی نقاش: راحله نوری. - تهران: درایت. - ۳۵۲ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۰-۳۳-۸

۱۰۵- دیوان حافظ از نسخه محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی. شمس‌الدین محمد حافظ: خطاط: امیر اصفری، مقدمه: محمد گلندام. - تهران: پیک فرهنگ. - ۴۴۲ ص. - وزیری (سلفون). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۸۸-۱۵-X

چاپ اول

۱۰۶- دیوان حافظ از نسخه محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی. شمس‌الدین محمد حافظ: خطاط: امیر اصفری. - تهران: بلادی. - ۴۲۸ ص. -

جیبی (سلفون). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۳۱۶-۷-۱

چاپ اول

۱۰۷- دیوان حافظ بر اساس هشت نسخه کامل کهن مورخ به سالهای ۸۱۳ تا ۸۲۷ هجری قمری. شمس‌الدین محمد حافظ: مصحح: رشید عیوضی. - تهران: امیر کبیر. - ۶۸۰ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۶۹۰-۴

۱۰۸- دیوان حافظ خوش کلام: بر اساس نسخه قزوینی و غنی. شمس‌الدین محمد حافظ: مقدمه: حسین بهزادی اندوهجری، مصحح: محمد قزوینی، قاسم غنی، خطاط: غلامعلی محبی‌زاده. - تهران: سن. - ۳۸۰ ص. - وزیری (سلفون). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۲۳۲-۷-۱

۱۰۹- دیوان خواجه حافظ به انضمام فال حافظ و توضیحات عرفانی ادبی واژگان. به اهتمام: احمد دانشگر ویراستار: مریم دانشگر. - تهران: حافظ نوین. - ۶۳۰ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۰۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۸۰-۴۹-۳

۱۱۰- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی از روی نسخه تصحیح شده دکتر غنی و قزوینی. شمس‌الدین محمد حافظ: خطاط: رضا ولی‌زاده. - تهران: باقرالموم. - ۳۳۴ ص. - جیبی (گالینگور). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۸۰-۳۲-۱

۱۱۱- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. شمس‌الدین محمد حافظ: مصحح: عبدالرحیم خلخال. - تهران: حافظ نوین. - ۴۴۰ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۸۰-۳۸-۸

۱۱۲- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی با استفاده از نسخه تصحیح شده محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی. شمس‌الدین محمد حافظ: مقدمه: عزیزالله کاسب: خطاط: محسن خرازی. - تهران: گنجینه. - ۴۴۶ ص. - جیبی (سلفون). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ دهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۰۶-۶

۱۱۳- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی با استفاده از نسخه تصحیح شده محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی. شمس‌الدین محمد حافظ: مقدمه: عزیزالله کاسب: خطاط: محسن خرازی. - تهران: گنجینه. - ۴۴۶ ص. - جیبی (سلفون). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۲۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۰۱-۵

۱۱۴- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: با مقابله نسخه تصحیح شده محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی. مقدمه: یان رییکا: خطاط: عباس ولی‌زاده. - تهران: هنرور. - ۳۳۰ ص. - جیبی (سلفون). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۰۱۱-۴-۸

۱۱۵- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی با استفاده از نسخه تصحیح شده محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی. شمس‌الدین محمد حافظ: مقدمه: عزیزالله کاسب: خطاط: محسن خرازی. - تهران: گنجینه. - ۴۴۶ ص. - جیبی (سلفون). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دهم / ۲۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۰۱-۵

۱۱۶- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی با استفاده از نسخه تصحیح شده محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی. شمس‌الدین محمد حافظ: مقدمه: عزیزالله کاسب: خطاط: محسن خرازی. - تهران: گنجینه. - ۴۴۶ ص. - جیبی (سلفون). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ یازدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۰۶-۶

۱۱۷- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی. شمس‌الدین محمد حافظ: مقدمه: احمد محمدی: خطاط: داود رواسانی. - تهران: زرین. - ۲۶۸ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ یازدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۰۷-۰۳۷-۵

۱۱۸- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی با استفاده از نسخه تصحیح شده محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی. مقدمه: عزیزالله کاسب: خطاط: محسن خرازی. - تهران: اقبال. - ۲۶۸ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ هفدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۰۰۰-۸

۱۱۹- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: با مقابله از نسخه محمد قزوینی و قاسم غنی. مقدمه: اسماعیل برادران. - شاهرودی: خطاط: حسین خسروی. - تهران: طلوع. - ۲۰۰ ص. - جیبی (سلفون). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ نوزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۳۵۶-۰۰۰-۰

چاپ اول

۱۲۰- دیوان کامل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: با مقدمه استاد فریدون مشیری. مقدمه: فریدون مشیری، علی دشتی. - تهران: راستین، غیوری. - ۲۴۸ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۵۹۶-۳-۰۰

۱۲۱- دیوان کامل خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: با انضمام مقدمه و شرح حال حافظ. خطاط: سیف‌الله یزدانی، مقدمه: علی دشتی. - تهران: جویبار. - ۵۳۲ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۹۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۲-۰۴۷-۲

شعر فارسی قرن ۱۲ و ۱۳

چاپ اول

۱۲۲- دیوان هاتف اصفهانی. احمد هاتف: اصفهانی: خطاط: محسن

خرآزی، مقدمه: مهدی معینیان - تهران: گنجینه - ۱۵۰ ص. - وزیری (سلفون). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۱۴-۷

چاپ اول

۱۲۲- کلیات دیوان وهاج خوانساری. محمدن میرعلی اصغر وهاج خوانساری، مترجم: رضاعلی رضائی. - قم: مجمع ذخائر اسلامی. - ۲۲۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The poetical works of wahhaj khansari
شابک: ۹۶۴-۶۷۶۷-۲۸-۹

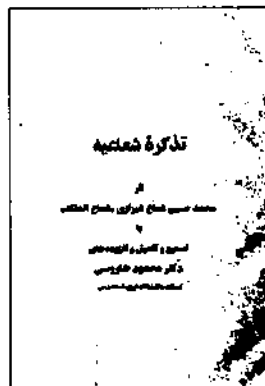

کتاب با پژوهشی در باب زندگی، احوال، آثار و ویژگی شعر "سید محمد واعظ" (وهاج خوانساری) آغاز می‌شود؛ سپس اشعار او که عمدتاً حاوی مضامین عرفانی و مذهبی است درج می‌گردد و در انتها معانی لغات و اصطلاحات متن فراهم می‌آید. از اشعار اوست: آهوی چینی به خطا می‌روی / ای ختنی خطا به خطا می‌روی / جانب ما پوی و ز ما جان طلب / صید تو ماییم کجا می‌روی؟ / سوی تو وهاج گریزد ز خلق / ای بت طراز چرا می‌روی؟

شعر فارسی قرن ۱۴
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۲-۱۴-۷

چاپ اول

۱۲۴- تذکره شعاعیه. محمدحسین شعاع شیرازی، مصحح: محمود طاووسی. - شیراز: بنیاد فارس-شناسی. - ۶۸۴ ص. - وزیری (گالینگور). - ۵۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

"تذکره شعاعیه" اثر محمدحسین شعاع شیرازی (تولد: ۱۲۸۹ ق) در بردارنده نام، شرح زندگانی و نمونه آثار یکصد و شش تن از شاعرانی است که در بین سال‌های ۱۳۰۰ تا ۱۳۲۰ ق از شاعران شیراز زیسته‌اند. (شاعرانی که شیرازی الاصل بوده‌اند یا آن که مدتی در آن سرزمین به سر برده‌اند). این تذکره از روی دو نسخه، تصحیح شده است که عبارت‌اند از: ۱- نسخه دانشکده ادبیات از مجموعه نسخ علی اصغر حکمت (نسخه اساس)، ۲- نسخه کتابخانه ملی. در ابتدای کتاب شرحی از زندگی، احوال و آثار نگارنده تذکره فراهم می‌آید. در این تذکره ابتدا مختصری از زندگی شاعر ذکر می‌گردد؛ سپس نمونه‌ای از اشعار او فراهم می‌آید و در انتها منابع و مآخذ آن درج می‌گردد.

چاپ اول

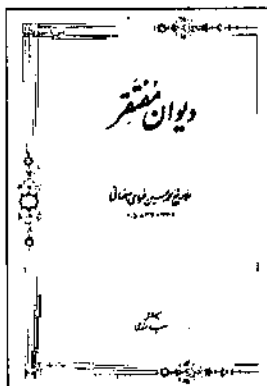
۱۲۵- دیوان پروین اعتصامی. شاعر: پروین اعتصامی؛ مقدمه: محمدتقی بهار. - تهران: ثالث. - ۲۸۰ ص. - وزیری (گالینگور). - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۰۴-۴۸-۰

چاپ اول

۱۲۶- دیوان مفقود. شاعر: محمدحسین غروی - اصفهانی؛ محقق: سید هندی. - تهران: آفاق. - ۵۰۸ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۵۸-۴۸-۵

دیوان حاج شیخ محمد حسین غروی اصفهانی (۱۲۹۶ - ۱۳۶۱ ق) مشتمل بر اشعاری است با موضوعات مذهبی به ویژه ملح و رثای اهل بیت پیامبر (ص) نیز اشعار عرفانی که با مقدمه‌ای مفصل درباره حیات و ویژگی شعر سراینده فراهم آمده است. از اشعار اوست: جان فشان می‌بکن از می‌طلبی جانان را / کس

به جانان نرسد تا نغشاند جان را / روی بر

خاک بنه تا که بر افلاک روی / سر بده تا نگری سروری دوران را -

چاپ اول

۱۲۷- زمان و مکان از دیدگاه اقبال. محمد بقائی ماکان. - تهران: فردوس. - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۲-۱۳۴-۱

کتاب حاضر، بخشی از مجموعه سخنرانی‌های "محمد اقبال لاهوری" (۱۸۷۷ - ۱۹۳۸) است که در دانشگاه پاکستان ایراد شده است. اقبال در این سخنرانی‌ها، مسئله پیچیده زمان و مکان را از منظر عالمان و دانشمندان اسلامی و غربی مطرح کرده است. اقبال با نظریه نسبیت ماهیت زمان و مکان به طور کلی موافق است. او همچنین نظر "وایتهد" را می‌پسندد که درباره نسبیت می‌گوید: "طبیعت یک واقعیت ایستا و بی‌حرکت نیست که در خلش بالنده قرار گرفته باشد. بلکه ترکیبی از رویدادهاست با ویژگی یک جریان متواتر زاینده که اندیشه آن را با اجزای بی‌حرکت جدا از هم قسمت می‌کند و از درون روابط متقابل اجزای آن، مفاهیم مکان و زمان سر بر می‌کنند."

شعر فارسی (از سال ۱۳۲۰-)
شابک: ۹۶۴-۶۸۶۹-۱۳-۰

چاپ اول

۱۲۸- آرشه‌های گیسو. شاعر: آسیه خونی. - تهران: رود. - ۸۰ ص. - رقعی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۶۹-۱۳-۰

چهل و هشت قطعه شعر سستی و نو محتوای این دفتر است که با اشعاری از این دست به نظم درآمده است: بزن ای بهار چرخ، به کران دامنم تا / بشکوفش دوباره، تب عاشقانه‌ای را / ببر ای نسیم وحشی، همه عطر گیسوئام / به مشام کوچه‌هایی، که گذار اوست شب -

چاپ اول

۱۲۹- آسمان پروانه کوتاه است (مجموعه شعر). شاعر: فرزین هومان فر. - تهران: معیار. - ۹۶ ص. - رقعی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۱۱-۱۵-۶

کتاب با مقدمه‌ای از "کیومرث منشی‌زاده" درباره شعر، آغاز می‌شود؛ سپس اشعار "فرزین هومان فر" که به شیوه نو سروده شده درج می‌گردد با سروده‌هایی

همچون "چراغ زرد: پی‌گیر خط نور / به کجا می‌روم؟ / بی احتیاط / از چراغ زرد پاییز می‌گذرم / هراسم ز حادثه نیست / که تردید در عبور / توقف در ایستگاه مرگ است."

چاپ اول

۱۳۰- از کوچه تا پرواز. گزیده شعر فریدون مشیری. تهیه و تنظیم: محمدعلی شقایب. - تهران: پایاد. - ۲۰۸ ص. - رقعی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۳۸-۳۱-۷

کتاب از دو بخش شکل گرفته است. بخش نخست به تحلیل اشعار و مجموعه‌های زنده‌یاد "فریدون مشیری" اختصاص دارد و در بخش دوم برگزیده‌ای از سروده‌های وی فراهم می‌آید. نویسنده در بخش اول سعی دارد با عناوینی مشخص به ارزیابی و تحلیل اشعار مشیری دست زند؛ عناوینی همچون: معنی آفرینی در تصویر، آدم نگاری و همانند سازی، انتخاب واژه، زبان و بیان، آشنایی بخشی و عشق به دیگران، در پایان همین بخش، دیدگاه برخی شخصیت‌ها درباره مشیری و شعر او به چاپ رسیده است که از آن جمله - اند: نادر نادرپور، محمدرضا شفیعی کدکنی، "رودلف گلیله" (نویسنده سوئیس) و مقاله دکتر سیروس آموزگار درباره مجموعه "بیر". نگارنده - درباره "مشیری" خاطر نشان می‌کند: "مشیری را می‌توان به عنوان یکی از پرچمداران شعر مردمی و انسانی معاصر دانست. انسانی که عاشق می‌شود، گرسنه می‌ماند، سیر می‌شود، گریه می‌کند، فال می‌گیرد، دوره‌گردی می‌کند و... سکوت او خود شکایت است و خود از آن شاک. انسانی که زندگی می‌کند، نفس می‌کشد و ادعای بودن می‌کند و در نظر او نمی‌تواند بی درد باشد و کسی که درد ندارد باید در آدمیت او تردید کرد."

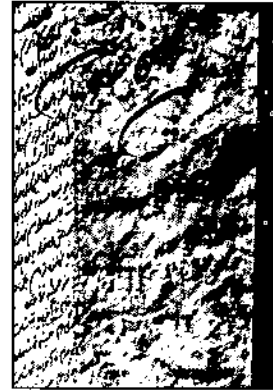
۱۳۱- افعال عاشقانه.

شاعر: هوشنگ جهانشاهی. - تهران: دارینوش. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۵۵۶۳-۷۲-۰

۱۳۳- این کاغذین جامه.

شاعر: حسین منزوی. - تهران: نغمه. - ۱۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۷۰۵۶-۳۳-۶

چاپ اول

شصت غزل، چند مثنوی کوتاه، چند رباعی و دوبیتی از 'حسین منزوی' محتوای این دفتر است. یکی از غزل‌ها این گونه آغاز می‌شود: دیدم خورشید را در خواب، تعبیرش تویی / خوب شب مهتاب، تعبیرش تویی / خوب من! خواب ترا دیدن در این دنیای به / چون گل رویده در مرداب تعبیرش تویی!..

چاپ اول

چاپ اول

هفتاد و یک سروده نو محتوای این مجموعه است با عناوینی همچون 'بسیار' به خاطر همسایر / میان همین وقت هستم / میان همین بادهای ویرانی / میان همین دست‌های کودکی که می‌گریزد / میان همین بام خانهای که می‌رود و محو می‌شود / و نمی‌ماند / میان همین بادیادگی که گم شده است!..

چاپ اول

۱۳۲- اندوه مهربان.

شاعر: مریم رزاقی. - تهران: خرمشهر. - ۷۰ ص. - رقی (شمیز). - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۶۷۸۸-۱۹-X

۳۲ غزل از 'مریم رزاقی' با عناوینی از این دست به نظم درآمده است: ای عشق سر پناه، 'مرد کوچک'، 'غزل زخمی'، 'آفتاب محض'، 'شاعر تکرار' و 'دل نگرانی‌ها'؛ دیر شد چشم تو و دل نگرانی‌هایم / مثل آتش شد و افتاد به سر تا پایم / شمس دیرین غزل‌های اساطیری من! / امشب از عشق شب چشم تو مولا نام!..

۱۳۵- بازخوانی استاد زندگی نیما در آستارا.

شاعر: هادی راشد. - تهران: بزرگمهر. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۵۷۲۰-۳۹-۲

چاپ اول

۱۳۶- باوری دیگر: مجموعه شعر.

شاعر: پروین جزایری. - تهران: بهجت. - ۲۰۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۶۶۷۱-۳۸-۱

سراینده (پروین جزایری) این دفتر را با اشعاری نو و با موضوعاتی از این دست فراهم آورده است: اینجا زنی نشسته که از هر نگاه او، خورشید بی غروب عاطفه‌ای / می‌کند طلوع / وز تابش چه لاجوجانه برف‌ها، کانتر خیال و خاطره قندیل بسته‌ام، هر جا نشسته است، همه آب می‌شود / اینجا زنی نشسته که پیامی از حیات / از هر طنین دلش می‌توان شنید / پیغمبری که معجزاتش / عشق و خلقت / آری! / اینجا زنی نشسته و او، مادر من است.

چاپ اول

۱۳۷- بوی باران.

شاعر: رضا علیپور. - تهران: گفتان. - ۱۳۶ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۶۸۲۵-۲۵-۷

سروده‌های این دفتر اغلب در قالب غزل به نظم کشیده شده است. 'همسفر با چشم‌های' نخستین غزل این مجموعه است که این گونه آغاز می‌شود: بس که با کوچ نگاهت بقرارم کرده‌ای / در به در چون کولی باد بهارم کرده‌ای / جاده جاده سرتاجام!..

رد پایت را شمارش کرده‌ام / لحظه لحظه جاده‌ها را کوله بارم کرده‌ای!..

چاپ اول

۱۳۸- بوی تنهایی.

شاعر: آیه رحیم‌زاده. - تهران: گفتان. - ۹۲ ص. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۶۸۲۵-۲۸-۱

کتاب متضمن چند قطعه ادبی است که اغلب با مضمون 'عشق و فراق' به رشته تحریر درآمده است؛ از جمله: 'در قاموس طبیعت میان عشق و تنفر فاصله تار مویی است. دیگر در محله و کوچه پس کوچه‌های شهرمان مرد و مردانگی مرده است. دیگر بوی عطراگین درستی و راستی به مشاممان نمی‌رسد!..'

۱۳۹- پا برهنه تا صبح.

گراتاز موسوی. - تهران: سالی. - ۱۰۴ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Barfoot till morning. شابک: ۹۶۳-۹۰۳۱۳-۸-۲

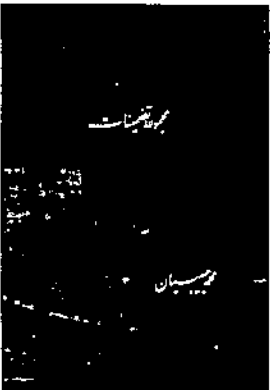
چاپ اول

۱۴۰- پرواز با ستارگان.

محمد حبیبیان. - تهران: رایا. - ۱۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۳-۲۳۳-۰۲۲-۵

این مجموعه، اشعاری است از 'محمد حبیبیان' که جملگی آنها را از سروده‌های سعدی، حافظ، مولوی، شهریار و دیگران تضمین کرده است. 'خواب و بیداری' نمونه‌ای از این اشعار است که از غزل مولوی تضمین شده است: یار مرا دار مرا، عشق دل آزار مرا / دلبر و دلنار مرا این گل بی‌خار مرا / نار تویی جار تویی دیده بیدار مرا / یار مرا غار مرا / عشق جگرخوار مرا!..

چاپ اول

۱۴۱- پشت پرچین شب.

شاعر: مهشید نقاش‌پور. - تهران: مهشید نقاش‌پور. - ۱۳۲ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۲۶۰-۶۸۲-۱

در این دفتر اشعاری نو اغلب با مضامین اجتماعی فراهم آمده که اینک نمونه‌ای از آن درج می‌گردد: من آن شقایق غمگین را دیدم / که روی نبض خیس بهار / چه عاشقانه جان می‌داد / و آن پرنده را / که روی پیر شوق پر پر خود / می‌مرد / و آن ستاره را / که در هجوم تیرگی ابرهای شک / نفس نفس می‌زد!..

چاپ اول

۱۴۲- ۵۷ سال با ابوالقاسم حالت: زندگی‌نامه خودنوشت و خاطرات.

ابوالقاسم حالت. - تهران: سازمان

اجتماعی است؛ از جمله: در انتظار سبز
نستیم این چنین / اما شدیم زرد
گستیم، این چنین / اما بر قاب‌های دل
که ز شمال مانده دور / سدهای سرخ

چشم شکستیم این چنین / ما رنگ و
روی دلهره و اضطراب خویش / بر حجم
زنگ حادثه بستیم این چنین...

چاپ اول

۱۵۲- در سوگ سکوت: گزیده
اشعار.

شاعر: مهشید طاهری، علی رشیدی -
تهران: نغمه - ۱۳۳ ص. - رقی (شمیز) -
۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۵۶-۳-۳

این دفتر متشکل از ۳۶ قطعه شعر است
که نیمی از آن سروده 'مهشید طاهری' و
نیم دیگر از آن 'علی رشیدی' است.
'قاصدک' عنوان شعری است از 'مهشید
طاهری'؛ این مسافر غمگین / تو را چه
می‌شود؟ عقده حنجره‌ات را بگشای /
عاشقانه سرودت را بسرای / عاشقانه
فریاد کن... / من می‌دانم که عاقبت /
قاصدک‌ها / به روی دستان تو / خواهند
نشت...

چاپ اول

۱۵۳- در های و هوی باد: زندگی
و شعر حمید مصدق.

احمد ابومحسوب - تهران: ثالث - ۲۰۴

ص. - رقی (گالینگور) - ۲۸۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۳۳۰-۱۱-۷

نویسنده در این کتاب کوشیده است
زندگی و شعر زنده‌یاد 'حمید مصدق' را
با در نظر داشتن مخاطبان خاص
(نانشجویان و جوانان) معرفی و ارزیابی
نماید. بخش نخست کتاب به حیات
شاعر و چگونگی رشد و نمو او اختصاص
دارد که البته این بخش اغلب با گفت و
گوی مستقیم با خانواده، دوستان و
آشنایان 'حمید مصدق' فراهم آمده است.
اما بخش اصلی کتاب بررسی و ارزیابی
شعر مصدق است که این مقولات را
شامل می‌شود: شعر، رسالت و تعهد،
'شعر و اسطوره'، 'تخیل و تصویر'،
'موتیف‌ها'، 'واژه‌های کلیدی'، 'زبان'،
'موسیقی کلام'، 'تلمیحات و اشارات' و
'تأثیر و تطبیق'. بخش پایانی کتاب
برگزیده‌ای است از اشعار 'حمید مصدق'
که از مجموعه‌های 'درفش کواویان'،
'آبی، خاکستری، سیاه'، 'در رهگذار باد'،
'از جناب‌ها'، 'سال‌های صبری' و 'شیر
سرخ' انتخاب گردیده است. در انتهای
این کتاب، فهرست آثار حمید مصدق و
کتاب‌نامه، درج گردیده است. یادآور می-
شود نویسنده، دو ویژگی اصلی شعر
مصدق را رمانتیکسم ایرانی و رئالیسم،
می‌داند؛ یعنی همان ایده‌آل گرایی،
احساس گرایی بدون خیال‌پردازی‌های
رمانتیک، الهام از افسانه‌های ملی کشور،
آزردگی از محیط، توجه به طبیعت زیبا
یا زیبایی‌های طبیعت، توجه به واقعیت،
توجه به اجتماع و تاریخ، تصویر بدی‌ها و
نامرادی‌های اجتماعی (نامرادی‌هایی که
عامل آنها استثمار، استبداد و استعمار و
زراعت‌دوستی است).

چاپ اول

۱۵۴- دست‌های را دوست می-
دارم.

شاعر: شاهکار بینش‌پژوه - تهران:
مشاهیر - ۷۲ ص. - رقی (شمیز) -
۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۵۵-۳۳-۴

آنچه در این مجموعه فراهم آمده
اشعاری است نو، سروده 'شاهکار بینش
پژوه' که با سروده‌هایی همچون 'دست-
های را دوست می‌دارم' به طبع رسیده
است: دست‌های را دوست می‌دارم / که
مظهر نجابت‌اند / و نگاهت / که تنها بهانه
برای بودن / با تو زیستن رویایی است /
می‌دانم / با این همه / ای خیال / ای
فسانه / ای رویا / حضورت تا همیشه
جاری باد...

چاپ اول

۱۵۵- دستی میان پنجره و باران
[.

شاعر: محمود معتقدی - تهران: چاپار -
۱۲۸ ص. - رقی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۶۵۳-۵-۳

'محمود معتقدی' در این دفتر سروده-
هایی به سبک نو و مضامین عاشقانه
فراهم آورده است. سروده‌هایی همچون:
روز دیگر / با گام‌های تو از راه می‌رسد /
یا رنگین کمانی سبزتر از صدای باران / یا
ساده‌تر از سکوت برگ / که بزودی
آسمان ممنوع را / پر می‌کند / من تنها / با
ترانه‌ای کوچک بیدار می‌شوم / این یعنی
که تو هنوز می‌آیی و...

چاپ اول

۱۵۶- دورتر از تولد هفده ستاره.
صفورا نیری - تهران: سالی - ۱۱۲ ص.

- رقی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ
اول / ۱۵۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Far from the birth
۹۶۴-۷۱۹۱-۱۵-۳

این دفتر متضمن سروده‌هایی است به
سبک و سیاق نو که با عناوینی چون
'موضوع شعر'، 'سایه رود'، 'بعد از باران'،
'کنار سکوت'، 'ماه تمام'، 'عنکبوت‌ها'،
'همان گل سرخ'، 'هفده ستاره' و 'میان
دو خط موازی' فراهم آمده است؛ برای
نمونه شعر اخیر: خوایدم / میان دو خط
موازی / متلاشی، بیدار شدم، چهل
ساعت بعد / رشتنای از تکرار دو کلمه /
جانم را بر گردش می‌برد / تا اقصای
خاک...

چاپ اول

۱۵۷- دیوان فروغ فرخزاد.
مقدمه: کاظم فروزنده؛ خطاط: غلامعلی
محبی‌نژاد - تهران: نهال نویلان - ۲۸۰
ص. - جیبی (ساقون) - ۱۲۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۸۰-۱۰-۷

چاپ اول

۱۵۸- راز و نیاز.
شاعر: فرمهر فره‌ودی - تهران: دفتر
تالیف - ۹۶ ص. - رقی (شمیز) -
۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۹۲۸-۲۱-۸

دفتر حاضر با مضامین عاشقانه و
اجتماعی، سروده‌هایی از این دست را
شامل می‌شود: به چه جرات در باغ /
این تفرجکه پاییز ملول / / چلچراغی ز
عطش فام و شرار / به سر بستر نمناک
نسیم / این نوازشگر گیسوهایم / سرد و
خاموش بنا داشته‌اید؟ / عمر من در شب
تاریکی و بی‌مهتابی / به سر آید...

چاپ اول

۱۵۹- رقص گریه.
شاعر: احمد اصغری - تهران: پردیس
مهر - ۴۸ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۶۳۸-۷-۰

آنچه در این مجموعه به طبع رسیده
اشعاری است به شیوه نو با عناوینی چون
'فریاد خدا'، 'آن روز که ریشه‌ها از رستن
بهراسند'، 'فریاد خدا خواهد ماند و بغض
تیشه‌ها'، 'آن روز را به خاطر بسیار / که
عمری رستنش به یک بار پژمردن نمی-
ارزد...

چاپ اول

۱۶۰- رویای با تو بودن.
شاعر: سهیلا عزیزی - تهران: دارینوش
- ۵۶ ص. - رقی (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۶۳-۳

آنچه در این مجموعه گردآمده سروده-

هایی است از "سپهلا عزیزی" یا مضمون عشق و فراق، و با عناوینی همچون "مرز" در مرز سایه‌ها و ابرها/ در مرز دیوارها و دردها/ کدام احساس در تنم جاری است/ در بلوغ این صبح پاک/ رنج کنامین عشق/ در تنم می‌کشد عصب/ در مرز سایه‌ها و دردها/ در مرز دیوارها و دردها/ کدام یاد مرا به غربت تو نزدیک می‌کند...

چاپ اول

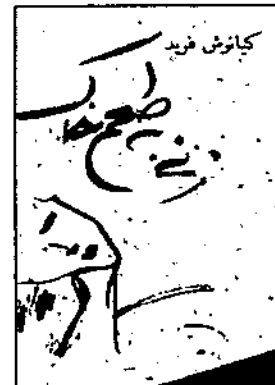
۱۶۱- رویای مهمان: مجموعه شعر. شاعر: مهدی خالقی. - تهران: ندای فرهنگ. - ۱۳۲ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۰۳-۱۸-۶

در این دفتر، اشعاری چند از "مهدی خالقی" فراهم آمده است. پنجره را باز کن! عنوان یکی از سروده‌های این مجموعه است. پنجره را باز کن! از مهتابی به کوچه بنگر! ترانه‌ای سرودم/ به امید صله‌ای/ نه بدرهای که بدر روی تو/ نگاهی یا لیختنی/ که زیبایی‌اش معیاری است/ برای بهتر سرون.

چاپ اول

۱۶۲- زنی به طعم خاک. شاعر: کیانوش فرید. - تهران: سالی. - ۷۲ ص. - پالستویی (مقوایی). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۱۹۱-۱۳-۸

زنی به طعم خاک" دفتری است از سروده‌های "کیانوش فرید" در قالب قطعات کوتاه! برای نمونه: پا به پای دلنگی‌هایم/ پرده می‌زنم/ تا تو بر نمی‌گردد/ کفش‌هایم ساییده می‌شوند/ و من/ راه می‌روم/ راه.

۱۶۳- زیبایی جاودانه: منتخب ده دفتر شعر: تشنه توفان، گناه‌درا، ایرو، کوچه بهار را باور کن، از خاموشی ...

شاعر: فریدون مشیری. - تهران: سخن. - ۳۳۶ ص. - رقی (کالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۸۳-۱۶-۹

چاپ اول

۱۶۴- ساحل‌های شناور (سه دفتر شعر): معبد ستارگان، در نیمه‌های شرک و تابستان، رقص در باران.

شاعر: مریم مشرف. - تهران: روزنه. - ۲۰۲ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۴-۰۶۶-X

سروده‌های "مریم مشرف" در این کتاب شامل سه دفتر: "معبد ستارگان"، "در نیمه‌های شرک و تابستان" و "رقص در باران" است. سروده‌های کتاب آمیزه‌ای است از اشعار نو و سنتی. "نفاقوس ناگهان" نمونه‌ای از اشعار این مجموعه است: یگشای در یگشای در! من بر درت باز آمدم/ آسیمه سر، شوریده‌تر، دیوانه، غماز آمدم/ چون جنگجویان رویه‌رو چون عاشقان آشفته خور/ چون روح آتش سرکش و چون باد ناساز آمدم/ بنشستم چون کفتری بر شاخه انگشت تو/ از بال و پر عریان شدم، آن که به پرواز آمدم...

چاپ اول

۱۶۵- سحر کلام. ابوالحسن آذری کنگاوری/ ویراستار: مریم عظیمی. - تهران: مرصع. - ۴۲ ص. -

رقمی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۶۶۱-۰۰۰

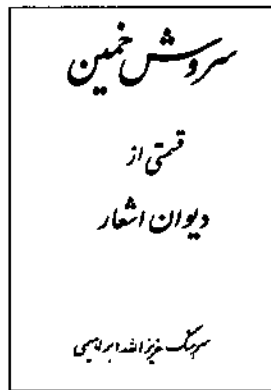

کتاب مشتمل بر اشعاری از "ابوالحسن آذری کنگاوری" و دیگران است. با سروده‌هایی از این دست: آن که در هیچ زمان شاد نبوده است منم/ و آن که لب بهر شکایت نگشوده است منم/ آن که چون بنده به درگاه خدای زر و زور/ بی سجده به زمین چهره نسوده است منم...

چاپ اول

۱۶۶- سروش خمین: قسمتی از دیوان اشعار.

شاعر: عزیزالله ابراهیمی. - تهران: تالار کتاب. - ۳۱۴ ص. - وزیری (کالینگور). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۲۵۱-۰۲-۵

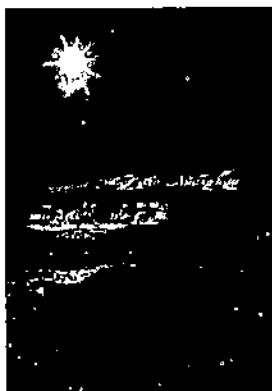
سروده‌های این مجموعه اغلب در مایه‌های عرفانی، اجتماعی، بومی و مسائل متفرقه به نظم کشیده شده که از آن جمله است: ای جهان از دست تو فریاد باید داد سر/ یا روم در گوشه میخانه در شام و سحر/ ای جهان ای پیر فرتوت ای عجبوز بد سیر/ فانی و بی‌رحم و بی‌وجدان و نحس و بی‌بدر/ ای پخته است آلوده از بد سیرتی بی حد و مرا/ خوان شیرین تو از زهر حلاهل تلخ‌تر...

۱۶۷- سیب (نگاهی تازه به اشعار سهراب سپهری). محمدهادی پورابراهیم. - تهران: اشتاد. -

۳۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۱۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۸۰-۳۱-۲

چاپ اول

۱۶۸- شبهای بی‌ستاره. شاعر: فریبا نجفloo. - تهران: فریبا نجفloo. - ۷۲ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۶۰-۵۳۳-۷

کتاب مشتمل بر اشعاری است در قالب‌های سنتی، به ویژه دوبیتی که نمونه‌ای از آن بدین قرار است: دلم در سینه آرامش ندارد/ شبی دور از تو آسایش ندارد/ نگاهم در نگاهت بی‌قرار است/ دلم در برت آرایش ندارد

چاپ اول

۱۶۹- شعر دشتی و دشتستان. شاعر: محمدعلی توکلی/ به اهتمام: عبدالعزیز زنگویی. - تهران: قلم آشنا. - ۲۰۶ ص. - جلد ششم. - وزیری (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۳۲۷-۱۰-۲

این دفتر از مجموعه شعر "دشتی و دشتستان" به بررسی احوال، آثار و گزیده اشعار "محمدعلی توکلی" - شاعر معاصر - اختصاص دارد. کتاب با مقدمه "منوچهر آتشی" آغاز می‌شود این اشعار جملگی در

قالب دوبیتی به نظم درآمده است؛ برای نمونه: همی ترسم رقیبان فتنه سازند/ چو چرخ سفله‌پرور حبله سازند/ جدا سازند دلدار از توکل/ پس آن که طبل شادی بر نوازند.

۱۷۰- شکست سکوت: مجموعه نظم و نثر. تهران: مرجان. - ۲۰۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۳۹۲-۲-۰

چاپ اول

۱۷۱- شکوفه‌های اندیشه. شاعر: ناصرعلی امامی‌آقا. - مشهد: جلیل. - ۲۵۶ ص. - جلد دوم. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۴۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۷۵-۱۳-۸

بخش اصلی کتاب غزل‌هایی است سروده ناصر علی امامی آل آقا که در پی آن چند سروده به شیوه نو فراهم می‌آید. دل سوخته نمونه‌ای از غزل‌های این مجموعه است: دلم از روزنه دیده تو تنگ‌تر است/ ز آتش آه نهان سینه پر آهنگ‌تر است/ بهر دیدار تو اشکم نکند تاثیر/ بشکنی قلب مرا چون که دلت سنگ‌تر است...

چاپ اول

۱۷۲- شکوفه‌های باغ خیال. شاعر: مختار حقیقت. - تهران: شعبانی. - ۱۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۷۸-۰۰۹-۲

چاپ اول

۱۷۳- صداقت با دقایق مسافر. شاعر: هوشنگ جهان‌شاهی. - تهران: دارینوش. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه.

در این دفتر، سروده‌های «سیمای یاری» به سبک نو و با عناوینی همچون «زن» فراهم آمده است: افتاده زن / آتش فشان سیل گساره را / در بستر رگ‌های باریکش / سر ریز کرده است / افتاده زن / می‌سوزد از درون / فریاد می‌کشد / پرهایی بالاش / روی شقیقه‌های خیس از اشک / می‌چسبند / قطره / قطره / تقطیر می‌شوند / سلول‌های زن /...

چاپ اول

۱۸۴- گدازه‌های شمع و گداخته- های شمع.
گردآورنده: جلال میرمحسنی - تهران: صفوی‌نیا، ۱۳۶۶ ص. - وزیری (شمیز).
۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۳۳۶۴-۰۰۵-۵

در این مجموعه، اشعاری با مضامین عاشقانه و اغلب با موضوع شمع و پروانه گردآوری شده است. این اشعار اغلب از عطار نیشابوری، مولوی، حافظ، خاقانی و شهریار است.

چاپ اول

۱۸۵- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: محمدعلی مردانی. - تهران: نیستان، ۹۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۲۰-۸

در این شماره از «گزیده ادبیات معاصر» منتخبی از اشعار «محمدعلی مردانی» به طبع رسیده است. «در جزیره مینو» عنوان یکی از اشعار این مجموعه است: نخل‌ها ایستاده می‌میرند / دل بر آتش نهاده می‌میرند / در هوای بهار آزادی / به فضا پر گشاده می‌میرند / ارغوان و شقایق و مینو / سینه‌ها چاک داده می‌میرند /...

چاپ اول

۱۸۶- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: رضا یزدان‌پناه. - تهران: نیستان، ۱۰۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۸۵-۲

اشعار برگزیده این مجموعه از «رضا یزدان‌پناه» (در قالب‌های غزل، مثنوی و رباعی) با مضامین مذهبی و سیاسی فراهم آمده است. «تنهاتر از تنهاتر» عنوان نخستین غزل این مجموعه است: در آتشم و جرات ابراز ندارم / می‌سوزم و یک طبع غزل‌ساز ندارم / بستید پر و بال پرستی دلم را / دیربست که دیگر پر پرواز ندارم / شمرست فقط مونس تنهایی من، او / هر چند سر قافیه پرداز ندارم /...

چاپ اول

۱۸۷- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: عباس باقری. - تهران: نیستان، ۹۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۸۴-۴

قطعه از سروده‌های «عباس باقری» در این شماره از مجموعه «گزیده ادبیات معاصر» به چاپ رسیده است: سروده‌هایی همچون «بهاره»: ای بهار / ای جاووش سبزینه بوی دشت / باغ باران را / با گل رنگین کمان سال / زینت کن / تا درون

کومه‌های تنگی / با بوته سبز خیال

۳۲ روستایی‌ها در آمیزی / تباویزی چراغ روشن سبزینه را / بر پشته‌های خاک /...

چاپ اول

۱۸۸- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: یاور همدانی. - تهران: نیستان، ۱۰۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۹۹-۲

شماره حاضر از «گزیده ادبیات معاصر» منتخبی است از اشعار «یاور همدانی» شامل ۴۱ غزل و هشت رباعی. «ستاره سحر» نمونه‌ای از غزل‌های این مجموعه است: درینا دریغ از دل و جان من / که شد پایمال تو پیمان شکن / مرا در جوانی به پیری کشید / جضای تو و جور چرخ کهن / سیه موی من شد سینه‌ای دریغ / به راه تو ای ماه پرتو افکن /...

چاپ اول

۱۸۹- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: سینا میرزایی. - تهران: نیستان، ۱۰۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۸۶-۰

برگزیده حاضر حاوی سروده‌هایی است از «سینا میرزایی» در قالب‌های غزل، مثنوی، رباعی، دوبیتی و آزاد: برای نمونه: دلی با برگ گل مانوس دارم / سخن آکنده و محسوس دارم / بیا با من از این وحشت گذر کن / که در دستم یکی فانوس دارم.

چاپ اول

۱۹۰- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.
شاعر: یدالله مفتون‌امینی. - تهران: نیستان، ۱۰۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۸۳-۶

۵۲ قطعه شعر، سروده «مفتون امینی» در این شماره از «گزیده ادبیات معاصر» انتخاب گردیده که عنوان پانزده قطعه از آنها «گویه» است: برای نمونه: کسی نبود که ستاره‌ها را بشمارد / گل‌ها را بو کند / برای رنگ‌ها نامی بگذارد / و از رازها در شگفت بماند / پس، خدا انسان را آفرید / اما انسان / برای این کارها انگیزه‌های نداشت / پس خدا عشق را نیز آفرید / او ستاره‌ها را شمرد / گل‌ها را بوید / رنگ‌ها را نامید / بسیاری از نشانه‌ها و اشارات را نیز دانست / اما از رشک، همه را پنهان کرد / چنان که زیبایی، ناگفته ماند / و نکته‌ها ناشنیده / آن‌گاه خدا گفت: که با پاره‌ای از عشق‌های خیالی سرشار باش / کلامی هموار نیز / و شعر، پدید آمد.

۱۹۱- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.

ابوطالب مظفری. - تهران: نیستان، ۱۰۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۸۲-۶۷-۶

۱۹۲- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.

شاعر: شهرام مقدسی. - تهران: نیستان، ۱۰۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۵۸-۵

۱۹۳- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.

شاعر: سیده کاشانی. - تهران: نیستان، ۱۰۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۸۸۲-۹۲-۷

۱۹۴- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.

شاعر: امیر برزگر. - تهران: نیستان، ۱۰۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۱۵-۱

۱۹۵- گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر.

شاعر: محمدباقر کلاهی‌اهری. - تهران: نیستان، ۱۰۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۷-۰۱۶-X

۱۹۶- گزینه اشعار.

شاعر: قیصر امین‌پور. - تهران: مروارید، ۱۵۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۶-۶۵-۶

۱۹۷- گزینه اشعار.

شاعر: احمد شاملو. - تهران: مروارید، ۲۸۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۶-۸۳-۴

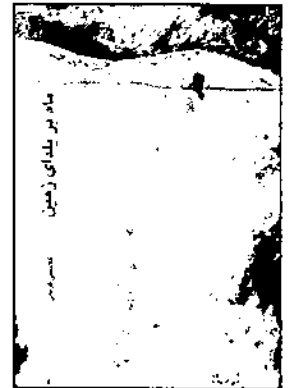
چاپ اول

۱۹۸- ماه بر یلدای زمین.

شاعر: غلامعلی کریمی. - تهران: آروچ، ۸۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۱۷۳-۱۳-۶

شابک:

۹۶۴-۶۳۷۵-۴۷-۲

۴۸ سروده کوتاه در این دفتر با اشعاری به سبک نو فراهم آمده که نمونه‌ای از آنها بدین قرار است: آتش اجاق/ به هیمة زنده است/ نفس رود/ به خیمه ابر/ به چه زبانی یابد می‌گفتم.

چاپ اول

۱۹۹- مسافر مهتاب

شاعر: یوسف جوشن. - اهواز: خالدين. - ۹۶ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / شابک: ۹۶۴-۵۷۲۷-۳۰-۸

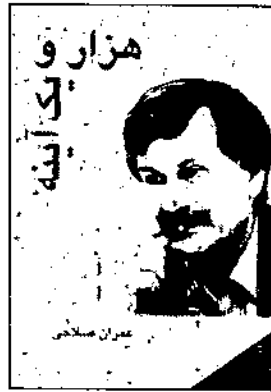

'مسافر مهتاب' دفتری است حاوی اشعار نو که با عناوینی چون 'رسول عشق' تدوین یافته است: شب با رسالت ویرانی‌اش برای فرسوده کردن تقویم نمودار/ می‌شود/ آسمان دلش می‌گیرد/ با خود می‌اندیشد، شاید دیگر آفتاب را نبیند/ و این است یاس آسمان/ کشتی رویاها دیگر در اقیانوس اندیشه جایی ندارد/ اقیانوسی که آرام بود/ شاید او هم با خود می‌اندیشید/ که دیگر آفتاب را نخواهد دید/ ...

چاپ اول

۲۰۰- مغنی‌نامه (نام تمام سازهای ایرانی، فرنگی و ستفونیک): مغنی‌نات آتش طور شد.

منیزه پلنگ‌پوش. - مشهد: جلیل. - ۴۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / نسخه: ۵۰۰۰

'هزار و یک آینه' هشتاد و هشت سروده از 'عمران صلاحی' است که به سبک نو فراهم آمده است. نمونه‌ای از سروده‌های این مجموعه چنین است: ازین دریا/ چگونه می‌توان گذشت/ که کوه مغناطیس/ میخ از کشتی‌هامان می‌رباید/ و بند از بند می‌گشاید/ با تخته پاره‌ای در آغوش/ آواره آب‌های عالم شده‌ایم.

۲۰۳- هشت کتاب: مرگ رنگ، زندگی خوابها، آوار آفتاب، شرق اندوه، صدای پای آب، ...

سهراب سیهری. - تهران: طهوری. - ۴۴ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / نسخه: ۹۶۴-۶۳۱۳-۱۲-۵

چاپ اول

۲۰۴- همزاد من.

شاعر: نسرین بهجتی. - تهران: نامجو فرد. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / نسخه: ۹۶۴-۹۲۹۷-۸-۸

نسرین بهجتی در این دفتر ۴۵ سروده خود را با عناوینی چون 'نو کیوتر همزاد' به طبع رسانده که بخش آغازین آن بدین قرار است: چشمان من بی‌مهال/ تصویر جفت و جور ما را در آینه به یکباره دزدید/ و در پنهان‌ترین شریان قلبم تا ابد حفظ کرد/ جفت و جور بودیم... چون دو مرغ عشق/ دو کیوتر همزاد. به یکسان زیبا/ به یکسان

چاپ اول

۲۰۲- هزار و یک آینه.

شاعر: عمران صلاحی. - تهران: سالی. - ۹۰ ص. - رقی (مقوایی). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / نسخه: ۱۵۰۰

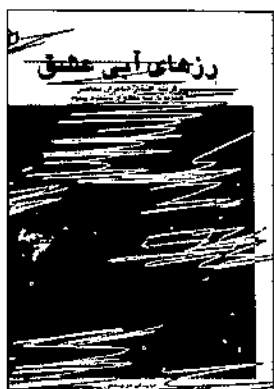
شابک: ۹۶۴-۷۱۹۱-۱۶-۲

مهربان... به یکسان غریب/ به یکسان خسته و ناباور/ و هر دو زخمی شده یک خنجر/ چه طوفانی در نوردید خانه را و آینه را/ که تو دیگر نه در کنار من/ بلکه در مقابل ایستادی...

چاپ اول

۲۰۵- رزهای آبی عشق 'گزینه اشعار شاعران معاصر' با سه مقاله از مسعود بهنود.

گردآورنده: فروزان فرح‌بخش. - تهران: یوبیند. - ۳۱۶ ص. - رقی (شمیز). - ۲۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / نسخه: ۹۶۴-۹۰۴۴۳-۶-۱

مجموعه حاضر با سه مقاله از 'مسعود بهنود' آغاز می‌شود که عبارت‌اند از: 'با فروغ به یاد سیاوش'، 'نصرت رحمانی، هوشنگ گلشیری هر کدام از نسلی، تیاری و خیالی' و 'برای زخم قلبت ای بامداد' که در پی آن سروده‌هایی از این شاعران به چاپ می‌رسد: منوچهر انشی، هوشنگ ابتهاج (سایه)، مهدی اخوان ثالث، قیصر امین‌پور، پرویز خاخری، اسماعیل خویی، نصرت رحمانی، سهراب سیهری، احمد شاملو، شفیعی کدکنی، شهریار، فروغ فرخزاد، سیاوش کسرایی، فریدون مشیری، حمید مصدق، یدالله مقنن امینی، نادر نادریور و نیما یوشیج.

چاپ اول

۲۰۶- سیاست و اجتماع در شعر عصر مشروطه.

گردآورنده: فاروق خرابی. - تهران: دانشگاه تهران، موسسه چاپ و انتشارات. - ۲۹۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / نسخه: ۱۵۰۰

Politics and society in the literature and poetry of ... شابک: ۹۶۴-۳۳۵۱-X

سیاست و اجتماع
شعر عصر مشروطه

تلف: ۵۷۲۷۰۰۰۰

نویسنده در پیش گفتار کتاب از دو عنصر سیاسی و اجتماعی در شعر دوره مشروطه - با مفاهیمی چون آزادی، حقوق طبیعی و اجتماعی انسان و آرزوی آبادی و نو سازی کشور - یاد می‌کند که طی آن در ذهن و زبان روشنفکران و شاعران جای گرفت. در بخش اول کتاب تحت عنوان: 'سیاست در شعر عصر مشروطه' در قالب این موضوعات ویژگی‌های اصلی شعر مشروطه با مثال‌های متعدد بررسی می‌شود: 'نا بسامانی امور'، 'عقب ماندگی و آرزوی روزگار گذشته'، 'وطن، ملت'، 'پیلاری'، 'مشروطه'، 'سیر حوادث مشروطه'، 'سرخوردگی از مشروطه'، 'مداخلات دول استعماری'، 'عمال بیگانه'، 'ارتش'، 'حق و حقوق و قانون'، 'رفتار سیاسی مردم'، 'انجمن‌ها'، 'احزاب سیاسی'، 'مجلس' و 'تالمنی' در بخش دوم کتاب نیز موضوع اجتماع در شعر عصر مشروطه با این مقولات تبیین و ارزیابی می‌شود: 'مسئله ارضی و وضعیت روستاییان'، 'کار و کاسبی - تجارت و کسبه'، 'امکانات و تسهیلات زندگی'، 'فقر و غنا'، 'کار و کارگر'، 'کارمندان'، 'دستگاه اداری و رواج رشوه'، 'اشرافیت'، 'وضعیت زنان'، 'علم و دانش'، 'خواست-ها و آرزوها'، 'تغییرات'، 'تبیین علل عقب ماندگی کشور و نابسامانی امور'، 'نکوهش مردم'، 'اعتیاد' و 'احکام' در انتهای کتاب، 'کتاب‌نامه' و 'نمایه' به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۲۰۷- کفه ترازو: نقد و بررسی هزاره دوم آهوی کوهی ...

مهدی شادخواست. - تهران: النبی. - ۱۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / نسخه: ۹۶۴-۶۴۵۲-۰۰-۳

'کفه ترازو' نقد و ارزیابی چهار کتاب است که عبارت‌اند از: 'هزاره دوم آهوی کوهی'، 'محمدرضا شفیعی کدکنی'، 'زن در شعر فارسی'، 'زیب یزدانی'، 'پشت همین باران' / سید علی میربازل و

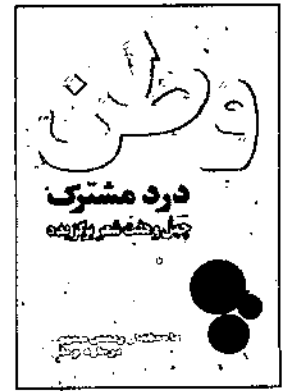
قرارمان پای همین شعر/کریم رجبزاده، برای نمونه، در فصل اول که به نقد و بررسی «هزاره دوم آهوی کوهی» اختصاص یافته مباحثی از این دست

مطرح گردیده است: «شفیعی و نوآوری، «هزاره دوم آهوی کوهی» شعری دارای انسجام، «شفیعی و ستایش مانی، «شفیعی و ساختار شعر، «یاستان گرایی در آثار شفعی، نگارنده درباره «هزاره دوم آهوی کوهی» خاطر نشان می‌کند: «م. سرشک در هزاره دوم آهوی کوهی، چندان نوآور نیست. اگر شعرهای «خطابه در حضور مرگ، «برگ درختان سبز، «ساعت شنی، «هزاره دوم آهوی کوهی، «آبریزان» و «آبری که بر آبروی یار» را مستثنی کنیم، بیشتر اشعار او تکرار و مکررات است، سخنان گذشته است، سخنانی که سال‌ها پیش، خود آنها را طرد کرده بود».

چاپ اول

۲۰۸- وطن، درد مشترک. زیر نظر: اردلان عطاپور. - تهران: آن. - ۱۵۲ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲-۲۲-۷۷۱۱-۹۶۴ شابک:

۲۷ سروده این مجموعه از شاعران و مبارزان سیاسی ایران با مضمون وطن دوستی، و اعتلا و سرافرازی برای وطن فراهم آمده است. کتاب با چکیده‌ای از سخنرانی سید محمد خاتمی - رئیس جمهور - آغاز می‌شود که در جمع

ایرانیان در آمریکا ایراد نمود. عناوین برخی از اشعار و سراینده‌گان بدین قرار است: «وطنه/ملکه‌الشعراء بهار، «وطن داری/علی‌اکبر دهخدا، «ای وطن ای وطن/نسیم شمال، «ناله مرغ اسیر/عارف قزوینی، «خاک مقدس/فرخی یزدی، «عشق وطن/میرزاده عشقی، «من، میهنم/تقی ارانی، «ایران من/ابوالقاسم لاهوتی، «ایران/حبیب یغمایی، «آینه‌آل ملی/محمدحسین شهریار، «خاک ایران زمین/رهی معیری، «وطن/مهدی حمیدی شیرازی، «به سبز جلودان من/سیاوش کسری، «مهر ایران زمین/یزمان بختیاری و «نیام به وطن/حسن هنرمندی.

نمایشنامه فارسی (از سال ۱۳۲۰ -) ۸۱۸۲/۶۲

چاپ اول

۲۰۹- سرخ‌سوزان. چیستا یغری. - تهران: نمایش. - ۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۹۶-۲۵-۴

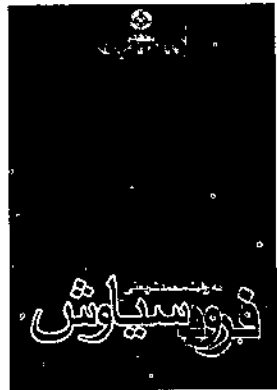

در این نمایش‌نامه «ابلیس» که در هیئت مردی ظاهر شده به در خانه «حمید» - دکتر روان‌شناس - می‌رود تا او را از راه به در کند. «حمید» مردی مومن است و در حین گفت و گو با ابلیس از اعتقاد راسخ خود سخن می‌گوید. «لیلا» دختری زیباست که در آستانه جشن عروسی خود، گذشته‌اش را فراموش می‌کند و حتی نامزدش - آرش - را از یاد می‌برد. دکتر حمید که مسحور زیبایی لیلا شده می‌خواهد با هیپنوتیزم گذشته لیلا را به کلی محو کند و او را از آن خود سازد. اما دکتر حمید در واپسین لحظات به خود می‌آید و ابلیس را از نزد خود می‌راند و...

چاپ اول

۲۱۰- فرود سیاوش. محمد شریعی. - تهران: بار. - ۱۲۶ ص.

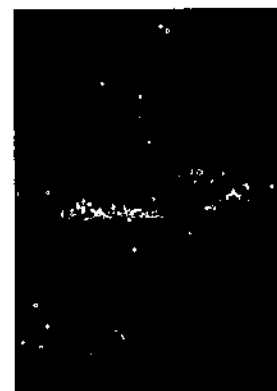
- رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۹۳-۳۹-۰

در نمایش‌نامه حاضر، داستان «فرو» پسر سیاوش از «جزیره» (دختر پیران و سیه) با کوتاه کردن داستان، گزینش ابیات، نیز تبدیل مصراع‌های بلند به بخش‌های کوتاه‌تر، بازگو می‌شود. «فرو» سپه‌دار افراسیاب تورانی است که با مادرش در «کلات» به سر می‌برد. او به راهنمایی مادر قصد دارد با همدستانانی برادرش «کیخسرو» به خونخواهی پدر - سیاوش - برخیزد، اما با سپاه ایران مواجه می‌شود و با فرمان طوس، ناخواسته با سپاه ایران نبرد می‌کند؛ تنی چند را سرنگون می‌سازد و عاقبت در دژ گرفتار می‌آید و کشته می‌شود.

چاپ اول

۲۱۱- میثم تمار (نمایشنامه). سمید شهرناش. - تهران: روزنه. - ۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۵۹۵۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۴-۰۶۹-۴

این نمایش‌نامه، تصویری است از شجاعت میثم تمار و چگونگی شهادت او، داستان با تسلط «ابن زیاد» بر شهر کوفه آغاز می‌شود؛ آن گاه افرادی چون «شریح قاضی» و «عمرو بن حرث» در خدمت ابن زیاد در می‌آیند و با ترغیب شهر را آرام نگاه می‌دارند و در پی آن یازان علی (ع) از جمله میثم را به بند

می‌کشند و...

چاپ اول

۲۱۲- برگزیده آثار هجدهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر. گلبرگ ابوترابی، ... [و دیگران]. - تهران: نمایش. - ۱۹۲ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۹۶-۲۳-۸

کتاب از چهار نمایش‌نامه کوتاه تشکیل یافته است: «واپسین سواد/گلبرگ ابوترابی»، «وقتی ما برگردیم دو پای اویزان مانده است/ابراهیم پشت کوهی»، «قصه‌های درگوشی/امیررضا کوهستانی» و «شب‌های اونیون/کوروش نریمانی». نمایش‌نامه نخست (واپسین سواد) روایت دیگری است از رویارویی سودابه، سیاوش و رستم، و افسون عشق. رستم خطاب به سودابه می‌گوید: «نمی‌دانم چیستی، جادوگری شوم که جادو می‌دانی، یا والهای شیدا» و سودابه در پاسخ می‌گوید: «سودابه‌ام و در انتظار ضرب شمشیر تو. بزنی».

چاپ اول

۲۱۳- نمایشنامه‌های برگزیده کرمان: بی‌دلیل نیست که آدم‌ها از همیشه می‌آیند، دروزرا، پل، ... مهرداد بهزادی، ... [و دیگران]. - تهران: نمایش. - ۲۳۸ ص. - جلد اول. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۹۶-۲۶-۲

کتاب، جلد اول از نمایش‌نامه‌های برگزیده کرمان است که با این عناوین به چاپ رسیده‌اند: «بی‌دلیل نیست که آدم‌ها از همیشه می‌آیند/عبدالرضا قراری»، «در وزرا/جلیل امیری»، «تغنا/محمد قاسمی»، «پل/محمد قاسمی»، «بازی تلخ/محمد رضا فیهیمی»، «پدرها پسرهایشان را دوست دارند/مهرداد بهزادی». در نمایش‌نامه اخیر گفت و

گوی «تغال» و «یسیجی» با گفت و گوی

فردوسی و پسرش بیوند می‌خورد و در پی آن، بخشی از گفت و گوی رستم و سهراب، در میانه نبرد و با روایتی دیگر بازگو می‌شود.

داستان فارسی (از سال ۱۳۲۰ -) ۸۱۸۲/۶۲

چاپ اول

۲۱۴- اطلسی (رمان). پری صابری/توراستار: علی دهباشی. - تهران: سخن. - ۳۵۲ ص. - رقی (شمیز). - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۶۱-۶۵-۷

رمان «اطلسی» آمیزه‌ای است از واقعیت و خیال که براساس آن، گوشه‌هایی از زندگانی آدم‌های پراکنده در کتاب شخصیت اصلی «اطلسی» بازگو می‌شود. اطلسی دخترکی است چهارده ساله از خانواده ایلاتی نیمه اشرافی، بی‌اعتنا به غیرت لطمه خورده پدري که پسر می‌خواهد و مادری نگویند بخت که بی در پی دختر می‌زاید و اینک اوست که حضور خود را اعلام می‌کند، اما او در سفری دراز و امن - نه به دلخواه بلکه به علف - می‌رود. اطلسی دختر نازپرورده «اصل خان» (افسر صاحب مقام دیر، مرد نبرد و پیروزی) از تاجکستان‌های پر شهد انگور و از امواج خروشان دریای خزر می‌گذرد و

در سوز سرمای روسیه در شهر 'مسکو' پوست می‌اندازد و شکل می‌گیرد. پس از آن، هوای وطن می‌کند. عشق سازندگی و برقراری عدالت، قلبش را شعله‌ور می‌سازد و به کاشانه خود باز می‌گردد تا در گبرودار تاریخی سهمی داشته باشد و از کاستی‌ها بکاهد؛ ایران را آباد، سربلند و غنی کند. بدین ترتیب، اطلسی چون پر کاهی از حادثه‌ای به حادثه‌ای دیگر کشانده می‌شود؛ جریان‌های سیاسی تند و تیز مملکت (در سال‌های دهه بیست)، او را چون نودرختی در سیلاب خود می‌برد و او شکست و پیروزی، فقر و ثروت، و امید و یاس را تجربه می‌کند؛ بارها به زندان می‌افتد؛ کسانش را از دست می‌دهد، تلخی‌ها و شیرینی‌ها را می‌چشد تا به بلوغ رسمی برسد و باور کند که در عرصه گیتی همچون سایر زنان ایرانی، بازیگری است و نقش ایفا می‌کند.

چاپ اول

۲۱۵- بازی ایام.

مریم رضایور. - تهران: پائوس. - ۱۷۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۱۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۵۱۲-۱۷-۸ شابک:

بازی ایام

'فتح‌الله' و 'فریده' در این داستان زن و شوهری هستند که سخت به یک دیگر دل بسته‌اند. 'فتح‌الله' که در میان ناز و نعمت بزرگ شده و آداب‌دان است همسرش را زولی (زولیت) می‌خواند. آنان صاحب فرزندی می‌شوند به نام 'اشکان' که در دوره کودکی گم می‌شود و در پی آن، حوادث داستانی یکی پس از دیگری شکل می‌گیرد...

۲۱۶- باغ بی‌آواز.

نسرین ثانی. - تهران: چاکوک. - ۳۲۴ ص. - رقصی (سلفون). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۵۰۳-۳۳-۲ شابک:

۲۱۷- بر بال‌های پرواز.

غزل تاجبخش. - تهران: میرسمیدی

فراهانی. - ۶۰۴ ص. - رقصی (سلفون). - ۴۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۸۵۳-۱۲-۷ شابک:

چاپ اول

این داستان در ۲۳ دفتر و با عناوینی خاص تدوین شده و هر یک از آنها با بی‌تی از غزل حافظ آغاز گردیده است. مضمون اصلی داستان، عمدتاً درباره جایگاه زن ایرانی است. نویسنده خود تصریح می‌کند: "...در سراسر کتاب، سخن فریاد گونه زن برای ثابت کردن این حقیقت است که: خداوند آفرید زن و مرد را مکمل یک دیگر، نه برای برتری یکی بر دیگری، و چه دردآور است این که بخواهیم ثابت کنیم ما زنان چه هستیم، چه می‌خواهیم و هویت و حقوق ما چیست؟ چه کرده‌اند بعضی از زنان و چه تفکری است در بعضی از مردان؟! که بسیار زمان می‌خواهد تا کلمه 'برتری جنسیت' در فرهنگ‌ها رنگ ببازد!

چاپ اول

۲۱۸- بوالهوس.

رویا سیناپور. - تهران: مهران-شهر. - ۳۶۸ ص. - رقصی (سلفون). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۵۸۵۳-۱۹-۲ شابک:

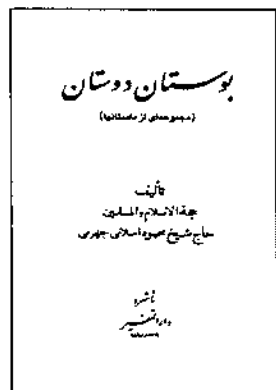
'مهدی' در این داستان سخت عاشق 'پروا' می‌شود؛ در حالی که پدرش راضی به این ازدواج نبوده، پروا نیز بعدها

اعتنایی به او نمی‌کند. مهدی سرانجام صاحب زن و فرزند می‌شود، اما عشق پروا که دیگر به 'هوس' آمیخته است، مسیر زندگی او را یک چند تغییر می‌دهد. زن و فرزندانش بی‌سرپرست باقی می‌مانند و...

چاپ اول

۲۱۹- بوستان دوستان (مجموعه‌ای از داستانها).

محمود اسلامی چهرمی. - قم: دارالتفسیر. - ۲۳۶ ص. - وزیری (گالیگور). - ۳۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۳۹۸-۶۳-۴ شابک:

کتاب مجموعه‌ای است متشکل از ۲۶۱ داستان و حکایت آموزنده با موضوعات مذهبی و اخلاقی که با عناوینی از این دست به طبع رسیده است: 'داستان هجرت رسول خدا، 'داستان اخلاص و توکل به خدا داشتن، 'داستان پیروزی سعدی بر مانی نقاش، 'داستان میثم تمار، 'داستان ملاترالدین و برخورد او با قاضی، 'داستان عروس و داماد نمونه، 'داستان عرفان شیخ شوشتری، 'داستان احترام به مقام مادر، 'داستان جعفر برمکی و هارون، 'داستان خیانت در امانت، 'داستان خنده بهلول، 'داستان توجه امام حسین (ع) به دوستانش و 'داستان علی (ع) در پیشگاه عدالت.

چاپ اول

۲۲۰- پابرهنگی‌های تبارم.

موردمشین اللهیاری. - تهران: دفتر تالیف. - ۲۸۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

در این رمان، زندگی زنی از تبار کرد، با همه مصایب رنج، آداب و سنن مربوط به آن، به تصویر کشیده می‌شود. 'کبری' قهرمان اصلی داستان است که در ۹ سالگی به عقد مردی در می‌آید که خود از وجود او بی‌خبر است و سرانجام در

حدود دوازده سالگی رسماً زندگی زناشویی را آغاز می‌کند و در واقع،

زندگی تکراری مادران گذشته را پی می‌گیرد.

۲۲۱- پرواز سفید (بر اساس زندگی شهید عباس بابایی).

داوود بختیاری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی. حوزه هنری. - ۸۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۳۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: White flight ۹۶۴-۴۷۱-۵۹۲-۶ شابک:

چاپ اول

۲۲۲- پرواز عشق.

بهراز علیپورنوراستار: عباس فرهادی. - تهران: چاپار فرزنانگلان. - ۱۹۲ ص. - رقصی (سلفون). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۰۹۱-۳۹-۰ شابک:

'نازنین' در این داستان دختری است از طبقه متوسط که پدرش بر اثر سانحه رانندگی جان می‌بازد و او به همراه مادرش روزگار پر مشقتی را پشت سر می‌گذراند. نازنین به تدریج بزرگ می‌شود و در عصفوان جوانی عشق به سراغ او می‌آید. دلخاسته او جوانی است به نام 'آرش' که در روز عقد با او واقعه‌ای پیش می‌آید و...

چاپ اول

۲۲۳- پلنارین‌ها = Planarins.

سلیمان کرمی. - تبریز: اختر. - ۳۲۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۷۵۶-۵۰-۶ شابک:

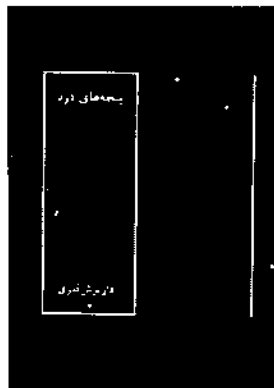

در این داستان تخیلی دانشمندی که همه او را به نام 'پیرمرد' می‌شناسند، اصلاح طلب مشهوری است که تمامی شهر هوادار اویند. اما نظامیان با ترقندی خاص یک روز افراد شهر را به خارج از شهر هدایت می‌کنند و دست به کودتا می‌زنند. آنان پیرمرد را می‌ربایند تا اندیشه‌های او برای همیشه محو شود. با این همه، مردم به شهر پورش می‌برند و بر آن مسلط می‌شوند و به درستی، اندیشه‌های انسانی و آرمان‌گرایانه پیرمرد را در شهر به کار می‌بندند و...

چاپ اول

۲۲۴- پنجه‌های درد.

داریوش قمری. - تهران: واژه آرا. - ۸۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. ۹۶۴-۶۳۹۸-۲۸-۰ شابک:

کتاب از ده داستان کوتاه تشکیل یافته است. در نخستین داستان که 'پنجه‌های درد' نام دارد، راوی ابتدا در برج کهن ویرانه‌ای واقع در بلندی تپه‌ای، ده و دره و دشت را نظاره می‌کند. بیشتر اهل ده خانه‌های خود را رها کرده‌اند. راوی قدم

به جانب ده می‌گذارد و در کلیه‌ای با مردی به ظاهر درویش به گفت و گو می‌نشیند. سخن از درد به میان می‌آید. او خود را "مرد هزار درد" می‌نامد: "درد شکم‌های آماسیده از گرسنگی؛ درد آوارگی دیر پای؛ درد اسارت به دست بیگانه در سرزمین خودی؛ درد کودکانی که در ابری از سم می‌سوزند؛ درد...".

چاپ اول

۲۲۵- ... تا پرواز.

فرهاد شاه‌حسینی. - تهران: میترا. - ۳۰ ص. - رقصی (مقوایی). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۹۸-۸۲-۳

نویسنده در این کتاب با الهام از طبیعت و به کار بردن برخی عناصر و اجزای آن، پنج نوشته داستان گونه فراهم می‌آورد که عبارت‌اند از: "تولد"، "پرواز"، "نوستی"، "تلاش" و باز هم "پرواز".

۲۲۶- تب خزان.

پروین دروگر. - تهران: چکاوک. - ۳۵۲ ص. - رقصی (سلفون). - ۱۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۵۰۳-۳۱-۲

چاپ اول

۲۲۷- تجربه چهارم.

فریده گلبو. - تهران: علم. - ۳۰۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۱۱۲-۲

داستان حاضر، حکایت زندگی سه زن است که در دوره دبیرستان با هم انس و الفتی تمام داشتند، اما به تدریج در ماهیت روابط آنها تغییراتی پدید آمد و دیگر آن صداقت پیشین را در رفتار خود نشان نمی‌دادند. این سه نفر امید به تحصیلات عالی نداشتند از این رو با گرفتن مدرک "دیپلم" هر یک مسیر خاصی در زندگی انتخاب کردند که داستان براساس آن شکل گرفته است.

چاپ اول

۲۲۸- ترفند شور.

مهسا طابع. - تهران: مهران شهر. - ۳۶۸ ص. - رقصی (سلفون). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۸۵۳-۱۸-۳

"آمین" در این داستان جوانی است که پدرش او را برای ادامه تحصیل تنها می‌گذارد؛ این در حالی است که مادرش که پزشکی موفق بود به کام مرگ رفته و اوست اینک با دردها و مصایب فراوان، عشق، شکست، ناکامی و ...

چاپ اول

۲۲۹- تنها در این وادی.

مریم رضاییور. - تهران: بانوس. - ۳۹۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۱۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۵۱۲-۱۸-۶

شخصیت اصلی داستان دختری است به

نام "هوتسیا"، او دوران پر تلاطم و بحرانی نوجوانی را پشت سر می‌گذارد و در دوره جوانی نیز همچنان احساس تنهایی می‌کند. در کودکی با از دست دادن مادر، و در دوره بدی با مرگ پدر بر اثر سانحه رانندگی، سخت افسرده می‌شود و در کنار خویشاوندان زندگی بی‌رقعی را سپری می‌کند، اما او اینک بسیار بالنده و جذاب است و دو خاطره‌خواه دارد: یکی "سهراب" و دیگری "فردان". همین امر زندگی او را دستخوش تغییرات بسیار می‌کند و...

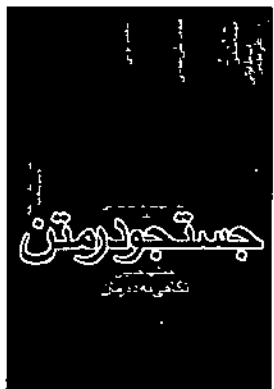
چاپ اول

۲۳۰- جست‌وجو در متن.

جمشید خاتیان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری. - ۳۱۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Search in text
۹۶۴-۳۷۱-۶۲۱-۳

در این مجموعه، ده رمان ایرانی بررسی و تحلیل شده و در آن نکاتی درباره هر یک از رمان‌ها در قالب گفت و گوهایی ساده بین چند نفر مطرح گردیده است. بدین ترتیب، در قالب این گفت و گو سعی شده اجزا و عناصر رمان‌ها بازشناخته شود. این رمان‌ها عبارت‌اند از: اکتیای ایرانی، علی مودنی، آرزو، زلال، انوشه منادی، آذرستان، محمدعلی علومی، زندمباد مرگ، ناصر ایرانی، منار صفر درجه، احمد محمود، "بادها خبر از تغییر فصل می‌دانند" جمال میرصادقی، "جزیره سرگردانی" سمین دانشور، "چاه به چاه" رضا براهنی، "مروراید خاتون" فرشته ساری و "جزیره" پرویز مسجدی.

چاپ اول

۲۳۱- چوار چیروک.

عبدالقادر قادری. - مهاباد: هیوا. - ۶۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۶۰-۱۷۹-X

این کتاب به زبان کردی متضمن چهار قصه است که به زبانی ساده و گاه در قالب نظم، بازگو می‌شود.

چاپ اول

۲۳۲- خداحافظ زندگی.

لیلی کریمیان. - تهران: توفیق آفرین. - ۱۹۸ ص. - رقصی (شمیز). - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۰۶۵-۸-۲

راوی در این داستان پدری است که داستان زندگی خود را، با همه رنج‌ها و شادی‌هایش، برای دخترش باز می‌گوید. او در زندگی حوادث مختلفی را تجربه کرده و فراز و نشیب عشق را نیز، اما او راز بزرگی دارد که همواره از گفتنش خودداری می‌ورزد.

۲۳۳- داستان جاوید.

اسماعیل فصیح. - تهران: البرز. - ۴۱۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۰۸۳-۷

۲۳۴- دالان بهشت.

نازی صفوی. - تهران: ققنوس. - ۳۲۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۴۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۱۱-۲۱۳-۶

۲۳۵- دختر چشم آبی.

ترانه شکیبا. - تهران: کوشش. - ۳۲۸ ص. - رقصی (سلفون). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۳۲۶-۷۳-۹

چاپ اول

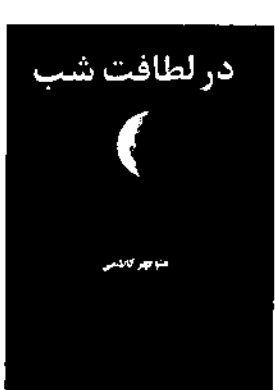
داستان، سرگذشت دختری است به نام "طراوت" متعلق به خانواده‌ای اصیل که سعی نموده همواره مانند مادر خویش با عشق و علاقه به زندگی خویش بنگرد و از این رهگذر تشکیل خانواده دهد. وقایع داستان مربوط به چند دهه قبل است و طی آن پاره‌ای از مسائل و فضای عصر به تصویر کشیده می‌شود.

چاپ اول

۲۳۶- در لطافت شب.

منوچهر کاظمی، یوراستار: آزاده جولایی. - تهران: البرز. - ۲۸۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۲۸۴-۸

در این داستان جنایی، "علی یراقچی" مردی است که به دلیل بیماری روانی همسرش "مریم" را به قتل می‌رساند و با مشوقه خود "قریبا" - با نقشه قبلی - عازم آمریکا می‌شود؛ در حالی که...

چاپ اول

۲۳۷- درد من و تو.

زهرا قوی‌بال. - تهران: چاپار فرزانتگان.

۲۸۸ ص. - رقصی (سلفون). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۹۱-۴۲-۳

'اتوسا' و 'رکسانا' دو خواهر تحصیل کرده هستند که پدر و مادرشان را از دست داده‌اند. زندگی، کار، تلاش، عشق، مصایب، رنج و سرانجام رسیدن به خوشبختی مضمون اصلی این داستان است.

چاپ اول

۲۳۸ - درنگی عاشقانه.

رقیه سیروس اسکوتی. - تهران: نذیر. - ۱۱۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۴۵-۳۵-۲

در داستان 'درنگی عاشقانه' موضوع عشق مردی در میان است که همسرش را از خود رانده، اما به خاطر فرزندانش از عشق به 'جیران' چشم پوشیده است. استاد شهرروز زنی فاسد داشته که آن زن پس از جدایی همواره بچه‌هایش را علیه او می‌شوراند اما این بار او مصمم است بدون هیچ ملاحظه‌ای، دل شکسته جیران را به دست آورد و از حقایق زندگی خویش که مانع بزرگ عشق او به جیران بوده سخن به میان آورد و...

چاپ اول

۲۳۹ - دریچه‌ای به سوی خوشبختی. فریده جویجیان. - تهران: خانه ادبیات. -

۱۹۲ ص. - وزیرری (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

موضوع داستان درباره پسری است به نام 'صادق' که در یکی از روستاهای شهرهای شمالی زندگی می‌کند. پدر صادق (آقای کمال) دارای زمین‌های بسیاری است که کارگرها در آن جا مشغول به کار هستند و صادق به وضع آنان رسیدگی می‌کند. پدر صادق تصمیم می‌گیرد او را برای ادامه تحصیل به شهر بفرستد. برادر کوچک صادق به نام 'صالح' بسیار به او وابسته است. صالح در واقع برادر خوانده صادق است که در زلزله رودبار خانواده خود را از دست داده است. بعد از چندی پدر صادق به فکر ازدواج او می‌افتد و تصمیم می‌گیرد که دختر یکی از دوستانش را برای او خواستگاری کند؛ در حالی که صادق جوان فهمیده‌ای است و با تصمیم پدر مخالفت کرده، همچنان به تحصیل خود ادامه می‌دهد. پس از گذشت چند سال، خواهر صالح که بر اثر حادثه زلزله از برادر جدا شده بود به او می‌پیوندد و صادق نیز در رشته پزشکی تحصیلات خود را به اتمام می‌رساند و...

چاپ اول

۲۴۰ - دو رگه.

مریم رضایور. - تهران: پانوس. - ۲۸۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۱۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۱۲-۱۹-۴

در این داستان، عروس جوانی، دفتر

خاطرات مادر شوهرش را ورق می‌زند و انبوهی از خاطرات عاشقانه و زندگی پر رونق او و همسرش را مطالعه می‌کند؛ مادر شوهری که در زندگی همیشه سر زنده و با نشاط بوده رابطه‌ای بسیار صمیمی و دوست داشتنی با تنها عروس خود دارد...

چاپ اول

۲۴۱ - دیگ سنگی و مرگ صفورا. روشن خیابی. - تهران: آتیه. - ۱۵۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۴۰۹-۰۰۰-۱

'دیگ سنگی و مرگ صفورا' داستان بلندی است که براساس حوادث واقعی به رشته تحریر درآمده است. بخشی از وقایع داستان سال‌های ۱۳۲۴ و ۱۳۲۵ است که طی آن، وقایع آذربایجان، به ویژه حوادث مشکین شهر و فضای خودمختاری فرقه دمکرات منکس می‌شود. در این بخش از داستان، سرکوب فرقه دمکرات و اعدام شمار زیادی از رهبران و اعضای این فرقه به تفصیل بیان می‌گردد. بخش دیگر داستان به رویدادهای انقلاب اسلامی مربوط می‌شود. ایاس، دانشجوی تاریخ با گروهی از دوستانش بر آن می‌شوند درباره وقایع آذربایجان تحقیق و پژوهش کنند. آنان، در گفت و گو با مردم کهنسال مشکین شهر که خود شاهد و ناظر بسیاری از حوادث آذربایجان بوده‌اند، به اطلاعات ارزشمندی دست می‌یابند که از جمله صحنه اعدام تعدادی از رهبران و اعضای فرقه دمکرات در میدان اصلی مشکین شهر است. در این بخش همچنین آخرین سخنان افراد محکوم شده به اعدام بازگو می‌شود. از سوی دیگر، ایاس با یکی از دختران دانشجوی همکلاسی‌اش به نام 'لیلا' آشنا می‌شود که پس از ماجراهایی، آشنایی این دو به ازدواج می‌انجامد. با این همه خوشبختی آنها چندان دوام نمی‌آورد، زیرا با شدت گرفتن مبارزات مردم بر ضد رژیم شاه 'لیلا' در اثر حمله و ضرب و شتم

نیروهای رژیم پهلوی به شدت بیمار می‌شود و در نتیجه زندگی را وداع می‌گوید.

چاپ اول

۲۴۲ - راه غریب. حسین دقیق. - مشهد: جلیل. - ۳۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۷۵-۳۹-۹

این داستان که براساس رویدادهای واقعی از دوران کودکی نویسنده به رشته تحریر درآمده درباره جوانی است به نام رضا که روزی از دست کتک‌های مادرش، خانه را ترک می‌کند و راه روستایی را که خواهرش در آن زندگی می‌کند، در پیش می‌گیرد. رضا پس از پشت سر گذاشتن ساعت‌هایی وهم‌انگیز که تازیکی هوا نیز بر ترس تنهایی او می‌افزاید، عاقبت به منزل خواهرش می‌رسد. از سوی دیگر مادر او نیز به هر طریقی خودش را به روستا می‌رساند و با دیدن پسرش، برخلاف تصور رضا، او را در آغوش می‌کشد و می‌بوسد. عملی که رضا را از کارش پشیمان و شرمند می‌سازد.

چاپ اول

۲۴۳ - زخم شیشه (مجموعه داستان). علیرضا ذبیح. - تهران: زوفا. - ۷۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۹۱۶-۷-۳

کتاب متشکل از هشت داستان کوتاه است. راوی در 'زیر درخت تاک' که عنوان یکی از داستان‌هاست حوادث گوناگونی را با هم پیوند می‌دهد. ابتدا صحنه‌ای از تصادف؛ سپس مرگ یکی از آشنایان و تصاحب گریه‌هایش، آن گاه اعتراض پدر و مادر از این که چرا گریه‌ها را در خانه نگاه می‌دارد که ناگزیر او به جانبی دیگر می‌کود و با گریه‌هایش زندگی می‌کند، اما دو گریه دیگر او را رها می‌کند و گریه‌ای می‌ماند که روزها زیر درخت تاک می‌راند و...

چاپ اول

۲۴۵ - سایه عنکبوت. محمود زنکنه. - تهران: پژوهنده. - ۱۳۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۱۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۰۲-۸۸-۲

کتاب متشکل از هشت داستان کوتاه است. راوی در 'زیر درخت تاک' که عنوان یکی از داستان‌هاست حوادث گوناگونی را با هم پیوند می‌دهد. ابتدا صحنه‌ای از تصادف؛ سپس مرگ یکی از آشنایان و تصاحب گریه‌هایش، آن گاه اعتراض پدر و مادر از این که چرا گریه‌ها را در خانه نگاه می‌دارد که ناگزیر او به جانبی دیگر می‌کود و با گریه‌هایش زندگی می‌کند، اما دو گریه دیگر او را رها می‌کند و گریه‌ای می‌ماند که روزها زیر درخت تاک می‌راند و...

«شهر هشتم» نوشته «محمد قاسم‌زاده» روایتی است از سفر مرغان در جست و جوی سیمرغ که البته با نگاه متفاوت از منطق‌الطیر عطار و قصه‌های مشابه، نوشته شده است. در این قصه، پرندگان به هدایت هدهد سفر خود را آغاز می‌کنند، اما رویدادهای به گونه‌ای دیگر و شیوای جدید بازگو می‌شود.

چاپ اول

۲۵۶- ضیافت به صرف گلوله (رمان).

مجید قیصری - تهران: پالیزان - ۱۳۴۳ ص. - رقی (شمیز)، ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۲۳۳-۲۲-۷

در این داستان، «سرهنگ سمرقندی» در تاریخی مشخص به منزلی دعوت می‌شود که هیچ آشنایی با صاحب خانه و محل مورد نظر ندارد. او ناگزیر به محل دعوت شده می‌رود، اما کسی را در آن جا نمی‌بیند. از دروازه باز منزل پای به صحن حیاط می‌گذارد، اما اثری از کسی نمی‌یابد. سرانجام سرهنگ با صحنه قتل روبه‌رو می‌شود و حیران و درمانده می‌ماند و بدین ترتیب، اثری از ضیافت و افراد مشاهده نمی‌کند، اما ظاهراً این ضیافت برای اثبات بی‌گناهی یک رزمنده پاکباز است که پرونده‌اش سال‌هاست که بسته مانده است و داستان براساس آن شکل گرفته است.

تخیل خود را برای مادر شوهرش واگویی می‌کند او معتقد است ارواح مختلفی در منزل می‌بیند که همواره در برابر دیدگانش ظاهر می‌شوند. او ظاهراً از کارهای سنگینی که در خانه به عهده او گذاشته شده، سخت گرفتار و نهایتاً دچار توهم شده است. البته این توهم با باورهای مذهبی او گره خورده است.

چاپ اول

۲۵۴- شور عشق به زندگی (داستان زندگی انا).

نادیا صامی نویراستار: فرشید صدیقی - مشهد: مکتب، ۲۲۶ ص. - رقی (شمیز)، ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۸۱۶-۰۱-۷

«انا» قهرمان اصلی این داستان، سال‌ها دور از دلداده خود به سر می‌برد و بارها در معرض هجوم حوادث مختلف قرار می‌گیرد و به خاطر همین دلیستگی و عشق، طعم تلخ فراغ و مصایب گوناگون را به جان می‌خورد و سرانجام، در اوج سر بلندی و وفاداری به کام مرگ می‌رود.

چاپ اول

۲۵۵- شهر هشتم. محمد قاسم‌زاده - تهران: کاروان - ۱۳۳۳ ص. - رقی (مقوایی)، ۱۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

مستحکم شهر یورش ببرند؛ در حالی که...

چاپ اول

۲۵۲- شکفته گل زیبا. جلیل جهانشاهی - تبریز: تیلار، ۸۴ ص. - وزیری (شمیز)، ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۲۹۲۷-۱-۳

داستان درباره دختری زیبا، متین و داناست که «کنارف» (گل شکفته) نام دارد. پسری به نام «جانسون» این دختر را از هر نظر موافق میل و عقل خود می‌یابد و عشق او را در دل نگاه می‌دارد، اما او جرات ابراز عشق ندارد و...

چاپ اول

۲۵۳- شما نمی‌توانید ببینید... (مجموعه داستان). اکبر خلیلی - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، مرکز آفرینشهای ادبی (کارشناسی قصه)، ۸۰ ص. - رقی (شمیز)، ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۷۱-۵۷۶-۳

هفت داستان کوتاه در این مجموعه گردآمده که عنوان نخستین آن چنین است: «شما نمی‌توانید ببینید». این داستان

چاپ اول

۲۴۸- سفر سبز. محمد پاشایی‌پایدار. - تهران: بوستان کتاب قم، ۸۸ ص. - رقی (شمیز)، ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۳۳-۸۹۶-۱

این کتاب، شرح داستان سفری است به مشهد الرضا (ع) که در لابه‌لای آن از اعتقاد راوی و همسفران و تغییر و تحول درونی افراد سخن به میان آمده است. نتیجه این سفر نوعی (ارمغان معنوی) است.

چاپ اول

۲۴۹- شاه‌پری حجله. رویا سیناپور، - تهران: مهران‌شهر، ۴۱۶ ص. - رقی (سلفون)، ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۸۵۳-۰۸-۷

چاپ اول

۲۵۰- شب سراپ. ناھید پژواک، - تهران: البرز، ۵۷۶ ص. - رقی (شمیز)، ۲۹۰۰۰ ریال. - چاپ یازدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۳۲-۱۵۸-۲

چاپ اول

۲۵۱- شب‌های تیسفون. پرویز دمیجی، - کرج: پرویز دمیجی، ۳۱۶ ص. - رقی (شمیز)، ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۳۰-۸۷۲-۳

در این رمان تاریخی، شرحی از وقایع شاپور دوم - پادشاه ساسانی - فراهم آمده؛ طی آن در قالب جنگ و گریز، نبرد ایرانیان و رومیان به تصویر کشیده شده است. ضمن آن که عدای از یاقیان نیز در این رمان سر به شورش برانگشته اوضاع کشور را نا امن کرده بودند.

«یاشار» در این داستان، جوانی است که از ستم ناصاری علیه خواهرش به خشم می‌آید و او را زخمی و خونین رها می‌کند و به جانی دوردست می‌گریزد. او در شهر غریب، تن به سخت‌ترین کارها می‌دهد؛ حوادث شکننده نزدیک است او را از گردونه زندگی خارج سازد، اما دوستی با «فرهاد» و کمک‌های بی‌شائبه «حاج مراد» مسیر زندگی او را تغییر می‌دهد و...

چاپ اول

۲۴۶- سایه نگاهت. فرزانه رضایی‌دارستانی، - تهران: پیشرو، ۳۵۸ ص. - رقی (سلفون)، ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Sayehe negahat ۹۶۴-۹۰۳۳۹-۶-۵

شابک:

راوی در این داستان دختری است به نام «فیروزه» که خانواده‌اش در گوشه باغ مرد نروتمندی روزگار می‌گذرانند. آن مرد (آقای بزرگمهر) در واقع ناجی خانواده او بوده و پدرش را از در به دری نجات داده و زندگی آنها را سر و سامان بخشیده بود. پسر آقای بزرگمهر که در خارج از کشور به سر می‌برد به کشور باز می‌گردد و طی برخورد با «فیروزه» سخت شیفته او می‌شود و...

چاپ اول

۲۴۷- سر عشق. مریم محمودی، - تهران: گل مریم، ۳۵۰ ص. - رقی (سلفون)، ۱۶۰۰۰

چاپ اول

۲۵۸- عروس بخارا.

خسرو معتضد. - تهران: علمی. - ۵۸۰
ص. - وزیری (سلفون). - ۳۷۵۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۲۷۵۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۰۴-۰۷۷-۵

در این کتاب، دو جریان مختلف تاریخی
در قالب رمان بازگو می‌شود. جریان
نخست مربوط به جنبش "المقنع" -
دانشمند و مبارز ایرانی - است که قلمه
مشهور او در "سیام" توسط قوای خلیفه
عباسی فتح می‌شود. اما موضوع دوم
کتاب، مربوط به دوستان سال پس از
قیام المقنع است که دوره سامانیان را
شامل می‌شود. "صفیه" در این بخش از
داستان، دختر زیبایی است که ماجرای
عاشقانه‌ای را پدید می‌آورد. او خواهر زن
عبدالرزاق سیهسالار خراسان است که
ولیمهد سامانیان - منصور بن نوح -
سخت دلباخته او می‌شود و طی آن
ماجراهای رخ می‌دهد که داستان
براساس آن شکل گرفته است.

چاپ اول

۲۵۹- عزاداران بیل.

غلامحسین ساعدی. - تهران: ماهریز. -
۲۶۰ ص. - بیاضی (مقوایی). - ۱۷۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۰۹-۱۰-۲

"عزاداران بیل" اثر غلامحسین ساعدی
در این کتاب با طرح‌های مختلفی به
طبع رسیده است. این کتاب مجموعه
هشت داستان به هم پیوسته است که
نویسنده در آن به مسائل ساده زندگی
روستا می‌پردازد، از قحطی و بیماری
می‌گوید، از دزدی‌های شبانه، از کشت و

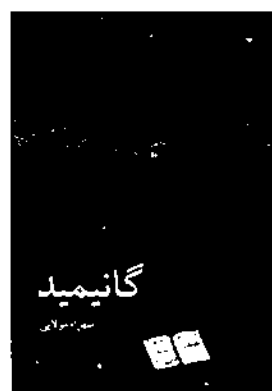

در این داستان، "مهتاب" دختر جوانی
است که از بیماری روحی در رنج و
عذاب به سر می‌برد و پزشکان از علاوی
او درمانده‌اند. او سرانجام در اثر واقعه‌ای
از خانه و کاشانه می‌گریزد و به یک پیر
معتکف پناه می‌برد. "پیر" مهتاب را با
گذشته‌های بسیار دور آشنا می‌سازد و با
بیدار کردن "نیروی عشق" روح سالم و
پر نشاطی به او می‌بخشد.

چاپ اول

۲۶۶- گانیمید.

شهرام مولای. - تهران: تاجیک. - ۲۵۶
ص. - رقصی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶-۵-۴۹-۴

قهرمان اصلی داستان، جوانی است به
نام فرید او از خانواده‌ای مذهبی است.
در کلاس و درس جدیت تمام دارد، حتی
در مسابقات سراسری قرآن مقام نخست
را کسب می‌کند و هیچ گاه تلاش و
تشویق معلم و پدر و مادر را از یاد نمی-
برد. اما به تدریج گرفتار عشقی جانکاه
می‌شود و از صمیم قلب به دختر همسایه
خود "سایه" علاقه می‌ورزد؛ در حالی که
هیچ گاه قدرت ابراز عشق را در خود
نمی‌بیند. او راز خود را با "گانیمید" در
میان می‌گذارد. گانیمید گنجینه اسرار
اوست. گانیمید - سومین قمر مشتری -
از نظر او سمبل زیبایی بی پایان است.

فرا خواننده می‌شود؛ یعنی رمزی از جهان
دیگرگونه که در برابر چشمان میبوهت او
پدیدار می‌گردد.

چاپ اول

۲۶۴- قصه‌های بی‌بی.

رفیع افتخار. - تهران: سیمرغ. - ۱۶۰
ص. - رقصی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Qesseha-ye bibi (the
granny's tales)

۹۶۴-۹۲۵۳۳-۸-۲

شابک:

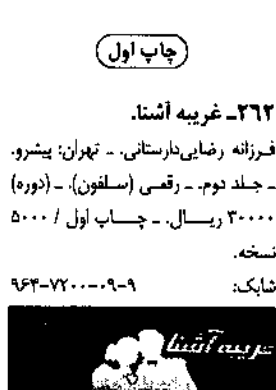
یازده داستان کوتاه، محتوای این
مجموعه است. "آمین" در "قصه‌های بی-
بی" یکی از شخصیت‌های اصلی
داستان‌هاست که گاه مستقیماً درگیر
ماجراهاست و گاه نیز نقش راوی را
برعهده دارد. اما "بی‌بی" در این داستان‌ها
نهاد زن اصیل، عفیف و در عین حال
هوشمند است که محور اصلی داستان‌ها
به شمار می‌آید.

چاپ اول

۲۶۵- قفس نور.

بهرام هنریور. - تهران: نقش سیمرغ. -
۱۵۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۰۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

The cage of light

"لیدا" شخصیت اصلی این داستان است
که بر اثر واقعه‌ای ناگزیر از مادر خویش
جدا افتاده نزد خانواده‌ای محترم زندگی
می‌کند. "آمین" فرزند این خانواده سخت
به "لیدا" علاقه‌مند است. در حالی که لیدا
به او توجهی نمی‌کند و با "آرمان" پیوند
زنانشویی می‌بندد. زندگی این دو یک
چند با فراز و نشیب سیری می‌شود اما
پس از چندی در کنار یک دیگر احساس
خوشبختی می‌کنند و صاحب بچه می-
شوند تا این که یک روز آرمان بر اثر
سقوط هواپیما جان می‌بازد و "لیدا" در
اندوهی بی پایان فرو می‌رود و زندگی او
در تیرگی و غم سیری می‌شود. پس از
چندی، بارقه‌ای از امید به زندگی در دل
او روشن می‌شود. زیر...

چاپ اول

۲۶۳- قصه روشن.

جواد مجابی. - تهران: سالی. - ۱۱۲ ص.
- رقصی (مقوایی). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Crystal clear tale

"قصه روشن" مجموعه‌ای است از ده
داستان کوتاه از جواد مجابی که عبارت-
اند از: "یک باره، باز هم"، "شوریده
نیشابور"، "با فرهادی دیگر"، "ناشناخته-
های قهوه‌ای و سیاه"، "نقش ایوان"، "نزار
دیگر گریه کنه"، "به خط آبی رو به
پایین"، "گوشی دست باشه"، "دب در این
سال‌ها" و گاهی است کاملاً معمولی.
در داستان دوم (شوریده نیشابور) نویسنده
از واقعه‌ای شگرف یاد می‌کند که عطار

دور افتاده است که بر کنار از هر نوع
تنبییری، در رمزه‌ها، تعصبات و خرافات گم
شده است. افزون بر آن، مصیبت‌های
طبیعی و اجتماعی چنان پلاهای
هولناک بر جماعت ترسان نازل می‌شود
و زندگی‌های بدوی‌شان را در هم می-
ریزند.

چاپ اول

۲۶۰- عشقی از طایفه خاطره‌ها.

ترانه شکبیا. - تهران: کوشش. - ۲۰۶
ص. - رقصی (سلفون). - ۱۰۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۲۶-۷۰-۶

داستان با ترسیم فضای یک مدرسه
دخترانه آغاز می‌شود و دو دوست به نام
"فرانک" و "آلپه" خاطرات خود را بازگو
می‌کنند. اما فرانک عقده‌ای عظیم در دل
دارد و پدرش او را وادار کرده تا به یکی
از خواستگارهایش جواب مثبت دهد، در
حالی که او دل در گرو عشق دیگری
نارد و...

چاپ اول

۲۶۱- غریبه آشنا.

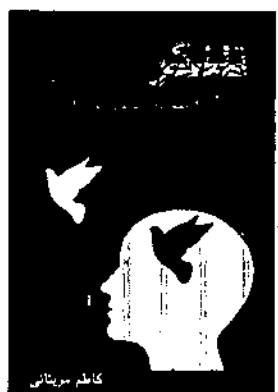
فرزانه رضایی‌دارستانی. - تهران: پیشرو.
- ۳۷۲ ص. - جلد اول. - رقصی (سلفون).
- (دوره) ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.

در تمامی سختی‌ها و دشواری‌ها او را در کنار خویش می‌بیند و با او درد دل می‌کند. او به دانشگاه راه می‌یابد؛ در حالی که «سایه» ازدواج می‌کند و فرید همچنان عشق او را در دل نگاه می‌دارد؛ عشقی متفاوت؛ عشقی نه از روی هوا و هوس...

چاپ اول

۲۶۷- مجموعه داستان‌های کوتاه 'تلنگر'.

کاظم مزینانی. - تهران: آذر برزین. - ۲۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۳۳۲-۰۳-۹

فضای این داستان‌ها مربوط به سال‌های دفاع مقدس است که با این عناوین به طبع رسیده است: 'بهار در خانه ما'، 'محرم'، 'آسیانه'، 'تلنگر'، 'به کلامین گناه' و 'برای او'.

چاپ اول

۲۶۸- مرگ با گردنهای کج: مجموعه چند داستان کوتاه.

فرزنده لاوریناه. - تهران: شیوه. - ۲۰۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۹۹۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۳۱۳-۰۵-۷

'مرگ با گردنهای کج' مجموعه بیست داستان کوتاه است که عنوان کتاب نیز برگرفته از یکی از داستان‌هاست. در این داستان طنزآمیز، پزشکی با تحقیق درباره

مرگ و میر برخی به پدیده مشترکی دست می‌یابد و آن این که افرادی در سنین مختلف، با کشیدگی شدید و غیر عادی در گردن و شانه‌ها دچار مرگ می‌شدند و همگی در تنهایی و به دور از دیگران می‌مردند و تنها مصاحب این متوفیان تلویزیون بوده است. آری! تمامی متوفیان در لحظه مرگ، آگهی-های تلویزیونی تماشا می‌کردند و در واقع کشیدگی و انقباض گردن آنها به سمت تلویزیونی بود که در اتاقشان قرار داشت.

چاپ اول

۲۶۹- مستاجرهای تهرانی. جمشید پوراحمد. - تهران: داریوش. - ۱۱۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۸۰-۱

این کتاب، به نوعی ادامه داستان 'صد تومن' از نگارنده است که راوی (جلال) در آن از خاطرات کودکی خود سخن گفته و البته ماجرای دزدی صد تومن همچنان در او این تاثیر را گذاشته که یاد آن 'تنش را به لرزه می‌اندازد و عرق سردی بر روی پیشانی‌اش می‌نشیند'. با این همه راوی در این داستان خاطرات دوره نوجوانی خود را نیز با ترسیم فضای مدرسه، اتفاقات مربوط به آن، حال و هوای دوره نوجوانی و زندگی پر جنب و جوش آن روزگاران - با تجربه‌ای جدید و در عین پختگی - بازگو می‌کند.

چاپ اول

۲۷۰- معبد مرگ. پرویز قاضی سمیدتویراستار: اصغر شفیعی- نیک. - تهران: آسیا. - ۳۲۲ ص. - جیبی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۵۹-۰۶-۳

ماجرای اصلی این داستان پلیسی از این قرار است: در جلسه اضطراری 'آکاره

پلیس بین‌الملل' در نیویورک، 'مک استارد' - رئیس اداره - خبر مهمی را به

ماموران عالی رتبه می‌دهد و آن این که در معابد مقدس هندوستان، جواهرات گران بها و بسیار با ارزشی به سرقت رفته است. رئیس اداره کسی را جز 'ماندن لاوسون' (کارآگاه ورزیده و مشهور) برای این مأموریت خطرناک لایق نمی‌داند! از این رو...

چاپ اول

۲۷۱- مویه سیمرغ (مجموعه داستان).

محمد عزیزی. - تهران: پالیزان. - ۱۰۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۳۳۳-۲۷-۸

'سر آن نلارد امشب'، 'خواب خون'، 'لحظه‌های هجران'، 'مویه' و 'فرخ‌لقا' و 'سیمرغ' عنوان پنج داستان کوتاه است که در این مجموعه گردآمده است. داستان 'مویه' واگویی‌های زنی است که هفت سال پیش از این همسرش را از دست داده و اینک بر سر مزارش نشسته خاطرات گذشته‌اش را واگویی می‌کند. همسر زن، شهیدی است که در زندگی مشترک، همواره 'صبری' را به او یادآور می‌شده است.

چاپ اول

۲۷۲- مهتاب دلش را گشود ... شیدا محمدی. - تهران: تندیس. - ۱۹۲

ص. - رقمی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۱۱-۳۳-۲

مجموعه حاضر حاوی نوشته‌هایی ادبی است با آمیزه‌ای از عاطفه، احساس، خیال و عشق که در قالب چهار عنوان کلی به رشته تحریر درآمده است: 'یلدا'، 'من'، 'تمنای باران'، 'کولی دل من' و 'مهتاب دلش را گشود... بانو!'. نمونه‌ای از نثر این مجموعه چنین است: 'آگر رفتی... از عشق به اندازه دستام برایم باقی بگذار تا در برهوت سینما خاک کنم و با اشک چشمانم آبیاری‌اش نمایم. شاید روزی سبز شود و شکوفه‌های آرزو بر تنه تکیه‌هایش جوانه بزنند...'.

چاپ اول

۲۷۳- ناگهان فرشته. هوشنگ خوش‌روان. - تهران: سخن. - ۱۷۳ ص. - رقمی (شمیز). - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۶۱-۶۶-۵

دختری به نام 'نیلوفر' در این داستان، دانشجوی رشته 'حقوق' است که پدرش پس از محکوم شدن به زندان، در پی سانه رانندگی، یک چند حبس می‌شود! مادر از او طلاق می‌گیرد و سپس پدر نیز به کام مرگ می‌رود و اوست با انبوهی از مصایب و دشواری‌ها در زندگی که باید با آنها به مقابله برخیزد و...

چاپ اول

۲۷۴- نثار دوست. طاهره فتحی. - تهران: سمر. - ۲۲۸ ص.

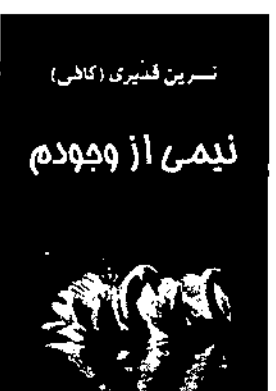
ص. - رقمی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۰۸-۲۵-۱

داستان درباره زنی است به نام 'یلدا' که بیماری سرطان دارد و ظاهراً آمیدی به بهبود او نیست. او زنی میان سال است و دو دختر دانشجو دارد و هر لحظه به انتظار مرگ می‌نشیند. اما در این میان، زلزله‌ای رخ می‌دهد و 'یلدا' با خیل گشته شدگان روبه‌رو می‌شود و اندک اندک کابوس مرگ از ذهن او دور می‌گردد؛ به گونه‌ای که مرگ و زندگی برایش یکسان تلقی می‌شود. همین امر سبب می‌گردد بیماری او کاملاً برطرف شود و هیچ اثری از آن مشاهده نگردد. بدین ترتیب، یلدا به دنیای با نشاط زندگی برمی‌گردد و احساس شغف و خوشبختی می‌کند، اما پس از چندی...

چاپ اول

۲۷۵- نیمی از وجودم. نسرين قديري(کافی). - تهران: البرز. - ۲۲۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۲-۲۷۹-۱

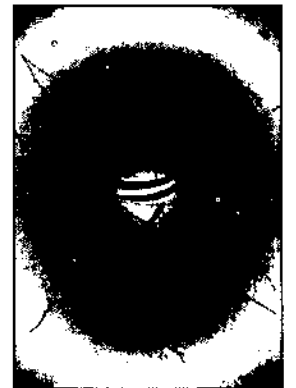
داستان حاضر، واقیعت تکان دهنده یک زن ایرانی است که فراز و نشیب زندگی او روایت می‌گردد؛ زنی که عواطف و احساساتش به بازی گرفته می‌شود و

همین امر او را وادار می‌سازد دست به کاری بزند که از منظر قوانین انسانی محکوم و منفور شناخته شود.

چاپ اول

۲۷۶- و هم.

مجید رضوی رضوانی. - تهران: سمین - دخت. - ۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۳۷۲۳-۴-۸

راوی در این داستان، با خود واگو می‌کند و رازی از آفرینشی را در میان می‌گذارد. او می‌گوید: آمیدی، همراه من با گام‌های من بود. به پایین فرود آمدند، به تن زمین چسبیدند. چهری را به خود گرفتند. تقریباً همه خطوط را در بر داشتند، مستقیم، منحنی، شکسته، کج و حرکت به طور دائمی تغییر می‌یافت. ولی مقصد معین بود، رسیدن به ایستگاه بعدی... گام‌ها حرکت بطنی داشتند. به سوی نقطه و مکان دیگر می‌یابست شتافت. چرا اینجا منزلت مقصود نبود؟ من هیچ جا نبودم و هیچ نمی‌نگریستم، هیچ حس نبود، گویی خلا احاطه کرده بود، بی‌حسی، بی‌وزنی فراگیر بود، بعد، حجم و تفاوت‌ها بی‌معنا بود. زمان و مکان معنایی نداشتند، حرکت نبود، یکسانی بود و ایستایی باور.

چاپ اول

۲۷۷- هستی باختگان (فرار مغزها).

حسین حاجی‌قربانی‌په‌ری. - تهران: نبدای ابهر. - ۲۶۸ ص. - وزیری (کالینگور). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۳۰۲۸-۰-۴

داستان، شرح زندگی خانواده‌ای است که به خاطر حوادث سال‌های انقلاب به خارج از کشور مهاجرت کرده افراد آن با سختی‌ها و مصایب گوناگون روبه‌رو می‌شوند. 'سید' فرزند آن خانواده است که

هستی باختگان

(فرار مغزها)

نویسنده:

حسین حاجی‌قربانی‌په‌ری

خاطرات خود را بازگو می‌کند و این که چگونه 'هستی' خود را در باخته است.

چاپ اول

۲۷۸- همزاد عشق.

ترانه شکبیا. - تهران: کوشش. - ۳۲۸ ص. - رقمی (سلفون). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۳۶-۷۸-۱

'مهران' و 'حمید' در ابتدای داستان، دو دوست هستند که علاقه‌ای خاص به کوهنوردی دارند. این دو پس از گفت و گویی درباره طبیعت و فضای آرام کوه با یک دیگر درد دل می‌کنند. به ویژه 'مهران' غمی نهانی در دل دارد. او عاشق دختری است که تا به حال رازش را برای کسی فاش نکرده، و اکنون قصد دارد آن را برای دوستش بازگو کند و...

۲۷۹- یاسمین.

مرتضی مودب‌پور. - تهران: شادان. - ۲۸۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۳۲۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۳۳۰۴-۲-۲

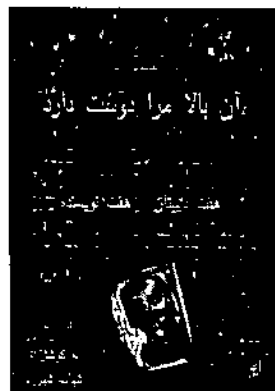
چاپ اول

۲۸۰- آن بالا یکی مرا دوست دارد: هفت داستان از هفت نویسنده.

به‌اهتمام: شهاب شهرزاد. - تهران: اندرز. - ۸۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال.

- چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۳۳۲-۳-۲

کتاب متضمن هفت داستان کوتاه است که در هر یک به نوعی مقوله رویارویی با مرگ به تصویر کشیده شده است. این داستان‌ها عبارتند از: 'جادوی خواب و خیال / حسن خادم'، 'تلگراف برای هزاره سوم / موسی بیدج'، 'نوزدهم تیرماه دو سال قبل از مرگش / علی دهکردی'، 'رستاخیز در کارگاه نجاری / محمد مهدی رسولی'، 'نوروز مرگ / ابراهیم زاده گرچی'، 'بالا پویشی از پوست گوزن / سید محمد بهشتی' و 'آن بالا یکی مرا دوست دارد / شهاب شهرزاد'.

مقاله‌های فارسی

(از سال ۱۳۲۰-)

afab2/pt

۲۸۱- با کاروان اندیشه: مقالات و اشارات در زمینه اندیشه و اخلاق.

عبدالحسین زرین‌کوب. - تهران: امیر کبیر. - ۳۳۲ ص. - وزیری (کالینگور). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۲۹۲-۵

چاپ اول

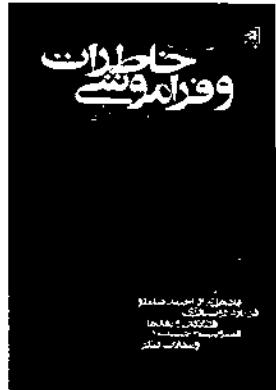
۲۸۲- دفترچه خاطرات و فراموشی و مقالات دیگر.

محمد قائد. - تهران: طرح نو. - ۳۳۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Diaries and oblivion and other essays

شابک: ۹۶۴-۵۶۲۵-۳۲-۵

کتاب با مقدمه‌ای از 'بابک احمدی' درباره 'رساله' (جستار و مقاله) آغاز می‌شود. سپس 'محمد قائد' برخی از مقالات پیشین خود را که در مجلات مختلف به طبع رسانده بود، با افزوده‌ها و شرح و

بسط فراهم می‌آورد. وی خاطر نشان می‌سازد: از جنبه محتوا، محور این مقالات مشاهده پاره‌ای رفتارها و کردارها و گفتارها، تأمل در مناهایی که بدیهی به نظر می‌رسند، با تدقیق در

مفاهیمی است که در مرز مشترک دو یا چند روش (جامعه‌شناسی، روان‌شناسی هنر، تاریخ و جز آن) قرار می‌گیرند. وجه مشترک این مشاهدات، نگاه به یک موضوع، به پیرامون آن موضوع و نگاه به کسی است که به موضوع و به پیرامون آن می‌نگرد. این موضوع‌ها و مفاهیم را عمدتاً از جنبه روان‌شناسی اجتماعی بررسی کرده‌ایم، یعنی از زاویه برداشت انسان ناظر در پدیده‌های اجتماعی، و از جنبه تأثیر این احساس و ادراک بر تصویر آن پدیده‌ها. یکی از مضامین مقاله‌های کتاب حاضر این پرسش است: آیا انسان ابتدا می‌اندیشد، سپس تصمیم می‌گیرد و دست به عمل می‌زند، یا برعکس، ناخواسته در شرایطی قرار می‌گیرد و ناچار از دست زدن به رفتارهایی می‌شود و آن گاه، چون پس گرفتن عمل انجام شده امکان ندارد، برای خلاص شدن از ناسازگاری ذهن و واقعیت، فکر خویش را طوری تنظیم می‌کند که با شرایط تطابق یابد؟ در 'انوسیم چیست؟' بلندترین مقاله این مجموعه، به چندین جنبه از رفتارهای جمعی - در توجه به هنر، در ستایش شهرت و قدرت دیگران، در نمایش ثروت خویش و در تنازع برای برتری و سروری - اشاره شده است. پاره‌ای دیگر از مباحث کتاب عبارتند از: 'درباره نوشتاری'، 'مفهوم آینده در ادبیات قدیم و در تفکر اجتماعی معاصر'، 'درباره سانسور'، 'درباره الهام، توارد، اقتباس و دستبرد' و 'مردی که خلاصه خود بود: احمد شاملو'.

نامه‌های فارسی

(از سال ۱۳۲۰-)

afab2/pt

چاپ اول

۲۸۳- نامه‌های عاشقانه یک زن. مه‌ری رحمانی. - تهران: البرز. - ۲۲۸

ص. - رقمی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۲-۲۸۳-X

کتاب از دو بخش شکل گرفته است. در بخشی از کتاب، نامه‌هایی عاشقانه با نثری ادبی گنجانده شده و در بخش دیگر نیز اشعاری چند به شیوه نو فراهم آمده است. اشعاری همچون: باران آمده است/ انگار ترانه‌های آبی می‌خواهد ما را با خود ببرد/ ما همه ابرهای چشم‌هامان را گریسته‌ایم/ حالا نوبت آسمان است/ درست است که چیزی برای تقسیم نمانده است/ اما همه سهم من از دلم/ برای تو.

طنز و هجو فارسی

afab

چاپ اول

۲۸۴- یادها و یادگارا: گزیده‌ای از آثار فکاهی ۵۰ سال اخیر.

عبدالرحمن صائق رحمانی. - تبریز: نعمتی. - ۲۸۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۳۳۷-۳-۵

مجموعه حاضر برگزیده‌ای است از آثار فکاهی پنجاه سال اخیر که همراه با پاره‌ای از نکات آموزنده به طبع رسیده است. طنزها و نوشته‌های کتاب شامل ۹۶۵ عنوان است که اغلب طنزهای

کوتاه را شامل می‌شود. برای نمونه: از دروغ‌گویی پرسیدند: آیا در عمرت هرگز راست گفتی؟ جواب داد: اگر بگویم "بله"، دروغ گفته‌ام.

طنز فارسی قرن ۸
۸۵۷/۳۲

۲۸۵- طنز و شوخ طبعی
ملاتصرالدین.
عمران صلاحي. - تهران: نخستین. - ۳۲۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۱۶-۳۶-۹

چاپ اول

۲۸۶- لطیفه‌های شیرین
ملاتصرالدین.
به‌اهتمام: محسن فراهانی. - تهران: مهران شهر. - ۱۰۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۹۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۵۳-۳۱-۴

۲۸۷- مجموعه لطیفه‌های
ملاتصرالدین: حاوی شیرین‌ترین حکایت‌های خنده‌آور.
گردآورنده: عباس رحیمی. - تهران: رجبی. - ۱۶۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوازدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۱۰۰-۳-۳

طنز و هجو و هزل
(از سال ۱۳۲۰-)
۸۵۷/۶۲

چاپ اول

۲۸۸- آقای رئیس‌جمهور.
ابراهیم نبوی. - تهران: توسعه. - ۸۸ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۰۹-۱۳-۹

چاپ اول

۲۸۹- در آرزوی دامادی
(مجموعه قصه طنز).
حسین صبوری. - قبه: صبوری. - ۱۵۲ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۹۲۸-۲-۴
کتاب متضمن ۲۱ داستان کوتاه طنزآمیز

است که با چند کاریکاتور به طبع رسیده است: "سلطان گداها"، "مرخصی

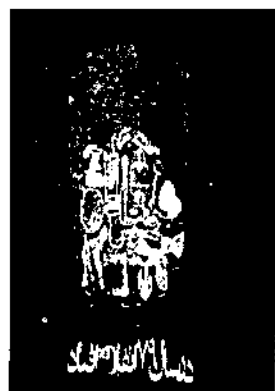

استلاجی، "خواستگاری"، "ریاست" و "مری کارگاه" عنوان برخی از این داستان‌هاست.

۲۹۰- در سال ۷۷ اتفاق افتاد.
ابراهیم نبوی. - تهران: روزنه. - ۲۳۲ ص. - بیاضی (شمیز). - ۷۹۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۳-۰۲۵-۲

چاپ اول

۲۹۱- در سال ۷۹ اتفاق افتاد.
ابراهیم نبوی: نقاش: نیک آهنگ کوثر. - تهران: روزنه. - ۳۳۲ ص. - بیاضی (شمیز). - ۱۶۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۳-۰۷۵-۹

در سال ۷۹ اتفاق افتاد مجموعه طنزهای سیاسی "سید ابراهیم نبوی" است که همراه با کاریکاتورهای "نیک آهنگ کوثر" به طبع رسیده است. طنزهای کتاب در قالب پنج عنوان فراهم آمده که عبارت‌اند از: "مقدمه"، "مال نهنگ"، "وقایع اتفاقیه"، "جوادیبه" و "نامزدنامه".

۲۹۲- ۳۵۰ لطیفه زیبا.
گردآورنده: ماشاءالله عالی‌بیام. - تهران: گلناز. - ۲۰۶ ص. - جیبی (شمیز). -

۴۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۵۹۵-۰۰۹

چاپ اول

۲۹۳- کامپیوتری که تولیدمثل می‌کند.
عبدالمعظم موسوی‌نوراستار: جلال‌الدین موسوی. - قزوین: حدیث امروز. - ۹۲ ص. - رقی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۸۷۱-۴-۰

پانزده داستان کوتاه طنز در این مجموعه گردآمده است. "کامپیوتری که تولید مثل می‌کند" حکایت جوان شارلاتانی است که به تازگی از فرنگ برگشته و روزگار را در آن جا به بطلالت سیری کرده در حالی که خانواده او گمان می‌کنند در آن جا به تحصیل مشغول بوده است. او در جمع مهمانی، آن چنان راست و دروغ می‌یافت که دیگران ابتدا به حرف‌های او شک نمی‌کنند او از پیشرفت تکنولوژی، به ویژه کامپیوتر، سخن می‌گوید و این که کامپیوترهای جدید احساس دارند و تولید مثل می‌کنند و...

چاپ اول

۲۹۴- لطیفه‌های خواندنی و دیدنی.
عبدالرزاق اعلمی. - تهران: سروای دانش. - ۱۱۲ ص. - رقی (کلاسه). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۰۸۵-۳-X

۲۹۵- دنیای خنده: خنده بر هر درد بی‌درمان دواست.
حسن ملکیان. - تهران: عارف. - ۱۷۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۶۰-۰۶-۷

۲۹۶- لطیفه‌های خندان (طنز، فکاهی، نکته، حکمت).
شعبانعلی لامعی‌نوراستار: ابوزر ۷ ص. یاسر لامعی. - تهران: رامند. - ۳۶۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۵۷-۰۰۶-۶

چاپ اول

کتاب حاضر، مجموعه‌ای است از لطایف ایران و جهان، برگرفته از متون کهن و جدید که هر یک از آنها با عناوینی خاص تدوین گردیده است. از جمله: گویند: یکی از سفرای انگلیس به عراق آمد. چون گاه آنان گفتن رسید، موش به آواز بلند آنان گفت. او چون تا آن وقت چنین صدایی نشنیده بود، پرسید: این مرد چه می‌گوید؟ گفتند: آنان برای اقامه نماز. گفت: این کار به منافع انگلستان زیان نمی‌رساند؟ گفتند: نه! گفت: هر چه می‌خواهد بگوید.

خاطرات و یادداشت‌ها
۸۵۷/۳

چاپ اول

۲۹۷- سیاه سفید.
آرش آرین. - تهران: آذر برزین. - ۱۲ ص. - بیاضی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۳۳۲-۰۷-۱

این نوشته کوتاه که با طرحی از رنگ‌ها به چاپ رسیده متضمن این نکته است که پدیده‌های هستی را با رنگ مورد نظر آن نباید نگرست؛ نه با رنگ سیاه یا سفید.

چاپ اول

۲۹۸- شب‌های سرد و تاریک در بوسنی و هرزگوین.
مهناز صالح‌نوراستار: علیرضا مهربانیان. - تهران: پردیس مهر. - ۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۶۳۸-۹-۷

نگارنده در این کتاب از خاطرات خود برای رفتن به خارج از کشور سخن می‌گوید و این که شوق اقامت در کانادا سبب گردید به دام افراد سودجو بیفتد و دارایی خانواده آنها بر باد رفته با مصایب گوناگون روبه‌رو شوند.

چاپ اول

۲۹۹- خنده‌های بلند.
نادرعلی صالحی. - قم: گنج معرفت. - ۱۹۴ ص. - جلد دوم. - رقی (شمیز). - ۶۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۳۶۰-۰۰۰-۲

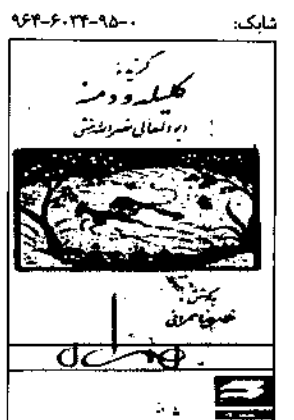
کتاب متضمن طنزهایی است که با موضوعاتی از این دست فراهم آمده است: "پناهه و توجیه"، "پاسخ‌های شتیدنی"، "دانش آموز"، "آموزگار"، "دوست

و دوستی، چاره‌جویی، زن و زندگی، کج فهمی و ابله‌گی، طمع و قناعت، راست و دروغ و دروغگو، زمانداری - زمامداری، مرگ و زندگی، روضه و روضه‌خوانی، زیبا و اخلاص و گوناگون.

نثر ادبی قرن ۶ ق
۸۴۵۸/۸۲

چاپ اول

۳۰۰ - گزیده کلیله و دمنه. به اهتمام: غلامرضا عمرانی. - تهران: کتاب همراه. - ۱۶۰ ص. - پالتویی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب، برگزیده‌ای از چهل حکایت کلیله و دمنه اثر نصرالله منشی است که در زیرنویس معانی واژگان و عبارات دشوار، درج گردیده است. نژاد غافل، زاف و مار، شیر و شتر، دو شریک، بازرگان و آهن، موش و زاهد، کیاست خرگوش، زاهد و راسو، یوزینه و باخه و شیر و گاو از جمله حکایت‌های این کتاب هستند.

نثر ادبی قرن ۷
۸۴۵۸۳۱

۳۰۱ - گلستان سعدی.

مصاحبه‌کننده: سید محمد مصطفی اشرفی. - تهران: پیام محراب. - ۲۵۴ ص. - جیبی (سلفون). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۵۵۹-۱۹-۷

نثر ادبی قرن ۱۴
۸۴۵۸۵۶

چاپ اول

۳۰۲ - رویای رویت. احمد عزیزی. - تهران: سروش. - ۱۲۶ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال.

چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۷۲-۲۳۵-۶

کتاب با چند نثر ادبی، نوشته احمد عزیزی آغاز می‌شود؛ سپس چند شعر او گاه با مضمون مذهبی - به طبع می‌رسد. تار حیرت نمونه‌ای از این اشعار است؛ ای ز مثال خال تو سنگ سیه نشانه‌ای نیست به غیر قیله‌ات شش جهت آستانه‌ای حج قبول عاشقان چیست جمال روی تو / ورنه به نزد عارفان کعبه طواف خانه‌ای.

چاپ اول

۳۰۳ - فصل گمشده. مریم گلچین‌پور. - تهران: سیب سبز. - ۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۳۱۱۵-۲-۱

کتاب، حاوی ۶۷ قطعه ادبی است که نخستین آنها، این گونه آغاز می‌شود: قصه من، قصه مرگ مهتاب است و سوزش صورت خورشید. ای کاش مهربانی بود در این حوالی و دستاش آنقدر سخاوتمند که گل بوته عشق را مرهم زخم خورشید می‌ساختند و یادبود مرگ مهتاب.

چاپ اول

۳۰۴ - یک جرعه تشنگی. محمدرضا سنگری. - تهران: اسبید. - ۵۶ ص. - پالتویی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۳۳۴-۹-۵

در این کتاب، یازده نوشته، با نثری ادبی با مضامین مذهبی فراهم آمده است. غدیر: امید ایمان نمونه‌ای از این نوشته‌هاست: زمین تب کرده و داغ و آسمان آتش ریز و هرم‌آلود مردان طواف و شوق، از سنگباران شیطان برمی‌گشتند و در رکاب رسول از کراغ التمیم به صحرای غدیر ره می‌سپردند. یکصد و بیست هزار زن و مرد، بازگشته از سرزمین توحید، چونان اصواج بی‌تاب دریا، گستره دشت را پوشانده بودند.

شعر کردی

۸۴۵۸۶/۲۱

چاپ اول

۳۰۵ - دیوان اشعار و زندگینامه شاکه و خان منصور. گردآورنده: علی محمد سهراب‌نژاد. - ایلام: گویش. - ۴۸ ص. - رقی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۵۵۲-۰-۶

در ابتدای کتاب، شرحی از زندگی شاکه و خان منصور (۱۱۰۵ - ۱۱۹۵) شاعر مشهور کرد، فراهم می‌آید، سپس اشعار او که به زبان کردی است، درج می‌گردد.

چاپ اول

۳۰۶ - گولبزمیریک له شیعه‌رکانی سهرابی سیبهری. شاعر: سهراب سیبهری؛ مترجم: علی

نوازاده. - تهران: توکلی. - ۱۰۸ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۸۲۱-۰۷-X

داستان گیلانی
۸۴۵۸۶/۲۲

چاپ اول

۳۰۷ - افسانه‌های گیلان. گردآورنده: محمدتقی پوراحمدچکانی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات. - ۲۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۲-۳۵۶-X

این کتاب مشتمل بر ۶۱ قصه یا افسانه از گیلان است که نگارنده بخشی از آنها را با شنیده‌های مستقیم از روستاها و لهجه‌های مختلف استان گیلان گردآورده است. بخش دیگر نیز، روایات مکتوبی است که برخی افراد برای نگارنده ارسال کرده‌اند. این مجموعه به زبان گیلکی همراه با ترجمه فارسی به طبع رسیده است. عناوین بعضی از قصه‌ها عبارت است از: زرگر و زاهد، صندوق آهنی، آریاب و چوپان، سیاکاش، شیر و روباه و کچل دروغگو.

شعر آمریکایی
۸۱۱

۳۰۸ - پیامبر. جبران خلیل جبران؛ مترجم: حسین الهی - قمشه‌ای. - تهران: روزنه. - ۱۹۰ ص. - خشنی (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The prophet

شابک: ۹۶۴-۶۱۷۶-۳۳-۸

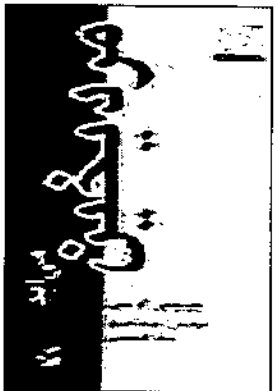
نمایشنامه آمریکایی
۸۱۲

۳۰۹ - مرد یخین می‌آید. یوجین گلادستون اونیل؛ مترجم: بهزاد

قادری، یدالله آقاعباسی. - تهران: سپیده سحر. - ۲۰۴ ص. - پالتویی (مقوایی). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The iceman cometh: a play

شابک: ۹۶۴-۷۱۰۱-۱۳-۷

چاپ اول

این نمایش‌نامه تا حدی برگرفته از "مرغابی وحشی" اثر آیسین است. در نمایش‌نامه "مرد یخین می‌آید" چند مرد در پستوی میخانه‌ای، بیست سالی هست که جا خوش کرده‌اند و در این مدت هر یک در عالم خیال به فرادهای خوب سفر می‌کنند، اما فردا که می‌شود باز همان دیروز است. آنها هر ساله به جشن تولد "هارى هوب" (صاحب میخانه) دل خوش کرده‌اند که فروشنده‌ای دوره گرد به نام "هیکی" بیاید و آنها را به ویسکی اصل دعوت کند، اما این بار "هیکی" با پیامی دیگرگونه می‌آید و آن عبارت است از: کج بنشینیم و راست بگوئیم. او معتقد است که همگان باید خواب و خیال‌واهی را کنار بگذارند و به خود در مورد فردهای دروغ نگویند. در میان این خرابیات نشینان مردی است به نام "لاری" که ماهیت این افراد را می‌شناسد و معتقد است که اینان فقط با دروغ می‌توانند در این خرابیات به سر برند. اگر دروغ زندگی را از آنها بگیرند، پایان زندگی آنان فرا می‌رسد. در نهایت، اینان "هیکی" را دیوانه خطاب می‌کنند و باز به دور باطل زندگی مسموم خویش مشغول می‌شوند.

داستان آمریکایی
۸۱۲

چاپ اول

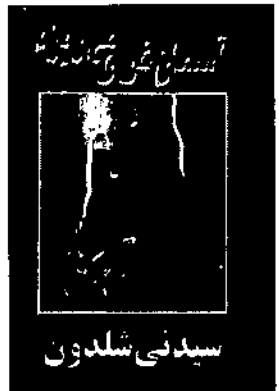
۳۱۰ - آسمان فرو می‌ریزد. سیدنی شگلون؛ مترجم: میتریا میرشکارسیاهکل. - تهران: گوشش. - ۳۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The sky is falling

۹۶۴-۶۳۲۶-۸-۳

شابک:

داستان از این قرار است که پنج نفر از اعضای یکی از خانواده‌های سرشناس آمریکا یکی پس از دیگری در حادثه‌ای کشته می‌شوند. در این میان، دختر جوانی به نام «لانا ایوانز» خبرنگار شبکه تلویزیونی واشنگتن بر این باور است که مرگ آنان تصادفی نبوده بلکه قصدی در کار بوده است؛ از این رو وی سعی دارد پسرده از راز این حقایق بردارد و ماجرای اصلی را کشف نماید. او دامنه تحقیق خود را تا کشورهای دیگر نیز می‌گستراند اما با نزدیک شدن به کشف حقیقت هدف قدرتمندان قرار می‌گیرد و...

۳۱۱- جاناتان، مرغ دریایی:
Jonathan Livingston Seagull

ریچارد لایونگستون باخ: مترجم: لادن جهانسوز تویراستار: محسن مدیری نقاش: راسل مانسون. - تهران: بهجت، ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز)، ۷۵۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۷۱-۰۲-۰

چاپ اول

۳۱۲- داستان پر آب و تاب یک پرنده: مجموعه داستان از مارک تواین و جیمز تربر دو طنزنویس. مترجم: یوسف قنبر. - تهران: روزنه، ۱۶۲ ص. - رقی (شمیز)، ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۳-۳۳۳-۰۲۲-۸

کتاب ماه ادبیات و فلسفه / تیر ۱۳۸۰

۱۳۳

در این مجموعه، دو داستان کوتاه طنزنیز از «مارک تواین» (۱۸۳۵ - ۱۹۱۰) نیز شش داستان دیگر از «جیمز تربر» (۱۸۹۳ - ۱۹۶۱) فراهم آمده است. این داستان‌ها عبارت‌اند از: «مردی که هدلی برگ را به فساد کشید» و «داستان پر آب و تاب یک پرنده» از «مارک تواین»؛ «زندگی محرمانه والتر میتی»؛ «اسرار جنایت تراژدی مکیت»؛ «سرانجام شوم آقای بروهل»؛ «نشی که تخت خواب روی بابام سقوط کرد»؛ «روزی که سد شکست» و «نشی که شیخ به خانه ما رخنه کرد» از «جیمز تربر»؛ یادآور می‌شود دو داستان «مارک تواین» رنگی از بدینی نویسنده نسبت به اجتماع و مردم است. ضمن آن که پارهای از داستان‌های «جیمز تربر» نیز نظری تلخ و منفی درباره تمدن غرب است.

چاپ اول

۳۱۳- درس‌های آزادی (جاناتان مرغ دریایی). ریچارد لایونگستون باخ: مترجم: آذر نجفی. - تهران: هدایت الهی، ۱۲۰ ص. - خشتی (شمیز)، ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Jonathan livingston seagull
۹۶۴-۹۲۶۵۶-۱-۹

«ریچارد باخ» در این داستان می‌گوید رمز و راز پرواز و طی طریق معنوی را به تصویر بکشد. او تحولات درونی انسان، چون سیر و سلوک، جنبه فنا و بقا را در قالب پرواز پرنده (در قالب داستان تمثیلی) باز می‌گوید. «جاناتان مرغ دریایی» است. او می‌آموزد که اگر بترسد و رنج سفر را تحمل نکند راه به جایی نمی‌برد زیرا پرنده‌ای قادر به دین دوردست است که بلندتر پرواز کند. او آزاد است که «خود واقعی» خویش باشد. «جاناتان» جوینده راه کمال است و از همین روی تا اوج پرواز می‌کند، اما سرانجام، به زمین باز می‌گردد تا آن چه آموخته، به جوینده‌های دیگر تعلیم دهد و او را به رهایی و آزادی رساند.

چاپ اول

۳۱۴- رویاهایت را به من بگو. سیدنی شلدون: مترجم: هادی عادلپور. -

تهران: کوشش، ۳۲۸ ص. - رقی (شمیز)، ۱۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Tell me your dreams

۹۶۴-۶۳۲۶-۶۸-۴

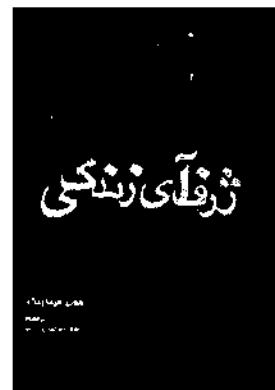
شابک:

دختری به نام «آشلی پاترسون» شخصیت اصلی داستان است که به دلیل پیشینه خانوادگی و روابط شکننده محیط آمریکا، به بیماری روحی دچار گردیده، در حالی که خود او و دیگران تصور می‌کنند که کاملاً زندگی عادی و طبیعی دارد. قتل و جنایت یکی از تبعات همین بیماری روحی اوست که داستان براساس آن شکل گرفته است.

چاپ اول

۳۱۵- ژرفای زندگی. جوی فیلدینگ: مترجم: شهناز (حمزه‌لو) مجیدی تویراستار: تمین حمزه‌لو، تکیان حمزه‌لو. - تهران: شادان، ۳۹۲ ص. - رقی (شمیز)، ۲۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۲۵۹-۰۲-۶

«جووانی هانتز» در این رمان زنی است که اثر یاس و سرخوردگی در همسرش مشاهده می‌کند و سرانجام این مرد خود را از گردونه زندگی خانوادگی جدا می‌سازد و زن و فرزندان را به حال خود وامی‌گذارد. «جووانی» به دور از شوهر، با مصایب بزرگی روبه‌رو می‌شود. فرزندان که به سن بلوغ رسیده‌اند و اینک به

مراقبت خاص نیاز دارند و خلاء بزرگ بی‌پندری را تجربه می‌کنند. اصلی‌ترین مشکل «جووانی» در اداره زندگی خانوادگی است. در همین گیرودار «جووانی» با مشکلی دیگر مواجه می‌شود و آن این است که یک نفر تلفنی، او را به مرگ تهدید می‌کند. «جووانی» این قضیه را با اطرافیان مطرح می‌سازد و برخی این تهدید را ناشی از تخیل و مشکل روحی او به حساب می‌آورند؛ در حالی که...

چاپ اول

۳۱۶- عدالت کور. دانیل استیل: مترجم: کیومرث دانشور. - تهران: کوشش، ۳۱۶ ص. - رقی (شمیز)، ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۵۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Malice

۹۶۴-۶۳۲۶-۶۷-۶

شابک:

«گریس» قهرمان آسیب دیده این رمان است که خانواده وی باورهای اجتماعی، حقوق قضایی، قوانین خشک و انعطاف‌ناپذیر، رسانه‌های گروهی و حتی جامعه هنری آمریکا را به موثرترین شکل ممکن، مورد انتقاد قرار می‌دهد و می‌کوشد تا حق خود را اثبات کند و این که در جامعه آلوده، با وجود هزاران خطری که یک زن «نبوان همچون «گریس» را تهدید می‌کند، همچنان می‌تواند پاک بماند و به حریم انسانی خود پایبند باشد.

چاپ اول

۳۱۷- فرار از زمان. مارگرت پیترسون: مترجم: شهرزاد کریمی. - تهران: کوهر دانش، ۱۹۲ ص. - رقی (شمیز)، ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۱۷۳-۷۰-۹

ماجرای اصلی رمان از این قرار است که در سال ۱۹۹۰ دهکده‌ای را با فضایی مربوط به ۱۸۴۰ طراحی می‌کنند و عده-

ای نیز داوطلب می‌شوند که در آن جا زندگی کنند؛ یعنی با همان ویژگی‌های قرن نوزدهمی و با امکانات ابتدایی، مردم دهکده بدین ترتیب، با دنیای جدید قطع

رابطه می‌کنند و به زندگی و کار در آن دهکده مشغول می‌شوند. اما پس از چند سالی، بیماری دیفتی در دهکده شیوع پیدا می‌کند؛ در حالی که ساکنان آن به علم پزشکی جدید و تجهیزات مربوط به آن هیچ گونه دسترسی ندارند. حتی اگر کسی قصد فرار از آن دهکده داشته باشد، بزودی شناسایی و به همان محل باز گردانده می‌شود. در این گیر و دار، «جیسی» دخترکی است که مادرش با لباس مربوط به عصر جدید، زمینه فرار او و ارتباط با دنیای جدید را فراهم می‌سازد تا او شاید بتواند با خبرنگاران تماس پیدا نموده از وضعیت مرگبار خود جهانیان را مطلع سازد.

چاپ اول

۳۱۸- کوتاه‌ترین داستان‌های جهان: داستان‌های ۵۵ کلمه‌ای. استیو ماس: مترجم: گیتا گرکانی نقاش: گان استارکی. - تهران: سالی، ۱۶۸ ص. - پالتویی (شمیز)، ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The worlds shortest stories
۹۶۳-۷۱۹۱-۰۷-۳

شابک:

این مجموعه، متضمن داستان‌هایی است

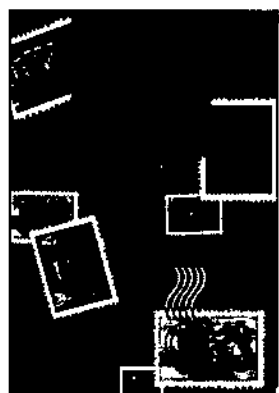
به غایت کوتاه که گاه به شوخی و طنز شباهت دارند و گاه بیانگر مسائل انسانی‌اند. اغلب داستان‌های این مجموعه با طرح‌هایی خاص همراه شده‌اند و برای نمونه یکی از داستان‌های این مجموعه تحت عنوان 'رویا' از 'شری پله می‌یر' عیناً درج می‌گردد؛ وقتی بچه بود گرگ‌ها را در رویا می‌دید یک سال تمام آنها هر شب او را دنبال می‌کردند. زن می‌دوید و آنها هرگز به او نمی‌رسیدند. بعدها، با مردی آشنا شد. مردی خوش برخورد و حمایتگر. با دندان‌های تیز و پوست نرم. زن هنوز هم گرگ‌ها را در رویا می‌بیند، اما حالا وقتی آنها در رویا او گرد می‌آیند، زن نیز با آنها می‌دود.

چاپ اول

۳۱۹- گیرنده شناخته نشد.

کاترین کرسمن تالیور؛ مترجم: حسن مرتضوی. - تهران: بهنام. - ۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۸۰۰ نسخه.

۳-۹-۵۶۶۸-۹۶۴ شابک:

این داستان کوتاه به شیوه ابداعی و در قالب مکاتبه دو دوست شکل می‌گیرد. با شروع جنگ جهانی دوم و به قدرت رسیدن نازی‌ها، دو دوست که صاحب گالری نقاشی‌اند، به آمریکا سفر می‌کنند، اما یکی از آنها به آلمان باز می‌گردد و طرفدار هیتلر می‌شود؛ در حالی که دیگری یهودی تبار است و در آمریکا با او مکاتبه می‌کند. 'ماکس' از دوستش 'مارتین' که در آلمان است، تقاضا می‌کند که به خواهرش که به تازگی برای کار در تئاتر، به آلمان رفته کمک نماید، اما او از ترس نازی‌ها، در پاسخ‌نامه اظهار بی‌اطلاعی می‌کند و دوستی‌ها را به فراموشی می‌سپارد. بدین ترتیب، ماکس به بی‌وفایی دوستش پی برده نامه‌های بعدی خود را به گونهای رمزوار می‌نویسد تا مارتین همچون یک جاسوس شناخته شود و عاقبت نیز مارتین با همین شگرد ماکس توسط نازی‌ها به قتل می‌رسد.

۳۲۰- لحظه نیاز.

مایکل کریکون؛ مترجم: لیدا نورپور. - تهران: پژوهنده. - ۲۶۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۱۰۰ نسخه.

۲-۸۷-۶۳۰۲-۹۶۴ شابک:

چاپ اول

راوی در این داستان دکتر 'ارتور' نام دارد که از وضعیت سقط جنین در آمریکا به ویژه ایالت 'نوستون' وقایعی را باز می‌گوید. 'خانم راندال'، دختر جوانی است که مادرش را از دست داده پدر او رئیس یکی از بیمارستان‌های شهر است. او به تدریج به مواد مخدر گرایش پیدا می‌کند و پس از حامله شدن نیز قصد دارد جنین را از بین ببرد، اما در بیمارستان‌های شهر این کار ممنوع است و کاتولیک‌ها به شدت با آن مخالف‌اند، اما گروهی دیگر از پزشکان که اعتقاد به سقط جنین دارند و معتقدند فرزند ناخواسته نباید به دنیا بیاید، به دور از چشم پلیس به این کار مبادرت می‌ورزند؛ این در حالی است که 'خانم راندال' بدون دسترسی به این گروه اقدام به سقط جنین می‌کند که همین امر به مرگ او می‌انجامد. در نتیجه جنال اصلی شخصیت‌های داستان بر سر این قضیه پیش می‌آید که اگر این کار آزادانه و قانونی صورت بگیرد امثال 'خانم راندال' زنده می‌مانند و مشکلات روحی آنان نیز برطرف می‌گردد و جامعه پزشکی آمریکا باید به این 'لحظه نیاز' توجه نمایند.

چاپ اول

۳۲۱- مهتاب روی تاب خالی: داستانهای کوتاه امروز آمریکا. مترجم: اسدالله امیری. - تهران: معیار. - ۳۳۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۵۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

... The moon of some swings

شابک: ۶-۶-۷۰۱۱-۹۶۴

در مجموعه حاضر، ۲۸ داستان کوتاه گردآمده که این داستان‌ها از میان کتاب‌ها و مجلات مختلفی انتخاب و به

فارسی ترجمه شده است. پارهای از این داستان‌ها، تصویری از فن‌آوری پیشرفته

و تمات آن هستند. بدین ترتیب، موضوع برخی از این داستان‌ها، عبارت است از بیماری‌های جدید، نظیر 'ایدز' و دل مشغولی‌هایی که انسان معاصر در برابر این بیماری‌ها دارد.

چاپ اول

۳۲۲- هیچ گلی برای من نفرست.

ساندرا براون؛ مترجم: لیلی کریمان‌نویز؛ مترجم: محمدرضا عزیزی. - تهران: توفیق آفرین. - ۲۴۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۵۰۰ نسخه.

۱-۱۰-۷۱۳۷-۹۶۴ شابک:

در این داستان، 'الیسا راسل' زنی است که با دو فرزند خویش به تعطیلات می‌رود و در آن جا به طور تصادفی با 'پرس ریونولتز' آشنا شده همین امر زمینه‌ساز عشقی قوی میان این دو می‌شود، اما 'پرس ریونولتز' با مشکل بزرگی مواجه است که مانع از زندگی این دو می‌شود، زیرا...

شعر انگلیسی

چاپ اول

۳۲۳- 'جادوی بی‌خیالی' معرفی ترانه‌های گروه رولینگ استونز. شاعر: میک جگر، کیت ریچارد؛ مترجم: کیوان هنرمند. - تهران: مس. - ۲۵۲

ص. - رقی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۳-۷۳۸۰-۰۰۰-۹۶۴

۳۲۴- ترانه‌های کریس دی‌برگ.

کریس دی‌برگ؛ مترجم: امیرعلی محبی، کاوه آریایی. - تهران: بهنام. - ۲۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The lyrics of chris de burgh

۳-۵۶۶۸-۰۰۰-۹۶۴ شابک:

چاپ اول

۳۲۵- 'خدا، مسیح آرامش' ترانه‌های انیگما ۱۹۹۰-۲۰۰۰ مجموعه اشعار مایکل کرتو.

مترجم: مایکل کرتو، حبیب گوهری‌راد. - تهران: کلیدطلایی، دژ. - ۱۲۰ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۱-۱-۹۲۸۵۶-۹۶۴

'ترانه‌های انیگما' مشتمل بر دو آلبوم است که علاوه بر ترجمه فارسی، متن انگلیسی سروده‌ها، همراه با چند سروده به زبان فرانسه به چاپ رسیده است. یادآور می‌شود گروه موسیقی 'انیگما' با موسیقی و اشعار 'مایکل کرتو' به فعالیت هنری مشغول است. یکی از سروده‌های این مجموعه این گونه آغاز می‌شود: می‌خواهیم به نام عیسی مسیح به سوی / آرامش برویم، خدایا کمکمان کن / در این راه مومنان حقیقی را فقط در میان / کودکان و فرشتگان خواهیم یافت... /

نمایشنامه انگلیسی ۸۲۲

چاپ اول

۳۲۶- 'احمق: صحنه‌هایی از نان و عشق'. احوارد باند؛ مترجم: بهزاد قادری، یدالله آقاعیاسی. - تهران: سیده سحر. - ۱۰۸

ص. - یالتویی (مقوایی). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The fool (scenes of bread & love)

۱۲-۱۰-۷۱۰۱-۹۶۴ شابک:

چاپ اول

۳۲۷- پسر خانواده وینسلو.

ترنس رایتگان؛ مترجم: علی مجتهدی. - تهران: نمایش. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The winslow boy

۳۱-۵۵۹۶-۹۶۴ شابک:

این نمایش‌نامه که براساس یک محاکمه حقوقی مشهور در انگلیس تدوین شده، مربوط به حمایت از یک شهروند - در مقابل مقام سلطنت انگلیس - است. در اکتبر ۱۹۰۸ دانشجویی به نام 'جرج' در کالج نیروی دریایی 'آربورن' متهم به سرقت حواله پستی به مبلغ ۵ شلینگ، با رای دادگاه محکوم می‌شود و از کالج اخراج می‌گردد؛ اما او بعدها بی‌گناهی خود را اثبات می‌کند؛ در حالی که...

چاپ اول

۳۲۸- تعلیم ریتا.

ویلی راسل؛ مترجم: فرشته وزیری‌نسب. - تهران: سبیده سحر. - ۸۴ ص. - جلد دوم. - یالتویی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Educating rita

۶-۶-۷۱۰۱-۹۶۴ شابک:

گفت و گوهای این نمایش‌نامه بین دو چهره رد و بدل می‌شود. 'ریتا' دانشجویی است که می‌خواهد از زندگی عادی معمول خارج شود و همچون افراد تحصیل کرده محیط بیرونی و دنیای درونی خود را رنگ و لعاب دیگر ببخشد.

شخصیت دیگر نمایش، استاد او "فرانک" مردی پنهان ساله و الکلی است که به

کار نوشتن و تدریس مشغول است. "ریتا" از همسرش گریزان است. او به استاد خود پناه برد، تا هویت اصلی خود را باز جوید و...

چاپ اول

۳۲۹- دریا. انوار باند؛ مترجم: یدالله آقاعباسی. - تهران: سیده سحر. - ۸۳ ص. - جلد دوازدهم. - پالتویی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The sea ۹۶۳-۷۱۰۱-۰۸-۲ شابک:

صحنه آغازین این نمایش نامه تصویری است از تاریکی و تند: باد می‌غرد و بر آبها می‌کوبد و زمین بر خود می‌لرزد. صدایی از درون آب و طوفان برمی‌خیزد و کمک می‌خواهد، اما یکی که در ساحل به سر می‌برد بی‌اعتنا به این صداست... نویسنده در مقدمه کتاب تصریح می‌کند: "دریا نماد امید است که بختها و فرصت‌های نوین و ملامت آن را توجیه می‌کنند. وقتی آدم در مورد اموری که با زندگی او بیشترین سر و کار را دارد، یعنی درگیری اخلاقی با زندگی، دست به کار نمی‌زند، زندگی معنای خود را از دست می‌دهد. بی‌تفاوتی، بدبینی، شبه فلسفه (ما همه حیوانیم)، شبه روان‌شناسی (ما همه اساسا خود خواهیم) و

شبه دانش (ما همه نیاز به عمل تجاوزکارانه داریم)، همه این‌ها در جهت تقویت آن نکته شبه حکیمانه‌اند که می‌گوید: زندگی پوچ است. اگر من می‌بایست نامی بر تاثیرم بگذارم، آن را "تاثیر بخردانه" می‌نامیدم.

چاپ اول

۳۳۰- عصرانه لعنتی، بی‌سرپناه. جان بوئن، باری برمنج؛ مترجم: محمود صحرایی. - تهران: نمایش. - ۱۵۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Trevor, no quarter ۹۶۳-۵۵۹۶-۲۲-X شابک:

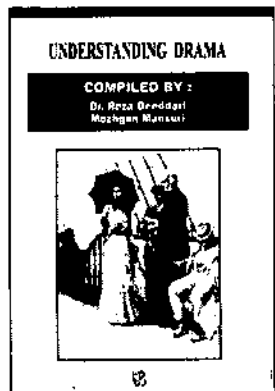

کتاب از دو نمایش نامه شکل گرفته است که عبارت‌اند از: "عصرانه لعنتی / جان بوئن" و "بی‌سرپناه / باری برمانز". نمایش نامه اول (عصرانه لعنتی) تصویری از زندگی دو دختری است که با هم در یک آپارتمان مشترک زندگی می‌کنند. آنها ناگزیر باید مطابق سلیقه خانواده ازدواج کنند و ظاهرا سخت تحت فشار خانواده هستند. "چین کمیتون" و "سارا لاورنس" تدبیری می‌اندیشند تا شاید یک چند از این فشار در امان بمانند؛ در حالی که این امر، واقعه طنزآمیزی را سبب می‌شود که نمایش براساس آن شکل گرفته است.

چاپ اول

331- Understanding drama. Mozghan, Reza Deedati Mansuri. - تهران: ره‌نما. - ۸۱۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک:

"جیمه شنی / انوار الدی". در بخش دوم کتاب نیز دو مقاله با عناوینی از این دست، گنجانده شده است: "فن شعر / ارسطو"، "تراژدی / دیوید هیوم"، "تراژیک /

رالف والدو امرسون و اصول نقد ادبی / آی. اریچاردز.

داستان انگلیسی

چاپ اول

۳۳۲- آتیلا. لویی دول؛ مترجم: جلال نعمت‌اللهی. - تهران: گیتی. - جلد هفدهم. - وزیری (سلفون). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Attila ۹۶۳-۵۵۹۶-۰۳-۲ شابک:

جلد هفدهم و هیجدهم از رمان تاریخی "آتیلا" مربوط به همین شخصیت یعنی پادشاه قبیله "هون" است که در سال ۳۳۲ میلادی بر امپراتوران روم شرقی و روم غربی غلبه کرد. شهرهای "گل" را تخریب نمود، بسیاری را از دم تیغ گذراند و ملل مغلوب را به پرداخت خراج مجبور ساخت. اما سرانجام از "آلیسیوس"، "مروه" و "شودوریک" - که با یک دیگر متحد شده بودند - شکست خورد و عاقبت در سواحل دانوب مستقر شد و در سال ۴۵۳ در همان جا درگذشت.

چاپ اول

۳۳۳- آتیلا. لویی دول؛ مترجم: جلال نعمت‌اللهی. -

تهران: گیتی. - ۳۷۸ ص. - جلد هجدهم. - وزیری (سلفون). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۱۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Attila ۹۶۳-۵۵۹۶-۰۶-۷ شابک:

۳۳۴- سرگذشت حاجی بابای اصفهانی.

جیمز جاستی-نین موریه؛ مترجم: حبیب اصفهانی؛ ویراستار: جعفر مدرس صادقی. - تهران: نشر مرکز. - ۳۳۲ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۹۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۸۰۰ نسخه. شابک:

۹۶۳-۳۰۵-۵۰۲-۷

چاپ اول

۳۳۵- عشق و جنون. فردریک فورسایت؛ مترجم: جمشید اسکندانی. - تهران: ثالث. - ۳۷۲ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه. شابک:

۹۶۳-۶۲۰۲-۵۰-۲

کتاب مشکل از پنج داستان از "فردریک فورسایت" است که با این عناوین به فارسی ترجمه شده است: "عشق و جنون"، "انتقام"، "روزهای نحس"، "بازجویی بی‌نتیجه" و "آدم محتاط و دوراندیش". در داستان نخست، قهرمان اصلی مردی است به نام "مارک سنترسن" با سه زندگی کاملاً متفاوت (زندگی معمولی و اجتماعی، زندگی خصوصی و زندگی مجرمانه). در زندگی معمول و اجتماعی، شخصیتی است که در سر تا سر لندن، به موفق‌ترین و خوش‌شانس‌ترین ثروتمند جوان مشهور است و در زندگی خصوصی نیز آن چنان به ظاهر بیچیده نمی‌نماید، اما لایه سوم زندگی او آن چنان مجرمانه حفظ شده که همواره سعی دارد با دقت و احتیاط چیزی از آن به بیرون درز ننماید. این زندگی در واقع تنهایی جانکاه و زجرآوری است که او را شدیداً عذاب

می‌دهد و...

چاپ اول

۳۳۶- فرعون (پیوندگان افق). جون مارشال گرانت؛ مترجم: هادی عادلپور. - تهران: کوشش. - ۴۸۸ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Winged pharaon ۹۶۳-۶۳۲۶-۰۰-۵ شابک:

نگارنده در این رمان تاریخی، کوشیده است با شرحی مفصل، مرحله‌ای پر رمز و راز از تاریخ فراعنه مصر را منعکس نماید. وی درباره این رمان خاطر نشان می‌کند: "سابق کتاب... بیان‌کننده تاریخ ملتی قدیمی است که مظلوم واقع شده است و آنها توانستند بالاخره ظلم و ستم را که در 'ست' ربانوع ترس و تاریکی فرعون تجلی می‌کند، از خاک کشورشان بزدایند. گفتنی است وقایع این داستان حدود ۲۵۰۰ سال قبل از میلاد مسیح اتفاق افتاده است.

نمایشنامه آلمانی

۸۳۲

چاپ اول

۳۳۷- بیدرمن و آتش‌افروزان. ماکس فریش؛ مترجم: علی‌اصغر مقصودی. - تهران: سیده سحر. - ۸۴ ص. - جلد نهم. - پالتویی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Biedermann & the firebugs ۹۶۳-۷۱۰۱-۰۵-۸ شابک:

"بیدرمن و آتش‌افروزان" نمایش‌نامه‌ای است از "ماکس فریش". نویسنده سوئیس - که براساس خاطرات روزانه نویسنده در حوادث ۱۹۴۸ مربوط به رویدادهای چکسلواکی، تدوین گردیده است. شخصیت اصلی نمایش، "بیدرمن"، نماینده طبقه متوسط متمکن است که

خود را وقف بنگاه تجاری کرده است.

شخصیت او به گونه‌ای است که نمی‌تواند در لحظه بحرانی، عمل کند. رفتار مودبانه او در مقابل آتش افروزان - به منزله مهمانان محترم - منجر به تسریع فاجعه می‌شود و...

چاپ اول

۳۳۸- مرگ دانتون.
گئورگ بوشنر؛ مترجم: پیداله آقاعباسی. - تهران: سید سحر. - ۱۲۰ ص. - جلد هفدهم. - پالتویی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

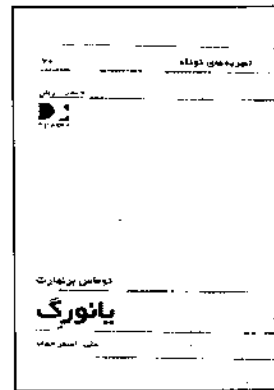
Danton's death
۹۶۴-۷۱۰۱-۱۳-۹
شابک:

در این نمایش‌نامه، چگونگی درگیری دانتون و روبسییر - از رجال سیاسی دوره انقلاب فرانسه - به تصویر کشیده می‌شود و در کنار آن کشمکش تاریخ نو جناح سیاسی، یعنی جناح میانه‌رو و افراطی در فرانسه - همراه با درگیری شخصیت‌ها روایت می‌گردد.

چاپ اول

۳۳۹- یانورگ.
توماس برنهارت؛ مترجم: علی اصغر حداد. - تهران: تجربه. - ۲۲ ص. - پالتویی (شمیز). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک:

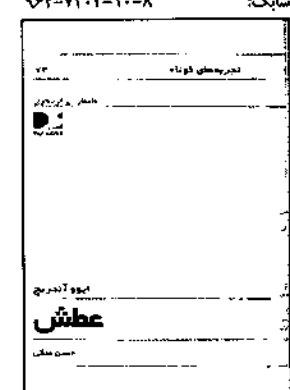
راوی در این داستان کوتاه جوانی است که از چگونگی زندگی خود در شهر 'یانورگ' سخن می‌گوید و طی آن وضعیت روحی خود را نیز بازگو می‌کند. دایی او مسبب اصلی مرگ مادرش است و او از این شخص بسیار متنفذ و صاحب سرمایه نفرتی عظیم در دل دارد. او به پیشنهاد دایی، در یکی از معادن سنگ او - در دفتر فروش - مشغول به کار می‌شود. تصویرش این است که شاید بتواند در میان روستاییان رابطه‌ای انسانی برقرار کند و از وحشت تنهایی در شهر بگریزد؛ در حالی که...

ادبیات سایر زبانهای ژرمنی
۸۳۶

چاپ اول

۳۴۰- عطش.
ایوو آندریچ؛ مترجم: حسن ملکی. - تهران: تجربه. - ۲۴ ص. - پالتویی (شمیز). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Thirst
۹۶۴-۷۲۰۴-۱۰-۸
شابک:

وقایع این داستان کوتاه مربوط به اشغال اتریشی‌ها و هجوم آنان به سرزمین یوگسلاوی است که در آن هنگام، دست‌های از راه‌زنان نیز امنیت بعضی از مناطق را بر هم زده بودند. فرماندهی جوان در دهکده‌ای استقرار یافته و با همسر جوانش در آن جا به سر می‌برد. او...

ماموریت دارد تا راه‌زنان را دستگیر نماید سرانجام پس از ماه‌ها تلاش بی‌نتیجه، سر دسته راه‌زنان به دام می‌افتد. او زخمی و نالان در زیر زمین اتاق فرمانده و همسرش زندانی است و از نگهبان آب طلب می‌کند. همسر فرمانده که خواش از ناله‌های زندانی آشفته شده با خود می‌اندیشد: انتقام تا کی؟ انگار همه‌شان بر فراز صخره‌ای گیج گیج می‌روند و به زودی همه با هم، در شبی چنین، یا سر در تاریکی و خون و عطش و فجایع نامعلوم سقوط خواهند کرد.

نمایشنامه فرانسوی
۸۲۲

چاپ اول

۳۴۱- بیتوس بیچاره.
ژان آتوی؛ مترجم: پیداله آقاعباسی. - تهران: سید سحر. - ۸۳ ص. - جلد یازدهم. - پالتویی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Poor bitos
۹۶۴-۷۱۰۱-۰۷-۳
شابک:

صحنه آغازین نمایش‌نامه، تالار بزرگی است که در آن 'فیلیپ' - یکی از شخصیت‌های نمایش - کلاه گیس و دستمال گردن دوره انقلاب فرانسه پوشیده است. این تالار در واقع همان محلی است که در سال ۱۷۹۲ دادگاه انقلاب فرانسه در آن جا برگزار گردید. صاحب اصلی تالار 'ماکسیم' است که قصد دارد آن را بفروشد. اما قبل از آن، او می‌خواهد در آن جا مجلس مهمانی ترتیب دهد و چهره‌هایی را به نمایش بگذارد تا ضمن مرور خاطره انقلاب فرانسه، جنال میان شخصیت‌های انقلابی و مقلاتی همچون دانتون و روبسییر، به تصویر کشیده می‌شود.

چاپ اول

۳۴۲- توپاز: نمایشنامه در چهار پرده.
مارسل پاتیل؛ مترجم: سیف‌الله گلکار. -

تهران: پژوهنده. - ۲۲۴ ص. - رقصی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۱۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Topaze
۹۶۴-۶۳۰۲-۴۸-۳
شابک:

شخصیت اصلی این نمایش‌نامه معلمی است به نام 'توپاز' که کار خود را با جدیت و صداقت تمام دنبال می‌کند. در کلاس درس او چندین جمله اندرزگونه و اخلاقی بر دیوار نوشته شده است، اما او در جامعه‌ای بسیار ضد اخلاقی زندگی می‌کند؛ حتی در روابط مدرسه، به ویژه مدیر مدرسه که از آن با نام 'موش' یاد می‌شود، نشانه‌هایی از پول پرستی، خلاف، و روابط غیر انسانی به چشم می‌خورد. قهرمان داستان در چنین محیطی وقایع و ماجراهای غیر اخلاقی بسیاری را مشاهده می‌کند و حتی یک بار در کلاس خاطر نشان می‌سازد: 'بچه‌های من! این اندرزه‌ها و مثل‌هایی را که شما بر در و دیوار می‌بینید احتمالاً در زمان‌های پیشین، مضائق درستی داشته‌اند. اما امروز می‌توان گفت که آنها به کار نمی‌آیند و مردم را به اشتباه می‌اندازند. هنگامی که می‌بینیم افراد نابکار، در هر کاری شریک شده و به نوا می‌وسند، به این نتیجه می‌رسیم که در این دوره، کوچک شمردن این اندرزه‌ها و ضربه‌مثل‌ها آغاز رسیدن به ثروت و شانس است! اگر آموزگاران شما هم اندکی واقعیت‌ها را درک می‌کردند، و آنها را به شما می‌آموختند، اکنون یک آدم مفکوک نبودید.'

چاپ اول

۳۴۳- هتل اسپالاردید.
ژان ژنه؛ مترجم: فریبا کامکاری، فرشید محسن‌زاده. - تهران: سید سحر. - ۴۸ ص. - جلد پانزدهم. - پالتویی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Splendid's
۹۶۴-۷۱۰۱-۱۱-۲
شابک:

این نمایش‌نامه به شیوه 'تئاتر در تئاتر' نوشته شده است. شخصیت‌های اصلی نمایش، در صحنه، نقش اصلی خود را فراموش می‌کنند و مطابق رویاهای خود، به صحنه می‌آیند. به محض آن که پرده بالا می‌رود، کانگسترها همچون افراد ثروتمند ظاهر می‌شوند، تنها مامور پلیس اونیفورم خود را بر تن دارد، اما او نیز به تدریج نقش خود را تغییر می‌دهد و در نقش دزد بازی می‌کند و 'در آرمانش به خیانتی نه چندان سنگین تن در می‌دهد' و بدین ترتیب، همه اشخاص نمایش بر هویت خویش سربوش می‌گازند و آرام به سوی مرگ گام بر می‌دارند.

چاپ اول

۳۴۴- هنر.
یاسمینا رضا؛ مترجم: مهرنوش بهبودی، بهمن کیارستمی. - تهران: مامور. - ۸۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک:

۹۶۴-۹۲۱۳۷-۴-۷

داستان فرانسوی
۸۲۲

چاپ اول

۳۴۵- بالزاک و دخترک خیاط
چینی = Balzac et "la petite tailieuse chinoise".
دای سیچی؛ مترجم: بهاره جواهری. - تهران: دشتستان. - ۱۸۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک:

نویسنده در این داستان، خاطرات خود را از کشور چین باز می‌گوید. ماجرا از این قرار است که در سال ۱۹۶۸، ژنرال فرمان 'ماتو' مبنی بر تعطیلی دانشگاه‌ها و اعزام دانش‌آموزان به روستاها برای باز پروراندن شدن، راوی نیز به همراه دوستش 'لوتو' به یکی از روستاهای دور دست کوهستانی اعزام می‌شود. در آن جا جز از درس‌های علوم پایه که به صنعت و کشاورزی محدود می‌شود،

خبری از سایر درس‌ها نبود و تنها منبع فکری دانش‌آموزان کتاب‌های منحصر به این دو رشته بود، در نتیجه از دسترس و خواندن کتاب‌های دیگر به کلی منع شدند. در آن روستای عقب افتاده، به طور اتفاقی چمدانی در اختیار راوی قرار می‌گیرد با کتاب‌هایی از بالزاک، ویکتور هوگو، استاندال، فلور، روسن رولان، روسو، تولستوی، گوگول، داستایوفسکی، دیکنز، امیلی برونته و دیگران که همین امر زمینه‌ساز تحول عظیمی در راوی و دوستش "لوتو" می‌شود. "لوتو" به دخترکی روستایی عشق می‌ورزد و کتاب‌ها را این مخفیانه برای او نیز می‌خواند و این دخترک ساده دور از فرهنگ را کاملاً متحول می‌سازد. این دخترک خیاط سرانجام به دیار دیگری می‌رود و هنگام خنک‌افطی با لوتو این جمله از بالزاک را بر زبان می‌آورد: "زیبایی زن نتیجه‌ای است که بهایی برایش نمی‌شود قاتل شد."

چاپ اول

۳۴۶- تصاویر زیبا.
سیمون دو بووار؛ مترجم: کاوه میرعباسی.
تهران: هاشمی. - ۲۲۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / نسخه ۳۳۰۰
عنوان به لاتین:
Les belles images
شابک: ۹۶۳-۷۱۹۹-۰۱-۵

تصاویر زیبا اثر سیمون دو بووار که به گونه ایجاز و توصیفات ساده و بی‌پیرایه

نگاشته شده، رمانی است که در آن، بیگانگی زنان در جامعه بزرگ، مدرن و مصرف‌گرا به تصویر کشیده می‌شود. شخصیت اصلی رمان "لورانس" زن جوانی است که با مهندس معماری ازدواج کرده و در یک موسسه تبلیغاتی کار می‌کند. او دلشوره میهمی در زندگی خود دارد که قادر به باز شناختن نیست تا از قید آن رهایی یابد. او ظاهراً وضعیت با ثباتی دارد و از رفاه مادی برخوردار است. زندگی‌اش به مثابه مجموعه‌ای از "تصاویر زیبا" است؛ آبارت‌نمان مجلل، موقعیت اجتماعی رضایت‌بخش، معاشرت‌های خوشایند، مسافرت، داشتن شوهری که به او عشق می‌ورزد و برایش احترام قائل است. "لورانس" کارش را دوست دارد و بچه‌هایش به تمییز او "باهوش و بازمه‌اند". با این همه، او خوشبخت نیست. لورانس برای رهایی از وضع موجود که او را سعادتمند نساخته، خود را درگیر ماجرای عاشقانه می‌کند و با "لوسین" - یکی از همکاران خود - ارتباطی نزدیک برقرار می‌سازد، اما این نیز او را از یک نواختی بی‌روح و کسل کننده نمی‌رهاند. لورانس، سرخورده، به پدرش پناه می‌برد؛ پدری که از مادرش جدا شده و در کنج انزوا، خود را به مطالعه مشغول کرده است. در حالی که ارتباط با پدر هم او را از این ورطه نجات نمی‌دهد؛ زیرا او خود دریافت است شخصیتی که از خود به دیگران عرضه می‌دارد با کیستی واقعی - اش سنخیتی ندارد و او به واقع نمی‌داند چگونه و علیه چه کسی باید طغیان کند.

چاپ اول

۳۴۷- خیابان بوتیک‌های تاریک.
پاتریک مودیانو؛ مترجم: فروغ احمدی.
تهران: ترفند. - ۲۲۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / نسخه ۲۰۰۰
عنوان به لاتین:
Rue des boutique obscures
شابک: ۹۶۳-۹۲۶۸۲-۸-۰

پاتریک مودیانو؛ مترجم: فروغ احمدی. تهران: ترفند. - ۲۲۰ ص. - رقصی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / نسخه ۲۰۰۰

آنچه در این رمان روایت می‌شود زندگی شخصیتی است که گذشته خود را فراموش کرده است. اما او تلاش می‌کند به هر نحو شده گذشته پر خائنه خود را به نوعی به یاد آورد. او به هر حال، اندک اندک ردپایی از گذشته خود پیدا می‌کند و به یاد می‌آورد هنگامی را که با همسرش قصد داشته از مرز فرانسه به سوئیس بگریزد. این واقعه مربوط به زمانی است که ارتش نازی به فرانسه یورش برده است و این مرد به همراه همسرش در نزدیکی مرز فرانسه از طریق دلالان قصد دارد قدم به خاک سوئیس بگذارد. اما او فریب می‌خورد و دلالان به‌رغم پولی که از او می‌گیرند، او را در میان برف‌های کوه آلپ رها می‌سازند و پس از چندی همسرش سر به نیست می‌شود. این واقعه چنان بر جان آن مرد اثر می‌گذارد که دچار شوک می‌گردد و به اعماق تاریکی و فراموشی فرو می‌رود...

۳۴۸- لیدی ال.

رومن گاری؛ مترجم: مهدی غبرائی.
تهران: ناهید. - ۲۱۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / نسخه ۲۲۰۰
شابک: ۹۶۴-۶۲۰۵-۱۹-۳

در این رمان، لیدی ال امروز، بانوی اشرافی پیر و مشهوری که مورد احترام جامعه اشرافی انگلیس است، در کاخی بزرگ هنگام برگزاری جشن هشتادمین سال تولد، در احاطه خیل نوادگان نشسته است و به گذشته‌ها می‌اندیشد و خاطراتش را برای "سر پرسی پیر" حکایت می‌کند. او که دختری از طبقات فرودست و نامش "آنت" بود، بر اثر ناملاایمت زندگی زمانی تن به فحشا داد و سپس عاشق جوانی به نام "آرمان دی" شد که از جوانان پر شور اواخر قرن نوزده بوده از فسادان جنبش انارشستی و در صدد نابودی دنیای قدیم و بنا گذاشتن دنیای نو بود. آرمان دی می‌خواست از او وسیله‌ای بسازد و در محافل اشرافی نفوذ کند تا بتواند منابع مالی مبارزه با اشراف و بورژوازی را فراهم آورد. با این همه،

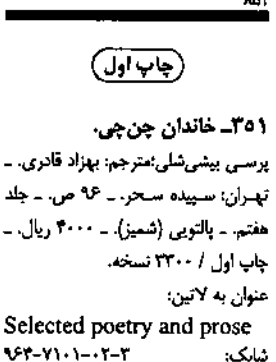
مبارزه بین عشق و آرمان نیز شروع می‌شود و "آنت" که دلداری را به تمامی برای خود می‌خواست تاب نمی‌آورد که سرسپرده آرمان باشد و زندگی خود و او را فدای آن کند. پس درصدد چاره بر می‌آید و...

نوشته‌های گونه‌گون فرانسوی

۳۴۹- خاطرات.
سیمون دوبوار؛ مترجم: قاسم صنوی.
تهران: توس. - ۷۲۴ ص. - جلد دوم. - رقصی (گالینگور). - چاپ دوم / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
La porce de l'age
شابک: ۹۶۴-۳۱۵-۵۲۹-۳

۳۵۰- خاطرات (اجبار).
سیمون دو بووار؛ مترجم: قاسم صنوی.
تهران: توس. - ۸۶۰ ص. - جلد سوم. - رقصی (گالینگور). - چاپ دوم / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۱۵-۵۳۰-۷

۳۵۱- خاندان چن چی.
پرسی بیشی شلی؛ مترجم: بهزاد قادری.
تهران: سپیده سحر. - ۹۶ ص. - جلد هفتم. - پالتویی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Selected poetry and prose
شابک: ۹۶۴-۷۱۰۱-۰۲-۳

نمایش‌نامه حاضر، شرح واقعه‌ای است که در سال ۱۵۹۹ در دوران حکومت پاپ کلمنت هشتم روی می‌دهد. ماجرا از این قرار است که "چن چی" مردی است سالخورده که در قصرش زندگی می‌کند، اما او پس از آن که عمری را به هرزگی

و شرارت سپری می‌کند، عاقبت دستخوش نفرتی سرکش از جانب فرزندانش می‌شود. دخترش "بناتریچه" پس از تلاش‌های طولانی و بی‌پایان برای فرار از آنچه او کله‌دار شدن مدام تن و ذهن می‌پندارد، عاقبت با یاری نامادری و برادرش، کمر به قتل پدر می‌بندد. بناتریچه در واقع انسان مهربان و نازک طبع است؛ موجودی که برای پرستش و ستایش ساخته شده اما این گونه در اثر جبر و ستم، از طبیعت خود دور می‌شود. جرم او خیلی زود آشکار می‌گردد و با وجود شفاعت‌های بلند پاپ‌گان رم، او و همه کسانی که شریک جرم‌اند به مرگ محکوم می‌شوند. این در حالی است که پدرش "چن چی" در دوران زندگی بارها به خاطر قتل‌های گوناگون، عفو خویش را به قیمت چند صد هزار سکه زر، از پاپ خریداری کرده بود. شاید انگیزه پاپ برای کشتن بناتریچه این باشد که حس کرده خزانه‌اش از یک منبع سرشار درآمد بی‌پایه گشته است.

چاپ اول

۳۵۲- خاندان چن چی.
آنتون آرئو؛ مترجم: بهزاد قادری.
تهران: سپیده سحر. - ۷۲ ص. - جلد هشتم. - پالتویی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

The cenci
شابک: ۹۶۴-۷۱۰۱-۰۳-۱

آنتون آرئو؛ نمایش‌نامه حاضر را از "پرسی بیشی شلی" در "خاندان چن چی" نیز از آثار استاندال الهام گرفته است. بدین ترتیب، "خاندان چن چی" تنوین دیگری است که خود آنتون آرئو آن را به صحنه آورد و در سال ۱۹۲۵ خود در نقش "چن چی" ایفای نقش کرد. در این نمایش‌نامه "بناتریچه" که دختری نرم‌خو و آرام است کمر به قتل پدر - چن چی - می‌بندد، زیرا پدر عمری را به هرزگی و شرارت سپری کرده و چندین قتل از او سر زده است. اما همواره با پاپ کنار آمده

و غفو خویش را با سکه‌های زر خرید
است. در انتهای کتاب، نوشته‌ای از "ژاک
دریدا" درباره تأثیر به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۳۵۳- روز از نو، روزی از نو.

داریو فو، مترجم: عباس فاطمی. - تهران:
تجربه. - ۲۲ ص. - پالتویی (شمیز). -
۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Rise and shine

شابک: ۹۶۴-۷۲۰۴-۰۴-۳

اردوندو، "جده"، "دوتل" و "توتلی دیگر".

۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

شابک:

Makrhub
۹۶۴-۳۲۸-۰۶۴-۰

ادبیات یونانی جدید

۸۸۹

چاپ اول

۳۵۹- سفرها.

نیکوس کازانتزاکیس، مترجم: محمد
دهقانی. - تهران: جامی. - ۲۴۰ ص. -
رقعی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۲۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۲۰-۰۵-۸

"نیکوس کازانتزاکیس" در این کتاب - که
ابتدا به صورت یادداشت‌ها و گزارش‌های
پراکنده به طبع رسیده بود - شرح سفر
خود را به ایتالیا، قبرس، فلسطین و مصر
باز می‌گوید. او طی سال‌های ۱۹۲۶ و
۱۹۲۷ به این سرزمین‌ها سفر کرد.
کازانتزاکیس در این سفرها، علاوه بر ذکر
مشاهدات و پاره‌ای از آداب و سنن ملل
یاد شده اندیشه‌های خود را نیز عیان
می‌سازد. برای نمونه، بخش آغازین سفر
به "ایتالیا" این گونه به فارسی ترجمه
شده است: "نخستین چهره‌ای که در
ایتالیای فاشیست انتظارم را می‌کشد،
سیمای سرشار از تواضع و عاطفه سن
فرانسیس اسیزی بود. اسپانیا را به نیت
حضور در جشن هفتصدمین سال میلاد
او بی‌درنگ ترک گفته بودم. موسولینی
این روز را تعطیل ملی اعلام کرد. گویی،
رهرو طریقت فقر، تسلیم و عفاف، خود
نیز به جرگه پیراهن سیاه پیوسته بود.
در چنین روزهایی چه بسیار روزنامه-
نویسان و فیلسوفانی که وظیفه خطیر
کشف فضایل قدسی را در خصایل
رفتاری نیروهای مسلح فاشیسم بر دوش
داشتند. ساز اسیزی تا روم - دختر ماده
گرگ - پس از سن فرانسیس مشتاق
دیلار موسولینی بودم. تاکنون تنها دو راه
برای دیدن روم می‌توانستی بیابی: الف:

بدین ترتیب، در داستان، "اولریکا" که
عنوان یکی از داستان‌های "خورخه
لوئیس بورخس" است، راوی در عهد
سالخوردگی و به طور اتفاقی و گذرا با
زنی فمینیست آشنا می‌شود؛ زنی که
نمی‌خواهد تقلید مردها را در یابورد، زیرا
از بوی توتون و مشروبشان بدش می‌آید.
هر دو شخصیتی فرهیخته دارند و پس از
راه پیمایی کوتاه در فضای طبیعت،
علاقه و عشق خود را - هر چند گذرا -
به یک دیگر ابراز می‌کنند.

ادبیات پرتغالی

۸۶۹

۳۵۵- اعترافات یک سالک.

پائولو کوئیلو، مترجم: دل‌آرا قهرمان. -
تهران: بهجت. - ۲۳۲ ص. - رقی
(شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم /
۲۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۷۱-۳۳-۹

۳۵۶- تقریبا شیء.

ژوزه ساراماگو، مترجم: علیرضا زارعی. -
تهران: معیار. - ۱۷۳ ص. - رقی
(شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /
۱۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۱۵۲۶-۵-۲

۳۵۷- کوری (هیولای سفید).

ژوزه ساراماگو، مترجم: مهدی غبرائی. -
تهران: نشر مرکز. - ۳۶۴ ص. - رقی
(شمیز). - ۱۹۵۰۰ ریال. - چاپ سوم /
۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Blindness
۹۶۴-۳۰۵-۶۷۴-۸

شابک:

۳۵۸- مکتوب.

پائولو کوئیلو، مترجم: وحید
بهلول، ویراستار: ارمغان جابری. -
تهران: یکسان. - ۲۳۴ ص. - رقی
(شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم /

به سان گوته با نخستین پیکره‌ها و
شگفتی مشاهده ویرانه‌های باستانی در
آغوش توده زنده مردم و خانه‌هاشان و
تجدید خاطرات فاضلانه تمدن کهن. ب:
چون لوتر با خشم و نفرتی ژرف نسبت
به مردان کلیسا، در روای رومی دیگر،
بکسر زهد و فضیلت...!

ادبیات زبانهای هند و اروپایی

شرقی و سلتی

۸۹۱

چاپ اول

۳۶۰- ژانی گل (درد ملت).

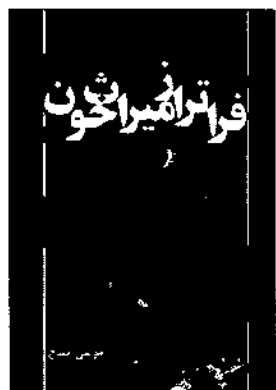
ابراهیم احمد، مترجم: عرفان قائمی فرد. -
تهران: نگاه سبز، ژبان. - ۱۷۸ ص. -
وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۲۹-۳۷-۶

چاپ اول

۳۶۱- فراتر از میراث خون.

گرواردنده: موسی بیج. - تهران: پالیزان.
- ۱۷۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۲۴۲-۳۴-۰

در کتاب، ترجمه چند شعر از شاعران
فلسطین، با موضوعات مختلفی چون
مقاومت، رهایی، مبارزه، قداکاری و نظایر
آن فراهم آمده است. از سروده‌های این
مجموعه عبارت‌اند از: "خطوطی روی
آب/ محمود درویش"، "بیرق‌ها/ سمیع
القاسم"، "قدس در دو چشم/ راشد
حسین"، "بیست و سه گل/ صالح
هواری"، "به جای مرثیه/ سالم جبران"،
"دریای دیر یاسین/ سهام داوود"، "فراتر از
میراث خون/ ابراهیم نصرالله"، "پایان
ناپذیر/ حافظ علان" و "جنگ سنبله‌ها/
عصام ترشحانی". شب می‌گردد و
خفاشان گرد آمده‌اند/ بر گرد ما/ شب
می‌گردد/ بر گرد خون من/ و به جست و
جوی غنچه‌های گل‌آلود/ اعضا می‌رمی -
کاود/ شب و کشتار نان...!

ادبیات زبانهای افریقایی -

آسیایی (حامی و سامی)

۸۹۲

۳۶۲- الادب السیاسی فی

الاسلام.

صادق آینه‌وند. - تهران: سازمان مطالعه
و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها
(سمت). - ۱۰۰ ص. - وزیری (شمیز). -
۲۵۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۲۵۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:

Political literature in islam
۹۶۴-۳۵۹-۰۲۴-۴

شابک:

چاپ اول

۳۶۳- اشکی و لبخندی به همراه

تندیادها و گفتارهای معنوی.

جبران خلیل جبران، مترجم: مسعود
انصاری. - تهران: جامی. - ۲۲۰ ص. -
رقعی (شمیز). - ۱۸۵۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۲۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۲۰-۰۹-۰

در این مجموعه، سه کتاب از "جبران
خلیل جبران" به فارسی ترجمه شده که
عبارت‌اند از: "اشکی و لبخندی"،
"تندیادها" و "گفتارهای معنوی". اشکی و
لبخندی مجموعه‌ای است که در آن
شصت قطعه از قطعات "جبران" جمع
آمده است. این مجموعه، متضمن
قطعاتی است لطیف برآمده از اندیشه و
خیال "جبران" که در آن عواطف دوران
زندگی در لبنان، حوادثی که در اروپا
"جبران" را به تأثر واداشت، نیز مشکلات
خصوصی و درد و رنج وی، جایگاهی
ویژه دارد. محتویات دو کتاب دیگر نیز
عمدتاً در بردارنده عشق، امید، آرزو،
ایمان و احساس شاعر است.

چاپ اول

۳۶۴- رویایی در مه: نامه‌های

عاشقانه‌ی جبران خلیل جبران به:
می زیاده.

جبران خلیل جبران، مترجم: فرزین
هوسان‌فر. - تهران: معیار. - رقی

(شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Blue flame: the love letters of kahlil ...

۹۶۴-۷۰۱۱-۱۳-۸

شابک:

کتاب حاضر ترجمه‌ای است از نامه 'جبران خلیل جبران' به 'می زیاده' (نویسنده و منتقد فلسطینی) که اغلب با مضمون عاشقانه به رشته تحریر درآمده است. ارتباط این دو نویسنده با مرسله‌ای ساده آغاز می‌شود و رفته رفته در نامه‌های دیگر، درد فلسفی مشترک، و شرح شوریدگی حال بازگو می‌گردد. در انتهای کتاب شرح کوتاهی از زندگی 'می زیاده' و 'جبران خلیل جبران' فراهم می‌آید.

چاپ اول

۳۶۵- سمفونی پنجم جنوب.

گردآورنده: موسی بیج - تهران: پالیزان.

- ۱۶۸ ص. - رقصی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۲۳۳-۳۱-۶

کتاب با مقدمه‌ای درباره 'شمر یانباری عرب' و سرایندگان آن آغاز می‌شود؛ آن گاه ترجمه سروده‌هایی از شاعران عرب فراهم می‌آید که عبارت‌اند از: شاعران سوریه (مانند: زرار قبانی، غاده السمان، محمد عمران، یوسف الخال، محمدعلی شمس‌الدین و شوقی بزیج)، شاعران بحرین (قاسم حداد، فوزیه السندی، حمده خمیس و سید عوینانی)، شاعران

عربستان (ناصر بن احمد و حسن عبدالله القرشی)، شاعران کویت (سعاد الصبیح، صلاح بشیر و حزامه حبیب)، شاعران اردن (مجدی محمد الراشد و عمر شبابه) و شاعران یمن (سهیل پنجم، احمد ابراهیم السید و عبدالله البردونی).

چاپ اول

۳۶۶- عرفان در اندیشه جبران خلیل جبران.

سوسن فروتن شیرازی؛ مقدمه: غلامرضا وطن‌دوست - تهران: به دید - ۲۱۶ ص. - رقصی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۹۹۵-۳۱-۱

نگارنده در قالب شش فصل سعی دارد اندیشه عرفانی 'جبران خلیل جبران' را بررسی نماید. فصل نخست کتاب سروری است بر زندگی 'جبران' و بیان وضعیت محیطی و اجتماعی عصر او؛ چنان که به بلوغ فکری و فرهنگی او نیز اشاره می‌شود. فصل دوم تحت عنوان 'عرفان و جبران خلیل جبران' به تعریف مفهوم عرفان، خاستگاه آن و جهان شمولی مکاتب عرفانی اختصاص یافته است. در فصل سوم با توجه به تعلق 'جبران' به مکتب ادبی رماتیسم، نگارنده، عرفان مطرح در آن مکتب را بررسی نمود، بازتاب آن را در افکار و آرای 'جبران' خاطر نشان کرده است. نویسنده در فصل چهارم، با طرح 'بارقه' های عرفان در آثار جبران، به میزان توجه و تأثیر 'جبران' از آثار غنایی و عرفانی کتاب‌های مقدس (انجیل، قرآن و کتب مقدس هندو و بودا) اشارت نموده، سپس در فصل پنجم بهره‌گیری 'جبران' از شخصیت‌های بزرگ (تاگور، مولانا و دیگران) را بررسی کرده است. فصل ششم نیز مروری است بر مباحث پیشین و بررسی عناصر کلیدی در آثار جبران و تحلیل آنها. در مبحث 'پایان سخن' نیز نگارنده یافته‌های خویش را ارزیابی نموده است. وی خاطر نشان می‌کند: 'عرفان موجود در آثار جبران

عرفانی نیست که به مکتب خاصی تعلق داشته باشد. آثار او با به کارگیری زبان سمبولیک، اشیا و پدیده‌ها را به گونه‌ای پیام‌دار معرفی می‌کنند... شناخت مولفه‌های عرفانی آثار جبران در گرو شناخت منابع تغذیه کننده وی است.

ادبیات زبانهای اورال - آلتایی،

سیبریایی قدیم و ...

۸۹۴

۳۶۷- اربابهای آقچاساز: قتل در بازار آهنگران.

یاشار کمال؛ مترجم: رحیم رئیس-نیا؛ ویراستار: علی کاتبی، علی‌اکبر عبداللهی - تهران: دنیای نو - ۶۸۲ ص. - جلد اول - رقصی (سلفون) - (دوره) ۷۲۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۵۶۴-۶۳-۱

۳۶۸- اربابهای آقچاساز: یوسفجوق یوسف.

یاشار کمال؛ مترجم: رحیم رئیس-نیا؛ ویراستار: علی کاتبی، علی‌اکبر عبداللهی - تهران: دنیای نو - ۷۷۲ ص. - جلد دوم - رقصی (سلفون) - (دوره) ۷۲۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۵۶۴-۶۵-۸

چاپ اول

۳۶۹- ارمغان تائب: در مناقب و مرثی‌نامه معصومین (ع).

گردآورنده: صادق تائب تبریزی - قم: احمدی - ۳۲۰ ص. - جلد هفتم - جیبی (کالینگور) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۹۷-۱۳-X

چاپ اول

۳۷۰- ارمغان تائب: در مناقب و مرثی‌نامه معصومین (ع).

گردآورنده: صادق تائب تبریزی - قم: احمدی - ۴۱۶ ص. - جلد هشتم - جیبی (کالینگور) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۹۷-۱۵-۶

چاپ اول

۳۷۱- پرتو عشق: مدح و مرثی‌چهارده معصوم علیهم السلام.

صالح علی‌نژاد - تهران: احمدی - ۲۸۰

ص. - جیبی (کالینگور) - ۱۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۹۷-۱۸-۰

چاپ اول

۳۷۲- تازا بایا تیلار.

شاعر: علیقلی کاتبی - تهران: اندیشه نو - ۸۸ ص. - جیبی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۳۱-۲۳-۱

کتاب متضمن اشعاری است از 'علیقلی کاتبی' که جعلگی به زبان ترکی و با موضوعات متفرقه، به ویژه 'عشق' فراهم آمده است.

چاپ اول

۳۷۳- جلوه جهاد: مدح و مرثی‌اهل بیت عصمت و طهارت (ع).

شاعر: امین کاظمی - تهران: احمدی - ۵۱۲ ص. - جیبی (کالینگور) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه.

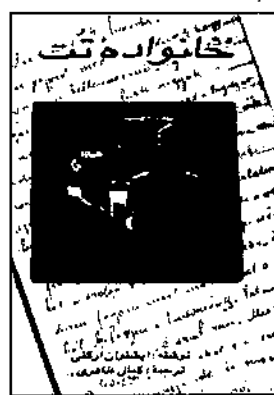
شابک: ۹۶۴-۶۷۹۷-۱۹-۹

چاپ اول

۳۷۴- خانواده ت.

ایشخوان اورکینی؛ مترجم: کمال ظاهری - تهران: وباد - ۱۲۸ ص. - رقصی (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۰۷۰۲-۹-X

کتاب مجموعه پراکنده‌ای است از ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها، کلمات قصار، اشعار کوتاه، لای‌های و نظایر آن که مربوط به سرزمین آذربایجان و زبان

این نمایش‌نامه اثر 'ایشخوان اورکینی' (۱۹۱۲ - ۱۹۷۹) نویسنده مجاری است که وقایع آن در روستایی کوهستانی در روزهای جنگ جهانی دوم روی می‌دهد؛ یعنی هنگامی که ارتش مجارستان در اتحاد با آلمان هیتلری قسمت‌هایی از روسیه را به اشغال خود درآورده است. نمایش‌نامه حاضر در واقع اعتراضی است هنرمندانه علیه بیدادگری، تحقیر و بی-خردی. تمامی ماجرا در سومین تابستان جنگ دوم جهانی، در خانه 'لایوش ت' آتش نشان روستا و پیرامون آن رخ می‌دهد. خواننده (نمایشگر) در این نمایش - نامه، تنها از رهگذر چند نامه و تلگرام از دنیای خارج و حوادث سنگینی که در جبهه روسیه بر سربازان مجار می‌رود، آگاه می‌شود. این نامه‌ها را پستچی خل‌وضع دهکده اغلب پاره می‌کند، اما یکی از نامه‌ها را به مقصد می‌رساند. در این نامه، سرباز 'زولا' ت به خانواده‌اش اطلاع می‌دهد که توانسته است فرمانده خود را راضی کند تا او را به مرخصی بفرستد. بدین ترتیب، خانواده ت با کوششی پر از امید آماده پذیرایی از 'زولا' می‌شوند. از طرفی، یکی از تلگرام‌ها که پستچی پاره کرده دارای این مضمون است: 'صلیب سرخ مجارستان با نهایت تأسف به اطلاع می‌رساند که سرباز وظیفه 'زولا' ت در نبرد با دشمن، قهرمانانه شهید شد'. بدین ترتیب، خانواده ت، بدو اطلاع از وضعیت موجود، همچنان برای دیدار با عزیز خود روز شماری کرده به تلاشی بیهوده برای پذیرایی از او، دست می‌زنند.

چاپ اول

۳۷۵- دنیای سبز آذری زبان‌ها.

اصغر جدائی - قم: طاووس بهشت - ۲۰۸ ص. - رقصی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۷۶۲-۱۳-۶

کتاب مجموعه پراکنده‌ای است از ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها، کلمات قصار، اشعار کوتاه، لای‌های و نظایر آن که مربوط به سرزمین آذربایجان و زبان

ترکی است. مطالب کتاب با ترجمه فارسی همراه است.

چاپ اول

۳۷۶- زندگی و شعر محمد فضولی شاعر عصر صفوی
مریم مشرف - تهران: روزنه - ۲۶۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۳-۰۷۹-۱

در این کتاب زندگی و احوال محمد فضولی (وفات: ۹۶۲ یا ۹۷۰ م.ق) از شاعران قرن دهم بررسی شده در کنار آن، ویژگی شمار او شرح و ارزیابی می شود. کتاب با شرحی از وضعیت اجتماعی و سیاسی عصر آغاز می گردد؛ آن گاه در فصل دوم این مباحث فراهم می آید: 'خاستگاه قومی فضولی'، 'نگاه اجتماعی فضولی'، 'مدح و ممدوحان فضولی'، 'فضولی و زاهدان ریاکار'، 'زمینه های اجتماعی آثار فضولی'، 'عقاید کلامی و شیعه بودن فضولی' و نظایر آن. فصل سوم کتاب شامل بررسی اشعار فضولی است که طی آن به مقوله هایی چون وزن، قافیه، ردیف، تشبیه و استعاره، 'تمثیلات'، 'هزل' و 'عبارات عربی' اشاره شده و در انتها شعر فضولی با سروده های دیگران از جمله سلمان ساوجی، حافظ، علشیر نوایی، نظامی و بابا فغانی مقایسه گردیده است. مطالب پایانی کتاب مربوط به چهره فضولی در تذکره ها، آثار فضولی و کتابشناسی است.

۳۷۷- سینهوه: پزشکی مخصوص فرعون متن کامل

میکاتومی والتاری: مترجم: ذبیح الله منصور - تهران: زرین - ۵۱۲ ص. - جلد اول - وزیری (گالینگور) - (دوره) ۵۰۰۰۰ ریال - چاپ سی و هفتم / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Sinuhe the Egyptian: a novel

شابک: ۹۶۴-۳۰۷-۰۶۸-۲

۳۷۸- سینهوه: پزشکی مخصوص فرعون متن کامل

میکاتومی والتاری: مترجم: ذبیح الله منصور - تهران: زرین - ۵۱۲ ص. - جلد دوم - وزیری (گالینگور) - (دوره) ۵۰۰۰۰ ریال - چاپ سی و هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Sinuhe the Egyptian: a novel

شابک: ۹۶۴-۳۰۷-۰۶۹-۰

۳۷۹- عدالت نغمه لری (نغمه های عدالت)

عدالت کوهی اردبیلی - تهران: مکتب الزهرا - ۱۲۴ ص. - رقصی (شمیز) - ۸۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۵۲۶-۶-۵

کتاب متضمن اشعاری است به زبان ترکی که در لایه لای آن چند شعر فارسی نیز به چاپ رسیده است. این سروده ها حاوی مضامین عاشقانه، مذهبی و مسائل متفرقه، از جمله سروده های میهنی است.

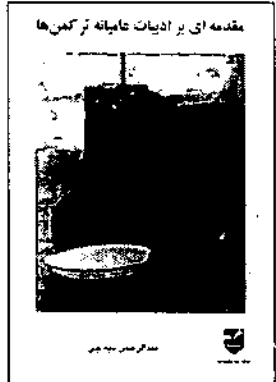
چاپ اول

۳۸۰- مقدمه ای بر ادبیات عامیانه ترکمن ها

عبدالرحمن دیجی - تهران: پژوهنده - ۱۲۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۵۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۱۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۰۲-۵۹-۹

در این کتاب، ضمن معرفی ادبیات عامیانه ترکمن ها، پارهای از افسانه ها، ضرب المثل ها و ادبیات شفاهی ترکمن گردآوری شده است. کتاب با مقدمه دکتر جابر غاصری آغاز می شود سپس مقدمه نگارنده که مروری است بر ادبیات عامیانه ترکمن ها، درج می گردد و در پی آن افسانه های ترکمن بررسی شده، سپس چهار افسانه با این عناوین فراهم

می آید: 'چوان خردمند'، 'کلاغ و روباه'، 'یک جیبی و سگش' و 'گلنار'، مطالب مقدمه ای بر ادبیات عامیانه ترکمن ها

بعدی کتاب درباره 'لای لای ترکمن' نیز ضرب المثل های این قوم است که به دنبال آن 'لایه های ترکمن' درج می گردد. گفتنی است 'لایه ها' همان ترانه های دختران و نو عروسان داغدار است. در بخش انتهایی کتاب، چستان های ترکمن، همراه با پارهای از آداب و سنن این قوم، معرفی می شود.

چاپ اول

۳۸۱- میعادگاه عشق: میلادیه چهارده معصوم (ع) مدح، سروده و غزل

شاعر: علی مظفری - تهران: احمدی - ۲۵۶ ص. - جیبی (شمیز) - ۸۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۹۷-۱۴-۸

چاپ اول

۳۸۲- وعده گاه عشق: مدح و مرثی انمه اطهار (ع)

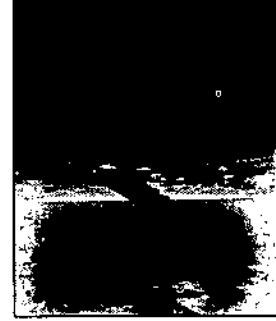
علی مظفری - تهران: احمدی - ۴۸۰ ص. - جیبی (گالینگور) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۹۷-۱۷-۲

چاپ اول

۳۸۳- هیجران داغی

شاعر: محرم پریزاد - تبریز: زرین - ۱۶۰ ص. - رقصی (شمیز) - ۸۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۰۶۱-۱۲-۹

در این مجموعه در دو بخش جداگانه اشعاری به شیوه سنتی و نو به زبان ترکی به طبع رسیده است. مضمون اصلی این سروده ها 'عشق'، نیز پارهای از مختصات بومی و اندیشه های وطنی است.

ادبیات زبانهای چینی و تبتی و زبانهای جنوب شرقی آسیا

چاپ اول

۳۸۴- خواب پروانه ها: گزیده اشعار میچو مادو

مترجم: احمد پوری - تهران: سالی - ۵۶ ص. - پالتویی (شمیز) - ۵۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Butterflies dream

شابک: ۹۶۴-۷۱۹۱-۰۵-۷

'خواب پروانه ها' شامل هفده سروده کوتاه از میچو مادو - شاعر ژاپنی است - که به زبانی ساده و با الهام از عناصر طبیعت، فراهم آمده اند. 'چشم اندازی دلپذیر' نمونه ای از سروده های کتاب است. آب دراز کشیده است / به پشت / درخت ایستاده است / سر / کوه نشسته است / هم دراز کش / هم سر / این سکون آرام / خانه ماست / خانه ما آفریدگان گوناگون.

نمایه عنوان

'جادوی بی خیالی' معرفی ترانه های گروه رولینگ استونز
Poetry: the elements of poetry 18
Understanding drama 331
آئینه عزا: مجموعه توحه و مرثیه های جدید: ویژه محرم و صفر ۳۷
آتیلا ۳۳۳-۳۳۲
آرشمه های گیسو ۱۲۸
آسمان پروانه کوتاه است (مجموعه شعر) ۱۲۹
آسمان فرو می ریزد ۳۱۰

آقای رئیس جمهور ۲۸۸
آموزش غیر حضوری نمایشنامه نویسی ۶-۵-۴-۳-۲

آموزش گام به گام نظم و نثر: دوره پیش دانشگاهی 'رشته علوم انسانی' ۱۹
آن بالا یکی مرا دوست دارد هفت داستان از هفت نویسنده ۲۸۰
آیین نگارش مکاتبات اداری: با افزوده ها، تحقیق و تدوین جدید ۷
احق: صحنه های از نان و عشق ۳۲۶
الادب سیاسی فی الاسلام ۳۶۲
ادبیات ایران از آغاز تا امروز ۲۵
ادبیات فارسی پایه تا کنکور کلیه رشته ها ۲۰

ادبیات و دستور زبان فارسی دوره ی راهنمایی: ویژه دانش آموزان ممتاز ۲۱
اربابهای آقجاساز: قتل در بازار آهنگران ۳۶۷
اربابهای آقجاساز: یوسفجوق یوسف ۳۶۸
ارمغان تائب: در مناقب و مرثی انمه معصومین (ع) ۳۷۰-۳۶۹

از کوچه تا پرواز: تحلیل و گزیده شعر فریدون مشیری ۱۳۰
اشکی و لبخندی به همراه تندبادها و گفتارهای معنوی ۳۶۳
اطلسی (رمان) ۲۱۴
اعترافات یک سالک ۳۵۵
افسانه خیام (از خیام شاعر تا خیام ریاضی دان) ۷۶
افسانه های گیلان ۳۰۷
افعال عاشقانه ۱۳۱
الواح الجمال فی يوم الکمال ۲۸
اندوه مهربان ۱۳۲
اولریکا و هشت داستان دیگر ۳۵۳

ای اشکها بریزید: اشعار مذهبی ۳۹
این کاغذین جامه ۱۳۳
با کاروان اندیشه: مقالات و اشارات در زمینه اندیشه و اخلاق ۲۸۱
باد صبا ۱۳۳
بازخوانی اسناد زندگی نیما در استارا ۱۳۵
بازی ایام ۲۱۵
باغ بی آواز ۲۱۶
بالزاک و دخترک خیاط چینی = Balzac et "la petite tailieuse chinoise" ۳۳۵
باوری دیگر: مجموعه شعر ۱۳۶

بر بال های پرواز ۲۱۷
بررسی تطبیقی موضوعات پایداری در شعر ایران و جهان ۳۲
برگزیده آثار هجدهمین جشنواره بین المللی تئاتر فجر ۲۱۲
برگزیده اشعار در وصف مولا علی (ع) 'مشکل گشا' ۵۰
بولهوس ۲۱۸
بوستان دوستان (مجموعه ای از داستانها) ۲۱۹
بوی باران ۱۳۷
بوی تنهایی ۱۳۸

۲۹۲	۲۵۰	۲۹	۲ (پیش‌دانشگاهی)	درس‌های آزادی (جان‌اتان مرغ دریایی)	۱۰۲	۳۴۱	بیتوس بیچاره
۸۷	سیمای شیر یزدان در حقیقه الحقیقه	۲۹	راهیان کربلا شامل: واقعه کربلا اشعار	۳۱۳	تقریباً شیء	۳۳۷	بهرمن و آتش‌افروزان
۳۷۸-۳۷۷	سینوهه: پزشک مخصوص فرعون "متن کامل"	۵۳	مذهبی ادعیه و زیارت	۳۳۸	تنها در این وادی	۱۲۹	یا برهنه تا صبح
۱	شالوده‌شکنی	۷۹	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی	۳۳۹	تویاز: نمایشنامه در چهار پرده	۲۲۰	پایرهنگی‌های تبارم
۲۴۹	شاه‌پری حجله	۸۰	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۷۳	شاهنامه فردوسی	۲۵۰	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۵۰	شب سراب	۲۵۰	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۵۱	شب‌های تیسفون	۲۵۱	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۹۸	هرزه‌گوین	۲۹۸	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۶۸	شبهای بی‌ستاره	۱۶۸	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۹۱-۹۰	شرح جامع مثنوی مثنوی	۹۱-۹۰	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۶۹	شعر دشتی و دشتستان	۱۶۹	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۷۰	شکست سکوت: مجموعه نظم و نثر	۱۷۰	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۵۲	شکفته گل زیبا	۲۵۲	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۷۱	شکوفه‌های اندیشه	۱۷۱	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۷۲	شکوفه‌های باغ خیال	۱۷۲	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۵۳	شما نمی‌توانید ببینید! (مجموعه داستان)	۲۵۳	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۵۴	شور عشق به زندگی (داستان زندگی آنا)	۲۵۴	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۵۵	شهر هشتم	۲۵۵	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۱	شیوه نویسنده‌ی و نگارش	۱۱	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۷۳	صلوات بادهای مسافر	۱۷۳	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۷۳	صدای پای دل	۱۷۳	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۷۵	صدای شهیدستان	۱۷۵	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۷۶	صف دختر دریا	۱۷۶	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۵۶	ضیافت به صرف گلوله (رمان)	۲۵۶	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۵۷	طعم گس خرمالو	۲۵۷	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۷۷	طعم وقت: مجموعه شعر	۱۷۷	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۸۵	طنز و شوخ طبعی ملانصرالدین	۲۸۵	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۸۸	عاشقانه با قلم (مجموعه‌ای از درس‌ها و تجربه‌های زندگی)	۸۸	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۲	عذالت کور	۱۲	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۳۱۶	عذالت نتمه لری (نتمه‌های عذالت)	۳۱۶	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۳۷۹	عرفان در اندیشه جبران خلیل جبران	۳۷۹	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۳۶۶	عروس بخارا	۳۶۶	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۵۸	عروسان سخن (برگزیده دیوان اشعار)	۲۵۸	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۸۸	حکیم سنائی غزنوی	۸۸	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۵۹	عزاداران بیل	۲۵۹	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۳۳۵	عشق و جنون	۳۳۵	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۷۸	عشق‌ات رسد به فریاد (مجموعه شعر)	۱۷۸	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۶۰	عشقی از طایفه خاطره‌ها	۲۶۰	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۳۳۰	عصرانه لغتی، بی‌سربانه	۳۳۰	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۳۴۰	عطش	۳۴۰	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۲۶۲-۲۶۱	غریبه آشنا	۲۶۲-۲۶۱	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۷۹	غزلیات خاشع	۱۷۹	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۸۰	غزلیات ملک‌الشعراء قاری عبدالله	۱۸۰	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۵۳	غم و مهر	۵۳	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۱۸۱	فرات معرفت: شرح کوتاه زندگی و اشعار حضرت حججه الاسلام و المسلمین استاد حاج سیداحمد جعفری	۱۸۱	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۳۶۱	فراتر از میراث خون	۳۶۱	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام
۳۱۷	فرار از زمان	۳۱۷	رباعیات خیام: از نسخه محمدعلی فروغی و قاسم غنی	۳۳۹	جان‌اتان، مرغ دریایی: Jonathan Livingston Seagull	۳۷۱	پرتو عشق: مدح و مراثی چهارده معصوم علیهم السلام

فرعون (پیوندگان افق)	۳۳۶	لطیفه‌های خواندنی و دیدنی	۲۹۴	نگارش فیلمنامه کوتاه	۱۷	استیل، دانیل	۳۱۶	۹۵-۹۶-۹۷-۹۸-۹۹-۱۰۰
فرود سیاوش	۲۱۰	لطیفه‌های شیرین ملاتصرالدین	۲۸۶	نمایشنامه‌های برگزیده کرمان: بی‌دلیل نیست که آدم‌ها از همیشه می‌آیند، دروزره پل، ...	۲۱۳	اسکندری، زهرا	۱۴۵	۶۱
فرهنگ سده‌ی پزوهی ۱۳۷۵ - ۱۳۰۰	۹۲	لیدی‌ال	۳۳۸	نیمی از وجودم	۲۷۵	اسلامی جهرمی، محمود	۲۱۹	۳۳۲
فصل گمشده	۲۰۳	مادر، هدیه خنا	۳۰	وطن، درد مشترک	۲۰۸	اشرفی، مصطفی	۳۰۱	۱۷۹
قشنگ روزگار من	۱۸۲	ماه بر یلداي زمین	۱۹۸	وعده‌گاه عشق: مدح و مراثی ائمه اطهار (ع)	۳۸۲	اصغری، احمد	۱۵۹	۲۸۳
قصر قصیده (برگزیده دیوان اشعار) حکیم ناصر خسرو قبادیانی	۸۱	متن درست و کامل دوبیتیهای باباطاهر	۸۳	وهم	۲۷۶	اصفهانی، حبیب	۲۳۳	۲۵۰
قصه روشن	۲۶۳	متن درست و کامل رباعیات خیام	۸۵	هتل آسپلاندید	۳۳۳	اعتصامی، پروین	۱۲۵	۲۰۰-۱۳۳
قصه مکان: مطالعه‌ی در شناخت قصه-نویسی ایران	۱۳	مثنوی مثنوی	۱۰۲-۱۰۱	هزار و یک آینه	۲۰۲	اعلمی، عبدالرزاق	۲۹۴	۱۶۷
قصه‌های بی‌بی	۲۶۴	مجموعه داستان‌های کوتاه "تلنگر"	۲۶۷	هستی باخگان (فرار مغزها)	۳۷۷	افتخار، رفیع	۲۶۴	۲۶۹
قفس نور	۲۶۵	مجموعه سواهای کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی	۳۳	هشت کتاب: مرگ رنگ، زندگی خوابها، آوار آفتاب، شرق اندوه، صدای پای آب، ...	۲۰۳	اکبری، عباس	۱۷	۳۰۷
کار چرا و چگونه	۱۴	مجموعه شعر آشک آلاها	۵۹	همای آسمانی	۷۰	اللهیاری، موره‌شین	۲۲۰	۲۵-۱۹
کامیوتری که تولیدمثل می‌کند	۲۹۳	مجموعه شعر نینوی ناله: مرثیه و نوحه چهارده معصوم (ع)	۶۰	همزاد عشق	۲۷۸	اللهی قمشه‌ای، مهدیه	۵۵	۲۵
کتاب ایران: تاریخ ادب پارسی: مکتب‌ها، دوره‌ها، سبک‌ها و انواع ادبی	۳۸	مجموعه طبقه‌بندی شده و استاندارد آموزش - نکته - سنجش ادبیات (۱ و ۲)	۳۴	همزاد من	۲۰۳	امامی آل‌آقا، ناصرعلی	۱۷۱	۲۸۴
کتاب کار نگارش و انشاء: آموزش مهارت‌های نگارشی و ویرایشی با روشی کاربردی به همراه تمرین و نمونه	۱۵	مجموعه لطیفه‌های ملاتصرالدین: حاوی شیرین‌ترین حکایت‌های خنده‌آور	۲۸۷	هنر	۳۴۴	امانی، محمدصادق	۵۴	۱۰
کرپلا وادی عشق	۵۵	مرد یخچین می‌آید	۳۰۹	هیجران داغی	۲۸۲	امرای، اسماعله	۳۲۱	۳۱۷
کفه ترازو: نقد و بررسی هزاره دوم آهوی کوهی ...	۲۰۷	مرگ با گردنهای کج: مجموعه چند داستان کوتاه	۲۶۸	هیچ گلی برای من نفرست	۳۲۲	امین‌پور، قیصر	۱۹۶	۲۵۷
کلاغ پر	۱۸۳	مرگ دلتون	۲۳۸	یاورگی	۳۳۹	امینی، کاظم	۷	۲۱۷
کلیات باباطاهر عریان	۸۲	مسافر مهتاب	۱۹۹	یادها و یادگارها: گزیده‌ای از آثار فکاهی ۵۰ سال اخیر	۲۸۴	انصاری، مسعود	۲۶۳	۹
کلیات دیوان واهج خوانساری	۱۳۳	مستاجروهای تهرانی	۲۶۹	یاسمین	۲۷۹	انوار، امیرمحمود	۸۹	۳۷۰-۳۶۹
کلیات سده‌ی شامل: گلستان، بوستان، غزلیات، قصاید، رباعیات و قطعات	۹۳	معبد مرگ	۲۷۰	یک آسمان ستاره: تک بیت‌های مشاعره	۴۱	اوتار، امیرمحمود	۸۹	۳۱۹
کنکور علوم انسانی تاریخ ادبیات ایران (۲): پرسشهای طبقه‌بندی شده با پاسخ مشروح -	۳۲	مغنی‌نامه (نام تمام سازهای ایرانی، فرنگی و سفونیک): مغنی نرات آتش طور شد	۲۰۰	یک جرعه تشنگی	۳۰۳	اورکینی، ایشوتوان	۳۷۴	۱۰۴
کوتاه‌ترین داستان‌های جهان "ناستان-های ۵۵ کلمه‌ای"	۳۱۸	مقدمه‌ای بر ادبیات عامیانه ترکمن‌ها ۲۸۰ مکتوب	۲۵۸	مقدمه‌ای بر ادبیات عامیانه ترکمن‌ها ۲۸۰ مکتوب	۲۵۸	اونیل، بوجین گلاستون	۳۰۹	۲۸
کوری (هیولای سفید)	۲۵۷	موبه‌ی سیمرغ (مجموعه داستان)	۲۷۱	مفتاب دلش را گشود ...	۳۷۲	باخ، ریچارد دیوید	۳۱۳-۳۱۱	۱۶۹
گانیبید	۲۶۶	مهتاب	۳۷۲	مهتاب روی تاب خالی: داستانهای کوتاه امروز آمریکا	۳۲۱	باستانی، مهدی	۱۶	۲۱۶
گناره‌های شمع و گلخانه‌های شمع	۱۸۴	میش تمار (نمایشنامه)	۲۱۱	میزان الحق	۶۱	باقری، حسن	۶۹	۳۷۵-۱۲
گزیده ادبیات ماص: مجموعه شعر ۱۸۵	۱۸۵	میدادگاه عشق: میلادیه چهارده معصوم (ع) مدح، سروده و غزل	۲۸۱	میدادگاه عشق: میلادیه چهارده معصوم (ع) مدح، سروده و غزل	۲۸۱	باقری، عباس	۱۸۷	۲۵۸
گزیده اشعار ناصر خسرو	۸۳	نمادگاه عشق: میلادیه چهارده معصوم (ع) مدح، سروده و غزل	۲۸۱	نمادگاه عشق: میلادیه چهارده معصوم (ع) مدح، سروده و غزل	۲۸۱	بالدران، مجید	۱۴۷	۱۲۶
گزیده داستانهای مثنوی	۹۴	نامهای عاشقانه یک زن	۲۸۳	نخل ماتم: منتخب نوحه‌های حاج غلامرضا سازگار "میش" محرم و صفر	۶۲	باند، اندوارد	۳۲۶-۳۲۹	۳۱۹
گزیده شاهنامه فردوسی	۷۵	نخل ماتم: منتخب نوحه‌های حاج غلامرضا سازگار "میش" محرم و صفر	۶۲	نخل میثم: مجموعه اشعار نسخه‌هایی برای آرامش	۲۰۱	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
گزیده کلیله و دمنه	۳۰۰	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
گزیده‌ای از آثار ادبی جهان (منظوم و منثور)	۱۶	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
گزیده‌ای از داستانهای مثنوی مولوی با ترجمه انگلیسی ۹۵-۹۶-۹۷-۹۸-۹۹	۱۰۰	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
گزینه اشعار	۱۹۷-۱۹۶	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
گلچین احدی: منایح و مراثی ائمه اطهار (ع) به ضمیمه سوگنامه محرم	۵۶	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
گزار ولایت	۵۷-۵۸	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
گلستان سده‌ی	۳۰۱	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
گول‌بزریک له شیره‌کانی سوهرابی	۳۰۶	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
گیرنده شناخته نشد	۳۱۹	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
لحظه نیاز	۳۲۰	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶
لطیفه‌های خنلان (طنز، فکاهی، نکته، حکمت)	۲۹۶	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	نسخه‌های فاطمیه	۶۴	بختیاری، حسین	۱۸۲	۱۲۶

نمایه پدیدآور

Deedati, Reza	331
Mansuri, Mozghan	331
آذری کنگاوری، ابوالحسن	۱۶۵
آرتو، آنتون	۳۵۲
آریایی، کاهو	۳۳۴
آرین، آرش	۲۹۷
آزند، یعقوب	۲۵
آقاباسی، یدالله	۳۳۸-۳۲۹-۳۲۶-۳۰۹
آل‌احمد، جمال	۳۴۱
آندریچ، ایوو	۱۰
آنوی، ژان	۳۳۰
آهنگ کونو، نیک	۳۴۱
آئینموند، صادق	۳۹۱
ابراهیمی، عزیزالله	۳۶۲
ابوتراییان، گلبرگ	۱۶۶
ابومحبوب، احمد	۲۱۲
احقریازگان، فرزانه	۱۵۳
احمد، ابراهیم	۱۷۶
احمدی، فروغ	۲۶۰
احمدی‌بیرجندی، احمد	۳۳۷
احمدی‌گورچی، ذبیح‌الله	۱۱
اخوان‌لنگرودی، مهدی	۵۶
ارسطو، پرویز	۱۳۹
ازکیا، شیمیا	۲۶-۲۳-۲۲
استارکی، گلن	۴۱
	۳۱۸

۱۸۰	مستشارنیا، غفت	۲۶۸-۲۶۷	کاتبی، علی	۲۷۴	ظاهری، کمال	۳۵۶	زارعی، علیرضا	۲۳۰	خانیان، جمشید
۶۰	مشجری کاشانی، حسین	۳۷۲	کاتبی، علیقلی	۵۲	عابدیناوندی، علی	۲۵	زرگر، مسعود	۵۰	خداداد، مصطفی
۳۷۶-۱۶۴	مشرف، مریم	۲۵۹	کازانتزاکیس، نیکوس	۳۳۶-۳۱۴	عادلپور، هادی	۲۸۱-۱۰۱	زرین کوب، عبدالحسین	۱۱۵-۱۱۴-۸۰-۷۱	خرآزی، محسن
۱۶۳-۱۲۰	مشیری، فریدون		کاسب، عزیزالله	۲۹۲	عالی‌پام، ماشالله	۹۱-۹۰	زمانی، کریم	۱۲۲-۱۱۷-۱۱۶	خسروی، حسین
۱۹۱	مظفری، ابوطالب	۱۱۷-۱۱۶-۱۱۵-۱۱۴-۱۱۳		۱۰۳	عبادزاده کرمانی، محمد	۱۸۲	زمانیان، هاشم	۱۱۹	خلخال، عبدالرحیم
۲۸۲-۲۸۱	مظفری، علی	۱۹۳	کاشانی، سیده	۲۶۸-۲۶۷	عبداللهی، علی‌اکبر	۲۳۵	زنگنه، محمود	۱۱۰	خلیلی، اکبر
۲۵۸	معتضد، خسرو	۳۷۳	کاظمی، امین	۱۲۸	عجمی، محمدعلی	۱۶۹	زنگویی، عبدالعجید	۲۵۳	خوش‌روان، هوشنگ
۱۵۵	معتضدی، محمود	۲۲۶	کاظمی، منوچهر	۷۸	عزت‌پور، فاتح	۳۴۲	ژنه، ژان	۲۷۳	خونی، اسبه
۱۸۲	معظمی، مصطفی	۴۲	کاکایی، عبدالجبار	۳۰۲	عزیزی، احمد	۳۵۷-۳۵۶	ساراماگو، روزه	۱۲۸	خیام، عمر بن ابراهیم
۱۲۲	معینان، مهدی	۳۳۳	کامکاری، فریا	۳۱	عزیزی، سمیه	۶۳	سازگار، غلامرضا	۸۰-۷۹	خیاوی، روشن
۱۹۰	مفتون‌امینی، یدالله	۳۲۵	کرتو، مایکل	۱۶۰	عزیزی، سهیلا	۲۵۹	ساعدی، غلامحسین	۲۴۱	داستانی‌نسی، اسدالله
۱۹۲	مقدس، شهرام	۲۲۳	کریمی، سلیمان	۲۷۱	عزیزی، محمد	۲۲	سیحانی، احمد	۷۰	دامغانی، کاظم
۳۳۷	مقصودی، علی‌اصغر	۳۲۰	کریکتون، مایکل	۲۲۲	عزیزی، محمدرضا	۳۰-۲۲	سبطی، هامون	۲۴۴	دانایی، مرتضی
۳۳۰	ملکی، حسن	۳۲۲-۳۲۳	کریمان، لیلی	۲۰۸	عطاپور، اردلان	۳۰۶-۲۰۳	سپهری، سهراب	۶۶-۶۵	دانشگر، احمد
۲۹۵	ملکیان، حسن	۳۱۷	کریمی، شهرزاد	۸۶	عطار، محمد بن ابراهیم	۳۰۱	سعدی، مصلح بن عبدالله	۱۰۹	دانشگر، مریم
۱۳۳	منزوی، حسین	۱۹۸	کریمی، غلامعلی	۱۶۵	عظیمی، مریم	۵۳	سعدی‌اسکویی، علی	۲۱۶	دانشور، کیومرث
۳۷۸-۳۷۷	منصوری، ذبیح‌الله	۳۳	کفایشان، مریم	۴۰	عکاسی‌تهرانی، محمد	۳۰۴-۴۴	سنگری، محمدرضا	۱۸۱	دانشی، عباس
۲۷۹	مودب‌پور، مرتضی	۱۹۵	کلاهی‌اهری، محمدباقر	۳۷۱	علی‌نژاد، صالح	۳۰۵	سهراب‌نژاد، علی‌محمد	۲۶۸	دبیرسیاقی، محمد
۳۴۷	مودیانو، پاتریک	۸	کلهر، مژگان	۲۲۲	علیپور، بهراز	۳۴۵	سیجی، دای	۳۰۱	دروگر، پروین
۲۵	موریسون، جورج	۳۶۷	کمال، یاشار	۱۳۷	علیپور، رضا	۷۷	سیدان، محمدحسن	۲۲۶	دریک‌پوند، دلارا
۳۳۴	موریه، جیمز جاستین	۳۶۸	کمال، یاشار	۲۰۰-۹۴	عمرانی، غلامرضا	۵۹	سیدیان‌ارانی، حسن	۱۴۶	دشتی، علی
۲۹۳	موسوی، جلال‌الدین	۳۷۹	کوهی‌اردبیلی، عدالت	۱۰۷	عیوضی، رشید	۲۳۸	سیروس‌اسکونی، رقیه	۱۲۱-۱۲۰	دقیق، حسین
۳۹۳	موسوی، عبدالعظیم	۳۵۸-۳۵۵	کوتلو، پاتولو	۳۵۷-۳۴۸	غیرانی، مهدی	۱۳	سیف‌الدینی، علیرضا	۲۴۲	دقیقی‌روچی، مهرانگیز
۱۲۹	موسوی، گراناز	۳۳۳	کیارستمی، بهمن	۱۲۶	غروی‌اصفهان، محمدحسین	۸۶	سیلوستروساسی، آنتوان ایزاک	۱۷۳	دمیرچی، پرویز
۲۶۶	مولایی، شهرام	۳۳۸	گاری، رومن	۱۰۸	غنی، قاسم	۲۱۸-۲۱۹	سینایور، رویا	۲۵۱	دوانلو، فرانک
۱۰۱	مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد	۳۳۶	گرانته، جون مارشال	۲۵۳	فاطمی، عباس	۲۰۷	شادخواست، مهدی	۷۲	دوبار، سیمون
۱۰۲	مهرابی‌بیان، علیرضا	۳۱۸	گرکانی، گیتا	۲۷۴	فتحی، طاهره	۱۹۷	شاملو، احمد	۳۳۹	دول، لویی
۲۹۸	مهرکی، ایرج	۳۲۷	گلبر، فریده	۲۸۶	فراهانی، محسن	۲۲۵	شاه‌حسینی، فرهاد	۲۱۴	دهباشی، علی
۲۸	میرانصاری، علی	۳۰۲	گلچین‌پور، مریم	۲۰۵	فرخ‌بخش، فروزان	۲۱۰	شریعی، محمد	۳۵۹	دهقانی، محمد
۷۳	میرزایی، سینا	۳۳۲	گلکار، سیف‌الله	۷۳	فردوسی، ابوالقاسم	۶۰	شریفی، محمود	۲۲۴	دی‌پرگ، کریس
۳۱۰	میرشکارسیاهکل، میترا	۱۷۵	گلنراد، شیرینعلی	۳۶۶	فروتن‌شیرازی، سوسن	۸۳	شعار، جعفر	۲۸۰	ذوالفقاری، حسن
۳۵۳-۲۳۶	میرعباسی، کاوه	۱۰۶	گلندام، محمد	۱۵۷	فروزنده، کاظم	۱۲۴	شعاع‌شیرازی، محمدحسین	۲۲۴	ذیحق، علیرضا
۱۴	میرعرب‌رضی، کاظمعلی	۳۲۵	گوهری‌زاد، حبیب	۹۳	فروغی، محمدعلی	۱۳۰	شفایی، محمدعلی	۳۳۷	راشل، ویلی
۱۸۲	میرحسینی، جلال	۲۸-۲۷	لاجوردی، حسن	۲۲۲	فرهادی، عباس	۲۷۰	شفیعی‌تیک، اصغر	۱۳۵	راشد هادی
۱۳۳	میرموسوی، رضا	۲۹۶	لامعی، ابوتر	۱۵۸	فرهودی، فرهمر	۸۸-۸۱	شکوری، ناصر	۳۹	راشد محصل، محمدرضا
۲۹	ناظری، کیهان	۲۹۶	لامعی، شهاب‌علی	۱۶۲	فرید، کیانوش	۲۷۸-۲۶۰-۲۳۵	شکیب، ترانه	۶-۵-۴-۳-۲	رجمان‌پروجرودی، اعظم
۳۰۶	نانوازاده، علی	۷۳	لامعی، یاسر	۱۵۰	فریزاده، عبدالرضا	۳۱۴-۳۱۰	شلمون، سیدنی	۲۸۳	رحمانی، مه‌ری
۲۹۱-۲۹۰-۲۸۸	نبوی، ابراهیم	۳۱۸	ماس، استیو	۳۳۳	فریش، ماکس	۶۱	شمسائی، رضا	۵۵	رحمانی، هدی
۱۶۸	نجف‌لو، فریا	۳۱۱	مانسون، راسل	۳۵۳	فصیح، اسماعیل	۶۸-۶۷-۶۴-۶۶	شهاب، محمدعلی	۱۲۸	رحیمی، عباس
۳۱۳	نجفی، آذر	۸۷	ماهیار، عباس	۳۳۵	فوق، داریو	۲۱۱	شهرتاش، سید	۳۳	رحیمی، مصومه
۷۶	نجفی، گودرز	۲۶۳	مجاهی، جواد	۳۱۵	فورسایت، فردریک	۲۸۰	شهرزاد، شهاب	۱۳۲	رزاقی، مریم
۳۳۳-۳۳۲	نمست‌اللهی، جلال	۷۰	مجاهی، محمدعلی	۱۷	فیلدینگ، جوی	۲۱۴	صابری، پری	۱۱۱-۸۵-۸۳	رواسانی، داود
۲۸	نمست‌اللهی، مامنا	۳۲۷	مجتهدی، علی	۳۵۲-۳۵۱-۳۴۶-۳۰۹	فیلیس، ویلیام	۲۸۳	صادق رحمانی، عبدالرحمن	۸۶	روح‌بخشان، عبدالحمید
۱۴۱	نقاش‌پور، مهشید	۳۱۵	مجتهدی، شهناز (حمزه‌لو)	۲۳۱	قادر، بهزاد	۳۹۸	صالح، مهناز	۲۳۳	ریحانی، یاسمینا
۳۲۰	نورپور، لینا	۳۲۳	محبی، امیرعلی	۲۵۵	قادر، عبدالقادر	۸	صالحی، آنوسا	۲۳۰	رضایی، رضا
۱۰۴	نوری، راحله	۱۵۷-۱۰۸	محبی‌نژاد، غلامعلی	۳۷۰	قاسم‌زاده، محمد	۲۹۹	صالحی، نادعلی	۲۳۰	رضایی، رضا
۱	نوریس، کریستوفر	۳۳۳	محسن‌زاده، فرشید	۴۳	قاضی‌سید، پرویز	۲۸۹	صوری، حسین	۲۳۰	رضایی، رضا
۱۷۸	نیرو، سیروس	۱۱۱	محمدی، احمد	۲۶۰	قافله‌باشی، اسماعیل	۲۳۰	صحرایی، محمود	۲۳۰	رضایی، رضا
۱۵۶	نیری، صفورا	۳۷۲	محمدی، شینا	۲۸۲	قائم‌فرد، عرفان	۲۵۴	صدیقی، فرشید	۲۳۰	رضایی، رضا
۲۳	نیکروش، نصرت‌الله	۸۵-۸۳	محمدی‌ملایری، احمد	۲۷۵	قائد، محمد	۲۳۳	صفوی، نازی	۲۳۰-۲۲۹-۲۱۵	رضایی، رضا
۱۰۲-۱۰۱	نیکلسون، رینولدالین	۳۳۷	محمودی، مریم	۳۲	قدیری (کافی)، نسرين	۲۸۵-۲۰۲	صلاحی، عمران	۱۲۳	رضایی، رضا
۳۷۸-۳۷۷	واتاری، میکاتومی	۳۳۳	مدرس‌صادقی، جعفر	۱۰۸	قرزلو، اصلا	۳۵۰-۳۳۹	صنوی، قاسم	۲۶۲-۲۶۱-۲۳۶	رضایی، رضا
۷۵	وزیری، سعید	۳۱۱	مدیری، محسن	۲۲۳	قزوینی، محمد	۲۵۳	صیامی، نادیا	۲۷۶	رضایی، رضا
۳۲۸	وزیری‌نسب، فرشته	۳۱۹	مرتضوی، حسن	۳۱۲	قمری، داریوش	۲۱	طالب‌تبار، حمید	۱۱۱-۸۵-۸۳	رضایی، رضا
۳۶۶	وطن‌دوست، غلامرضا	۱۸۵	مردانی، محمدعلی	۲۳۷	قنبر، یوسف	۱۲۳	طالووسی، محمود	۱۱۸	ریحانی، رضا
۱۱۲	ولی‌زاده، رضا	۵۳	مزدانی، مسعود	۲۵۵	قوی‌بال، زهره	۵۸-۵۷	طاهری، احمدرضا	۲۳۳	ریحانی، رضا
۱۱۸	ولی‌زاده، عباس	۲۶۷	مزیانی، کاظم	۲۵۶	قهرمان، دل‌آرا	۱۵۲	طاهری، مهشید	۲۶۸-۲۶۷	ریحانی، رضا

وهاج خوانساری، محمد بن امیر علی اصغر
۱۲۲
هاتف صفهانی، احمد
۱۲۲
هاشمی، وحید
۸۵-۸۴
هاشمی داران، حسن
۹
همدانی، یاور
۱۸۸
هندی، سعید
۱۲۶
هنرپور، بهرام
۲۶۵
هنرمند، کیوان
۳۲۳
هومان فر، فرزین
۳۶۴-۱۲۹
یاری، سیم
۱۸۳
یثربی، چیستا
۲۰۹
یزدان پناه، رضا
۱۸۶
یزدانی، پیام
۱
یزدانی، سیف الله
۱۲۱
یوسفی، رامین
۱۳۳

نمایه ناشر

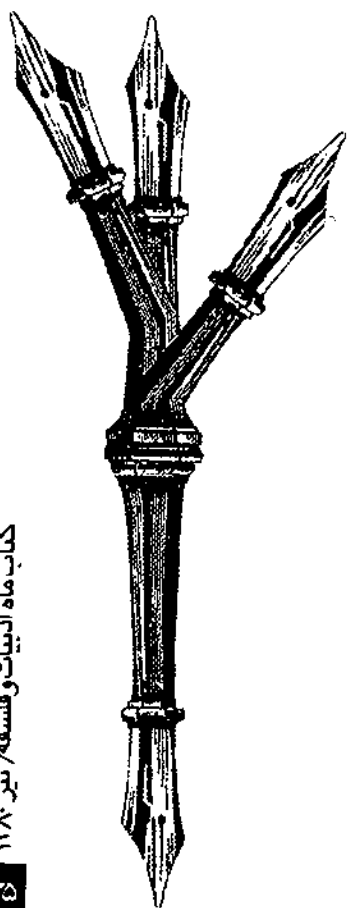
آتنا: تهران
۳۵
آینه: تهران
۲۴۱
آذر برزین: تهران
۲۹۷-۲۶۷-۲۳۴
آرون: تهران
۱۶۸
آروچ: تهران
۱۹۸
آزمون: تهران
۲۸-۲۷-۲۵-۱۹
آسیا: تهران
۳۷۰
آفاق: تهران
۱۲۶
آفرند: قم
۵۲
آن: تهران
۲۰۸
انم (ع): قم
۱۷۹
ابجد: تهران
۹
احمدی: قم
۲۶۹-۳۷۰-۳۷۱-۳۷۲-۳۸۱
۳۸۲
اختر: تبریز
۲۲۳
اساطیر: تهران
۸۶-۱۵
اسپید: تهران
۳۰۳
استادی: تهران
۲۶-۲۴-۲۳
اشاد: تهران
۱۶۷-۷۳
اطلاعات: تهران
۹۱-۹۰
افکار: تهران
۹۳
اقبال: تهران
۱۱۷
البرز: تهران
۲۳۳-۲۳۶-۲۵۰-۲۵۱-۲۸۲
النبی: تهران
۲۰۷
الهدی: تهران
۳۸
امیر کبیر: تهران
۲۸۱-۱۰۷
اندروز: تهران
۲۸۰
اندیشه سازان: تهران
۳۰-۲۲
اندیشه نو: تهران
۳۷۲
انوار دانش: تهران
۸۹
اینا: تهران
۲-۳-۴-۵-۶
ایمان: تهران
۲۸
باز: تهران
۲۱-۷۳
باغ نو: تهران
۳۵۳
باقر العلوم: تهران
۱۱۲
بال کبوتران: تهران
۲۰۱-۱۵۱
بزرگمهر: تهران
۱۳۵
بشارت: تهران
۸۸-۸۱

بلادی: تهران
۱۰۵
بنیاد فارس شناسی: شیراز
۹۲-۱۲۳
بوستان کتاب: قم
۱۱-۲۳۸
به دید: تهران
۲۶۶
به نشر: مشهد
۳۹
بهجت: تهران
۱۳۶-۳۱۱-۳۵۵
بهنام: تهران
۳۱۹-۳۲۴
پالیزان: تهران
۳۴۲-۳۵۶-۳۷۱-۳۶۱
۳۶۵
پانوس: تهران
۲۱۵-۲۲۹-۲۳۰
پایا: تهران
۳۶-۳۷-۱۳۰
پردیس مهر: تهران
۱۵۹-۲۹۸
پرویز دمیجی: کرج
۲۵۱
پژوهش های ایرانی: تهران
۷۲
پژوهنده: تهران
۱۴۵-۲۳۵-۳۲۰-۳۲۳
۳۸۰
پناهنده: تهران
۷۲
پوینده: تهران
۲۰۵
پیام محراب: تهران
۳۰۱
پیش دانشگاهیان: تهران
۳۲
پیشرو: تهران
۲۳۶-۲۶۱-۲۶۲
پیک فرهنگ: تهران
۱۰۶
پیکان: تهران
۲۵۸
تاجیک: تهران
۲۶۶
تلاز کتاب: تهران
۱۶۶
تجربه: تهران
۳۳۹-۳۴۰-۳۵۳
تفرند: تهران
۳۴۷
تندیس: تهران
۳۷۲
توس: تهران
۳۳۹-۳۵۰
توسعه: تهران
۲۸۸
توفیق آفرین: تهران
۲۲۲-۲۲۳
توکل: تهران
۳۰۶
تیلار: تبریز
۲۵۲
ثالث: تهران
۱۲۵-۱۳۹-۱۵۲-۱۳۵
۸۷
جام گل: تهران
۳۵۹-۳۶۲
جاسی: تهران
۳۹-۱۲۱
جاویدان: تهران
۱۶
جزیل: تهران
۵۳
جلوه: تهران
۵۳
جلیل: مشهد
۱۳۳-۱۷۱-۲۰۰-۲۳۲
۹
جهان اجتماعی: تهران
۱۵۵
جایبار: تهران
۲۲۲-۲۳۷
جایبار فرزنانگان: تهران
۲۱۶-۲۲۶
چکاوک: تهران
۷۹-۱۰۹-۱۱۰
حافظ نوین: تهران
۳۳-۳۷-۳۹۲
۳۳
حدیث امروز: تهران
۳۷-۶۹-۶۳-۶۰-۵۱-۴۷
حق بین: قم
۱۳۲-۲۳۰-۲۵۳
۱۹۹
خالدین: اهواز
۲۳۹
خانه ادبیات: تهران
۱۳۲
خرمشهر: تهران
۲۱۹
دارالتفسیر: قم
۱۳۱-۱۳۶-۱۷۳
۱۸۲-۲۶۹
دانشگاه تهران: تهران
۲۰۶
درایت: تهران
۱۰۳
دژ: تهران
۳۲۵

دشتستان: تهران
۳۴۵
دفتر ادبیات انقلاب اسلامی: تهران
۱۲۲
دفتر تالیف: تهران
۱۵۸-۲۲۰
دفتر نشر برگزیده: قم
۵۴
دنیای نو: تهران
۳۶۷-۳۶۸
۱۲۰
راستین: تهران
۸۴-۸۵
راضیه: تهران
۲۹۶
رامند: تهران
۱۴۰
رایا: تهران
۲۸۷
رجبی: تهران
۱۴
رشاد: گرگان
۴۰
رضا: تهران
۵۹
رواق اندیشه: تهران
۶۲
روحانی: قم
۱۲۸
رود: تهران
۲۹۱-۲۹۰-۲۱۱-۱۶۴
۳۰۸-۳۱۲-۳۷۶
رهنما: تهران
۹۵-۹۶-۹۷-۹۸-۹۹-۱۰۰
۳۲۱
زرین: تهران
۱۱۱-۳۷۷-۳۷۸
۸
زمان: تهران
۲۳۳
زوق: تهران
۲۸۳
زینب: تبریز
۳۶۰
ژیلا: تهران
۱۴۲
سازمان تبلیغات اسلامی: تهران
۲۳۰-۲۵۳
سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری:
تهران
۲۲۱
سازمان چاپ و انتشارات: تهران
۳۰۷
سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم
انسانی دانشگاهها (سمت): تهران
۲۶۲
سالی: تهران
۱۳۹-۱۵۶-۱۶۲-۲۰۲
۲۶۳-۳۱۸-۳۸۳
سپیده سحر: تهران
۳۰۹-۳۲۶-۳۲۸
۳۲۹-۳۳۷-۳۳۸-۳۳۹-۳۴۱-۳۴۲-۳۵۲
سخن: تهران
۱۶۳-۲۱۴-۲۷۲
سروای دانش: تهران
۲۹۳
سروش: تهران
۱۰-۱۷-۲۰۲
سعید نوین: قم
۵۷-۵۸-۶۵-۶۶
۳۷۳
سمن: تهران
۱۰۸
سبب سبز: تهران
۳۰۳
سیروس نیرو: تهران
۱۷۸
سیمرغ: تهران
۲۶۳
سیمین دخت: تهران
۳۷۶
شادان: تهران
۳۷۹-۳۱۵
شاهد: تهران
۱۴۸-۱۷۵
شعبانی: تهران
۱۷۲
شهاب: قم
۵۰-۸۲
شیراز: تهران
۱
شیوه: تهران
۲۶۸
صبوری: قم
۲۸۹
سنای معاصر: تهران
۱۰۱
صفوی نیا: تهران
۱۸۳
طاووس بهشت: قم
۱۲-۳۷۵
طرح نو: تهران
۲۸۲
طلایه: تهران
۷۷
طلوع: تهران
۱۱۹

طهوری: تهران
۲۰۳
عابد: تهران
۷۶
عارف: تهران
۲۹۵
عباس دانش: تهران
۱۸۱
عرفان: تهران
۱۸۰
علامه بنیسی: قم
۷۰
علم: تهران
۲۲۷
علمی: تهران
۲۵۸
غیوری: تهران
۱۲۰
فاران: تهران
۵۵
فردوس: تهران
۱۲۷
فرزانه سازان: تهران
۲۰
فریبا نجفگو: تهران
۱۶۸
فواد: تهران
۱۸
فیلم و هنر: تهران
۱۵۰
قطره: تهران
۸۳-۱۰۲
قنوس: تهران
۲۳۴
قلم آشنا: تهران
۱۶۹
کارنامه: تهران
۱۸۳
کاروان: تهران
۲۵۵
کانون گسترش علوم: تهران
۲۹-۳۴
کتاب همراه: تهران
۲۵-۹۴-۳۰۰
کلید طلایی: تهران
۲۲۵
کوشش: تهران
۲۳۵-۲۶۰-۲۷۸-۳۱۰
۳۱۳-۳۱۶-۳۳۶
گفتن خلق: تهران
۱۳۷-۱۳۸-۱۷۶
گل مریم: تهران
۳۲۷
گلزار: تهران
۲۹۲
گنج معرفت: قم
۲۹۹
گنجینه: تهران
۷۱-۷۸-۸۰-۱۰۳-۱۱۳
۱۱۴-۱۱۶-۱۱۷-۱۲۲
گوهر دانش: تهران
۳۱۷
گویش: ایلام
۳۰۵
گیتی: تهران
۲۳۲-۲۳۳
ماه ریز: تهران
۲۵۹-۲۳۴
۲۱
مبتکران: تهران
۱۲۳
مجمع ذخائر اسلامی: قم
۱۷۰
مرجان: تهران
۱۶۵
مرصع: تهران
۱۶۵
مرکز آفرینشهای ادبی (کارشناسی قسه):
تهران
۲۵۳
مرکز آموزش مدیریت دولتی: تهران
۷
مرکز سمدی شناسی: شیراز
۹۲
مروراید: تهران
۱۹۶-۱۹۷
۲۳۳
مس: تهران
۲۳۳
مشاوران آموزش: تهران
۳۱
مشاهیر: تهران
۱۵۳
مشهور: قم
۵۶
معیار: تهران
۱۲۹-۱۳۴-۱۳۵-۲۳۶-۲۶۳
۳۶۹
مکتب الزهراء: تهران
۳۶۹
مکتب: مشهد
۲۵۳
موسسه چاپ و انتشارات: تهران
۲۰۶
مهران شهر: تهران
۲۲۸-۲۸۶
۲۱۸-۲۳۹
مهرانگیز دقایق: تهران
۱۷۳
مهرشید نقاشی: تهران
۱۴۱
میترا: تهران
۲۲۵
میرسمیدی فراهانی: تهران
۲۱۷

نامجو فرد: تهران
۲۰۳
ناحید: تهران
۳۴۸
نخستین: تهران
۲۸۵
ندای ابر: تهران
۳۷۷
ندای فرهنگ: تهران
۱۶۱
نذیر: تهران
۶۴-۶۷-۶۸-۳۳۸
۶۱
نسل کوثر: تهران
۳۵
نشر گستره: تهران
۲۵۷-۳۳۴-۲۵۷
نعمتی: تبریز
۲۸۴
نغمه: تهران
۱۳۳-۱۵۲
نقش جهان: تهران
۱۷۷
نقش سیمرغ: تهران
۲۶۵
نگاه سبز: تهران
۳۶۰
نمایش: تهران
۲۰۹-۲۱۲-۲۱۳-۳۳۷
۳۳۰
نورالقلین: تهران
۱۳۳
نهاد نویان: تهران
۱۵۷
نیستان: تهران
۱۸۵-۱۸۶-۱۸۷-۱۸۸
۱۸۹-۱۹۰-۱۹۱-۱۹۲-۱۹۳-۱۹۴-۱۹۵
۲۲۴
واژه آزاد: تهران
۳۷۴
وداد: تهران
۳۷۴
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: تهران
۳۰۷
هاشمی: تهران
۳۳۶
هدایت الهی: تهران
۳۱۳
هفت: تهران
۳۱
همراه: تهران
۱۳
هنرور: تهران
۱۱۸
هیواد: مهاباد
۲۳۱

چاپ اول

۱- درآمدی بر معنی‌شناسی.

کوروش صفوی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری. - ۲۶۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

An introduction to semantics

شابک: ۹۶۴-۳۷۱-۳۹۴-۶

نوشته حاضر با هدف معرفی اجمالی مهم‌ترین نکات مورد بحث در دانش معنی‌شناسی و به شیوه درسنامه تدوین گردیده است. در فصل نخست، تعریفی از معنی‌شناسی به دست داده شده است. آنچه در این فصل آمده مبتنی بر سستی است که تاکنون در معنی‌شناسی بدان توجه شده است. فصل دوم به دو حوزه عمده 'مطالعه معنی'، یعنی 'مطالعه دلالت برون زبانی یا دلالت مصداقی' و 'مطالعه دلالت درون زبانی یا دلالت مفهومی' اختصاص یافته است. فصل سوم کتاب مربوط به بحث درباره زبان و اندیشه و رابطه این دو نسبت به یک دیگر است. مباحث فصل چهارم درباره روابط مفهومی و معرفی انواع آن است. در این فصل صرفاً به روابط مفهومی در سطح 'واژگان زبان' توجه شده و طرح روابط معنایی در سطح 'جمله' در فصل پنجم مطرح گردیده است. در این فصل، رابطه مفهوم جمله با روابط مفهومی و مصداق‌های جهان خارج، تشریح می‌شود. فصل ششم به بحث درباره معنی‌شناسی کاربردی اختصاص یافته است. نویسنده در این فصل، ضمن معرفی بافت برونی زبان یا بافت موقعیتی، به شاخص‌ها، جایگزین‌ها، شناخت‌ها و بافت در گفت و گو اشارتی نموده است. فصل هفتم به حوزه‌های معنایی و معرفی آرای طراحان این فرضیه مربوط می‌شود که طی آن حوزه‌های معنایی از

دو منظر 'در زمانی' و 'همزمانی' بررسی می‌گردد. مطالب فصل هشتم به اختصار درباره مسئله دلالت چندگانه است که در آن به تمایز میان ابهام و ابهام نیز گونه-های ابهام و سطوح تحلیل آن اشاره شده است. مطالب فصل نهم و دهم درباره دو فرایند 'هم‌نشینی معنایی' و 'جانشینی معنایی' است. در فصل یازدهم به فرضیه 'طرح مولفه‌های معنایی' اشاره شده است. مطالب فصل دوازدهم شامل معرفی اجمالی 'معنی‌شناسی منطقی' است و در فصل سیزدهم نیز نکاتی درباره 'معنی‌شناسی شناختی' ذکر گردیده است. نویسنده در این دو فصل به دو رهیافت در مطالعه معنی برای آنان که دلالت مصداقی را مبنای کار قرار داده اشاره نموده است. در پایان هر فصل، منابعی برای مطالعه بیشتر ذکر گردیده ضمن آن که 'کتابنامه' و نمایه در انتهای کتاب درج گردیده است.

زبان‌شناسی

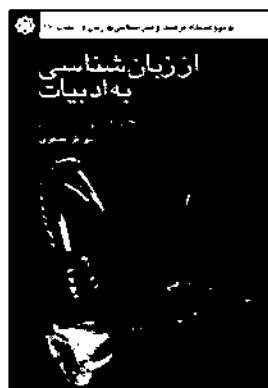
چاپ اول

۲- از زبان‌شناسی به ادبیات: شعر.

کوروش صفوی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری. - ۲۱۶ ص. - جلد دوم. - رقمی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

From linguistics to literature

شابک: ۹۶۴-۳۷۱-۶۱۸-۳

ساختار اصلی نوشته حاضر در نه فصل تدوین شده است. فصل اول مروری است بر ملاحظات نظری، که طی آن نگرش نگارنده در طرح مسائل مبتنی بر آرای ساخت‌گرایی در مطالعات ادبی تبیین می‌شود. در فصل دوم پیشینه‌ای از مطالعات زبان شناختی ادبیات فراهم آمده است. در فصل سوم گونه‌های قاعده کاهی به آن ترتیبی که مورد نظر 'کیچ' بود، معرفی شده همچنین مولف

نشان می‌دهد که کارایی این انواع، هم-ارز نیست و برای نمونه می‌توان ارزش قاعده کاهی معنایی را با انواعی چون قاعده کاهی نحوی یا آوایی مقایسه کرد. فصل چهارم به طرح دو فرضیه، یعنی 'فرضیه تراز ادبی' و 'رابطه مدلول نسبت به مصداق' اختصاص یافته است. به اعتقاد نگارنده، فرضیه 'تراز ادبی' می‌تواند در باز شناخت پیش نمونه‌های 'شعر' و 'نظم' و تبیین سبک شخصی و دوره‌ای کارایی داشته باشد و فاصله میان مدلول و مصداق جهان خارج، ارتباطی را پدید می‌آورد که در حد فاصل میان کلام ارجاعی و کلام مخیل قرار می‌گیرد. هر چه فاصله میان مدلول و مصداق بیشتر شود، گرایش به سمت زبان ادب و به ویژه پیش نمونه شعر بیشتر خواهد شد و به همین دلیل 'واقعیت گریزی' افزایش خواهد یافت و طبیعتاً محک صدق و کذب که نقش ارجاعی زبان مورد نظر است، منتفی خواهد شد. فصل پنجم به طرح سنت فن شعر مربوط می‌شود و شگردهایی که در دو فن بیان و بدیع معنی طبقه‌بندی می‌شوند، و بدین ترتیب مخاطبان درمی‌یابند که کدامین شگردها به واقع در آفرینش شعر دخیل‌اند و کاربرد کدام صناعات عاملی زیباشناختی به حساب می‌آیند؛ برای نمونه در این فصل مشخص می‌شود که انواع مجاز برحسب روابط معنایی مختلف در زبان خودکار نیز کاربردی پر بسامد دارند و تنها یکی از انواع مجاز یعنی 'مجاز بالاستاره' در آفرینش شعر نقشی عمده برعهده دارد. فصل ششم به طرح مسئله 'انتخاب' و چگونگی آن اختصاص دارد و این فرضیه را شامل می‌شود که 'انتخاب' برحسب 'تشابه' و با توجه به مولفه‌های ویژه نظام شناختی صورت می‌پذیرد. در فصل هفتم به دو گونه عمده واقعیت گریزی، یعنی 'بزرگ نمایی' و 'کوچک نمایی' اشاره شده است. به‌عزم نگارنده واقعیت گریزی اساس و شالوده آفرینش شعر را تشکیل می‌دهد. فصل هشتم درباره میانی طبقه-بندی صناعات در دانش فرضی بدیع شعر است. در فصل نهم نخست پیشنهادی برای تعیین سبک‌های دوره-ای شعر فارسی به دست داده می‌شود، سپس فرضیه‌ای معرفی گردیده که اگر صحت آن مورد تأیید قرار گیرد می‌تواند 'سبک‌شناسی' را به دانشی مبتدل سازد که تمامی هنرها را در قالب یک نظام بحث و تبیین نماید.

۳- از زبان‌شناسی به ادبیات: نظم.

کوروش صفوی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری. - ۳۲۸ ص. - جلد

اول. - رقمی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: From linguistics to literature

شابک: ۹۶۴-۳۷۱-۶۱۷-۵

چاپ اول

۴- مبانی زبان‌شناسی عمومی: اصول و روشهای زبان‌شناسی نقشگرا.

آندره مارتینه: مترجم: هرمز میلانیان. - تهران: هرمس. - ۳۳۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۷۱۰۰-۶۵-۵

'مبانی زبان‌شناسی عمومی' به‌عزم خود مولف، کتابی است آموزشی، فشرده و موجز که با حواشی متعدد مترجم، نیز مثال‌های فارسی وی فراهم آمده است. مقوله اصلی کتاب، شرح و بررسی تمامی زمینه‌های کارکرد، کاربرد و تحول زبان است که با این موضوعات تدوین گردیده است: 'زبان‌شناسی، زبان و زبان‌ها، توصیف زبان‌ها، تجزیه و اجزاء، واحدهای معنی‌دار، گوناگونی زبان و کاربردهای آن' و 'تحول زبان‌ها'. در انتهای کتاب، کتاب‌شناسی زبان‌شناسی نقشگرا و فهرست راهنمای مفاهیم و اصطلاحات درج گردیده است.

چاپ اول

۵- واژه‌نامه زبان‌شناسی و علوم وابسته (با تجدید نظر و اضافات). همداد همایون: نویسنده: علی محمد حق‌شناس. - تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. - ۷۲۲ ص. - وزیری (گالینگور). - ۴۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

A dictionary of linguistics and related science

شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۳۹-۹

دائرة فاندان شاسی و علوم و ادب
(انجمن فرهنگستان)

پادشاه ایران

در تهیه و تدوین ویرایش جدید این واژه‌نامه، علاوه بر ۸۹ منبع قبلی، از ۱۲۱ ساخت تازه نیز استفاده شده است. تمامی واژگان و عبارات این فرهنگ، مربوط به حوزه زبان‌شناسی و علوم وابسته به آن است که در دو بخش فارسی - انگلیسی و انگلیسی - فارسی فراهم آمده است.

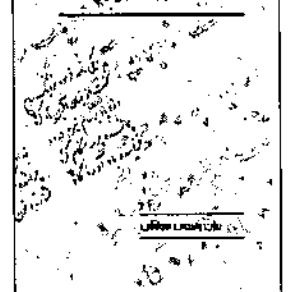
زبانهای ایرانی

چاپ اول

۶- آینه زبان پارسی.

بیژن رفیعی سرشکی. - تهران: ایران جام. - ۲۸ ص. - رقی (مقایسه). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۳۴۹-۵-۱

آینه زبان پارسی

در کتاب، ابتدا به اختصار از پیشینه زبان فارسی سخن به میان می‌آید؛ سپس به اجمال این مطالب بازگو می‌شود: کارایی (تأثیر) ریشه‌های زبان پارسی در زبان‌های دیگر، کارایی واژه‌های پارسی در زبان‌های دیگر، ویژگی‌های زبان پارسی، سادگی زبان پارسی و ضرورت پاسداری و پاک نگاه داشتن زبان پارسی.

واژه‌نامه‌های زبان فارسی

۷- فرهنگ فارسی خرد شامل: واژه‌های متداول فارسی و کلمات بیگانه مصطلح در زبان فارسی و ... محمود سیدی‌پور. - تهران: فخر رازی.

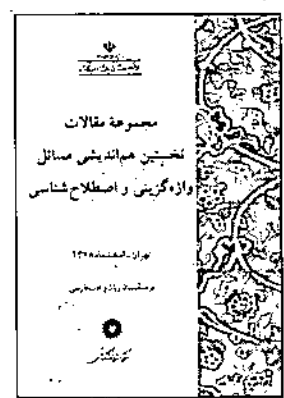
۱۰۷۶ ص. - جیبی (گالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

۸- مجموعه مقالات نخستین هم‌اندیشی مسائل واژه‌گزینی و اصطلاح‌شناسی.

ویراستار: شیرین عزیزی‌مقدم، مژگان غلامی. - تهران: مرکز نشر دانشگاهی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی. - ۵۶۰ ص. - وزیری (شمیز). - چاپ اول / ۳۱۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۰۱۰۱۲-۴

مجموعه مقالات نخستین هم‌اندیشی مسائل واژه‌گزینی و اصطلاح‌شناسی که به اهتمام فرهنگستان زبان و ادب فارسی - در اسفند ماه ۱۳۷۸ - برگزار گردید با پیام رئیس جمهور آغاز می‌شود: سپس پیام 'کرستین گالیشکی' (رئیس مرکز بین‌المللی اطلاعات واژه‌شناسی) درج می‌گردد و در پی آن، 'سراغاز سخن' از 'غلامعلی حداد عادل' (رئیس فرهنگستان) است که درباره واژه‌گزینی و پیشینه آن در ایران سخن رفته است. 'حسین سامعی' (دبیر هم‌اندیشی مسائل واژه‌گزینی و اصطلاح‌شناسی) در مقدمه کتاب، گزارشی از نخستین هم‌اندیشی مسائل واژه‌گزینی و اصطلاح‌شناسی به دست می‌دهد. (در این هم‌اندیشی طی سه روز، ۲۷ مقاله علمی و ۱۰ گزارش از کار گروه‌های تخصصی واژه‌گزینی فراهم آمد). عنوان برخی از مقالات این مجموعه بدین قرار است: استدلال در واژه‌گزینی / شهبان نعمت‌زاده، 'بازشناسی واژه‌ها و اصطلاحات اصیل و درست از محرف و نادرست / حمید فرزام، 'پیشینه‌ای از نخستین فرهنگستان ایران و واژه‌های گمشده / محسن روستایی، 'ترکیب و اشتقاق، دو ابزار واژه‌سازی / احمد سمعی گیلانی، 'راه‌فصل کردن واژه‌سازی در زبان فارسی / علی اشرف صادقی و 'گزارش فعالیت‌های واژه‌گزینی پزشکی برای هم‌اندیشی / مصطفی مقیدی.

کاربرد زبان فارسی معیار

چاپ اول

۹- آموزش تندخوانی. مهران داور. - تهران: حفیظ. - ۹۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۳۰۲۲-۱-۲

۱۰- دستور زبان فارسی.

عبدالعظیم قریب‌زیر نظر: سیروس شمیس. - تهران: فردوس. - ۳۵۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۰۹-۲۰-۳

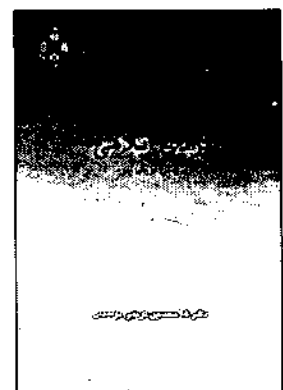
گویشهای ایرانی

چاپ اول

۱۱- کردی ایلامی: بررسی گویش بدره.

غلامحسین دوستان. - تهران: باغ نو. - ۲۹۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Ilami kurdish a survey of badre dialect

شابک: ۹۶۴-۷۳۲۵-۰۱-۵

بررسی گویش 'بدره' (از توابع شهرستان دره شهر) در این پژوهش با مقدمه‌ای درباره زبان کردی و دامنه آن فراهم می‌آید و در پی آن از موقعیت تاریخی، جغرافیایی و اجتماعی مکان این گویش سخن به میان می‌آید. بحث بعدی کتاب درباره دستور زبان این گویش است که طی آن، ویژگی‌ها و مختصات اسم، ضمیر، صفت، افعال، وندهای فعلی، نقش نما، ساخت واژه و جمله، و انواع جمله با جداول متعدد تشریح می‌شود. در بخش دوم کتاب برخی از واژه‌های

کردی ایلامی با معانی فارسی و آوانگاری لاتین جمع آمده است.

چاپ اول

۱۲- فرهنگ‌نگی کوردی ههرمان. علی ناناوازه. - تهران: نوکلی. - ۳۹۶ ص. - جلد اول. - رقی (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۸۲۱-۰۶-۱

مجموعه حاضر جلد نخست از فرهنگ 'کردی به کردی' است که واژگان و اصطلاحات دو حرف 'ن' و 'ب' را در بر می‌گیرد.

واژه‌نامه‌های زبان انگلیسی

چاپ اول

۱۳- فرهنگ اصطلاحات فارسی - انگلیسی.

منیر صف. - تهران: فائق. - ۳۵۶ ص. - جیبی (سلفون). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Idioms dictionary

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۷۱-۴-۳

چاپ اول

۱۴- فرهنگ انگلیسی - فارسی: نیوامریکن استریم لاین.

بهرام کیارزم، اردشیر متولی. - تهران: رهنما. - ۲۵۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: English persian dictionary

شابک: ۹۶۴-۶۹۵۱-۹۴-۵

۱۵- فرهنگ دانش فارسی به انگلیسی (یا تلفظ فارسی).

مهری ریاحی، زهرا ریاحی. - تهران: ایمان. - ۲۲۰ ص. - جیبی (شمیز). -

۵۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۸۲۰-۰۲-۶

چاپ اول

۱۶- فرهنگ سینا: انگلیسی - فارسی. علی‌اکبر جعفرزاده. - تهران: بازتاب. - ۳۲۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۹۴-۰۸-۶

چاپ اول

۱۷- فرهنگ فارسی‌آموز پیشرو آریان‌پور: انگلیسی - فارسی. منوچهر آریان‌پور کاشانی. - تهران: جهان رایانه. - ۵۱۲ ص. - رقی (سلفون). - ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۱۵-۶۵-۶

۱۸- فرهنگ کوچک انگلیسی - فارسی.

سلیمان حیم. - تهران: فرهنگ معاصر. - ۷۵۴ ص. - جیبی (گالینگور). - ۲۱۰۰۰ ریال. - چاپ بیست و نهم / ۱۰۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: فرهنگ کوچک انگلیسی فارسی حیم شابک: ۹۶۴-۵۵۳۵-۰۴-۸

۱۹- فرهنگ هدیه پیشرو آریان‌پور: انگلیسی - فارسی.

منوچهر آریان‌پور کاشانی. - تهران: جهان رایانه. - ۳۴۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The aryanpur progressive english - persian dictionary

شابک: ۹۶۴-۶۷۱۵-۶۲-۱

۲۰- فرهنگ همسفر پیشرو آریان‌پور: انگلیسی - فارسی.

منوچهر آریان‌پور کاشانی. - تهران: جهان رایانه. - ۵۱۰ ص. - جیبی (سلفون). - ۱۹۰۰۰ ریال. - چاپ دوازدهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۱۵-۵۷-۵

۲۱- فرهنگ همسفر پیشرو آریان‌پور: انگلیسی - فارسی.

منوچهر آریان‌پور کاشانی. - تهران: جهان رایانه. - ۹۷۶ ص. - جیبی (سلفون). - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۷۱۵-۵۶-۷

چاپ اول

22- Longman dictionary of contemporary english. ویراستار: Della Summers. تهران: عباسی. - ۱۷۱۶ ص. - وزیری (سلفون). - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

23- Longman dictionary of english language and culture. تهران: دورآموز. - ۱۵۹۰ ص. - وزیری (شمیز). - چاپ دوم / ۲۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

24- Longman essential activator. تهران: دورآموز. - ۱۰۰۴ ص. - رقی (شمیز). - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

25- Longman handy learner's dictionary. تهران: قلمستان هنر. - ۵۲۸ ص. - پالتویی (شمیز). - چاپ اول / ۱۲۰۰۰ نسخه.

26- Oxford advanced learner's dictionary. Jonathan A. S. Hornby ویراستار: Jonathan A. S. Hornby. Crowther. تهران: دورآموز. - ۱۲۲۰ ص. - رقی (شمیز). - چاپ دوم / ۲۰۰۰۰ نسخه.

27- Oxford advanced learner's dictionary of current english. Jonathan A. S. Hornby ویراستار: Jonathan A. S. Hornby. Kithryn Kavanagh. Crowther. Michael Ashby. تهران: جهان دانش. - ۱۵۵۶ ص. - وزیری (سلفون). - ۳۹۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.

28- Oxford learner's pocket dictionary. تهران: یسانواره کتاب. - ۴۹۰ ص. - پالتویی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

29- Oxford learner's pocket dictionary. تهران: یسانواره کتاب. - ۴۹۲ ص. -

پالتویی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

30- Oxford photo dictionary. تهران: قلمستان هنر. - ۱۲۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

31- Oxford photo dictionary. تهران: کربلا. - ۱۲۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۱۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

32- The pocket oxford dictionary of current english. ویراستار: Della Thompson. تهران: خلوص. - ۱۱۰۸ ص. - جیبی (سلفون). - ۲۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

دستور زبان انگلیسی ۲۲۵

چاپ اول

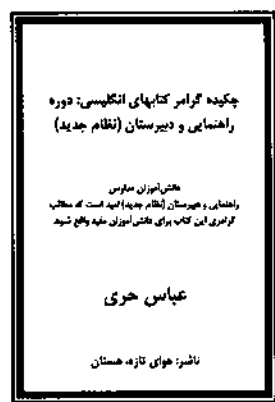
۳۳- آموزش واژه به واژه انگلیسی سال سوم دبیرستان. یوسف باوندسوادکوهی. تهران: مبتکران. - ۳۳۳ ص. - رحلی (شمیز). - ۲۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۲۸۶-۱۹۰-۶

چاپ اول

۳۴- انگلیسی (۲) سال دوم نظام جدید آموزش متوسطه. ویکتوریا کامکار. تهران: میرسعیدی فراهانی. - ۱۶۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۱۳۲-۸-۳

۳۵- انگلیسی پیش دانشگاهی: جهت دانشجویان، دانش آموزان و داوطلبان کنکور. پرویز علی آبادی. تهران: جهاد دانشگاهی (دانشگاه شهید بهشتی). - ۳۱۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Pre-university english. شابک: ۹۶۴-۳۹۹-۰۰۳-۰۰

۳۶- چکیده گرامر کتابهای انگلیسی: دوره راهنمایی و دبیرستان (نظام جدید). عباس حری. تهران: هوای تازه، هستان. - ۴۸ ص. - رقی (مقوایی). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۱۴۸-۷-X

کتابچه حاضر شامل خلاصه‌ای از گرامر زبان انگلیسی در دوره راهنمایی و دبیرستان است که با توضیحاتی چند، مثال‌های انگلیسی - همراه با ترجمه فارسی - فراهم آمده است: در انتهای کتاب چند پرسش سه گزینه‌ای درج گردیده است.

۳۷- خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۱) سال اول نظام جدید. عبدالصمد تمدن. تهران: آزمون. - ۲۶۳ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ پانزدهم / ۱۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۲۶۱-۱۵۵-۱

چاپ اول

۳۸- دوره کامل گرامر انگلیسی. سمیرا گردانی. تهران: میاد. - ۲۶ ص. - رحلی (کاغذی). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۹۳-۱۸-۲

چاپ اول

۳۹- راهنمای کامل فنون یادگیری زبان انگلیسی: رشته مترجمی زبان. شهرزاد سیف‌مترجم: محمد شاطرلو. قم: حقوق اسلامی. - ۱۷۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۵-۰۲۳-۸

۴۰- راهنمای گام به گام طلایی زبان (۲) پیش دانشگاهی.

چاپ اول

علی‌اصغر لشگری، فاطمه یوسفی. تهران: کانون گسترش علوم. - ۱۹۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۴۰-۱۶۹-۳

چاپ اول

۴۱- زبان انگلیسی (۲) پیش-دانشگاهی. کریم خلیلی. تهران: راه اندیشه. - ۳۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۳۲۸-۱۴-۱

۴۲- زبان انگلیسی (۳) نظری، فنی و حرفه‌ای. کار دانش ویژه دانش آموزان سال سوم دبیرستان ... پرویز بیرجندی. تهران: رزمندگان اسلام. - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۸۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۹۳-۲

۴۳- سوالات چهارگزینه‌ای کنکور عمومی: زبان انگلیسی پیش دانشگاهی ۱ و ۲. حسین حاذقی. تهران: مشاوران آموزش. - ۳۳۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۲۶۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۳۰۴-۳۵-۸

۴۴- گنجینه سوالات طبقه‌بندی شده نوین: زبان انگلیسی کلاس سوم راهنمایی. محمد یزدان‌پناه، سیمین دخت گودرزی. تهران: تبلور دانش. - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز). - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۳۴-۵۲-۰۰

۴۵- مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش زبان انگلیسی پیش-دانشگاهی ۱ و ۲ شامل: واژگان و اصطلاحات ترجمه دروس ... علیرضا یوسف‌زاده، بهروز مرادآبادی. تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۲۴۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۲۱۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۲۰-۴
۴۶- مجموعه طبقه‌بندی شده و استاندارد آموزش، نکته و سنجش زبان انگلیسی (۱) پیش دانشگاهی.

تهیه و تنظیم: عباس صفی. تهران: کانون گسترش علوم. - ۱۹۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۴۰-۰۶۴-۸

چاپ اول

۴۷- مجموعه کامل تست زبان انگلیسی عمومی دانشگاه پیام نور ... محمد شاطرلو. قم: حقوق اسلامی. - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۵۰-۱۲-۰۰

چاپ اول

48- Cambridge practice tests for IELTS. Clare, Vanessa Jakeman. MCdowell. تهران: علامه سخن. - ۱۶۰ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

49- How to prepare for the TOEFL test of english as a foreign language tenth edition. ویراستار: Pamela Sharpe. تهران: بیک مشاور. - ۷۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

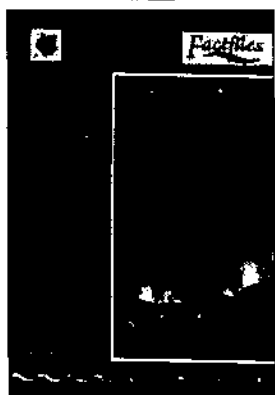
50- Practical English Usage. Michael Swan. تهران: صبح صادق. - ۶۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب که براساس حروف الفبای انگلیسی تدوین شده، شامل ۶۰۵ نکته گرامری است که برای زبان‌آموزان انگلیسی (فراگیران زبان دوم) به چاپ رسیده است. کاربرد هر یک از

67- Disaster!.

Mary McIntosh - تهران: قلمستان هنر. - ۴۶ ص. - رقی (شمیز). ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: فاجعه

چاپ اول

در این کتاب که برای زبان آموزان پایه چهار فراهم آمده برخی از فجایع و حوادث غیر مترقبه در جهان معرفی می-شود که از آن جمله است حوادث مربوط به آتش فشان ها، زلزله، آتش سوزی، طوفان و نظایر آن. انتهای کتاب شامل تمریناتی از متن و معانی برخی واژگان است.

چاپ اول

68- Elementary anecdotes in american english.

L. A. Hill - تهران: فرهنگ زبان. - ۸۴ ص. - رقی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

69- English for students of guidance & counseling.

Mansur koosha - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۱۵۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: انگلیسی برای دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره
شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۵۰۰-۹

چاپ اول

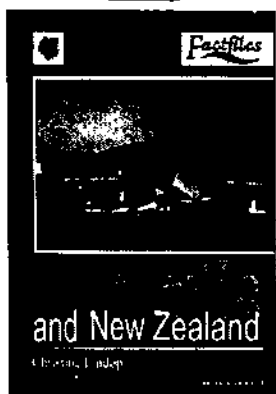
70- Flight.

Michael Dean - تهران: قلمستان هنر. - ۲۲ ص. - رقی (شمیز). ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: پرواز

63- Australia and new zealand.

Christine Lindop - تهران: قلمستان هنر. - ۳۰ ص. - رقی (شمیز). ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: استرالیا و نیوزلند

چاپ اول

در این کتاب، زبان آموزان پایه ۳ با دو کشور از قاره اقیانوسیه یعنی 'استرالیا' و 'نیوزلند' آشنا می-شوند. گذشته‌ای از این سرزمین، ورود مهاجران، معرفی شهرها، معرفی اقوام بومی و ذکر آنان، حیات وحش، و اطلاعاتی از این دست از مباحث کتاب است که با تصاویر متعدد رنگی به چاپ رسیده و در انتها نیز چند تمرین و معانی برخی واژگان به زبان انگلیسی فراهم آمده است.

چاپ اول

64- Concord.

Abbas Horri - تهران: هوای تازه. - ۷۲ ص. - جلد سوم. - رحلی (شمیز). - ۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۲۲۲-۳۵-۱

چاپ اول

65- Departures in reading: A.

Peter Viney - تهران: علامه سخن. - ۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

66- Departures in reading: B.

Peter Viney - تهران: علامه سخن. - ۲۲ ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

قم: حقوق اسلامی. - ۱۸۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۵۰-۰۴-۱

6۰- متون روانشناسی= Psychological Texts In English

محمد پارسا - تهران: بعثت. - ۳۳۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۰۶۷-۳۱-X

چاپ اول

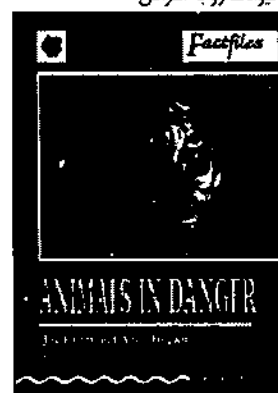
6۱- مجموعه نکته‌ها و گزینه‌ها شامل درس، نکته پرسش‌های چهارگزینه‌ای استاندارد زبان انگلیسی.

بهمن تیموری. - تهران: فرزانه‌سازان. - ۳۰۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۳۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۱۵۹-۰۰-۵

چاپ اول

62- Animals in danger.

Joc Potter, Andy Hopkins - تهران: قلمستان هنر. - ۲۲ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: حیوانات رو به انقراض

'حیوانات رو به انقراض' عنوان این کتاب از مجموعه 'BOOK WORMS' FACTFILES است که طی آن فراگیران پای '۱' زبان انگلیسی، اطلاعاتی از این حیوانات کمیاب نیز چگونگی جلوگیری از انقراض آن، به دست می-آورند. کتاب با تصاویر رنگی همراه بوده در پایان آن چند تمرین از متن و معانی برخی واژگان گنجانده شده است.

English for the students of sciences

شابک: ۹۶۴-۶۵۰۲-۴۴-X

۵۵- راهنمای کامل انگلیسی برای دانشجویان فنی و مهندسی.

مترجم: حسن کلان‌فرمانفرما، لیلا محمدی‌ساده‌خو. - همدان: دانشجو. - ۲۷۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی:

English for the students of engineering

شابک: ۹۶۴-۶۵۰۲-۳۳-۴

چاپ اول

۵۶- راهنمای کامل انگلیسی برای دانشجویان کشاورزی (۲) شامل: ترجمه دقیق متون، حل کلیه تمرینها، ...

مترجم: حسن کلان‌فرمانفرما، لیلا محمدی‌ساده‌خو. - همدان: دانشجو. - ۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

English for the students of agriculture

شابک: ۹۶۴-۶۵۰۲-۵۹-۸

۵۷- راهنمای کامل زبان انگلیسی برای دانشجویان علوم اجتماعی ۱ شامل: ترجمه دقیق و سپس متون و حل کلیه.

مترجم: پروانه دیجوریان، نسرين دیجوریان. - همدان: دانشجو. - ۲۳۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

English for the students of social sciences 1

شابک: ۹۶۴-۶۵۰۲-۶۳-۶

۵۸- راهنمای کامل زبان تخصصی رشته حسابداری دانشگاه پیام‌نور.

نیلی تهرانی، مترجم: علی هوجقانی‌امیر امینی. - قم: حقوق اسلامی. - ۱۴۴ ص. - جلد دوم. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۵۰-۰۰۸-۳

چاپ اول

۵۹- راهنمای کامل زبان تخصصی رشته علوم اجتماعی دانشگاه پیام‌نور. جعفر سخاوت، مترجم: محمد شاطرلو. -

Practical English Usage

اصطلاحات و نکات گرامری براساس جملات مختلف آموزش داده می‌شود.

کاربرد زبان انگلیسی معیار

۵۱- آموزش تلفظ زبان انگلیسی به شیوه گام به گام: قابل استفاده دانش‌آموزان دوره راهنمایی، دبیرستان...

عبدالله قنبری، ویراستار: علی‌اکبر جعفرزاده. - تهران: انتشاران. - ۲۲۰ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۳۸-۸

۵۲- انگلیسی در سفر = English On Trip مکالمات و اصطلاحات روزمره انگلیسی.

حسن اشرف‌الکتابی. - تهران: استاندارد. - ۲۳۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ سیام / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

English on trip

شابک: ۹۶۴-۹۱۳۲-۷-۲

۵۳- انگلیسی در سفر = English On Trip مکالمات و اصطلاحات روزمره انگلیسی با ترجمه فارسی و تلفظ...

حسن اشرف‌الکتابی. - تهران: استاندارد. - ۲۴۰ ص. - جلد دوم. - رقی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

English on trip

شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۱۱-۶

۵۴- راهنمای کامل انگلیسی برای دانشجویان علوم پایه.

مترجم: مسعود هاشمی. - همدان: دانشجو. - ۲۰۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

عنوان به فارسی:

پادشاهان و ملکه‌های بریتانیا

در این کتاب، پادشاهان و ملکه‌های معروف انگلستان از گذشته تا حال معرفی شده طی آن به نکاتی از تاریخ انگلستان، وضعیت اجتماعی، حکومت سلطنتی و قدرت آن اشاره می‌شود. این کتاب که برای فراگیران پایه ۷ به طبع رسیده شامل تصاویری از شخصیت‌های مورد نظر، تمریناتی از متن و معانی پاره-ای از واژگان است.

چاپ اول

85- Language corresponding instruction: student book.
Jocelyn Andy Hopkins
Potter - تهران: عصر - ۳۴ ص. -
جلد اول - رحلی (شمیز) - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

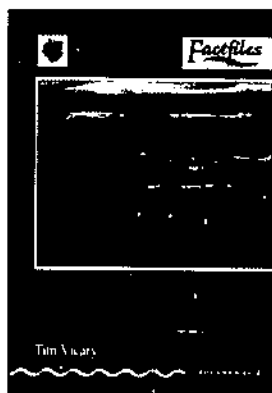
86- Language corresponding instruction: student book.
Jocelyn Andy Hopkins
Potter - تهران: عصر - ۴۰ ص. -
جلد دوم - رحلی (شمیز) - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۳۲-۲۳-۰

چاپ اول

87- Language corresponding instruction: work book.
Andy, Carolin Jones
Jocelyn Potter Hopkins
تهران: عصر - ۲۰ ص. - جلد اول -
رحلی (شمیز) - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۳۲-۲۶-۷

چاپ اول

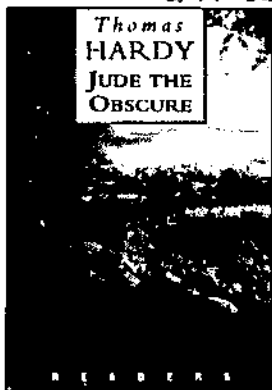
88- Language corresponding instruction: work book.
Andy, Carolin Jones

جلد حاضر از مجموعه 'BOOK WORMS FACTFILES' که برای فراگیران پایه ۲ فراهم آمده شامل متنی است به زبان انگلیسی که در آن سرزمین 'ایرلند' با این مختصات معرفی می‌شود: ایرلند امروزی، پیشینه و تاریخ مختصر ایرلند، وضعیت مردم، مبارزه برای آزادی ایرلند شمالی و ایرلند جنوبی، هنر، موسیقی و ادبیات در ایرلند، مکان‌ها و شهرهای مهم ایرلند و نظایر آن. در پایان کتاب چند تمرین و معانی بعضی از واژگان جمع آمده است.

چاپ اول

83- Jude the obscure: level 5.
Thomas Hardy
تهران: فرهنگ زبان - ۸۰ ص. - رقی (شمیز) - ۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، رمانی است از 'توماس هاردی' (۱۸۴۰ - ۱۹۲۸) نویسنده انگلیسی تحت عنوان 'جود گمنام' که به اختصار برای زبان آموزان سطح بالاتر از متوسط فراهم آمده است. کتاب متضمن ۳۳۰۰ واژه کادربندی است و در انتهای آن نیز چند تمرین از متن داستان گنجانده شده است.

چاپ اول

84- King and queens of britain.
Tim Vicary
تهران: قلمستان هنر - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

است: قتل 'جان کندی' و چگونگی سرقت 'نقاشی مونالیزا'. کتاب با چند تصویر رنگی و سیاه و سفید، تمریناتی از متن و معانی برخی واژگان همراه است.

چاپ اول

76- How to prepare for the TOEFL test: test of english as a foreign language.
Pamela J. Sharpe - تهران: زبان ملل - ۷۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۲۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

77- Interchange: english for international communication: student's book.
Jack C. Richards - تهران: رهنما - ۱۴۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

78- Interchange: english for international communication: workbook.
Jack C. Richards - تهران: رهنما - ۶۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

79- Intermediate vocabulary.
B. J. Thomas - تهران: زبان ملل - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

80- International 1.
Abbas Horri - تهران: هوای تازه - ۶۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۲۲۲-۳۳-۵

چاپ اول

81- International basic B.
Abbas Horri - تهران: هوای تازه - ۶۴ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۷۲۲۲-۳۳-۲

چاپ اول

82- Ireland.
Tim Vicary
تهران: قلمستان هنر - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: ایرلند

'فارست گامپ' عنوان داستان جذابی است برای زبان آموزان سطح میانه که در قالب ۱۲۰۰ واژه و اصطلاح جدید فراهم آمده است. قهرمان داستان، فوتبالیستی است که برای دوره سربازی به جنگ با ویتنام اعزام می‌شود و در پی آن حوادث مختلفی را پشت سر می‌گذارد.

73- Gone with the wind: part 1: level 4.
Margaret Mitchell - تهران: قلمستان هنر - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

74- Gone with the wind: part 2: level 4.
Margaret Mitchell - تهران: قلمستان هنر - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

75- Great crimes.
John Escott - تهران: قلمستان هنر - ۳۶ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: جنایات بزرگ

'جنایات بزرگ' کتابی است برای فراگیران پایه ۳ که طی آن با قرائت کتاب با تصادی دیگر از واژگان و اصطلاحات زبان انگلیسی آشنا می‌شوند. مخاطبان در این کتاب اطلاعاتی از چند واقعه به دست می‌آورند که از آن جمله

آنچه در این کتاب برای زبان آموزان فراهم آمده نکاتی است درباره آرزوی پرواز، مخترعان بالان و هواپیما، انواع هواپیما، نیز ساخت و تکامل هواپیما که اغلب با تصاویر رنگی به چاپ رسیده است. پایان کتاب شامل چند تمرین از متن و معانی پاره‌ای از واژگان دشوار است.

چاپ اول

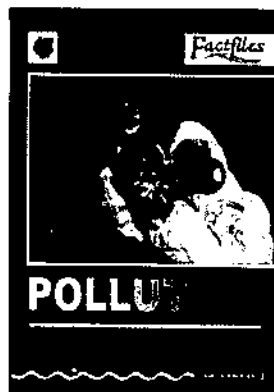
71- Football.
Steve Flinders - تهران: قلمستان هنر - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: فوتبال

این کتاب شامل اطلاعاتی است از ورزش فوتبال، پیشینه آن، قوانین موجود در فوتبال، معرفی چهره‌های معروف و مسابقات جام جهانی که مخاطبان اصلی آن زبان آموزان پایه ۲ هستند. کتاب با تصاویر رنگی همراه بوده در انتهای آن تمریناتی چند از متن، نیز معانی پاره‌ای از واژگان فراهم آمده است.

چاپ اول

72- Forrest gump: level 3.
Winston Groom - تهران: قلمستان هنر - ۳۸ ص. - رقی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به فارسی: فارست گامپ

زبان آموزان پایه ۲ در مجموعه حاضر، اطلاعاتی درباره آلودگی‌ها، انواع آلودگی، آلودگی هوا و محیط زیست، آلودگی‌های شیمیایی، باران‌های اسیدی، آلودگی آب-ها و نظایر آن کسب می‌کنند. مطالب کتاب با تصاویر رنگی، چند تمرین، و معانی برخی واژگان همراه است.

چاپ اول

104- Rainforests.
Rowena Akinyemi - تهران: قلمستان هنر - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) ۵۰۰۰ - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

جنگل‌های باران خیز

فرگیران زبان انگلیسی (پایه ۲) در این کتاب اطلاعاتی از جنگل‌های باران خیز جهان، حیوانات این جنگل‌ها و برخی شکفتی‌های آن، نیز مردمان ساکن در این سرزمین‌ها به دست می‌آورند چند تمرین از متن و معانی برخی واژگان در انتهای کتاب جمع آمده است.

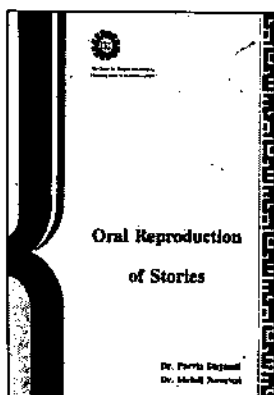
چاپ اول

105- Recycling.
Rosemary Border - تهران: قلمستان هنر - ۳۰ ص. - رقی (شمیز) ۵۰۰۰ - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

بازیافت

آن به زبان انگلیسی فراهم آمده است.

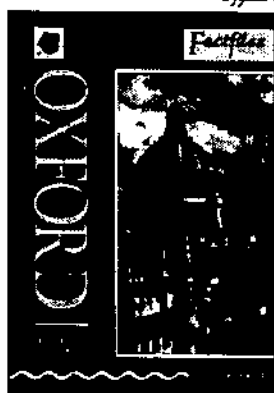
در این مجموعه داستان‌های کوتاهی از 'تولستوی'، 'او. هنری'، 'هانس کریستین آندرسن'، 'گی. دومپاسان'، 'سامرست موام'، 'مارک تواین'، 'شرلی جکسون'، 'آنتوان چخوف'، 'عزیز نسین'، 'ادگار آلن پو' و دیگران به طبع رسیده است.

چاپ اول

102- Oxford.
Joc Potter, Andy Hopkins - تهران: قلمستان هنر - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) ۵۰۰۰ - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

اکسفورد

کتاب حاضر که برای مخاطبان پایه ۲ آموزش زبان انگلیسی به چاپ رسیده، حاوی اطلاعاتی است از شهر فرهنگی و دانشگاهی 'اکسفورد' واقع در انگلیس که با تصاویر رنگی، چند تمرین از متن و معانی بعضی از واژگان به چاپ رسیده است.

چاپ اول

103- Pollution.
Rosemary Border - تهران: قلمستان هنر - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) ۵۰۰۰ - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

آلودگی‌ها

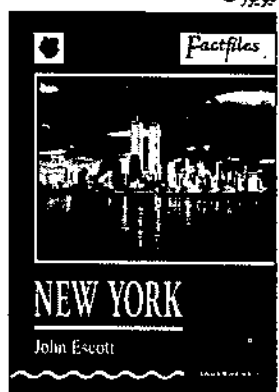
Susan Proctor Hull - تهران: رهنما - ۱۰۰ ص. - جلد اول - ویزی (شمیز) ۵۵۰۰ - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

100- New york.
John Escott - تهران: قلمستان هنر - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) ۵۰۰۰ - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

نیویورک

این کتاب از مجموعه 'BOOK WORMS FACTFILES' شامل اطلاعاتی است از شهر 'نیویورک' که با مطالبی درباره پیشینه این شهر آغاز می‌شود؛ سپس مکان‌های دیدنی و محل‌های مشهور این شهر معرفی می‌گردد و در پی آن ویژگی‌های تجاری، غذاهای مشهور و رایج در شهر، نیز شیوه زندگی مردم بازگو می‌شود. این کتاب مصور و رنگی برای زبان‌آموزان پایه ۲ فراهم آمده و در انتها با چند تمرین و معانی برخی واژگان همراه است.

101- Oral reproduction of stories.
Mehdi Parviz Birjandi Nowruzi - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت) - ۵۰۸ ص. - ویزی (شمیز) ۱۲۵۰۰ - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی:

بیان شفاهی داستان

کتاب حاضر مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاه به زبان انگلیسی است که برای درس 'بیان شفاهی داستان' دوره کارشناسی رشته زبان انگلیسی و مترجمی زبان انگلیسی تدوین شده است. با توجه به جنبه آموزشی متن، به دنبال هر داستان فهرستی از واژگان و معانی

فضایی 'آپولو' و فرود بر کره ماه، نیز سرنشینان آن که با تصاویری رنگی به چاپ رسیده است. انتهای کتاب در

بردارنده چند تمرین و معانی برخی واژگان به زبان انگلیسی است.

95- New american streamline.

تهران: رهنما - ۹۲ ص. - ویزی (شمیز) ۳۵۰۰ - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

96- New american streamline: connection.
Peter Bernard Hartley Viney - تهران: زبان آموز - ۱۱۲ ص. - رجلی (شمیز) - (دوره) ۳۵۰۰ - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

97- New headway english course: pre-intermediate: student's book.

John Soars Liz Soars - تهران: واداد - ۱۶۰ ص. - رجلی (شمیز) - (دوره) ۲۹۰۰۰ - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

98- New interchange english for international communication students book.

Jonathan Jack Richards Susan Proctor Hull - تهران: رهنما - ۱۵۴ ص. - جلد اول - ویزی (شمیز) ۱۲۰۰۰ - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.

99- New interchange english for international communication: workbook.
Jonathan Jack Richards

Jocelyn Potter Hopkins - تهران: عصر - ۲۳ ص. - جلد دوم - رجلی (شمیز) - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۲۲-۲۷-۵

89- Let's write english.
Julia George E. Wishon M. Burks - تهران: فرهنگ زبان - ۲۷۲ ص. - جلد اول - رقی (شمیز) ۶۵۰۰ - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

90- Let's write english.
Julia George E. Wishon M. Burks - تهران: فرهنگ زبان - ۲۷۲ ص. - جلد دوم - رقی (شمیز) ۵۰۰۰ - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

91- London.
John Escott - تهران: قلمستان هنر - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) ۵۰۰۰ - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: لندن

92- Longman preparation course for the TOEFL test: skills and strategies.
Deborah Phillips - تهران: اشتیاق - ۳۳۲ ص. - جلد اول - رجلی (شمیز) ۲۸۰۰۰ - چاپ سوم / ۴۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

93- Man and his world.
Margaret Kurilecz - تهران: فرهنگ زبان - ۱۴۰ ص. - ویزی (شمیز) ۳۵۰۰ - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

94- Mission apollo.
Lewis Kerr - تهران: قلمستان هنر - ۳۰ ص. - رقی (شمیز) ۵۰۰۰ - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: مأموریت آپولو

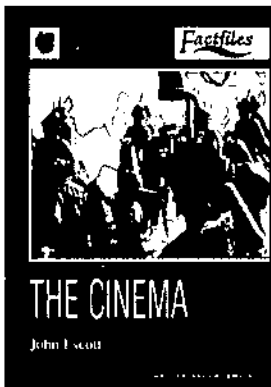
این کتاب که برای پایه ۳ آموزش زبان انگلیسی به چاپ رسیده متضمن اطلاعاتی است از مأموریت سفینه

شامل تصاویر رنگی است که در انتهای آن نیز چند تمرین و معانی برخی از واژگان جمع آمده است.

چاپ اول

118- The cinema.

John Escott - تهران: قلمستان هنر - ۳۰ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: سینما

در کتاب اطلاعاتی درباره چگونگی ساخت فیلم، سینمای هالیوود، برخی چهره‌های سینما، چگونگی ساخت فیلم‌های انیمیشن، و نظایر آن همراه با صحنه‌هایی از فیلم‌ها و تصاویری از پشت صحنه‌ها به دست داده می‌شود. مخاطبان کتاب زبان آموزان پایه ۳ هستند. در انتهای کتاب تمریناتی چند از متن و معانی پارامی از واژگان فراهم آمده است.

چاپ اول

119- The olympic games.

Steve Flinders - تهران: قلمستان هنر - ۳۰ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: بازیهای المپیک

زبان آموزان پایه ۳ در این کتاب اطلاعاتی درباره المپیک، المپیک‌های باستانی، ورزش‌های مربوط به المپیک‌های جدید و دوره‌های مختلف آن به دست

کتاب زبان آموزان دوره میانه هستند که در انتهای کتاب چند تمرین از متن داستان برای آنان فراهم آمده است.

چاپ اول

116- Titanic.

Tim Vicary - تهران: قلمستان هنر - ۲۳ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: تایتانیک

کتاب حاضر از مجموعه 'BOOK FACTFILES' شرحی است از ساخت کشتی تایتانیک، بزرگ و تجهیزات آن و سرنوشت چگونگی غرق شدن این کشتی که همراه با تصاویری چند فراهم آمده است. زبان آموزان پایه ۶ مخاطبان این کتاب هستند که برای آنان در انتهای کتاب چند تمرین از متن و معانی برخی از واژگان کتاب فراهم آمده است.

چاپ اول

117- Under the ground.

Rosemary Border - تهران: قلمستان هنر - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: زیر زمین

زبان آموزان پایه ۲ در این کتاب اطلاعاتی از غارهای مهم جهان و شگفتی‌های آن به دست می‌آورند کتاب

پیر مرد و دریا

ص. - جلد اول. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: گزیده متنها و راهنمای تاریخ ایران (از آغاز تا ۱۵۰۰ میلادی) شابک: ۹۶۴-۳۵۹-۲۳۷-۶

108- Seven: level 4.

Anthony Bruno - تهران: قلمستان هنر - ۵۸ ص. - رقی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

109- Spectrum student book 3A: a communicative course in english.

Donald Diane Warshawsky Anna Verlfort R. H. Byrd - تهران: شکوه اندیشه - ۸۸ ص. - رحلی (شمیز) - چاپ سوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

110- Step by step english for university students.

Abolqhasem Tolou - تهران: بمنت - ۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۷۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: انگلیسی قدم به قدم برای دانشجویان شابک: ۹۶۴-۶۰۶۷-۳۲-۵

چاپ اول

111- Street talk-3 the best of american idioms.

David Burke - تهران: صادق - ۳۲۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

112- The last sherlock holmes story.

Michael Dibdin - تهران: واد - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

113- The old man and the sea.

Ernest Hemingway - تهران: فرهنگ زبان - ۱۱۲ ص. - رقی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. عنوان به فارسی:

اطلاعات این کتاب مربوط به زبان آموزان پایه ۳ بوده در آن مطالبی درباره بازیافت و چگونگی تبدیل مواد مصرف شده صنعتی به مواد جدیدتر عرضه می‌شود. در این کتاب که با تصاویر رنگی همراه است چند تمرین از متن و معانی پارامی از واژگان جمع آمده است.

چاپ اول

106- Scotland.

Steve Flinders - تهران: قلمستان هنر - ۲۲ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: اسکاتلند

این کتاب که برای زبان آموزان پایه ۶ به طبع رسیده شامل معرفی سرزمین اسکاتلند است که با تصاویری رنگی و جذاب، چهره امروزی کشور اسکاتلند، تاریخ و پیشینه اسکاتلند، شهرهای معروف آن، جزایر و محیط وحشی، سنت‌های موجود در اسکاتلند، غذاهای مردم این سرزمین و پارامی از ادب و رسوم این کشور، معرفی می‌شود. در انتهای کتاب، نقشه اسکاتلند چند تمرین از متن و معانی پارامی از واژگان به زبان انگلیسی فراهم آمده است.

107- Selected texts: a reference guide to the history of Iran (To A.D. 1500).

Gholam Reza Vatandoust - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت) - ۱۹۸

می‌آورند. کتاب با تصاویری از برخی قهرمانان و صحنه‌های گوناگون ورزشی همراه است و در انتهای آن چند تمرین و معانی برخی واژگان گنجانده شده است.

واژه‌نامه‌های زبان فرانسوی

چاپ اول

۱۲۰- فرهنگ معاصر فرانسه - فارسی.

محمدرضا پارسایار. - تهران: فرهنگ معاصر. - ۹۷۸ ص. - رقی (گالینگور). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Farhang moaser
dictionnaire francais -
persan

شابک:

زبانهای هند و اروپایی شرقی و

سلتی

۳۹۱

چاپ اول

۱۲۱- سونات مهتاب: مجموعه داستان‌های کوتاه برای آموزش زبان و ترجمه ادبیات روسی.

زیبا اجتهد. - تهران: روزنگار. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک:

سونات مهتاب

کتاب "سونات مهتاب" مجموعه‌ای است از داستان‌های کوتاه نویسندگان روس از جمله "تولستوی"، "گربین" و "یرملایف" که هدف از چاپ آنها آموزش ترجمه از زبان روسی است. روش آموزش ترجمه در این کتاب بدین گونه است که ابتدا متن اصلی داستان، سپس لغت‌ها و عبارات مربوط به آن با معانی فارسی و سرانجام ترجمه متن به زبان فارسی آورده شده است. کتاب مجموعاً از ۲۸

داستان کوتاه به زبان ساده، تشکیل یافته است.

زبان عربی

۳۹۲

چاپ اول

۱۲۲- آموزش زبان عربی.

کیومرث امیرسلیمانی. - تهران: توسعه علوم. - ۲۳۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۸۳۲-۱۳-۵

۱۲۳- آموزش گام به گام عربی

(۳) سال سوم نظام جدید.

مجید نوری. - تهران: آزمون. - ۲۳۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ بیست و چهارم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۳۶۱-۱۱۹-۵

چاپ اول

۱۲۴- اصول صرف و نحو عربی

(از دبیرستان تا دانشگاه).

محمد فلاح‌باقری. - تهران: ۲۶۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۳۶۰-۵۱۵-۹

۱۲۵- البلاغه الواضحه: البیان و

المعانی و البديع للمدارس الثانویه

وفقاً للمنهاج الحديث الذي اقرته

وزارة ...

علی حازم، مصطفی امین. - قم: موسسه

امام صادق (ع). - ۳۶۶ ص. - وزیری

(گالینگور). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ سوم /

۵۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۵۶۰-۰۸-۷

۱۲۶- جواهر البلاغه فی المعانی

و البیان و البديع.

احمد هاشمی‌نیراستار: صدقی جمیل. -

تهران: الهام. - ۳۷۶ ص. - وزیری

(شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم /

۲۲۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۰۷۱-۲۶-۵

چاپ اول

۱۲۷- جواهر البلاغه فی المعانی

و البیان و البديع.

احمد هاشمی. - قم: موسسه امام صادق

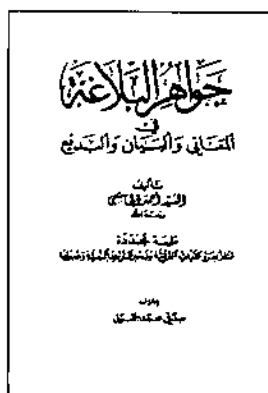
(ع). - ۳۷۶ ص. - وزیری (گالینگور). -

۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰

نسخه.

شابک:

۹۶۴-۵۶۰-۰۴-۵

"جواهر البلاغه" اثری است از "سید احمد هاشمی" که در باب سه علم "معانی"، "بیان" و "بديع" به زبان عربی، نگارش یافته است. نویسنده درباره سه مقوله یاد شده که در واقع نقد زیبایی‌شناسی سنتی است مثال‌ها و شواهد گوناگونی را از اشعار عربی فراهم می‌آورد و در پایان هر فصل، تمریناتی را نیز برای طلاب، درج می‌سازد.

چاپ اول

۱۲۸- راهنمای گام به گام خلاصی

عربی (۲) (رشته علوم انسانی).

علی زنددل، محمد شریف‌حسینی. -

تهران: کانون گسترش علوم. - ۱۵۲ ص.

- وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ

اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۳۳۰-۱۲۵-۹

چاپ اول

۱۲۹- سوالات امتحانی و طبقه-

بندی شده عربی (۳) سال دوم

دبیرستان.

محمد ایستاربخش، کرم‌خدا

امینیان، نیراستار: حجت‌الله گنجی. -

تهران: منشور دانش. - ۶۴ ص. - رحلی

(شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول /

۳۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۹۳۶-۹۳-۸

چاپ اول

۱۳۰- سوالات امتحانی و طبقه-

بندی شده عربی (۳) سال سوم

دبیرستان.

محمد ایستاربخش، کرم‌خدا

امینیان، نیراستار: حجت‌الله گنجی. -

تهران: منشور دانش. - ۶۴ ص. - رحلی

(شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول /

۳۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۹۳۶-۹۳-۶

چاپ اول

۱۳۱- شرح ابن عقیل.

مترجم: حمید طیبیان. - تهران: تبیان. -

۷۱۶ ص. - وزیری (گالینگور). - ۳۶۰۰۰

ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۶۸۰-۱۹-۴

چاپ اول

۱۳۲- شرح ابن عقیل (جلد ۱).

مترجم: حمید طیبیان. - تهران: تبیان. -

۱۳۹۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۰۰۰۰

ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۶۸۰-۱۷-۸

جلد اول و دوم از "شرح ابن عقیل" که با ترجمه‌ای دیگر فراهم می‌آید متضمن شرح ابیات کافیه ابن مالک است که آن را بهاءالدین عبدالله بن عقیل به رشته تحریر درآورد؛ همچنین "شرح شیخ محمد محی‌الدین عبدالله حمید" شرح دیگری از "کافیه" در حاشیه شرح پیشین فراهم نمود که اینک ترجمه شرح هر دو در این کتاب، آمده است. این کتاب در واقع به آموزش "صرف و نحو" عربی اختصاص دارد که با شواهد و امثله فراوان عربی تدوین گردیده است.

چاپ اول

۱۳۳- صرف و نحو عربی به زبان

آسان همراه با ۱۰۰۰ تست و

نکته.

همایون رضایور. - تهران: خانواده. - ۲۸۳

ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. -

چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۹۱۰۷۸-۸-۶

۱۳۴- عربی (۳) ویژه دانش-

آموزان سال سوم دبیرستان

(نظری، فنی و حرفه‌ای) و

داوطلبان ورود به دانشگاه.

اباذر عجاجی، قادر پریز. - تهران:

رزمندگان اسلام. - ۱۸۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۸۰۰ ریال. - چاپ دوازدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۶۲۱۳-۳۸-۷

۱۳۵- فرهنگ جدید عربی -

فارسی: ترجمه منجد الطلاب

بضمیمه فرائد الادب.

فواداقرام یستانی: مترجم: محمد

بندریگی. - تهران: اسلامی. - ۸۷۶ ص.

- رحلی (گالینگور). - ۶۰۰۰۰ ریال. -

چاپ شانزدهم / ۶۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۸۸۵۵-۳-۹

۱۳۶- فرهنگ دانش‌آموز عربی -

فارسی، فارسی - عربی: شامل

تمامی واژه‌های کتابهای درسی

همراه با دیگر ...

عیسی متقی‌زاده. - تهران: سازمان

پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات

مدرس. - ۳۲۶ ص. - رقی (شمیز). -

۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۵۰۰۰

نسخه.

شابک:

۹۶۴-۳۵۳-۳۰۴-۲

۱۳۷- فرهنگ عربی - فارسی:

ترجمه کتاب المعجم العربی

الحديث.

خلیل جریمترجم: حمید طیبیان. -

تهران: امیر کبیر. - ۱۱۹۶ ص. - جلد

اول. - رقی (گالینگور). - (دوره) ۷۰۰۰۰

ریال. - چاپ یازدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۰۰۰-۳۳۰-۱

۱۳۸- فرهنگ عربی - فارسی:

ترجمه کتاب المعجم العربی

الحديث.

خلیل جریمترجم: حمید طیبیان. -

تهران: امیر کبیر. - ۱۰۷۰ ص. - جلد

دوم. - رقی (گالینگور). - (دوره) ۷۰۰۰۰

ریال. - چاپ یازدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۰۰۰-۳۳۱-X

چاپ اول

۱۳۹- مجموعه طبقه‌بندی شده و

استاندارد آموزش، نکته و

سنجش عربی (۳) سال سوم

نظام جدید.

رضا سلامی. - تهران: کانون گسترش

علوم. - ۱۳۴ ص. - رحلی (شمیز). -

۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰

نسخه.

شابک:

۹۶۴-۳۳۰-۱۳۷-۵

۱۴۰- مکالمات روزمره عربی
همراه با واژه‌نامه فارسی عربی.

چاپ اول

مترجم: مصطفی رحیمی‌نیا. - تهران:
صبا. - ۳۲۰ ص. - بیاضی (شمیز). -
۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۳۸-۳۲-۹

چاپ اول

۱۴۱- المنجد فی الاعلام.
قم: فقه. - ۷۵۸ ص. - وزیری (کالینگور).
- چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.

جلد حاضر از فرهنگ عربی المنجد به
اعلام اختصاص یافته که برحسب
حروف الفبای عربی و با تصاویر متنوع از
اشخاص، مکان‌ها، اشیاء و نظایر آن به
چاپ رسیده است.

چاپ اول

۱۴۲- المنجد فی اللغة.
قم: ذوی القربی. - ۸۳۶ ص. - وزیری
(کالینگور). - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

۱۴۳- ۱۰۰۰ سنجش عربی با
پاسخ تشویقی: رشته عمومی
ریاضی، تجویبی، انسانی، هنر.
جواد محمدعلیزاده. - تهران: اشاره. -
۱۹۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۷۲-۸۱-۸

چاپ اول

۱۴۴- ۱۲۰۰ تست عربی.
احمد باقری. - تهران: آبان علم. - ۱۰۶
ص. - وزیری (شمیز). - ۵۸۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۲۵۸-۰۰۰-۰۰۰

زبانهای اورال آسیایی، سیبریایی
و دراویدی

۱۴۵- ترکی استانبولی در سفر:
Yolculukt istanbul turkcesi

مکالمات و اصطلاحات روزمره
ترکی استانبولی یا ...

تهیه و تنظیم: شهبان آزادی‌کناری،
... (و دیگران) به اهتمام: حسن اشرف-
الکتابی، مینا اشرف‌الکتابی. - تهران:
استاندارد. - ۲۸۰ ص. - رقی (شمیز). -
۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ پانزدهم / ۵۰۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:

Yolculukta istanbul-
turkcesi
شابک: ۹۶۴-۶۲۵۵-۲-۷

نمایه عنوان

AAAA
Animals in danger 62
Australia and new zealand 63

Cambridge practice tests
for IELTS 48
Concord 64

Departures in reading: A 65
Departures in reading: B 66
Disaster! 67

Elementary anecdotes in
american english 68
English for students of
guidance & counseling 69

Flight 70
Football 71
Forrest gump: level 3 72

Gone with the wind: part 1:
level 4 73
Gone with the wind: part 2:
level 4 74

Great crimes 75
How to prepare for the
TOEFL test of english as a
foreign language tenth
edition 49

How to prepare for the
TOEFL test: test of
english as a foreign
language 76

Interchange: english for
international
communication: student's
book 77

Interchange: english for
international
communication: workbook 78

Intermediate vocabulary 79
International 1 80
International basic B 81

Ireland 82
Jude the obscure: level 5 83
King and queens of britain 84

Language corresponding
instruction: student book
85-86

Language corresponding
instruction: work book
87-88

Let's write english 89-90
London 91

Longman dictionary of
contemporary english 22
Longman dictionary of
english language and
culture 23

Longman essential activ-
ator 24
Longman handy learner's
dictionary 25

Longman preparation cou-
rse for the TOEFL test:
skills and strategies 92
Man and his world 93

Mission apollo 94
New american streamlie 95
New american streamline:
connection 96

New headway english
course: pre-intermediate:
student's book 97
New interchange english
for international commu-
nication students book 98

New interchange english
for international
communication: workbook 99
New york 100

Oral reproduction of
stories 101
Oxford 102
Oxford advanced learner's
dictionary 26

Oxford advanced learner's
dictionary of current
english 27
Oxford learner's pocket
dictionary 28-29
Oxford photo dictionary 30-31

Pollution 103
Practical English Usage 50
Rainforests 104
Recycling 105

Scotland 106
Selected texts: a reference
guide to the history of Iran
(To A.D. 1500) 107
Seven: level 4 108

Spectrum student book 3A:
a communicative course in
english 109
Step by step english for
university students 110

Street talk-3 the best of
american idioms 111
The last sherlock holmes
story 112
The old man and the sea 113

The petroleum programme:
Language corresponding
instruction: student book
85-86

Language corresponding
instruction: work book
87-88

Let's write english 89-90
London 91

Longman dictionary of
contemporary english 22
Longman dictionary of
english language and
culture 23

Longman essential activ-
ator 24
Longman handy learner's
dictionary 25

Longman preparation cou-
rse for the TOEFL test:
skills and strategies 92
Man and his world 93

Mission apollo 94
New american streamlie 95
New american streamline:
connection 96

New headway english
course: pre-intermediate:
student's book 97
New interchange english
for international commu-
nication students book 98

New interchange english
for international
communication: workbook 99
New york 100

Oral reproduction of
stories 101
Oxford 102
Oxford advanced learner's
dictionary 26

Oxford advanced learner's
dictionary of current
english 27
Oxford learner's pocket
dictionary 28-29
Oxford photo dictionary 30-31

Pollution 103
Practical English Usage 50
Rainforests 104
Recycling 105

Scotland 106
Selected texts: a reference
guide to the history of Iran
(To A.D. 1500) 107
Seven: level 4 108

Spectrum student book 3A:
a communicative course in
english 109
Step by step english for
university students 110

Street talk-3 the best of
american idioms 111
The last sherlock holmes
story 112
The old man and the sea 113

english for the oil industry
114
The pocket oxford dic-
tionary of current english
32

The road ahead: level 3 115
Titanic 116
Under the ground 117
The cinema 118
The olympic games 119

آموزش تلفظ زبان انگلیسی به شیوه گام
به گام: قابل استفاده دانش‌آموزان دوره
راهنمائی، دبیرستان... ۵۱
آموزش تندخوانی ۹
آموزش زبان عربی ۱۲۲
آموزش گام به گام عربی (۳) سال سوم
نظام جدید ۱۲۳
آموزش واژه به واژه انگلیسی سال سوم
دبیرستان ۳۳
آینه زبان پارسی ۶
از زبان‌شناسی به ادبیات: شعر ۲
از زبان‌شناسی به ادبیات: نظم ۳
اصول صرف و نحو عربی (از دبیرستان
تا دانشگاه) ۱۲۴
انگلیسی (۲) سال دوم نظام جدید
آموزش متوسطه ۳۴
انگلیسی پیش‌دانشگاهی: جهت
دانشجویان، دانش‌آموزان و داوطلبان
کنکور ۳۵
انگلیسی در سفر = English On
Trip: مکالمات و اصطلاحات روزمره
انگلیسی ۵۲
انگلیسی در سفر = English On
Trip: مکالمات و اصطلاحات روزمره
انگلیسی با ترجمه فارسی و تلفظ... ۵۳
البلاغه الواضحه: البیان و المعانی و
البدیع للمدارس الثانویه وفقاً للمنهج
الحديث الذی اقرته وزارة... ۱۲۵
ترکی استانبولی در سفر: Yolculukt
istanbul turkcesi: مکالمات و
اصطلاحات روزمره ترکی استانبولی یا ...
۱۳۵
جواهر البلاغه فی المعانی و البیان و
البدیع ۱۲۶-۱۲۷
چکیده گرامر کتابهای انگلیسی: دوره
راهنمائی و دبیرستان (نظام جدید) ۳۶
خودآموز گام به گام زبان انگلیسی (۱)
سال اول نظام جدید ۳۷
درآمدی بر معنی‌شناسی ۵۱
دستور زبان فارسی ۱۰
دوره کامل گرامر انگلیسی ۳۸
راهنمائی کامل انگلیسی برای
دانشجویان علوم پایه ۵۴
راهنمائی کامل انگلیسی برای
دانشجویان فنی و مهندسی ۵۵
راهنمائی کامل انگلیسی برای
دانشجویان کشاورزی (۲) شامل: ترجمه
دقیق متون، حل کلیه تمرینها، ... ۵۶
راهنمائی کامل زبان انگلیسی برای

دانشجویان علوم اجتماعی ۱ شامل:
ترجمه دقیق و سلیس متون و حل کلیه...
۵۷
راهنمائی کامل زبان تخصصی رشته
حسابداری دانشگاه پیام‌نور ۵۸
راهنمائی کامل زبان تخصصی رشته
علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور ۵۹
راهنمائی کامل فنون یادگیری زبان
انگلیسی: رشته مترجمی زبان ۳۹
راهنمائی گام به گام طلایی زبان (۲)
پیش‌دانشگاهی ۴۰
راهنمائی گام به گام طلایی عربی (۲)
(رشته علوم انسانی) ۱۲۸
زبان انگلیسی (۲) پیش‌دانشگاهی ۴۱
زبان انگلیسی (۳) نظری، فنی و حرفه-
ای. کار دانش ویژه دانش‌آموزان سال
سوم دبیرستان ... ۳۲
سوالات امتحانی و طبقه‌بندی شده عربی
(۲) سال دوم دبیرستان ۱۲۹
سوالات امتحانی و طبقه‌بندی شده عربی
(۳) سال سوم دبیرستان ۱۳۰
سوالات چهارگزینه‌ای کنکور عمومی:
زبان انگلیسی پیش‌دانشگاهی ۱ و ۲ ۴۳
سونات مهتاب: مجموعه داستان‌های
کوتاه برای آموزش زبان و ترجمه ادبیات
روسی ۱۲۱
شرح ابن عقیل ۱۳۱
شرح ابن عقیل (جلد ۱) ۱۳۲
صرف و نحو عربی به زبان آسان همراه
با ۱۰۰۰ تست و نکته ۱۳۳
عربی (۳) ویژه دانش‌آموزان سال سوم
دبیرستان (نظری، فنی و حرفه‌ای) و
داوطلبان ورود به دانشگاه ۱۳۴
فرهنگ اصطلاحات فارسی - انگلیسی
فرهنگ انگلیسی - فارسی: نیوامریکن
استریم‌لین ۱۴
فرهنگ جدید عربی - فارسی: ترجمه
متجدد الطلاب بضمیمه فرائد الادب ۱۳۵
فرهنگ دانش فارسی به انگلیسی (با
تلفظ فارسی) ۱۵
فرهنگ دانش‌آموز عربی - فارسی،
فارسی - عربی: شامل تمامی واژه‌های
کتابهای درسی همراه با دیگر ... ۱۳۶
فرهنگ سینا: انگلیسی - فارسی ۱۶
فرهنگ عربی - فارسی: ترجمه کتاب
المعجم العربی الحديث ۱۳۷-۱۳۸
فرهنگ فارسی خرد شامل: واژه‌های
متداول فارسی و کلمات بیگانه مصطلح
در زبان فارسی و ... ۷
فرهنگ فارسی‌آموز پیشرو آریان‌پور:
انگلیسی - فارسی ۱۷
فرهنگ کوچک انگلیسی - فارسی ۱۸
فرهنگ معاصر فرانسه - فارسی ۱۳۰
فرهنگ هدیه پیشرو آریان‌پور: انگلیسی
- فارسی ۱۹
فرهنگ همسفر پیشرو آریان‌پور:
انگلیسی - فارسی ۲۱-۲۰

نظریه های فلسفی

۱۰۱

چاپ اول

۱- درآمدی به تحلیل فلسفی.

جان هاسپرس؛ مترجم: موسی اکرمی. - تهران: طرح نو. - ۶۸۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۳۳۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۱۳۳-۱۷-۷

تحلیل فلسفی

این کتاب ترجمه چهارمین و واپسین ویرایش "درآمدی بر تحلیل فلسفی" است که درباره مبانی فلسفه و آشنایی با تحلیل فلسفی تحریر شده است. "هاسپرس" در این کتاب به بحث درباره بسیاری از مسائل مهم فلسفه، از نقش زبان و شناخت‌شناسی، شناخت علمی، فلسفه دین، و فلسفه اخلاق با توجه به روش‌ها و رویکردهای فلسفی رایج در دانشگاه‌های انگلستان و آمریکا پرداخته است. نگارنده در باب پیشینه تحلیل فلسفی چنین می‌گوید: "تحلیل فلسفی را فیلسوفان یونان با تحلیل مفاهیم و مسائل پیچیده فلسفی آغاز کردند. روش تحلیل فلسفی را سقراط در روش دیالکتیکی ویژه خویش، سپس افلاطون و ارسطو به کار بردند. پس از چیرگی چند صد ساله جزم‌گرایی بر روش و نگرش فلسفی، دکارت، در بنیادگذاری فلسفه جدید از تحلیل فلسفی ویژه‌ای در برخورد با مسائل فلسفی سود جست و پس از دکارت روش تحلیل فلسفی نزد تجربه‌گرایان انگلیسی (خصوصاً هیوم و لاک) اهمیت خاصی پیدا کرد و پس از آن از سوی آینده‌گرایان هگلی، زبان‌شناسان اثبات‌گرایی: مور، راسل، هایدگر، ویتگنشتاین، کارنپ و دیگران ادامه یافت. کتاب با موضوعاتی از این دست سامان یافته است: پرسش‌های فلسفی، واژه‌ها و جهان، زبان و واقعیت، چه چیزی را می‌توانیم بشناسیم (شناخت)، جهان چگونه چیزی است (التراک) جهان، طرز کار جهان (شناخت علمی)

و آنچه هست و آنچه باید باشد (آزادی و ضرورت).

آموزش و پژوهش در فلسفه

۱۰۷

چاپ اول

۲- پیک طلایی فلسفه سال سوم نظام جدید (رشته ادبیات و علوم انسانی).

رضا سلامی. - تهران: کانون گسترش علوم. - ۳۰ ص. - رحلی (گلامه). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۰-۲۹۲-۲

۳- فلسفه.

وحید تمنا. - تهران: مشاوران آموزش. - ۱۷۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۳۰۴-۳۹-۰

چاپ اول

۴- مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش فلسفه پیش‌دانشگاهی.

رضا اکبری. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۲۱۶ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۶-۱۸۱-۶

بررسی‌های تاریخی فلسفه

۱۰۹

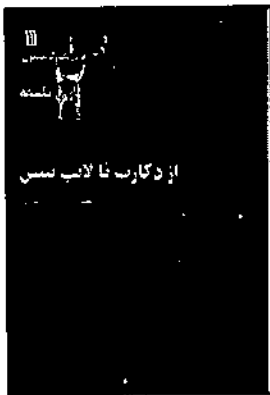
چاپ اول

۵- تاریخ فلسفه: از دکارت تا لایبنیتس.

فردریک چارلز کابلستون؛ مترجم: غلامرضا اعوانی. - تهران: سروش، علمی و فرهنگی. - ۴۶۴ ص. - جلد چهارم. - وزیری (شمیز). - ۲۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

A history of philosophy

شابک: ۹۶۴-۳۳۵-۵۰۳-۲
چهارمین جلد از مجموعه "تاریخ فلسفه" با عنوان "از دکارت تا لایبنیتس" متضمن مباحثی است درباره نظام‌های فلسفی عقل‌گرا در قاره اروپا در دوره ماقبل کانت. در این کتاب ابتدا شرح کوتاه درباره علل و نحوه شکل‌گیری تفکر عقل‌گرایانه، سپس مذاهب عقل‌گرایان فراهم می‌آید و در پی آن، اندیشه‌های فلسفی، زمینه‌های بروز تفکر

عقل‌گرایی و تاثیر و تاثر آنها بر یکدیگر شرح و بسط داده می‌شود. در کتاب از آرای این فلاسفه، سخن به میان آمده است: دکارت، پاسکال، مالبرانش، اسپینوزا، و لایبنیتس.

معرفت‌شناسی (نظریه شناخت)

۱۲۱

چاپ اول

۶- نگاهی به معرفت‌شناسی در فلسفه غرب.

حسن معلی. - تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی. - ۲۲۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

A view on epistemology in western philosophy

شابک: ۹۶۴-۷۳۲۹-۱۶-۲

مباحث اصلی این کتاب در باب هستی-شناسی و معرفت‌شناسی در فلسفه غرب است. نگارنده در این باره بر این باور است که: "تا حدی می‌توان گفت فلسفه در غرب تا قبل از رنسانس 'هستی‌شناسی' بود و از رنسانس به بعد به معرفت‌شناسی و ذهن‌شناسی تبدیل شد. یعنی ماهیت معرفت محدود، پیشرفت و مبانی آن و امکان اعتماد به ادعاهای معرفتی، محور اساسی مباحث فیلسوفان بعد از رنسانس قرار گرفت. لکن از آن جا که تاریخ نگاران فلسفه، ابتدای طرح مباحث معرفت‌شناسی را از قرن ششم

قبل از میلاد می‌دانند و در این زمینه سوفسطاییان را اولین نظریه پردازان به شمار می‌آورند، ما نیز در این نوشتار، مطالب خویش را از آن جا آغاز می‌کنیم و در مطالعه سیر تاریخ معرفت‌شناسی در غرب، به طرح نظرات فلاسفه مهم و صاحب نظری همچون: سوفسطاییان، افلاطون، ارسطو، آگوستین، آکویناس، دکارت، لاک، بارکلی، هیوم، کانت و دیگران می‌پردازیم. نگارنده در بخشی از کتاب به اختصار، معرفت‌شناسی در فلاسفه اسلامی را نیز توضیح داده است. عناوین فصل‌ها عبارتند از: 'معرفت‌شناسی در یونان باستان'، 'معرفت‌شناسی در قرون وسطا' و 'معرفت‌شناسی در فلسفه جدید'. ذیل هر یک از فصل‌ها، اندیشه‌ها و تفکرات معرفت‌شناسی مهم-ترین فیلسوفان دوره‌های مذکور به اختصار بیان شده است.

پیرا روانشناسی و علوم غریبه

۱۳۳

۷- اسرار ذهنی.

موسسه تایم لایف بوکس؛ مترجم: رخشنده عظیم؛ ویراستار: امیر طاهری. - تهران: نسل نو اندیش. - ۲۲۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Psychic power

شابک: ۹۶۴-۶۷۱۴-۸۵-۲

چاپ اول

۸- پرواز روح = Astral projection، راهنمای مبتدی.

ریچارد کریز؛ مترجم: آذر آذرین؛ ویراستار: محمدرضا دژگام. - تهران: کلید طلایی. - ۱۴۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۲۸۵۶-۷-۹

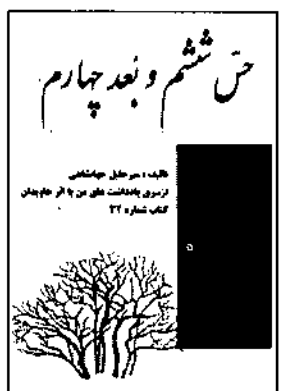

مطالب کتاب در چهار فصل سامان یافته است: در فصل اول با استناد به اعتقادات اقوام کهن تاریخچه‌ای از پرواز روح

فراهم می‌آید. در فصل دوم مواردی از تجربه پرواز روح بازگو می‌شود. در فصل سوم با اشاره به مطالبی درباره تجربه نزدیک به مرگ، گفته‌های افرادی که خود دارای چنین تجربه‌ای بودند به چاپ می‌رسد. فصل پایانی کتاب به شرح روش‌های علمی پرواز روح اختصاص دارد.

چاپ اول

۹- حس ششم و بعد چهارم.
جلیل جهانشاهی، - تبریز: تیلار، - ۵۶ ص. - وزیری (شمیز)، - ۴۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۹۲۲۷-۵-۶

در کتاب حاضر به اختصار درباره 'حس ششم' و 'بعد چهارم اجسام' (یعنی زمان) از دیدگاه دانشمندانی چون افلاطون و انیشتین اشاره می‌شود. اسرار جهان، حس ششم، زمان حال، حافظه، نظریه اوسپانسکی، موضوع ابعاد در حیوانات و موضوع ابعاد در ریاضیات عناوین برخی مطالب کتاب است.

۱۰- در اغوش نور ...

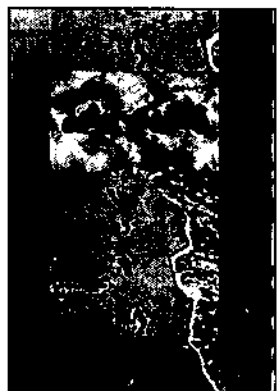
بتی جین ایدی مترجم: فریده مهدوی - دامنانی، - اهواز: تیر، - ۱۶۰ ص. - رقمی (شمیز)، - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ چهاردهم / ۲۱۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Embraced by the light
شابک: ۹۶۳-۹۰۷۷۲-۰۰-۸

چاپ اول

۱۱- در جستجوی زندگیهای پیشین: رشد عرفانی از طریق شناخت زندگیهای گذشته.

گلن ویلیستون، جودیت جانستون: مترجم: آذر آذریان، - تهران: کانون گسترش علوم، آما، - ۲۰۸ ص. - وزیری (شمیز)، - ۷۸۵۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Discovering your past lives= spiritual growth ...
شابک: ۹۶۳-۳۳۰-۰۳۳-۱

در این کتاب نگارنده، مطالبی درباره عرفان، فرضیه تناسخ روح، خودشناسی، گناه و ترس از مرگ مطرح شده است. ضمن آن که نگارنده سعی دارد با اصل بازگشت به زندگی گذشته به درمان برخی بیماران اقدام نماید. فرایند درمانی، پنج درجه سیر قهقرا، 'اختلالات روح'، 'خود هیپنوتیزم'، 'زندگی در لحظه اکنون' و 'آسیر گذشته' پارامی از موضوعات کتاب هستند.

۱۲- طالع بینی چینی.

توماس موریسون: مترجم: فروغ کشاورز، - تهران: محور، - ۲۵۶ ص. - رقمی (شمیز)، - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Complete chinese horoscopes
شابک: ۹۶۳-۶۷۹۶-۱۲-۵

۱۳- طالع بینی چینی.

پائولا دلسول: مترجم: حسین شمس - آبادی، - تهران: زرین کلک، - ۲۵۶ ص. - رقمی (شمیز)، - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Chinese, horoscopes
شابک: ۹۶۳-۹۱۷۰۲-۷-۲

۱۴- طالع بینی خورشیدی.

لیندا گودمن: مترجم: مریم زنگنه، - تهران: زریاب، - ۵۲۰ ص. - رقمی (شمیز)، - ۲۴۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۵۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۳۳۹-۶۸-۹

چاپ اول

۱۵- طالع بینی مصری.
براندون: مترجم: مهدی مهدی-نیا، - تهران: آگینه، - ۲۱۰ ص. - رقمی

(شمیز)، - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۸۰۳-۰۰۰-۴

چاپ اول

۱۶- طالع بینی هندی.
شومات سوکراتینگ: مترجم: شهره شیرزاد: ویراستار: منیژه امیریان، - تهران: علی، - ۳۳۴ ص. - رقمی (شمیز)، - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Dial your birth number: a treatise on numerology
شابک: ۹۶۳-۹۲۲۵۹-۵-۲

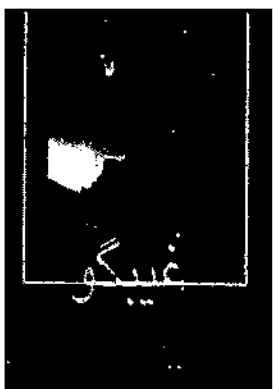
۱۷- طالع بینی هندی.

شومات سوکراتینگ: مترجم: فروغ کشاورز، - تهران: محور، - ۳۰۴ ص. - رقمی (شمیز)، - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Complete india horoscopes
شابک: ۹۶۳-۶۷۹۶-۰۰۰-۱

چاپ اول

۱۸- غیبگو: راه رسیدن به پاسخ خود از طریق خود بوسیله علایم مرموز وایکینگها.
رالف بلوم: مترجم: پریچهر فرجادی، - تهران: آیین تفاهم، - ۱۳۴ ص. - رقمی (شمیز)، - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: The book of runes...

شابک: ۹۶۳-۹۰۳۳۰-۳-۲

در این کتاب، اطلاعاتی درباره غیب‌گویی و فال‌گیری به طبع رسیده است. بخشی از کتاب به شرح و تفسیر ۲۵ علامت از علایم مرموز وایکینگها اختصاص دارد.

۱۹- فال حافظ.

شمس‌الدین محمد حافظ: بهاهتمام: علی-

محمد عدنی، - تهران: دژ، - ۹۶ ص. - جیبی (شمیز)، - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۹۵۸-۱۰-۹

چاپ اول

۲۰- فال حافظ.
شمس‌الدین محمد حافظ: بهاهتمام: تنظیم: عباس رجیبی راوری، - تهران: رجیبی، - ۹۶ ص. - جیبی (شمیز)، - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۷۰۲۱-۰۰۵-۴

۲۱- فال حافظ.

شمس‌الدین محمد حافظ: بهاهتمام: کاظم لاهیجی، - تهران: میلاد، - ۲۱۰ ص. - رقمی (سلفون)، - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۲۶۱-۳۵-۰

۲۲- فال حافظ با معنی.

شمس‌الدین محمد حافظ: بهاهتمام: کاظم لاهیجی، - تهران: سماء، - ۲۱۶ ص. - جیبی (شمیز)، - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ یازدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۸۵۱-۰۰۳-۷

۲۳- فال حافظ با معنی.

شمس‌الدین محمد حافظ: بهاهتمام: کاظم لاهیجی، - تهران: سماء، - ۲۱۶ ص. - رقمی (سلفون)، - ۱۴۰۰۰ ریال. - چاپ دوازدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۸۵۱-۰۰۱-۰

۲۴- فال دیوان غزلیات حافظ با معنی.

بهاهتمام: کاظم لاهیجی، - تهران: اروند، - ۳۹۶ ص. - جیبی (سلفون)، - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۹۰۰۵۸-۹-۷

۲۵- فالنامه حافظ.

بهاهتمام: عمادالدین قبادیان، - تهران: طلوع، - ۱۰۳ ص. - جیبی (شمیز)، - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۱۰۳-۱۱-۱

چاپ اول

۲۶- فالنامه حافظ با معنی.
بهاهتمام: شهراد ربانی، - تهران: آذین، - ۱۶۴ ص. - رقمی (سلفون)، - ۱۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۳-۶۴۴۳-۱۲-۵

چاپ اول

۲۷- فالنامه حافظ با معنی کامل.
بهاهتمام: علی صالحی، - تهران: مهران شهر، - ۱۰۴ ص. - جیبی (شمیز)، - ۲۸۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۵۸۵۳-۲۳-۰

چاپ اول

۲۸- فالنامه خواجه حافظ شیرازی.
بهاهتمام: حمیده صفاتی عرشی، - تهران: ترسیم، - ۱۷۸ ص. - رقمی (شمیز)، - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۹۵۳-۲۵-۱

روایاها و رازواره‌ها

۱۳۵

۲۹- تعبیر خواب.

محمد بن سیرین ابن سیرین، - قم: شهاب، - ۸۰ ص. - جیبی (کاغذی)، - ۱۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۲۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۶۷۳۷-۱۳-۷

۳۰- تعبیر خواب ابن سیرین، حضرت امام جعفر صادق (ع)، جابر مغربی، ابراهیم کرمانی، اسماعیل ابن اشعث، حبیب بن ابراهیم تفسیری: بهاهتمام: پرویز بابایی، نذا یابوری، - تهران: نمونه، - ۵۷۲ ص. - وزیری (سلفون)، - ۲۲۵۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۵۵۳۲-۰۱۰-۰

چاپ اول

۳۱- تعبیر خواب: بر اساس تعبیر خوابهای دانیال پیغمبر (ص) - امام جعفر صادق (ع) - حضرت یوسف (ع) ...
گردآورنده: محسن فراهانی، - تهران: نهال نویستان، - ۲۲۴ ص. - جیبی (شمیز)، - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۳-۵۸۸۰-۱۲-۳

چاپ اول

۳۲- دارالسلام (منتخبی از روایای صادق)،
حسین بن محمد تقی نوری: بهاهتمام:

عبدالرحیم نیک‌عمل - تهران: هفت - ۲۱۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Darolssalam: a collection of true dreams
شابک: ۹۶۴-۷۱۴۸-۰۳-۸

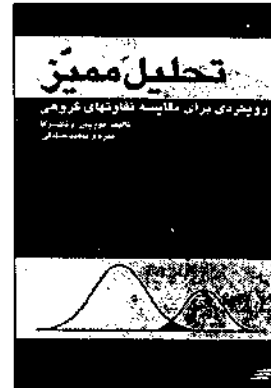

کتاب حاضر گزیده‌ای از جلد‌های اول و دوم کتاب 'دارالسلام' تألیف 'محدث نوری' است که به اهتمام عبدالرحیم نیک‌عمل فراهم آمده است. این کتاب شامل داستان‌هایی از خواب‌های راستین ائمه معصومان (ع) و برخی اولیائے است که غالباً در ارتباط با شخصیت علی (ع) است. برای مثال خواب‌هایی که پیامبر اسلام (ص) درباره علی (ع) دیده، یا عاقبت درست‌کاران و بدکاران، پادشاه کار نیک، ویژگی و خصوصیات مومنان، 'شهادت برخی ائمه معصومان (ع) از جمله رویاهای صادقانه‌ای است که در کتاب از آنها صحبت شده است.

۲۲- کلیات تعبیر خواب محمدبن سیرین و دانیال پیغمبر (ع).
جیش‌بن‌ابراهیم تغلیسی - قم: شهاب - ۳۲۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۲۳۱-۰۲-۲

روانشناسی ۱۵۰

۳۴- تحلیل ممیز: رویکردی برای مقایسه تفاوت‌های گروهی.
موریس تانوکا؛ مترجم: ناهید صادقی - تهران: فرزانه‌سازان - ۷۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:
Discriminant analysis: the study of ...
شابک: ۹۶۴-۹۳۳۵۹-۵-۷

در کتابچه حاضر اطلاعاتی درباره اصول پایه و منطق فنون آماری پیشرفته، با این موضوعات فراهم آمده است. هندسه ترکیب‌های خطی، توزیع ترکیب خطی، شاخص تفکیک برای چند گروه، اصول ریاضی تحلیل ممیز، و تقسیم و کاربرد تابع‌های ممیز.

۳۵- روان‌شناسی عمومی.
حمزه گنجی - تهران: بهشت - ۳۷۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۲۰۰۰۰ ریال - چاپ چهاردهم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:
General psychology
شابک: ۹۶۴-۶۰۶۷-۰۸-۵

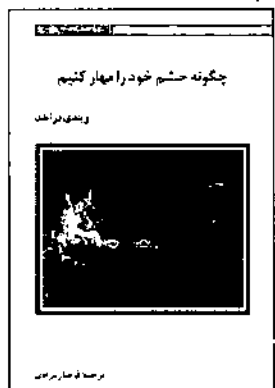
۳۶- روان‌شناسی.
وحید تمنا - تهران: مشاوران آموزش - ۱۴۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۲۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۷۳۰۳-۲۲-۶

۳۷- مجموعه طبقه‌بندی شده روان‌شناسی سال سوم.
گردآورنده: مهران افشار - تهران: کانون فرهنگ آموزش - ۱۷۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۱۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۲۶-۱۸۳-۲

ادراک حسی، حرکت، هیجانها و سائقه
۱۵۲

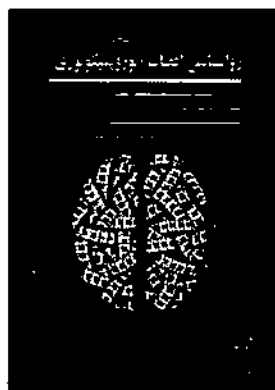
۳۸- چگونه خشم خود را مهار کنیم.
ویندی درابین؛ مترجم: فرحناز مرادی - تهران: همشهری - ۱۸۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۰۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:
Overcomming anger
شابک: ۹۶۴-۶۲۷۳-۲۹-۲

مؤلف در این کتاب تفاوت خشم سالم و ناسالم را به تفصیل بیان می‌کند و در پی آن نشان می‌دهد که چگونه می‌توان بر خشم ناسالم غلبه کرد. وی از عواملی سخن می‌گوید که سبب می‌شوند در مواردی انسان از خود واکنش‌های ناسالم بروز دهد. باورهای غلط و انتظارات ناپجا از جمله این عوامل محسوب می‌شوند. این عوامل نه تنها زندگی انسان را با ناملایمات متعدد رویارو می‌سازد بلکه بسیاری از اهداف متعالی و رفتارهای شایسته را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از همین رو، نویسنده براساس آخرین یافته‌های روان‌شناسی رهنمودهایی در این باب فراهم می‌آورد که به کارگیری آنها مخاطب را در کنترل و مهار خشم ناسالم یاری رسان است.

۳۹- سنجش و اندازه‌گیری در روان‌شناسی اعصاب (نوروسایکولوژی).
جان بیچ، لئونورا هاردینگ؛ مترجم: محمود دزکام، سعید ملیحی‌الاکرینی - تهران: ارجمند - ۲۵۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:
Assesment in neuropsychology
شابک: ۹۶۴-۵۸۵۵-۱۹-۵

بخش نخست کتاب شامل مطالبی است درباره سنجش کودکان و بزرگسالان که در پی آن نگارنده در بخش دوم، این موضوعات را فراهم می‌آورد: اندازه‌گیری حرکتی، سنجش اختلالات ادراک، گفتار و زبان، و زبان نوشتاری و حافظه. در بخش پایانی کتاب موضوعاتی چون روش‌های سنجش عصبی و آخرین تحولات نوروسایکولوژی و مسائل بالینی شرح و بررسی می‌شود. واژه‌نامه، نمایه اعلام و نمایه موضوعی در انتهای کتاب به طبع رسیده است.

۴۰- هوش هیجانی.
دانیل گلمن؛ مترجم: نسرین پارسا - تهران: رشد - ۳۲۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۲۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:
Emotional intelligence: why it can matter ...
شابک: ۹۶۴-۶۱۱۵-۸۸-۸

بخش نخست کتاب با عنوان 'مغز هیجانی' به شرح لحظاتی اختصاص دارد که احساسات انسان بر تمام عضلات وی چیره می‌شود. در این بخش، موضوعاتی چون خشم، ترس، محبت، لذت و انواع عادت‌های هیجانی توضیح داده می‌شود. بخش دوم با عنوان 'سرقت هوش هیجانی' به بررسی پیامدهای عصب شناختی، قوه تشخیص و نقش هوش هیجانی در زندگی انسان‌ها اختصاص یافته است. این بخش عمدتاً شامل جزئیات پزشکی و روان شناختی عصب شناسی است. در بخش سوم مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر استعدادهای انسانی و کاربردهای هوش هیجانی مطرح شده است. بخش چهارم به برخی اختلالات هوشی و بخش پنجم به بررسی مخاطرات افرادی مربوط می‌شود که در رشد پیش از بلوغ خود، در تسلط بر قلمرو هیجان‌ها شکست خورده‌اند.

هوش، عقل و قوای ذهنی
۱۵۳

چاپ اول
۴۱- روش فکر کردن و تصمیم‌گیری.
جستاله یکادگی‌دستگردی - تهران: اشاره - ۱۱۲ ص. - رقمی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۷۷۲-۸۰-X

در این کتاب طی ۲۰ فصل مطالبی درباره اهمیت و روش‌های فکر کردن، همچنین شرایط و افات تصمیم‌گیری بیان شده است. مخاطبان کتاب را با موضوعاتی از این دست مطالعه می‌کنند: عوامل موقت و دائمی تصمیم‌گیری، استراتژی بین فکر کردن، ایجاد فاصله بین تصمیم و اجرا، نقش احساسات در فکر کردن و تصمیم‌گیری، وضعیت‌های نامطلوب برای فکر کردن، مشورت کردن، و افرادی که قادر به فکر کردن نیستند.

روانشناسی اقتراقی و روانشناسی رشد
۱۵۵

چاپ اول
۴۲- آنچه باید والدین بدانند.
محمدرضا شرفی - تهران: نیا - ۱۲۴ ص. - رقمی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۴۳-۳۹-۳

مؤلف در این جزوه از ویژگی‌ها و خصوصیات جسمی و روانی کودکان و نوجوانان سخن گفته، همچنین با استناد به احادیث و روایات، شیوه‌های تربیتی مناسب هر دوره را بحث و بررسی نموده است.

چاپ اول

۴۳- از تغییر ترسید.

اسینسون جانسون مترجم: توراندخت (مالکی) تملن. - تهران: هما. - ۱۳۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Who moved my cheese? an amazing way ...

شابک: ۹۶۴-۶۱۷۱-۰۷-۹

تهران: یک بهار. - ۳۲۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۱۸۴-۰۸-۵

مؤلف در این کتاب از نگرش‌ها، عادت‌ها، کارکردها و ساختارهای فکری سخن گفته، همچنین با استفاده از تمرین‌های متعدد، نکاتی درباره شیوه ایجاد و تقویت تفکر خلاق، فراهم آورده است. 'تش' کلاه تفکر، 'منطق و ادراک'، 'کارکردهای اساسی تفکر'، 'تفکر جانبی'، 'اصول تفکر'، 'ساختارها و موقعیت‌ها'، 'تمرین‌های روزنامه‌ای' و 'روش ترسیم' از مباحث این کتاب به شمار می‌روند.

چاپ اول

۴۶- دیدگاه پیاژه در گستره تحول روانی: مراحل فرآیندهای شناختی، آزمونهای تشخیص عملیاتی از کودکی تا ... گردآورنده: محمد منصور، پریخ دادستان. - تهران: بعثت. - ۳۰۸ ص. - وزیر (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Piagets standpoint essential texts development stages ... شابک: ۹۶۴-۶۰۶۷-۱۹-۰

چاپ اول

۴۷- روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی. مریم سیف‌نراقی، عزت‌الله نادری. - تهران: ارسباران. - ۳۰۴ ص. - وزیر (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۳۸۹-۰۶-۶

این کتاب طی ده فصل ویژه دانشجویان رشته‌های علوم تربیتی و روان‌شناسی فراهم آمده است. خوانندگان در این کتاب با دنیای کودکان استثنایی آشنا می‌شوند، افزون بر آن، انواع تفاوت

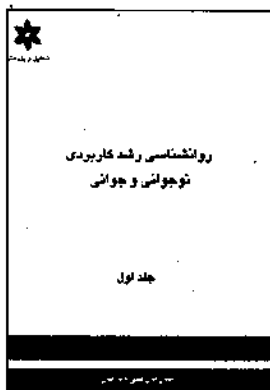
فردی بین کودکان عادی و استثنایی، انواع و گروه‌بندی دانش‌آموزان استثنایی، عوامل مؤثر در استثنایی شدن

کودکان و مسائل و مشکلات این کودکان را باز خواهد شناخت. نگارنده در هر فصل، ضمن بازگویی مطالب اصلی، با استفاده از جدول، نمودار، کتاب‌نامه و پرسش‌های چهار گزینه‌ای آزمون‌هایی برای مخاطبان فراهم می‌سازد. عناوین فصل‌های کتاب عبارت‌اند از: 'مفهوم، گروه‌بندی و درصد شیوع دانش‌آموزان استثنایی'، 'کودکان تیزهوش'، 'دانش-آموزان دیرآموز و عقب‌مانده ذهنی'، 'کودکان کم بینا و نابینا' و 'کودکان کم شنوا و ناشنوا'.

چاپ اول

۴۸- روانشناسی رشد کاربردی نوجوانی و جوانی. حسین لطفاً‌آبادی. - تهران: اسپند. - ۲۸۰ ص. - جلد اول. - وزیر (شمیز). - ۱۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۲۸۹-۰۷-۳

نگارنده در کتاب بر آن است با مرتبط ساختن مسائل رشد نوجوانان و جوانان به وضعیت اجتماعی - فرهنگی آنان، راه کارهایی برای حل مسائل و مشکلات دوران رشد آنها به دست دهد. این کتاب در هفت فصل با این عناوین فراهم آمده است: 'زمینه‌های اجتماعی - فرهنگی

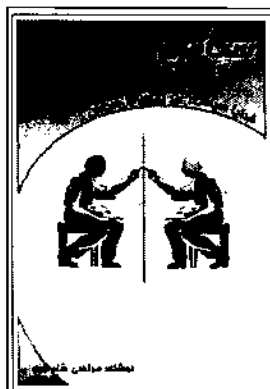
رشد جوانان و نوجوانان، رشد جسمی و جنسی در نوجوانان، رشد و تغییرات تفکر، عواطف و هویت جوانان و نوجوانان، 'نوجوانان و جوانان و خانواده آنان'، 'ارتباط‌های اجتماعی نوجوانان و جوانان در خارج از خانواده' و 'رشد اخلاقی، ارزشی و دینی'. این کتاب با استناد به ۳۰۰ منبع مختلف نگارش یافته است.

۴۹- روانشناسی کودک (حرکت، تلاش، تکاپو) چگونگی رفتار با کودکان.

حسین نجاتی. - تهران: بیکران. - ۲۵۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۶۷۵-۴-X

چاپ اول

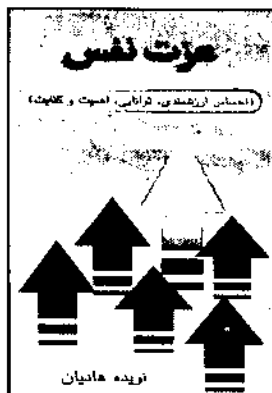
۵۰- سپاس. مرتضی شاه‌کرم. - تهران: ... - ۸۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۶۳۸-۸-۹

'سپاس' شامل مطالب کوتاهی درباره خودشناسی است که عموماً با این موضوعات آمده است. آگاهی از خود، رمز خوشبختی، نحوه ارتباط با دیگران، نحوه ارتباط با خانواده، افکار شادی‌آور، تفکر، گشتالت درمانی، و شناخت درمانی.

چاپ اول

۵۱- عزت نفس (احساس ارزشمندی، توانایی، اهمیت و کفایت). نویده هادیان. - تهران: سالمی. - ۷۸ ص. - پالتویی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Self-esteem شابک: ۹۶۴-۶۹۳۷-۱۱-۵

کتابچه حاضر طی سه فصل، به تشریح مفهوم عزت نفس و اعتماد به نفس اختصاص دارد. نگارنده در ابتدا مفاهیم مرتبط با عزت نفس، عوامل تأثیرگذار بر آن و نحوه ارزیابی عزت نفس را بیان می‌کند، سپس در فصل دوم مراحل رشد و تکوین عزت نفس را به تفصیل شرح می‌دهد. در فصل سوم نیز رهنمودهایی در باب مراقبت از افرادی فراهم می‌آورد که فاقد هر گونه عزت نفس یا اعتماد به نفس هستند.

چاپ اول

۵۲- قطب‌نمای شخصیت: شیوه-ای جدید برای شناخت مردم. دایان ترنر، تلما گرکو-مترجم: فاطمه کنارسری. - تهران: جامه. - ۳۲۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The personality compass a new way to ... شابک: ۹۶۴-۵۶۴۱-۱۲-۸

در کتاب حاضر برخی ویژگی‌های شخصیتی و تصورات قالبی مردم درباره اقوام و ملل گوناگون شرح داده شده است. مخاطب کتاب ضمن آشنایی با خلق و خوی سایر ملل جهان، نحوه برقراری ارتباط با آنها را فرا می‌گیرد. علاوه بر این، در کتاب به دلایل و چرایی تفاوت‌های انسان‌ها با یک دیگر اشاره شده است. 'بازبینی چهار طبیعت بشری'، 'معرفی شخصیت‌های مختلف'،

150

بمزمع مولف، کتاب "زنان و ده راز زندگی" مجموعه‌ای از رهنمودها و توصیه‌های عملی است که به کارگیری آنها، شادمانی، نشاط و آرامش روح و روان را برای مخاطب فراهم می‌سازد. به عبارت دیگر، مطالب این کتاب به زنان می‌آموزد که چگونه در روابط با مسائل و مشکلات زندگی بر روان خود مسلط باشند و به اعتماد درونی و آرامش دست یابند. عناوین برخی مباحث کتاب بدین قرار است: "هر آنچه برای خوشحال بودن بدان نیاز دارید، در درون شماست"، "همه موانع، درس‌هایی هستند در لباس مبدل، آنها را گرامی بنویسیم"، "تسرس، یویایی شما را از بین می‌برد، پس جسارت خود را قوی‌تر از بیم خود سازید"، "باید خوشتن را دوست بدارید، قبل از آن که به دیگری عشق بورزید یا از دیگران محبت قبول کنید".

چاپ اول

۶۸- سالنامه کامیابی. سارا بن برننا؛ مترجم: پروین ادیب. - تهران: ابتکار نو. - ۷۲۸ ص. - رقمی (سلفون). - ۳۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Simple abundance: a daybook of comfort and joy

شابک:

۹۶۴-۹۲۶۳۸-۲-۹

"سالنامه کامیابی" شامل تمییرات و فال-هایی متناسب با روزها و هفته‌های سال است. نگارنده در این کتاب خصوصیات و ویژگی‌های متولدین روزهای مختلف سال را بیان می‌کند، سپس راه و رسم زندگی کردن و شیوه‌های خودسازی را بازگو نموده ذیل هر عنوان توصیه‌ها و اندرزهایی برای موفقیت در زندگی و تعامل با افراد مختلف ذکر می‌کند.

چاپ اول

۶۹- سفر زندگی. لولیز هی؛ مترجم: مینا اعظامی. - تهران: فراروان. - ۲۰۸ ص. - رقمی (شمیز). -

۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Life: reflections on your journey ۹۶۴-۶۱۳۵-۲۲-۲ شابک:

در این کتاب، راه و رسم زندگی، راههای موفقیت، ویژگی‌های دوران سالمندی و چگونگی پذیرش مرگ طی هشت فصل با این مقولات بیان می‌شود: "مسائل دوران کودکی و اثرات آن در بزرگسالی"، "زنان خردمند"، "جسم سالم مانند سیرامی سالم است"، "رابطه‌های زندگی شما"، "کارتان را دوست داشته باشید"، "جسم، ذهن و روح"، "سالمندان بی‌نظیر" و "مرگ و مریض، مرحله انتقالی روح". کتاب با ۱۱۰ جمله و گفتار کوتاه در باب اهمیت زندگی به پایان می‌رسد.

چاپ اول

۷۰- صورت آخر. محمد طاهری روزبهانی، رویا سلیمانی - روزبهانی. - تهران: انوار. - ۱۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۷۰۶۴-۲۲-۵

مولف در این کتاب با تبیین نقش افکار مثبت و منفی در زندگی انسان‌ها به شیوه‌هایی اشاره می‌کند که به کارگیری آنها مخاطب را قادر می‌سازد بر مسائل و مشکلات غلبه کند و به موفقیت و پیروزی دست یابد. برخی مباحث کتاب بدین قرار است: "تعیین اهداف و

یادداشت نمودن آن، تلقین، "تایید"، عبارات تأکیدی و "ذهنیت مثبت".

چاپ اول

۷۱- عامل علاءالدین: جادوی موفقیت در زندگی. جیک کفیلک، مارک ویکتور هانس؛ مترجم: سهیلا موسوی رضوی، ندا افتخارنوراستار؛ علی ابوطالبی. - تهران: نسل نو اندیش. - ۳۲۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۱۴-۹۰-۰

در این کتاب، رهنمودهایی برای نیل به موفقیت در زندگی و کار فراهم آمده، ضمن آن که نحوه برقراری ارتباط با اشخاص و چگونگی افزایش عزت نفس تشریح شده است. عناوین برخی مطالب عبارتند از: "فوائد درخواست کردن و مطالبه از دیگران، دانستن اینکه چه بخواهیم، در هر جا که هستید سوال کنید، سخت کوش باشید، با روی خوش با دیگران مواجه شوید، و با دیگران مشورت کنید".

قانون توانگری

کاترین پاندر؛ مترجم: گیتی خوشدل. - تهران: پیکان. - ۳۵۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۷۵۰۰ ریال. - چاپ سیزدهم / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The dynamic laws of prosperity forces that bring riches...

شابک:

۹۶۴-۳۲۸۸-۰۸۴-۵

چاپ اول

۷۳- کتاب کوچک موفقیت. زیگ زیگلار؛ مترجم: هادی ابراهیمی. - تهران: فراروان. - ۱۲۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Great quotes form zig ziglar ۹۶۴-۶۱۳۵-۵۰-۱ شابک:

کتابچه حاضر شامل جملات کوتاهی است از شخصیت‌های مختلف که درباره راههای موفقیت در کار و زندگی بیان شده که از آن جمله است: کار و تلاش بنیان هر تجارت، اساس هر خوبی و منشا تبوغ است؛ جان وودن، "شاید بهترین بخش از زندگی، آن لحظه‌ای بی‌زمان، بی‌نام و نشان و فراموش شده-ای باشد، که در آن عمل تو برخاسته از محبت و عشق است؛ ویلیام ورنزورث، "بازنده‌ترین افراد، آن کسی است که هرگز دست به هیچ کاری نمی‌زند؛ لاری کیمز، "و در زندگی به هر آنچه بخواهی می‌رسی؛ به شرط آن که دیگران را نیز در تحقق رویاهایشان یاری دهی؛ زیگ زیگلار".

۷۴- کنترل ذهن: بر اساس دینامیک ذهنی سیلوا.

خوزه سیلوا، برت گلدمن؛ مترجم: مجید پزشکی. - تهران: نسل نو اندیش. - ۳۶۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۱۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The silva mind control method of mental dynamics

شابک:

۹۶۴-۶۷۱۴-۰۵-۶

منطق

۱۶۰

چاپ اول

۷۵- قضایا در منطق ارسطونی و تحول آن در اسلام.

گل‌یابا سعیدی کلشیمی. - تهران: مشکوه. - ۲۶۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.

در این کتاب ضمن بررسی آرا و افکار ارسطو و منطقیان اسلامی، وجوه

اشتراک و امتیاز هر یک نشان داده شده است. عناوین مباحث کتاب بدین قرار است: "تحلیل و تقسیم قضیه از نظر ارسطو و تحول آن در اسلام"، "تقسیم به

اعتبار کمیت موضوع، "تقسیم قضیه به اعتبار محمول"، "بررسی اقسام قضیه به اعتبار بیان کمیت و کیفیت"، "حمل و اقسام مختلف آن از نظر ارسطو و تحول آن در اسلام"، "شرطیات و لزومیات از نظر منطق ارسطویی و تحول آن در اسلام"، "تقابل و شرایط آن در قضایا از نظر ارسطو و تحول آن در اسلام"، "عکس قضایا و احکام و شرایط آن از نظر منطق ارسطویی و اسلامی"، و "چگونگی انعکاس قضایای مطلقه و موجهه از نظر منطق ارسطویی و اسلامی".

۷۶- مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش منطق سال سوم.

رضا اکبری. - تهران: کانون فرهنگی آموزش. - ۱۶۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۶-۱۵۳-۹

اخلاق (فلسفه اخلاقی)

۱۷۰

۷۷- طب روح: اخلاق اصیل: مبانی معنویت فطری.

بهرام الهی؛ ویراستار: نوشین رادفر. - تهران: جیحون. - ۱۶۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Medecine de lame

شابک:

۹۶۴-۶۵۲۴-۳۸-۳

فلسفه شرق

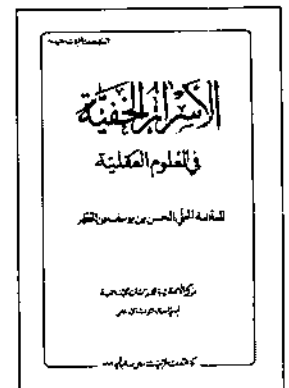
۱۸۱

۷۸- ابن سینا نایفه‌ای از شرق. جورج کوچ؛ مترجم: ذبیح‌الله منصوری. -

تهران: زرین، نگارستان کتاب. - ۳۶ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۵۰۰ ریال.
- چاپ سوم / ۳۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۰۷-۱۹۱-۳

چاپ اول

۷۹- الاسرار الخفية في العلوم العقلية.
حسن بن یوسف علامه حلی. - قم: بوستان کتاب قم. - ۶۸۰ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۲۳-۸۰۹-۰

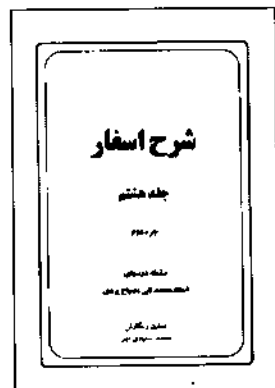

در این کتاب - طی سه باب - مباحثی در باب علوم عقلی و فلسفه اسلامی از علامه حلی به زبان عربی فراهم آمده است. باب اول با عنوان 'منطق' شامل مفردات، قول شارح، قضایا و احکام آنها، قیاس، و برهان است. باب دوم تحت عنوان 'طبیعیات' حاوی این مطالب است: اجسام طبیعی و خصوصیات آنها (تظیر حرکت، مکان، زمان)، امور عرض طبیعیات، آسمان و عالم، اجسام ساده و مرکب، و نفس ها. باب سوم ذیل عنوان 'الهیات' به این مطالب اختصاص یافته است: جوهر، عرض، وجود و تقسیمات آن، و انداز و اثبات واجب الوجود. در پایان کتاب فهرست اعلام، مصطلحات، مصادر و موضوعات به چاپ رسیده است.

چاپ اول

۸۰- شرح اسفار: جزء دوم.
محمد تقی مصباح: محقق: محمد سعیدی مهر. - قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره). - ۳۳۳ ص. - جلد هشتم. - وزیری (گالینگور). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۴-۹۲-۸
کتاب حاضر شرح و تصحیحی است از باب های ششم و هفتم کتاب اسفار اربعه محمد بن ابراهیم صدرالدین شیرازی

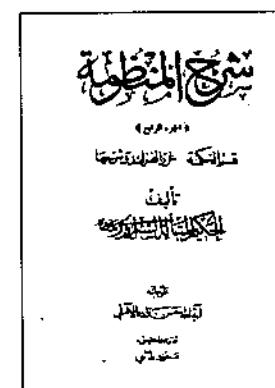
ملقب به ملاصدرا. 'تجرد نفس انسانی' و 'رابطه نفس و بدن' عنوان دو باب مذکور است که مولف با این مقولات به شرح و تفسیر آن همت گمارده است:

تجرد نفس انسانی، رابطه نفس و بدن، حدوث یا قدم نفس، بقای نفس پس از نابودی بدن، ابدیت نفس، حقیقت نفس، و علت نفس.

چاپ اول

۸۱- شرح المنظومه: قسم الحکمه غرر الفرائد و شرحها.
هادی بن مهدی سبزواری: شارح: حسن حسن زاده آملی: مصحح: مسعود طالبی. - تهران: تاب. - ۵۰۰ ص. - جلد چهارم. - وزیری (گالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Sharh al-manzuah
شابک: ۹۶۴-۹۱۱۵۱-۳-۷

مجموعه پنج جلدی 'شرح المنظومه' شرح و تصحیحی از کتاب منظوم ملا هادی سبزواری است که به اهتمام حسن حسن زاده آملی فراهم آمده است. جلد اول تا سوم این مجموعه به مبحث منطق، امور عامه، و الهیات به معنای اخص اختصاص یافته و دو جلد بندی با این مباحث تلویح شده است: طبیعیات، نبوات، معاد جسمانی، و روحانی و اخلاقی. ذیل مباحث کتاب، برخی موضوعات مربوط به اخلاق نظری و عملی، همچنین مراتب سیر و سلوک

عرفانی بر مبنای سیره نبوی بیان شده است. مباحث کتاب به زبان عربی فراهم آمده با این همه در پارهای موارد توضیحاتی به زبان فارسی به چشم می خورد.

چاپ اول

۸۲- شرح المنظومه: قسم الحکمه غرر الفرائد و شرحها.
هادی بن مهدی سبزواری: شارح: حسن حسن زاده آملی: مصحح: مسعود طالبی. - تهران: تاب. - ۴۶۸ ص. - جلد پنجم. - وزیری (گالینگور). - ۳۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۱۵۱-۴-۵

چاپ اول

۸۳- شرح قصه غریب غربی سهروردی.
پرویز عباسی: ناگانی. - تهران: تندیس. - ۵۳۸ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۱۱-۲۳-۳

نویسنده در این اثر ابتدا شرحی از زندگی، احوال و آثار 'یحیی بن سهروردی' - حکیم اشراقی قرن ششم - به دست می دهد: سپس کتاب شناسی سهروردی را عرضه می کند: آن گاه نکاتی چند درباره تاریخ و سرچشمه های اشراقی گری خاطر نشان می سازد. در بخش دیگر کتاب متن 'قصه الغریبه الغریبه' نوشته یحیی سهروردی با متن اصلی (زبان عربی) درج می گردد: سپس ترجمه آن فراهم می آید. اما بخش اصلی کتاب شرح و تفسیر داستان 'قصه الغریبه الغریبه' است. در این متن مختصر، سهروردی کوشیده است با استمداد از ذهن خلاق خویش، اطوار وجود انسان و تحولات هستی وی را در قالب قصه، و با زبان رمز شرح و آرزویی نماید. این قصه از زبان اول شخص، روایت می شود. داستان غربت غربی به خواب می ماند، اما خوابی که در نهایت بیداری دیده شده است. عروجی است که در طی

آن آدمی به اصل ماورایی این خویش باز می گردد. آدمی در این داستان با سرشت و سرنشت ویژه و ترازیک خویش مواجه است: انسانی که درمی یابد تعلق به جایی دیگر دارد، آرام آرام در جریان داستان از چاه بی پایان بیگانگی، از خویش بیرون می آید و به افق های روشن ماورا گام می نهد و سیالیت قضای مثالی را لمس می کند. پارهای از مباحث کتاب بدین قرارند: 'مسئله زبان در داستان غربت غربی'، 'غربت غربی و تزه های اساسی مبتنی بر آن'، 'متافیزیک نور و جغرافیای مثالی'، 'هستی شناسی نور و ظلمت'، 'تاویلات رمزی نور و ظلمت و ثنویت مزدیستا'، 'اسطوره پرواز و عروج عارفانه' و 'حقیقت شمس مثالی'.

فلسفه افلاطون و افلاطونیان

۸۴- کیهان شناسی افلاطون.
موسی اکرمی. - تهران: دشتستان. - ۴۱۶ ص. - رقصی (شمیز). - ۲۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Plato's cosmology
شابک: ۹۶۴-۹۲۸۵۲-۶-۱

فلسفه معاصر غرب

۸۵- آشنایی ایرانیان با فلسفه های جدید غرب (مجموعه پژوهشی).
کریم مجتهدی. - تهران: دانش و اندیشه معاصر. - ۳۵۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Iranians acquaintance of modern western philosophies
شابک: ۹۶۴-۷۲۲۹-۰۹-۱

نگارنده در این کتاب نحوه آشنایی ایرانیان با فلسفه جدید غرب و پیامدهای فکری آن را در عصر قاجار بررسی و تبیین نموده است. وی بر این باور است که: 'مسئله آشنایی ایرانیان با فلسفه های جدید غرب، از دو لحاظ متفاوت، یعنی تاریخی و فلسفی قابل بررسی است. برای شناخت تاریخی حوادث در سیر زمان، احتمالا با تشخیص نوعی علت از لحاظ تقدم و تاخر امور مورد نظر می

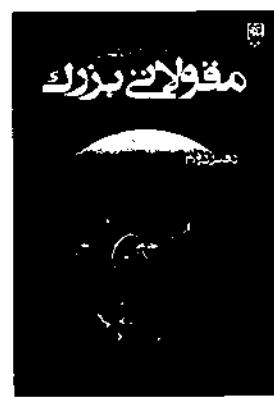
توان به اطلاعات لازم دست یافت، در صورتی که در شناخت فلسفی معمولا مسائل به نحو کلی و به ترتیب اصول

مورد تحلیل و تعقل قرار می گیرد. نکته دیگر این که برای آشنایی ایرانیان با فلسفه های جدید غرب نمی توان به لحاظ تاریخی، آغازی برای آن تصور کرد و علاوه بر آن این آشنایی با روابط کلی ایرانیان با کشورهای غربی جدا و مجزا نیست. گفتنی است این مطالب، سال های قبل نگارش یافته و برخی از آنها پیش تر در نشریات مختلف به چاپ رسیده است. عناوین متعددی از مقالات بدین قرار است: 'سببیت مشخصه فرهنگ غرب'، 'میلان میخی و متکلمان شیعی در عصر جدید'، 'فلسفه در ایران دوره صفوی به روایت شاردن'، 'جهان گرد فرانسوی'، 'عباس میرزا و مسئله تجدد'، 'تخستین ترجمه فارسی گفتار در روش دکارت' و 'میرزا فتحعلی آخوندزاده و فلسفه غرب'.

چاپ اول

۸۶- درس هایی کوچک در باب مقولاتی بزرگ.
لشک کولافسکی: مترجم: روشن وزیری: ویراستار: هومن پناهانده. - تهران: طرح نو. - ۱۰۸ ص. - جلد دوم. - رقصی (شمیز). - ۸۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Mini wykkladyo maxi sprawach
شابک: ۹۶۴-۷۱۱۳۳-۲۵-۵

در کتاب حاضر برخی اندیشه‌های فلسفی و اجتماعی «لشک کولاکوفسکی» - فیلسوف لهستانی - به اختصار بیان شده است. وی بر این باور است که «واجب انسان برای دستیابی به حقیقت درمان ناپذیر است. کار فیلسوف پرداختن به حقیقت نیست، فلسفه هرگز هیچ حقیقت عموماً پذیرفته‌ای را کشف نمی‌کند. نقش فرهنگی فلسفه عرضه حقیقت نیست، بلکه مراقبت و نگهداری از روح حقیقت است». عنوان برخی مطالب عبارت‌اند از: در باب خداوند، در باب احترام به طبیعت، در باب خنده، در باب قدیسان، در باب تروریسم، در باب جوانی، در باب وجدان، و در باب مجازات اعدام.

فلسفه بریتانیا

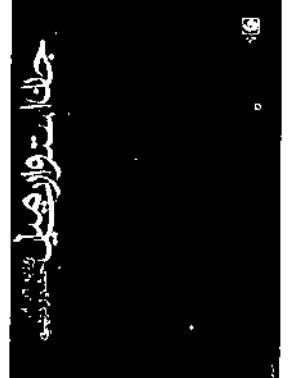
۱۹۲

چاپ اول

۸۷- جان استیوارت میل.

ویلیام تاماس مترجم؛ جاشایار دیهیمی. - تهران: طرح نو. - ۱۸۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۲۵-۸۳-۱

در کتاب حاضر طی پنج بخش سیر تکوینی اندیشه‌های جان استیوارت میل (۱۸۰۶ - ۱۸۷۳) نقد و تفسیر شده است. «جان استیوارت میل» اقتصاد دان، فیلسوف، و سیاست‌مداری بوده که عموماً او را نمونه بارز لیبرال‌های عصر ویکتوریایی انگلستان می‌دانند. او سعی کرد بنایی را که پدرش «جیمز میل» «جرمی بنتام» و «ریکاردو» پی افکنده بودند، تکمیل نماید و نواقص آن را از میان ببرد. نگارنده کتاب خاطر نشان می‌کند که «میل» جانی تازه به فایده-گرایی بنتام و اقتصاد سیاسی ریکاردو بخشید و اگرچه در زمان خویش و پس از آن مورد حمله‌های ویران‌گر قرار گرفت، امروزه آموزه‌های او جزو پذیرفته‌شده‌ترین آموزه‌های لیبرالیسم در انواع مختلف هستند. یکی از مهم‌ترین ویژگی اخلاق علمی وی این بود که

می‌گفت: «فرد باید همواره بکوشد به مخالفتش به چشم آدمی نگاه کند که از یال دیگری می‌خواهد به قله همان کوه صعود کند». در این کتاب خوانندگان ابتدا با دیدگاه‌های «میل» در باب آموزش و پرورش آشنا می‌شوند. مطالب بعدی کتاب مربوط به بحران روحی «میل» است که در سال ۱۸۲۶ و پس از آن گریبان-گیر او شد، در فصل سوم رابطه علم و علوم اجتماعی، و تأثیرات این دو بر یکدیگر بررسی می‌شود. فصل چهارم متضمن بررسی و ارزیابی اقتصاد سیاسی «میل» است. در فصل پنجم با عنوان «معلم لیبرال»، عقاید و اندیشه‌های لیبرالی «میل» بررسی و تحلیل می‌شود.

فلسفه آلمان و اتریش

۱۹۲

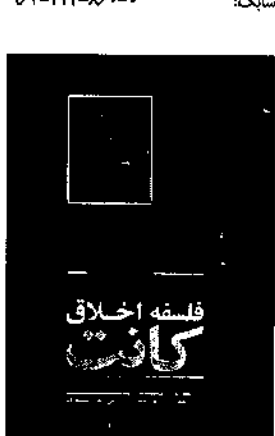
چاپ اول

۸۸- تبیین و نقد فلسفه اخلاق

کانت.

محمد محمدرضایی. - قم: بوستان کتاب قم. - ۳۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۲۳-۸۶-۰

مخاطبان در این کتاب، ذیل شانزده فصل با فلسفه اخلاق «ایمانوئل کانت» (۱۷۲۴ - ۱۸۰۴ م) آشنا می‌شوند. کانت از جمله فیلسوفانی است که نه تنها در فلسفه نظری بلکه در فلسفه عملی یا اخلاق نیز به پژوهش پرداخته است. او با نگرشی وظیفه‌گرایانه بر اخلاق، آن را مستقل از هر علمی حتی مابعدالطبیعه و دین برمی‌شمارد و از طریق عقل عملی، معیارهایی به دست می‌دهد که با آن می‌توان خوبی و بدی اعمال را سنجید. نگارنده در مقدمه کتاب اذعان می‌دارد: «روش ما در این کتاب، همانند روش کانت در کتاب تأسیس مابعدالطبیعه اخلاق، است. او در این کتاب از احکام اخلاقی متعارف شروع می‌کند و اراده نیک و خیر را خیر فی نفسه می‌داند و

ارادتهای را خیر می‌داند که از سر تکلیف عمل کند. عمل به خاطر تکلیف را عمل از سر احترام به قانون و قانون را، اصلی می‌داند که هر فاعل عقلی براساس آن عمل می‌کند، وی آن اصل را اصل عینی نیز می‌گوید. چون آدمیان تابع احساسات هستند، قانون در نظر آنها به صورت امر و فرمان جلوه می‌کند. کانت اوامر را به دو دسته تقسیم می‌کند: اوامر شرطی و اوامر مطلق. در اوامر شرطی فرمان عقل به وسیله غایتی مشروط است، ولی در اوامر مطلق عمل به خاطر خود عمل طلب می‌شود و نه به خاطر غایتی دیگر. کانت اوامر مطلق را در پنج قالب صورت‌بندی می‌کند که عبارت‌اند از: صورت‌بندی قانون کلی، قانون طبیعت، غایت فی نفسه، خودمختاری اراده، و کشور غایبات. وی می‌گوید اگر عقلی بتواند در قالب این صورت‌بندی‌ها درآید، اخلاق و الا غیر اخلاق است. کانت برای توجیه امر مطلق متوسل به آزادی می‌شود. همچنین از طریق قانون اخلاقی به اصول موضوعه آنها، یعنی خدا و جاودانگی نفس می‌رسد. بدین ترتیب او از اخلاق به دین منتهی می‌شود، اما او از دینی دفاع می‌کند که در محدوده عقل محض است و دین وحیانی را تا آن جا قبول می‌کند که با اصول عقل عملی سازگار باشد. از این رو، او تمام حوادث تاریخی کتاب مقدس را در قالب اخلاق، تفسیر می‌کند. بنابراین می‌توان گفت که او در اخلاق نیز همانند مابعدالطبیعه، انقلابی را بنیان نهاده است، یعنی این که دین و مابعدالطبیعه را مبتنی بر اخلاق کرده است نه همانند نظام‌های اخلاقی سابق که اخلاق را مبتنی بر آن کرده بودند. نگارنده در این کتاب فلسفه کانت را ذیل این مقولات نقد و تبیین کرده است: «مقدمات» اراده خیر یا نیک، «تکلیف» دستور (یا ماکزیم) اخلاق، «احساس احترام» اوامر، «صورت‌بندی امر مطلق»، «صورت‌بندی قانون کلی»، «صورت‌بندی قانون طبیعت»، «صورت‌بندی غایت فی‌نفسه»، «صورت‌بندی خودمختاری اراده»، «صورت‌بندی کشور یا مملکت غایبات»، «توجیه امر مطلق»، «آزادی»، «اصول موضوعه عقل عملی (آزادی جاودانگی نفس و خدا)» و «اخلاق و دین». در پایان هر فصل چکیده مطلب و در پایان کتاب، فهرست منابع و واژه-نامه آمده است.

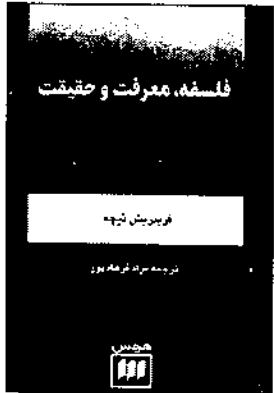
چاپ اول

۸۹- فلسفه، معرفت و حقیقت.

فریدریش ویلهلم نیچه، مترجم: مراد فرهادپور. - تهران: هرمس. - ۲۵۶ ص. - رقی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک:

۹۶۴-۳۶۳-۰۱۱-۰

در این کتاب گزیده‌ای از یادداشت‌های «فریدریش ویلهلم نیچه» (۱۸44-۱۹۰۰) فیلسوف آلمانی در باب معرفت‌شناسی، فلسفه، حقیقت و فرهنگ فراهم آمده است. عنوان برخی از مباحث کتاب عبارت‌اند از: فرهنگ، فلسفه، یونانیان، تاریخچه کتاب فیلسوفات نیچه، در باب شوق به حقیقت، حقیقت و دروغ به مفهومی غیر اخلاقی، و فلسفه در زمان عسرت. مترجم در مقدمه کتاب می‌گوید: «نیچه نخستین کسی بود که دریافت نفس حقیقت و معرفت برای انسان مدرن مسئله ساز شده‌اند. نظریه او در مورد بی‌ارزش شدن حقیقت و معرفت در واقع بدین معناست که برای انسان مدرن آخر قرن نوزدهم، مسئله اصلی دیگر نه شناخت طبیعت (به سبک اسلاف قرن هفدهمی‌اش) که شناخت خود این شناخت است. از نظر نیچه حقیقت چیزی نیست جز استعاره‌ها و دروغ‌هایی که جامعه بر فرد تحمیل می‌کند. این دروغ-ها ضامن بقای جامعه و فرد و از این رو برای هر دوی آنها مفید و سودمندند ولی نیچه از سوی دیگر به وجود حقایقی مضر و مرگبار اشاره می‌کند، و در تفسیر خویش از تنش میان حقیقت و زیبایی تا آن جا پیش می‌رود که می‌گوید: اگر زیبایی و هنر نبود، آدمی در نتیجه اثرات مهلک حقیقت و میل به حقیقت نابود می‌شد... به لحاظ تاریخی و فرهنگی نیچه بی‌شک مهم‌ترین و بنیادی-ترین مفهوم در تفکر فلسفی نیچه است. نظریه نیچه در باب نیچه‌لیسم، کل تاریخ تمدن غربی، یعنی تمدن سقراطی - مسیحی را در برمی‌گیرد و فی‌الواقع در حکم نقطه اوج نقد تبارشناسی نیچه از دست‌آوردها و ارزش‌های بنیادین این تمدن است».

فلسفه فرانسه

۱۹۴

چاپ اول

۹۰- تفکری در فلسفه دکارت.

یونس ادیبانی. - تهران: نقش جهان. -

۳۱۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۸۸-۱۰-۱

«تفکری در فلسفه دکارت» اولین کتاب از مجموعه «مفاهمه فلسفی» است که به مباحث تفکرات دکارت یعنی مبحث «شک و یقین»، «خداشناسی»، «شناخت گوهر انسان»، «حقیقت و خطا» و «روش» شناسی فلسفی وی اختصاص دارد. نگارنده در ابتدای کتاب این پرسش‌ها را مطرح می‌نماید: «آسان‌ترین پرسش این است که مفاهمه چیست؟ چه مفاهمه‌ای فلسفی است؟ و این مفاهمه چه هدف مشخصی را دنبال می‌نماید؟ وی در پاسخ به این پرسش‌ها می‌گوید: «مفاهمه نخواستنی از بازخوانی و باز فحیمی اندیشه-ها و تعمق در فهم فلاسفه به صورت فلسفی - منطقی است. بدین سان مفاهمه نه ناظر بر شرح و تفسیر صوری، محتوایی و نقد است و نه در ردیف یادآوری قراموش شده، بلکه هدف آن ایجاد نو فحیمی در معنا آفرینی، معنی سازی، مفهوم سازی و نیز طرح و فهم دغدغه‌ها و افکار فلاسفه پیشین است». نگارنده اذعان می‌دارد: «دغدغه‌های اصلی دکارت از طرح شک مصلحتی معطوف به دو چیز ممتاز بود: به کار بردن درست عقل و طرح شک برای تحقیقات و تفکراتی در باب افکار فلاسفه گذشته... از طرفی انقلاب دکارتی با این اصل شروع شد که زبان طبیعت مادی، ریاضی است و با توجه عمیق مباحث علم حرکات را به این نحو توضیح می‌داد... دکارت از معدود فیلسوفان و اندیشمندان بود که هم به تجربه ایمان داشت و هم به اصالت عقل پافشاری می‌کرد... در این کتاب به سه مفاهمه در افکار دکارتی اشاره شده که یکی درباره «تأملات در فلسفه اولی و اصول فلسفه، دوم درباره رساله گفتار در روش، و سوم به مجموعه آثار فلسفی دکارت اختصاص داده شده که اولی به مفاهمه تفکر، دومی به اندیشه، و سوم به نتیجه مربوط می‌شود. نگارنده در پایان کتاب خاطر نشان می‌کند: «به نظر

می‌رسد که باید روش دکارت را پیش گرفت و از فرهنگ صوری زدگی قهر انگاری رهایی یافت و با رازبینی به تامل در مباحث فلسفه پرداخت.

نمایه عنوان

آخرین راز شاد زیستن: پیرو قلب خود باشد ۵۵-۵۴
آرامش = Relaxation ۵۶
آشنایی ایرانیان با فلسفه‌های جدید غرب (مجموعه پژوهشی) ۸۵
آنچه باید والدین بدانند ۳۲
آیین سرنوشت‌سازی: نه اصل برای کامیابی و شکوفایی آرزوها ۵۷
ابن سینا نایب‌های از شرق ۷۸
اتوبوس شماره ۹ به مقصد بهشت: سفری همراه با شادی و عشق ۵۸
از تغییر ترسید ۳۳
از کاه کوه نسازید: ۱۰۰ کلید موفقیت در زندگی ۵۹
الاسرار الخفیه فی العلوم الغلبه ۷۹
اسرار ذهنی ۷
اصول کنترل استرس ۳۴
برای روزایی که دمنی: چیکار کنی که دلت واشه ۶۰
به فرزندان خود روش فکر کردن بیاموزید ۴۵
پرواز روح = Astral projection: راهنمای مبتدی ۸
یک تلاقی فلسفه سال سوم نظام جدید (رشته ادبیات و علوم انسانی) ۲
تاریخ فلسفه: از دکارت تا لایبنیتس ۵
تبیین و نقد فلسفه اخلاق کانت ۸۸
تحلیل ممیز: رویکردی برای مقایسه تفاوت‌های گروهی ۳۴
تعبیر خواب ۲۹
تعبیر خواب ابن سیرین، حضرت امام جعفر صادق (ع)، جابر مغربی، ابراهیم کرمانی، اسماعیل ابن اشمث ۳۰
تعبیر خواب: بر اساس تعبیر خوابهای دانیال پیمبر (ص) - امام جعفر صادق (ع) - حضرت یوسف (ع) ... ۳۱
تفکری در فلسفه دکارت ۹۰
جادوی فکر بزرگ ۶۱
جان استوارت میل ۸۷
چگونه خشم خود را مهار کنیم ۳۸
حس ششم و بعد چهارم ۹
دارالسلام (منتخبی از روایات صادق) ۳۲
در آغوش نور ... ۱۰
در جستجوی زندگی‌های پیشین: رشد عرفانی از طریق شناخت زندگی‌های گذشته ۱۱
درآمدی به تحلیل فلسفی ۱
درسهایی کوچک در باب مقولاتی بزرگ ۸۶
دیدگاه پیازه در گستره تحول روانی: مراحل فرایندهای شناختی، آزمونهای

تشخیص عملیاتی از کودکی تا ... ۴۶
دیده دل بگشا و بستان ۶۲
راز شاد زیستن ۶۴-۶۳
روان‌شناسی تجربی کاربردی ۶۵۰
روان‌شناسی عمومی ۳۵
روان‌شناسی کار ۶۶
روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی ۳۷
روان‌شناسی ۳۶
روانشناسی رشد کاربردی نوجوانی و جوانی ۲۸
روانشناسی کودک (حرکت، تلاش، تکاپو) چگونگی رفتار با کودکان ۳۹
روش فکر کردن و تصمیم‌گیری ۴۱
زنان و ده راز زندگی ۶۷
سالنامه کامیابی ۶۸
سیاس ۵۰
سفر زندگی ۶۹
سنجش و اندازه‌گیری در روانشناسی اعصاب (نوروسیکولوژی) ۳۹
شرح اسفار: جزء دوم ۸۰
شرح المنظومه: قسم الحکمه غرر الفرائد و شرحها ۸۱-۸۲
شرح قصه غربت غربی سهروردی ۸۳
صورت آخر ۷۰
طالع‌بینی چینی ۱۲-۱۳
طالع‌بینی خورشیدی ۱۲
طالع‌بینی مصری ۱۵
طالع‌بینی هندی ۱۶-۱۷
طب روح: اخلاق اصیل: مبانی معنویت فطری ۷۷
عامل علاءالدین: جادوی موفقیت در زندگی ۷۱
عزت نفس (احساس ارزشمندی، توانایی، اهمیت و کفایت) ۵۱
غیگو: راه رسیدن به پاسخ خود از طریق خود بوسیله علایم رموز وایکینگ‌ها ۱۸
فال حافظ ۱۹-۲۰-۲۱
فال حافظ با معنی ۲۲-۲۳
فال دیوان غزلیات حافظ با معنی ۲۴
فانامه حافظ ۲۵
فانامه حافظ با معنی ۲۶
فانامه حافظ با معنی کامل ۲۷
فانامه خواجه حافظ شیرازی ۲۸
فلسفه ۳
فلسفه، معرفت و حقیقت ۸۹
قانون توانگری ۷۳
قضایا در منطق ارسطویی و تحول آن در اسلام ۷۵
قطب‌نمای شخصیت: شیوه‌ای جدید برای شناخت مردم ۵۲
کاش والدینم می‌دانستند ۵۳
کتاب کوچک موفقیت ۷۳
کلیات تعبیر خواب محمد بن سیرین و دانیال پیمبر (ع) ۳۳
کنترل ذهن: بر اساس دینامیک ذهنی سیلوا ۷۴
کیهان‌شناسی افلاطون ۸۴

مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش فلسفه پیش‌دانشگاهی ۲
مجموعه طبقه‌بندی شده آموزش منطق سال سوم ۷۶
مجموعه طبقه‌بندی شده روان‌شناسی سال سوم ۳۷
نگاهی به معرفت‌شناسی در فلسفه غرب ۶
هوش هیجانی ۳۰

نمایه پدیدآور

آذربای، آذر ۸-۱۱
ابراهیمی، هادی ۷۳
ابن سیرین، محمد بن سیرین ۲۹
ابوطالبی، علی ۳۳-۷۱
ابوبکر آری ۳۴
آذینانی، یونس ۹۰
ادیب، پروین ۶۸
اعظامی، مینا ۶۲-۶۹
اعوانی، غلامرضا ۵
افتخار، ننا ۷۱
افشار، مهرا ۳۷
افضلی‌زاده، وحید ۵۴-۵۵-۶۳-۶۴
اکبری، رضا ۴-۷۶
اکرمی، موسی ۱-۸۳
الهی، بهرام ۷۷
امیریان، منیژه ۱۶
اندروزی، اصغر ۵۸
آیدی، بتی جین ۱۰
ایران‌زاده، ناهید ۵۸
بابایی، پرویز ۳۰
بخت‌آور، ژانا ۶۱
براندون ۱۵
بلوم، رالف ۱۸
بن برث‌ناچ، سارا ۶۸
بوسکالیا، لئو ۵۸
بیج، جان ۳۹
پارسا، نسرين ۴۰
پاندر، کاترین ۶۲-۷۲
پایفر، ورا ۴۴
پزشکی، مجید ۷۴
پناهنده، هومن ۸۶
تاتسوکا، موریس ۳۳
تاماس، ویلیام ۸۷
ترنر، دایان ۵۳
تروگر، برادلی ۶۰
تفلیسی، حبیب‌الله ابراهیم ۳۰-۳۳
تمن، توراندخت (مالکی) ۳۳
تمنا، وحید ۳-۳۶
جانسون، جودیت ۱۱
جانسون، اسپنسر ۳۳
جعفری، عبدالرضا ۶۰
جهانشاهی، جلیل ۹
حافظ، شمس‌الدین محمد ۱۹-۲۰-۲۱
حسن‌زاده‌املی، حسن ۸۱-۸۲

خوشدل، گیتی ۷۲
دادستان، پریخ ۳۶
دایر، وین ۵۷
دبونو، ادوارد ۴۵
دبیری‌فراهانی، کامران ۵۳
درابین، ویندی ۳۸
دزکام، محمدرضا ۸
دزکام، محمود ۳۹
دلسول، پائولا ۱۳
دوانجس، باربارا ۶۷
دیهیمی، خشایار ۸۷
رادفر، نوشین ۷۷
ربانی، شهراد ۲۶
رجبی‌راوری، عباس ۱۹
رضایی، محمدرضا ۵۶
رضایی، عبدالمهدی ۴۵
زنگنه، مریم ۱۴
زیگلار، زیگ ۷۳
ساعتچی، محمود ۶۶
سالک، لی ۵۳
سبزواری، هادی بن مهدی ۸۱-۸۲
سیدی‌کلشیمی، گل‌بابا ۷۵
سیدی‌مهرا، محمد ۸۰
سلامی، رضا ۲
سلیمانی‌روزبهانی، رویا ۷۰
سوکراتینگ شومات ۱۶-۱۷
سیف‌نراقی، مریم ۳۷
سیلوا، خوزه ۷۳
شاه‌کرم، مرتضی ۵۰
شرقی، محمدرضا ۳۲
شمس‌آبادی، حسین ۱۳
شوارتز، دیوید جوزف ۶۱
شیرزاد، شهره ۱۶
صادقی، عاطفه ۶۷
صادقی، ناهید ۳۴
صالحی، علی ۳۷
صفائی‌عرشی، حمیده ۲۸
طالبی، مسعود ۸۱-۸۲
طاهری، امیر ۷

آبگینه: تهران ۱۵
آذین: تهران ۲۶
آلما: تهران ۱۱
آیین‌تفاهم: تهران ۱۸
آینکار نو: تهران ۶۰-۶۸
ارجمند: تهران ۳۹
ارسبارن: تهران ۳۷
اروند: تهران ۲۳
اسید: تهران ۴۸
اشاره: تهران ۳۱
انتشارات نیریز: تهران ۵۴-۵۵-۶۳-۶۴
انوار: تهران ۷۰
بعثت: تهران ۳۵-۳۶-۶۵
بوستان کتاب قم: قم ۷۹-۸۸
بیکران: تهران ۳۹
پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی: تهران ۶
یک بهار: تهران ۳۵

نمایه ناشر

گلدمن، برت ۷۲
گلمن، دانیل ۳۰
گنجی، حمزه ۳۵-۶۵
گودمن، لیندا ۱۲
لاهیجی، کاظم ۲۰-۲۲-۲۳-۲۴
لطف‌آبادی، حسین ۳۸
ماتیوز، اندرو ۵۴-۵۵-۶۳-۶۴
مجتهدی، کریم ۸۵
محمدرضایی، محمد ۸۸
مرادی، فرحناز ۳۸
مصباح، محمدتقی ۸۰
معلمی، حسن ۶
ملیحی‌الذاکرینی، سعید ۳۹
منصور، محمد ۴۶
منصوری، ذبیح‌الله ۷۸
موریسون، توماس ۱۲
موسسه‌تایم‌لایف‌بوکس ۷
موسوی‌رضوی، سهیلا ۵۹-۷۱
مهدوی‌نامانی، فریده ۱۰
مهدی‌نیا، مهدی ۱۵
میرزاده، محمود ۶۱
نادری، عزت‌الله ۳۷
نجاتی، حسین ۳۹
نوری، حسین بن محمدتقی ۳۲
نیچه، فریدریش ویلهلم ۸۹
نیک‌عمل، عبدالرحیم ۳۲
وزیری، روشن ۸۶
ویلیستون، گلن ۱۱
هادیان، نویده ۵۱
هاردینگ، لئونورا ۳۹
هاسپرس، جان ۱
هاشمی، جمال ۵۷
هانسن، مارک‌ویکتور ۷۱
هی، لوتیز ۶۹
یآوری، ننا ۳۰
یگانگی‌دستگردی، حجت‌الله ۳۱